

ព្រះ
 ប្រែប្រួលបិដកប្បវត្តិ
 គឺ
 សេចក្តីប្រែប្រួលវិភាគនៃខ្មែរ
 ស្រុកនិងបិដក
 ខ្មែរនិកាយ បដិសម្ព័ន្ធនាមក
 ក្នុងវិស័យភាសា
 ៧០

ស្ថាប័នជាតិសិក្សា ព្រះបរមរាជវាំង
 ភ. វ. ២៩០៩

សុភ័ក្ត្រចម្ការ
 ទុក្ខកងកាយ បដិសម្ព័ន្ធនាមក
 ទុក្ខយកាត
 ៧០
 ឆ. ស. ២៩០៩

សុត្តន្តបិដក

ទុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពិទ្ធាមគ្គោ

ទុតិយោ ភាគោ

មហាវគ្គ ទិដ្ឋិកថា

[១] កាតិ^(១) ទិដ្ឋិដ្ឋានាធិ កាតិ ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានាធិ
 កាតិ ទិដ្ឋិយោ កាតិ ទិដ្ឋាកិច្ចិវេសា កាតោ ទិដ្ឋិ-
 ដ្ឋានសុត្តកោ កាតិ អភិច្ចិវេសបរាមាសោ^(២)ទិដ្ឋិ ។
 កាតិ ទិដ្ឋិដ្ឋានាធិ អដ្ឋ ទិដ្ឋិដ្ឋានាធិ ។ កាតិ
 ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានាធិ អដ្ឋាស ទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋានាធិ ។
 កាតិ ទិដ្ឋិយោតិ សោឡស ទិដ្ឋិយោ ។ កាតិ
 ទិដ្ឋាកិច្ចិវេសាតិ កិសសតំ^(៣) ទិដ្ឋាកិច្ចិវេសា ។ កា-
 តោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសុត្តកោតិ សោតាបត្តិមគ្គោ ទិដ្ឋិ-
 ដ្ឋានសុត្តកោ ។

១ ទ. ប. កា ទិដ្ឋិ ។ ២ ទ. ប. កា តោ ទិដ្ឋិដ្ឋានសុត្តកោតិ កា ទិដ្ឋិ អភិច្ចិវេសបរា-
 មាសោ ទិដ្ឋិ ។ ៣ ឧ. ប. ពិណិស្សន្ទ ។

សុត្តន្តបិដក

ទុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធាមគ្គ

ទុតិយភាគ

មហាវគ្គ ទិដ្ឋិកថា

[២] ហេតុនៃទិដ្ឋិ^(១) ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង
 ទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ធម៌ជាគ្រឿង
 ដកឡើងនៅហេតុនៃទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្តាប់
 តវ្រ្មល តើដូចម្តេច ។

ត្រង់សំនួរថា ហេតុនៃទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ចម្លើយថា ហេតុនៃ
 ទិដ្ឋិ ៨ យ៉ាង ។ សំនួរថា ការប្រកាន់ស្អិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់
 ស្អិតទិដ្ឋិ ១៨ យ៉ាង ។ សំនួរថា ទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ទិដ្ឋិ ១៦
 យ៉ាង ។ សំនួរថា ការប្រកាន់ស្អិតទិដ្ឋិ ប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់
 ស្អិតទិដ្ឋិ ១៣០ យ៉ាង ។ សំនួរថាធម៌ជាគ្រឿងដកឡើង នៅហេតុនៃ
 ទិដ្ឋិ តើដូចម្តេច សោតាបត្តិមគ្គ ជាគ្រឿងដកឡើងនៅហេតុនៃទិដ្ឋិ ។

១ ហេតុនៃទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធខន្ធខណ្ឌ បដិសន្ធិកថា

(២) ភាគី អភិធម្មសមាសោ ធិដ្ឋិតិ រូបំ
 ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិ-
 ធម្មសមាសោ ធិដ្ឋិ វេទនំ ឯកំ មម ។ មេ ។
 សញ្ញំ ឯកំ មម សង្ខារ ឯកំ មម វិញ្ញាណំ ឯកំ
 មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិធម្ម-
 សមាសោ ធិដ្ឋិ ។ ចត្តំ ឯកំ មម សោតំ ឯកំ
 មម យោជំ ឯកំ មម ជីវ្ហំ ឯកំ មម តាយិ ឯកំ
 មម មជ្ឈិមំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អ-
 ត្តាភិ អភិធម្មសមាសោ ធិដ្ឋិ ។ រូបំ ឯកំ មម(១)
 សន្តំ ឯកំ មម កង្ខំ ឯកំ មម វសំ ឯកំ មម ដោ-
 ជ្ជតំ ឯកំ មម ធម្មំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ
 មេ អត្តាភិ អភិធម្មសមាសោ ធិដ្ឋិ ។

ម. ១៣ ឯក ៣ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធខន្ធខណ្ឌ បដិសន្ធិកថា

(២) សំខួរថា ធិដ្ឋិ អិការប្រកាស្ថិតនិវត្តិការស្ថាបនាវិញ្ញា កើដូច
 ម្តេច ធិដ្ឋិ អិការប្រកាស្ថិតនិវត្តិការស្ថាបនាវិញ្ញា ចំពោះរូបថា ខុំរបស់អញ
 ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួនរបស់អញ ធិដ្ឋិ អិការប្រកាស្ថិតនិវត្តិការស្ថាបនាវិញ្ញា
 ចំពោះវេទនាថា ខុំរបស់អញ ។ មេ ។ ចំពោះសញ្ញាថា ខុំរបស់អញ
 ចំពោះសង្ខារថា ខុំរបស់អញ ចំពោះវិញ្ញាណថា ខុំរបស់អញ
 ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួនរបស់អញ ។ ធិដ្ឋិ អិការប្រកាស្ថិតនិវត្តិការស្ថាប-
 នាវិញ្ញា ចំពោះចក្ខុថា ខុំរបស់អញ ចំពោះសោតថា ខុំរបស់អញ
 ចំពោះយោជនៈថា ខុំរបស់អញ ចំពោះជីវ្ហុថា ខុំរបស់អញ ចំពោះ
 តាយិថា ខុំរបស់អញ ចំពោះមជ្ឈិមុថា ខុំរបស់អញ ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួន
 របស់អញ ធិដ្ឋិ អិការប្រកាស្ថិតនិវត្តិការស្ថាបនាវិញ្ញា ចំពោះរូបថា ខុំ
 របស់អញ ចំពោះវេទនាថា ខុំរបស់អញ ចំពោះសញ្ញាថា ខុំរបស់អញ
 ចំពោះសង្ខារថា ខុំរបស់អញ ចំពោះវិញ្ញាណថា ខុំរបស់អញ ចំពោះ
 ចក្ខុថា ខុំរបស់អញ ចំពោះសោតថា ខុំរបស់អញ ចំពោះ
 យោជនៈថា ខុំរបស់អញ ខុំជាអញ ខុំជាខ្លួនរបស់អញ ។

បទដ្ឋកថា

[ក] ឡោវិញ្ញាណំ ឯតំ មម លោកវិញ្ញាណំ
 ឯតំ មម យាទវិញ្ញាណំ ឯតំ មម ជីវ្ហវិញ្ញាណំ
 ឯតំ មម កាយវិញ្ញាណំ ឯតំ មម មាធាវិញ្ញាណំ
 ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិ-
 ធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋំ ។

ឡោសច្ចស្សំ ឯតំ មម លោកសច្ចស្សំ ឯតំ
 មម យាទសច្ចស្សំ ឯតំ មម ជីវ្ហសច្ចស្សំ ឯតំ មម
 កាយសច្ចស្សំ ឯតំ មម មាធាសច្ចស្សំ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិធិវេសចរមា-
 សោ ធិដ្ឋំ ។ ឡោសច្ចស្សំ វេទនំ លោកសច្ចស្សំ វេទនំ
 យាទសច្ចស្សំ វេទនំ ជីវ្ហសច្ចស្សំ វេទនំ
 កាយសច្ចស្សំ វេទនំ មាធាសច្ចស្សំ វេទនំ
 ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិធិ-
 វេសចរមាសោ ធិដ្ឋំ ។

បទដ្ឋកថា

(ឈ) ចំន្នីធិការប្រកាន់ស្តីធិការស្ថាបនាស្តីល ចំពោះឡោវិញ្ញាណ
 ថា គុំរបស់អញ ចំពោះលោកវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះយាទ-
 វិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះជីវ្ហវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 កាយវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ ចំពោះមាធាវិញ្ញាណថា គុំរបស់អញ
 គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ។ ចំន្នី ធិការប្រកាន់ស្តីធិការស្ថាប-
 នាស្តីល ចំពោះឡោសច្ចស្សំថា គុំរបស់អញ ចំពោះលោកសច្ចស្សំថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះយាទសច្ចស្សំថា គុំរបស់អញ ចំពោះជីវ្ហសច្ចស្សំ
 ថា គុំរបស់អញ ចំពោះកាយសច្ចស្សំថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 មាធាសច្ចស្សំថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ។ ចំន្នី
 ធិការប្រកាន់ស្តីធិការស្ថាបនាស្តីល ចំពោះវេទនា ដែលកើតអំពីឡោ-
 សច្ចស្សំ ចំពោះវេទនាដែលកើតអំពីលោកសច្ចស្សំ ចំពោះវេទនាដែល
 កើតអំពីយាទសច្ចស្សំ ចំពោះវេទនាដែលកើតអំពីជីវ្ហសច្ចស្សំ ចំពោះវេទ-
 នាដែលកើតអំពីកាយសច្ចស្សំ ចំពោះវេទនាដែលកើតអំពីមាធាសច្ចស្សំ
 ថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួនរបស់អញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសម្ពុត្តន្ត

(៤) រូបសញ្ញំ ឯកំ មម សទ្ធសញ្ញំ កទ្ធសញ្ញំ
 វសសញ្ញំ ជាដូរសញ្ញំ ធម្មសញ្ញំ ឯកំ មម ឯសោ-
 ហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិវិសេសបរមាសោ ធិដ្ឋំ ។ រូបសញ្ញោកំ ឯកំ មម សទ្ធសញ្ញោកំ ក-
 ទ្ធសញ្ញោកំ វសសញ្ញោកំ ជាដូរសញ្ញោកំ ធម្ម-
 សញ្ញោកំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាភិ អភិវិសេសបរមាសោ ធិដ្ឋំ ។ រូបកណ្តំ ឯកំ
 មម សទ្ធកណ្ឌំ ឯកំ មម កទ្ធកណ្ឌំ វសកណ្ឌំ ជា-
 ដូរកណ្ឌំ ធម្មកណ្ឌំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ
 មេ អត្តាភិ អភិវិសេសបរមាសោ ធិដ្ឋំ ។ រូបវិកក្កំ
 ឯកំ មម សទ្ធិវិកក្កំ កទ្ធិវិកក្កំ វសវិកក្កំ ជា-
 ដូរវិកក្កំ ធម្មវិកក្កំ ឯកំ មម ឯសោហមស្មំ
 ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិវិសេសបរមាសោ ធិដ្ឋំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសម្ពុត្តន្ត

(៤) ចិដ្ឋិការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ចំពោះរូបសញ្ញាថា
 គុំរបស់អញ ចំពោះសទ្ធសញ្ញា ចំពោះកទ្ធសញ្ញា ចំពោះវសសញ្ញា
 ចំពោះជាដូរសញ្ញា ចំពោះធម្មសញ្ញាថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ
 គុំជាដូររបស់អញ ។ ចិដ្ឋិការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ចំពោះ
 រូបសញ្ញាថា គុំរបស់អញ ចំពោះសទ្ធសញ្ញាថា ចំពោះកទ្ធសញ្ញា
 សញ្ញាថា ចំពោះវសសញ្ញាថា ចំពោះជាដូរសញ្ញាថា ចំពោះធម្ម-
 សញ្ញាថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាដូររបស់អញ ។ ចិដ្ឋិការ
 ប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ចំពោះរូបកណ្តាថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
 សទ្ធកណ្ឌាថា គុំរបស់អញ ចំពោះកទ្ធកណ្ឌា ចំពោះវសកណ្ឌា ចំពោះ
 ជាដូរកណ្ឌា ចំពោះធម្មកណ្ឌាថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាដូររបស់
 អញ ។ ចិដ្ឋិការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ចំពោះរូបវិកក្កាថា គុំ
 របស់អញ ចំពោះសទ្ធិវិកក្កា ចំពោះកទ្ធិវិកក្កា ចំពោះវសវិកក្កា ចំពោះជាដូ-
 រវិកក្កា ចំពោះធម្មវិកក្កាថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាដូររបស់អញ ។

ឃ្លាវន្ត ទិដ្ឋិកថា

រូបវិចារី ឯតំ មម សឡវិចារី ឯតំ មម កន្ធវិចារី
 ឯតំ មម សេវិចារី ឯតំ មម ជោដ្ឋវិចារី ឯតំ មម
 ធម្មវិចារី ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ
 អភិវិសេធខមាសោ និដ្ឋិ ។

[៨] ចថវិចារី ឯតំ មម អាចោតាតុំ ឯតំ មម
 តេជោតាតុំ ឯតំ មម វាយោតាតុំ ឯតំ មម អាគា-
 សតាតុំ ឯតំ មម វិញ្ញាណតាតុំ ឯតំ មម ឯសោ-
 ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិវិសេធខមាសោ
 និដ្ឋិ ។ ចថវិកសិណំ អាចោកសិណំ តេជោកសិ-
 ណំ វាយោកសិណំ វិលកសិណំ បីតកសិណំ
 លោហិតកសិណំ ឱនាតកសិណំ អាគាសកសិ-
 ណំ វិញ្ញាណកសិណំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ អភិវិសេធខមាសោ និដ្ឋិ ។

ឃ្លាវន្ត ទិដ្ឋិកថា

ទំដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីតន្តិការស្វាចអវិជ្ជល ចំពោះចរិចារេថា តុំរេបស់
 អញ ចំពោះសន្ធិចារេថា តុំរេបស់អញ ចំពោះធម្មចារេថា តុំរេបស់អញ
 ចំពោះសវិចារេថា តុំរេបស់អញ ចំពោះជោដ្ឋវិចារេថា តុំរេបស់អញ
 ចំពោះធម្មវិចារេថា តុំរេបស់អញ តុំរេបស់អញ តុំរេបស់អញ ។

[៩] ទំដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីតន្តិការស្វាចអវិជ្ជល ចំពោះចរិចារេថា
 តុំរេបស់អញ ចំពោះតេជោតាតុំ តុំរេបស់អញ ចំពោះតេជោតាតុំ
 ថា តុំរេបស់អញ ចំពោះវាយោតាតុំ តុំរេបស់អញ ចំពោះអាគាស-
 តាតុំ តុំរេបស់អញ ចំពោះវិញ្ញាណតាតុំ តុំរេបស់អញ តុំរេបស់
 អញ តុំរេបស់អញ ។ ទំដ្ឋិ ធិការប្រកាន់ស្តីតន្តិការស្វាច
 អវិជ្ជល ចំពោះចរិកសិណ កាចកសិណ តេជោកសិណ វាយោ-
 កសិណ វិលកសិណ បីតកសិណ លោហិតកសិណ ឱនាតកសិណ
 អាគាសកសិណ នីវិញ្ញាណកសិណថា តុំរេបស់អញ តុំរេបស់អញ
 តុំរេបស់អញ ។

សូត្របិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូត្របិដក

(៦) កេសំ ឯតំ មម លោមំ ឯតំ មម
 ធនំ ឯតំ មម ធនំ ឯតំ មម ភនំ ឯតំ មម មិសំ
 ឯតំ មម ធម្មាភិ ឯតំ មម អដ្ឋិ ឯតំ មម អដ្ឋិមិញ្ចំ
 ឯតំ មម វត្តំ ឯតំ មម ហធម៌ ឯតំ មម យកាធិ
 ឯតំ មម កំលោមកំ ឯតំ មម ចិហកំ ឯតំ
 ។ មេ ។ ទេវ្យំ ឯតំ មម សិយាលិកំ ឯតំ មម
 លសិកំ ឯតំ មម មុត្តំ ឯតំ មម មត្តលុទ្ធិំ ឯតំ
 មម ឯសោចាស្មិ ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិធម៌ស-
 ចកមាសា ធិដ្ឋិ ។

(៧) ធម្មាយកំ ឯតំ មម វុទ្ធាយកំ ឯតំ
 មម សោតាយកំ ឯតំ មម សន្តាយកំ ឯតំ មម
 យាចាយកំ ឯតំ មម កុទ្ធាយកំ ឯតំ មម ជិក្ខុយ-
 កំ វសាយកំ កាយាយកំ ជាដ្ឋន្តាយកំ មតា-
 យកំ ធម្មាយកំ ឯតំ មម កក្កាធាតុំ ឯតំ មម

សូត្របិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូត្របិដក

(៦) ចំដ្ឋីការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់កន្លែង ចំពោះសក់ថា គុំរ-
 បស់អញ ចំពោះពេជ្រថា គុំររបស់អញ ចំពោះក្រចកថា គុំររបស់អញ
 ចំពោះឆ្មាញថា គុំររបស់អញ ចំពោះស្បែកថា គុំររបស់អញ ចំពោះ
 សាច់ថា គុំររបស់អញ ចំពោះសរសៃថា គុំររបស់អញ ចំពោះឆ្អឹង
 ថា គុំររបស់អញ ចំពោះខ្នងក្បាលថា គុំររបស់អញ ចំពោះចានថា
 គុំររបស់អញ ចំពោះបោរផ្លាស់ថា គុំររបស់អញ ចំពោះថ្លើមថា គុំររបស់
 អញ ចំពោះវាវថា គុំររបស់អញ ចំពោះព្រះថា គុំររបស់អញ
 ។ មេ ។ ចំពោះទឹកកក់ថា គុំររបស់អញ ចំពោះទឹកសំបូរថា គុំររបស់
 អញ ចំពោះទឹកអំបិលថា គុំររបស់អញ ចំពោះទឹកម្សៅថា គុំររបស់អញ
 ចំពោះខ្នងក្បាលថា គុំររបស់អញ គុំរជាអញ គុំរជាគុំររបស់អញ ។

(៧) ចំដ្ឋីការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់កន្លែង ចំពោះចក្ខុយកៈថា
 គុំររបស់អញ ចំពោះចក្ខុយកៈថា គុំររបស់អញ ចំពោះសាស្ត្រយកៈ
 ថា គុំររបស់អញ ចំពោះសព្វយកៈថា គុំររបស់អញ ចំពោះយាមា-
 យកៈថា គុំររបស់អញ ចំពោះឆ្មាញកៈថា គុំររបស់អញ ចំពោះ
 ជិក្ខុយកៈ សោតាយកៈ កាយាយកៈ ជាដ្ឋន្តាយកៈ មតាយ-
 កៈ នឹងឆ្មាញកៈថា គុំររបស់អញ ចំពោះចក្ខុធាតុថា គុំររបស់អញ

បញ្ចវគ្គ ទី១៣៦

រូបជាតិ ឯក ធម៌ កក្កវិញ្ញាណជាតិ ឯក
 ធម៌ សោតជាតិ ឯក ធម៌ សន្ធិជាតិ ឯក ធម៌
 សោតវិញ្ញាណជាតិ ឯក ធម៌ យាមជាតិ កុដ្ឋជាតិ
 យាមវិញ្ញាណជាតិ ជីវ្ហជាតិ រសជាតិ ជីវ្ហវិញ្ញាណ-
 ជាតិ កាយជាតិ ជាដ្ឋន្ទជាតិ កាយវិញ្ញាណជាតិ
 មហេជាតិ ឯក ធម៌ ធម្មជាតិ ឯក ធម៌ មហេ-
 វិញ្ញាណជាតិ ឯក ធម៌ ឯសោហមស្មី ឯសោ មេ
 អត្តាភិ អភិវិសេសបរមាសា ធិដ្ឋី ។

[៨] កក្កុទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ សោតទ្រ្ទយំ ឯក
 ធម៌ យាមទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ជីវ្ហទ្រ្ទយំ កាយទ្រ្ទយំ
 ជីវ្ហទ្រ្ទយំ^(១) សោមទស្សទ្រ្ទយំ យាមទស្សទ្រ្ទយំ
 ឧបេក្ខទ្រ្ទយំ សន្ធិទ្រ្ទយំ រិយទ្រ្ទយំ សតិទ្រ្ទយំ ស-
 មាធិទ្រ្ទយំ បញ្ញាទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ឯសោហមស្មី
 ឯសោ មេ អត្តាភិ អភិវិសេសបរមាសា ធិដ្ឋី ។

១. កាយទ្រ្ទយំ ធម៌ទ្រ្ទយំ ជីវ្ហទ្រ្ទយំ ធិដ្ឋទ្រ្ទយំ បុរិសទ្រ្ទយំ សុទ្ធិទ្រ្ទយំ វុទ្ធិទ្រ្ទយំ ។
 ២. កាយទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ធម៌ទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ជីវ្ហទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ធិដ្ឋទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ធីដ្ឋទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌
 បុរិសទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ សុទ្ធិទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ វុទ្ធិទ្រ្ទយំ ឯក ធម៌ ។

បញ្ចវគ្គ ទី១៣៧

ចំពោះរូបនាគុថា គុំរេបសំអញ ចំពោះចក្កវិញ្ញាណនាគុថា គុំរេបសំ
 អញ ចំពោះសោតនាគុថា គុំរេបសំអញ ចំពោះសន្ធិនាគុថា គុំរេ
 បសំអញ ចំពោះយាមវិញ្ញាណនាគុថា គុំរេបសំអញ ចំពោះយាម-
 នាគុ ឆន្ទនាគុ យាមវិញ្ញាណនាគុ ជីវ្ហនាគុ សេនាគុ ជីវ្ហវិញ្ញាណនាគុ
 កាយនាគុ ជាដ្ឋន្ទនាគុ កាយវិញ្ញាណនាគុ ធិវិសេនាគុថា គុំរេ
 បសំអញ ចំពោះធម្មនាគុថា គុំរេបសំអញ ចំពោះមហេវិញ្ញាណនាគុ
 ថា គុំរេបសំអញ គុំរេជាអញ គុំរេជាគុំរេបសំអញ ។

[៨] ទិដ្ឋិការប្រកាន់ស្តីធិវិសេសបរមាសា ចំពោះចក្កទ្រ្ទយថា
 គុំរេបសំអញ ចំពោះសោតទ្រ្ទយថា គុំរេបសំអញ ចំពោះយាមទ្រ្ទយ
 ថា គុំរេបសំអញ ចំពោះជីវ្ហទ្រ្ទយ កាយទ្រ្ទយ ជីវ្ហទ្រ្ទយ សោម-
 ទស្សទ្រ្ទយ យាមទស្សទ្រ្ទយ ឧបេក្ខទ្រ្ទយ សន្ធិទ្រ្ទយ រិយទ្រ្ទយ
 សតិទ្រ្ទយ សមាធិទ្រ្ទយ បញ្ញាទ្រ្ទយថា គុំរេបសំអញ គុំរេជាអញ
 គុំរេជាគុំរេបសំអញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បដិសន្ធិកថា

(៧) កាមធាតុំ ឯតំ មម រូបធាតុំ ឯតំ មម
អរូបធាតុំ ឯតំ មម កាមករំ ឯតំ មម រូបករំ
ឯតំ មម អរូបករំ ឯតំ មម សញ្ញាករំ ឯតំ មម
អសញ្ញាករំ ឯតំ មម នេវសញ្ញាធាសញ្ញាករំ ឯតំ
មម ឯករោគារករំ ឯតំ មម ចតុរោគារករំ ឯតំ
មម ចញ្ញរោគារករំ ឯតំ មម បឋមជ្ឈនំ ឯតំ
មម ទុតិយជ្ឈនំ ឯតំ មម តតិយជ្ឈនំ ឯតំ មម
ចតុត្ថជ្ឈនំ ឯតំ មម មេត្តាចេតោវិមុត្តិំ ឯតំ មម
ករុណាចេតោវិមុត្តិំ ឯតំ មម មុទិតាចេតោវិមុត្តិំ
ឯតំ មម ទមេត្តាចេតោវិមុត្តិំ ឯតំ មម អាគារា-
នញ្ញាយធខនសមាចត្តិំ វិញ្ញាណញ្ញាយធខនសមាចត្តិំ
ភកិញ្ចញ្ញាយធខនសមាចត្តិំ នេវសញ្ញាធាសញ្ញាយធខ-
នសមាចត្តិំ ឯតំ មម ឯសោមាមស្មំ ឯសោ មេ
អត្តាភិ អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(៧) ចំដ្ឋីការព្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អវិជ្ជា ចំពោះកាមធាតុថា
គុំរបស់អញ ចំពោះរូបធាតុថា គុំរបស់អញ ចំពោះអរូបធាតុថា គុំ-
របស់អញ ចំពោះកាមករថា គុំរបស់អញ ចំពោះរូបករថា គុំរបស់
អញ ចំពោះអរូបករថា គុំរបស់អញ ចំពោះសញ្ញាករថា គុំរបស់អញ
ចំពោះអសញ្ញាករថា គុំរបស់អញ ចំពោះនេវសញ្ញាធាសញ្ញាករថា
គុំរបស់អញ ចំពោះឯករោគារករថា គុំរបស់អញ ចំពោះចតុរោ-
គារករថា គុំរបស់អញ ចំពោះចញ្ញរោគារករថា គុំរបស់អញ ចំពោះ
បឋមជ្ឈនថា គុំរបស់អញ ចំពោះទុតិយជ្ឈនថា គុំរបស់អញ ចំ-
ពោះតតិយជ្ឈនថា គុំរបស់អញ ចំពោះចតុត្ថជ្ឈនថា គុំរបស់អញ
ចំពោះមេត្តាចេតោវិមុត្តិថា គុំរបស់អញ ចំពោះករុណាចេតោវិមុត្តិថា
គុំរបស់អញ ចំពោះមុទិតាចេតោវិមុត្តិថា គុំរបស់អញ ចំពោះទមេត្តា-
ចេតោវិមុត្តិថា គុំរបស់អញ ចំពោះភាគាសាមញ្ញាយធខនសមាចត្តិ
វិញ្ញាណញ្ញាយធខនសមាចត្តិ ភកិញ្ចញ្ញាយធខនសមាចត្តិ នឹងនេវសញ្ញា-
ធាសញ្ញាយធខនសមាចត្តិថា គុំរបស់អញ គុំជាអញ គុំជាខ្លួន
របស់អញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធ

ឡា ហេតុ ឡា ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ ឡាចំ និដ្ឋិត្តានំ អវិជ្ជា
 ហេតុ អវិជ្ជា ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ អវិជ្ជាចំ និដ្ឋិត្តានំ ធម្មេន ហេតុ ធម្មេន
 ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ សញ្ញាចំ
 និដ្ឋិត្តានំ វិគត្តា ហេតុ វិគត្តា ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ
 ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ វិគត្តាចំ និដ្ឋិត្តានំ
 អយោធិៈសាមនសិការេ ហេតុ អយោធិៈសាមនសិ-
 ការេ ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ អយោធិៈសាមនសិការេចំ និដ្ឋិត្តានំ ចាបមិក្ខា
 ហេតុ ចាបមិក្ខា ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ ចាបមិក្ខាចំ និដ្ឋិត្តានំ ចរោ-
 យោសោ ហេតុ ចរោយោសោ ចក្ខុយោ និដ្ឋិត្តានំ
 ឧបា-
 នាយ សមុដ្ឋានដ្ឋេន ឯវំ ចរោយោសោចំ និដ្ឋិត្តានំ ឥមាធិ អដ្ឋ និដ្ឋិត្តានាធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធ

ឧត្តរាហេតុ ឧត្តរាចច្ច័យ ដោយអក្កថាភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យ ឡើងហេតុនៃច្ច័យ ឧត្តរា ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។
 អវិជ្ជាថាហេតុ អវិជ្ជាចច្ច័យ ដោយអក្កថាភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យ ឡើងហេតុនៃច្ច័យ អវិជ្ជា ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។
 ធម្មេនថាហេតុ ធម្មេន ចច្ច័យ ដោយអក្កថាភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យ ឡើងហេតុនៃច្ច័យ ធម្មេន ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។
 សញ្ញាថាហេតុ សញ្ញាចច្ច័យ ដោយអក្កថាភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះ
 កាស្រ័យឡើងហេតុនៃច្ច័យ សញ្ញា ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។ វិគត្តៈ
 ថាហេតុ វិគត្តៈចច្ច័យ ដោយអក្កថាភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះកាស្រ័យ
 ឡើងហេតុនៃច្ច័យ វិគត្តៈ ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។ អយោធិៈសា-
 មនសិកាៈថាហេតុ អយោធិៈសាមនសិកាៈចច្ច័យ ដោយអក្កថា
 ភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះកាស្រ័យឡើងហេតុនៃច្ច័យ អយោធិៈសាមនសិកាៈ
 ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។ ចាបមិក្ខាថាហេតុ ចាបមិក្ខាចច្ច័យ
 ដោយអក្កថាភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះកាស្រ័យឡើងហេតុនៃច្ច័យ ចាបមិក្ខា
 ឈ្មោះថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។ ចរោយោសាៈ (សំដីយោសា
 នៃបុគ្គលដទៃ) ថាហេតុ ចរោយោសាៈ ចច្ច័យ ដោយអក្កថា
 ភិក្ខុឡើងព្រម ព្រោះកាស្រ័យឡើងហេតុនៃច្ច័យ ចរោយោសាៈ ឈ្មោះ
 ថាហេតុនៃច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។ នេះ ហេតុនៃច្ច័យ ៨ យ៉ាង ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

(១២) កាកបាទ អង្គរស ធិដ្ឋបាយដ្ឋានបាទ ។
 យា ធិដ្ឋ ធិដ្ឋកតំ ធិដ្ឋកបាទំ ធិដ្ឋកត្តាវ ធិដ្ឋវិស្វកំ
 ធិដ្ឋវិបន្តកំ(១) ធិដ្ឋសំយោជនំ ធិដ្ឋសស្សំ ធិដ្ឋសម្ពុក(២)
 ធិដ្ឋបស្សីតោ ធិដ្ឋតទ្ធនំ ធិដ្ឋបបាតោ ធិដ្ឋាទុស-
 យោ ធិដ្ឋសត្តាបោ ធិដ្ឋបវិស្វាហោ ធិដ្ឋកត្តោ ធិដ្ឋ-
 បាទានំ ធិដ្ឋាភិវិសោ ធិដ្ឋបកមាសោ ឧមាទ
 អង្គរស ធិដ្ឋបាយដ្ឋានបាទ ។

(១៣) កាកបា សោធម្មស ធិដ្ឋយោ ។ អស្ស-
 ធិដ្ឋ អត្តាទុធិដ្ឋ វិច្ឆាធិដ្ឋ សក្កាយធិដ្ឋ សក្កា-
 យវត្ថុតា សស្សធិដ្ឋ សក្កាយវត្ថុតា ឧទ្ទេធិដ្ឋ
 អត្តតាហិកា ធិដ្ឋ បុព្វតាទុធិដ្ឋ អបរត្តាទុធិដ្ឋ ស-
 ញ្ញាជនិកា ធិដ្ឋ អបាទិ មាទវិធិតន្ទា ធិដ្ឋ មមទិ
 មាទវិធិតន្ទា ធិដ្ឋ អត្តាទុធិដ្ឋសំយុត្តា ធិដ្ឋ លោ-
 កាទុធិដ្ឋសំយុត្តា ធិដ្ឋ កវិធិ វិកវិធិ ឧមា សោ-
 ធម្មស ធិដ្ឋយោ ។

១ ឧ. ឧ. វិជ្ជាវិជ្ជា ។ ២ ឧ. ឧ. វិជ្ជាវិជ្ជា ។

បញ្ជីរដ្ឋបាល

(១៤) ការប្រកាស ធិដ្ឋ ១៨ យ៉ាង កើតដូចម្តេចនេះ ។ ធិដ្ឋ
 ដំណើរធិដ្ឋ ។ ការប្រកាសធិដ្ឋ ។ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ
 ។ ការប្រកាសធិដ្ឋ ។ សំយោជនៈធិដ្ឋ ។ សរធិដ្ឋ ។ ការប្រកាស
 ធិដ្ឋ ។ ការប្រកាសធិដ្ឋ ។ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ។ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ។ អ-
 សំយាធិដ្ឋ ។ កម្មវិធីធិដ្ឋ ។ ក្របាលក្រហាយធិដ្ឋ ។ គ្រឿងបាត់
 ស្រឡាធិដ្ឋ ។ គ្រឿងប្រកាសធិដ្ឋ ។ ការប្រកាសធិដ្ឋ ។ ការ
 ស្ថាបនាធិដ្ឋ ។ នេះ ការប្រកាសធិដ្ឋ ១៨ យ៉ាង ។

(១៥) ធិដ្ឋ ១៦ យ៉ាង កើតដូចម្តេចនេះ ។ អស្សាធិដ្ឋ ។
 អត្តាទុធិដ្ឋ ។ វិច្ឆាធិដ្ឋ ។ សក្កាយធិដ្ឋ ។ សក្កាយវត្ថុតាសស្សធិដ្ឋ ។
 សក្កាយវត្ថុតាធិដ្ឋ ។ អត្តតាហិកាធិដ្ឋ ។ បុព្វតាទុធិដ្ឋ ។ អបរត្តា-
 ទុធិដ្ឋ ។ សញ្ញាជនិកាធិដ្ឋ ។ ធិដ្ឋវិស្វកំ ធិដ្ឋវិស្វកំ ធិដ្ឋវិស្វកំ ។ ធិដ្ឋវិស្វកំ
 ធិដ្ឋវិស្វកំ ធិដ្ឋវិស្វកំ ធិដ្ឋវិស្វកំ ។ អត្តាទុធិដ្ឋសំយុត្តាធិដ្ឋ ។ លោកា-
 ទុធិដ្ឋសំយុត្តាធិដ្ឋ ។ កវិធិ ។ វិកវិធិ ។ នេះ ធិដ្ឋ ១៦ យ៉ាង ។

លុត្តរៈបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ធម៌សន្តិកថា

[១២] (១)អស្សាទុទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ(២)
 អភិធិវេសោ ហោតិ អត្តាទុទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេ-
 ហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សត-
 ទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ស-
 ក្កាយវត្ថុកាយ ឧច្ឆេទទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិដ្ឋិយា កា-
 តិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ បុព្វត្ថាទុទិដ្ឋិយា
 កាតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ អបរត្តាទុទិដ្ឋិ-
 យោ កាតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សត្តោ-
 ជនិកាយ ទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ អហន្តិ មាធវិជិតទាយ ទិដ្ឋិយា កាតិហា-
 កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ មមន្តិ មាធវិជិតទា-
 យ ទិដ្ឋិយា កាតិហា កាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ

* ២. បុព្វត្ថា កធម្មេហិ ឥណ្ឌវេសិ ទិដ្ឋិវិសោធិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ធម៌ហា កាហិ កិ លំទំ វត្តិ ។

លុត្តរៈបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម៌សន្តិកថា

[១២] ការប្រកាន់ស្អិត នៃអស្សាទុទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មាន
 យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអត្តាទុទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការ
 ប្រកាន់ស្អិត នៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត
 នៃសក្កាយទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសក្កា-
 យវត្ថុសស្សទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃ
 សក្កាយវត្ថុឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃ
 អន្តក្កាហិកទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃ
 បុព្វត្ថាទុទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអបរត្តាទុ-
 ទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសត្តោជនិកទិដ្ឋិ
 ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិតនៃទិដ្ឋិ ដែលជាប់ដោយ
 ទានថេអញ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃទិដ្ឋិ
 ដែលជាប់ដោយទាន ថាវេសកញ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង

បេឡា ទីប្រាំ

អត្តវិនិច្ឆ័យសំយោគយ ទិដ្ឋិយា កតិហាតារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ លោកវិនិច្ឆ័យសំយោគយ ទិ-
ដ្ឋិយា កតិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ វិករទិដ្ឋិ-
យា កតិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ វិករទិដ្ឋិ-
យា កតិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[១៩] អស្សុទទិដ្ឋិយា ចតុត្ថិសាយ អាតារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ អត្តាទុទិដ្ឋិយា វីសតិយា អា-
តារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ទសហា-
តារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សត្តាយទិដ្ឋិយា វីស-
តិយា អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សត្តាយវត្ថុ-
កាយ សស្សុទទិដ្ឋិយា ចក្កាសាហិ អាតារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ សត្តាយវត្ថុកាយ ឧប្បទទិដ្ឋិ-
យា ចតុត្ថិហាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ អន្ធកាហិ-
កាយ ទិដ្ឋិយា ចត្វាសាយ អាតារេហិ អភិធិវេសោ
ហោតិ បុព្វត្ថាទុទិដ្ឋិយា អដ្ឋាសាហិ អាតារេហិ អភិ-
ធិវេសោ ហោតិ អបរត្ថាទុទិដ្ឋិយា ចតុត្ថត្ថាឡិសាយ
អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ សត្តាវិនិកាយ
ទិដ្ឋិយា អដ្ឋាសាហិ អាតារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ

បេឡា ទីប្រាំ

ការប្រកាន់ស្អិត នៃអត្តវិនិច្ឆ័យសំយោគយ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិត នៃលោកវិនិច្ឆ័យសំយោគយ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិត នៃវិករទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត
នៃវិករទិដ្ឋិ ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ។

[១៩] ការប្រកាន់ស្អិត នៃសស្សុទទិដ្ឋិ ដោយការ ៣៨ យ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិតនៃអត្តាទុទិដ្ឋិ ដោយការ ២០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត
នៃមិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយការ ១០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសត្តាយទិដ្ឋិ
ដោយការ ២០ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសត្តាយវត្ថុសស្សុទទិដ្ឋិ
ដោយការ ១៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃសត្តាយវត្ថុឧប្បទទិដ្ឋិ
ដោយការ ៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្ធកាហិកទិដ្ឋិ ដោយ
ការ ៨ យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃបុព្វត្ថាទុទិដ្ឋិ ដោយការ ១៨
យ៉ាង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអបរត្ថាទុទិដ្ឋិ ដោយការ ២២ យ៉ាង
ការប្រកាន់ស្អិត នៃសត្តាវិនិកទិដ្ឋិ ដោយការ ១៨ យ៉ាង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខបិដកវគ្គ

អហន្តិ ខានវិធិតទ្វាយ ធិដ្ឋយា អដ្ឋាសហិ អា-
 កាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ មមន្តិ ខានវិធិតទ្វាយ
 ធិដ្ឋយា អដ្ឋាសហិ អាកាការហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ អត្តកំធម្មជិសីយុត្តាយ ធិដ្ឋយា វិសតិយា
 អាកាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ លោកាវធម្មជិ-
 សីយុត្តាយ ធិដ្ឋយា អដ្ឋហិ អាកាការហិ អភិធិវេ-
 សោ ហោតិ កវធិដ្ឋយា ឯក្យនវិសតិយា(១) អា-
 កាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ វិកវធិដ្ឋយា ឯក្យនវិស-
 តិយា អាកាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[១៦] អស្សាធិដ្ឋយា កាការហិ ចញ្ចត្តិសាយ
 អាកាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ យំ ភូមិ ចជិត្វ
 ឧប្បជ្ជតិ សុទ្ធំ សោមនស្សំ អយំ ភូមស្ស អស្សាធា-
 តិ អភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធន អស្សាធា អ-
 ស្សាធា ធន ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញា អស្សាធា យា
 ធន ធិដ្ឋ យោ ធន អស្សាធា អយំ វុទ្ធពិ អស្សាធិដ្ឋ
 អស្សាធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ ធិដ្ឋវិបត្តិ(២) កាយ ធិដ្ឋវិបត្តិយា
 សឧត្តាគតោ បុគ្គលោ ធិដ្ឋវិបត្តោ ធិដ្ឋវិបត្តោ បុគ្គលោ

១. ម. ធនេន កាយឧទ. ២. ម. មិច្ឆាធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ វិជ្ជាធិដ្ឋ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុទ្ធហិកាយ

កប្រកាន់ស្អិត ខែច័ដ្ឋិដែលជាប់ដោយមាតាជាអញ ដោយតាកា ១៨
 យ៉ាង កប្រកាន់ស្អិត ខែច័ដ្ឋិ ដែលជាប់ដោយមាតាជាបេសអញ
 ដោយតាកា ១៨ យ៉ាង កប្រកាន់ស្អិត ខែអត្តកំធម្មជិសីយុត្តច័ដ្ឋិ
 ដោយតាកា ២០ យ៉ាង កប្រកាន់ស្អិត ខែលោកកំធម្មជិសីយុត្តច័ដ្ឋិ
 ដោយតាកា ៨ យ៉ាង កប្រកាន់ស្អិត ខែកវធិដ្ឋិ ដោយតាកា ១៨
 យ៉ាង កប្រកាន់ស្អិត ខែវិកវធិដ្ឋិ ដោយតាកា ១៨ យ៉ាង ។

[១៦] កប្រកាន់ស្អិតខែអស្សាធិដ្ឋិ ដោយតាកា ២៨ យ៉ាង
 អភិវុទ្ធម្ម ។ ច័ដ្ឋិ គឺកប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្លាប់អង្គុយថា សុខ
 នឹងរលាមមស្ស កើតឡើង ព្រោះតាស្រីយប្រ ខេន ឈ្មោះថាអស្សាធា
 (តាប្រក) ចំពោះប្រុសនោះ ច័ដ្ឋិ មិនមែនអស្សាធា អស្សាធា
 ក៏មិនមែនច័ដ្ឋិ ច័ដ្ឋិ ដោយឡែក អស្សាធា ដោយឡែក ច័ដ្ឋិ
 ណា នឹង អស្សាធាណា ខេនលោកហៅថា អស្សាធិដ្ឋិ អស្សាធា-
 ច័ដ្ឋិ ជាមិច្ឆាច័ដ្ឋិ ជាច័ដ្ឋិវិបត្តិ បុគ្គលដែលប្រកបដោយច័ដ្ឋិវិបត្តិ
 ខេន ឈ្មោះថា អភិវុទ្ធម្មព្រោះច័ដ្ឋិ បុគ្គលដែលវិបត្តិព្រោះច័ដ្ឋិ

បញ្ចវគ្គ ទិដ្ឋិកថា

ន សេវិតោ ធន កជិតោ ធន មយិវុចាសិតោ តំ
 កំស្សហេតុ ធិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា យា ធិដ្ឋិ យោ
 វកោ សោ ធន ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ធន វកោ អញ្ញា ធិដ្ឋិ
 អញ្ញា វកោ យា ធន ធិដ្ឋិ យោ ធន វកោ អយំ
 វុត្ថុតំ ធិដ្ឋិវកោ កាយ ធន ធិដ្ឋិយា តេន ធន វកេន
 សមន្តាគាតា បុគ្គលា ធិដ្ឋិវករោ ធិដ្ឋិវករោ
 បុគ្គល ធិដ្ឋិបាទំ ធន មហាបូរំ ហោតិ ធន មហា-
 ធិសំសិ តំ កំស្សហេតុ ធិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា
 អស្សនធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គ-
 លស្ស ទ្វេ ធន កតិយោ និរយោ វា តិវច្ឆានយោនិ
 វា មិច្ឆាធិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យញ្ចេវ កា-
 យកម្មំ យថាធិដ្ឋិសមត្ថំ សមាធិដ្ឋិ យញ្ច វជីកម្មំ
 យញ្ច មនោកម្មំ យថាធិដ្ឋិសមត្ថំ សមាធិដ្ឋិ
 យា ធន ទេតនា យា ធន បត្តនា យោ ធន មណិជ-
 យេ ធន សង្ការ សង្ខារេ តេ ធម្មា អនិច្ចាយ
 អកុដ្ឋាយ អមនាថាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ សិវត្ថុតំ

បញ្ចវគ្គ ទិដ្ឋិកថា

គេមិច្ឆាស្រេសេនបំ គេមិច្ឆាស្រេសេនបំ គេមិច្ឆាស្រេសេនបំ គេមិច្ឆាស្រេសេនបំ
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិ
 ដំណើរ ទិដ្ឋិណា វកេណា ពនៈនោះមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិកមិនមែនពនៈ
 ទិដ្ឋិដោយឡែក ពនៈដោយឡែក ទិដ្ឋិណា ទំនំ ពនៈណា នេះហៅថា
 ទិដ្ឋិពនៈ បុគ្គលប្រកបដោយទិដ្ឋិនោះផង ដោយពនៈនោះផង រឿងនេះ
 គួរត្រួតពិនិត្យទិដ្ឋិពនៈ ពនៈដែលបុគ្គលឱ្យហើយ ដល់បុគ្គលគួរត្រួត
 ពិនិត្យទិដ្ឋិពនៈ ជាពនៈមិនមានផលច្រើន មិនមានភាពសន្សំច្រើនទេ
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិ
 ដំណើរ ជាអស្សនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ បុរិសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆា-
 ទិដ្ឋិ មានអតិ ២ យ៉ាង គឺអតិ ១ កំណើតពីរបាទ ១ កាយកម្មណា
 ចរិច្ចណាដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរិសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកហើយ
 ក្តី ថ្វីតម្បាញ មនោកម្មណា ចរិច្ចណាដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរិសបុគ្គលកាន់
 យកហើយក្តី រចនាណា ក្តី សេចក្តីប្រាថ្នាណា ក្តី ការកម្មល់ទុកណា ក្តី
 សង្ការទាំងឡាយណា ក្តី (ដែលបុរិសបុគ្គលប្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់
 យកហើយ) គេមិនទាន់ដឹងនោះ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា
 មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ

កំ កេស្សហេតុ ទិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា សេយ្យជាចិ
 ទិដ្ឋតិដំ វា កោសាតកតិដំ វា ភិក្ខុកាលាតុតិដំ
 វា អល្លាយ បឋវីយា ទិក្ខុត្ថំ យក្សោ បឋវីសំ
 ឧបាធិយតិ យក្ខ អាចារសំ ឧបាធិយតិ សព្វន្តំ
 ភិក្ខុកាលាយ កាដុកាលាយ អសាវតាយ(១) សំវត្ថុតិ
 កំ កេស្សហេតុ ទិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកំ ឯវមេវ
 មិច្ឆាទិដ្ឋិកាស្ស បុរិសចុក្កលស្ស យក្សោ កាយកក្ក័
 យជាទិដ្ឋិសមត្ថំ សមាទិដ្ឋិ យក្ខ វចិកក្ក័ យក្ខ
 មចោកក្ក័ យជាទិដ្ឋិសមត្ថំ សមាទិដ្ឋិ យា ច ធម្មតា
 យា ច មន្តតា យា ច ចណិទិ យេ ច សង្ខារ
 សាធូ តេ ធម្មា អនិច្ចាយ អកក្កាយ អមនាធាយ
 អហិកាយ ទុក្ខាយ សំវត្ថុន្តំ កំ កេស្សហេតុ ទិដ្ឋិ
 ហិស្ស ចាចិកា អស្សនទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ យា ទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិកតិ ទិដ្ឋិកហនំ ។ ថេ ។ ទិដ្ឋាកិទិវេសមកមាសោ
 ហោតិ ។

១. ឯសាធូយាទិ ឥន្ទ្របទិស្សនិ ។

ដំណើរការ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់ចុក្កលនោះ ជាធម្ម-
 ជាតិដ៏លាមក ប្រៀបដូចក្នុងស្មៅក្តី ក្នុងនោះនិងព្រៃក្តី ក្នុងរោង
 ក្តីក្តី ដែលគេដាំ ក្នុងវេទនាសីមា វេទនាដ៏ក្លាយកាលដែលដំ
 ណាក់ ដណ្តាក់យកសេចក្តីណាក្តី ក្នុងទាំងអស់នោះ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីក្តី ដើម្បីក្រុល ដើម្បីមិនឲ្យឮគិលា ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ព្រោះថា ក្នុងឈើនោះ ជាដុំដីកាក្រក់ មានរចនាផ្សេងៗគ្នា
 មានរចនាផ្សេងៗគ្នា កាយកក្កាយ បរិច្ចលាវដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរស
 ចុក្កលប្រកបដោយទិដ្ឋិកាន់យកហើយក្តី ចិត្តកក្កាយ មនោកក្កាយ
 បរិច្ចលាវដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសចុក្កលប្រកបដោយទិដ្ឋិ កាន់យក
 ហើយក្តី ចេតនាកក្កាយ សេចក្តីព្រាងណាក្តី កាយកក្កាយកក្កាយ
 សង្ខារទាំងឡាយណាក្តី (ដែលបុរសចុក្កល ប្រកបដោយទិដ្ឋិ កាន់
 យកហើយ) ធម៌ទាំងអស់នោះ វេទនាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីព្រាង
 មិនជាទីក្រកអរ មិនជាទីរោញចិត្ត មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ
 ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិរបស់ចុក្កលនោះ ជាធម្មជាតិ
 ដ៏លាមក ជាអស្សនទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិទិដ្ឋិ បាននាទិដ្ឋិ ដំណើរនិងទិដ្ឋិ
 ញៀនស្លាកនិងទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ ការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្លាកក្តីនិងទិដ្ឋិ ។

(១៧) យំ វេទនំ បដិទ្ធ យំ សញ្ញំ បដិទ្ធ
 យំ សង្ខារ បដិទ្ធ យំ វិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ ចក្កំ
 បដិទ្ធ យំ សោតំ បដិទ្ធ យំ យោជំ បដិទ្ធ យំ
 ជ្ឈំ បដិទ្ធ យំ កាយំ បដិទ្ធ យំ ឆនំ បដិទ្ធ
 យំ រូបេ បដិទ្ធ យំ សន្តេ បដិទ្ធ យំ កន្ទ
 បដិទ្ធ យំ រសេ បដិទ្ធ យំ ផោជ្ឈន្ទ បដិទ្ធ យំ
 ធម្មេ បដិទ្ធ យំ ចក្កវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ សោត-
 វិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ យានវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ
 ជីវ្ហវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ កាយវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ
 យំ មនោវិញ្ញាណំ បដិទ្ធ យំ ចក្កសម្មស្សំ
 បដិទ្ធ យំ សោតសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ យាន-
 សម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ ជីវ្ហសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ
 កាយសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ មនោសម្មស្សំ បដិទ្ធ យំ
 ចក្កសម្មស្សំ វេទនំ បដិទ្ធ យំ សោតសម្មស្សំ
 វេទនំ បដិទ្ធ យំ យានសម្មស្សំ វេទនំ បដិទ្ធ

(១៨) ចំដ្ឋំ ធិកាប្រកាស្ត្រីកន្តិកាស្ត្រីកលថា សុខនីតិ
 សោមស្សត្រីកាស្ត្រីក ព្រោះកាស្រ័យវេទនា ព្រោះកាស្រ័យសញ្ញា ព្រោះ
 កាស្រ័យសង្ខារទាំងឡាយ ព្រោះកាស្រ័យវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យចក្ក
 ព្រោះកាស្រ័យសោតៈ ព្រោះកាស្រ័យយោជៈ ព្រោះកាស្រ័យជ្ឈំ ព្រោះ
 កាស្រ័យកាយ ព្រោះកាស្រ័យឆន្ត ព្រោះកាស្រ័យរូបេ ព្រោះកាស្រ័យ
 សន្តេ ព្រោះកាស្រ័យកន្ទៈ ព្រោះកាស្រ័យរសៈ ព្រោះកាស្រ័យ
 ផោជ្ឈន្ទៈ ព្រោះកាស្រ័យធម្មាធាណំ ព្រោះកាស្រ័យចក្កវិញ្ញាណ
 ព្រោះកាស្រ័យសោតវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យយានវិញ្ញាណ ព្រោះ
 កាស្រ័យជីវ្ហវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យកាយវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យ
 មនោវិញ្ញាណ ព្រោះកាស្រ័យចក្កសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យសោតសម្មស្ស
 ព្រោះកាស្រ័យយានសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យជីវ្ហសម្មស្ស ព្រោះ
 កាស្រ័យកាយសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យមនោសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យ
 វេទនា ដែលកើតចក្កសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យវេទនាដែលកើតអំពី
 សោតសម្មស្ស ព្រោះកាស្រ័យវេទនា ដែលកើតអំពីយានសម្មស្ស

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូតិសម្ពុត្តនិកាយ

យំ ជិន្នសម្មសង្ករំ វេទនំ ចដិច្ច យំ កាយសម្មសង្ករំ
 វេទនំ ចដិច្ច យំ មនោសម្មសង្ករំ វេទនំ ចដិច្ច
 ឧប្បជ្ឈតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ មនោសម្មសង្ករំ យ
 វេទនាយ អស្សនោតិ អភិវេសបរាសោ ធិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិ ឧ អស្សនោ អស្សនោ ឧ ធិដ្ឋិ អត្តា
 ធិដ្ឋិ អត្តា អស្សនោ យា ច ធិដ្ឋិ យោ ច
 អស្សនោ អយំ វុត្ថំ អស្សនធិដ្ឋិ អស្សនធិដ្ឋិ
 មិន្នាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវចនំ កាយ ធិដ្ឋិវចនំ យា សមន្តាគតោ
 បុគ្គលោ ធិដ្ឋិវចនោ ធិដ្ឋិវចនោ បុគ្គលោ ឧ
 សេវតញ្ចោ ឧ កជិតញ្ចោ ធម៌ បយ័ន្ធាសិតញ្ចោ តំ
 កស្សហេតុ ធិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា យា ធិដ្ឋិ យោ
 កតោ សោ ឧ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ឧ កតោ អត្តា ធិដ្ឋិ
 អត្តា កតោ យា ច ធិដ្ឋិ យោ ច កតោ អយំ
 វុត្ថំ ធិដ្ឋិកាតោ កាយ ច ធិដ្ឋិយោ គេ ឧ ច
 កាកន សមន្តាគតោ បុគ្គលោ ធិដ្ឋិកាកតោ ធិដ្ឋិ-
 កាកតោ បុគ្គលោ ធិដ្ឋិធានំ ឧ មហាមូលំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូតិសម្ពុត្តនិកាយ

ព្រោះជាស្រីយវេទនា ដែលកើតឥតដ្ឋិតសង្ខារ ព្រោះជាស្រីយវេទនា
 ដែលកើតឥតកាយសង្ខារ ព្រោះជាស្រីយវេទនា ដែលកើតឥតមនោ-
 សង្ខារ នេះជាអស្សនៈ ចំពោះវេទនា ដែលកើតឥតមនោសង្ខារ
 ចំដួ ចំដួវេទនាអស្សនៈ អស្សនៈ ក៏មិនមែនចំដួ ចំដួ ដោយឡែក
 អស្សនៈ ដោយឡែក ចំដួណា ឆ័ត្តិ អស្សនៈណា នេះហេតុហៅថា
 អស្សនចំដួ អស្សនចំដួ ជាមួយចំដួ ជាចំដួវិចិត្ត បុគ្គលប្រកប
 ដោយចំដួវិចិត្តនោះ ឈ្មោះថាអ្នកវិចិត្តព្រោះចំដួ បុគ្គលដែលវិចិត្ត
 ព្រោះចំដួ គេមិនត្រូវសេពធម៌ គេមិនត្រូវធម៌បំបែក គេមិនត្រូវចូលទៅក្នុង
 ជនទេ ជនណាម្នាក់ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ចំដួវេទនាសម្បជញ្ញ
 ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ចំដួណា កនៈណា កនៈនោះ មិនមែនចំដួ ចំដួ
 ក៏មិនមែនកនៈ ចំដួដោយឡែក កនៈដោយឡែក ចំដួណា ឆ័ត្តិ កនៈណា
 នេះហេតុហៅថា ចំដួកនៈ បុគ្គលប្រកបដោយចំដួនោះផង ដោយ
 កនៈនោះផង ឈ្មោះថាអ្នកត្រេកអរក្នុងចំដួកនៈ នាដល់វេទនាមកឲ្យ
 ហើយ ដល់បុគ្គលអ្នកត្រេកអរក្នុងចំដួកនៈ ជាទានមិនមានផលច្រើន

បញ្ចវគ្គ ទី២៣

១ មហាជនសំសិ តិ កសិកម្មបោក ទិដ្ឋិ ហិស្ស
 ចាចិកា អស្សនទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស
 បុរិសបុគ្គលស្ស ទ្វេ ច កតិយោ ធិរយោ វ កិច្ចា-
 នយោជិ វ មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស យក្សេវ
 កាយកម្មំ យថាទិដ្ឋិសមត្ថំ សមាទិដ្ឋិ យក្ស វចិកម្មំ
 យក្ស មហាកម្មំ យថាទិដ្ឋិសមត្ថំ សមាទិដ្ឋិ យា ច
 ចេតនា យា ច បត្តនា យោ ច មណិជំ យេ ច
 សង្ខារ សទ្ធ តេ ធម្មា អនិជ្ជាយ អកុស្តាយ អម-
 តាតាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ សំវត្ថុនិ តិ កសិកម្ម-
 បោក ទិដ្ឋិ ហិស្ស ចាចិកា សេយ្យថាចិ ទិដ្ឋតិជំ
 វ កោសានតីតិជំ វ តិក្កកាលាតុតិជំ វ អណ្តាយ
 បវរិយា ទិក្ខុតិ យក្សេវ បវរិសិ ទុច្ចាធិយតិ
 យក្ស អាចារសិ ទុច្ចាធិយតិ សត្វនិ តិក្កកតាយ
 កដ្ឋកតាយ អសារតាយ សំវត្ថុនិ តិ កសិកម្មបោក

បញ្ចវគ្គ ទី២៤

ទិដ្ឋនាគានិសង្សប្រើនា ជំណើរនា ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិ
 របស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ជាអស្សនទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ បុរស
 បុគ្គលច្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ មានអតិ ២ យ៉ាង គឺ នរក ១ កំណើត
 និរត្តាន ១ កាយកម្មណ បរិច្ចណិដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលច្រកប
 ដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិ កាន់យកហើយក្តី ចែកច្បង ឃាតកម្មណ បរិច្ចណិ
 ដោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលកាន់យកហើយក្តី ចេតនាណក្តី សេចក្តី
 ប្រាជ្ញាណក្តី ការតម្កល់ទុកណក្តី សង្ខារទាំងឡាយណក្តី (ដែល
 បុរសបុគ្គលច្រកបដោយមិច្ឆាទិដ្ឋិកាន់យកហើយ) ធម៌ទាំងអស់នោះប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីមិនដាច់ប្រាថ្នា មិនដាច់គ្រុកគរ មិនដាច់ពញ្ញចិត្ត មិនដា
 ច្រាយជន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ជំណើរនា ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ទិដ្ឋិ
 របស់បុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ប្រៀបដូចដូដាស្តក្តី ពូជនរោង
 ច្រក ពូជឃ្លាតល្អិតក្តី ដែលគេដាក់ក្នុងដៃនដីសីម វេទន៍ជញ្ជក់យកស
 ដែលមិនក្តី ជញ្ជក់យកសទិកណក្តី ពូជទាំងអស់នោះ វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីល្អិត ដើម្បីក្រពុល ដើម្បីមិនដូចគ្នា ជំណើរនា ព្រោះហេតុអ្វី

សុត្តន្តបិដក ប្រែកថាយន្ត ចង្ហាសុត្តន្ត

និធិ ហិស្ស ចាចិកំ ឯវៈមេ ចិដ្ឋានិដ្ឋិកស្ស
 ធុរិសុត្តលស្ស យញ្ចេវ កាយកម្មំ យដានិដ្ឋិស-
 មត្តំ សមាទិដ្ឋំ យញ្ច វចិកម្មំ យញ្ច ចនោកម្មំ
 យដានិដ្ឋិសមត្តំ សមាទិដ្ឋំ យា ច ចេតនា យា
 ច បក្ខនា យា ច មណិនី យេ ច សង្ខារ សញ្ច-
 កេ ទដ្ឋា អនិដ្ឋាយ អកត្តាយ អវតាហាយ អហិ-
 តាយ ទុក្ខាយ សិវត្តន្តំ កំ កំស្សហេតុ និដ្ឋិ ហិ-
 ស្ស ចាចិកា អស្សាទនិដ្ឋិ ចិដ្ឋានិដ្ឋិ យា និដ្ឋិ និដ្ឋិ-
 កតំ និដ្ឋិកបាធិ ។ ចេ ។ ចិដ្ឋានិដ្ឋិវេសចកមាសោ
 ហោតិ វេមហិ អដ្ឋាវសហិ អាការេហិ មវុយ្យដ្ឋិក-
 ចិក្ខុស្ស សិយោកោ អស្សាទនិដ្ឋិក្ខុកា ចិដ្ឋានិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រែកថាយន្ត ចង្ហាសុត្តន្ត

ព្រាហ្ម កូដិណិវោនា ជាវុជ្ជិកក្រកំ វាធាបបាដូចម្តេចមិញ មាន
 ចេវមញ្ញដូចជា កាយកម្មណា ចរិច្ចសិវោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គល
 ប្រកបដោយចិត្តទិដ្ឋិកាន់យកហើយក្តី វចិកម្មណា វេនាកម្មណា ចរិច្ចសិ
 វោយទិដ្ឋិ ដែលបុរសបុគ្គលប្រកបដោយចិត្តទិដ្ឋិ កាន់យកហើយក្តី
 រេតនាណក្តី សេចក្តីប្រាថ្នាណក្តី ការគ្រប់គ្រងណក្តី សង្ខារ
 កាំងឡាយណក្តី (ដែលបុរសបុគ្គលប្រកបដោយចិត្តទិដ្ឋិកាន់យកហើយ)
 ធម៌តាំងគស់នោះ វេចន៍ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ
 មិនជាទីរកញ្ជឹក មិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ ដំណើរនោះ
 ព្រាហ្មហេតុអ្វី ព្រាហ្ម ទិដ្ឋិ ចេសបុគ្គលនោះ ជាធម្មជាតិដ៏លាមក ជា
 អស្សាទទិដ្ឋិ ជាចិត្តទិដ្ឋិ វាធាធិទិដ្ឋិ ដំណើរធីទិដ្ឋិ ញៀនស្មានធីទិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុលធីទិដ្ឋិ ការប្រកបប្រាមវេចក្តី
 ដែលស្រូបលេសប្រវឹក ធីទិដ្ឋិ ជាអស្សាទទិដ្ឋិ ដោយការការ ១៨
 យ៉ាងនេះឯង ។

បទដ្ឋាន ទី១៣

(១៨) អត្ថិ សញ្ញាជនាធិ ទេវ ទិដ្ឋិយោ ច
 អត្ថិ សញ្ញាជនាធិ ច ច ទិដ្ឋិយោ ។ កាតខាធិ
 សញ្ញាជនាធិ ទេវ ទិដ្ឋិយោ ច ។ សក្កាយទិដ្ឋិ-
 កមាសោ(១) ទេវ សក្កាយទិដ្ឋិ សីលទូតបរាមាសោ
 ច ឥនាធិ សញ្ញាជនាធិ ទេវ ទិដ្ឋិយោ ច ។
 កាតខាធិ សញ្ញាជនាធិ ច ច ទិដ្ឋិយោ ។ កាម-
 កសញ្ញាជនំ បដិយសញ្ញាជនំ អាទសញ្ញាជនំ វិចិ-
 កញ្ញាសញ្ញាជនំ កវកសញ្ញាជនំ ឥស្សសញ្ញាជនំ
 មច្ឆរិយសញ្ញាជនំ អនុសយសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាស-
 ញ្ញាជនំ ឥនាធិ សញ្ញាជនាធិ ច ច ទិដ្ឋិយោ ។
 អស្សនទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ បព្វត្ថិសាយ អាតោវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ ។

(១៩) អត្ថាទុទិដ្ឋិយោ កាតមេហិ វិសតិយោ អា-
 តោវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ ឥធិ អស្សុតា បុ-
 ជ្ឈោ អវិយាធិ អនុស្សាវិ អវិយធម្មស្ស អាកោវិទោ
 អវិយធម្ម អវិចិរោ សច្ចរិសធម្មស្ស(២) អាកោវិទោ

១ ឧ. អយំ ចាហិ ឥន្ទិ ។ ២ ឧ. ឈុត្តរិណំ អនុស្សាវិ ។

បទដ្ឋាន ទី១៣

(១៨) សំយោជនៈផង ទិដ្ឋផងក៏មាន សំយោជនៈ មិនមែន
 ទិដ្ឋិក៏មាន ។ សំយោជនៈផង ទិដ្ឋផង កើតដូចម្តេចខ្លះ ។ សក្កាយទិដ្ឋិ
 បរាមាសៈ នឹងសក្កាយទិដ្ឋិ សីលទូតបរាមាសៈ ទាំងនេះ ឈ្មោះថា
 សំយោជន ផង ទិដ្ឋផង ។ សំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ កើតដូចម្តេចខ្លះ ។
 កាមកសំយោជនៈ បដិយសំយោជនៈ អាទសំយោជនៈ វិចិក្ខុសំ-
 យោជនៈ កវកសំយោជនៈ ឥស្សសំយោជនៈ មច្ឆរិយសំយោជនៈ
 អនុសយសំយោជនៈ អវិជ្ជាសំយោជនៈ ទាំងនេះ ឈ្មោះថាសំយោ-
 ជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ។ នេះឯងការប្រកាន់ស្តិត នៃអស្សនទិដ្ឋិ
 ដោយភាពា ឆ្ងល់ ។

(១៩) ការប្រកាន់ស្តិត នៃអត្ថានុទិដ្ឋិ ដោយពាក្យ ២០ យ៉ាង
 កើតដូចម្តេចខ្លះ ។ បុព្វជ្ជនក្កន្ធលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបាន
 ដឹងប្រទេសនៃភូតក្រដោយៈ មិនល្អាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបាន
 ហាក់ចិត្តក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនល្អាសវៃចំពោះធម៌របស់សប្បុរស

យំ បឋវីកកសិណំ សោ អហំ យោ អហំ តំ បឋវី-
 កកសិណាន្តិ បឋវីកកសិណាញ អត្តញ អទ្ធយំ សធនុ-
 បស្សតិ អពិច្ចរេវាធម្មកាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ឧ វត្ថុ វត្ថុ
 ឧ ធិដ្ឋំ អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ឧ ធិដ្ឋំ
 យញ្ច វត្ថុ អយំ បឋមា រូបវត្ថុកា អត្តាធិដ្ឋំ
 អត្តាធិដ្ឋំ មិច្ឆាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋិវបត្តិ អត្តាធិដ្ឋិកស្ស
 បុរិសបុគ្គលស្ស ទ្វេ ៦ កតិយោ ។ បេ ។ ឥតាចិ
 សញ្ញាធិតាចិ ឧ ៦ ធិដ្ឋិយោ ឥនេកាប្បា កាថា-
 កសិណំ តេជាកសិណំ វាយេកកសិណំ វិលក-
 សិណំ វិគកសិណំ លោហិតកសិណំ ឱនាកក-
 សិណំ អត្តកោ សធនុបស្សតិ យំ ឱនាកកសិណំ
 សោ អហំ យោ អហំ តំ ឱនាកកសិណាន្តិ ឱនា-
 កកសិណាញ អត្តញ អទ្ធយំ សធនុបស្សតិ សេយ្យ-
 ជាមិ កេសប្បដិមស្ស ឈាយកោ យោ អច្ឆិ សោ
 វណ្ណា យោ វណ្ណា សា អច្ឆិតិ អច្ឆិញ វណ្ណាញ
 អទ្ធយំ សធនុបស្សតិ ឯវរេវ ឥនេកាប្បា ។ បេ ។

ថា ធម្មជាតណជាបឋវីកសិណ សភាពានោធិអញ សភាពណជាអញ
 ធម្មជាតានោ ធិបឋវីកសិណ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញបឋវីកសិណនឹង
 ខ្លួន ថាមិនមែនពីរ គឺតែមួយ ការប្រកាន់ស្អិត នឹងការស្តាប់អវិជ្ជុល
 ឈ្មោះថាចិដ្ឋំ ចិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ តែក៏មិនមែនចិដ្ឋំ ចិដ្ឋិដោយវត្ថុក
 វត្ថុដោយវត្ថុក ចិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តាធិដ្ឋំ ជាប្រ-
 វត្ថុកៈទី ១ អត្តាធិដ្ឋំ ជាមិច្ឆាចិដ្ឋំ ជាចិដ្ឋិវបត្តិ បុរសបុគ្គលប្រកប
 ដោយអត្តាធិដ្ឋំ មាន៦ យ៉ាង ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថាសំយោជនៈ
 មិនមែនចិដ្ឋំ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញកាថាកសិណ
 តេជាកសិណ វាយេកសិណ វិលកសិណ វិគកសិណ លោហិត-
 កសិណ ឧទាកសិណ ថាជារួម ថា ធម្មជាតណ ជាឧទាកសិណ
 សភាពានោ ធិអញ សភាពណ ជាអញ ធម្មជាតានោធិឧទាកសិណ
 ឈ្មោះថាពិចារណាយើញឧទាកសិណនឹងខ្លួន ថាមិនមែនពីរ ប្រៀបដូច
 ប្រព័ច្ចៈប្រព័ន្ធវេរ្យ័ន្ត មានអណ្តាភក្ខីន័ណ សភាពានោ ក៏គឺ
 ស្មើ សភាពណជាស្មើ ធម្មជាតានោ ធិអណ្តាភក្ខីន័ ឈ្មោះថា
 ពិចារណាយើញអណ្តាភក្ខីន័នឹងស្មើ ថាមិនមែនពីរ មាន១២មាជ្ឈម
 ក្តេចមិញ មាន១២មេយ្យដូចជា បុគ្គលទូរ ក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសម្ពុទ្ធា

ឱ ធាតុកកសិណាញ អត្តញ អន្ធម្មំ សមុបស្សតិ
 អភិធម៌សមរាមាសា និដ្ឋំ និដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ
 ន និដ្ឋំ អញ្ញា និដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ន និដ្ឋំ យញ្ញ
 វត្ថុ អយំ ធម៌មា រូបវត្ថុកា អត្តានុនិដ្ឋំ អត្តានុនិដ្ឋំ
 មិច្ឆានិដ្ឋំ និដ្ឋំវិបត្តិ ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ
 ន ន និដ្ឋំយោ ឯវំ រូបំ អត្តតោ សមុបស្សតិ ។

(២០) កងំ រូបវន្តំ អត្តានំ សមុបស្សតិ ។
 ឥនេកោចោ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតំ អយំ ។ ចា មេ
 អត្តា សោ ។ ចា មន មេ អយំ អត្តា ឥមិទា
 រូបន រូបភិ រូបវន្តំ អត្តានំ សមុបស្សតិ
 សេយ្យថាចិ វុត្តោ ធាយាសម្បត្តោ អស្ស
 កមេនំ មុរិសោ ឯវំ វេទយ្យ អយំ វុត្តោ
 អយំ ធាយា អញ្ញា វុត្តោ អញ្ញា ធាយា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសម្ពុទ្ធា

ឈ្មោះថាភិចារណាឃើញខាងក្រោមនឹងខ្លួន ជាមិនមែនក៏ ការ
 ប្រកាន់ស្អិត នឹងការស្អាតក៏ដូចគ្នា ឈ្មោះថាទំនៀម ទំនៀមមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 ក៏មិនមែនទំនៀម ទំនៀមដោយវត្ថុក វត្ថុដោយវត្ថុក ទំនៀមណា នឹងវត្ថុ
 ណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុនិដ្ឋំ ជាច្រើនគ្នាទី ១ អត្តានុនិដ្ឋំ ជាមិច្ឆា-
 និដ្ឋំ ជាទំនៀមវិបត្តិ ។ ចេ ។ នេះឈ្មោះថាសំយោជនៈ មិនមែនទំនៀម
 បុគ្គលភិចារណាឃើញរូប ថាជាខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

(២១) បុគ្គលភិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានរូប គឺដូចម្តេច ។
 បុគ្គលរូប ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាឃើញវេទនា សញ្ញា សង្ខារ
 នឹងវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនោះឯង មានរូបច្រើនរូបនេះ
 ឈ្មោះថាភិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានរូប ប្រៀបដូចដើមឈើបិទ្វាល័យ
 ដោយទ្វារ បុរសឃ្លីពាល ចំពោះដើមឈើនោះ យ៉ាងនេះថា
 នេះដើមឈើ នេះទ្វារឈើ ដើមឈើដោយវត្ថុក ទ្វារដោយវត្ថុក

បទដ្ឋកថា

សោ ទោ ចនាយំ វុក្ខា ឥនាយ ឆាយាយ ឆាយា-
 វាតិ ឆាយាវន្តំ វុក្ខំ សធម្មស្សតិ ឯវមេវ ឥនេកាថោ
 វេននំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សធម្ម-
 ស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ
 ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥនេតា វុចេន វុចវាតិ
 វុចវន្តំ អត្តានំ សធម្មស្សតិ អភិធម៌សចរាមាសោ
 ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ
 វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋិ យញ្ច វត្ថុ អយំ ទុតិយា វុចវត្ថុកា
 អត្តាទុធិដ្ឋិ អត្តាទុធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥនាធិ
 សញ្ញាជនាធិ ន ច ធិដ្ឋិយោ ឯវំ វុចវន្តំ អត្តានំ
 សធម្មស្សតិ ។

បទដ្ឋកថា

ត្រឡើងឈើនាឯង មានដូច្នេះប្រារម្ភចំនេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ
 ដើមឈើ ជាមានដូច មានទម្រង់ដូចអ្នកដទៃ មានទម្រង់ដូចដូចជា
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញវេទនា សញ្ញា សង្ខារ និង
 វិញ្ញាណ ជាដូចខ្លះ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រឡើងយ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ជាខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនាឯង មានដូច្នេះប្រារម្ភចំនេះ ឈ្មោះ
 ថាពិចារណាយើញខ្លួន ជាមានច្រើន ការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់កន្ត្រៃស
 ឈ្មោះថាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុ
 ដោយឡែក ធិដ្ឋិណា និងវត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋិ ជាប្រវត្តកៈទី២
 អត្តាទុធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថាសិរិយោដនៈ មិនមែន
 ធិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយើញខ្លួន ជាមានច្រើន យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

(២២) កាចី អក្កនិ រូបំ សមុទុចស្សតិ ។ ឥនេ-
 កាទ្វា វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អក្កតោ ស-
 មុទុចស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អក្កា
 ឥមស្មិត្យ ចន អក្កនិ ឥនំ រូបន្តំ អក្កនិ រូបំ សមុ-
 ចស្សតិ សេយ្យថាចិ ចុច្ចំ កទ្ធសម្បន្នំ អស្ស កមេ-
 នំ ចុវិសោ ឯវំ វិទេយ្យ ឥនំ ចុច្ចំ អយំ កទ្វា
 អញ្ញំ ចុច្ចំ អញ្ញា កទ្វា សោ ទោ ចនាយំ កទ្វា
 ឥមស្មី ចុច្ចតិ ចុច្ចស្មី កទ្ធិ សមុទុចស្សតិ ឯវិទោ
 ឥនេកាទ្វា វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អក្កតោ
 សមុទុចស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អក្កា ឥមស្មិត្យ ចន អក្កនិ ឥនំ រូបន្តំ អក្កនិ រូបំ
 សមុទុចស្សតិ អភិនិវេសបរមាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន
 វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋំ ។ ថេ ។ អយំ ភតិយា រូបវត្ថុកា
 អក្កាធិដ្ឋំ អក្កាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋិវចនំ ។ ថេ ។
 ឥនានិ សញ្ញាជនានិ ន ច ធិដ្ឋិយោ ឯវំ អក្កនិ
 រូបំ សមុទុចស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

(២២) បុគ្គលនិព្វានោយេញ្ញេវ ជាមានក្នុងខ្លួន កើតដូចម្តេច ។
 បុគ្គលន្ទ ក្នុងលោកនេះ និព្វានោយេញ្ញេវោ សញ្ញា សង្ខារ នឹង
 វិញ្ញាណ ជាដំបូង បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងជា
 ខ្លួនរបស់អញ ឯប្រទេស (កំឡុង) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាជន-
 លោយេញ្ញេវ ជាមានក្នុងខ្លួន ប្រៀបដូចគ្នា ដែលចម្លែកដោយក្លិន
 ចូរស្រឡាញ់ ចំពោះគ្នាទៅ យ៉ាងនេះថា នេះគ្នា នេះក្លិន គ្នា
 ដោយឡែក ក្លិនដោយឡែក តែក្លិននោះឯង (មាន) ក្នុងគ្នានេះ
 ឈ្មោះថាជនលោយេញ្ញេវ ជាមានក្នុងគ្នា មានទេសម្តេចម្តេចម្តេច
 មានទេសយ្យដូចជា បុគ្គលន្ទ ក្នុងលោកនេះ និព្វានោយេញ្ញេវ
 វេទនា សញ្ញា សង្ខារ នឹងវិញ្ញាណ ជាដំបូង បុគ្គលនោះមានសេ-
 ចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ ឯប្រទេស (កំឡុង)
 ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាជនលោយេញ្ញេវ ជាមានក្នុងខ្លួន ការ
 ប្រកាន់ស្តីតនឹងការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 ក៏មិនមែនធិដ្ឋំ ។ ថេ ។ នេះឈ្មោះថាអក្កាធិដ្ឋំ ជាប្រភេទទី មួយ
 អក្កាធិដ្ឋំ ជាមុច្ចាធិដ្ឋំ ជាធិដ្ឋិវចនំ ។ ថេ ។ នេះសំយោជនៈ មិន
 មែនធិដ្ឋំ បុគ្គលនិព្វានោយេញ្ញេវ ជាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

បទដ្ឋកថា

[២៣] កាច់ រូបស្មី អត្តាធិ សមនុបស្សតិ ។
 ឥនេកោចា វេនំ សញ្ញំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ អត្ត-
 តោ សមនុបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥចស្មី
 រូបេតិ រូបស្មី អត្តាធិ សមនុបស្សតិ សេយ្យជាមិ
 មណី កាណ្ឌាកោ បត្តិកោ អស្ស កថេនំ ចុវសោ
 ឯវំ វេនយ្យ អយំ មណី អយំ កាណ្ឌាកោ អញ្ញោ
 មណី អញ្ញោ កាណ្ឌាកោ សោ ទោ បទាយំ មណី
 ឥចស្មី កាណ្ឌាកោតិ កាណ្ឌាកស្មី មណី សមនុ-
 បស្សតិ ឯវេច ឥនេកោចា វេនំ សញ្ញំ សង្ខារ
 វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ
 អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ
 អត្តា ឥចស្មី រូបេតិ រូបស្មី អត្តាធិ សមនុបស្សតិ
 អភិធិវេសបរាមាសោ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ ធិដ្ឋ
 អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញំ វត្ថុ យា ទ ធិដ្ឋ យញ្ញ វត្ថុ អយំ
 ចតុត្ថា រូបវត្ថុតោ អត្តាទុធិដ្ឋ អត្តាទុធិដ្ឋ មីនាធិដ្ឋ
 ធិដ្ឋវិមត្តំ ។ មេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ទ ប
 ធិដ្ឋិយោ ឯវំ រូបស្មី អត្តាធិ សមនុបស្សតិ ។

បទដ្ឋកថា

[២៣] បុគ្គលកិចារណាយោញ្ចន ជាមានក្នុងប្រ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ព្រះក្នុងលោកនេះ កិចារណាយោញ្ចនោ សញ្ញា សង្ខារ ធិនិវិញ្ញាណ
 ជាដំនូន បុគ្គលនោះបានសេចក្តីគ្រប់ យ៉ាងនេះថា នេះឯងជាដំនូន
 របស់អញ តែដំនូនរបស់អញនោះឯង (មាន) ក្នុងប្រការនេះ ឈ្មោះថា
 កិចារណាយោញ្ចន ជាមានក្នុងប្រ ប្រៀបដូចកែវមណី ដែលរាងជា
 ក្នុងដប បុរសច្បាប់តោលចំពោះកែវមណីនោះយ៉ាងនេះថា នេះកែវមណី នេះ
 ដប កែវមណីដោយឡែក ដបដោយឡែក កែវកែវមណីនោះឯង មាន
 ក្នុងដបនេះ ឈ្មោះថាកិចារណាយោញ្ចនកែវមណីជាមានក្នុងដប មានទម្រង់ដូច
 ម្តេចម្តេញ មានទម្រង់ដូចជា បុគ្គលនេះ ក្នុងលោកនេះ កិចារណា
 យោញ្ចនោ សញ្ញា សង្ខារធិនិវិញ្ញាណ ជាដំនូន បុគ្គលនោះ បាន
 សេចក្តីគ្រប់យ៉ាងនេះថា នេះឯងជាដំនូនរបស់អញ តែដំនូនរបស់អញ
 នោះឯង (មាន) ក្នុងប្រការនេះ ឈ្មោះថាកិចារណាយោញ្ចន ជាមានក្នុងប្រ
 ការប្រកាន់ស្តីធិនិវិញ្ញាណក្នុងប្រការនេះ ឈ្មោះថាធិនិវិញ្ញាណ ក្នុងប្រការនេះ
 កិចារណាយោញ្ចន ធិនិវិញ្ញាណ ក្នុងប្រការនេះ ធិនិវិញ្ញាណ ធិនិវិញ្ញាណ
 នេះឈ្មោះថាអត្តាធិនិវិញ្ញាណ ជាដំនូនក្នុងប្រការនេះ អត្តាធិនិវិញ្ញាណ ជាដំនូន
 ជា ធិនិវិញ្ញាណ ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិនិវិញ្ញាណ បុគ្គល
 កិចារណាយោញ្ចន ជាមានក្នុងប្រ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២២) កង់ វេទនំ អត្តតោ សធម្មសង្កតិ ។
 ឥនេកោត្វា ចក្កសម្មសង្កតិ វេទនំ សោតសម្មសង្កតិ
 វេទនំ យាទសម្មសង្កតិ វេទនំ ជិក្ខុសម្មសង្កតិ វេទនំ
 កាយសម្មសង្កតិ វេទនំ មនោសម្មសង្កតិ វេទនំ
 អត្តតោ សធម្មសង្កតិ យា មនោសម្មសង្កតិ វេទ-
 នា សោ អហំ យោ អហំ សា មនោសម្មសង្កតិ
 វេទនាតិ មនោសម្មសង្កតិ វេទនត្វ អត្តត្វ អន្ទយំ
 សធម្មសង្កតិ សេយ្យដាមិ តេសច្យនិមស្ស ឈា-
 យតោ យា អច្ចំ សោ វណ្ណា យោ វណ្ណា សា
 អច្ចំតិ អច្ចំត្វ វណ្ណត្វ អន្ទយំ សធម្មសង្កតិ ឯ-
 វេវ ឥនេកោត្វា មនោសម្មសង្កតិ វេទនំ អត្តតោ
 សធម្មសង្កតិ យា មនោសម្មសង្កតិ វេទនា សោ
 អហំ យោ អហំ សា មនោសម្មសង្កតិ វេទនាតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២២) បុគ្គលនិពារណាឃើញវេទនា ថាជាខ្លួន ដូចម្តេច ។
 បុគ្គលន្ទ ក្នុងលោកនេះ និពារណាឃើញវេទនា ដែលកើតអំពី
 ចក្កសម្ព័ន្ធ វេទនាដែលកើតអំពីសោតសម្ព័ន្ធ វេទនាដែលកើតអំពី
 យាទសម្ព័ន្ធ វេទនាដែលកើតអំពីជិក្ខុសម្ព័ន្ធ វេទនាដែលកើតអំពី
 កាយសម្ព័ន្ធ វេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិ
 ណា ជាវេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ សភាពនោះគឺអញ សភាព
 ណាជាអញ ធម្មជាតិនោះ គឺវេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ ឈ្មោះ
 ថាវេទនាឃើញ ឲ្យវេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធផង់ ឲ្យខ្លួនផង
 ថាមិនមែនពីរ ប្រៀបដូច ប្រឺចម្រើនដែលឆេះឡើង មានអណ្តាត
 ភ្លើងណា សភាពនោះជានិមិត្ត សភាពណាជានិមិត្ត ធម្មជាតិនោះ គឺ
 អណ្តាតភ្លើង ឈ្មោះថាវេទនាឃើញអណ្តាតភ្លើងនិមិត្ត ថាមិនមែន
 ពីរ មានទមហដូចម្តេចមិញ មានទមហដូចជា បុគ្គលន្ទក្នុងលោក
 នេះ និពារណាឃើញវេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ ថាជាខ្លួន ថា
 ធម្មជាតិណា ជាវេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ សភាពនោះគឺអញ
 សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិនោះ គឺវេទនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គ

ឥនេកោត្ថា សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អត្តា សោ ទោ មន មេ អយំ អត្តា ឥហយ
 វេទនាយ វេទនាវាតិ វេទនាវន្តំ អត្តាទំ សមនុបស្សតិ
 អភិវេសមរាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋំ
 អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ម ធិដ្ឋំ យញ្ច វត្ថុ អយំ
 ទុតិយា វេទនាវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋំ អត្តាទុធិដ្ឋំ មិច្ឆា-
 ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំវិបត្តិ ។ មេ ។ ឥហាទំ សញ្ញាជនាទំ ន ម
 ធិដ្ឋំយោ ឯវំ វេទនាវន្តំ អត្តាទំ សមនុបស្សតិ ។

[២២] កាថំ អត្តនំ វេទនំ សមនុបស្សតិ ។

ឥនេកោត្ថា សញ្ញំ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា ឥមស្មិត្តា មន អត្តនំ អយំ វេទនាតិ
 អត្តនំ វេទនំ សមនុបស្សតិ សេយ្យជាថិ បុច្ឆិ
 កទ្ធសឡន្តំ អស្ស កាមនំ ចុរិសោ ឯវំ វេទនេយ្យ ឥតិ
 បុច្ឆិ អយំ កត្វោ អញ្ញំ បុច្ឆិ អញ្ញា កត្វោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិវគ្គ

បុគ្គលទូរក្កិលោកនេ ពិចារណាយេញ្ញសញ្ញា សង្ខារេ វិញ្ញាណ ឥតិ
 ចេ ថាវាទ្ធ បុគ្គលនានាមានសចក្ខីព្រះវិហារ យ៉ាងនេះថា នេះឯងជា
 បុគ្គលសំគាល់ ក្នុងន័យសំគាល់នោះឯង បានវេទនា ព្រោះវេទនានេះ
 ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ្ញាទ្ធ ថាមានវេទនា ការប្រកាន់ស្តីនឹងការ
 ស្វាចអត្តល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ ឯវត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ
 ដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ទិដ្ឋិណា មិន វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអក្កានុទិដ្ឋិ
 ថាវេទនាវត្ថុគៈទី ២ អក្កានុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ មេ ។
 នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញាទ្ធ ថាមានវេទនា
 យ៉ាងនេះឯង ។

[២២] បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញាវេទនាជាមានក្នុងខ្លួន តើដូចម្តេច ។ បុគ្គល
 ទ្វះ ក្នុងរាល់កន្លែង ពិចារណាយេញ្ញសញ្ញា សង្ខារេ វិញ្ញាណ ឥតិចេ ថា
 ថាវាទ្ធ បុគ្គលនានាមានសចក្ខីព្រះវិហារយ៉ាងនេះថា នេះឯងជាបុគ្គលសំគាល់ ឯ
 វេទនានេះ (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ្ញាវេទនាជាមាន
 ក្នុងខ្លួន ច្រៀងដូចគ្នាល្អ ដែលចាំចូលវិជ្ជាយុក្ខិក ឬសេសប្បិកាលចំពោះ
 គ្នាល្អនោះ យ៉ាងនេះថា នេះគ្នា នេះក្លិន គ្នាដោយឡែក ក្លិនដោយឡែក

បញ្ចេញ វិជ្ជា

សោ ហេ ចនាយំ កថោ ឥមស្មី ធុរេតិ ធុរេស្មី
 កុំ សមទុបស្សតិ ឯវមេវ ឥធម៌កថោ សត្តំ
 សង្ខារ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ សមទុបស្សតិ
 កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ហេ មេ អត្តា ឥមស្មីត្វ
 ចន អត្តនំ អយំ វេទនាតិ អត្តនំ វេទនំ សម-
 ទុបស្សតិ អភិធម៌សមាធម៌សោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ
 វត្ថុ ន ធិដ្ឋិ ។ ឬ ។ អយំ ភតិយា វេទនាវត្ថុតា
 អត្តាធិដ្ឋិ អត្តាធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ ឬ ។
 ឥនាធិ សញ្ញាជនាធិ ន ព ធិដ្ឋិយោ ឯវំ អត្តនំ
 វេទនំ សមទុបស្សតិ ។

[២៧] កថំ វេទនាយ អត្តនំ សមទុបស្សតិ ។
 ឥធម៌កថោ សត្តំ សង្ខារ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ
 សមទុបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ហេ មេ អត្តា
 សោ ហេ ចន មេ អយំ អត្តា ឥនាយ វេទនាយាតិ
 វេទនាយ អត្តនំ សមទុបស្សតិ សេយ្យជាមិ ។ ឬ ។

បញ្ចេញ វិជ្ជា

ក្រុំនោះឯងក៏មានក្នុងនោះ ឈ្មោះថាភិចារណាឃើញក្នុងថាមានក្នុង
 ក្នុង មានបញ្ចេញដូចម្តេចម្តេច មានបញ្ចេញដូចជា បុគ្គលនេះក៏លោកនេះ
 ភិចារណាឃើញសញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ឆ័ត្រ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីព្រំព័រយ៉ាងនេះថា នេះឯងជាខ្លួនរបស់គេ ឯវេទនានេះ
 (កិច្ច) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាភិចារណាឃើញវេទនា ថាមានក្នុងខ្លួន
 ការប្រកាន់ស្តីក៏ឆ័ត្រការស្តាប់ឆ័ត្រ ឈ្មោះថាច័ដ្ឋិ ច័ដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ តាំង
 វត្ថុក៏មិនមែនច័ដ្ឋិ ។ ឬ ។ នេះឈ្មោះថាអត្តាធិដ្ឋិ ជាវេទនាវត្ថុក៏ ព្រ
 អត្តាធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ជាច័ដ្ឋិវិបត្តិ ។ ឬ ។ នេះសំយោជនៈ មិន
 មែនច័ដ្ឋិ បុគ្គលភិចារណាឃើញវេទនា ថាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[២៨] បុគ្គលភិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវេទនា គឺដូចម្តេច ។
 បុគ្គលនេះ ក្នុងលោកនេះ ភិចារណាឃើញសញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ
 ឆ័ត្រ ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីព្រំព័រយ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ជាខ្លួនរបស់គេ ឯខ្លួនរបស់គេនោះឯង (ធាន) ក្នុងវេទនានេះ
 ឈ្មោះថា ភិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងវេទនា ប្រៀបដូច ។ ឬ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោសម្ពុទ្ធសូត

កាណ្ឌកាស្មី ខណ៌ សមនុបស្សតិ ឯវេរោ កិច្ច-
 កាថា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណំ រូបំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
 សោ ទោ ចរ មេ អយំ អត្តា កំណាយ វេទនា-
 យាតិ វេទនាយ អត្តាទំ សមនុបស្សតិ អភិ-
 ជីវេសចកមាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋំ
 អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋំ យញ្ញ វត្ថុ
 អយំ ចតុត្ថា វេទនាវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋំ អត្តាទុធិដ្ឋំ
 មិច្ឆាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំវិបត្តិ ។ បេ ។ កំណាមិ សញ្ញាជនាមិ
 ន ច ធិដ្ឋំយោ ឯវំ វេទនាយ អត្តាទំ សមនុប-
 ស្សតិ ។

(២៨) កងំ សញ្ញំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។
 កិច្ចកាថា ចក្កសម្មស្សនំ សញ្ញំ សោតសម្មស្សនំ
 សញ្ញំ ឃានសម្មស្សនំ សញ្ញំ ជីវ្ហសម្មស្សនំ សញ្ញំ
 កាយសម្មស្សនំ សញ្ញំ មនោសម្មស្សនំ សញ្ញំ អ-
 ត្តតោ សមនុបស្សតិ យា មនោសម្មស្សនា សញ្ញា

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោសម្ពុទ្ធសូត

ឈ្មោះថាពិចារណា ឃើញកែវខណ៌ ជាមាតិកាដ៏ដប មានចម្រើនដូចម្តេចម្បែង
 មានចម្រើនដូចជា ច្បុលល្អ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញសញ្ញា
 សញ្ញា វិញ្ញាណនិរុទ្ធម ជាដាច់ខ្លួន ច្បុលល្អនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាង
 រេចរិះ នេះឯងជាខ្លួនរបស់អញ ក្នុងខ្លួនរបស់អញនោះឯង (២៩)
 កងំវេទនានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញខ្លួន ជាមាតិកាដ៏ដប កា-
 ប្រកាន់ស្តីគង់ការស្តាប់អង្គល ឈ្មោះថាចិដ្ឋំ ចិដ្ឋំមិនមែនវត្ថុ ចំរើនវត្ថុ
 មិនមែនចិដ្ឋំ ចិដ្ឋំជាយវិទ្យុក វត្ថុជាយវិទ្យុក ចិដ្ឋំណា គឺ វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋំ ជាវេទនាវត្ថុចំ ៤ អត្តាទុធិដ្ឋំ ជាមិច្ឆាចិដ្ឋំ
 ជាចិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនចិដ្ឋំ ច្បុលពិចារណា
 ឃើញខ្លួន ជាមាតិកាដ៏ដប យ៉ាងនេះឯង ។

(២៨) ច្បុលពិចារណាឃើញសញ្ញា ជាដាច់ខ្លួន កើតដូចម្តេច ។ ច្បុល
 ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញសញ្ញាដែលកើតអំពីចក្កសម្ពុទ្ធស្ស សញ្ញា
 ដែលកើតអំពីសោតសម្ពុទ្ធស្ស សញ្ញាដែលកើតអំពីឃានសម្ពុទ្ធស្ស សញ្ញា
 ដែលកើតអំពីជីវ្ហសម្ពុទ្ធស្ស សញ្ញាដែលកើតអំពីកាយសម្ពុទ្ធស្ស សញ្ញាដែល
 កើតអំពីមនោសម្ពុទ្ធស្ស ជាដាច់ខ្លួន ជា សញ្ញាណាដែលកើតអំពីមនោសម្ពុទ្ធស្ស

បទដ្ឋកថា

សោ អហំ យោ អហំ សា មនោសម្មស្សជា
 សត្វាភិ មនោសម្មស្សជំ សត្វាញ អត្តញ អន្ធយំ
 សមនុបស្សតិ សេយ្យជាបិ កេលច្ឆន្ទិមស្ស ឈា-
 យតោ យា អន្ទំ សោ វណ្ណា យោ វណ្ណា សា
 អន្ទិភំ អន្ទិញ វណ្ណាញ អន្ធយំ សមនុបស្សតិ ឯវមេ
 ភំធតោតោ មនោសម្មស្សជំ សត្វំ អត្តតោ សមនុ-
 បស្សតិ យា មនោសម្មស្សជា សត្វា សោ អហំ
 យោ អហំ សា មនោសម្មស្សជា សត្វាភិ មនោ-
 សម្មស្សជំ សត្វាញ អត្តញ អន្ធយំ សមនុបស្សតិ
 អភិវិសហមាសា ទិដ្ឋំ ទិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ទិដ្ឋំ
 អញ ទិដ្ឋំ អញ វត្ថុ យា ន ទិដ្ឋំ យញ វត្ថុ អយំ
 បវេនា សញ្ញាវត្ថុតា អត្តានុទិដ្ឋំ អត្តានុទិដ្ឋំ មិច្ឆាទិដ្ឋំ
 ។ បេ ។ ភំមាទិ សញ្ញាជនាទិ ន ន ទិដ្ឋិយោ ឯវិ
 សត្វំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។

បទដ្ឋកថា

សភាពនាធិកញ សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិនោះ ភិសញ្ញាដែលកើត
 អំពីមោសម្ព័ស្ស ឈ្មោះថាភិបាណាឃើញ ភិសញ្ញាដែលកើតអំពី
 មោសម្ព័ស្សផង ខ្ញុំខ្លួនផង ថាមិនមែនពីរ ប្រៀបដូចប្រៀបច្រវែងដែល
 នោះឡើយ មានអណ្តាតភ្លើងណា សភាពនាធិកស្មី សភាពណាជា
 ស្មី ធម្មជាតិនោះភិអណ្តាតភ្លើង ឈ្មោះថាភិបាណាឃើញអណ្តាត
 ភ្លើងនិរស្មី ថាមិនមែនពីរ មានរបបដូចរបបអញ មានរបបយូរដូច
 ជាបុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភិបាណាឃើញភិសញ្ញាដែលកើតអំពីមោ-
 សម្ព័ស្ស ថាជាខ្លួន ថា សញ្ញាណដែលកើតអំពីមោសម្ព័ស្ស សភា-
 ពនាធិកញ សភាពណាជាអញ ធម្មជាតិនោះ ភិសញ្ញាដែលកើតអំពី
 មោសម្ព័ស្ស ឈ្មោះថាភិបាណាឃើញសញ្ញាដែលកើតអំពីមោសម្ព័ស្ស
 ផង ខ្ញុំខ្លួនផង ថាមិនមែនពីរ កាប្រកាស្ថិតនឹងការស្តាប់អង្គីល
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនពីរ ទាំងវត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុ
 ដោយឡែក ទិដ្ឋិណាមិនត្រូវណា នេះឈ្មោះថាអត្តានុទិដ្ឋិ ជាសញ្ញាវត្ថុ
 ទី ១ អត្តានុទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នៅសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ
 បុគ្គលភិបាណាឃើញសញ្ញា ថាជាខ្លួន យ៉ាងនេះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

(២៤) កង់ សញ្ញាវន្តិ អត្តាភិ សមុបស្សតិ ។
 ឥនេកោ សង្ខារ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ
 សមុបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ
 អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ ស-
 ញ្ញាយ សញ្ញាភតិ សញ្ញាវន្តិ អត្តាភិ សមុបស្សតិ
 សេយ្យងាមិ វុត្តោ នាយាសធូរោ អស្ស កមេធំ
 ចុវិសោ ឯវំ វេទយ្យ អយំ វុត្តោ អយំ នាយា
 អញ្ញោ វុត្តោ អញ្ញោ នាយា សោ ទោ បនាយំ
 វុត្តោ ឥនាយ នាយាយ នាយាភតិ នាយាវន្តិ វុត្តំ
 សមុបស្សតិ ឯវំមេវ ឥនេកោ សង្ខារ វិញ្ញាណំ
 រូបំ វេទនំ អត្តតោ សមុបស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ
 អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ
 អត្តា ឥនាយ សញ្ញាយ សញ្ញាភតិ សញ្ញាវន្តិ
 អត្តាភិ សមុបស្សតិ អភិវេសមកាសោ និដ្ឋិ
 និដ្ឋិ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ និដ្ឋិ អញ្ញា និដ្ឋិ អញ្ញា វត្ថុ
 យា ទ និដ្ឋិ យញ្ច វត្ថុ អយំ ទុកិយា សញ្ញា-
 វត្ថុតា អត្តាទុនិដ្ឋិ អត្តាទុនិដ្ឋិ មិន្ទានិដ្ឋិ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

(២៥) បុគ្គលនិពាណាឃិញ្ញន្ត ជាមានសញ្ញា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលន្ត ក្នុងលោកនេះ និពាណាឃិញ្ញសង្ខារ វិញ្ញាណ
 ប្រតិវិធីនៃនា ជាដំបូង បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
 ថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានសញ្ញាប្រោះ
 សញ្ញានេះ ឈ្មោះថាជានិពាណាឃិញ្ញន្ត ជាមានសញ្ញា ច្រៀបដូច
 ដើមឈើ ដែលបិទលិចដោយម្លប់ ចុះសេចក្តីតាមចំពោះដើមឈើ
 នោះយ៉ាងនេះថា នេះដើមឈើ នេះម្លប់ ដើមឈើដោយឡែក ម្លប់
 ដោយឡែក តែដើមឈើនេះឯង មានម្លប់ប្រោះម្លប់នេះ ឈ្មោះថា
 និពាណាឃិញ្ញដើមឈើ ជាមានម្លប់ មានទុច្ចរិតដូចម្តេចមិញ មានទុច្ច-
 រិតដូចជា បុគ្គលន្តក្នុងលោកនេះ និពាណាឃិញ្ញសង្ខារ វិញ្ញាណ
 ប្រតិវិធីនៃនា ជាដំបូង បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា
 នេះឯងខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានសញ្ញាប្រោះសញ្ញា
 នេះ ឈ្មោះថាជានិពាណាឃិញ្ញន្ត ជាមានសញ្ញា កាប្រកាសស្តីអំពី
 ជីវិតកាស្ត្រចក្ខុវិស័យ ឈ្មោះថាជំងឺ ជំងឺមិនមែនវត្ថុ ទាំងវត្ថុក៏មិនមែន
 ជំងឺ ជំងឺដោយឡែក តែដោយឡែក ជំងឺណា មិន តែណា នេះឈ្មោះ
 ថាអត្តាទុនិដ្ឋិ ជាសញ្ញាវត្ថុក៏មិន អត្តាទុនិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាជំងឺ ។ ចេ ។

ឥតានិ សញ្ញាធិបាតិ ឯ ក ទិដ្ឋិយោ ឯវិ សញ្ញាវន្តិ
អត្តានំ សមទុចស្សតិ ។

[៣០] កង្ខំ អត្តនំ សញ្ញំ សមទុចស្សតិ ។ ឥ-
នេកតោ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ សម-
ទុចស្សតិ តស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
ឥមស្មិត្ត ចន អត្តនំ អយំ សញ្ញាតិ អត្តនំ សញ្ញំ
សមទុចស្សតិ ឆាយ្យថាបិ បុប្ផំ កទុសម្បន្តំ អស្ស
តាមនំ ចុវសោ ឯវិ វាយ្យ ឥនិ បុប្ផំ អយំ កត្វា
អញ្ញំ បុប្ផំ អញ្ញា កត្វា សោ ទោ បនាយំ កត្វា
ឥមស្មី បុប្ផតិ បុប្ផស្មី កទំ សមទុចស្សតិ ឯវាមេ
ឥនេកតោ សង្ខារេ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ
សមទុចស្សតិ តស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ
អត្តា ឥមស្មិត្ត ចន អត្តនំ អយំ សញ្ញាតិ អត្តនំ
សញ្ញំ សមទុចស្សតិ អតិវិសេសវាមាសោ ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ

នេសាយោជនាមិទមទិដ្ឋិ បុគ្គលតិបារណាយេញ្ញន្ត ថាមានសញ្ញា
យ៉ាងនេះឯង ។

[៣០] បុគ្គលតិបារណាយេញ្ញសញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន កើតចម្លើយ ។
បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ តិបារណាយេញ្ញសង្ខារ វិញ្ញាណ ច្រើនដ៏វេទនា
ថាវាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសចក្ត្រគ្រិវនយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់
អញ ឯសញ្ញានេះ (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាតិបារណាយេញ្ញ
សញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន ប្រៀបដូចដ្បងដែលបរិច្ចាលវាយក្នុង បុរសឈ្មោះ
កោលចំកោត្តោនាយ៉ាងនេះថា នៅថា នៅក្នុង ដ្បងយក្សក ក្នុង
ដ្បងយក្សក នៃក្នុងនោះឯង (មាន) ក្នុងដ្បងនេះ ឈ្មោះថាតិបារណាយេញ្ញ
ក្នុង ថាមានក្នុងដ្បង មានចម្លើយដូចដ្បង មានចម្លើយដូចដ្បងបុគ្គល
ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តិបារណាយេញ្ញសង្ខារ វិញ្ញាណ ច្រើនដ៏វេទនា ថា
វាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសចក្ត្រគ្រិវនយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ
ឯសញ្ញានេះ (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះដែរ ឈ្មោះថាតិបារណាយេញ្ញសញ្ញា
ថាមានក្នុងខ្លួន ការប្រកាន់ស្តីកង់ការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ

សុខ្ពេចបំផុត ទ្រព្យនិកាយស្ស បដិសន្ធិវាចនា

ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញា វត្ថុ យា
ន ធិដ្ឋ យញ្ញ វត្ថុ អយំ វាចនា សញ្ញាវត្ថុតា
អត្តាទុធិដ្ឋ អត្តាទុធិដ្ឋ ធិដ្ឋាទុធិដ្ឋ ។ បេ ។ ឥមាធិ
សញ្ញាធិដ្ឋាទុធិដ្ឋ ន ធិដ្ឋាយោ វិ អត្តាទុធិដ្ឋ សញ្ញា
សមុបស្សតិ ។

[៣០] កាចំ សញ្ញាយ អត្តាទុធិដ្ឋ សមុបស្សតិ ។
ឥនេកញ្ញោ សង្ខារ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ
សមុបស្សតិ វស្ស វិ ហោតិ អយំ ទោ មេ
អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥមាយ សា
ញ្ញាយាតិ សញ្ញាយ អត្តាទុធិដ្ឋ សមុបស្សតិ សេយ្យ-
ជាបិ មណី កាណ្ឌកោ បក្ខុត្តោ អស្ស តមេនំ
ចុវិសោ វិ វេទយ្យ អយំ មណី អយំ កាណ្ឌ-
កោ អញ្ញោ មណី អញ្ញោ កាណ្ឌកោ សោ
ទោ បថាយំ មណី ឥនេកញ្ញោ កាណ្ឌកោ
កាណ្ឌ មណី សមុបស្សតិ វិវេទនំ ឥនេកញ្ញោ
សង្ខារ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ អត្តតោ សមុបស្សតិ

សុខ្ពេចបំផុត ទ្រព្យនិកាយ បដិសន្ធិវាចនា

មិនមែនវត្ថុ វត្ថុក៏មិនមែនធិដ្ឋ ធិដ្ឋដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ធិដ្ឋ
ណា ឆឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាវត្ថុធិដ្ឋ ជាសញ្ញាវត្ថុ ច្នៃ
អត្តាទុធិដ្ឋ ជាមិត្តាទុធិដ្ឋ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋ ច្បង
តំបារណាយេញសញ្ញា ថាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

[៣១] ច្បងលំបាកយេញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា គឺដូចម្តេច ។
ច្បងលំបាកលោកនេះ តំបារណាយេញសញ្ញា វិញ្ញាណ រូប ឆឹងវេទនា
ជាវត្ថុ ច្បងលំបាកនោះសព្វគ្រប់យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់
អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង (ខាង) ក្នុងសញ្ញានេះ ឈ្មោះថាតំបារ-
ណាយេញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា ប្រៀបដូចកែវមណីដែលច្បងលំបាកក្នុង
ដប ឬសត្វច្រើនជាច្រើនកែវមណីនោះ យ៉ាងនេះថា នេះកែវមណី
នេះដប កែវមណីដោយឡែក ដបដោយឡែក កែវកែវមណីនេះឯង
(ខាង) ក្នុងដបនេះ ឈ្មោះថាតំបារណាយេញកែវមណី ថាមានក្នុងដប
នោះបង្កដូចម្តេចមិញ នោះបង្កដូចជា ច្បងលំបាក ក្នុងលោក
នេះ តំបារណាយេញសញ្ញា វិញ្ញាណ រូប ឆឹងវេទនា ជាវត្ថុ

បទដ្ឋកថា

កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ចោ មេ អត្តា សោ
 ចោ មធ មេ អយំ អត្តា ឥនាយ សញ្ញាយាតិ
 សញ្ញាយ អត្តាធំ សធម្មសង្កតិ អភិវិសេសបរាណា-
 សោ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិ វត្ថុ វត្ថុ ធិ ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញា
 វត្ថុ យា ធិ ធិដ្ឋ យញ្ញ វត្ថុ អយំ ចតុត្ថោ សញ្ញា-
 វត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋ អត្តាទុធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ ។ បេ ។ ឥនាធិ
 សញ្ញាធិនាធិ ធិ ធិ ធិដ្ឋយោ ឯវំ សញ្ញាយ
 អត្តាធំ សធម្មសង្កតិ ។

(៣២) កថំ សង្ខារ អត្តតោ សធម្មសង្កតិ ។
 ឥនេកេត្វា ចក្កសម្មស្សជំ ចេតធំ សោតសម្ម-
 ស្សជំ ចេតធំ យានសម្មស្សជំ ចេតធំ ជីវ្ហសម្មស្សជំ
 ចេតធំ កាយសម្មស្សជំ ចេតធំ មនោសម្មស្សជំ
 ចេតធំ អត្តតោ សធម្មសង្កតិ យា មនោសម្ម-
 ស្សជា ចេតនា សោ អហំ យោ អហំ
 សា មនោសម្មស្សជា ចេតនាតិ មនោសម្ម-
 ស្សជំ ចេតនញ្ច អត្តញ្ច អន្ធយំ សធម្មសង្កតិ

បទដ្ឋកថា

បុគ្គលនោះ បានសចក្កប្រវេណីនោះថា នេះឯងខ្លួនរបស់គេ គឺ
 ខ្លួនរបស់គេនេះឯង (៣៣) ក្នុងសញ្ញានេះ ឈ្មោះថាធិបារាណ
 ឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា ការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្តាប់អវិជ្ជា
 ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុក៏មិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក
 វត្ថុដោយឡែក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋ
 ជាសញ្ញាវត្ថុ៖ ៦ អត្តាទុធិដ្ឋ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ
 មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលភិបារាណឃើញខ្លួន ថាមានក្នុងសញ្ញា ចាំង
 នេះឯង ។

(៣៤) បុគ្គលភិបារាណឃើញសង្ខារ ថាជាខ្លួន តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ភិបារាណឃើញចេតនាដែលកើតអំពីចក្កសម្ព័ន្ធ
 ចេតនាដែលកើតអំពីសាធសម្ព័ន្ធ ចេតនាដែលកើតអំពីឃាតសម្ព័ន្ធ
 ចេតនាដែលកើតអំពីជីវ្ហសម្ព័ន្ធ ចេតនាដែលកើត អំពីកាយសម្ព័ន្ធ
 ចេតនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិណាជាចេតនា
 ដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ សភាពនោះគឺអញ សភាពណាជាអញ
 ធម្មជាតិនោះ គឺចេតនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធ ឈ្មោះថាភិបារាណ
 ឃើញខ្លួនចេតនាដែលកើតអំពីមនោសម្ព័ន្ធផង់ ខ្លួនផង ថាមិនមែនពីរ

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកន្តកាយស្ស ចង្កីសង្កាសន្តោ

សោយ្យតិមិ តេនាច្យនីតស្ស ឈាយោ យោ
អច្ឆិ សោ វណ្ណោ យោ វណ្ណោ សា អច្ឆិទិ
អច្ឆិក្ខ វណ្ណក្ខ អន្ធរេ សមនុចស្សតិ ឯវចេវ
ឥនេកោតោ មចោសច្ចស្សដំ ចេតនំ អត្តតោ សម-
នុចស្សតិ យា មចោសច្ចស្សជា ចេតនា សោ
អហំ យោ អហំ សា មចោសច្ចស្សជា ចេត-
នាតិ មចោសច្ចស្សដំ ចេតនក្ខ អត្តក្ខ អន្ធរេ
សមនុចស្សតិ អភិច្ចិវេសាចរាមាសោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ឧ
វត្ថុ វត្ថុ ឧ ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញា វត្ថុ យោ ឧ ធិដ្ឋិ
យេត្វ វត្ថុ អយំ រាមាសា សង្ខារវត្ថុតា អត្តាទុធិដ្ឋិ
អត្តាទុធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។ ឥនាចិ សញ្ញាជនាចិ
ឧ ឧ ធិដ្ឋិយោ ឯវ សង្ខារ អត្តតោ សមនុចស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកន្តកាយ ចង្កីសង្កាសន្តោ

ប្រៀបដូចប្រតិប្រតិវិធីដែលនេះឡើង មានវណ្ណាភក្តីនិយា សភាពនោះ
និស្សី សភាពនាជាស្មី ធម្មជាតិមាន គឺវណ្ណាភក្តីនិ ឈ្មោះថាពិចារ-
ណារឃើញវណ្ណាភក្តីនិស្សី ជាមិនមែនពីរ មានមហាផ្ទៃមធ្យម
មានមហាផ្ទៃដូចជា បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ពិចារណារឃើញរចនា
ដែលកើតអំពីមាតាសម្ពុស្ស ជាជំនួន ជា ធម្មជាតិណា ជាមហា
ដែលកើតអំពីមាតាសម្ពុស្ស សភាពនោះ គឺអញ្ញ សភាពនាជាអញ្ញ
ធម្មជាតិមាន គឺរចនាដែលកើតអំពីមាតាសម្ពុស្ស ឈ្មោះថាពិចារណា
រឃើញមហាផ្ទៃ ដែលកើតអំពីមាតាសម្ពុស្សផង នូវខ្លួនផង ជាមិនមែន
ពីរ ការប្រកាន់ស្តីតាមវិធីការស្តាប់ក្នុងលោក ឈ្មោះថាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ
វត្ថុក៏មិនមែនធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិដោយវត្ថុក វត្ថុដោយវត្ថុក ធិដ្ឋិណា ចំណី វត្ថុ
ណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋិ ជាសង្ខារវត្ថុនោះទី ១ អត្តាទុធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ
។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋិ បុគ្គលពិចារណារឃើញសង្ខារ
ជាជំនួន យ៉ាងនេះឯង ។

បញ្ចវគ្គ ទី២៣

[៣៣] កាដី សង្ហាវង្គំ អត្តាធិ សមុបស្សតិ ។
 ឥនេកោតោ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ អត្តតោ ស-
 មុបស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
 សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥមេហិ សង្ហាវេហិ
 សង្ហាវង្គំ សង្ហាវង្គំ អត្តាធិ សមុបស្សតិ សេយ្យ-
 ថាដិ វុត្តោ ឆាយាសឡន្នោ អស្ស តមេនំ វុត្តសោ
 ឯវំ វិទេយ្យ អយំ វុត្តោ អយំ ឆាយា អញ្ញោ វុត្តោ
 អញ្ញោ ឆាយា សោ ទោ មថាយំ វុត្តោ ឥមាយេ
 ឆាយាយ ឆាយាភតិ ឆាយាវង្គំ វុត្តំ សមុបស្សតិ
 ឯវំមេវ ឥនេកោតោ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ អត្ត-
 តោ សមុបស្សតិ តស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា សោ ទោ បទ មេ អយំ អត្តា ឥមេហិ
 សង្ហាវេហិ សង្ហាវង្គំ សង្ហាវង្គំ អត្តាធិ សមុប-
 ស្សតិ អភិធិវេសបរមាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ

បញ្ចវគ្គ ទី២៣

[៣៣] បុគ្គលកិចារណារឿយៗ ថាមានសង្ហា តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលទ្ធ ក្នុងលោកនេះ កិចារណារឿយៗ ឬ វេទនា ឆ័ត្រ
 សញ្ញា ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានសង្ហា ព្រោះសង្ហានេះ
 ឈ្មោះថាកិចារណារឿយៗ ថាមានសង្ហា ច្រៀបដូចដើមឈើដែល
 ចម្រើនដោយម្លប់ ចូរសម្លឹងពាលចំពោះដើមឈើនោះយ៉ាងនេះថា នេះ
 ដើមឈើ នេះម្លប់ ដើមឈើដោយឡែក ម្លប់ដោយឡែក តែដើមឈើ
 នេះឯង មានម្លប់ ព្រោះម្លប់នេះ ឈ្មោះថាកិចារណារឿយៗដើមឈើ
 ថាមានម្លប់ មានម្លប់ដូចម្តេចម្តេច មានម្លប់ដូចជា បុគ្គលទ្ធ
 ក្នុងលោកនេះ កិចារណារឿយៗ ឬ វេទនា ឆ័ត្រសញ្ញា
 ថាជាខ្លួន បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានសង្ហា ព្រោះ
 សង្ហាគឺនេះ ឈ្មោះថាកិចារណារឿយៗ ថាមានសង្ហា ការ
 ប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំនិងមេវត្ថុ វត្ថុ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បដិសន្ធិបិដក

ន ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញា វត្ថុ យា ន ធិដ្ឋ យា វត្ថុ
អយំ ទុតិយា សង្ការវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋ អត្តាទុធិដ្ឋ
មិច្ឆាធិដ្ឋ ។ មេ ។ ឥតាមិ សញ្ញាធិដ្ឋា ធិ ន ធិដ្ឋ-
យោ ឯវិ សង្ការវត្ថុ អត្តាមិ សមុបស្សតិ ។

[៣២] កមិ អត្តនិ សង្ការេ សមុបស្សតិ ។
ឥនេកោច្ឆោ វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញា អត្តតោ
សមុបស្សតិ កស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ចោ មេ
អត្តា ឥមស្មិញ បទ អត្តនិ ឥមេ សង្ការតិ អត្តនិ
សង្ការេ សមុបស្សតិ សេយ្យជាបិ បុច្ឆិ កទ្ធស-
ម្បង្គំ អស្ស កមេនំ បុរិសោ ឯវិ វេទយេ ឥនិ
បុច្ឆិ អយំ កាច្ឆោ អញ្ញា បុច្ឆិ អញ្ញោ កាច្ឆោ សោ
ចោ ចាយំ កាច្ឆោ ឥមស្មី បុច្ឆតិ បុច្ឆស្មី កន្តំ
សមុបស្សតិ ឯវិមេវ ឥនេកោច្ឆោ វិញ្ញាណំ រូបំ
វេទនំ សញ្ញា អត្តតោ សមុបស្សតិ កស្ស ឯវិ
ហោតិ អយំ ចោ មេ អត្តា ឥមស្មិញ បទ អត្ត-
និ ឥមេ សង្ការតិ អត្តនិ សង្ការេ សមុបស្សតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

កិមិនិមន្តិ ចិដ្ឋិដោយវិទ្យក វេទនាដោយវិទ្យក នេះឈ្មោះជាអត្តាទុ-
ធិដ្ឋ ជាសង្ការវត្ថុកាទី២ អត្តាទុធិដ្ឋ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋ ។ មេ ។ នេះសំយោ-
ជនៈមិនិមន្តិ បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញន្ត ជាមានសង្ការ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣២] បុគ្គលពិចារណាយេញ្ញសង្ការ ជាមានក្នុងខ្លួន តើដូច
ម្តេច ។ បុគ្គលនេះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញ្ញញ្ញាណ រួច
វេទនា ឥនិសញ្ញា ជាដំបូង បុគ្គលនោះ មានសចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះ
ជា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ ឯសង្ការទាំងនេះ (ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះឯង
ឈ្មោះជាពិចារណាយេញ្ញសង្ការ ជាមានក្នុងខ្លួន ប្រៀបដូចផ្កាវែង
បរិបូណ៌ដោយក្លិន បុរសគប្បីកោលចំពោះផ្កានោះយ៉ាងនេះថា នេះផ្កា
នេះក្លិន ផ្កាដោយវិទ្យក ក្លិនដោយវិទ្យក តែក្លិននេះឯង (ក៏មាន)
ក្នុងផ្កានេះ ឈ្មោះជាពិចារណាយេញ្ញក្លិន ជាមានក្នុងផ្កា មានរបរ
ដូចម្តេចមិញ មានរបរយេញ្ញដូចជា បុគ្គលនេះក្នុងលោកនេះ ពិចារណា
យេញ្ញញ្ញាណ រួច វេទនា ឥនិសញ្ញា ជាដំបូង បុគ្គលនោះ
មានសចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ ឯសង្ការទាំងនេះ
(ក៏មាន) ក្នុងខ្លួននេះឯង ឈ្មោះជាពិចារណាយេញ្ញសង្ការ ជាមានក្នុងខ្លួន

បទដ្ឋកថា

អភិធម៌សេចក្តីសោ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ធិ វត្ថុ វត្ថុ ធិ
 ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញា វត្ថុ យា ធិ ធិដ្ឋ យញ្ញ
 វត្ថុ អយំ កតំយា សង្ខារវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋ អត្តា-
 ទុធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ ។ បេ ។ ឥនាធិ សញ្ញាធិនាធិ ធិ
 ធិ ធិដ្ឋយោ ឯវិ អត្តនំ សង្ខារេ សមុបស្សតិ ។

(៣៥) កាចំ សង្ខារេសុ អត្តាទំ សមុបស្ស-
 តិ ។ ឥនេកោច្ឆា វិញ្ញាណំ វូចំ វេទនំ សញ្ញំ អត្ត-
 តោ សមុបស្សតិ តស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ
 បេ អត្តា សោ ទោ បធិ មេ អយំ អត្តា ឥវេសុ
 សង្ខារេស្វតិ សង្ខារេសុ អត្តាទំ សមុបស្សតិ
 សេយ្យធាបំ មណិ កាណ្ឌកោ បត្តិក្ខោ អស្ស
 កមេទំ ធុរិសោ ឯវិ វេទយ្យ អយំ មណិ អយំ
 កាណ្ឌកោ អញ្ញោ មណិ អញ្ញោ កាណ្ឌកោ

បទដ្ឋកថា

ការប្រកាន់ស្តីតន្ត្រីការស្តាប់អវិជ្ជា ឈ្មោះថាធិដ្ឋ ធិដ្ឋមិនមែនក្នុង វត្ថុ
 មិនមែនធិដ្ឋ ធិដ្ឋដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ធិដ្ឋណា ធិដ្ឋ វត្ថុណា
 ឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋ ជាសង្ខារវត្ថុកៈទី ឈ អត្តាទុធិដ្ឋ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋ
 ។ បេ ។ នេសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋ បុគ្គលតិបារណារឿញ
 សង្ខារ ជាមានក្នុងខ្លួន យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៦) បុគ្គលតិបារណារឿញខ្លួន ជាមានក្នុងសង្ខារ តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងរលាកនេះ តិបារណារឿញវិញ្ញាណ រួច វេទនា ធិដ្ឋ
 សញ្ញា បាជាខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯង
 ខ្លួនរបស់អញ ក្បែរខ្លួនរបស់អញនេះឯង (៣៧) ក្នុងសង្ខារចំនេះ
 ឈ្មោះថាតិបារណារឿញខ្លួន ជាមានក្នុងសង្ខារ ប្រៀបដូចកែវមណី
 ដែលអេងកំក្រង់ជ័រ បុរសធម្មៈកាល ចំពោះកែវមណីនោះ យ៉ាង
 នេះថា នៅកែវមណី នេះជ័រ កែវមណីដោយឡែក ដបដោយឡែក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ពិទ្ធភាគ

សោ ទោ ចាយី មណី ឥមស្មី កាណ្ហកោតិ កា-
 រណ្ហកស្មី មណី សមទុច្ចស្សតិ ឯវមេវ ឥនេកោត្តា
 វិញ្ញាណំ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ អត្តតោ សមទុច្ចស្សតិ
 តស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ
 ចន មេ អយំ អត្តា ឥនេសុ សង្ខារស្សតិ សង្ខា-
 វេសុ អត្តាធិ សមទុច្ចស្សតិ អភិធិវេសបរមាសោ
 ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋំ អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ
 យា ច ធិដ្ឋំ យញ្ច វត្ថុ អយំ ចតុត្ថា សង្ខារវត្ថុកា
 អត្តាទុធិដ្ឋំ អត្តាទុធិដ្ឋំ មិច្ឆាធិដ្ឋំ ។ ចេ ។ ឥហធិ
 សញ្ញាជនាធិ ន ច ធិដ្ឋំយោ ឯវិ សង្ខារេសុ
 អត្តាធិ សមទុច្ចស្សតិ ។

(៣៦) កតំ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមទុច្ចស្សតិ ។
 ឥនេកោត្តា ចតុវិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណំ យានវិ-
 ញ្ញាណំ ជិន្ហវិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណំ មោទាវិញ្ញា-
 ណំ អត្តតោ សមទុច្ចស្សតិ យំ មោទាវិញ្ញាណំ
 សោ អហំ យោ អហំ តំ មោទាវិញ្ញាណាន្តិ
 មោទាវិញ្ញាណាញ អត្តញ អធម្មំ សមទុច្ចស្សតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពិទ្ធភាគ

តៃវត្ថវណិវនេឯន (មា.១) ក្នុងវេលានោះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញតៃវ
 មណី ថាមានក្នុងវេលា នាទេវចរាជ្ជបរមេវមេញ នាទេវមេយ្យដូចជា បុគ្គល
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញត្រៃកាយ ច្រ វេទនាធិសញ្ញា ថាជា
 ខ្លួន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់ខ្លួន
 តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មានក្នុងសង្ខារនេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយើញ
 ខ្លួន ថាមានក្នុងសង្ខារ ការប្រកាន់ស្តីកន្លឹកការស្តាប់អង្គុល ឈ្មោះថាទិដ្ឋិ
 ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិជ្ជា វិជ្ជាដោយវិជ្ជា
 ទិដ្ឋិណាធិធិ តៃវណា នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋិ ជាសង្ខារវត្ថុកៈទី ២ អត្តាទុ-
 ធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គល
 ពិចារណាយើញខ្លួន ថាមានក្នុងសង្ខារ យ៉ាងនេះឯង ។

(៣៧) បុគ្គលពិចារណាយើញត្រៃកាយ ថាជាខ្លួន តើដូចម្តេច ។
 បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយើញចតុវិញ្ញាណ សោត-
 វិញ្ញាណ យានវិញ្ញាណ ជិន្ហវិញ្ញាណ កាយវិញ្ញាណ មោទា-
 វិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ថា ធម្មជាតិណា ជាមោទាវិញ្ញាណ សភាពនោះ
 គឺវេញ សភាពណាជាវេញ ធម្មជាតិនោះ គឺមោទាវិញ្ញាណ ឈ្មោះ
 ថាពិចារណាយើញ ខ្លួនមោទាវិញ្ញាណផង ខ្លួនផង ថាមិនមែនជា

សុត្តន្តបិដក ប្បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធសូត

អយំ អត្តា សមីទា វិញ្ញាណោ ន វិញ្ញាណភាពិ វិញ្ញាណ-
 វន្តំ អត្តា នំ សមទុច្ចស្សតិ សេយ្យជាបិ វុត្តោ នាយា-
 សធម្មត្ថោ អស្ស កមេនំ បុរិសោ ឯវិ វិធម្យ អយំ
 វុត្តោ អយំ នាយា អត្តោ វុត្តោ អត្តោ នាយា
 សោ ទោ ចនាយំ វុត្តោ សីហាយ នាយាយ នាយា-
 ភាពិ នាយាវន្តំ វុត្តំ សមទុច្ចស្សតិ ឯវេនេវ សីលេកត្ថោ
 វុច្ចំ វេននំ សញ្ញំ សង្ខារេ អត្តតោ សមទុច្ចស្សតិ
 កស្ស ឯវិ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា សោ ទោ
 ចន មេ អយំ អត្តា សមីទា វិញ្ញាណោ ន វិញ្ញាណ-
 ភាពិ វិញ្ញាណវន្តំ អត្តា នំ សមទុច្ចស្សតិ អភិច្ចេវស-
 ចរាមាសោ ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋំ អត្តោ
 ធិដ្ឋំ អត្តំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋំ យត្វ វត្ថុ អយំ
 ទុតិយោ វិញ្ញាណវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋំ អត្តាទុធិដ្ឋំ
 មិច្ឆាធិដ្ឋំ ។ ចេ ។ សីហានំ សញ្ញាជនានំ ន ច
 ធិដ្ឋិយោ ឯវិ វិញ្ញាណវន្តំ អត្តា នំ សមទុច្ចស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បដិសន្ធិសម្ពុទ្ធសូត

មានវិញ្ញាណ ព្រោះវិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថាភិចារណាយិញ្ញាណថាមាន
 វិញ្ញាណ ប្រៀបដូចជាដំណើរដែលចែងក្នុងវិចារណាយិញ្ញាណ
 ចំពោះដើមរយៈចារ យ៉ាងនេះថា ដើមរយៈ ដើមរយៈ ដើមរយៈ
 ដោយឡែក ដូចដោយឡែក ក្នុងដើមរយៈនេះ មានដូចព្រះបូជនៈ
 ឈ្មោះថាភិចារណាយិញ្ញាណដើមរយៈ ថាមានដូច មានចម្បងដូចដូច
 មានចម្បងដូចដូច ចុក្ខុលក្ខៈ ក្នុងលក្ខនៈ ភិចារណាយិញ្ញាណ
 វេទនា សញ្ញាធិស្ឋាន ថាជាចុក្ខុ ចុក្ខុលក្ខនៈមានសេចក្តីត្រូវ យ៉ាង
 នេះថា នេះឯងចុក្ខុលក្ខនៈ ក្នុងចុក្ខុលក្ខនៈ មានវិញ្ញាណ
 ព្រោះវិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថាភិចារណាយិញ្ញាណ ថាមានវិញ្ញាណ
 ការប្រកាន់ស្តីក្នុងភាសាបដិសន្ធិសម្ពុទ្ធសូត ឈ្មោះថាធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 ក៏មិនមែនធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ធិដ្ឋំណា ធិដ្ឋំ វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអត្តាទុធិដ្ឋំ ជាវិញ្ញាណវត្ថុកៈ ៦ អត្តាទុធិដ្ឋំ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋំ
 ។ ចេ ។ នេះសីលេកត្ថោ មិនមែនធិដ្ឋំ ចុក្ខុលក្ខនៈឈ្មោះថា
 ថាមានវិញ្ញាណ យ៉ាងនេះ ។

បទដ្ឋកថា

[៣៨] កង អត្ថនិ វិញ្ញាណ សមុបស្សតិ ។
 និរោកោ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ អត្តតោ ស-
 មុបស្សតិ ភស្ម ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ មេ អត្តា
 នីមស្មំ បទ អត្ថនិ នីម វិញ្ញាណន្តំ អត្ថនិ វិញ្ញា-
 ណំ សមុបស្សតិ សេយ្យជាថ បុប្ផំ កន្ធសឡង្គំ
 អស្ស កមេនិ បុរិសា ឯវំ វេទយ្យ នីម បុប្ផំ អយំ
 កថោ អញ្ញំ បុប្ផំ អញ្ញា កថោ សោ ទោ បនាយិ
 កថោ នីមស្មំ បុប្ផតិ បុប្ផស្មំ កន្ធិ សមុបស្សតិ
 ឯវំ វេទ និរោកោ រូបំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារ អត្ត-
 តោ សមុបស្សតិ ភស្ម ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ
 មេ អត្តា នីមស្មំ បទ អត្ថនិ នីម វិញ្ញាណន្តំ
 អត្ថនិ វិញ្ញាណំ សមុបស្សតិ អភិវិសេសកមាសោ
 ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ទ វត្ថុ វត្ថុ ទ ធិដ្ឋំ អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ
 វត្ថុ យា ទ ធិដ្ឋំ យញ្ញ វត្ថុ អយំ តតិយា វិញ្ញា-
 ណវត្ថុតា អញ្ញាធិដ្ឋំ អញ្ញាធិដ្ឋំ មិច្ឆាធិដ្ឋំ ។ មេ ។
 នីមនិ សញ្ញាធិដ្ឋំ ទ ទ ធិដ្ឋំ យា ឯវំ អត្ថនិ
 វិញ្ញាណំ សមុបស្សតិ ។

បទដ្ឋកថា

[៣៨] បុគ្គលពិចារណាយេញវិញ្ញាណ ថាវាគុណ្ឌំ តេជ្ជវេទនំ ។
 បុគ្គលទ្ធា ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញរូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថាវាគុណ្ឌំ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីច្រើន យ៉ាងនេះ ទេវធិន្ត្រ របស់
 អញ វិញ្ញាណនេះ គឺវាគុណ្ឌំនេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារណាយេញ
 វិញ្ញាណថាវាគុណ្ឌំ ច្រើនដូចជាដែលចិល្បនិយាយក្នុង បុរសធម៌
 កាលចំពោះផ្កាខ្លះយ៉ាងនេះថា ទេវធិ នេះក្នុង ផ្កាដោយឡែក ក្នុងដោយ
 ឡែក ក្នុងនេះឯង (៣៩) ក្នុងផ្កានេះ ឈ្មោះថាពិចារណាយេញក្នុង
 ថាវាគុណ្ឌំ មានបទដ្ឋកថាដូចអញ មានបទដ្ឋកថា បុគ្គលទ្ធា
 ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញរូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថាវាគុណ្ឌំ
 បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីច្រើន យ៉ាងនេះ ទេវធិន្ត្រ របស់អញ
 វិញ្ញាណនេះ គឺវាគុណ្ឌំនេះដែរ ឈ្មោះថាពិចារណាយេញវិញ្ញាណ
 ថាវាគុណ្ឌំ ការប្រកាសន្ត ឯងការស្តាប់ឆ្លើយ ឈ្មោះថាធិដ្ឋ
 ធិដ្ឋធិដ្ឋធិដ្ឋ ក្នុងចំណែក ធិដ្ឋធិដ្ឋធិដ្ឋ ធិដ្ឋដោយឡែក ក្នុងដោយឡែក ធិដ្ឋធិដ្ឋ
 ឯង ក្នុងលោក នេះឈ្មោះថាអញ្ញាធិដ្ឋ វិញ្ញាណវត្ថុក្នុង អញ្ញាធិដ្ឋ
 ជាមិច្ឆាធិដ្ឋ ។ មេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋ បុគ្គលពិចារណាយេញ
 វិញ្ញាណ ថាវាគុណ្ឌំ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

[៣៩] កាថំ វិញ្ញាណស្មី អត្តាទំ សមទុចស្សតិ ។
 ឥនេកាច្ឆា រូបំ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ អត្តតោ
 សមទុចស្សតិ កស្ស ឯវំ ហោតិ អយំ ។ ទា មេ
 អត្តា សោ ទា ចទ មេ អយំ អត្តា ឥនស្មី
 វិញ្ញាណោតិ វិញ្ញាណស្មី អត្តាទំ សមទុចស្សតិ
 សេយ្យថាថិ មណី កាណ្ឌោកេ ចក្ខុត្តោ អស្ស
 កាមេនំ បុរិសោ ឯវំ វេយ្យេ អយំ មណី អយំ
 កាណ្ឌោកោ អញ្ញោ មណី អញ្ញោ កាណ្ឌោកោ សោ
 ។ ទា ចនាយិ មណី ឥនស្មី កាណ្ឌោកោតិ កាណ្ឌោ-
 កស្មី មណី សមទុចស្សតិ ឯវំមេវ ឥនេកាច្ឆា រូបំ
 វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារេ អត្តតោ សមទុចស្សតិ កស្ស
 ឯវំ ហោតិ អយំ ។ ទា មេ អត្តា សោ ទា ចទ
 មេ អយំ អត្តា ឥនស្មី វិញ្ញាណោតិ វិញ្ញាណស្មី
 អត្តាទំ សមទុចស្សតិ អភិច្ចិវេសបរាមាសោ ធិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ
 យា ន ធិដ្ឋិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ កតុត្តា វិញ្ញាណ-
 វត្ថុតោ អត្តាទុធិដ្ឋិ អត្តាទុធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

[៣៩] បុគ្គលនិចារណាយេញ្ចន្ត ថាមាគន្ធិវិញ្ញាណ ធិដ្ឋិចរេវ ។
 បុគ្គលន្ត ក្នុងលោកនេះ និចារណាយេញ្ចន្ត វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថា
 ជាដ្ឋន្ត បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ
 តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មាគន្ធិវិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថានិចារណាយេញ្ច
 ន្តថាមាគន្ធិវិញ្ញាណ ប្រៀបដូចកែវមណីដែលបុគ្គលដាក់ក្នុងដួច បុរស
 អច្ច្រិកោលចំពោះកែវមណីនោះយ៉ាងនេះថា នៅកែវមណី នេះដេច កែវ
 មណីដោយឡែក ដេចដោយឡែក តែកែវមណីនេះឯង មាគន្ធិផុចនោះ
 ឈ្មោះថានិចារណាយេញ្ចកែវមណី ថាមាគន្ធិផុច មាគន្ធិចរេវដូចម្តេច
 មិញ មាគន្ធិចរេវដូចជា បុគ្គលន្ត ក្នុងលោកនេះ និចារណាយេញ្ច
 ន្ត វេទនា សញ្ញា សង្ខារ ថាជាដ្ឋន្ត បុគ្គលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់អញ តែខ្លួនរបស់អញនេះឯង មាគន្ធិ
 វិញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថានិចារណាយេញ្ចន្ត ថាមាគន្ធិវិញ្ញាណ ការប្រ-
 កាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អត្តល ឈ្មោះថាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិមិនមែនក្នុង ក្នុងមិនមែន
 ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ធិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា នោះឈ្មោះ
 ថាអត្តាទុធិដ្ឋិ ជាវិញ្ញាណវត្ថុកៈទី ២ អត្តាទុធិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មេ ។

បទដ្ឋកថា ទី១៣៣

ឥសានិ សញ្ញាជនានិ ឧ ច ធិដ្ឋយោ ឯវិ វិញ្ញា-
ណស្មី អត្តាធិ សមុបស្សតិ អត្តាទុធិដ្ឋយា ឥមេ-
ហិ វិសតិយា អាគារេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៤០] មិច្ឆាធិដ្ឋយា កតមេហិ ធនហាគារេហិ
អភិធិវេសោ ហោតិ ។ ធីត្ថំ ធីត្ថន្តំ វត្ថុំ ឯវិវាទោ
មិច្ឆាធិដ្ឋ អភិធិវេសបរមាសោ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ឧ វត្ថុ វត្ថុ
ឧ ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋ យេត្វ
វត្ថុ អយំ ធម៌ហា មិច្ឆាវត្ថុកា មិច្ឆាធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ ធិដ្ឋ-
វិចត្ថំ ។ វេ ។ ឥសានិ សញ្ញាជនានិ ឧ ច ធិដ្ឋយោ
ធីត្ថំ យេដ្ឋន្តំ វត្ថុំ ។ វេ ។ ធីត្ថំ ហុតន្តំ វត្ថុំ ធីត្ថំ សុ-
កាតទុក្ខតានិ កត្តានិ ផលំ វិហាកោតិ វត្ថុំ ធីត្ថំ អ-
យំ លោកោតិ វត្ថុំ ធីត្ថំ បរលោកោតិ វត្ថុំ ធីត្ថំ មា-
កាតិ វត្ថុំ ធីត្ថំ មិច្ឆាតិ វត្ថុំ ធីត្ថំ សត្តា ឧបទាតិកាតិ

បទដ្ឋកថា ទី១៣៤

នេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលភិចារណាឃើញខ្លួន ជាមានក្នុង
វិញ្ញាណ យ៉ាងនេះឯង នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិត របស់អត្តាទុធិដ្ឋ
ដោយភាព ៤០ យ៉ាង ។

[៤០] ការប្រកាន់ស្អិតរបស់មិច្ឆាទិដ្ឋិដោយភាព ១០ គេដឹងម្ដេច ។
ការប្រកាន់ពាលយ៉ាងនេះ ចំពោះវត្ថុថា មានផលបុគ្គលឲ្យឃើញ មិន
មានផលដូច្នេះ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្ដាប់ត្រូវវិចិត្រា-
ទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិញ្ញាណ វត្ថុដោយវិញ្ញាណ ទិដ្ឋិ
ណាមិនវិញ្ញាណ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាវត្ថុៈទី ១ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិ-
វិចត្ថំ ។ វេ ។ នេសំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ ។ ចំពោះវត្ថុថា ភាវូជា
ចំមិនមានផល ។ វេ ។ ចំពោះវត្ថុថា ភាវូជាក្នុង មិនមានផល
ចំពោះវត្ថុថា ផលវិបាកនៃធម៌ ដែលបុគ្គលធ្វើល្អនឹងការក្រក់ មិនមាន
ចំពោះវត្ថុថា លោកនេះ មិនមាន ចំពោះវត្ថុថា លោកនាង
មុន មិនមាន ចំពោះវត្ថុថា មាតាមិនមានគុណ ចំពោះវត្ថុថា
មិត្តា មិនមានគុណ ចំពោះវត្ថុថា សត្វជាឧបទាតិកៈកំណើន មិនមាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បរិសុទ្ធិវគ្គ

វត្ថុ ធម៌ លោកេ សមណាប្រាហ្មណា សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សន្តបដិច្ចោ យេ ឥទ្ធិ លោកំ ធម៌ លោកំ
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ចរេនេន្តិតំ វត្ថុ ឯវិភាសោ
 មិច្ឆាធិដ្ឋាភិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ឧ វត្ថុ
 វត្ថុ ឧ ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋ
 យញ្ញ វត្ថុ អយំ ឧសវត្ថុកា(១) មិច្ឆាធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ
 ធិដ្ឋវិច្ឆិតំ ។ ចេ ។ មិច្ឆាធិដ្ឋកាស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស
 ទ្វេ កតិយោ ។ ចេ ។ ឥនាធិ សញ្ញាជនាធិ ឧ ច
 ធិដ្ឋយោ មិច្ឆាធិដ្ឋយោ ឥមេហំ ឧសហាការេហំ
 អភិធិវេសោ ហោតិ ។

(៤០) សន្តាយធិដ្ឋយោ កាតមេហំ វិសតិយោ
 អាតារេហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ ឥធម អស្សុតក
 បុប្ផដ្ឋនោ អវិយាធិ អធសន្ធវី អវិយធម្មស្ស
 អាកោវិនោ អវិយធម្ម អវិធិកោ សប្បវិសាធិ
 អធសន្ធវី សប្បវិសធម្មស្ស អាកោវិនោ សប្បវិ-
 សធម្ម អវិធិកោ រូបំ អត្តកោ សធម្មចសន្ធិតិ

១ ឧ. ឆយំ វសេនា មិច្ឆាវត្ថុកា ។ ច. ឆយំ វសេ មិច្ឆាវត្ថុកា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុទ្ធិវគ្គ

ការប្រកាន់ពាលយ៉ាងនេះ ចំពោះវត្ថុថា ភូតសមណៈធិន្ទ្រាហ្មណ៍
 ក្នុងលោក ដែលជាអ្នកប្រកាន់គ្រឿងគ្នា ប្រតិបត្តិគ្រឿងប្រា ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់
 ដោយចញ្ជាចេសៗខ្លួន ដូចលោកនេះធិន្ទ្រាហ្មណ៍ ហើយប្រកាសបាន
 មិនបានឡើយ ដូច្នេះឈ្មោះថាធិដ្ឋ គឺការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្តាប់អង្គុល
 នៃមិច្ឆាធិដ្ឋ ធិដ្ឋមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនធិដ្ឋ ធិដ្ឋដោយឡែក វត្ថុដោយ
 ឡែក ធិដ្ឋណា ធិន្ទ្រាហ្មណ៍ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាធិដ្ឋ មានវត្ថុ ១០ មិច្ឆាធិដ្ឋ
 ជាមិច្ឆាវិច្ឆិតំ ។ ចេ ។ បុរិសបុគ្គលអ្នកប្រកាន់ដោយមិច្ឆាធិដ្ឋ នៃធិន្ទ្រាហ្មណ៍
 ក៏យ៉ាង ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋ នេះធិន្ទ្រាហ្មណ៍
 ស្តីត នៃមិច្ឆាធិដ្ឋ ដោយអាការ ១០ យ៉ាង ។

(៤១) ការប្រកាន់ស្តីនៃសន្តាយធិដ្ឋ ដោយអាការ ២០ ក៏ដូចម្តេច ។
 បុប្ផដ្ឋន ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញពួកប្រាអវិយៈ
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ប្រាអវិយៈ មិនខ្លាចខ្លួនក្នុងធម៌របស់ប្រាអវិយៈ
 មិនបានចូលប្រទះនឹងពូកសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ របស់សប្បុរស
 មិនខ្លាចខ្លួនក្នុងធម៌របស់សប្បុរស នៃធិន្ទ្រាហ្មណ៍ឃើញរួច ថាជាខ្លួន

បទដ្ឋកថា

រូបវន្តំ ក អត្តាធំ អត្តធំ ក រូប រូបស្មី ក
អត្តាធំ វេទធំ សត្វ សត្វាម វិញ្ញាណំ អត្តតោ
សមុបស្សតិ វិញ្ញាណវន្តំ ក អត្តាធំ អត្តធំ ក
វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី ក អត្តាធំ ។

កថា រូប អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ ឥន្ទ្រ-
បោ បរិកសិណំ ។ បេ ។ ឱនាតកសិណំ អត្តតោ
សមុបស្សតិ យំ ឱនាតកសិណំ សោ អហំ
យោ អហំ តិ ឱនាតកសិណានិ ឱនាតកសិណា-
នុ អត្តនុ អន្ធយំ សមុបស្សតិ សេយ្យថាចិ
តេលប្បជ័មស្ស ឈាយតោ ។ បេ ។ ឯវមេវ ឥន្ទ្រ-
បោ ឱនាតកសិណំ អត្តតោ សមុបស្សតិ អ-
ភិជិវេសបរាសោ ធិដ្ឋិ ។ បេ ។ អយំ បរមា រូប-
វត្ថុកា សក្កាយធិដ្ឋិ សក្កាយធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។
ឥនាធំ សញ្ញាជនាធំ ធំ ធំ ធិដ្ឋិយោ ឯវ រូប
អត្តតោ សមុបស្សតិ ។ បេ ។ សក្កាយធិដ្ឋិយោ
ឥនេហិ វិសតិយោ អាតារហិ អភិជិវេសោ ហោតិ ។

បទដ្ឋកថា

កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុបន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុក្កន្តន្ត
កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុក្កន្តន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត សញ្ញា
សត្វា វិញ្ញាណ ថាធានុ កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុវិញ្ញាណន្ត
កំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុក្កន្តន្ត កំចារណាយេញ្ចន្ត
ថាធានុវិញ្ញាណន្ត ។

បុគ្គលកំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុ ធិដ្ឋិបម្ភេ ។ បុគ្គលន្តរក្ក
លោកនេ កំចារណាយេញ បរិកសិណ ។ បេ ។ កំចារណាយេញ
ឧទាតកសិណ ថាធានុ ថា ធម្មជាតិ ថាឧទាតកសិណ សកាតាន
ធិតញ្ច សភាពណាធិតញ្ច ធម្មជាតិ ធិឧទាតកសិណ ឈ្មោះថា
កំចារណាយេញឧទាតកសិណន្ត ថាធិនមិច្ឆា ច្រៀបដូចច្រវិច
ច្រវិវេលានេ ។ បេ ។ មានវេយ្យាដ្ឋិថា បុគ្គលន្តរ ក្កន្តលោក
នេ កំចារណាយេញឧទាតកសិណ ថាធានុ ការច្រកាន់ស្តីធិតការ
ស្វាចក្កិល ឈ្មោះថាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះឈ្មោះថាសក្កាយធិដ្ឋិ ថា
ច្រវិក្កនេ ឧ សក្កាយធិដ្ឋិ ថាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ
មិច្ឆាធិដ្ឋិ បុគ្គលកំចារណាយេញ្ចន្ត ថាធានុ យ៉ាងនេះ ។ បេ ។
នេះធិត ការច្រកាន់ស្តី ឧសក្កាយធិដ្ឋិ ដោយតាកា ២០ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិតថាគារ

[៤២] កត្តាយវត្ថុកាយ សស្សតទិដ្ឋិយា កា-
 តមេហំ ចណ្ណាសហំ អាការមេហំ អភិធិវេសោ ហោ-
 តិ ។ ឥធម៌ សស្សតវា ចុដ្ឋន្តោ អវិយាទំ អនុស្សវី
 អវិយទម្មស្ស អកោវិទា អវិយទម្មេ អវិធិតោ សម្ម-
 វិសាទំ អនុស្សវី សម្មវិសទម្មស្ស អកោវិទា សម្ម-
 វិសទម្មេ អវិធិតោ រូបវន្តំ វា អត្តាទំ សមនុបស្សតិ
 អត្តាទំ វា រូបំ រូបស្មី វា អត្តាទំ វេទនាវន្តំ វា អត្តាទំ
 សញ្ញាវន្តំ វា អត្តាទំ សង្ខារវន្តំ វា អត្តាទំ វិញ្ញាណវន្តំ
 វា អត្តាទំ អត្តាទំ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មី វា
 អត្តាទំ ។

កង់ រូបវន្តំ អត្តាទំ សមនុបស្សតិ ។
 ឥធម៌កោ វេទនំ សញ្ញំ សង្ខារំ វិញ្ញាណំ
 អត្តតោ សមនុបស្សតិ តស្ស ឃី ហោតិ អយំ ចោ
 មេ អត្តា សោ ចោ មន មេ អយំ អត្តា
 ឥមិនា រូបេន រូបភតិ រូបវន្តំ អត្តាទំ សមនុប-
 ស្សតិ សេយ្យធម៌ វុក្ខោ ឆាយាសម្បន្នោ អស្ស
 តមេទំ មុវេសោ ឃី វេទនេយ្យ អយំ វុក្ខោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គិសិទ្ធិតថាគារ

[៤២] កាប្រកាសំស្កិន វិសេស្សទទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុៈ ដោយ
 ភកា ទេ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ចុដ្ឋន្តក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង
 មិនចេះឃើញភូតព្រះអរិយៈ មិនឈ្លាសវៃក្នុងចម្រើនសង្គ្រោះអរិយៈ មិន
 ឆ្លាតច្នៃក្នុងចម្រើនសង្គ្រោះអរិយៈ មិនចេះដូចប្រទេសនឹងឆ្លាតសម្បុរស មិន
 ឈ្លាសវៃក្នុងចម្រើនសម្បុរស មិនច្នៃឆ្លាតច្នៃក្នុងចម្រើនសម្បុរស កែង
 កំចាតាឃើញ ឆ្លៀតថាមានរូបនេះ ឆ្លៀតថាមានក្នុងនេះ ឆ្លៀត
 ថាមានក្នុងនេះ ឆ្លៀតថាមានវេទនានេះ ឆ្លៀតថាមានសញ្ញានេះ ឆ្លៀត
 ថាមានសង្ខារនេះ ឆ្លៀតថាមានវិញ្ញាណនេះ ឆ្លៀតថាមានក្នុងនេះ
 ឆ្លៀតថាមានក្នុងវិញ្ញាណនេះ ។

ចុក្កលកំចាតាឃើញនូវ ថាមានរូប តើដូចម្តេច ។ ចុក្កលនូវ
 ក្នុងលោកនេះ កំចាតាឃើញវេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ថា
 ជាខ្លួន ចុក្កលនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា នេះឯងខ្លួនរបស់
 កញ្ញត្តនូវរបស់កញ្ញានេះឯង មានប្រាជ្ញាដូចនេះ ឈ្មោះថាកំចាតាឃើញ
 ឃើញនូវ ថាមានរូប ច្រៀងដូចដើមឈើ ដែលចិញ្ចឹមដោយ
 រូបំ ចុះសត្វចិញ្ចឹមដោយដើមឈើនោះ យ៉ាងនេះថា នេះដើមឈើ

បញ្ជីឈ្មោះ ចំណាត់ថ្នាក់

អយ្យិ ឆាយា អញ្ញា វុត្តា អញ្ញា ឆាយា សា ទោ
 បាយិ វុត្តា ឥសាយ ឆាយាយ ឆាយាភិ ឆាយា-
 វង្គិ វុត្តិ សធម្មបស្សតិ ឯវិទេវ ឥនេកាប្បា វេទនំ
 ។ ថេ ។ អយ្យិ បវេនា សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សតទិដ្ឋិ
 សស្សតទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ ឥសានិ សញ្ញាជនានិ
 ៨ ៨ ទិដ្ឋិយោ ឯវិ វុច្ឆន្តិ អត្តាទំ សធម្មបស្សតិ
 ។ ថេ ។ សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សតទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ
 បណ្ណាវសហិ អាគារវហិ អភិទិវេសា ហោតិ ។

[៤៣] សក្កាយវត្ថុកាយ ទុច្ឆេទទិដ្ឋិយោ កក-
 មេហិ បញ្ចហិ អាគារវហិ អភិទិវេសា ហោតិ ។
 ឥនេ អស្សតា ធុដុជ្ជនោ អវិយាមំ អនស្សវី អវិយ-
 ទធម្មស្ស អកោវិទោ អវិយទេធម្ម អវិធិតោ សប្បវិសាមំ
 អនស្សវី សប្បវិសទធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បវិស-
 ទេធម្ម អវិធិតោ វុច្ឆំ អត្តតោ សធម្មបស្សតិ វេទនំ
 អត្តតោ សធម្មបស្សតិ សត្តំ អត្តតោ សធម្មបស្សតិ
 សម្ពារេ អត្តតោ សធម្មបស្សតិ វិញ្ញាណំ អត្តតោ
 សធម្មបស្សតិ ។

បញ្ជីឈ្មោះ ចំណាត់ថ្នាក់

នេម្បំ ដើមរលីដោយឡែក ធូលីដោយឡែក វេសិបរលីនេងឯង
 មានម្លប់គ្រោះម្លប់នេះ ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញដើមរលី ថាមានម្លប់
 មានម្លប់គ្រោះម្លប់មិញ មានម្លប់មេឃដូចជា ចុះចុះ ក្នុងលោកនេះ
 (ពិចារណាឃើញ) ឡូវេនា ។ ថេ ។ នេះឈ្មោះថាសស្សតទិដ្ឋិ
 ជាសក្កាយវត្ថុកៈទី ១ សស្សតទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ នេះសំយោ-
 ជនៈ មិនវេទនាទិដ្ឋិ ចុះចុះពិចារណាឃើញខ្លួន ថាមានរូប យ៉ាងនេះឯង
 ។ ថេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិត វៃសស្សតទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុកៈ
 ដោយភាពា ១៨ យ៉ាង ។

[៤៣] ការប្រកាន់ស្អិត វៃនេម្បទទិដ្ឋិ ជាសក្កាយវត្ថុកៈ ដោយ
 ភាពា ៨ យ៉ាង ដើម្បីចម្លេច ។ ចុះចុះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
 បេជីន មិនបានឃើញពួកព្រះអរិយៈ មិនឆ្ងោសវៃក្នុងនិមិត្តរបស់ព្រះអរិយៈ
 មិនខ្លាចខ្លួនក្នុងនិមិត្ត របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានច្របូចចេញពីពួកសប្បុរស
 មិនឆ្ងោសវៃក្នុងនិមិត្ត របស់សប្បុរស មិនខ្លាចខ្លួនក្នុងនិមិត្តរបស់សប្បុរស
 តែពិចារណាឃើញរូប ថាជាខ្លួន ពិចារណាឃើញវេនា ថាជាខ្លួន
 ពិចារណាឃើញសញ្ញា ថាជាខ្លួន ពិចារណាឃើញសម្ពារ ថាជាខ្លួន
 ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណ ថាជាខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិបិដក

កាដិ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ ឥនេកោត្ថោ
 បថវិកាសិណំ ។ រេ ។ ឱនាតកាសិណំ អត្តតោ
 សមនុបស្សតិ យំ ឱនាតកាសិណំ សោ អហំ
 យោ អហំ ភំ ឱនាតកាសិណានិ ឱនាតកាសិ-
 ណាញ អត្តញ អន្ធមំ សមនុបស្សតិ សេយ្យជាមិ
 កេលច្ឆន្តិមស្ស ឈាយតោ ។ រេ ។ អយំ បថនា
 សក្កាយវត្ថុតោ ទុច្ឆន្ទនិម្មំ ទុច្ឆន្ទនិម្មំ មិច្ឆានិម្មំ
 ។ រេ ។ ឥនាទិ សញ្ញាជចាទិ ទ ភ ទិម្ពិយោ
 ឯវិ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ រេ ។ សក្កាយ-
 វត្ថុតោ ទុច្ឆន្ទនិម្មយា ឥមេហិ បញ្ចហិ អាគារេហិ
 អភិទិវេសោ ហោតិ ។

(៤៤) អន្តក្កាហិកាយ ទិម្ពិយោ កតមេហិ បញ្ញាសា-
 យ អាគារេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ សស្សតោ លោ-
 កោតិ អន្តក្កាហិកាយ ទិម្ពិយោ កតិហាគារេហិ អ-
 ភិទិវេសោ ហោតិ អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិ-
 កាយ ទិម្ពិយោ កតិហាគារេហិ អភិទិវេសោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធិសន្ធិបិដក

ចុត្តលនិចារណាយេញ្ញេ ជាដំឡូង តើដូចម្តេច ។ ចុត្តលន្ត
 ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាយេញ្ញេបរិកសិណ ។ រេ ។ ពិចារណាយេញ្ញេ
 ទោតកសិណ ជាដំឡូង ជា ធម្មជាតិ ជា ទោតកសិណ សភាព
 នោះគឺអញ សភាពលាភីអញ ធម្មជាតិទោតកសិណ ឈ្មោះ
 ពិចារណាយេញ្ញេទោតកសិណផង ឆ្លុះឆ្លងផង ជាមិនមែនពីរ ច្រៀប
 ដូចប្រដិប្រដក ដែលនេះ ។ រេ ។ នេះទុច្ឆន្ទនិម្មំ ជាសក្កាយវត្ថុតៈ
 ទី ១ ទុច្ឆន្ទនិម្មំ ជាមិច្ឆានិម្មំ ។ រេ ។ នេះសេយ្យជនៈ មិនមែនទិម្ពិ
 ចុត្តលនិចារណាយេញ្ញេ ជាដំឡូង យ៉ាងនេះឯង ។ រេ ។ នេះការ
 ប្រកាន់ស្អិត នៃទុច្ឆន្ទនិម្មំ ជាសក្កាយវត្ថុតៈ ដោយការ ៨ យ៉ាង ។

(៤៥) ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកនិម្មំ ដោយការ ៨០ តើដូចម្តេច
 ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកនិម្មំជា លោកទៀង ដោយការប៉ុន្មាន
 ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកនិម្មំជា លោកមិនទៀង ដោយការប៉ុន្មាន

បញ្ចវគ្គ ទី្រីកថា

អន្តរា លោកោតិ អន្តត្ថាហិតាយ និដ្ឋយា អន្តរា
 លោកោតិ អន្តត្ថាហិតាយ និដ្ឋយា តិ ជីវន្តិ សរីរន្តិ
 អន្តត្ថាហិតាយ និដ្ឋយា អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរន្តិ
 អន្តត្ថាហិតាយ និដ្ឋយា ហោតិ តថាគតោ បរម្ម-
 ណាតិ ។ បេ ។ ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 ហោតិ ៣ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 ទេវ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 អន្តត្ថាហិតាយ និដ្ឋយា តតិហាតាវេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ សស្សតោ លោកោតិ អន្តត្ថាហិ-
 តាយ និដ្ឋយា បញ្ចហាតាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ
 ។ បេ ។ ទេវ ហោតិ ១ ១ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិតាយ និដ្ឋយា បញ្ចហាតា-
 វេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

បញ្ចវគ្គ ទី្រីកថា

ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា លោកោតិទីបំផុត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិ
 ថា លោកោតិទីបំផុត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា ជីវិតនោះ សរីរនោះ នៃ
 អន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា ជីវិតដទៃ សរីរដទៃ ថា សព្វគឺមុនអំពីសេចក្តីស្លាប់
 កើតទៀត ។ បេ ។ ថា សព្វគឺមុនអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតទៀត
 ថា សព្វគឺមុនអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតគឺមាន មិនកើតទៀតគឺ
 មាន ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា សព្វគឺមុនអំពីសេចក្តីស្លាប់
 កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន គេដោយការប៉ុន្មាន ។
 ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា លោកទៀង ដោយពាក្យ ៨
 យ៉ាង ។ បេ ។ ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា សព្វគឺមុន
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន
 ដោយពាក្យ ៨ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

(២៨) សស្សតោ លោកោតិ អន្តត្ថាហិកាយ
 ធិដ្ឋយោ កកខេហិ ចញ្ចហកោវេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ រូបំ លោកោ វេវ សស្សតញ្ចាតិ អភិ-
 ធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋ តាយ ធិដ្ឋយោ សោ អន្តោ
 កហិកោតិ អន្តត្ថាហិកា ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ
 ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋ យញ្ច
 វត្ថុ អយំ ចម្ពមា សស្សតោ លោកោតិ អន្តត្ថា-
 ហិកា ធិដ្ឋ អន្តត្ថាហិកា ធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ ។ បេ ។
 វេសាធិ សញ្ញាជនាធិ ឧ ច ធិដ្ឋយោ វេសោ
 លោកោ វេវ សស្សតា ហិកា ។ បេ ។ សញ្ញា
 លោកោ វេវ សស្សតា ហិកា ។ បេ ។ សម្ពាទ
 លោកោ វេវ សស្សតា ហិកា ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ
 លោកោ វេវ សស្សតញ្ចាតិ អភិធិវេសចរមាសោ
 ធិដ្ឋ តាយ ធិដ្ឋយោ សោ អន្តោ កហិកោតិ អន្តត្ថា-
 ហិកា ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ
 អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋ យញ្ច វត្ថុ អយំ ចញ្ចមិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

(២៨) ការប្រកាន់ស្ម័គ្រ នៃអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ លោកោតិ ដោយ
 តាមរយៈ តើដូចម្តេច ។ ចំនួន គឺការប្រកាន់ស្ម័គ្រនឹងការស្តាប់អង្គុលថា
 រូបជាលោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង បុគ្គលប្រកាន់ច្រើនអន្តោ ដោយ
 ចំនួននោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ ចំនួនមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 មិនមែនចំនួន ចំនួនដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ចំនួនណា និង វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ លោកោតិ ជាចំនួន ១ អន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ
 ឈ្មោះថាមិច្ឆាធិដ្ឋ ។ បេ ។ នេះ សំយោជនៈ មិនមែនចំនួន ។ ថា
 វេសា ជាលោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង ។ បេ ។ ថា សញ្ញា ជា
 លោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង ។ បេ ។ ថា សម្ពាទ ជាលោកផង
 ជាធម្មជាតិទៀងផង ។ បេ ។ ចំនួន គឺការប្រកាន់ស្ម័គ្រ នឹងការស្តាប់
 អង្គុលថា វិញ្ញាណ ជាលោកផង ជាធម្មជាតិទៀងផង បុគ្គលប្រកាន់
 ច្រើនអន្តោ ដោយចំនួននោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តត្ថា-
 ហិកាធិដ្ឋ ចំនួនមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនចំនួន ចំនួនដោយឡែក វត្ថុ
 ដោយឡែក ចំនួនណា និង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ

ឧបាស្សន្ត ទី១៣៣

សស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ អន្ត-
ក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ បេ ។ ឥមាធិ ស-
ញ្ញាជនាធិ ឧ ក ធិដ្ឋិយោ សស្សតោ លោកោតិ
អន្តក្កាហិតាយ ធិដ្ឋិយោ ឥតេហំ បញ្ចហាតារេហំ
អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[២៦] អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតាយ
ធិដ្ឋិយោ កតាតេហំ បញ្ចហាតារេហំ អភិធិវេសោ
ហោតិ ។ ខ្លឹម លោកោ ទេវ អសស្សតក្កាតិ អ-
ភិធិវេសបរាមាសោ ធិដ្ឋិ តាយ ធិដ្ឋិយោ សោ អត្តោ
កហិតោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ ។ បេ ។ អយំ បមា
អសស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ អន្ត-
ក្កាហិតោ ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ ឥមាធិ
សញ្ញាជនាធិ ឧ ក ធិដ្ឋិយោ ។ បេ ។ វេជនា
លោកោ ទេវ អសស្សតោ ចាតិ ។ បេ ។ សញ្ញា
លោកោ ទេវ អសស្សតោ ចាតិ ។ បេ ។ សង្ខារ
លោកោ ទេវ អសស្សតោ ចាតិ ។ បេ ។ វិញ្ញាណំ
លោកោ ទេវ អសស្សតក្កាតិ អភិធិវេសបរាមាសោ

ឧបាស្សន្ត ទី១៣៣

ថា លោកទៀង ជាទិដ្ឋិទី ៨ អន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះ
សំយោជនៈ ចំណែកទិដ្ឋិ នេះឯងការប្រកាន់ស្តីពី ខែអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា
លោកទៀង ដោយភាព ៨ យ៉ាង ។

[២៦] ការប្រកាន់ស្តីពីអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា លោកមិនទៀង ដោយ
ភាព ៨ ធ្វើដូចម្តេច ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តីពីការស្វាចរាវ័ន្តលថា
ប្រជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀងផង ឬគ្រប់ប្រការទាំងអស់នោះ ដោយ
ទិដ្ឋិនោះ គ្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ។ បេ ។ នេះឈ្មោះ
ថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា លោកមិនទៀង ជាទិដ្ឋិទី ១ អន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ជា
មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាទិដ្ឋិវិបត្តិ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ ចំណែកទិដ្ឋិ ។ បេ ។
ថា វេជនា ជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀងផង ។ បេ ។ ថា
សញ្ញា ជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀងផង ។ បេ ។ ថា សង្ខារ ជា
លោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀងផង ។ បេ ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្តីពី
ការស្វាចរាវ័ន្តលថា វិញ្ញាណ ជាលោកផង ជាធម្មជាតិមិនទៀងផង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

ធិដ្ឋី តាយ ធិដ្ឋីយា សោ អន្តោ តហិកោតិ អន្តក្កា-
ហិកា ធិដ្ឋី អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋី មិច្ឆាធិដ្ឋី ។ ចេ ។
ឥនាធិ សញ្ញាធិនាធិ ន ច ធិដ្ឋីយោ អសស្សតោ
លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ ធិដ្ឋីយា ឥចេហិ
ចញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[២៧] អន្តរា លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ ធិដ្ឋី-
យា កាតចេហិ ចញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ ហោ-
តិ ។ ឥនេកន្តោ ចរិក្ខំ ឱកាសំ ធិវេសោ ជរតិ
ភស្មំ ឯវំ ហោតិ អន្តរា អយំ លោកោ ចរិដ្ឋនា-
តិ អន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ តំ វត្ថុញ្ចវ លោ-
កោ ច យេន ជរតិ សោ អន្តា ចេវ លោកោ
ចាតិ អភិធិវេសមាសោ ធិដ្ឋី តាយ ធិដ្ឋីយា
សោ អន្តោ តហិកោតិ អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋី ធិដ្ឋី ច
វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋី អញ្ញា ធិដ្ឋី អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋី
យញ្ច វត្ថុ អយំ ចថនា អន្តរា លោកោតិ អន្តក្កា-
ហិកា ធិដ្ឋី អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋី មិច្ឆាធិដ្ឋី ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

បុគ្គលប្រកាន់ចំបំផុតនោះ ដោយចំនួននោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា
អន្តក្កាហិកចំដ្ឋី អន្តក្កាហិកចំដ្ឋី ជាមិច្ឆាចំដ្ឋី ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ
មិនមែនចំដ្ឋី នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកចំដ្ឋីថា លោក
មិនទៀង ដោយការ ៨ យ៉ាង ។

[២៨] ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិកចំដ្ឋីថា លោកមានចំបំផុត
ដោយការ ៨ គឺដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះ គួរលោភនេះ មាន
និលភស្តុភារចំបំផុតហើយ តែងផ្សាយទៅកាន់ឧភាសកិច្ចក្នុង បុគ្គលនោះ
មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា លោកនេះ មានចំបំផុត មានផ្លូវជុំវិញ
បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអន្តមានសេចក្តីសំគាល់នូវចំបំផុត ចំដ្ឋី គឺការប្រកាន់
ស្អិតនឹងការស្តាប់អត្ថបទថា ធម្មជាតិណា ផ្សាយទៅ ធម្មជាតិនោះ
ឈ្មោះថាវត្ថុផង ឈ្មោះថាលោកផង វត្ថុនឹងលោកផ្សាយទៅ ដោយ
សភាវណា សភាវនានោះ ឈ្មោះថាខ្លួនផង ឈ្មោះថាលោកផង
បុគ្គលប្រកាន់ចំបំផុតនោះ ដោយចំនួននោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា
អន្តក្កាហិកចំដ្ឋី ចំដ្ឋីមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនចំដ្ឋី ចំដ្ឋីដោយឡែក វត្ថុ
ដោយឡែក ចំដ្ឋីណា នឹង វត្ថុណា នេះឈ្មោះថាអន្តក្កាហិកចំដ្ឋី
ថា លោកមានចំបំផុត ជាចំដ្ឋីទី ១ អន្តក្កាហិកចំដ្ឋី ជាមិច្ឆាចំដ្ឋី ។ ចេ ។

បាវន្ត ទិដ្ឋិកថា

ឥហនិ សញ្ញាជនាទិ, ទ - ច ទិដ្ឋិយោ ឥនេកោនោ
 បរិក្កំ ឱកាសំ មីតតាតោ ជរតិ លោហិតតតោ
 ជរតិ ឱនាតតតោ ជរតិ ឱកាសតតោ ជរតិ វស្ស
 ឃវំ ហោតិ អន្តរា អយំ លោកោ បរិវដ្តមោតិ អ-
 ន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ ភំ វត្ថុញ្ចវ លោកោ
 ទ យេន ជរតិ សោ អន្តា ទេវ លោកោ ចាតិ
 អភិវិវេសចរមសោ ទិដ្ឋិ តាយ ទិដ្ឋិយោ សោ
 អន្តា ភហិតោតិ អន្តត្ថាហិតោ ទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ អន្តរា
 លោកោទិ អន្តត្ថាហិតាយ ទិដ្ឋិយោ ឥមេហិ បញ្ច-
 ហាការេហិ អភិវិវេសោ ហោតិ ។

បាវន្ត ទិដ្ឋិកថា

នេសេយោជនៈ ទិវិមនទិដ្ឋិ បុគ្គលន្ទៈ កុត្តិលោកនៈ មានបិភកសិណ
 ចរិកម្មហើយ តែងផ្សាយទៅកាន់ឧកាសកិច្ចក្នុង មានលោហិតកសិណ
 ចរិកម្មហើយ តែងផ្សាយទៅ មានឧតារកសិណចរិកម្មហើយ តែង
 ផ្សាយទៅ មានឧកាសកសិណចរិកម្មហើយ តែងផ្សាយទៅ បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា លោកនៈ មានទីចម្រុះ មានផ្លូវជុំវិញ
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមានសេចក្តីសំភាល់ផ្លូវទីចម្រុះ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់
 ស្តីតន្តិការស្តាប់ចង្អុលថា ធម្មជាតិណាផ្សាយទៅ ធម្មជាតិនោះ ឈ្មោះ
 ថាវត្ថុផង ឈ្មោះថាលោកផង ក្នុងនឹងលោកផ្សាយទៅដោយសភាវៈណា
 សភាវៈនោះ ឈ្មោះថាខ្លួនផង ឈ្មោះថាលោកផង បុគ្គលប្រកាន់
 ទីចម្រុះនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិ
 ។ ថេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់ស្តីត នៃអន្តត្ថាហិតទិដ្ឋិថា លោកមានទី
 ចម្រុះ ដោយតកាវៈ៤ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

[២៨] អនន្តរា លោកោតិ អន្តក្កាហិកាយ
 ធិដ្ឋយោ កកមេហិ បញ្ចហាគារេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ ឥនេកោច្ឆោ វិបុលំ ឱកាសំ ធិលកាតោ
 ជរតិ កស្ស វរិ ហោតិ អនន្តរា អយំ លោកោ
 អបរិយន្តោតិ អនន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ មំ
 វត្ថុក្សេវ លោកោ ច យេន ជរតិ សោ អក្កា
 ថេវ លោកោ បាតិ អភិធិវេសថាសោ
 ធិដ្ឋំ តាយ ធិដ្ឋយោ សោ អន្តោ កហិកោតិ
 អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ច វត្ថុ វត្ថុ ច ធិដ្ឋំ
 អក្កា ធិដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋំ យញ្ញ វត្ថុ
 អយំ បវេណ អនន្តរា លោកោតិ អន្តក្កាហិកា
 ធិដ្ឋំ អន្តក្កាហិកា ធិដ្ឋំ មិច្ឆាធិដ្ឋំ ។ ថេ ។ ឥហាធិ
 សញ្ញាជនាធិ ច ច ធិដ្ឋយោ ឥនេកោច្ឆោ
 វិបុលំ ឱកាសំ ចិកកាតោ ជរតិ លោហិកកាតោ
 ជរតិ ឱនាតកាតោ ជរតិ ឱកាសកាតោ ជរតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

[២៨] ការប្រកាន់ស្អិត នៃកន្លងហិកចិដ្ឋិថា លោកមិនមានទីបំផុត
 ដោយការកាត់ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ បាននិយមសិលា
 ចរិតម្នាក់ហើយ តែងផ្សាយទៅកាន់ឧកាសដ៏ធំទូលាយ បុគ្គលនោះបាន
 សេចក្តីច្រើនយ៉ាងនេះថា លោកនេះមិនមានទីបំផុត មិនមានទីបំផុតដោយ
 ដុំវិញ បុគ្គលនោះឈ្លានវាគ្គមានសេចក្តីសំគាល់ថាមិនមានទីបំផុត ទិដ្ឋិ
 នៃការប្រកាន់ស្អិតនិងការស្លាប់ក្នុងលោក ធម្មជាតិណាផ្សាយទៅ ធម្មជាតិ
 នោះ ឈ្លានវាគ្គផង ឈ្លានវាគ្គលោកផង ក្នុងនិរិយោក ផ្សាយទៅ
 ដោយសភាវិលា សភាវិនាវ ឈ្លានវាគ្គផង ឈ្លានវាគ្គលោកផង
 បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្លានវា
 គ្គក្នុងហិកចិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវិជ្ជា វត្ថុដោយ
 វិជ្ជា ទិដ្ឋិណា និង វត្ថុណា នេះឈ្លានវាគ្គក្នុងហិកចិដ្ឋិថា លោក
 មិនមានទីបំផុត ជាទិដ្ឋិ ទី ១ ក្នុងហិកចិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ថេ ។ នេះ
 សំយោជនៈ មិនមែនទិដ្ឋិ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បាននិយមសិលា
 ចរិតម្នាក់ហើយ តែងផ្សាយទៅ កាន់ឧកាស ដ៏ធំទូលាយ បានលា-
 ហិកកសិលា ចរិតម្នាក់ហើយ តែងផ្សាយទៅ បានឧទានកសិលាចរិតម្នាក់
 ហើយ តែងផ្សាយទៅ បានឧកាសកសិលាចរិតម្នាក់ហើយ តែងផ្សាយទៅ

បញ្ចេញទំនៀង

កស្ស ឯវំ ហោតិ អនន្តរា អយំ លោកោ អចរិ-
 យន្តោតិ អនន្តសញ្ញំ ហោតិ យំ ជរតិ តំ វត្ថុតោរ
 លោកោ ឆ យេន ជរតិ សោ អត្តា ថេវ លោកោ
 ចាតិ អភិធិវេសចរមាសោ និដ្ឋំ កាយ និដ្ឋយា
 សោ អន្តោ កហិតោតិ អន្តក្កាហិតោ និដ្ឋំ ។ ចេ ។
 អនន្តរា លោកោតិ អន្តក្កាហិតោយ និដ្ឋយា ឥតេហិ
 ចញ្ចហាតោវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

(២៤) តំ ជីវំ តំ សរីរន្តំ អន្តក្កាហិតោយ
 និដ្ឋយា កតេហិ ចញ្ចហាតោវេហិ អភិធិវេសោ
 ហោតិ ។ វុច្ចិ(១) ជីវតោរ សរីរតោ យំ ជីវំ តំ
 សរីរន្តំ(២) អភិធិវេសចរមាសោ និដ្ឋំ កាយ និដ្ឋយា
 សោ អន្តោ កហិតោតិ អន្តក្កាហិតោ និដ្ឋំ និដ្ឋំ
 ន វត្ថុ វត្ថុ ន និដ្ឋំ អញ្ញា និដ្ឋំ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច
 និដ្ឋំ យញ្ច វត្ថុ អយំ ចមហា តំ ជីវំ តំ សរីរន្តំ

១២. តំ វ្រំ ។ ២២. យំ វិវំ តំ ហិ យំ សរីរំ តំ វិវំ ។

បញ្ចេញ ទំនៀង

បុគ្គលនានានាសចក្កិក្រិវិយាវាសនេហា លោកនេ មិនមានទីបំផុត មិន
 មានទីបំផុតដោយជុំវិញ បុគ្គលនា ឈ្មោះថាអ្នកនាសចក្កិសំគាល់ថា
 មិនមានទីបំផុត ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្លាប់អង្គុលថា ធម្មជាតិ
 ណាមួយទៅ ធម្មជាតិទាំងនោះ ឈ្មោះថាវត្ថុផង ឈ្មោះថាលោកផង វត្ថុ
 នឹងលោក កែងផ្សាយទៅ ដោយសភាវៈណា សភាវៈនោះ ឈ្មោះថា
 ភូមផង ឈ្មោះថាលោកផង បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់
 ស្អិត នៃអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា លោកមិនមានទីបំផុត ដោយភាគាថ យ៉ាង ។

(២៥) ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា ជីវិតនោះ សរីរៈ
 នោះ ដោយភាគាថ តើដូចម្តេច ។ ទិដ្ឋិ គឺការប្រកាន់ស្អិត នឹងការ
 ស្លាប់អង្គុលថា ចេ ថាជីវិតផង ជាសរីរ.ផង ធម្មជាតិណាជាជីវិត
 ធម្មជាតិទាំងនោះ ជាសរីរៈ បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុ
 មែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ទិដ្ឋិណា នឹង វត្ថុណា
 នេះឈ្មោះថាអន្តក្កាហិតទិដ្ឋិថា ជីវិតនោះ សរីរៈនោះ ជាទិដ្ឋិ ទី ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស ចង្កិសន្តិកថា

អន្តក្កាហិតកា ធិដ្ឋិ អន្តក្កាហិតកា ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាធិដ្ឋិ ធិ ច ធិដ្ឋិយោ
 វេទនា ជីវា ចេវ សរីរកុ សញ្ញា ជីវា ចេវ សរីរកុ
 សង្ខារ ជីវា ចេវ សរីរកុ វិញ្ញាណំ ជីវកេវ សរីរកុ
 យំ ជីវំ តំ សរីរន្តំ អភិធិវេសបរមាសោ ធិដ្ឋិ កាយ
 ធិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ កហិតោតិ អន្តក្កាហិតកា ធិដ្ឋិ
 ។ ចេ ។ តំ ជីវំ តំ សរីរន្តំ អន្តក្កាហិតកាយ ធិដ្ឋិយោ
 ឥមេហិ បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ រោតិ ។

(៥០) អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សរីរន្តំ អន្តក្កាហិតកាយ
 ធិដ្ឋិយោ កកមេហិ បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ
 រោតិ ។ រូចំ សរីរំ ធិ ជីវំ តំ សរីរំ(១)
 អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សរីរន្តំ អភិធិវេសបរមាសោ
 ធិដ្ឋិ កាយ ធិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ កហិតោតិ
 អន្តក្កាហិតកា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ធិ វត្ថុ វត្ថុ ធិ ធិដ្ឋិ

១ ធិ. ធិ. ឆ្លំ សរីរំ ធិ ជីវំ ធិ សរីរំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កិសន្តិកថា

អន្តក្កាហិតចិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាចិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេ សយោជនៈ មិនវេទន
 ចិដ្ឋិ ចិដ្ឋិ ឥការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្លាប់អវិជ្ជា វេទនា ជាជីវិតផង
 ជាសរីរៈផង សញ្ញា ជាជីវិតផង ជាសរីរៈផង សង្ខារ ជាជីវិតផង
 ជាសរីរៈផង វិញ្ញាណ ជាជីវិតផង ជាសរីរៈផង ធម្មជាតិណា
 ជាជីវិត ធម្មជាតិខាង ជាសរីរៈ បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតខាង ដោយ
 ចិដ្ឋិខាង ព្រោះហេតុខ្លះ ឈ្មោះជាអន្តក្កាហិតចិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេ
 ឯកំ ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិតចិដ្ឋិថា ជីវិតខាង សរីរៈខាង
 ដោយតាង ៨ យ៉ាង ។

(៥០) ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តក្កាហិតចិដ្ឋិថា ជីវិតវេទ សរីរៈវេទ
 ដោយតាង ៨ តើដូចម្តេច ។ ចិដ្ឋិ ឥការប្រកាន់ស្អិតនឹងការស្លាប់អវិជ្ជា
 ថា រូបជាសរីរៈ មិនវេទជាជីវិតវេទ រូបខាងពិតជាសរីរៈ ជីវិតវេទ
 សរីរៈវេទ បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតខាង ដោយចិដ្ឋិខាង ព្រោះហេតុ
 ខាង ឈ្មោះជាអន្តក្កាហិតចិដ្ឋិ ចិដ្ឋិមិនវេទវត្ថុ វត្ថុមិនវេទចិដ្ឋិ

អញ្ច ធិដ្ឋ អញ្ច វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋ យញ្ច វត្ថុ
អយំ ចឋមា អញ្ច ជីវំ អញ្ច សរីរំ អន្តក្កាហិតា
ធិដ្ឋ អន្តក្កាហិតា ធិដ្ឋ មីនាធិដ្ឋ ។ បេ ។ ឥមាធិ
សត្វាធិនាធិ ឧ ច ធិដ្ឋយោ វេនា សរីរំ ឧ
ជីវំ សត្វា សរីរំ ឧ ជីវំ សង្ខារ សរីរំ ឧ ជីវំ
វិញ្ញាណំ សរីរំ ឧ ជីវំ តំ សរីរំ(១) អញ្ច ជីវំ អញ្ច
សរីរំ អគិធិវេសចរមាសោ ធិដ្ឋ កាយ ធិដ្ឋយោ
សោ អន្តា តតាតោតំ អន្តក្កាហិតា ធិដ្ឋ ។ បេ ។
អញ្ច ជីវំ អញ្ច សរីរំ អន្តក្កាហិតាយ ធិដ្ឋយោ
ឥមេហិ ចញ្ចហិតាវេហិ អគិធិវេសោ លោតិ ។

[៥០] ហោតិ គងាគតោ បរម្មណាតិ អន្តក្កា-
ហិតាយ ធិដ្ឋយា កាតាមហិ បញ្ចហា កាវហិ
អភិវិវេសោ ហោតិ ។ រូបំ វិជេវ ឧវណន្តម្ហិ
គងាគតោ កាយស្ស កេនា(២) ហោតិបិ តិដ្ឋតិបិ
ឧច្ចដ្ឋតិបិ ធិព្វត្តតិបិតិ អភិវិវេសករណសោ ធិដ្ឋ
កាយ ធិដ្ឋយា សោ អនោ កហិតោតិ អន្តកាហិតា

[illegible][illegible]

[៥១] ការប្រកាន់ស្លៀក ខែឥន្ទ្រភាហិកទិដ្ឋិថា សត្វរាងមុខអំពី
សេចក្តីស្លាប់ កើតទៀត ដោយភាពរា ៨ កើតដូចម្តេច ៗ ទិដ្ឋិ គឺការ
ប្រកាន់ស្លៀកនឹងការស្លាប់អង្គដែលថា ប្រក្កដ៍សោតនេះឯង មានមរណៈ
ជាធម្មតា សត្វបុរេទម្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ កើតទៀតរូប រាង
ទៅរូប កើតទៀតរូប កើតប្រាកដរូប បុគ្គលប្រកាន់ទីបំផុតនោះ
ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ហេតុថា ឥន្ទ្រភាហិកទិដ្ឋិ

ក្រុមប្រឹក្សា ក្រុមការងារស្រូវ បដិសេធិតាមគ្រោ

ឆិប្បិ ឆិប្បិ ឆ វត្ថុ វត្ថុ ឆ ឆិប្បិ អញ្ញា ឆិប្បិ អញ្ញា
 វត្ថុ យា ឆ ឆិប្បិ យញ្ញា វត្ថុ អយំ បរមា ហោតិ
 តថាគតោ បាឡាណាតិ អន្តត្ថាហិតោ ឆិប្បិ អន្តត្ថាហិ-
 កា ឆិប្បិ ចិត្តាឆិប្បិ ។ បេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ
 ឆ ឆ ឆិប្បិយោ វេជនា ឥវេវ មាណធម្មា សញ្ញា
 ឥវេវ មាណធម្មា សង្ការ ឥវេវ មាណធម្មា វិញ្ញា-
 ណំ ឥវេវ មាណធម្មំ តថាគតោ កាយស្ស កេជា
 ហោតិវ ឆិប្បិវិបិ ឧប្បន្និវិបិ ធិព្វត្ថិវិបិ អភិវិវេស-
 បរមាសោ ឆិប្បិ កាយ ឆិប្បិយា សោ អន្តោ កហិ-
 កោតិ អន្តត្ថាហិតោ ឆិប្បិ ។ បេ ។ ហោតិ តថាគតោ
 បាឡាណាតិ អន្តត្ថាហិតាយ ឆិប្បិយា ឥមេហិ ចតុ-
 ហាការេហិ អភិវិវេសោ ហោតិ ។

សុខភាព ធូរសាយ បដិសន្ធិការ

[illegible]

ចូលរៀន ចំនួន១០

[៥២] ឧ ហោតិ តថាគតោ បាឡាណាតិ អន្ត-
ត្តាហិតោយ ធិដ្ឋិយោ កតមេហំ ភក្ខហាតាវេហំ
អភិវិវេសោ ហោតិ ។ វូរំ ឥវេវ មាណស្មំ តថា-
គតោ កាយស្ស គេហា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិទស្សតិ ឧ
ហោតិ តថាគតោ បាឡាណាតិ អភិវិវេសមហា-
សោ ធិដ្ឋិ ភាយ ធិដ្ឋិយោ សោ អន្តោ កហិតោតិ
អន្តត្តាហិតោ ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ ធិដ្ឋិ អញ្ញា
ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ឧ ធិដ្ឋិ យត្ថ វត្ថុ អយំ ចវេតា
ឧ ហោតិ តថាគតោ បាឡាណាតិ អន្តត្តាហិតោ ធិដ្ឋិ
អន្តត្តាហិតោ ធិដ្ឋិ មិច្ឆាធិដ្ឋិ ។ មេ ។ ឥមាវិ សុត្តា-
ជនាវិ ឧ ឧ ធិដ្ឋិយោ វេទនា ឥវេវ មាណស្មំ
សុត្តា ឥវេវ មាណស្មំ សង្ខារ ឥវេវ មាណ-
ស្មំ វិញ្ញាណំ ឥវេវ មាណស្មំ តថាគតោ កា-
យស្ស គេហា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិទស្សតិ ឧ ហោតិ តថាគតោ
បាឡាណាតិ អភិវិវេសមហាសោ ធិដ្ឋិ ភាយ ធិដ្ឋិយោ
សោ អន្តោ កហិតោតិ អន្តត្តាហិតោ ធិដ្ឋិ ។ មេ ។

အမည် **အိမ်လမ်း**

(៨៦) ការប្រកាន់ស្តីពី អនុស្សាហិតចំពោះ សត្វមានមុខអំពី
សេចក្តីស្លាប់ មិនកើតឡើង ដោយអាការ ៥ គឺដូចខ្មោច ។ ចំពោះ ឥត
ប្រកាន់ស្តីពីការស្លាប់កន្ត្រៃថា ប្រកាន់លោកនេះឯង មានមរណៈ
ជាធម្មតា សត្វលុះទម្លាយកាយស្លាប់ទៅ តែងស្ទូន តែងវិវាស
សត្វមានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតឡើងទេ បុគ្គលប្រកាន់ចំពោះ
ដោយចំពោះនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអនុស្សាហិតចំពោះ ចំពោះមិនមែន
តែ តែមិនមែនចំពោះ ចំពោះដោយឡែក តែដោយឡែក ចំពោះលា អំពី
តែលា នេះឈ្មោះថាអនុស្សាហិតចំពោះ សត្វមានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់
មិនកើតឡើង ជាចំពោះ ៩៩ អនុស្សាហិតចំពោះ ជាមួយចំពោះ ។ បេ ។
នេះសំយោជនៈ មិនមែនចំពោះ ចំពោះ ឥតការប្រកាន់ស្តីពី ការស្លាប់
កន្ត្រៃថា វេទនា ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សញ្ញា
ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សង្ខារ ក្នុងលោកនេះឯង
មានមរណៈជាធម្មតា វិញ្ញាណ ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា
សត្វលុះទម្លាយកាយស្លាប់ទៅ តែងស្ទូន តែងវិវាស សត្វ
មានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតឡើងទេ បុគ្គលប្រកាន់ចំពោះ
ដោយចំពោះនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអនុស្សាហិតចំពោះ ។ បេ ។

សុន្ទរគម្ពីរ វគ្គកថាខណ្ឌ ចង្កៀងកថា

ន ហោតិ កថាគតោ បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិតាយ
និដ្ឋយា ឥមេហិ ចក្ខុហាតាវេហិ អភិធិវេសោ
ហោតិ ។

[៥៣] ហោតិ ន ន ច ហោតិ កថាគតោ
បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិតាយ និដ្ឋយា កតថេហិ
ចក្ខុហាតាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ រូបំ ឥន្ទ្រ
ចរណាធម្មំ កថាគតោ កាយស្ស ភេតា ហោតិ ន
ន ច ហោតិ អភិធិវេសមកនាសោ និដ្ឋ កាយ
និដ្ឋយា សោ អន្តា កថាគតិ អន្តក្កាហិតា និដ្ឋ
និដ្ឋ ន វត្ថុ វត្ថុ ន និដ្ឋ អញ្ចា និដ្ឋ អញ្ចំ វត្ថុ យា
ច និដ្ឋ យញ្ច វត្ថុ អយំ បឋមា ហោតិ ន ន ច
ហោតិ កថាគតោ បរម្មណាតិ អន្តក្កាហិតា និដ្ឋ
អន្តក្កាហិតា និដ្ឋ មិច្ឆានិដ្ឋ ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញា-
នាធិ ន ច និដ្ឋយោ វេទនា ឥន្ទ្រ ចរណាធម្មា
សញ្ញា ឥន្ទ្រ ចរណាធម្មា សង្ខារ ឥន្ទ្រ ចរណាធម្មា
វិញ្ញាណំ ឥន្ទ្រ ចរណាធម្មំ កថាគតោ កាយស្ស
ភេតា ហោតិ ន ន ច ហោតិ អភិធិវេសមកនាសោ

សុន្ទរគម្ពីរ វគ្គកថាខណ្ឌ ចង្កៀងកថា

នេឯន្ត ការប្រកាន់ស្តី ឯអន្តក្កាហិតាជំនួញ សព្វទាន់មុខកិរិយាសព្វ
ស្លាប់ មិនកើតទៀត ដោយភាព ៨ យ៉ាង ។

[៥៣] ការប្រកាន់ស្តី ឯអន្តក្កាហិតាជំនួញ សព្វទាន់មុខកិរិយា
សព្វស្លាប់ កើតទៀតកំឡុង មិនកើតទៀតកំឡុង ដោយភាព ៨ កើ
ដូចម្តេច ។ ជំនួញ គឺការប្រកាន់ស្តីនឹងការស្លាប់អង្គរថា រូបក្នុងលោក
នេឯន្ត មានមរណៈជាធម្មតា សព្វលុះម្សាយកាយស្លាប់ទៅ កើត
ទៀតកំឡុង មិនកើតទៀតកំឡុង ចុក្កលប្រកាន់ចំបង្កុះនោះ ដោយ
ជំនួញនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះជាអន្តក្កាហិតាជំនួញ ជំនួញមិនមែនកុ
ក្កាន់មែនជំនួញ ជំនួញដោយវិជ្ជា ក្នុងដោយវិជ្ជា ជំនួញ មិន ក្នុង
នេះឈ្មោះជាអន្តក្កាហិតាជំនួញ សព្វទាន់មុខកិរិយាសព្វស្លាប់ទៅ កើត
ទៀតកំឡុង មិនកើតទៀតកំឡុង ជាជំនួញ ១ អន្តក្កាហិតាជំនួញ ជាមុខជំនួញ
។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈមិនមែនជំនួញ ជំនួញ គឺការប្រកាន់ស្តីនឹងការ
ស្លាប់អង្គរថា វេទនាក្នុងលោកនេឯន្ត មានមរណៈជាធម្មតា សញ្ញា
ក្នុងលោកនេឯន្ត មានមរណៈជាធម្មតា សង្ខារក្នុងលោកនេឯន្ត មាន
មរណៈជាធម្មតា វិញ្ញាណ ក្នុងលោកនេឯន្ត មានមរណៈជាធម្មតា
សព្វលុះម្សាយកាយស្លាប់ទៅ កើតទៀតកំឡុង មិនកើតទៀតកំឡុង

បញ្ចេញ ទំព័រជា

ធិដ្ឋ តាយ ធិដ្ឋយា សោ អន្តោ តហិ តោតិ អន្តត្ថា-
ហិកា ធិដ្ឋ ។ បេ ។ ហោតិ ឧ ឧ ឧ ហោតិ
តថាគតោ បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋយា
ឥវេហិ បញ្ចហាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

(៨៤) នេវ ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋយា តតថេហិ
បញ្ចហាការហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ រូចិ ឥវេវ
មរណាធម្មំ តថាគតោ តាយស្ស គេតា នេវ
ហោតិ ឧ ឧ ហោតិ អភិធិវេសធម្មាសោ ធិដ្ឋ
តាយ ធិដ្ឋយា សោ អន្តោ តហិ តោតិ អន្តត្ថាហិកា
ធិដ្ឋ ធិដ្ឋ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ ធិដ្ឋ អញ្ញា ធិដ្ឋ អញ្ញំ វត្ថុ
យា ឧ ធិដ្ឋ យញ្ញ វត្ថុ អយំ បថមា នេវ ហោតិ
ឧ ឧ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិកា
ធិដ្ឋ អន្តត្ថាហិកា ធិដ្ឋ មិច្ឆាធិដ្ឋ ។ បេ ។ ឥមាធិ ស-
ញ្ញោធិនាធិ ឧ ឧ ធិដ្ឋយោ វេទនា ឥវេវ មរណាធម្មា
សញ្ញា ឥវេវ មរណាធម្មា សង្ខារ ឥវេវ មរណាធម្មា

បញ្ចេញ ទំព័រជា

បុគ្គលប្រកាន់ចំបង្កុះនោះ ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថា
អន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ ។ បេ ។ នេះឯង ការប្រកាន់ស្អិតនៃអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋថា
សត្វមានមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន
ដោយភាពា ៨ យ៉ាង ។

(៨៥) ការប្រកាន់ស្អិត នៃអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋថា សត្វមានមុខអំពី
សេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដោយភាពា
៨ កើតឡើង ។ ទិដ្ឋិ គឺ ការប្រកាន់ស្អិតនៃការស្លាប់អង្គីលថា ប្រកាន់
លោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សត្វល្អទម្លាយកងកាយស្លាប់ទៅ
កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន បុគ្គលប្រកាន់ចំបង្កុះនោះ
ដោយទិដ្ឋិនោះ ព្រោះហេតុនោះ ឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ ទិដ្ឋិ
មិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយឡែក វត្ថុដោយឡែក ទិដ្ឋិ
លា នឹង វត្ថុលា នេះឈ្មោះថាអន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋថា សត្វមានមុខអំពីសេច
ក្តីស្លាប់ កើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត ក៏មិនមែន ថាទិដ្ឋិ
ទី១ អន្តត្ថាហិកាធិដ្ឋ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋ ។ បេ ។ នេះសំយោជនៈ មិន
មែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិ គឺ ការប្រកាន់ស្អិតនៃការស្លាប់អង្គីលថា វេទនា ក្នុងលោក
នេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា សញ្ញា ក្នុងលោកនេះឯង មាន
មរណៈជាធម្មតា សង្ខារ ក្នុងលោកនេះឯង មានមរណៈជាធម្មតា

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ធម្មបទសូត្រ

វិញ្ញាណំ ឥនេវ បរាណាមិច្ឆំ ឧបាសតោ កាយសង្ឃ
 ភេតា នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ អភិធិវេសប-
 រាមាសោ ធិដ្ឋិ កាយ ធិដ្ឋិយា សោ អត្តោ កហិ-
 តោតិ អន្ធកាហិតា ធិដ្ឋិ ធិដ្ឋិ ន វត្ថុ វត្ថុ ន
 ធិដ្ឋិ អញ្ញា ធិដ្ឋិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋិ យញ្ញ
 វត្ថុ អយំ បញ្ចមី នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ ត-
 ថាតោ បរាណាតិ អន្ធកាហិតា ធិដ្ឋិ អន្ធកាហិ-
 តា ធិដ្ឋិ មិន្នាធិដ្ឋិ ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ
 ន ច ធិដ្ឋិយោ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ ឧបាស-
 តោ បរាណាតិ អន្ធកាហិតាយ ធិដ្ឋិយា ឥមេហិ
 បញ្ចហាតាវេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ អន្ធកាហិ-
 តាយ ធិដ្ឋិយា ឥមេហិ បញ្ញាសាយ អាកាវេហិ
 អភិធិវេសោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ធម្មបទសូត្រ

វិញ្ញាណក្កន្ធលោកនេធិនំ ទានបរាណាថាមម្ពតា សត្វលុទ្ធស្វាយកន្ធ
 វិញ្ញាណក្កន្ធលោកនេធិនំ ទានបរាណាថាមម្ពតា សត្វលុទ្ធស្វាយកន្ធ
 កាយស្លាប់ទៅ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ចូល
 ច្រកាន់ទិវដ្ឋន្តរោ ដោយទិដ្ឋិទាន ប្រាសចាកទាន ឈ្មោះជាអន្ធកា-
 ហិតទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិមិនមែនវត្ថុ វត្ថុមិនមែនទិដ្ឋិ ទិដ្ឋិដោយវត្ថុក វត្ថុដោយ
 វត្ថុក ទិដ្ឋិណា ធិនំ វត្ថុណា នេះឈ្មោះជាអន្ធកាហិតទិដ្ឋិ ថា សត្វ
 ភាគមុខអភិសេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ជាទិដ្ឋិ ១ ៨ អន្ធកាហិតទិដ្ឋិ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ
 មិនមែនទិដ្ឋិ នេះការច្រកាន់ស្អិត នៃអន្ធកាហិតទិដ្ឋិថា សត្វភាគមុខអភិ
 សេចក្តីស្លាប់ កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន ដោយ
 ភាពា ៨ យ៉ាង នេះធិនំ ការច្រកាន់ស្អិត នៃអន្ធកាហិតទិដ្ឋិ
 ដោយភាពា ៨០ យ៉ាង ។

បទដ្ឋាន ទី១៣

[៥៥] បុព្វត្ថានុនិដ្ឋិយា កតមេហំ អដ្ឋាសហំ
អាតារហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ ចត្តារោ សស្ស-
តវាជា ចត្តារោ ឯកាសស្សតិកា ចត្តារោ អត្តាន-
ន្តិកា ចត្តារោ អមរវិក្ខេបិកា ទ្វេ អធិត្ថសមុប្បន្និ-
កា បុព្វត្ថានុនិដ្ឋិយា វេហំ អដ្ឋាសហំ អាតារ-
ហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៥៦] អបរត្ថានុនិដ្ឋិយា កតមេហំ ចតុច្ចត្តាឡិ-
សាយ អាតារហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ សោឡ-
ស សញ្ញវាជា អដ្ឋ អសញ្ញវាជា អដ្ឋ នេសញ្ញិយា-
សញ្ញវាជា សត្ត ទុច្ឆន្តវាជា ចក្ខុ និដ្ឋធម្មនិព្វានវាជា
អបរត្ថានុនិដ្ឋិយា វេហំ ចតុច្ចត្តាឡិសាយ អាតារ-
ហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៥៧] សញ្ញាជនិកាយ និដ្ឋិយា កតមេហំ
អដ្ឋាសហំ អាតារហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។ យា
និដ្ឋិ និដ្ឋិកតំ និដ្ឋិកហសំ ។ បេ ។ និដ្ឋាភិធិវេសោ
និដ្ឋិចរាសោ សញ្ញាជនិកាយ និដ្ឋិយា វេហំ
អដ្ឋាសហំ អាតារហំ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

បទដ្ឋាន ទី១៣

[៥៨] ការប្រកាន់ស្លឹក នៃបុព្វត្ថានុនិដ្ឋិ ដោយភាពា ១៨
តើដូចម្តេច ។ សស្សតវា ២ ឯកាសស្សតវា ២ អត្តានុតវា ២
អមរវិក្ខេបវា ២ អធិត្ថសមុប្បន្តវា ២ នេះការប្រកាន់ស្លឹក នៃបុព្វត្ថានុ-
និដ្ឋិ ដោយភាពា ១៨ យ៉ាង ។

[៥៩] ការប្រកាន់ស្លឹក នៃអបរត្ថានុនិដ្ឋិ ដោយភាពា ៤៤ តើ
ដូចម្តេច ។ សញ្ញា ១២ អសញ្ញា ៨ នេសញ្ញាសញ្ញា ៨
ទុច្ឆន្ត ៧ និដ្ឋធម្មនិព្វាន ៨ នេះការប្រកាន់ស្លឹក នៃអបរត្ថានុនិដ្ឋិ
ដោយភាពា ៤៤ យ៉ាង ។

[៦០] ការប្រកាន់ស្លឹក នៃនិដ្ឋិច្រកបដោយសំយោជនៈ ដោយ
ភាពា ១៨ តើដូចម្តេច ។ និដ្ឋិ វិសេសនិដ្ឋិ ការប្រកាន់និដ្ឋិ
។ បេ ។ ការប្រកាន់ស្លឹកនិដ្ឋិ ការស្តាប់អវិជ្ជាជនិដ្ឋិ ឯសា នេះការ
ប្រកាន់ស្លឹក នៃនិដ្ឋិច្រកបដោយសំយោជនៈ ដោយភាពា ១៨ យ៉ាង ។

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀម

(៨៧) មេមន្ត មានវិធីតន្ត្រី ធម្មិយា កកមេ-
 ហិ អដ្ឋាសហិ អាត្មាហិ អភិវិវេសា ហោតិ ។
 ចក្កំ មេមន្ត(១) មានវិធីតន្ត្រី ធម្មិ ធម្មិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ
 ឧ ធម្មិ អញ្ញា ធម្មិ អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធម្មិ យ-
 ញ្ញ វត្ថុ អយំ បវេណ មេមន្ត មានវិធីតន្ត្រី ធម្មិ មា-
 នវិធីតន្ត្រី ធម្មិ មិច្ឆាធម្មិ ។ បេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជ-
 នាធិ ឧ ច ធម្មិយា សោតិ មេមន្ត ។ បេ ។ យាធិ
 មេមន្ត ធម្មិ មេមន្ត ។ បេ ។ មេនា មេមន្ត ។ បេ ។
 ធម្មា មេមន្ត ចក្កវិញ្ញាណំ មេមន្ត ។ បេ ។ មេនាវិ-
 ញ្ញាណំ មេមន្ត អភិវិវេសចរមាសោ មេមន្ត មានវិធី-
 តន្ត្រី ធម្មិ ធម្មិ ឧ វត្ថុ វត្ថុ ឧ ធម្មិ អញ្ញា ធម្មិ
 អញ្ញំ វត្ថុ យា ច ធម្មិ យញ្ញ វត្ថុ អយំ អដ្ឋាសមិ
 មេមន្ត មានវិធីតន្ត្រី ធម្មិ មានវិធីតន្ត្រី ធម្មិ មិច្ឆាធម្មិ
 ។ បេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ឧ ច ធម្មិយា
 មេមន្ត មានវិធីតន្ត្រី ធម្មិយា ឥមេហិ អដ្ឋាសហិ
 អាត្មាហិ អភិវិវេសា ហោតិ ។

• ១៩៩- ធម្មិយា អភិវិវេសចរមាសោ មេមន្ត ទំនៀម ។

បញ្ជីរដ្ឋ ទំនៀម

(៨៨) ការប្រកាន់ស្តីត ឯមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ដោយ
 ភាគ ១៨ កើតឡើង ។ ការប្រកាន់ស្តីត ក្នុងរបស់អញ
 ឈ្មោះថា មានវិធីតន្ត្រី ទំនៀមមេមន្ត វត្ថុមេមន្ត ទំនៀ
 ដោយវ្យាគ វត្ថុដោយវ្យាគ ទំនៀណា ឆ័ត្រ វត្ថុណា ខេនឈ្មោះថា
 មានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ជាទំនៀម ១១ មានវិធីតន្ត្រី ជាច្រើនទំនៀ
 ។ បេ ។ ខេនសំយោជនៈ មេមន្តទំនៀម ។ ការប្រកាន់ស្តីត ត្រចៀក
 របស់អញ ។ បេ ។ ថា ច្រើនរបស់អញ ថា អណ្តាតរបស់អញ ។ បេ ។
 ថា ច្រើនរបស់អញ ។ បេ ។ ថា មេមន្តទំនៀមរបស់អញ ថា ចក្កវិញ្ញាណ
 របស់អញ ។ បេ ។ ការប្រកាន់ស្តីតឆ័ត្រភាស្តាចក្កវិញ្ញាណ មេនាវិញ្ញាណ
 របស់អញ ឈ្មោះថាមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ទំនៀមមេមន្ត វត្ថុមេ
 មេមន្ត ទំនៀមដោយវ្យាគ វត្ថុដោយវ្យាគ ទំនៀណា ឆ័ត្រ វត្ថុណា ខេនឈ្មោះ
 ថាមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ជាទំនៀម ១៨ មានវិធីតន្ត្រី ជាច្រើន-
 ទំនៀម ។ បេ ។ ខេនសំយោជនៈ មេមន្តទំនៀម ខេនឆ័ត្រ ការប្រកាន់
 ស្តីត ឯមានវិធីតន្ត្រី របស់អញ ដោយភាគ ១៨ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

[៦០] អត្តកុំធម្មជិសំយុត្តាយ និដ្ឋយា កាតមេ-
ហំ វិសតិយា អាតារហំ អភិច្ឆេសោ ហោតិ ។
និម អស្សុតវា ចុដ្ឋជ្ជោ អរិយោនំ អនស្សវិ អរិយេ-
នធម្មស្ស អតោវិនោ អរិយនេន្ទ អវិនោ សច្ចុវិសា-
នំ អនស្សវិ សច្ចុវិសនេន្ទស្ស អតោវិនោ សច្ចុវិស-
នេន្ទ អវិនោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា
អត្តានំ អត្តនំ វា រូបំ រូបស្មំ វា អត្តានំ ។ ចេ ។ វេ-
ននំ សត្វំ សត្វានុវេ វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនំ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណ-
ស្មំ វា អត្តានំ ។ ចេ ។

កងំ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ ។ និមេត្ត-
នោ ចបរិកសិណំ ។ ចេ ។ ឱនាគកសិណំ អត្ត-
តោ សមនុបស្សតិ យំ ឱនាគកសិណំ សោ អហំ
យោ អហំ ភំ ឱនាគកសិណន្តំ ឱនាគកសិណ-
ញ អត្តញ អន្ធយំ សមនុបស្សតិ សេយ្យជាមិ តេ-
លច្ចុជិចស្ស ឈាយតោ យា អង្គំ សោ វណ្ណោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កិតបិដក

[៦០] ការប្រកាន់ស្មិត នៃអត្តកុំធម្មជិសំយុត្តជិដ្ឋិ ដោយការ ៦០

តើដូចម្តេច ។ ចុដ្ឋជ្ជនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានឃើញ
ពួកព្រះអរិយៈ មិនល្ងាសវែក្សន៍មិច្ចេកវិស័យព្រះអរិយៈ មិនទទួលខ្លួនក្នុងមិ-
ច្ចេកវិស័យព្រះអរិយៈ មិនបានចូចច្រទះនឹងពួកសច្ចុវេស មិនល្ងាសវែក្សន៍មិ-
ច្ចេកវិស័យព្រះអរិយៈ មិនទទួលខ្លួនក្នុងមិច្ចេកវិស័យព្រះអរិយៈ តែងពិចារណាឃើញ
នូវរូប ជាដង្កូវ នូវរូបជាមាត់រូបនូវ រូបជាមាត់ក្នុងរូបនូវ រូបនូវ
មាត់ក្នុងរូបនូវ ។ ចេ ។ ពិចារណាឃើញនូវវេទនា សញ្ញា សង្ខារ
វិញ្ញាណ ជាដង្កូវ នូវរូបជាមាត់វិញ្ញាណនូវ នូវវិញ្ញាណជាមាត់ក្នុង
រូបនូវ នូវរូបជាមាត់ក្នុងវិញ្ញាណនូវ ។ ចេ ។

បុគ្គលពិចារណាឃើញរូប ជាដង្កូវ តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលនូវ
ក្នុងលោកនេះ ពិចារណាឃើញចរិតសិលា ។ ចេ ។ ពិចារណា
ឃើញឧបាទានសិលា ជាដង្កូវ ជា ធម្មជាតិលា ជាឧបាទានសិលា
សភាវានាគីអញ សភាវណាជាអញ ធម្មជាតិលា ធាតុឧបាទានសិលា
ឈ្មោះថាពិចារណាឃើញឧបាទានសិលានឹងរូប ជាមិនមែនពីរ ប្រៀប
ដូចប្រទេសប្រទេសនេះ មានអណ្តូងភ្លើងណា សភាវានាគីអញ ធាតុស្មី

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

ទេវសស្សតោ ធាសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ
 អន្តរា អត្តា ច លោកោ ចាតិ អនន្តរា អត្តា
 ច លោកោ ចាតិ អន្តរា ច អនន្តរា ច អត្តា ច
 លោកោ ចាតិ ទេវន្តរា ឆានន្តរា អត្តា ច លោកោ
 ចាតិ អភិធិវេសមហនាសោ លោកាវនច្យដិសំយុត្តា
 ធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំ ន វត្ថុ វត្ថុ ន ធិដ្ឋំ អញ្ញា ធិដ្ឋំ អញ្ជី
 វត្ថុ យា ច ធិដ្ឋំ យេកុ វត្ថុ អយំ អដ្ឋមំ លោ-
 កាវនច្យដិសំយុត្តា ធិដ្ឋំ លោកាវនច្យដិសំយុត្តា
 ធិដ្ឋំ មិច្ឆាធិដ្ឋំ ។ ចេ ។ ឥមាធិ សញ្ញាជនាធិ ន ច
 ធិដ្ឋំយោ លោកាវនច្យដិសំយុត្តាយ ធិដ្ឋំយា ឥតេហិ
 អដ្ឋហិ អាការេហិ អភិធិវេសោ ហោតិ ។

[៦៦] ទិស្វយចាតិធិវេសោ កវធិដ្ឋំ អភិចាវចាតិ-
 ធិវេសោ វិកវធិដ្ឋំ អស្សនធិដ្ឋំយោ មញ្ញត្តិសាយ អ-
 ការេហិ អភិធិវេសោ កតិ កវធិដ្ឋំយោ កតិ វិកវ-
 ធិដ្ឋំយោ អត្តាធិដ្ឋំយោ វិសតិយា អាការេហិ អភិធិ-
 វេសោ កតិ កវធិដ្ឋំយោ កតិ វិកវធិដ្ឋំយោ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

ការប្រកាន់ស្តីពីការស្វាមអវិជ្ជា ខ្លួនក្តី លោកក្តី ទៀងក៏មិនមែន
 មិនទៀងក៏មិនមែន ថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានចិត្តផុត ថា ខ្លួនក្តី លោក
 ក្តី មិនមានចិត្តផុត ថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានចិត្តផុតក៏បាន មិនមានចិត្ត
 ផុតក៏បាន ថា ខ្លួនក្តី លោកក្តី មានចិត្តផុតក៏មិនមែន មិនមានចិត្ត
 ផុតក៏មិនមែន ឈ្មោះថា លោកវច្យដិសំយុត្តធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំមិនមែនគុ
 វត្ថុមិនមែនធិដ្ឋំ ធិដ្ឋំដោយវត្ថុ វត្ថុដោយវត្ថុ ធិដ្ឋំលា ទឹក
 វត្ថុលា នេះឈ្មោះថា លោកវច្យដិសំយុត្តធិដ្ឋំ ទី ៨ លោកវច្យដិ-
 សំយុត្តធិដ្ឋំ ជាមិច្ឆាធិដ្ឋំ ។ ចេ ។ នេះសំយោជនៈ មិនមែនធិដ្ឋំ
 នេះឯង ការប្រកាន់ស្តី វិនិលោកវច្យដិសំយុត្តធិដ្ឋំ ដោយ
 អាការ ៨ យ៉ាង ។

[៦៦] ការប្រកាន់ស្តី ដោយការប្រាញ់ទៅ ឈ្មោះថា
 កវធិដ្ឋំ ការប្រកាន់ស្តី ដោយការស្ករទៅក្រវែង ឈ្មោះ
 ថាវិកវធិដ្ឋំ អស្សនធិដ្ឋំ មានការប្រកាន់ស្តី ដោយអាការ បាវ
 តើជាវធិដ្ឋំប៉ុន្មាន ជាវិកវធិដ្ឋំប៉ុន្មាន អត្តាធិដ្ឋំ មានការប្រកាន់ស្តី
 ដោយអាការ ៦៦ តើជាវធិដ្ឋំប៉ុន្មាន ជាវិកវធិដ្ឋំប៉ុន្មាន ។ ចេ ។

ឈោស្ត ទី្រកថា

លោកវាធម្មដ៏សំយក្ខាយ ធិដ្ឋយា អដ្ឋហិ អកា-
 វេហិ អភិធិវេសោ កាតិ កវធិដ្ឋយោ កាតិ វិកវ-
 ធិដ្ឋយោ ។ អស្សាធិដ្ឋយា បញ្ចក្កិសាយ អកា-
 វេហិ អភិធិវេសោ សិយោ កវធិដ្ឋយោ សិយោ
 វិកវធិដ្ឋយោ អត្តាទុធិដ្ឋយោ វិសតិយោ អកាវេហិ
 អភិធិវេសោ បណ្ណាស កវធិដ្ឋយោ បញ្ច វិកវធិដ្ឋ-
 យោ មិច្ឆាធិដ្ឋយោ ធនហិ អកាវេហិ អភិធិវេសោ
 សព្វាវតា វិកវធិដ្ឋយោ សក្កាយធិដ្ឋយោ វិសតិយោ
 អកាវេហិ អភិធិវេសោ បណ្ណាស កវធិដ្ឋយោ
 បញ្ច វិកវធិដ្ឋយោ សក្កាយវត្ថុកាយ សស្សតធិដ្ឋ-
 យោ បណ្ណាសហិ អកាវេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវ-
 តា កវធិដ្ឋយោ សក្កាយវត្ថុកាយ ទេច្ឆធិដ្ឋយោ
 បញ្ចហាកាវេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា វិកវធិដ្ឋយោ
 សស្សតោ លោកោតិ អន្តក្កាហិតាយ ធិដ្ឋយោ
 បញ្ចហាកាវេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា កវធិដ្ឋយោ

ឈោស្ត ទី្រកថា

លោកវាធម្មដ៏សំយក្ខទំដ្ឋី មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភកា ៨ គឺជា
 កវធិដ្ឋប្បន្នាន ជាវិកវធិដ្ឋប្បន្នាន ។ សស្សតទំដ្ឋី មានការប្រកាន់ស្អិត
 ដោយភកា ៣៨ គឺជាកវធិដ្ឋកំមាន ជាវិកវធិដ្ឋកំមាន អត្តាទុធិដ្ឋី មាន
 ការប្រកាន់ស្អិត ដោយភកា ២០ គឺជាកវធិដ្ឋ ១៨ ជាវិកវធិដ្ឋ ៨
 មិច្ឆាទំដ្ឋី មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភកា ១០ គឺជាវិកវធិដ្ឋ
 ចំណីអស់ សក្កាយទំដ្ឋី មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភកា ២០
 គឺជាកវធិដ្ឋ ១៨ ជាវិកវធិដ្ឋ ៨ សស្សតទំដ្ឋី ជាសក្កាយវត្ថុកៈ
 មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភកា ១៨ គឺជាកវធិដ្ឋ ចំណីអស់
 ទេច្ឆទំដ្ឋី ជាសក្កាយវត្ថុកៈ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយ
 ភកា ៨ គឺជាវិកវធិដ្ឋ ចំណីអស់ អន្តក្កាហិតទំដ្ឋីថា លោក
 ទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភកា ៨ គឺជាកវធិដ្ឋ ចំណីអស់

អសស្សតោ លោកោតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ
 បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា វិភវធិដ្ឋិយោ
 អន្តរា លោកោតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ បញ្ច-
 ហាការេហិ អភិធិវេសោ សិយា ភវធិដ្ឋិយោ
 សិយា វិភវធិដ្ឋិយោ អន្តរា លោកោតិ អន្តត្ថា-
 ហិកាយ ធិដ្ឋិយោ បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ
 សិយា ភវធិដ្ឋិយោ សិយា វិភវធិដ្ឋិយោ តំ ជីវំ តំ
 សវីរុន្តំ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ បញ្ចហាការេហិ
 អភិធិវេសោ សព្វាវតា វិភវធិដ្ឋិយោ អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ
 សវីរុន្តំ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ បញ្ចហាការេហិ
 អភិធិវេសោ សព្វាវតា ភវធិដ្ឋិយោ មោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ បញ្ចហាការេ-
 ហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា ភវធិដ្ឋិយោ ធិ មោតិ
 តថាគតោ បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋិយោ
 បញ្ចហាការេហិ អភិធិវេសោ សព្វាវតា វិភវធិដ្ឋិយោ

អន្តត្ថាហិកជ្ជិយោ លោកមិនទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ ៥
 គឺជាវិភវធិដ្ឋិចំណែកស្រស់ អន្តត្ថាហិកជ្ជិយោ លោកមានចំបង្កុត មានការប្រកាន់
 ស្អិត ដោយភាពាវ ៥ គឺជាវិភវធិដ្ឋិក៏មាន ជាវិភវធិដ្ឋិក៏មាន អន្តត្ថា-
 ហិកជ្ជិយោ លោកមិនមានចំបង្កុត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ ៥
 គឺជាវិភវធិដ្ឋិក៏មាន ជាវិភវធិដ្ឋិក៏មាន អន្តត្ថាហិកជ្ជិយោ ជីវិតនោះ សវីរៈ
 នោះ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ ៥ គឺជាវិភវធិដ្ឋិ ចំណែកស្រស់
 អន្តត្ថាហិកជ្ជិយោ ជីវិតដទៃ សវីរៈដទៃ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយ
 ភាពាវ ៥ គឺជាវិភវធិដ្ឋិចំណែកស្រស់ អន្តត្ថាហិកជ្ជិយោ សព្វខាងមុខកំពើសេចក្តី
 ស្លាប់ កើតទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ ៥ គឺជាវិភវធិដ្ឋិ
 ចំណែកស្រស់ អន្តត្ថាហិកជ្ជិយោ សព្វខាងមុខកំពើសេចក្តីស្លាប់ ទំនាក់
 ទៀត មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពាវ ៥ គឺជាវិភវធិដ្ឋិ ចំណែកស្រស់

បទដ្ឋាន ទី៣៣

ហោតិ ឆ ឆ ឆ ហោតិ ឆជាតតោ បរម្មណាតិ
 អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋយា បញ្ចហាការេហិ អភិធិ.
 វេសោ សិយា កវធិដ្ឋយោ សិយា វិកវធិដ្ឋយោ(១)
 អបរត្តាធុដ្ឋយោ ធុត្ថត្ថាធុដ្ឋយោ អាការេហិ អភិ-
 ធិវេសោ សិយា កវធិដ្ឋយោ សិយា វិកវធិដ្ឋយោ
 សញ្ញាជនិកាយ ធិដ្ឋយា អដ្ឋាសហិ អាការេហិ
 អភិធិវេសោ សិយា កវធិដ្ឋយោ សិយា វិកវធិដ្ឋ-
 យោ អហត្ថិ មានវិធិតត្ថាយ ធិដ្ឋយា អដ្ឋាសហិ
 អាការេហិ អភិធិវេសោ សញ្ញាតា វិកវធិដ្ឋយោ
 មមត្ថិ មានវិធិតត្ថាយ ធិដ្ឋយា អដ្ឋាសហិ អាកា-
 រេហិ អភិធិវេសោ សញ្ញាតា កវធិដ្ឋយោ អត្តរា-
 ធុច្យដិសំយុត្តាយ ធិដ្ឋយា វិសតិយា អាការេហិ
 អភិធិវេសោ បណ្ណាស កវធិដ្ឋយោ បញ្ច វិកវធិដ្ឋយោ

១. ឆ. ធិដ្ឋយោ ១៧ ហោតិ ឆ ឆ ហោតិ ឆជាតតោ បរម្មណាតិ អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋយា
 បញ្ចហាការេហិ អភិធិ វេសោ សិយា កវធិដ្ឋយោ សិយា វិកវធិដ្ឋយោ ។ ក្បត្តាធុដ្ឋយោ អដ្ឋា-
 សេហិ អាការេហិ អភិធិវេសោ សិយា កវធិដ្ឋយោ សិយា វិកវធិដ្ឋយោធិ ធិដ្ឋយោ ។

បទដ្ឋាន ទី៣៣

អន្តត្ថាហិកាយ ធិដ្ឋយោ សញ្ញាតា វិកវធិដ្ឋយោ កើតទៀតកំឡាន បំណែក
 ទៀតកំឡាន មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ៨ គឺជាកវធិដ្ឋយោ ជា
 វិកវធិដ្ឋយោ អបរត្តាធុដ្ឋយោ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ២២ គឺជា
 កវធិដ្ឋយោ ជាវិកវធិដ្ឋយោ ធិដ្ឋយោដោយសំយោជនៈ មានការ
 ប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ១៨ គឺជាកវធិដ្ឋយោ ជាវិកវធិដ្ឋយោ មាន
 វិនិច្ឆ័យធិដ្ឋយោ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ១៨ គឺជាវិកវធិដ្ឋ
 តាំងអស់ មានវិនិច្ឆ័យធិដ្ឋយោ របស់អញ មានការប្រកាន់ស្អិត ដោយ
 ភាពា ១៨ គឺជាកវធិដ្ឋ តាំងអស់ អន្តរាធុច្យដិសំយុត្តធិដ្ឋ មានការ
 ប្រកាន់ស្អិត ដោយភាពា ២០ គឺជាកវធិដ្ឋ ១៨ ជាវិកវធិដ្ឋ ៨

សុខភាពល្អ ឧបត្ថម្ភការងារល្អ ចរាចរណ៍ល្អ

។លាកកធម្មជិសំយុត្តាយ ជិដ្ឋិយោ អដ្ឋហំ អាកា-
 រហំ អភិវិវេសោ សិយោ កវជិដ្ឋិយោ សិយោ
 វិវាជិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ជិដ្ឋិយោ^(១) អត្តាទុជិដ្ឋិយោ
 សត្វាវតា ជិដ្ឋិយោ ចិញ្ចាជិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ជិដ្ឋិយោ
 សត្តាយជិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ជិដ្ឋិយោ អន្តក្កហិតា
 ជិដ្ឋិយោ សត្វាវតា ជិដ្ឋិយោ សញ្ញាជិដ្ឋិយោ ជិដ្ឋិ-
 យោ^(២) អត្តកធម្មជិសំយុត្តា ជិដ្ឋិយោ កវជិដ្ឋិយោ
 វិវាជិដ្ឋិយោ^(៣) ឯតំ ទ្វយំ តត្ថិតា^(៤) វិស្សតា
 យោ^(៥) ភេសំ ជិវេនន្តំ ឧត្តិ^(៦) ញាណំ យត្តាយំ
 ។ល។ កា វិចារិកសត្តិក^(៧) ។

(៦ក) ទ្វីប កីឡាវ ធិដ្ឋកម្ម បរិយុទ្ធគា
 រោងទុក្ខ ឥរិយុទ្ធិ ឯកោ អភិបាល ឯកោ ច-
 ក្ខត្តោ ច បស្សន្តិ ។

១ ខ. ប. ឯកតេជន សម្រាប់ចំណែក សាស្ត្រាវតារ ទីភ្នាក់ងារ នៃ វិស្វកម្ម ១ ២ ប. ឯកតេជន សាស្ត្រាវតារ
ទីភ្នាក់ងារ នៃ វិស្វកម្ម ១ ៣ ប. រាជការ ទីភ្នាក់ងារ នៃ វិស្វកម្ម ១ ៤ ប. គណៈកម្មាធិការ ១ ៥ ប. សេនា ១
៦ ប. ប. សមាជិក ១ ៧ ប. វិស្វកម្មកម្មាធិការ ១

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធភិកាយ ចង្កៀងទី១

[illegible]

(២៣) ម្ចាស់កង្កែបទាំងឡាយ ទៅកាន់ធុរកិច្ចសង្គមយូរឆ្នាំ ដែល

ក្រុំទី២ ទាំងពីរច្រើនហើយ តែងក្រាញ មួយភ្លែត តែងស្ទុះស្ទា ឯ
ភ្នំក្នុងភ្នំក្នុងភ្នំក្នុងភ្នំ តែងយើងច្បាស់ ។

បទដ្ឋាន វិជ្ជាបាល

កាតព្វកិច្ច កិច្ចការ ឱស្សន្ត្រី ឯកោ កាតព្វកិច្ច
 កិច្ចការ ទេវមនុស្ស ភវតា ភវសម្មាសម្ពុទ្ធិ កេសិ
 ភវនិរោធិយ ធម្មេ ទេសិយនាទេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធចិត្តំ
 ន សម្បស្សិទតំ ន សន្តិដ្ឋតិ ធានិមុត្តតិ ឯវិ ទោ
 កិច្ចការ ឱស្សន្ត្រី ឯកោ ។

កាតព្វកិច្ច កិច្ចការ មតិធាវន្ត្រី ឯកោ កាតព្វ(១) ទោ
 បទេកោ អដ្ឋិយនាថា ហរាយនាថា ជិក្ខុច្ចនាថា វិករំ
 អភិទទ្ធន្តិ យោកោ ករំ កោ អត្តា(២) កាយស្ស
 កេតា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិទស្សតិ ន ហោតិ បរាជ្ជណាតិ
 ឯតិ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតិ យថាកវន្ត្រី(៣) ឯវិ ទោ
 កិច្ចការ មតិធាវន្ត្រី ឯកោ ។

១ ខ. ឃ. រាវិចេវ ។ ២ ខ. ឃ. អយំ អត្តា ។ ៣ ឃ. ធាវន្ត្រី ។

បទដ្ឋាន វិជ្ជាបាល

ម្ចាស់ភិក្ខុចំណីឡាយ ចុះទៅកាន់នឹងមនុស្សមួយពួក តែងក្រាញ
 កើតដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុចំណីឡាយ ទៅកាន់នឹងមនុស្សចំណីឡាយ មាន
 គតាវាទីប្រភគរ ប្រភគរក្នុងភព វិភាយក្នុងភព កាលដែលគេថាគេ
 កំពុងស្វែងរក (ឱស្សប្រាប់) ដើម្បីរំលែកភព ចិត្តរបស់ទៅកាន់នឹងមនុស្ស
 ចំណីនោះ វាមិនមែនស្មោះ មិនជ្រះថ្លា មិនគំនិត មិនច្រើនបំ
 ម្ចាស់ភិក្ខុចំណីឡាយ ទៅកាន់នឹងមនុស្សមួយពួក តែងក្រាញ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្ចាស់ភិក្ខុចំណីឡាយ ចុះទៅកាន់នឹងមនុស្សមួយពួក តែងស្មោះ កើត
 ដូចម្តេច ទៅកាន់នឹងមនុស្សមួយពួក កាលនឿយលាយ ចុញច្រាន ជិតខ្ពស់
 ដោយសារគេ ក៏ប្រភគរចំពោះការប្រាសចាកភព ដោយគិតថា ឱប្រាំ
 អត្តិវេណា ខ្លួននឹងទម្លាក់យោច ហើយសូម្បី វិទាស ភានិបុរ
 ក៏ពិសេចក្តីស្លាប់ មិនកើតឡើង (ឬដោយគិតថា) នេះជាធម្មជាតិ
 ស្លាប់ នេះជាធម្មជាតិដ៏ទុក្ខដោយពិត ម្ចាស់ភិក្ខុចំណីឡាយ ទៅកាន់
 នឹងមនុស្សមួយពួក តែងស្មោះ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាមន្តោ

កាជញ្ច កិច្ចាវេ ធម្មាមន្តោ ក មស្សន្តិ ៧៨
កិច្ចាវេ កិច្ចា ក្នុង ក្នុងតោ មស្សន្តិ ក្នុង ក្នុងតោ
មិស្សា ក្នុងស្ស ជិដ្ឋិធាយេ វិភត្តាយេ មិស្សាធាយេ
មជ្ជិមន្តោ ហោតិ ឯវំ ទោ កិច្ចាវេ ធម្មាមន្តោ ក
មស្សន្តិ ។

យោ ក្នុង ក្នុងតោ មិស្សា ក្នុងស្ស ក អតិក្កម(១)
យោក្នុងតោនិម្មិតិ កវត្តក្កាបវត្តយោ
សវេ ក្នុងស្ស មវត្តក្កាតោ សោ វត្តក្កា(២)

កកកវ

ក្នុងស្ស វិភក កិច្ចា ធាតុធម៌ បុព្វត្ថិ ។
(៦៤) តយោ បុគ្គលា វិបន្ននិដ្ឋិ តយោ បុគ្គលា
សម្មន្ននិដ្ឋិ ។

កតមេ តយោ បុគ្គលា វិបន្ននិដ្ឋិ ។ តិច្ឆិយោ
ក តិច្ឆិយសាវកោ ក យោ ក មិច្ឆាធម៌កោ ៧៩
តយោ បុគ្គលា វិបន្ននិដ្ឋិ ។

១ ឧ.ប. អដ្ឋកថា ២ ឧ.សវ ភូតស្សប្បញ្ញា វត្តក្កោ ។ ឧ.សវ ភូតវត្តក្កោសោ
វត្តក្កោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាមន្តោ

ម្នាលភិក្ខុ តាំងឡាយ ចុះពួកបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុ តែងឃើញច្បាស់
តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុ តាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញខ្លះក្នុងរូប
ថាជាភូតរូប លុះឃើញខ្លះក្នុងរូប ថាជាភូតរូបហើយ តែងជាអ្នកប្រតិបត្តិ
ដើម្បីឲ្យយលាយ ដើម្បីប្រាសចាកពន្លឺ ដើម្បីរំលត់ខ្លះក្នុងរូប ម្នាលភិក្ខុ
តាំងឡាយ ពួកបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុ តែងឃើញច្បាស់ យ៉ាងនេះឯង ។

ភិក្ខុលោ ឃើញខ្លះក្នុងរូប ថាជាភូតរូប ហើយប្រព្រឹត្ត
កម្មនៃខ្លះក្នុងរូប វេចផ្សើស្រង់ ក្នុងការពិត ព្រោះការ
អស់ទៅនៃភវត្តក្កា ជាថេរីក្នុងនោះ បានកំណត់ផ្អែក
ខ្លះក្នុងរូបហើយ តាំងជាអ្នកមានភវត្តក្កាទៅប្រាសហើយ
ក្នុងប្រភពនៃភវត្តក្កា វេចផ្សើមិនបានខ្លះក្នុងរូបទៀតទេ
ព្រោះការមិនមានភូតរូប ។

(៦៥) បុគ្គល ព ភូត មានចិដ្ឋិវិបត្តិ បុគ្គល ព ភូត ចរិប្បណិ
ដោយចិដ្ឋិ ។ បុគ្គល ព ភូត មានចិដ្ឋិវិបត្តិ តើដូចម្តេច ។ ភូត
ភិក្ខុ ១ ភូតសាវកនៃភិក្ខុ ១ ភូតផលវេលាជាមិច្ឆាចិដ្ឋិ ១ នេះបុគ្គល
ព ភូត ដែលមានចិដ្ឋិវិបត្តិ ។

បញ្ចវគ្គ ទំនៀមទម្លាប់

កាតមេ កយោ បុគ្គលា សម្បទនិដ្ឋិ ។ គតាក-
កោ ធន គតាកតស្ស សាវកោ ធន យោ ធន សម្មា-
និដ្ឋិកោ ឥមេ កយោ បុគ្គលា សម្បទនិដ្ឋិ ។

កោធនោ ឧបទាហិ ធន ចាបមក្ខំ ធន យោ ធនោ
វិបទនិដ្ឋិ នាយាវី តំ ជញ្ញា វសយោ ឥមេតិ ។

អត្តោធនោ អនុបទាហិ អមក្ខំ សុនុតំ កតោ
សម្បទនិដ្ឋិ មេតាវី តំ ជញ្ញា អវិយោ ឥមេតិ ។

[៦៨] តិស្សោ វិបទនិដ្ឋិយោ តិស្សោ សម្បទ-
និដ្ឋិយោ ។

កាតមា តិស្សោ វិបទនិដ្ឋិយោ ។ ឯតំ មមន្តិ
វិបទនិដ្ឋិ ឯសោហមស្មីតិ វិបទនិដ្ឋិ ឯសោ មេ
អត្តាតិ វិបទនិដ្ឋិ ឥតា តិស្សោ វិបទនិដ្ឋិយោ ។

បញ្ចវគ្គ ទំនៀមទម្លាប់

បុគ្គលោ ពួក បរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ភើដូចម្តេច ។ គ្រាន់ជាគត ១
សាវ័កៗគ្រាន់ជាគត ១ ពួកជនដែលជាសម្មាទិដ្ឋិ ១ នេះបុគ្គល ពួក
ដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ។

នរោជនោ មានសេចក្តីក្រោធរាជ ចង់សេចក្តីក្រោធរ
ទុកដង ជាសត្វលាមក លុបគុណរោជន មានទិដ្ឋិ-
វិបក្ខីដង មានពុទ្ធក្បួនដង បុគ្គលឆប្បីដង ទូរ
នរោជនោះថា គួរតាំងនេះ ជាមនុស្សចោកចាច ។
អ្នកប្រាជ្ញ មិនមានសេចក្តីក្រោធរ មិនចង់សេចក្តីក្រោធរ
ទុក មិនលុបគុណរោជ ដល់ទូរភាពជាអ្នកបរិសុទ្ធ មាន
ទិដ្ឋិបរិបូណ៌ បុគ្គលឆប្បីដងទូរអ្នកប្រាជ្ញនោះថា គួរនេះ
ជាមនុស្សប្រសើរ ។

[៦៩] ទិដ្ឋិវិបក្ខិ ធា យ៉ាង ទិដ្ឋិសម្បត្តិ ធា យ៉ាង ។

ទិដ្ឋិវិបក្ខិ ធា យ៉ាង ភើដូចម្តេចម្តេច ។ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជា
ចរស័កញ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិវិបក្ខិ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាគតញ ឈ្មោះថា
ទិដ្ឋិវិបក្ខិ ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាខ្លួនចរស័កញ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិវិបក្ខិ
នេះឯង ទិដ្ឋិវិបក្ខិ ធា យ៉ាង ។

កាកមា តិស្ស ឥស្សន្ទនិដ្ឋយោ ។ នេតិ
មមន្តិ សឡន្ទនិដ្ឋ នេសោហាចស្ម័តិ សឡន្ទនិដ្ឋ ឧ
មេសោ អត្តាភំ សឡន្ទនិដ្ឋ វេសា តិស្ស ឥស្សន្ទ-
និដ្ឋយោ ។

[៦៦] ឯកំ មមន្តំ កា ធិដ្ឋិ កាតំ ធិដ្ឋិយោ
 កាតមន្តាទុក្ខហិតា កា ធិដ្ឋិយោ ឯសោបាមស្មីតំ កា
 ធិដ្ឋិ កាតំ ធិដ្ឋិយោ កាតមន្តាទុក្ខហិតា កា ធិដ្ឋិយោ
 ឯសោ មេ អត្តាតំ កា ធិដ្ឋិ កាតំ ធិដ្ឋិយោ កាត-
 មន្តាទុក្ខហិតា កា ធិដ្ឋិយោ ។ ឯកំ មមន្តំ បុព្វត្ថា-
 ទុធិដ្ឋិ អដ្ឋាវស ធិដ្ឋិយោ បុព្វត្ថាទុក្ខហិតា កា ធិដ្ឋិ-
 យោ ឯសោបាមស្មីតំ អបរត្តាមុធិដ្ឋិ ចក្កត្ថាធិដ្ឋិ
 ធិដ្ឋិយោ អបរត្តាទុក្ខហិតា កា ធិដ្ឋិយោ ឯសោ មេ
 អត្តាតំ វិសតិវត្ថុកា អត្តាទុធិដ្ឋិ វិសតិវត្ថុកា សត្តា-
 យធិដ្ឋិ សត្តាយធិដ្ឋិច្បមុខេ(១) ត្វាសដ្ឋិ ធិដ្ឋិកកាតំ
 បុព្វត្ថាវត្ថាទុក្ខហិតា កា ធិដ្ឋិយោ ។

၁၂။ မ. လက်ထပ်ခဲ့သူအား ၁

ទិដ្ឋិសម្បត្តិ ៣ យ៉ាង គេដូចម្តេចខ្លះ ។ កាយលំយើញថា ខ្ញុំមិន
មែនជាបេសកកម្ម ឈ្មោះថាទិដ្ឋិសម្បត្តិ កាយលំយើញថា ខ្ញុំមិនមែន
ជាអញ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិសម្បត្តិ កាយលំយើញថា ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
បេសកកម្ម ឈ្មោះថាទិដ្ឋិសម្បត្តិ នេះឯង ទិដ្ឋិសម្បត្តិ ៣ យ៉ាង ។

[៦៦] ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំរបស់អញ ឈ្មោះច័ន្ទិអ្វី មានច័ន្ទិ
ប៉ុន្មាន ច័ន្ទិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែកដូចម្តេច ការយល់ឃើញថា
ខ្ញុំជាអញ ឈ្មោះច័ន្ទិអ្វី មានច័ន្ទិប៉ុន្មាន ច័ន្ទិទាំងនោះ គេប្រកាន់យក
ចំណែកដូចម្តេច ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ឈ្មោះច័ន្ទិអ្វី
មានច័ន្ទិប៉ុន្មាន ច័ន្ទិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែកដូចម្តេច ។ ការ
យល់ឃើញថា ខ្ញុំរបស់អញ ឈ្មោះបុព្វត្ថានុច័ន្ទិ មានច័ន្ទិ ១៥ ច័ន្ទិទាំង
នោះ គេប្រកាន់យកចំណែកខាងដើម ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាអញ
ឈ្មោះអបេត្តានុច័ន្ទិ មានច័ន្ទិ ២២ ច័ន្ទិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែក
ខាងចុង ការយល់ឃើញថា ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ឈ្មោះវេសភិក្កុត-
ត្ថានុច័ន្ទិ ឈ្មោះវេសភិក្កុតសក្កាយច័ន្ទិ មានច័ន្ទិ ៦២ ដោយមាន
សក្កាយច័ន្ទិជាប្រធាន ច័ន្ទិទាំងនោះ គេប្រកាន់យកចំណែកខាងដើម
ទាំងចំណែកខាងចុង ។

បទដ្ឋាន ទី៣៣

(២៧) យោ កោចិ កិច្ចារ មយំ ធិដ្ឋង្គតា សព្វេ
តេ ធិដ្ឋិសម្បត្តា បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា បញ្ចង្គំ វេទ
វិហាយ ធិដ្ឋា ។

តាតទេសំ បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា ។ សត្តក្ខត្តបរ-
មស្ស កោលត្ថេលស្ស ឯកភិដិស្ស សកតាតា-
មិស្ស យោ ច ធិដ្ឋេ ធម្មេ អរហា វេទេសំ
បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា ។

តាតទេសំ បញ្ចង្គំ វេទ វិហាយ ធិដ្ឋា ។ អន្ត-
រាបរិចិញ្ចយិស្ស ឧបហច្ចបរិចិញ្ចយិស្ស អសត្ថារបរិ-
ចិញ្ចយិស្ស សសត្ថារបរិចិញ្ចយិស្ស ឧទ្ធិសោតស្ស
អកធិដ្ឋតាមិចា វេទេសំ បញ្ចង្គំ វេទ វិហាយ ធិដ្ឋា ។

យោ(១) កោចិ កិច្ចារ មយំ ធិដ្ឋង្គតា សព្វេ តេ
ធិដ្ឋិសម្បត្តា វេទេសំ បញ្ចង្គំ វេទ ធិដ្ឋា វេទេសំ
បញ្ចង្គំ វេទ វិហាយ ធិដ្ឋា ។

១ វ. ម. ធិដ្ឋង្គតា ពេសំ ធិដ្ឋិសម្បត្តា ធិដ្ឋិ សព្វេ ។

បទដ្ឋាន ទី៣៣

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ផល់នូវការ
សម្រេច ព្រោះគេថាគត បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាគតបរិបូណ៌
ដោយចំន្រី បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ បុគ្គល ៥ ពួក លះ
លោកនេះហើយ សម្រេច ។

បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ តើដូចម្តេច ។ សត្តកត្ត-
បរមបុគ្គល ១ កោលត្ថេលបុគ្គល ១ ឯកភិដិបុគ្គល ១ សកតាតាមិ-
បុគ្គល ១ បុគ្គលដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ នេះបុគ្គល ៥ ពួក
សម្រេចក្នុងលោកនេះ ។

បុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយសម្រេច តើដូចម្តេច ។
អន្តរាបរិចិញ្ចយិបុគ្គល ១ ឧបហច្ចបរិចិញ្ចយិបុគ្គល ១ អសត្ថារបរិចិញ្ច-
យិបុគ្គល ១ សសត្ថារបរិចិញ្ចយិបុគ្គល ១ ឧទ្ធិសោតកត្តិដ្ឋតាមិបុគ្គល ១
នេះបុគ្គល ៥ ពួក លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ផល់នូវការសម្រេច ព្រោះ
គេថាគត បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាគតបរិបូណ៌ដោយចំន្រី នេះឯង
បុគ្គល ៥ ពួក សម្រេចក្នុងលោកនេះ នេះឯង បុគ្គល ៥ ពួក លះ
លោកនេះហើយ សម្រេច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាបន្តោ

[៦៨] យេ កេចិ ភិក្ខុវេ មយំ អវេទុប្បសន្នា សុទ្ធេ តេ សោតាមន្តា តេសំ សោតាមន្តាធំំ ឥមេសំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ វិហាយ ចិដ្ឋា ។

កកមេសំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ ចិដ្ឋា ។ សត្តកុត្តបមស្ស កោលត្តោលស្ស ឯកវិជ្ជិស្ស សកតាតាមិស្ស យោ ធនំ ចិដ្ឋេវ ធម្ម អរហា ឥមេសំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ ចិដ្ឋា ។

កកមេសំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ វិហាយ ចិដ្ឋា ។ អន្តរាបរិច្ឆាយេស្ស ឧបហទ្ធបរិច្ឆាយេស្ស អសង្ខារបរិច្ឆាយេស្ស សសង្ខារបរិច្ឆាយេស្ស ឧទ្ធិសោតស្ស អកកដ្ឋតាមិនោ ឥមេសំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ វិហាយ ចិដ្ឋា ។

យេ កេចិ ភិក្ខុវេ មយំ អវេទុប្បសន្នា សុទ្ធេ តេ សោតាមន្តា តេសំ សោតាមន្តាធំំ ឥមេសំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ ចក្កន្ទំ ឥធនំ វិហាយ ចិដ្ឋាភិ ។

វិជ្ជាតា សន្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាបន្តោ

[៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកចុគ្គលណាមួយ ជ្រាបថាមិនកម្រើកចំពោះគង្គាគត បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសោតាមន្តបុគ្គល សោតាមន្តបុគ្គលទាំងនោះ ៨ ភូគព្ភនោះ សម្រេចក្នុងលោកនេះ ឯបុគ្គល ៨ ភូគព្ភនោះ លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

បុគ្គល ៨ ភូគព្ភ សម្រេចក្នុងលោកនេះ កើដូចម្តេច ។ សត្តកុត្តបមបុគ្គល ១ កោលត្តោលបុគ្គល ១ ឯកវិជ្ជិបុគ្គល ១ សកតាតាមិបុគ្គល ១ បុគ្គលដែលជាព្រះអរហន្តក្នុងចក្ខុវិស័យ ១ នេះបុគ្គល ៨ ភូគព្ភ សម្រេចក្នុងលោកនេះ ។

បុគ្គល ៨ ភូគព្ភ លះលោកនេះហើយ សម្រេច កើដូចម្តេច ។ អន្តរាបរិច្ឆាយេបុគ្គល ១ ឧបហទ្ធបរិច្ឆាយេបុគ្គល ១ អសង្ខារបរិច្ឆាយេបុគ្គល ១ សសង្ខារបរិច្ឆាយេបុគ្គល ១ ឧទ្ធិសោតអកកដ្ឋតាមិបុគ្គល ១ នេះបុគ្គល ៨ ភូគព្ភ លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកចុគ្គលណាមួយ ជ្រាបថាមិនកម្រើកចំពោះគង្គាគត បុគ្គលទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសោតាមន្តបុគ្គល នេះឯង សោតាមន្តបុគ្គលទាំង ៨ ភូគព្ភនោះ សម្រេចក្នុងលោកនេះ នេះឯង បុគ្គល ៨ ភូគព្ភ លះលោកនេះហើយ សម្រេច ។

ចង្កៃ វិជ្ជាតា ។

មហាវិគ្គ អាណាពាទាវិញ

(៦៨) ឈាត្ថស្រីត្ថកំ កាតាហានស្សន៍សនាដ
 ភាវយោតា វិសាដិកាដិ ទ្វេ ញាណាសនាដិ ឧច្ចជ្ជន្តិ
 អដ្ឋ បរិបទ្ទេ(១) ញាណាដិ អដ្ឋ ក ឧបកាវ ញា-
 ណាដិ អដ្ឋាវស ឧបក្កលេសេ ញាណាដិ កេស ក-
 តាទេ ញាណាដិ តត្ថីសំ សនាតាវិស្ស(២) ញាណាដិ
 ចតុរិសតិ សនាដិវេសទេ ញាណាដិ ទ្រេសត្ថកំ វិបស្ស-
 នាវេសទេ ញាណាដិ អដ្ឋ វិជ្ជិណញាណាដិ អដ្ឋ
 វិជ្ជិណទុលោមេ ញាណាដិ(៣) អដ្ឋ វិជ្ជិណបដិច្ចស្ស-
 ន្តញាណាដិ(៤) ឯកវិសតិ វិមុត្តិសុទេ ញាណាដិ ។

[៧០] កកមាធិ អដ្ឋ បរិបន្តោ ញ្ញាលាធិ អដ្ឋ
 ប ឧបការេ ញ្ញាលាធិ ។ កាតត្ថន្តោ សមាធិស្ស
 បរិបន្តោ ធម្មត្ថំ សមាធិស្ស ឧបការី ត្យាចានោ
 សមាធិស្ស បរិបន្តោ អត្យាចានោ សមាធិស្ស
 ឧបការី ជីវត្ថំ សមាធិស្ស បរិបន្តោ អាលោក-
 សញ្ញា សមាធិស្ស ឧបការី ឧទ្ធច្ចំ សមាធិស្ស
 បរិបន្តោ អវិក្ខេបោ សមាធិស្ស ឧបការី វិចិត្តន្តោ

១២. បរិច្ឆេទ ១ ២ ២០០៧ រដ្ឋបាលខេត្ត ៣ ៤, ៥, ៦ ភូមិសាស្ត្រសង្គមស្ថានភាព ៧ ៨ ៩, ១០.
ភូមិសាស្ត្រ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ១៨ ១៩ ២០ ២១ ២២ ២៣ ២៤ ២៥ ២៦ ២៧ ២៨ ២៩ ៣០ ៣១ ៣២ ៣៣ ៣៤ ៣៥ ៣៦ ៣៧ ៣៨ ៣៩ ៤០ ៤១ ៤២ ៤៣ ៤៤ ៤៥ ៤៦ ៤៧ ៤៨ ៤៩ ៥០ ៥១ ៥២ ៥៣ ៥៤ ៥៥ ៥៦ ៥៧ ៥៨ ៥៩ ៦០ ៦១ ៦២ ៦៣ ៦៤ ៦៥ ៦៦ ៦៧ ៦៨ ៦៩ ៧០ ៧១ ៧២ ៧៣ ៧៤ ៧៥ ៧៦ ៧៧ ៧៨ ៧៩ ៨០ ៨១ ៨២ ៨៣ ៨៤ ៨៥ ៨៦ ៨៧ ៨៨ ៨៩ ៩០ ៩១ ៩២ ៩៣ ៩៤ ៩៥ ៩៦ ៩៧ ៩៨ ៩៩ ១០០

មហាវិថុ អាណាបាទកថា

(៦៩) កាលភ័ក្ត្រទ្រង់ភាគបាទស្រុកសំរោង មានក្នុង ១៦ ឆ្នាំ

ក្នុង ២២០ គីឡូឡឺម គឺជាបុគ្គល ៨ ចេតាពោធិ ៨ ចេតិស-

සත්‍යය ෧෪ ගණිතමය ෧෫ සාපරිමිතය ෧෬ සහති-

ឆ្នាំ ២២ វេស្សឆ្នាំ ៧២ ខែ ៣ ឆ្នាំ ៨ ខែ ៣ ខែ ៣

[៧០] បរិបទកាល ៨ ទីវគ្គបក្សកាល ៨ រោងចម្លេច ។

កាតព្វកិច្ច: ជាសមាជិកសភា ឧត្តម: ជាអគ្គនាយកសភា ព្យា-

៖ ជាសម្រាប់ជល់សាច់ អាហារសណ្ឋាន ជាបញ្ចប់ជល់សាច់

ឡេះ ជាសត្រូវដល់សមាជិក ក្នុងក្រុមៈ ជាមហាការៈដល់សមាជិក វិចិត្រ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពាសន្ត

សមាធិស្ស បរិបន្តោ ធម្មវត្ថុនាមិ សមាធិស្ស ឧប-
 ការី អវច្ឆា សមាធិស្ស បរិបន្តោ ញាណំ សរោ-
 ធិស្ស ឧបការី អវច្ឆា សមាធិស្ស បរិបន្តោ កាមុដ្ឋំ
 សមាធិស្ស ឧបការី សរោធិ អកុសលា ធម្មា សមា-
 ធិស្ស បរិបន្តោ^(១) សរោធិ កុសលា ធម្មា សមាធិ-
 ស្ស ឧបការី^(២) សមាធិ អដ្ឋ បរិបន្តោ ញាណាធិ
 អដ្ឋ ធន ឧបការី ញាណាធិ សមេហិ សោធម្មសហិ
 អាគារេហិ ឧទុបេតចិត្តំ សមុទុបេតចិត្តំ^(៣) ឯកត្ថេ
 សង្ខត្តំ ធិវរណេហិ វិសុជ្ឈតិ ។

[៧១] កតមេ ភេ ឯកត្ថា ។ នេកុម្មំ ឯកត្ថំ
 អព្យាធានោ ឯកត្ថំ អាណកសញ្ញា ឯកត្ថំ អវ-
 ត្ថោ ឯកត្ថំ ធម្មវត្ថុនាមិ ឯកត្ថំ ញាណំ ឯកត្ថំ
 កាមុដ្ឋំ ឯកត្ថំ សរោធិ^(៤) កុសលា ធម្មា ឯកត្ថា ។

១ ឧ. បរិបន្ត ។ ២ ឧ. ឧបការី ។ ៣ ឧ. ឧទុបេតចិត្តំ សមុទុបេតចិត្តំ ។ ៤ ឧ. ឧទុបេតចិត្តំ
 សមុទុបេតចិត្តំ ។ ៥ ឧ. សរោធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កឹសិទ្ធិសម្ពាសន្ត

ជាសម្រាប់ដល់សមាធិ ធម្មវត្ថុនាមិ ជាឧបការីដល់សមាធិ អវច្ឆា ជា
 សម្រាប់ដល់សមាធិ ញាណ ជាឧបការីដល់សមាធិ អវច្ឆា ជាសម្រាប់
 ដល់សមាធិ កាមុដ្ឋុ ជាឧបការីដល់សមាធិ កុសលធម៌ទាំងអស់
 សុទ្ធតែជាសម្រាប់ដល់សមាធិ កុសលធម៌ទាំងអស់ សុទ្ធតែជាឧបការី
 ដល់សមាធិ ទាំងនេះ ឈ្មោះថាបរិបន្តញាណ ៨ ទីនីឧបការីញាណ ៨
 ចិត្តវិជ្ជាសមុទុបេតចិត្តំ ចិត្តវិជ្ជាសមុទុបេតចិត្តំ វិជ្ជាទាំងនេះ
 សិប្ប ក្នុងឯកត្ថៈ វិជ្ជាសមុទុបេតចិត្តំ ដោយការតាំង ១៦ នេះ ។

[៧២] ឯកត្ថៈទាំងនោះ តើដូចម្តេច ។ នេកុម្មុៈ ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ
 អព្យាធាន ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ អាណកសញ្ញា ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ វិច្ឆេទៈ
 ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ ធម្មវត្ថុនាមិ ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ ញាណ ឈ្មោះថា
 ឯកត្ថៈ កាមុដ្ឋុ ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ កុសលធម៌ទាំងអស់ ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ ។

ឃ្លាវិញ្ញាណប្បករណ៍

កាតមេ តេ វិវរណា ។ កាមច្ឆន្ទោ វិវរណំ
ស្យាទានោ វិវរណំ ជីវមិទ្ធំ វិវរណំ ទុក្ខកុក្កុទ្ធំ
វិវរណំ វិចិត្តិយោ វិវរណំ អវិជ្ជា វិវរណំ អានិ
វិវរណំ សុទ្ធ អកុសលា ធម្មា វិវរណា ។

(៧២) វិវរណាតិ កេនត្ថេន វិវរណា ។ ជិ-
យ្យោនាវរណាធូន វិវរណា ។ កាតមេ តេ ជិយ្យា-
នា ។ ទេត្ថម្មំ អវិយាជំ ជិយ្យាជំ តេន ច ទេ-
ត្ថុធម្មេន អវិយា ជិយ្យាជំ កាមច្ឆន្ទោ ជិយ្យោនា-
វណំ តេន ច កាមច្ឆន្ទេន វិវត្តត្តា ទេត្ថម្មំ អវិយា-
ជំ ជិយ្យាជំ ធម្មជាតាតិកេ កាមច្ឆន្ទោ ជិយ្យោនា-
វណំ អស្យាទានោ អវិយាជំ ជិយ្យាជំ តេន ច
អស្យាទានេន អវិយា ជិយ្យាជំ ស្យាទានោ ជិយ្យោនា-
វណំ តេន ច ស្យាទានេន វិវត្តត្តា អស្យាទានំ(១)
អវិយាជំ ជិយ្យាជំ ធម្មជាតាតិកេ ស្យាទានោ

១ ច. អស្យាទាន ។

ឃ្លាវិញ្ញាណប្បករណ៍

វិវរណៈតំវិនាមា ភិក្ខុចរម្ពូច ។ កាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាវិវរណៈ
ស្យាទាន ឈ្មោះថាវិវរណៈ ជីវមិទ្ធៈ ឈ្មោះថាវិវរណៈ ទុក្ខកុក្កុទ្ធៈ
ឈ្មោះថាវិវរណៈ វិចិត្តិយោ ឈ្មោះថាវិវរណៈ អវិជ្ជា ឈ្មោះថាវិវរណៈ
អានិ ឈ្មោះថាវិវរណៈ អកុសលធម៌តំវិនាមា ឈ្មោះថាវិវរណៈ ។

(៧២) សំឡេងត្រង់តាមរូប វិវរណៈ ចរវិវរណៈ ដោយអន្តរម្ពូច
ម្ពូច ។ វិវរណៈ ដោយអន្តរម្ពូចជាគ្រឿងកក់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះ
និព្វាន) ។ ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) តំវិនាមា ភិក្ខុចរម្ពូច ។
ទេត្ថម្ភៈ ឈ្មោះថាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំពួកអរិយដន តំវិនា
ពួកអរិយដនតែងដើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ដោយសារទេត្ថម្ភៈនោះ កាម-
ច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះថាចម្លើយគ្រឿងកក់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) បុគ្គល
មិនស្គាល់ច្បាស់ទេត្ថម្ភៈដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំពួក
អរិយដន ព្រោះត្រូវកាមច្ឆន្ទៈនោះចេះបំផ្លាញ ហេតុនោះ កាមច្ឆន្ទៈ ឈ្មោះ
ថាចម្លើយគ្រឿងកក់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) អស្យាទាន ឈ្មោះថា
ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំពួកអរិយដន តំវិនាពួកអរិយដនតែង
ដើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ដោយសារអស្យាទាននោះ ។ ស្យាទាន ឈ្មោះ
ថាចម្លើយគ្រឿងកក់ដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) បុគ្គលមិនស្គាល់
ច្បាស់ អស្យាទានដែលជាដំណើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំពួកអរិយដន
ព្រោះត្រូវស្យាទាននោះចេះបំផ្លាញ ហេតុនោះ ស្យាទាន ឈ្មោះថាចម្លើយ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធសូត

និយ្យាណាវាណំ អាណោកាសញ្ញា អរិយានំ និយ្យានំ
 កាយ ច អាណោកាសញ្ញាយ អរិយា និយម្ពំ ខីន-
 មំទុំ និយ្យាណាវាណំ ភេទ ក ខីនមិទ្ធន ធិវុត្តា
 អាណោកាសញ្ញំ អរិយានំ និយ្យានំ នប្បជាតាតិកិ
 ខីនមំទុំ និយ្យាណាវាណំ អវិក្ខេបោ អរិយានំ
 និយ្យានំ ភេទ ច អវិក្ខេបេន អរិយា និយម្ពំ
 ឧទ្ធច្ចំ និយ្យាណាវាណំ ភេទ ច ឧទ្ធច្ចេន ធិវុត្តា
 អវិក្ខេបំ អរិយានំ និយ្យានំ នប្បជាតាតិកិ ឧទ្ធច្ចំ
 និយ្យាណាវាណំ ធម្មវុត្តានំ អរិយានំ និយ្យានំ
 ភេទ ច ធម្មវុត្តានេន អរិយា និយម្ពំ វិចិត្តិញ្ញា
 និយ្យាណាវាណំ កាយ ច វិចិត្តិញ្ញាយ ធិវុត្តា ធម្មវ-
 ុត្តានំ អរិយានំ និយ្យានំ នប្បជាតាតិកិ វិចិត្តិញ្ញា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធសូត

ត្រៀងរាត្រីវិសេសោ វេទនា (កាន់ព្រះនិព្វាន) ឆាយាសញ្ញា ឆាយាថា
 វិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំព្វកអរិយជន ចំណែកអរិយជនតែង
 ដើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ដោយសារការសញ្ញាឆាយា ចិន្តា
 ឆាយាថាឆាយាត្រៀងរាត្រីវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចុក្កលមិនស្គាល់
 ច្បាស់ការសញ្ញាដែលជាវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំព្វក
 អរិយជន ព្រោះត្រូវចិន្តាឆាយាចិន្តា ហេតុនោះ ចិន្តា ឆាយា
 ថាឆាយាត្រៀងរាត្រីវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) អវិក្ខេបោ ឆាយាថា
 វិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំព្វកអរិយជន ចំណែកអរិយជនតែង
 ដើរទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ដោយសារអវិក្ខេបនោះ ឧទ្ធច្ចៈ ឆាយាឆាយា
 ថាត្រៀងរាត្រីវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចុក្កលមិនស្គាល់ច្បាស់
 អវិក្ខេបោ ដែលជាវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំព្វកអរិយជន ព្រោះ
 ត្រូវឧទ្ធច្ចៈនោះចិន្តា ហេតុនោះ ឧទ្ធច្ចៈ ឆាយាថាឆាយាត្រៀងរាត្រី
 វិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ធម្មវុត្តានោ ឆាយាថាវិសេសោ (កាន់
 ព្រះនិព្វាន) ចេសំព្វកអរិយជន ចំណែកអរិយជន តែងដើរទៅ (កាន់
 ព្រះនិព្វាន) ដោយសារធម្មវុត្តានោះ វិចិត្តិញ្ញា ឆាយាថាឆាយាត្រៀង
 រាត្រីវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចុក្កលមិនស្គាល់ច្បាស់ធម្មវុត្តានោះ
 ដែលជាវិសេសោ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ចេសំព្វកអរិយជន ព្រោះ
 ត្រូវវិចិត្តិញ្ញានោះចិន្តា ហេតុនោះ វិចិត្តិញ្ញា ឆាយាថាឆាយា

វិយ្យាបាវណំ ញាណំ អរិយោមំ វិយ្យាមំ ភេទ
 ធម្មាណោ អរិយា នីយន្តិ អវិជ្ជា វិយ្យាបាវណំ
 តាយ ធម្មា អវិជ្ជាយ វិវុតត្តា ញាណំ អរិយោមំ
 វិយ្យាមំ ឧប្បជាតាតីតិ អវិជ្ជា វិយ្យាបាវណំ ចា-
 មុន្នំ អរិយោមំ វិយ្យាមំ ភេទ ធម្មា ចាមុន្នំ អរិយា
 វិយន្តិ អរិយោមំ វិយ្យាបាវណំ តាយ ធម្មា អរិយោ
 វិវុតត្តា ចាមុន្នំ អរិយោមំ វិយ្យាមំ ឧប្បជាតាតីតិ
 អរិយោមំ វិយ្យាបាវណំ សុទ្ធិមំ កុសលា ធម្មា
 អរិយោមំ វិយ្យាមំ ភេទ ធម្មា ធម្មេហំ អរិយា
 វិយន្តិ សុទ្ធិមំ អកុសលា ធម្មា វិយ្យាបា-
 វណា ភេទ ធម្មា អកុសលេហំ ធម្មេហំ វិវុតត្តា
 កុសលេ ធម្មា អរិយោមំ វិយ្យាមំ ឧប្បជាតាតីតិ

ត្រៀមកំណត់ដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) ញាណ ឈ្មោះថាដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) របស់ពួកអរិយជន ចំណែកអរិយជន តែងដើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) ដោយសារញាណនោះ អវិជ្ជា ឈ្មោះថាធម៌ជាត្រៀមកំណត់ដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់ញាណដែលជាដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) របស់ពួកអរិយជន ព្រោះត្រូវអវិជ្ជានោះបិទបាំង ហេតុនោះ អវិជ្ជា ឈ្មោះថាជាត្រៀមកំណត់ដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) បាមុន្នៈ ឈ្មោះថាដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) របស់ពួកអរិយជន ចំណែកអរិយជនតែងដើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) ដោយសារបាមុន្នៈនោះ អរិយោ ឈ្មោះថាធម៌ជាត្រៀមកំណត់ដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) បុគ្គលមិនដឹងច្បាស់បាមុន្នៈ ដែលជាដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) របស់ពួកអរិយជន ព្រោះត្រូវអរិយោនោះបិទបាំង ហេតុនោះ អរិយោ ឈ្មោះថាជាត្រៀមកំណត់ដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) កុសលធម៌ចំណែកអរិយ (កាន់ព្រះទីតាំង) របស់ពួកអរិយជន ចំណែកអរិយជនតែងដើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) ដោយសារធម៌ចំណែកអរិយនោះ អកុសលធម៌ចំណែកអស្សុវិក្កា ជាត្រៀមកំណត់ដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) បុគ្គលមិនស្គាល់ច្បាស់នូវ កុសលធម៌ ដែលជាដំណើរ (កាន់ព្រះទីតាំង) របស់ពួកអរិយជន

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចង្កីសុត្តន្ត

សុត្តន្តបិដក អកុសលា ធម្មា និយ្យាចារណា ធម្មេហិ
ច មន វិវរណេហិ វិសុទ្ធិចក្កស្ស ។ សាធូសវត្ថុកំ
អាទាទានស្សតិសមាទំ កាវយោ ច ឈាសោ
ជាតា ។

[៧៣] កតមេ អដ្ឋាស ឧបក្កិលេសា ឧច្ឆជ្ជ-
ន្តិ ។ អស្សាសាធិមជ្ឈមវិយោសាទំ សតិយា អនុ-
តច្ឆតោ អជ្ឈត្តវិក្ខេបកតំ ចិត្តំ សមាធិស្ស មវិមន្តោ
បស្សាសាធិមជ្ឈមវិយោសាទំ សតិយា អនុតច្ឆតោ
ពហិទ្ធាវិក្ខេបកតំ ចិត្តំ សមាធិស្ស មវិមន្តោ អស្សា-
សប្បដិកម្ពុណា ធិកន្តិ ឆណ្ញាចរិយា សមាធិស្ស
មវិមន្តោ បស្សាសប្បដិកម្ពុណា ធិកន្តិ ឆណ្ញាចរិ-
យា សមាធិស្ស មវិមន្តោ អស្សាសេនាភិក្ខុធម្មស្ស
បស្សាសប្បដិកម្ពុណោ មុច្ឆតា សមាធិស្ស មវិមន្តោ
បស្សាសេនាភិក្ខុធម្មស្ស អស្សា បប្បដិកម្ពុណោ មុច្ឆតា
សមាធិស្ស មវិមន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស ចង្កីសុត្តន្ត

ព្រាហ្មញ្ញកកុសលធម៌នោចិច្ចាតំ ហេតុនោ ក្នុងកុសលធម៌ចំពោះ
អស់នោះ ឈ្មោះថាជាគ្រឿងរាំរង់ដំណើរទៅ (កាត់ប្រាង្គនា) កាល
ភិក្ខុទានចិត្តចរិស្ស ចាកនិវរណធម៌ចំពោះនេះ ចម្រើនភាពបាទស្សតិសមាទំ
ដែលមានត្រូវ ១៦ ឧបកិលេសោទាន (កំភើតទាន) ។

[៧៤] ចចក្កិលេសញ្ញាណ ១៨ កើតឡើង កើតដូចម្តេច ។ កាល
បុគ្គលផ្តល់ស្មារតីទៅកាន់ច្បាប់ដកដង្ហើមចេញ រាងដើម កណ្តាល នឹង
រាងចុង ចិត្តដែលបោះទៅក្នុងច្បាប់ដង្ហើមរាងក្នុង ជាសត្រូវរបស់សមាទិ
កាលបុគ្គលផ្តល់ស្មារតីទៅកាន់ច្បាប់ដកដង្ហើមចូល រាងដើម កណ្តាល
នឹងរាងចុង ចិត្តដែលបោះទៅក្នុងច្បាប់ដង្ហើមរាងក្រៅ ជាសត្រូវរបស់
សមាទិ សេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះច្បាប់ដកដង្ហើមចេញ សេចក្តីត្រេកត្រកាល
សេចក្តីប្រព្រឹត្តិខំចំណង់ ជាសត្រូវរបស់សមាទិ សេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះ
ច្បាប់ដកដង្ហើមចូល សេចក្តីត្រេកត្រកាល សេចក្តីប្រព្រឹត្តិខំចំណង់ ជា
សត្រូវរបស់សមាទិ ការជ្រប់ចិត្តក្នុងការបាច់ចំពោះ ឆ្លៀតច្បាប់ដកដង្ហើម
ចូល សម្រាប់បុគ្គលដែលចង់ច្បាប់ដកដង្ហើមចេញ ជាសត្រូវរបស់សមាទិ
ការជ្រប់ចិត្តក្នុងការបាច់ចំពោះ ឆ្លៀតច្បាប់ដកដង្ហើមចេញ សម្រាប់បុគ្គល
ដែលចង់ច្បាប់ដកដង្ហើមចូល ជាសត្រូវរបស់សមាទិ ។

បទដ្ឋកថា អាណាបកថា

អនុកក្កថា ច អស្សាសំ បស្សាសំ អនុកក្កថា
 សតិ អដ្ឋង្គវិក្កេហា កត្តំណា តហិក្ខាវិក្កេបបទ្គនា(១)
 ច ឋិត ឧបក្កិលេសា អាណាបាចស្សតិសមាធិស្ស
 យេហិ វិកាម្បតិសមាធិស្ស(២) ឆោ ឆេ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ
 វិមោក្ខំ អប្បជាធម្មា តេ ហោន្តិ បរមត្ថិយាតិ ។
 (៧៤) ចិត្តំ អាវជ្ជតោ អស្សាសេ ចិត្តំ វិកាម្ប-
 តិ សមាធិស្ស បរិបន្នោ អស្សាសំ អាវជ្ជតោ ចិត្តំ តេ
 ចិត្តំ វិកាម្បតិ សមាធិស្ស បរិបន្នោ ចិត្តំ អាវជ្ជតោ
 បស្សាសេ ចិត្តំ វិកាម្បតិ សមាធិស្ស បរិបន្នោ
 បស្សាសំ អាវជ្ជតោ ចិត្តំ តេ ចិត្តំ វិកាម្បតិ សមា-
 ធិស្ស បរិបន្នោ អស្សាសំ អាវជ្ជតោ បស្សាសេ
 ចិត្តំ វិកាម្បតិ សមាធិស្ស បរិបន្នោ បស្សាសំ
 អាវជ្ជតោ អស្សាសេ ចិត្តំ វិកាម្បតិ សមាធិស្ស
 បរិបន្នោ ។

• ១. ច. ឆ. ចហិក្ខាវិក្កេបបទ្គនា អស្សាសេតាវិក្កុស្ស ចស្សាសេតិណាវ ឧត្តតាចស្សាសេ-
 តាវិក្កុស្ស ឧត្តតាចស្សាសេតាវិក្កុស្ស ។ ២. ឆ. វិក្កេហាឧស្ស ។

បទដ្ឋកថា អាណាបកថា

ប្រសិនបើចិត្ត ចេញពីចក្ខុសកលាវាញាច្បាញ ចិត្តចង់ផ្ដុំ
 ប្រឡូក ចាកចក្ខុសេសតាំងឡើយណា ចក្ខុសេសរបស់
 អាណាបាចស្សតិសមាធិនោះ ឆា ៦ គឺ ការផ្ដើមស្មារតីទៅ
 កាន់ខ្សែដកដង្ហើមចេញ ១ ការផ្ដើមស្មារតីទៅកាន់ខ្សែដក
 ដង្ហើមចូល ១ សតិ ១ ការបោះចិត្តទៅកាន់ខ្សែដកដង្ហើមខាង
 ក្នុង ១ សេចក្ដីប៉ងបង់ ១ សេចក្ដីប្រាថ្នាក្នុងការបោះចិត្តទៅ
 កាន់ខ្សែដកដង្ហើមខាងក្រៅ ១ ល្អិតដកដង្ហើម កាលដែលចិត្ត
 ចង់ដកច្បាស់ចូលវិវាទ តែងទៅឡើយដូច្នេះ ។
 (៧៥) កាលបុគ្គលកំពុងនឹកចិត្ត ចិត្តវេទនាច្បាច្បាញក្នុងខ្សែ
 ដកដង្ហើមចេញ ជាសក្រូវរបស់សមាធិ កាលបុគ្គលកំពុងនឹកខ្សែ
 ដកដង្ហើមចេញ ចិត្តវេទនាច្បាច្បាញក្នុងចិត្ត ជាសក្រូវរបស់សមាធិ
 កាលបុគ្គលកំពុងនឹកចិត្ត ចិត្តវេទនាច្បាច្បាញ ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចូល
 ជាសក្រូវរបស់សមាធិ កាលបុគ្គលកំពុងនឹកខ្សែដកដង្ហើមចូល ចិត្ត
 វេទនាច្បាច្បាញក្នុងចិត្ត ជាសក្រូវរបស់សមាធិ កាលបុគ្គលកំពុងនឹក
 ខ្សែដកដង្ហើមចេញ ចិត្តវេទនាច្បាច្បាញ ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចូល ជា
 សក្រូវរបស់សមាធិ កាលបុគ្គលកំពុងនឹកខ្សែដកដង្ហើមចូល ចិត្ត
 វេទនាច្បាច្បាញ ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចេញ ជាសក្រូវរបស់សមាធិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្ហើយវិញ្ញាណ

ចិច្ចិត្តំ អាវជ្ជមានស្ស អស្សាសេ វិក្កិច្ចតេ មនោ
 អស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស ចិច្ចិត្តេ ចិច្ចិត្តំ វិកាម្បតិ
 ចិច្ចិត្តំ អាវជ្ជមានស្ស បស្សាសេ វិក្កិច្ចតេ មនោ
 បស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស ចិច្ចិត្តេ ចិច្ចិត្តំ វិកាម្បតិ
 អស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស បស្សាសេ វិក្កិច្ចតេ មនោ
 បស្សាសំ អាវជ្ជមានស្ស អស្សាសេ ចិច្ចិត្តំ វិកាម្បតិ
 ឆ ឯតេ ឧបត្តិលេសា វេទានាចស្សតិសមាធិស្ស
 យេហិ វិកាម្បមានស្ស^(១) នោ មេ ចិច្ចិត្តំ វិមុច្ចតិ
 វិមោក្ខិ អប្បជាទន្តា តេ ហោតិ បរមតិយាតិ ។

(៧៨) អតីតានុជានំ ចិច្ចិត្តំ វិក្កេចានុបតីតំ ស-
 មាធិស្ស បរិបន្តោ អនាគតប្បជីកាផ្ចលំ ចិច្ចិត្តំ វិកា-
 ម្បតិ^(២) សមាធិស្ស បរិបន្តោ លីទំ ចិច្ចិត្តំ កោស-
 ដ្ឋាទុបតីតំ សមាធិស្ស បរិបន្តោ អតិប្បក្កហិតំ ចិច្ចិត្តំ
 ឧទ្ធច្ចាទុបតីតំ សមាធិស្ស បរិបន្តោ អភិញ្ញាតិ^(៣) ចិច្ចិត្តំ

១ ខ. វិក្កិច្ចតេស្ស ២ ខ. វិក្កិតំ ៣ ខ. ភិក្ខុវិក្កិតំ ៤ ខ. ភិក្ខុវិក្កិតំ

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្ហើយវិញ្ញាណ

ប្រសិនបើចិច្ចិត្តរបស់បុគ្គល កាលនៅប្រាប់ញ្ញា មិនខានដុក
 ស្រឡា ចាត់ចត្តិលេសចំណង បុគ្គលេសចំណង
 ឡាយនោះ របស់អាទានស្សតិសមាធិ ខាង ៦ យ៉ាង គឺ
 កាលបុគ្គលកំពុងនឹកនឹមគ្ន ចិច្ចិត្តវេទនាប្រាប់ញ្ញា ក្នុងរូបវេទនា
 ដង្ហើមចេញ ១ កាលបុគ្គលកំពុងនឹករូបវេទនាដង្ហើមចេញ ចិច្ចិត្ត
 វេទនាប្រាប់ញ្ញាក្នុងនឹមគ្ន កាលបុគ្គលកំពុងនឹកនឹមគ្ន ចិច្ចិត្ត
 វេទនាប្រាប់ញ្ញា ក្នុងរូបវេទនាដង្ហើមចេញ ១ កាលបុគ្គលកំពុង
 នឹករូបវេទនាដង្ហើមចេញ ចិច្ចិត្តវេទនាប្រាប់ញ្ញាក្នុងនឹមគ្ន ១ កាល
 បុគ្គលកំពុងនឹករូបវេទនាដង្ហើមចេញ ចិច្ចិត្តវេទនាប្រាប់ញ្ញាក្នុង
 រូបវេទនាដង្ហើមចេញ ១ កាលបុគ្គលកំពុងនឹករូបវេទនាដង្ហើម
 ចេញ ចិច្ចិត្តវេទនាប្រាប់ញ្ញាក្នុងរូបវេទនាដង្ហើមចេញ ១ ដូចគ្នា
 នោះ កាលមិនខានដឹងច្បាស់នូវវិមោក្ខ តែងនៅជឿអ្នកដទៃ ។

(៧៩) ចិច្ចិត្តស្មៅកោសល្យាណំជាអតីត ដែលធ្លាក់ទៅ ក្នុងសេចក្តី
 រាយការ ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិច្ចិត្តស្មៅកោសល្យាណំ ជាអនាគត
 ដែលប្រាប់ញ្ញា ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិច្ចិត្តព្រាហ្ម ដែលធ្លាក់ទៅ
 ក្នុងសេចក្តីខឹងច្រកូស ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិច្ចិត្តផ្គុំហួសរោគ
 ដែលធ្លាក់ទៅ ក្នុងឧទ្ធច្ចៈ ជាសត្រូវ របស់សមាធិ ចិច្ចិត្តព្រាហ្ម

បញ្ជីឈ្មោះ អតិថិជន

កតាចុបតិកំ សមាជិកស្នូ បរិបទ្ទោ អបញ្ញាតិ(១) ចំនួន
ព្យាបាទាចុបតិកំ សមាជិកស្នូ បរិបទ្ទោ ។

អតិថិកាចុបតិកំ ចំនួន
អតិថិកាចុបតិកំ ចំនួន
លីដ អតិថិកាចុបតិកំ អតិថិកាចុបតិកំ
អបញ្ញាតិ ចំនួន ១ សមាជិកស្នូ
១ ឯក ឧបត្ថម្ភសមាជិកស្នូ
អបញ្ញាតិ ចំនួន ១ សមាជិកស្នូ
យេហ៍(២) ឧបត្ថម្ភសមាជិកស្នូ
អតិថិកា ចំនួន ១ ឧបត្ថម្ភសមាជិកស្នូ

[៧៦] អស្សាសាជិកស្នូបរិបទ្ទោសាជិក សតិយា
អនុកថា អជ្ញាតិ វិក្កបតតេន ចិត្តេន កាយោ-
វិ ចិត្តេន សាវត្ថា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា
ច បស្សាសាជិកស្នូបរិបទ្ទោសាជិក សតិយា អនុកថា
តហ៍ត្ថា វិក្កបតតេន ចិត្តេន កាយោវិ ចិត្តេន
សាវត្ថា ច ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច អស្សាស-
ាជិកស្នូបរិបទ្ទោសាជិក សតិយា អនុកថា តហ៍ត្ថា
វិក្កបតតេន ចិត្តេន កាយោវិ ចិត្តេន សាវត្ថា ច
ហោត្ថិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច

១ ១. អតិថិកា ២. អតិថិកា ៣. អតិថិកា

បញ្ជីឈ្មោះ អតិថិជន

ដែលបានក្នុងក្របខណ្ឌ ជាសមាជិកស្នូ ចំនួនប្រាំមួយ ដែល
បានក្នុងក្របខណ្ឌ ជាសមាជិកស្នូ ១

បុគ្គលបានស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ
អតិថិកា ដោយសារតែបញ្ហាសេចក្តីស្នើសុំ ចំនួន
ព្យាបាទៈ របស់កាតាចុបតិកំ បាន ៦ យ៉ាង
ចំនួនសេចក្តីស្នើសុំជាអតិថិកា ១ ចំនួនសេចក្តីស្នើសុំជា
អតិថិកា ១ ចំនួនសេចក្តីស្នើសុំជាអតិថិកា ១ ចំនួនសេចក្តីស្នើសុំ
ចំនួនប្រាំមួយ ១ រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ ១

[៧៦] កាលនៃក្របខណ្ឌសេចក្តីស្នើសុំ កាន់ខ្សែដកដង្ហើមចេញ បាន
ដើម កណ្តាល នឹងបានចុង កាយនឹងចិត្ត រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ
ដង រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ ដោយសារចិត្តដែលបានក្នុង
ខ្សែដកដង្ហើមចេញ កាលនៃក្របខណ្ឌសេចក្តីស្នើសុំ កាន់ខ្សែដកដង្ហើមចេញ
បានដើម កណ្តាល នឹងបានចុង កាយនឹងចិត្ត រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ
កាយដង រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ ដោយសារចិត្ត ដែលបាន
ក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចេញ កាយនឹងចិត្ត រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ
រឿងនេះស្នើសុំសេចក្តីស្នើសុំ ដោយសារចិត្ត ដែលបានក្នុងខ្សែដកដង្ហើមចេញ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

បស្សនសច្ចដិក្ខុណាយ ចិក្ខុយា ឧត្តារាជិយាយ
 កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច
 ជន្មិតា ច អស្សនេយាភិក្ខុន្តស្ស បស្សនសច្ចដិក្ខុ-
 តេ ធម្មតត្តា កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ
 ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច(១) ធម៌ត្ថំ អាវជ្ជតោ អស្សនេ
 ចិត្តំ វិកម្យតត្តា កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ សារទ្វា ច
 ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច អស្សសំ អាវជ្ជតោ
 ធម៌តត្ត ចិត្តំ វិកម្យតត្តា កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ សារទ្វា
 ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច ធម៌ត្ថំ អាវជ្ជតោ
 បស្សនេ ចិត្តំ វិកម្យតត្តា កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ សា-
 រទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច អស្សសំ
 អាវជ្ជតោ ធម៌តត្ត ចិត្តំ វិកម្យតត្តា កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ
 សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច អស្សសំ
 អាវជ្ជតោ បស្សនេ ចិត្តំ វិកម្យតត្តា កាយោចិ
 ចិក្ខុម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច

១ ឧ. ម. ឧត្តរា បស្សនេយាភិក្ខុន្តស្ស អស្សនសច្ចដិក្ខុតត្តា កាយោចិ ចិក្ខុម្យំ
 សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច ជន្មិតា ច ធម៌តត្ត ច

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុទ្ធិកថា

ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តីច្រើននៃចំណង់ កាយនឹងចិត្ត
 វេទនជាសភាវៈកាយផង វិភេទផង ញាប់ញ័រផង ដោយសេចក្តី
 ប្រាថ្នាឱ្យរស់ដកដង្ហើមចូល ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ដោយសេចក្តី
 ច្រើននៃចំណង់ កាយនឹងចិត្ត វេទនជាសភាវៈកាយផង វិភេទផង
 ញាប់ញ័រផង ព្រោះប្រជុំចិត្តក្នុងការបាចចំពោះ ឱ្យរស់ដកដង្ហើមចូល
 សម្រាប់អ្នកទប់រងរស់ដកដង្ហើមចេញ កាលភិក្ខុនឹកនឹមចិត្ត កាយនឹងចិត្ត
 វេទនជាសភាវៈកាយផង វិភេទផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រ
 ក្នុងរូបដកដង្ហើមចេញ កាលភិក្ខុនឹករូបដកដង្ហើមចេញ កាយនឹង
 ចិត្ត វេទនជាសភាវៈកាយផង វិភេទផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្ត
 ញាប់ញ័រក្នុងនឹមចិត្ត កាលភិក្ខុនឹកនឹមចិត្ត កាយនឹងចិត្ត វេទនជាសភាវៈ
 កាយផង វិភេទផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្តញាប់ញ័រ ក្នុង
 រូបដកដង្ហើមចូល កាលភិក្ខុនឹករូបដកដង្ហើមចូល កាយនឹងចិត្ត
 វេទនជាសភាវៈកាយផង វិភេទផង ញាប់ញ័រផង ព្រោះចិត្ត
 ញាប់ញ័រ ក្នុងនឹមចិត្ត កាលភិក្ខុ នឹករូបដកដង្ហើមចេញ កាយ
 នឹងចិត្ត វេទនជាសភាវៈកាយផង វិភេទផង ញាប់ញ័រផង

ឃ្លាវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ

ចស្សសំ អាវុដ្ឋតោ អស្សសេ ចិត្តំ វិកម្មិតត្ថា
 កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច
 ជន្មិតា ច អតីតានុនាវនេន ចិត្តេន វិក្កេទានុបតិ-
 តេន កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា
 ច ជន្មិតា ច អនាគតនាមិកាន្តេន ចិត្តេន វិកម្ម-
 តេន កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា
 ច ជន្មិតា ច លីនេន ចិត្តេន កោសល្យានុបតិ-
 តេន កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច
 ជន្មិតា ច អតិប្បក្កហិតេន ចិត្តេន ទទ្ធានុបតិ-
 តេន កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច
 ជន្មិតា ច អភិញ្ញាតេន ចិត្តេន វាគានុបតិ-
 តេន កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច
 ជន្មិតា ច អដញ្ញាតេន ចិត្តេន ក្សាបនានុបតិ-
 តេន កាយោមិ ចិត្តម្យំ សារទ្វា ច ហោន្តិ ឥត្ថិតា ច
 ជន្មិតា ច ។

ឃ្លាវិញ្ញាណប្បដិសន្ធិ

ព្រោះចិត្តប្រាប់ប្រើ ក្នុងរូបវន្តក្នុងរូប កាយកិច្ច ឆ្លើយរូប
 វន្តក្នុងរូប កាយឆ្លើយចិត្ត វេទនាសភាវៈកាយផង រំភើបផង
 ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តប្រាប់ប្រើក្នុងរូបវន្តក្នុងរូប កាយឆ្លើយចិត្ត
 វេទនាសភាវៈកាយផង រំភើបផង ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តស្រូបទៅក
 កាយឆ្លើយជាអតីតៈ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីកាយនាយ កាយឆ្លើយចិត្ត
 វេទនាសភាវៈកាយផង រំភើបផង ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តប្រាថ្នាក
 កាយឆ្លើយជាអនាគត ដែលប្រាប់ប្រើ កាយឆ្លើយចិត្ត វេទនាសភាវៈ
 កាយផង រំភើបផង ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តរំលោភដែលធ្លាក់ទៅក្នុង
 សេចក្តីចិត្តប្រកួស កាយឆ្លើយចិត្ត វេទនាសភាវៈកាយផង រំភើបផង
 ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តផ្គុំឫសរាគ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងទទ្ធិៈ កាយឆ្លើយ
 ចិត្ត វេទនាសភាវៈកាយផង រំភើបផង ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តដែល
 ប្រកាស ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងពន្លឺ កាយឆ្លើយចិត្ត វេទនាសភាវៈកាយ
 ផង រំភើបផង ប្រាប់ប្រើផង ព្រោះចិត្តមិនប្រកាស ដែលធ្លាក់ទៅក្នុង
 ក្សត្រា ។

សុន្ទរូបនិកា បុគ្គលកាយសូ បដិសន្ធិតាមរក្ខ

អាធាបាទស្សតិ យស្ស អបរិច្ចណ្ឌា(១) អកាវិកា
 កាយោ មិ ឥត្ថិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ ឥត្ថំ
 កាយោ មិ ឥត្ថិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ ឥត្ថំ
 អាធាបាទស្សតិ យស្ស បរិច្ចណ្ឌា សុកាវិកា
 កាយោ មិ អធិត្ថិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ អធិត្ថំ
 កាយោ មិ អធិត្ថិកោ ហោតិ ចិត្តម្យិ ហោតិ អធិត្ថំ ។

តេហំ ច មន ធិវណោហិ វិសុទ្ធិត្ថស្ស
 សោឡសវត្ថុកំ អាធាបាទស្សតិសមាធិ កាវយតោ
 ទណិកសមោធាធា ឥម អដ្ឋាស ឧបត្តិលេសា
 ឧប្បជ្ឈិ ។

[៧៧] តាតមាធិ តេស វេនានេ ញាណាធិ ។
 អតីតាទុធាវនំ ចិត្តំ វិក្កេចាទុបតិកំ តំ វិវដ្ឋយិក្ខា
 ឯកត្តានេ សមាធិហតិ ឯវិចិ ចិត្តំ ន វិក្កេចិ
 កច្ចតិ អនាគតប្បជកផ្តុណំ ចិត្តំ វិកម្យិកំ(២) តំ
 វិវដ្ឋយិក្ខា តត្ថេ អធិមោក្ខតិ(៣) ឯវិចិ ចិត្តំ ន
 វិក្កេចិ កច្ចតិ លីនំ ចិត្តំ កោសដ្ឋាទុបតិកំ

១. បរិច្ចណ្ឌា ។ ២. វិវដ្តិ ។ ៣. ឧ. អធិមោក្ខិ ។

សុន្ទរូបនិកា បុគ្គលកាយ បដិសន្ធិតាមរក្ខ

បុគ្គលណាមិនបានចំពេញ មិនបានចម្រើនតាមតាម
 ស្សតិ បុគ្គលនោះវេនឯកាយវិក័ចផង មានចិត្ត
 វិក័ចផង មានកាយញាប់ញ័រផង មានចិត្តញាប់ញ័រ
 ផង បុគ្គលណាបានចំពេញ បានចម្រើនតាមតាម
 បានស្សតិ បុគ្គលនោះ វេនឯកាយមិនវិក័ចផង
 មានចិត្តមិនវិក័ចផង មានកាយមិនញាប់ញ័រផង មាន
 ចិត្តមិនញាប់ញ័រផង ។

កាលតែងតែបានចិត្តស្អាត ចាកនិវេណមិទ្ធិទាំងនោះ ចម្រើនតាមតាមស្សតិ
 សមាធិ មានវត្ថុ ១៦ ទណិកសមោធាន (កិក្កតាទ) ឈរឯងឧបត្តិ
 លេសទាំង ១៨ កើតឡើង ។

[៧៨] វេនានញាណ ទត្ថ កើដូចម្តេច ។ ចិត្តស្អាតវេនតាមតាម
 ជាគតិ ដែលធ្លាក់នៅក្នុងសេចក្តីរាយការ បុគ្គលវៀរ នូវចិត្តនោះ
 ហើយតម្កល់ទុកក្នុងឋានមួយ ចិត្តមិនដល់សេចក្តីរាយការ យ៉ាងនេះទេ
 ចិត្តប្រាថ្នាវេនតាមតាម ដែលញាប់ញ័រ បុគ្គលវៀរនូវចិត្តនោះ
 ហើយ វេនឯកាយស្រប ចាកចិត្តនោះឯង ចិត្តមិនដល់សេចក្តីរាយ
 ការ យ៉ាងនេះទេ ចិត្តញាត ដែលធ្លាក់នៅក្នុងសេចក្តីរាយការ

បទដ្ឋកថា អនាមិកា

តំ បក្កុណ្ណិកា កោសល្លិ បដហតិ ឯវិចី ចិត្តំ ន
 វិក្កេចំ កច្ឆតិ អតិប្បក្កហិតំ ចិត្តំ ឧទ្ធានុបតិកំ តំ
 ចិត្តុណ្ណិកា ឧទ្ធានុបតិកំ ឯវិចី ចិត្តំ ន វិក្កេចំ
 កច្ឆតិ អតិប្បក្កហិតំ ចិត្តំ កតានុបតិកំ តំ សម្មាសម្ពាសោ
 ហុតា នកំ បដហតិ ឯវិចី ចិត្តំ ន វិក្កេចំ កច្ឆតិ
 អតិប្បក្កហិតំ ចិត្តំ កតានុបតិកំ តំ សម្មាសម្ពាសោ
 ហុតា កតានុបតិកំ បដហតិ ឯវិចី ចិត្តំ ន វិក្កេចំ
 កច្ឆតិ ឥមេហិ នហិ មេហិ មេហិ មេហិ ចិត្តំ ចរិ-
 យោធាតំ ឯវិចី កតានុបតិកំ កោតំ ។

(៧៨) កតតេ កត ឯវិចី ។ ធានាវិស្សក្កបដ្ឋា-
 នេកតំ សមេសនិមិត្តបដ្ឋានេកតំ វិយលក្កុណ្ណបដ្ឋា-
 នេកតំ ចិត្តេនុបដ្ឋានេកតំ ធានាវិស្សក្កបដ្ឋា-
 នេកតំ ចាកានិមិត្តាធិ សមេសនិមិត្តបដ្ឋានេកតត្ថ
 អនិមិត្តបដ្ឋានិ វិយលក្កុណ្ណបដ្ឋានេកតត្ថ វិយ-
 ស្សកាធិ និមិត្តបដ្ឋានេកតត្ថ អនិមិត្តបដ្ឋានិ

បទដ្ឋកថា អនាមិកា

បុគ្គលផ្គត់ផ្គង់ចិត្តនោះ ហើយលេបនឹងសេចក្តីចិត្តប្រមូល ចិត្តមិនដល់
 សេចក្តីរាយការណ៍ យ៉ាងនេះទេ ចិត្តផ្គត់ផ្គង់ហួសរោគ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងទុក្ខ
 បុគ្គល សង្កត់សង្កិនចិត្តនោះ ហើយលេបនឹងទុក្ខ ចិត្តមិនមិនដល់
 សេចក្តីរាយការណ៍ យ៉ាងនេះទេ ចិត្តប្រាកដ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងរោគ
 បុគ្គលជាអ្នកស្គាល់ចិត្តនោះច្បាស់ លេបនឹងរោគ ចិត្តមិនមិនដល់សេច-
 ក្តីរាយការណ៍ យ៉ាងនេះទេ ចិត្តមិនប្រាកដ ដែលធ្លាក់ទៅក្នុងរោគ
 បុគ្គលជាអ្នកស្គាល់ចិត្តនោះច្បាស់ លេបនឹងរោគ ចិត្តមិនមិនដល់
 សេចក្តីរាយការណ៍ យ៉ាងនេះទេ ចិត្តមិនស្អាត ផ្លូវផ្គត់ ដល់ចិត្តចិត្ត
 ដោយហេតុនៃរោគ ៦ នេះ ។

(៧៩) ឯកត្ថៈនាមនោះ កើតចេញ ៣ ទាំងស្រុងបដ្ឋាន
 ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ សមេសនិមិត្តបដ្ឋាន ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ វិយលក្កុណ្ណបដ្ឋាន
 ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ និមិត្តបដ្ឋាន ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ ធានាវិស្សក្កបដ្ឋាន
 ចេសបុគ្គលអ្នកចិត្តសិច្ច ក្នុងការលេបនឹង ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ ១ ស-
 មេសនិមិត្តបដ្ឋាន ចេសបុគ្គលអ្នកប្រកបរឿយៗ ក្នុងអំពីចិត្ត ឈ្មោះ
 ថាឯកត្ថៈ វិយលក្កុណ្ណបដ្ឋាន ចេសបុគ្គលអ្នកនិយាយ ឈ្មោះថា
 ឯកត្ថៈ និមិត្តបដ្ឋាន ចេសបុគ្គលអ្នកប្រមូល ឈ្មោះថាឯកត្ថៈ

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថាសម្ពុទ្ធ

ឥន្ទេរោ ចក្ខុហិ ហិរេហិ ឯកត្ថកតំ ចិត្តំ បដិបទា-
វិសុទ្ធិជ្ឈបន្ថត្ថេវ ហោតិ ឧបេក្ខានុច្ឆ្រហិតញ ញា-
ណោ ធន សម្មហំសិតំ ។

[៧៧] បឋមជ្ឈានស្ស តោ អាទិ កំ មជ្ឈ-
កំ បរិយោសាទំ ។ បឋមជ្ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ
អាទិ ឧបេក្ខានុច្ឆ្រហិតោ មជ្ឈេ សម្មហំសទា បរិ-
យោសាទំ ។

[៨០] បឋមជ្ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ អា-
ទិស្ស កតិ លក្ខណាទិ ។ អាទិស្ស តិណំ លក្ខ-
ណាទិ យោ កស្ស បរិវេនោ កតោ ចិត្តំ វិសុទ្ធិតិ
វិសុទ្ធា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមថនិមិត្តំ បដិបទ្គតិ បដិ-
បទ្គតា កត្ត ចិត្តំ បក្ខន្ធា យេវ បរិវេនោ ចិត្តំ
វិសុទ្ធិតិ យេវ វិសុទ្ធា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមថនិ-
មិត្តំ បដិបទ្គតិ យេវ បដិបទ្គតា កត្ត ចិត្តំ បក្ខ-
ន្ធា បឋមជ្ឈានស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ អាទិស្ស
ឥនាទិ តិណំ លក្ខណាទិ តេន វុទ្ធា បឋមជ្ឈានំ
អាទិកល្យាណញេវ ហោតិ លក្ខណសម្មន្ធា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថាសម្ពុទ្ធ

ចិត្តវិសេសវលំភូតកត្តៈ ដោយហេតុនំ ៤ នេះ ឈ្មោះថាជាធម្មជាតិជ្រះ
ថ្លា ដោយចរិតចាស់វិសុទ្ធិផង ឈ្មោះថាការចម្រើនរឿយៗ នៃការសម្បើម
និងគ្រឿងផង ឈ្មោះថាវិវរាទដោយញាណផង ។

[៧៧] បឋមជ្ឈាន មានអ្វីជាខាងដើម មានអ្វីជាគណៈ មានអ្វី
ជាខាងចុង ។ បឋមជ្ឈាន មានបដិបទាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម មានការ
ចម្រើនរឿយៗ នៃការសម្បើមនិងគ្រឿង ជាគណៈ មានការវិវរាទដោយក្រម
ជាខាងចុង ។

[៨០] បឋមជ្ឈាន មានបដិបទាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម រតិបដិបទាវិសុទ្ធិ
ជាខាងដើម មានលក្ខណៈដូចគ្នាមួយ ។ បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម
មានលក្ខណៈ ៣ យ៉ាង គឺ ធម៌ណាជាសម្រាប់បឋមជ្ឈាននោះ ចិត្តវិសេស
បរិសុទ្ធតាមធម៌នោះ ចិត្តវិសេសដើរឆ្ពោះទៅ កាន់សមថនិមិត្តជាគណៈ
ព្រោះសេចក្តីស្អាត ចិត្តវិសេសស្ទុះទៅក្នុងសមថនិមិត្តនោះ ព្រោះការដើរ
ឆ្ពោះ គឺត្រង់ដែលចិត្តបរិសុទ្ធ ចាកធម៌ជាសត្រូវ ១ ត្រង់ដែលចិត្តដើរ
ឆ្ពោះទៅកាន់សមថនិមិត្តជាគណៈ ព្រោះសេចក្តីស្អាត ១ ត្រង់ដែល
ចិត្តស្ទុះទៅក្នុងសមថនិមិត្តនោះ ព្រោះការដើរឆ្ពោះ ១ (ចាំបាច់ ឲ្យ នៅ)
ឈ្មោះថា បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម របស់បឋមជ្ឈាន នេះឯង
លក្ខណៈ ៣ យ៉ាង របស់បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម ពេទ្យនោះ រលាក
គោលថា បឋមជ្ឈាន មានលក្ខណៈដើមផង ចាំបាច់ដោយលក្ខណៈផង ។

[៨១] បឋមជ្ឈានស្ស ឧបេក្ខានុក្រមោនា មជ្ឈេ
 មជ្ឈស្ស កតិ លក្ខណានិ ។ មជ្ឈស្ស ភីណិ
 លក្ខណានិ វិសុទ្ធិ ចិត្តំ អជ្ឈបេក្ខតិ សមថប្បដិប-
 ដ្ឋំ អជ្ឈបេក្ខតិ ឯកត្តបដ្ឋានំ អជ្ឈបេក្ខតិ យេព្វ
 វិសុទ្ធិ ចិត្តំ អជ្ឈបេក្ខតិ យេព្វ សមថប្បដិបដ្ឋំ
 អជ្ឈបេក្ខតិ យេព្វ ឯកត្តបដ្ឋានំ អជ្ឈបេក្ខតិ
 បឋមជ្ឈានស្ស ឧបេក្ខានុក្រមោនា មជ្ឈេ មជ្ឈស្ស
 ភីណិ ភីណិ លក្ខណានិ ភេត វុទ្ធិតិ បឋមជ្ឈានំ
 មជ្ឈេកល្យាណាត្ថា ហោតិ លក្ខណសម្បជ្ជត្ថា ។

[៨២] បឋមជ្ឈាន អាណានិគមប្រើប្រាស់ ខែការសំឡឹងពិនិត្យ ជា
 កណ្តាល គឺការសំឡឹងពិនិត្យ ជាភិក្ខុកណ្តាល អាណលក្ខណៈប៉ុន្មាន
 យ៉ាង ។ ការសំឡឹងពិនិត្យ ទុកជាភិក្ខុកណ្តាល អាណលក្ខណៈ ឈ
 យ៉ាង ៣ ចំក្នុងវេលាបរិសុទ្ធ វេលាសំឡឹងផ្សំផ្គុំគ្នា ចំក្នុងវេលាដើរក្តោះ
 ទៅរកសម្លាប់ វេលាសំឡឹងផ្សំផ្គុំគ្នា ចំក្នុងវេលាតាំងឡើង ក្នុងកន្លះ
 វេលាសំឡឹងផ្សំផ្គុំគ្នា គឺក្នុងវេលាចំក្នុងបរិសុទ្ធ សំឡឹងផ្សំផ្គុំគ្នា ១
 ក្នុងវេលាចំក្នុងដើរក្តោះទៅរកសម្លាប់ សំឡឹងផ្សំផ្គុំគ្នា ១ ក្នុងវេលាចំក្នុង
 តាំងឡើងក្នុងកន្លះ សំឡឹងផ្សំផ្គុំគ្នា ១ (ចាំបាច់ ៣ នេះ) ឈ្មោះថា
 ការប្រើប្រាស់ ។ ខែការសំឡឹងពិនិត្យ ទុកជាភិក្ខុកណ្តាល ខែ
 បឋមជ្ឈាន នេះឯងលក្ខណៈ ឈ យ៉ាង របស់ការប្រើប្រាស់ ។ ខែការ
 សំឡឹងពិនិត្យ ជាភិក្ខុកណ្តាល ហេតុនោះ ហេតុការណ៍ថា បឋមជ្ឈាន
 អាណលក្ខណៈកណ្តាលផង បរិច្ចារ្យយោគលក្ខណៈផង ។

លុត្តបទិក ប្រាណិកយ បដិសន្ធិការ

(៨២) បឋមជ្ឈាន ឧស្ស សម្មហំសតា បរិយោសាធិ
 បរិយោសាធិ ឧស្ស កតិ លក្ខណាធិ ។ បរិយោសា-
 ធិ ឧស្ស ឧត្តារិ លក្ខណាធិ តត្ថ ជាតាធិ ចង្វាធិ
 អនត្ថវត្តនដ្ឋេន សម្មហំសតា ឥន្ទ្រិយាធិ ឯកាស-
 ដ្ឋេន សម្មហំសតា តត្ថបករិយវហនដ្ឋេន សម្ម-
 ហំសតា អាសវនដ្ឋេន សម្មហំសតា បឋមជ្ឈាន-
 ស្ស សម្មហំសតា បរិយោសាធិ បរិយោសាធិ
 ឥមាធិ ឧត្តារិ លក្ខណាធិ តេន វុទ្ធិ បឋមជ្ឈាន
 បរិយោសាធិកល្យាណត្ថេវ ហោតិ លក្ខណសម្ម-
 ទ្ធា ឯវិ តិវត្តកតិ ចិត្តំ តិវិទកល្យាណំ ធម្មលក្ខ-
 ណសម្មទ្ធិ វិកត្តសម្មទ្ធាត្ថេវ ហោតិ វិចារសម្មទ្ធាត្ថេ
 ចិត្តសម្មទ្ធាត្ថេ សុខសម្មទ្ធាត្ថេ ចិត្តស្ស អនិច្ចាធម-
 ម្មទ្ធាត្ថេ សទ្ធាសម្មទ្ធាត្ថេ វិយសម្មទ្ធាត្ថេ សតិសម្ម-
 ទ្ធាត្ថេ សមាធិសម្មទ្ធាត្ថេ ចញ្ញាសម្មទ្ធាត្ថេ ។

លុត្តបទិក ប្រាណិកយ បដិសន្ធិការ

(៨២) បឋមជ្ឈាន ឧស្ស ឧត្តារិ លក្ខណាធិ តត្ថ ជាតាធិ ចង្វាធិ
 អនត្ថវត្តនដ្ឋេន សម្មហំសតា ឥន្ទ្រិយាធិ ឯកាស-
 ដ្ឋេន សម្មហំសតា តត្ថបករិយវហនដ្ឋេន សម្ម-
 ហំសតា អាសវនដ្ឋេន សម្មហំសតា បឋមជ្ឈាន-
 ស្ស សម្មហំសតា បរិយោសាធិ បរិយោសាធិ
 ឥមាធិ ឧត្តារិ លក្ខណាធិ តេន វុទ្ធិ បឋមជ្ឈាន
 បរិយោសាធិកល្យាណត្ថេវ ហោតិ លក្ខណសម្ម-
 ទ្ធា ឯវិ តិវត្តកតិ ចិត្តំ តិវិទកល្យាណំ ធម្មលក្ខ-
 ណសម្មទ្ធិ វិកត្តសម្មទ្ធាត្ថេវ ហោតិ វិចារសម្មទ្ធាត្ថេ
 ចិត្តសម្មទ្ធាត្ថេ សុខសម្មទ្ធាត្ថេ ចិត្តស្ស អនិច្ចាធម-
 ម្មទ្ធាត្ថេ សទ្ធាសម្មទ្ធាត្ថេ វិយសម្មទ្ធាត្ថេ សតិសម្ម-
 ទ្ធាត្ថេ សមាធិសម្មទ្ធាត្ថេ ចញ្ញាសម្មទ្ធាត្ថេ ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

[៨៣] ទុតិយជ្ឈានស្ស កោ អាធិ កំ មជ្ឈេ
 កំ ចរិយោសាធំ ។ ទុតិយជ្ឈានស្ស បដិបត្តាវសុទ្ធិ
 អាធិ ឧបេក្ខាធុត្រហោតា មជ្ឈេ សម្មាសីសទា ចរិ-
 យោសាធំ ។ បេ ។ ឯវំ តិវត្ថុកតំ ចិត្តំ តិវិជ-
 កាលកំ ធរសលក្ខណសម្បជ្ជំ វិចារសម្បជ្ជក្កា(១)
 មិតិសម្បជ្ជក្កា ហោតិ សុខសម្បជ្ជក្កា ចិត្តស្ស
 អធិដ្ឋានសម្បជ្ជក្កា សទ្ធាសម្បជ្ជក្កា វិរិយសម្បជ្ជក្កា
 សតិសម្បជ្ជក្កា សមាធិសម្បជ្ជក្កា បញ្ញាសម្បជ្ជក្កា ។

[៨៤] ទុតិយជ្ឈានស្ស កោ អាធិ កំ មជ្ឈេ
 កំ ចរិយោសាធំ ។ បេ ។ ឯវំ តិវត្ថុកតំ ចិត្តំ តិវិជ-
 កាលកំ ធរសលក្ខណសម្បជ្ជំ មិតិសម្បជ្ជក្កា(២)
 សុខសម្បជ្ជក្កា ហោតិ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានសម្បជ្ជក្កា
 សទ្ធាសម្បជ្ជក្កា វិរិយសម្បជ្ជក្កា សតិសម្បជ្ជក្កា ស-
 មាធិសម្បជ្ជក្កា បញ្ញាសម្បជ្ជក្កា ។

១ ឯ. ឧ. ឆយំ ធារេ ឧត្តំ ។ ២ ឯ. ឧ. ឆយំ ធារេ ឧត្តំ ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី២

[៨៥] ទុតិយជ្ឈាន មានអ្វីជាខាងដើម មានអ្វីជាចក្ខុវិស័យ មាន
 អ្វីជាខាងចុង ។ ទុតិយជ្ឈាន មានបដិច្ចតាវិសុទ្ធិ ជាខាងដើម មានការ
 ចម្រើនរឿយៗ ឯការសំឡឹងពិនិត្យ ជាចក្ខុវិស័យ មានការរីករាយត្រេក
 ជាខាងចុង ។ បេ ។ ចិត្តវិសេសប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងវត្ថុ ឈ ប្រការ មានសំគ ឈ
 ប្រការ ដូចគោលឧទាហរណ៍ យ៉ាងនេះឯង រឿងជាចិត្តចរិយា ដោយ
 លក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺចរិយាដោយចិត្ត ១ ចរិយាដោយចិត្តិ ១ ចរិយា
 ដោយសុខ ១ ចរិយាដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១ ចរិយាដោយសទ្ធា ១ ចរិយា
 ដោយវិរិយៈ ១ ចរិយាដោយសតិ ១ ចរិយាដោយសមាធិ ១ ចរិយា
 ដោយបញ្ញា ១ ។

[៨៦] ទុតិយជ្ឈាន មានអ្វីជាខាងដើម មានអ្វីជាចក្ខុវិស័យ មាន
 អ្វីជាខាងចុង ។ បេ ។ ចិត្តវិសេសប្រព្រឹត្តិទៅក្នុងវត្ថុ ឈ ប្រការ មាន
 សំគ ឈ ប្រការ ដូចគោលឧទាហរណ៍ យ៉ាងនេះឯង រឿងជាចិត្តចរិយា
 ដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺចរិយាដោយចិត្ត ១ ចរិយាដោយសុខ ១
 ចរិយាដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១ ចរិយាដោយសទ្ធា ១ ចរិយាដោយវិរិយៈ ១
 ចរិយាដោយសតិ ១ ចរិយាដោយសមាធិ ១ ចរិយាដោយបញ្ញា ១ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បដិសន្ធិកថា

(៨៥) ចកុក្កជ្ឈានុស្ស កោ អាទិ កំ មជ្ឈេ
 កំ ចរិយោសាទំ ។ មេ ។ ឃំវំ តិវត្ថុកតំ ចិត្តំ តិវច-
 កាល្យាណកំ នសលក្ខណសម្បជ្ឈំ ទេវត្តាសម្ប-
 ជ្ឈក្សេវ ហោតិ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានសម្បជ្ឈក្សេ សទ្វា-
 សម្បជ្ឈក្សេ វិរិយសម្បជ្ឈក្សេ សតិសម្បជ្ឈក្សេ សមាធិ-
 សម្បជ្ឈក្សេ បញ្ញាសម្បជ្ឈក្សេ ។

(៨៦) អាគាសានញ្ចយននសមាបត្តិយោ វិញ្ញា-
 ណញ្ចយននសមាបត្តិយោ អាកំត្តញ្ចយននសមា-
 បត្តិយោ ទេវសញ្ញាចាសញ្ញយននសមាបត្តិយោ កោ
 អាទិ កំ មជ្ឈេ កំ ចរិយោសាទំ ។ មេ ។ ឃំវំ
 តិវត្ថុកតំ ចិត្តំ តិវចកាល្យាណកំ នសលក្ខណសម្បជ្ឈំ
 ទេវត្តាសម្បជ្ឈក្សេវ ហោតិ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានស-
 ម្បជ្ឈក្សេ ។ មេ ។ បញ្ញាសម្បជ្ឈក្សេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(៨៧) ចកុក្កជ្ឈានុស្ស មានអ្វីជាខាងដើម មានអ្វីជាចក្ខុវិស័យ មានអ្វី

ជាខាងចុង ។ មេ ។ ចិត្តវិសេសប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវត្ថុ ឬ ប្រការ មានលំអ ឬ
 ប្រការ ដូចរោលមកហើយយ៉ាងនេះនេះ វែងជាចិត្តចិច្ចរ ដោយ
 លក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺ ចិច្ចរដោយទេវតា ១ ចិច្ចរដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១
 ចិច្ចរដោយសទ្វា ១ ចិច្ចរដោយវិរិយៈ ១ ចិច្ចរដោយសតិ ១ ចិច្ចរ
 ដោយសមាធិ ១ ចិច្ចរដោយបញ្ញា ១ ។

(៨៨) អាគាសានញ្ចយននសមាបត្តិ វិញ្ញាណញ្ចយននសមាបត្តិ

កាតិក្ខណញ្ចយននសមាបត្តិ នីតិវេទសញ្ញាសញ្ញាយននសមាបត្តិ មាន
 អ្វីជាខាងដើម មានអ្វីជាចក្ខុវិស័យ មានអ្វីជាខាងចុង ។ មេ ។ ចិត្តវិសេស
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវត្ថុ ឬ ប្រការ មានលំអ ឬ ប្រការ ដូចរោលមកហើយ
 យ៉ាងនេះនេះ វែងជាចិត្តចិច្ចរដោយលក្ខណៈ ១០ យ៉ាង គឺ ចិច្ចរដោយ
 ទេវតា ១ ចិច្ចរដោយអធិដ្ឋានចិត្ត ១ ។ មេ ។ ចិច្ចរដោយបញ្ញា ១ ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

[៨៧] អនិច្ចាទុបស្សនាយ កោ អាទិ កី មជ្ឈ
 កី បរិយោសានំ ។ បេ ។ ឃី តិវត្ថុតតិ តិវត្ថុ តិវិទ-
 កល្យាណកំ នសលត្ថុណសម្មន្ទញ្ច ។ ហោតិ
 វិចារសម្មន្ទញ្ច ជិតិសម្មន្ទញ្ច សុខសម្មន្ទញ្ច ចិត្តស្ស
 អនិច្ចាទសម្មន្ទញ្ច សទ្ធាសម្មន្ទញ្ច វិរិយសម្មន្ទញ្ច
 សតិសម្មន្ទញ្ច សមាធិសម្មន្ទញ្ច បញ្ញាសម្មន្ទញ្ច ។
 ទុក្ខាទុបស្សនាយ អនត្តាទុបស្សនាយ និព្វិទាទុប-
 ស្សនាយ វិកតាទុបស្សនាយ និរោធាទុបស្សនាយ
 បដិច្ចស្សនាទុបស្សនាយ ឧបាទុកស្សនាយ វេយាទុ-
 បស្សនាយ វិបវណាទាទុបស្សនាយ អនិមិត្តាទុប-
 ស្សនាយ អប្បណិហិតាទុបស្សនាយ សុញ្ញតាទុ-
 បស្សនាយ អនិច្ចញ្ញាទុបស្សនាយ យថាភូត-
 ញ្ញាណនស្សនាយ អាទិណទុបស្សនាយ បដិសង្ហាទុ-
 បស្សនាយ វិវដ្តនាទុបស្សនាយ សោតាបត្តិមក្កស្ស
 សកតាតាមិមក្កស្ស អនាតាមិមក្កស្ស ។ បេ ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី២

[៨៧] អនិច្ចាទុបស្សនា មានអ្វីជាហេតុដើម មានអ្វីជាលទ្ធផល
 មានអ្វីជាខាងចុង ។ បេ ។ ចិត្តវេលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវត្ថុ ឬ ច្រកា មាន
 សំគាល់ ច្រកា ដូច្នេះកាលមកហើយ យ៉ាងនេះឯង វេលដឹងចិត្តបរិច្ច
 ដោយលទ្ធផលៈ ១០ យ៉ាង គឺចរិច្ចដោយវិចារៈ ១ ចរិច្ចដោយជិតិ ១
 ចរិច្ចដោយសុខ ១ ចរិច្ចដោយអនិច្ចាទចិត្ត ១ ចរិច្ចដោយសទ្ធា ១
 ចរិច្ចដោយវិរិយៈ ១ ចរិច្ចដោយសតិ ១ ចរិច្ចដោយសមាធិ ១ ចរិច្ច
 ដោយបញ្ញា ១ ។ ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា និព្វិទាទុបស្សនា វិ-
 កតាទុបស្សនា និរោធាទុបស្សនា បដិច្ចស្សនាទុបស្សនា ឧបាទុបស្សនា
 វេយាទុបស្សនា វិបវណាទាទុបស្សនា អនិមិត្តាទុបស្សនា អប្បណិហិតា-
 ទុបស្សនា សុញ្ញតាទុបស្សនា អនិច្ចញ្ញាទុបស្សនា យថាភូតញ្ញាណ-
 នស្សនៈ អាទិណទុបស្សនា បដិសង្ហាទុបស្សនា វិវដ្តនាទុបស្សនា
 សោតាបត្តិមក្ក សកតាតាមិមក្ក អនាតាតាមិមក្ក (មានអ្វីជាហេតុដើម
 មានអ្វីជាលទ្ធផល មានអ្វីជាខាងចុង) ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោយបិដក

[៨៨] អរហន្តមគ្គស្ស តោ អាទិ ភី ឆដ្ឋ
 ភី បរិយោសាទំ ។ អរហន្តមគ្គស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ
 អាទិ ឧបេក្ខានុព្រហ្មជា ឆដ្ឋ សម្មហំសទា បរិ-
 យោសាទំ ។ អរហន្តមគ្គស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ
 អាទិស្ស កតិ លក្ខណាទិ ។ អាទិស្ស ភីណិ ល-
 ក្ខណាទិ យោ កស្ស បរិបេន្ទា តោ ចិត្តំ វិសុ-
 ជ្ឈតិ វិសុទ្ធកា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ សមធនំចិត្តំ បដិបទ្ធកិ
 បដិបទ្ធកា កក្ក ចិត្តំ បទ្ធក្ខតិ យញ្ច បរិបទ្ធកោ
 ចិត្តំ វិសុជ្ឈតិ យញ្ច វិសុទ្ធកា ចិត្តំ មជ្ឈិមំ
 សមធនំចិត្តំ បដិបទ្ធកិ យញ្ច បដិបទ្ធកា កក្ក ចិត្តំ
 បទ្ធក្ខតិ អរហន្តមគ្គស្ស បដិបទាវិសុទ្ធិ អាទិ
 អាទិស្ស ឥមាទិ ភីណិ លក្ខណាទិ កេន វុទ្ធកិ
 អរហន្តមគ្គា អាទិកល្យាណោ ចេវ ហោតិ
 លក្ខណសម្មាទ្វា ច ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោយបិដក

[៨៨] អរហន្តមគ្គ ទានអ្វីជាទានដើម ទានអ្វីជាកណ្តាល ទានអ្វីជា
 ទានចុង ។ អរហន្តមគ្គ ទានបដិបទាវិសុទ្ធិ ជាទានដើម ទានការបោស្រមៃ
 រឿយៗ ខែការសម្បត្តិកំណើត ជាកណ្តាល ទានការរីករាយព្រម ជាទាន
 ចុង ។ អរហន្តមគ្គ ទានបដិបទាវិសុទ្ធិ ជាទានដើម កើបដិបទាវិសុទ្ធិ
 ជាទានដើម ទានលក្ខណៈប៉ុន្មានយ៉ាង ។ បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាទានដើម
 ទានលក្ខណៈ ព យ៉ាង គី ធម៌ណាជាសត្រូវចេសអរហន្តមគ្គនោះ ចិត្ត
 បរិសុទ្ធបាទបរិទ្ធោះ ចិត្តរមែងដើរឆ្ពោះទៅកាន់សច្ចធម៌ចិត្ត ជាកណ្តាល
 ព្រោះសេចក្តីស្អាត ចិត្តស្អាតទៅកាន់សមធម៌ចិត្តនោះ ព្រោះការដើរឆ្ពោះ
 គឺត្រង់ដែលចិត្តស្អាតបាទធម៌ជាសត្រូវ ១ ត្រង់ដែលចិត្តដើរឆ្ពោះទៅកាន់
 សមធម៌ចិត្ត ជាកណ្តាលព្រោះសេចក្តីស្អាត ១ ត្រង់ដែលចិត្តស្អាតទៅកាន់
 សមធម៌ចិត្តនោះ ព្រោះការដើរឆ្ពោះ ១ (ព័ន្ធ ព ខេ) រយៈពេលថា បដិប-
 ទាវិសុទ្ធិ ជាទានដើម របស់អរហន្តមគ្គ នេះឯងលក្ខណៈ ព យ៉ាង
 របស់បដិបទាវិសុទ្ធិ ជាទានដើម ហេតុនោះ រលាករាលថា អរហន្តមគ្គ
 ទានរបស់ទានដើមធម៌ បរិបូរណេយលក្ខណៈធម៌ ។

បញ្ចវគ្គ អាចារ្យភាព

[៨៩] អរហន្តមគ្គស្ស ទេវត្វាធុត្រាហនា មជ្ឈិមជ្ឈស្ស កាតិ លក្ខណានិ ។ មជ្ឈិមស្ស កិណិ លក្ខណានិ វិសុទ្ធិចិត្តំ អជ្ឈបេក្ខតិ សមថេវដិច្ចនំ អជ្ឈបេក្ខតិ ឯកកុចដ្ឋានំ អជ្ឈបេក្ខតិ យេវ វិសុទ្ធិចិត្តំ អជ្ឈបេក្ខតិ យេវ សមថេវដិច្ចនំ អជ្ឈបេក្ខតិ យេវ ឯកកុចដ្ឋានំ មជ្ឈបេក្ខតិ^(១) តេន វុច្ចតិ អរហន្តមគ្គោ មជ្ឈិមគ្រិយាណា យេ ហោតិ លក្ខណសម្បជ្ជោ ធ ។

[៩០] អរហន្តមគ្គស្ស សម្បហំសថា បរិយោសានំ បរិយោសានស្ស កាតិ លក្ខណានិ ។ បរិយោសានស្ស ចត្តារិ លក្ខណានិ កត្ត ជាតានំ ធម្មានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន សម្បហំសថា ឥន្ទ្រិយានំ ឯកាសដ្ឋេន សម្បហំសថា កុម្មតិវិយាហនដ្ឋេន សម្បហំសថា អាសវនដ្ឋេន សម្បហំសថា អរហន្តមគ្គស្ស សម្បហំសថា បរិយោសានំ បរិយោសានស្ស ឥតានំ ចត្តារិ លក្ខណានិ

១. ឯក្ខណ អរហន្តមគ្គស្ស ទេវត្វាធុត្រាហនា មជ្ឈិមជ្ឈស្ស កិណិ លក្ខណានិ វិសុទ្ធិ ។

បញ្ចវគ្គ អាចារ្យភាព

[៨៩] អរហន្តមគ្គ មានការចម្រើនឡើយ ខែការសំឡឹងពិនិត្យ ជាតណ្ហាល គឺការសំឡឹងពិនិត្យ ជាតិច្ចតណ្ហាល មានលក្ខណៈ ដូច្នេះ ។ ការសំឡឹងពិនិត្យ ជាតិច្ចតណ្ហាល មានលក្ខណៈ យ៉ាង គឺ ចិត្តដែលស្អាត វេទនសំឡឹងផ្អែកដាក់ ចិត្តដែលដើរតាមទៅកេសមៈ វេទនសំឡឹងផ្អែកដាក់ ចិត្តដែលតាំងឡើងក្នុងកត្តៈ វេទនសំឡឹងផ្អែកដាក់ គឺគ្រងដែលចិត្តស្អាតសំឡឹងផ្អែកដាក់ ១ គ្រងដែលចិត្តដើរតាម ទៅកេសមៈសំឡឹងផ្អែកដាក់ ១ គ្រងដែលចិត្តតាំងឡើង ក្នុងកត្តៈ សំឡឹងផ្អែកដាក់ ១ ហេតុនោះ ហេតុដោយហេតុ អរហន្តមគ្គ មាន លំអក្រងតណ្ហាលផង ចរិយ្យាវិជ្ជាយលក្ខណៈផង ។

[៩០] អរហន្តមគ្គ មានការរីករាយព្រម ជាតានិច្ច គឺការរីករាយ ព្រមជាតានិច្ច មានលក្ខណៈដូច្នេះ ។ ការរីករាយព្រម ជាតានិច្ច មានលក្ខណៈ យ៉ាង គឺ ការរីករាយព្រម ដោយអត្ថជាមិនប្រព្រឹត្តកត្តា ខ្លួនឯងដែលកើតហើយ ក្នុងអរហន្តមគ្គនោះ ១ ការរីករាយព្រម ដោយ កត្តជាឥន្ទ្រិយតាំងឡើយមានសេចក្តីមួយ ១ ការរីករាយព្រម ដោយអត្ថជា តាំងទៅខ្លួនឯងដោយសេចក្តីមួយនោះ ១ ការរីករាយព្រម ដោយអត្ថជា ហេតុ ១ (តាំង ៤ នេះ) ឈ្មោះថាការរីករាយព្រម ជាតានិច្ច ថេស៍ អរហន្តមគ្គ នេះឯងការរីករាយព្រម ជាតានិច្ច មានលក្ខណៈ ៤ យ៉ាង

សុន្តរូបិយក ខុទ្ទកនិកាយ សុដិសន្តិកថា

គេន វុទ្ធិតិ អរហន្តមគ្គោ ចរិយោសាទកល្យាណោ
 លេ លោភិ លក្ខណសម្បជ្ជោ ន ឃី វិវត្តតតិ
 ជំនុំ វិវិទកល្យាណកំ ធនលក្ខណសម្បជ្ជិ(*)
 វិគត្តសម្បជ្ជកោ លោភិ វិចារសម្បជ្ជកោ ធិតិសម្ប-
 ជ្ជកោ សុទសម្បជ្ជកោ ចិត្តស្ស អជំនានសម្បជ្ជកោ
 សទ្ធាសម្បជ្ជកោ វិរិយសម្បជ្ជកោ សតិសម្បជ្ជកោ
 សមាធិសម្បជ្ជកោ ចញ្ញាសម្បជ្ជកោ ។ ថេ ។

[៤១] ធិមិគ្គំ អស្សាសចស្សសា អនាគ្គណមេកធិត្តស្ស
 អនាគតោ ន កយោ នម្មេ ភាវថា ឧបលត្តតិ
 ធិមិគ្គំ អស្សាសចស្សសា អនាគ្គណមេកធិត្តស្ស
 អនាគតោ ន កយោ នម្មេ ភាវថា ឧបលត្តតិ ។

១. ឧបលក្ខណសម្បជ្ជោ ។

សុន្តរូបិយក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្តិកថា

ហេតុនា លោកោលថា អរហន្តមគ្គ មានលំអនាទិច្ចន៍ផន ចរិយ្យណិ
 ដោយលក្ខណៈផន ចិត្តដែលច្រប្រើក្នុងក្បួនក្បួន ឬ ច្រកា មានលំអ ឬ
 ច្រកា ដូច្នេះកាលមកហើយយ៉ាងនេះផន វេទន៍ជាចិត្តចរិយ្យណិដោយ
 លក្ខណៈ ១៦ យ៉ាង គឺចរិយ្យណិដោយវិគត្តៈ ១ ចរិយ្យណិដោយវិចារៈ ១
 ចរិយ្យណិដោយធិតិ ១ ចរិយ្យណិដោយសុទ្ធ ១ ចរិយ្យណិដោយអជំនានចិត្ត ១
 ចរិយ្យណិដោយសទ្ធា ១ ចរិយ្យណិដោយវិរិយៈ ១ ចរិយ្យណិដោយសតិ ១
 ចរិយ្យណិដោយសមាធិ ១ ចរិយ្យណិដោយចញ្ញា ១ ។ ថេ ។

[៤១] កាលបុគ្គលមិនស្គាល់ ឲ្យអនាម្បណ៍របស់ចិត្តកែ
 មួយ ការចម្រើនឲ្យចម្រើន ច្រកា គឺ ធិមិគ្គ ១
 អស្សាសៈ ១ បស្សាសៈ ១ គេវេទន៍មិនបាន កាល
 បុគ្គលដឹង ឲ្យអនាម្បណ៍នៃចិត្តកែមួយ ការចម្រើន
 ឲ្យចម្រើន ច្រកា គឺ ធិមិគ្គ ១ អស្សាសៈ ១
 បស្សាសៈ ១ គេវេទន៍បាន ។

បញ្ជី ឯកប្បកថា

(៧២) កង វេទ ៥ គឺ យោ ធម្មា ឯកប្បកថា-
 ស្ស ការម្មណា ៥ ហោត្តិ ៥ ចំរើន គឺ យោ ធម្មា
 អវិជិតា ហោត្តិ ៥ ៥ ចំរើន វិក្កុច្ចិ ក្នុងតិ បដា-
 ទត្ថ បញ្ញាយតិ បយោគត្ថ សាធនិ វិសេសម-
 ជិត្តតិ ។ សេយ្យថាបិ ព្រុកា សមេ ភូមិភាគ
 ជិត្តតិ គមេជំ បុរិសា កកាធន ជិត្តយ្យ ព្រុកា
 បុដ្ឋកកធន្តាជំ វសេន បុរិសស្ស សតិ ឧបដ្ឋិតា
 ហោតិ ៥ អាគតេ ៥ តតេ ៥ កកាធន្ត មន-
 សំករោតិ ៥ អាគតា ៥ តតា ៥ កកាធន្តា
 អវិជិតា ហោត្តិ បដាទត្ថ បញ្ញាយតិ បយោគត្ថ
 សាធនិ វិសេសមជិត្តតិ យថា ព្រុកា សមេ ភូមិ-
 ភាគ ជិត្តតិ ឯវិ ឧបជិត្តតា ជិត្តតិ យថា កកា-
 ធន្តា ឯវិ អស្សសប្បស្សសា យថា ព្រុកា បុដ្ឋក-
 កធន្តាជំ វសេន បុរិសស្ស សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ
 ៥ អាគតេ ៥ តតេ ៥ កកាធន្ត មនសំករោតិ
 ៥ អាគតា ៥ តតា ៥ កកាធន្តា អវិជិតា ហោត្តិ

បញ្ជី ឯកប្បកថា

(៧២) ធម៌តាំង ៣ យ៉ាងនេះ មិនមែនជាអារម្មណ៍នៃចិត្តមួយផង
 ធម៌តាំង ៣ យ៉ាងនេះ មិនមែនជាមិនប្រាកដផង តើដូចម្តេច ចិត្តមិនដល់
 ខ្លួនស្តេចភ្នំវាយនាយ ១ ព្យាយាមប្រាកដ ១ ភិក្ខុញ្ញាតិព្យាយាមឱ្យសម្រេច
 បាននូវគុណវិសេស ១ ។ ប្រៀបដូចដើមឈើដែលគេដាំ លើភូមិភាគ
 កម្ពុជា ចុះសត្វដើមឈើនោះដោយឈ្មោះ ស្មារតីចុះសត្វដើមឈើ
 ឡើងចំពោះដើមឈើ ដោយគំណាចនៃធម្មតាឈ្មោះដែលពាល់ក្រូច ចុះស
 មិនធ្វើទុក្ខនិងចិត្តត្រង់ធម្មតាឈ្មោះ ដែលទាញមកទាញទៅ ធម្មតាឈ្មោះ
 ដែលទាញមកក្តី ទាញទៅក្តី មិនមែនជាមិនប្រាកដទេ ព្យាយាមមែន
 ប្រាកដផង ចុះសត្វដើមឈើព្យាយាមឱ្យសម្រេចបាននូវគុណវិសេសផង
 ឯការចូលទៅជិតចិត្តមិត្ត ទុកដូចដើមឈើដែលគេដាំ លើភូមិភាគកម្ពុជា
 ស្មើ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងដកដង្ហើមចូល ទុកដូចធម្មតាឈ្មោះ ភិក្ខុ
 កម្ពុជាទុកខ្លួនស្មារតីត្រង់ចុងប្រមុខទ្វារមាត់ ហើយគង្គិយមិនធ្វើទុក្ខនិងចិត្ត
 ខ្លួនខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងខ្យល់ដកដង្ហើមចូល តាំងដែលមកតាំងដែល
 ទៅ ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងដកដង្ហើមចូល ដែលមកក្តី ដែលទៅក្តី

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

បដាទត្វ បញ្ញាយតិ បរយោគត្វ សាធនំ វិសេស-
មនិក្ខត្តិ ឯវមេវ ភិក្ខុ តាសិកាក្កេ វា មុខនិមិត្ត
វា សតិ ឧបជ្ឈេមត្វា និសិន្នា ហោតិ ន អាគតេ
វា គតេ វា អស្សាសប្បស្សនេ មនសិកាកោតំ ន
អាគតា វា គតា វា អស្សាសប្បស្សនា អវិនិកា
ហោន្តិ បដាទត្វ បញ្ញាយតិ បរយោគត្វ សាធនំ
វិសេសមនិក្ខត្តិ(១) ។

[៨៣] កាតមំ បដាទំ ។ អាទិទិយស្ស កា-
យោចំ ចិត្តម្យំ កម្មនិយំ ហោតិ វិនិច្ឆ័យ បដាទំ ។
កាតមោ បរយោគ ។ អាទិទិយស្ស ឧបក្កិលេសា
បហិយន្តិ វិកត្តា វេសមន្តិ អយំ បរយោគ ។
កាតមោ វិសេសោ ។ អាទិទិយស្ស សញ្ញាជនាទិ
បហិយន្តិ អនុសយា ព្យាសន្តិ(២) អយំ វិសេសោ ។
ឯវំ ឧមេ ច តយោ ធម្មា ឯកចិត្តស្ស អាម្មណា
ន ហោន្តិ ន ឯវេ តយោ ធម្មា អវិនិកា ហោន្តិ
ន ច ចិត្តំ វិក្ខេបំ ក្ខត្តិ បដាទត្វ បញ្ញាយតិ
បរយោគត្វ សាធនំ វិសេសមនិក្ខត្តិ ។

១ ឧ. វិសេសមនិក្ខត្តិ បដាទត្វ ។ ២ ឧ. ច. ព្យាសន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

មិនវមេវាមិនប្រាកដទេ ព្យាយាមវេមិនប្រាកដផង ភិក្ខុញ្ចាត់ព្យាយាម
ឲ្យសាម្រេច បាននូវគុណវិសេសផង ប្រៀបដូចជាស្មារតីបុរសគាំងទ្រីង
ចំពោះដើមឈើដោយអំណាចនៃឧញ្ញារណៈដែលកាលត្រូវ បុរសមិនធ្វើ
ទុកក្នុងចិត្តត្រង់ឧញ្ញារណៈ ដែលតាញមកតាញទៅ ឧញ្ញារណៈដែល
តាញមកក្តី តាញទៅក្តី មិនវមេវាមិនប្រាកដទេ ព្យាយាមប្រាកដផង
បុរសញ្ចាត់ព្យាយាមឲ្យសាម្រេច បាននូវគុណវិសេសផង ។

[៨៤] ការព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុមានព្យាយាមប្រាជ្ញាហើយ
គែងមានកាយនឹងចិត្តនូវដល់ការងារ នេះ ឈ្មោះថាការព្យាយាម ។
ការប្រកបព្យាយាម តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុមានព្យាយាមប្រាជ្ញាហើយ វេមិន
លះចង់ខ្ចីពួកឧបក្កិលេស មានវិកត្តៈស្ងប់រម្ងាប់ នេះ ឈ្មោះថាការប្រកប
ព្យាយាម ។ គុណវិសេស តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុមានព្យាយាមប្រាជ្ញា
ហើយ វេមិនលះចង់ស្រឡះនូវពួកសញ្ញាជនៈ មានពួកអនុសយនិមិត្ត
វិចារ នេះ ឈ្មោះថាគុណវិសេស ។ នេះធម៌ ពុ យ៉ាង ដែលមិនវមេវ
ជាភាគ្នាឯកចិត្ត នេះធម៌ ពុ យ៉ាង ដែលភិក្ខុមិនវមេវាមិនដឹង
គឺ ចិត្តមិនដល់នូវសេចក្តីឈឺឆាប់ ១ ព្យាយាមប្រាកដ ១ ភិក្ខុញ្ចាត់
ព្យាយាមឲ្យសាម្រេចបាននូវគុណវិសេស ១ យ៉ាងនេះឯង ។

(៤២) អាណាចក្រស្រីយស្ស បរិបូណ៌ សុភាវិតា

អនុបុត្រ បរិចិត្ត យថា តុល្លា ទេសិតា
 សោមី លោកិ បរិសេតិ អត្តា ឧត្តា ទេសិតា ។
 អាណន្តិ អស្សាសោ ឆោ បស្សាសោ ។ អនាណ្តិ
 បស្សាសោ ឆោ អស្សាសោ ។ អស្សាសប្បស្សា-
 សាសេន ឧបដ្ឋានំ សតិ(១) យោ អស្សសតិ តស្ស-
 បដ្ឋានិ យោ បស្សសតិ តស្សបដ្ឋានិ ។ បរិបូណ៌-
 តិ បរិក្កហដ្ឋេន បរិបូណ៌ បរិវាដ្ឋេន បរិបូណ៌
 បរិច្ឆាដ្ឋេន បរិបូណ៌ ។

សុភាវិតា ធម្មស្ស ភាវិតា តត្ថ ជាតានំ
 ធម្មានំ អនតិវត្តនដ្ឋេន ភាវិតា វត្ថុយានំ
 វិការសដ្ឋេន ភាវិតា តត្ថបករិយភាវិតា ធម្មេន

• ១. ឧ. អស្សាសាសេន ឧបដ្ឋានំ សតិ បស្សាសាសេន ឧបដ្ឋានំ សតិ ។

(៤២) អាណាចក្រស្រីយស្ស បរិបូណ៌ សុភាវិតា
 ចាត្រឹមហើយដោយប្រពៃ សន្សំហើយដោយលំដាប់
 ឲ្យដូចព្រះត្រៃបិដកដែរហើយ បុគ្គលនោះវែង
 ញ៉ាំងលោកខ្លះឲ្យភ័យស្ល ដូចជាព្រះចន្ទ ដែលដុត
 ស្រឡាចាកពពក ។

ពាក្យថា ភាវៈ ប្រែថា ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ចំនែកប្រែថា ខ្យល់
 ដកដង្ហើមចូល ទេ ។ ពាក្យថា ធម្មេន ប្រែថា ខ្យល់ដកដង្ហើម
 ចូល ចំនែកប្រែថា ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ ទេ ។ សតិ(ស្មារតី)ជាវិភាគ
 អំ វែងកំណត់អំណត់ដែលដកដង្ហើមចេញ កំណត់អំណត់ដែលដក
 ដង្ហើមចូល ដោយអំណាចនៃខ្យល់ដកដង្ហើមចេញនឹងដកដង្ហើមចូល ។
 ពាក្យថា បរិវាដ្ឋេនហើយ និបាតដកដង្ហើមចេញ ដោយអត្ថបទដែល
 បរិវាដ្ឋេនហើយ ដោយអត្ថបទជាចំណេះ បរិវាដ្ឋេនហើយ ដោយអត្ថ
 បទប្រែប្រួល ។

ពាក្យថា ចាត្រឹមហើយដោយប្រពៃ បានដល់ភាវិតា ៤ យ៉ាង
 គឺ ភាវិតា ដោយអត្ថបទដែលប្រព្រឹត្តក្នុង ខួរពួកធម៌ដែលកើតក្នុងមគ្គ
 នោះ ១ ភាវិតា ដោយអត្ថបទដែលពង្រឹងចំណេះ មានសេចក្តីយ
 ១ ភាវិតា ដោយអត្ថបទនាំទៅ ខួរព្រាហ្មណ៍ដែលពង្រឹងនោះ ១

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោយនិកាយ

ភាវនា អាសេវនា ដូន ភាវនា កស្សិមេ ធម្មា រោ
ភាវនា យាធិការតា ហោត្តិ វត្ថុកាតា អនុដ្ឋិតា
បរិច្ចា អុសសារនា ។

យាធិការតិ យេត្ត យេត្ត អាតម្ពតិ កត្ត កត្ត
វសិច្ចតោ ហោតិ ពលច្បតោ វេសារជ្ជច្បតោ ក-
ស្ស ភេ(១) ធម្មា អាវជ្ជច្បតិកតា ហោត្តិ អាតម្ព-
លាច្បតិកតា មនសិការច្បតិកតា ចិត្តច្បតិកតា
តតា ភេន វុច្ចតិ យាធិការតិ ។

វត្ថុកាតិ យស្មី យស្មី វត្ថុស្មី ចិត្តិ ស្វាធិដ្ឋិតិ
ហោតិ កស្មី កស្មី វត្ថុស្មី សតិ សុច្ឆតិដ្ឋិតា ហោតិ
យស្មី យស្មី វា ចន វត្ថុស្មី សតិ សុច្ឆតិដ្ឋិតា
ហោតិ កស្មី កស្មី វត្ថុស្មី ចិត្តិ ស្វាធិដ្ឋិតិ ហោតិ
ភេន វុច្ចតិ វត្ថុកាតិ ។

អនុដ្ឋិតិ(២) យេន យេន ចិត្តិ អភិធិហាតិ
ភេន ភេន សតិ អនុចរិត្តតិ យេន យេន វា ចន
សតិ អនុចរិត្តតិ ភេន ភេន ចិត្តិ អភិធិហាតិ ភេន
វុច្ចតិ អនុដ្ឋិតា ។

១ ឧ. ឥស្ស ៣ ៤ ។ ២ ឧ. ឧត្តរ វត្ថុស្មី វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោយនិកាយ

ភាវនា ដោយកត្តាជាសក ១ នេះឯង អន្តរបស់ភាវនា ៤ យ៉ាង ដែល
ធ្វើឱ្យដូចជាយាន ធ្វើឱ្យដូចជាក្នុងទីតាំង ឱ្យកាន់ឡើងវិញ
សន្សំហើយ ប្រាសសេចក្តីស្ងប់ប្រសើរហើយ ។

ពាក្យថា ធ្វើឱ្យដូចជាយាន សេចក្តីថា ក៏ក្នុងចំណងចំណាស់ វែង
ជាងក្នុងវេលាស្ងប់ដំបូង ដល់ក្នុងក្នុង ដល់ក្នុងសេចក្តីក្លៀវក្លា
ធម៌នោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះរបស់ក្នុងនោះ វែងជាប់ចំពោះដោយ
ការតែងតែង ជាប់ចំពោះដោយការប៉ងប៉ង ជាប់ចំពោះដោយការធ្វើទុក
ក្នុងចិត្ត ជាប់ចំពោះដោយការកើតឡើងវិញចិត្ត ហេតុនោះ លោក
ទើបហៅថា ធ្វើឱ្យដូចជាយាន ។

ពាក្យថា ធ្វើឱ្យដូចជាក្នុងទីតាំង សេចក្តីថា ចិត្តដែលកើតឡើង
ល្អចំពោះវេលា ។ ស្មារតីវែងក្នុងស្មារតីចំពោះវេលានោះ ឬក៏ ស្មារតី
ក្នុងស្មារតីចំពោះវេលា ។ ចិត្តក៏ក្នុងនោះក៏ធម៌ជាល្អ ក្នុងវេលានោះ ។
ហេតុនោះ លោកទើបហៅថា ធ្វើឱ្យដូចជាក្នុងទីតាំង ។

ពាក្យថា ឱ្យកាន់ឡើងវិញ សេចក្តីថា ចិត្តនេះវាច្បងចង
លា ។ ស្មារតីក៏ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌នោះ ឬក៏ ស្មារតីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងធម៌
លា ។ ចិត្តក៏ក្នុងនោះក៏ធម៌វាច្បងចង ហេតុនោះ លោកទើប
ហៅថា ឱ្យកាន់ឡើងវិញ ។ ។

မဟာဝိသုဒ္ဓိ အာရုံစူးစိုက်စွာ

បរិច្ចាគ បរិក្ខេប បរិច្ចាគ បរិក្ខេប

បរិច្ចាគ បរិច្ចារ្យ បរិច្ចាគ សតិយា បរិក្ខណ្ឌ

ជំនាត់ ចាបកេ អកុសលេ ឆន្ទេ តេជ វិទូតំ

ថវិកា តា តា ១

សុសមាន្ទាតិ ចក្ខុវេទ សុសមាន្ទា ភក្ត ជា.

គាត់ ចង្អាត់ អង្គរវត្តរដ្ឋ សុសាណា ឥន្ទ្រយានី

ឯកសារ ១២១ ឧបសគ្គ ក្នុងកិច្ចការ ១២១

សុសងារទ្វា ឥច្ចុច្ច័យីកាធំ តំលេសាធំ សុសង្ឃ

ဗျူဟာ(၁) လှေမာသာ ၁

* ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

ဗဟုသုတ အကျဉ်းချုပ်

រាជ្យថា សង្ឃហើយ សេចក្តីថា សង្ឃហើយ ដោយភក្តីចាំគ្រប់

គ្រង សង្ឃហើយ ដោយអង្គព័ន្ធហិកា សង្ឃហើយ ដោយអង្គព័ន្ធ

ចំពោះ ចក្ខុវិស័យគ្រប់គ្រង (ធម៌) ដោយស្មារតី វេទន៍ឈ្នះពួក

កកសលនដំណាចក ហេតុនោះ លោកទីបតោលថ សន្ទូចយ៉ាង ។

ពាក្យថា ប្រាជ្ញសេនាស្តីស្ទង់ប្រែង សេនាស្តីថា ការប្រាជ្ញសេនាស្តីស្ទង់

ប្រភេទ ៤ យ៉ាង គឺ ការប្រារព្ធនូវសេចក្តីស្ងប់ស្រព ដោយឥតថាមិនប្រ.

ព្រឹត្តិកម្មនៃវគ្គកងទ័ពស្រីក្រីក្រស្ថានៈ ១ ការប្រារព្ធសេចក្តីស្ងប់ច្រាត

ដោយគ្មានការព្រួយបារម្ភ ១ ការប្រឆាំងសង្គមស្រីប្រពៃ

ដោយអង្គជំនាញវិទ្យាសាស្ត្រស្ថិតនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ១ ការបោះពុម្ពផ្សាយ

សូមប្រពៃ ព្រោះគោលបំណងនៃការសង្ខេបនេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាបន្តោ

សុសមន្តិ អត្ថិ សម្មំ អត្ថិ សុសម្មំ ។ កាតមំ
 សម្មំ ។ យេ ភត្តុ ជាតា អនុវដ្ឋា កុសលា ពោធិ-
 បក្ខិយា^(១) ឥន្ទំ សម្មំ ។ កាតមំ សុសម្មំ ។ យំ
 ភេសំ^(២) ធម្មាជំ អារម្មណំ និរោធា និព្វានំ ឥន្ទំ
 សុសម្មំ ។ ឥតិ ឥនក្ស សម្មំ សុសម្មំ^(៣) ញាតំ
 ហោតិ និដ្ឋំ^(៤) វិនិច្ឆ័យ សច្ចិកាតំ ឧស្ស័តំ បញ្ញាយ
 អារទ្ធិ ហោតិ វិរិយំ អសម្បិទំ ឧបដ្ឋិតា សតំ
 អម្បមុដ្ឋា ឧស្សទ្វា កាយោ អារទ្វា^(៥) សមាហិតំ
 ចិត្តំ ឯកត្តំ ភេទ វុច្ចតិ សុសមារទ្វាតំ ។

១ ខ. ព្យាដិបក្ខិយា ។ ២ ខ. ប. យំ ភេសំ ភេសំ ។ ៣ ខ. ប. និទក្ស សុសម្មំ ។
 ៤ ខ. ឥន្ទំ ។ ៥ ខ. ប. ឧសារទ្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាបន្តោ

កាត្យថា សេចក្តីស្ងប់ប្រៃ ។ សេចក្តីថា ការស្ងប់កំខាន ការស្ងប់
 ប្រៃកំខាន ។ ការស្ងប់ តើដូចម្តេច ។ ពួកពោធិបក្ខិយធម៌ណា
 ដែលកើតក្នុងការវិនាសនោះ ជាធម៌មិនមានជាស ជាកុសល នេះឈ្មោះ
 ថា ការស្ងប់ ។ ការស្ងប់ប្រៃ តើដូចម្តេច ។ ការម្នាក់ គឺការរំលត់
 ការរំលត់នៅក្នុងធម៌នោះ ឯណា នេះ ឈ្មោះថាការស្ងប់ប្រៃ ។ ឯការ
 ស្ងប់នឹងការស្ងប់ប្រៃនេះ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយដឹងហើយ ឃើញហើយ
 ជ្រាបច្បាស់ហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាល់ស្រូវហើយ ដោយ
 បញ្ញា ព្យាយាមដឹងនោះជាកថយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយប្រាកដហើយ
 ស្មារតីដែលលោកគម្ពល់ទាំងហើយ វេទនាមិនត្រូវក្នុង កាយដែលស្ងប់
 ហើយ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយប្រាកដហើយ ចិត្តដែលគម្ពល់ទាំងហើយ
 វេទនានាការម្នាក់តែមួយ ហេតុនោះ លោកទិច្ចោតាមថា ប្រាកដ
 សេចក្តីស្ងប់ប្រៃ ដោយច្រកាដូច្នេះឯង ។

បញ្ចវគ្គ អាណាថាភិក្ខុ

អនុបុព្វំ បរិច្ឆេទិកា ធីយំ អស្សាសវសេន បុរិមា
 បុរិមា បរិច្ឆេទិកា បដិមា បដិមា អនុបរិច្ឆេទិកា ធីយំ
 មស្សាសវសេន បុរិមា បុរិមា បរិច្ឆេទិកា បដិមា
 បដិមា អនុបរិច្ឆេទិកា រស្សំ អស្សាសវសេន បុរិមា
 បុរិមា បរិច្ឆេទិកា បដិមា បដិមា អនុបរិច្ឆេទិកា រស្សំ
 មស្សាសវសេន បុរិមា បុរិមា បរិច្ឆេទិកា បដិមា បដិមា
 អនុបរិច្ឆេទិកា ។ បេ ។ បដិមិស្សក្កាទុបស្សី អស្សាសវ-
 សេន បុរិមា បុរិមា បរិច្ឆេទិកា បដិមា បដិមា អនុបរិច្ឆេ-
 ទិកា បដិមិស្សក្កាទុបស្សី មស្សាសវសេន បុរិមា បុរិមា
 បរិច្ឆេទិកា បដិមា បដិមា អនុបរិច្ឆេទិកា សត្វាបិ សោឡ-
 សវត្ថុតា អាណាថាភិក្ខុយោ អញ្ញមញ្ញំ បរិច្ឆេទិកា
 ខេវ យោធិ អនុបរិច្ឆេទិកា ក គេន វុទ្ធិកិ អនុបុព្វំ
 បរិច្ឆេទិកា ។

បញ្ចវគ្គ អាណាថាភិក្ខុ

កាស្យថា សន្សំហើយដោយលំដាប់ គឺកាស្យាសន្សំភាវនាខាង
 ដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ កាស្យាសន្សំភាវនាខាងចុង ។ បុគ្គល
 សន្សំរឿយៗហើយ ដោយកំណត់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញវែង កាស្យា-
 សន្សំភាវនាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ កាស្យាសន្សំភាវនា
 ខាងចុង ។ បុគ្គលសន្សំរឿយៗហើយ ដោយកំណត់ខ្យល់ដកដង្ហើម
 ចូលវែង កាស្យាសន្សំភាវនាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ កាស្យាសន្សំ-
 សន្សំភាវនាខាងចុង ។ បុគ្គលសន្សំរឿយៗហើយ ដោយកំណត់ខ្យ-
 ល់ដកដង្ហើមចេញ កាស្យាសន្សំភាវនាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំ
 ហើយ កាស្យាសន្សំភាវនាខាងចុង ។ បុគ្គលសន្សំរឿយៗ ហើយ
 ដោយកំណត់ខ្យល់ ដកដង្ហើមចូល ។ បេ ។ កាស្យាសន្សំ
 ភាវនាខាងដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ កាស្យាសន្សំភាវនាខាងចុង ។
 បុគ្គលសន្សំរឿយៗហើយ ដោយកំណត់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ របស់
 បុគ្គលភ្នកតិចារណាខ្ញុំការលេងស្រឡះ កាស្យាសន្សំភាវនាខាង
 ដើម ។ បុគ្គលសន្សំហើយ កាស្យាសន្សំភាវនាខាងចុង ។ បុគ្គល
 សន្សំរឿយៗហើយ ដោយកំណត់ខ្យល់ដកដង្ហើមចូល របស់បុគ្គល
 ភ្នកតិចារណាខ្ញុំការលេងស្រឡះ កាស្យាសន្សំភាវនាខាងដើម ។ កាស្យា
 ភុ ១៦ បុគ្គលសន្សំហើយដង សន្សំរឿយៗ ហើយ ទៅវិញទៅមកដង
 ហេតុនា លោកទើបកាលថា សន្សំហើយដោយលំដាប់ ។

លុត្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្ហើយវិញ្ញាណ

យជាតិ ធន យជន្តា អត្តនមជ្ជោ យជន្តា
 អត្តសមជ្ជោ យជន្តា អត្តបរិវិញ្ញាបន្នោ យជន្តា
 អភិញ្ញោ យជន្តា បរិញ្ញោ យជន្តា បហន្នោ
 យជន្តា ភវន្នោ យជន្តា សច្ចិកិរិយន្នោ យជ-
 ន្តោ សប្បាភិសមយន្តោ យជន្តា វិរោធិ មគ្គិយ្យ-
 កាដោ យជន្តា ។

ឧទ្ទោតិ យោ សោ ភកក សយន្ត អនាចរិយ-

កោ ធុត្វ អនន្តស្មុកេសុ ធម្មេសុ សាមី សប្បាធិ
 អភិសង្កជ្ឈិ(១) តត្ថ ច សត្វញ្ចកំ បន្តោ ពលេសុ ច

វសីភារី ។

១. ឧ. ១. អវិស្សជ្ឈតិ ។

លុត្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ហើយវិញ្ញាណ

ពាក្យថា ដូចជា សេចក្តីថា អត្តថាដូចជា មាន ១០ យ៉ាង គឺ

អត្តថាខ្លាធម្មវត្ថុន ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១ អត្តថាញប្បវត្តន ឈ្មោះ
 អត្តថាដូចជា ១ អត្តថាវេសន៍វត្ថុន ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១ អត្តថាដឹង
 ច្បាស់ ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១ អត្តថាកំណត់ដឹង ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១
 អត្តថាលះចង់ ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១ អត្តថាចម្រើន ឈ្មោះអត្តថាដូច
 ជា ១ អត្តថាធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១ អត្តថាត្រាស់ដឹងនូវ
 សច្ចៈ ឈ្មោះអត្តថាដូចជា ១ អត្តថាធម្មស្មុគស្មាញក្នុងនិរោធិ ឈ្មោះអត្ត
 ថាដូចជា ១ ។

ពាក្យថា ព្រះកុដ្ឋ មានដល់ ព្រះមាតាព្រះភាគ ដែលត្រាស់ដឹង

ដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់ពុំបានកាតាញ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈក្នុងចម្លើយ
 តាំងឡាយ ដែលទ្រង់ទិដ្ឋទានច្បាស់ក្នុងពេលមុន ដោយព្រះអង្គឯង ទ្រង់
 ដល់នូវសុញ្ញភាព ក្នុងចម្លើយតាំងឡាយនោះ ទ្រង់ដល់នូវសេចក្តី
 ស្ងាត់ក្នុងពេលតាំងឡាយផង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ពុទ្ធាតិ ទេវី ធាមី ខាតព កាតំ ន មីនេវ កាតំ
 ន កាតព កាតំ ន ភពិធិយា កាតំ ន មីន្តាម-
 ទ្វេហំ កាតំ ន ញាតិសាលោហិតេហំ កាតំ ន
 សមណក្រាហ្មណោហំ កាតំ ន ទេវតាហំ កាតំ
 វិហេត្តន្តិកាមេតំ ពុទ្ធានំ កតវន្តានំ តោធិយា មូលេ
 សហ សព្វញ្ញតញ្ញាណស្ស បដិលាភា សង្ខតា
 បញ្ញត្តិ យធិនំ ពុទ្ធាតិ ។

ទេសីតាតិ អត្តនមថដ្ឋោ យថត្ថោ យថា ពុទ្ធន
 ទេសីតោ អត្តសមថដ្ឋោ យថត្ថោ យថា ពុទ្ធន
 ទេសីតោ អត្តបរិទិត្តាចមដ្ឋោ យថត្ថោ យថា
 ពុទ្ធន ទេសីតោ ។ បេ ។ ធិរោទេ បតិដ្ឋាបកដ្ឋោ
 យថត្ថោ យថា ពុទ្ធន ទេសីតោ ហោតិ កហដ្ឋោ
 វា ហោតិ បព្វដិកោ វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ព្រះនាមថា ព្រះពុទ្ធ នេះ មិនមែនជាព្រះនាម ដែលព្រះមាតា
 ថ្វាយទេ មិនមែនព្រះបិតាថ្វាយទេ មិនមែនព្រះភាគាថ្វាយទេ មិនមែន
 ព្រះកង្ខីថ្វាយទេ មិនមែនពួកមិត្តភក្តិភាគាថ្វាយទេ មិនមែនពួកញាតិ
 សាលាហិតថ្វាយទេ មិនមែនពួកសមណក្រាហ្មណ៍ថ្វាយទេ មិនមែន
 ពួកទេវតាថ្វាយទេ ព្រះនាមថា ព្រះពុទ្ធ នេះ ជាវិហារក្នុងកថាម(១)
 របស់ព្រះពុទ្ធតាំងឡាយ ទ្រង់មានព្រះភាគ ជាទាមបញ្ញត្តិ ព្រោះការ
 ព្រាស់ជីវិត ដំណាលនឹងការបោះ ផ្លូវសព្វញ្ញតញ្ញាណ ក្រោមម្លប់
 រោងព្រឹក្ស ។

កាត្យថា ទ្រង់សំដែងហើយ សេចក្តីថា អត្តថាទូន្មានផ្លូវខ្លួន
 ឈ្មោះអត្តថាផ្លូវថា គឺផ្លូវថាព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ អត្តថាហ្វូងផ្លូវខ្លួន
 ឈ្មោះអត្តថាផ្លូវថា គឺផ្លូវថាព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ អត្តថាវលក់
 ផ្លូវខ្លួន ឈ្មោះអត្តថាផ្លូវថា គឺផ្លូវថាព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ។ បេ ។
 អត្តថាឱ្យអម្បស្ស័នសិប្បក្នុងនិរោធមិ ឈ្មោះអត្តថាផ្លូវថា គឺផ្លូវថាព្រះ
 ពុទ្ធទ្រង់សំដែងហើយ ពោះជាគ្រហស្ថត្ថិ បព្វជិតត្ថិ ។

១ ពានដែលកើតមានក្នុងចំណុចនៃការប្រជានិយម ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

លោកោតិ ទទ្ធលោកោ ធាតុលោកោ អា-
 យតនលោកោ វិបត្តិកវលោកោ វិបត្តិសម្ពុលោកោ
 សម្ពុត្តិកវលោកោ សម្ពុត្តិសម្ពុលោកោ ឯកោ
 លោកោ សព្វេ សត្តា អាហារដ្ឋិតិកា ។ ថេ ។
 អដ្ឋាស លោកោ អដ្ឋាស ធាតុយោ ។

បកាសេតិកា អត្ថនថដ្ឋិ យថត្ថំ អភិសម្ពុទ្ធក្ខា
 សោ ឥមំ លោកំ ឱកាសេតិកា(១) បកាសេតិ អត្ថ-
 សនថដ្ឋិ យថត្ថំ អភិសម្ពុទ្ធក្ខា សោ ឥមំ លោកំ
 ឱកាសេតិ បកាសេតិ អត្ថបរិវិជ្ជានថដ្ឋិ យថត្ថំ អភិ-
 សម្ពុទ្ធក្ខា សោ ឥមំ លោកំ ឱកាសេតិ ។ ថេ ។
 និរោធន បតិដ្ឋាបកថដ្ឋិ យថត្ថំ អភិសម្ពុទ្ធក្ខា សោ
 ឥមំ លោកំ ឱកាសេតិ បកាសេតិ ។

១ ១. ធម្មនុកថា ភាគទី១ ទំព័រ ១

បទដ្ឋកថា ភាគទី២

ពាក្យថា លោក បានដល់ខន្ធលោក ពាក្យលោក តាមនន-
 លោក វិបត្តិកវលោក វិបត្តិសម្ពុលោក សម្ពុត្តិកវលោក សម្ពុត្តិ-
 សម្ពុលោក លោក ១ បានដល់ពួកសត្វចំណីគស់ដែលរាំងនៅដោយ
 លាភាហារ ។ ថេ ។ លោក ១៨ បានដល់ធាតុ ១៨ ។

ពាក្យថា វេមនិឡក្ខិច្ឆាសំ គឺ បុគ្គលនោះវេមនិញ្ចាតិលោកនេះឱ្យ
 ភ្លឺស្វាង ឱ្យភ្លឺច្បាស់ ព្រោះប្រាសដីនី ឱ្យអក្ខរកម្មឱ្យខ្លួន ឈ្មោះ
 អក្ខរកម្មថា បុគ្គលនោះវេមនិញ្ចាតិលោកនេះ ឱ្យភ្លឺស្វាង ឱ្យភ្លឺច្បាស់
 ព្រោះប្រាសដីនី ឱ្យអក្ខរកម្មថាឱ្យខ្លួន ឈ្មោះអក្ខរកម្មថា បុគ្គល
 នោះវេមនិញ្ចាតិលោកនេះ ឱ្យភ្លឺស្វាង ព្រោះប្រាសដីនី ឱ្យអក្ខរកម្ម
 វេមនិឡក្ខិច្ឆាសំ ឈ្មោះអក្ខរកម្មថា ។ ថេ ។ បុគ្គលនោះ វេមនិញ្ចាតិ
 លោកនេះ ឱ្យភ្លឺស្វាង ឱ្យភ្លឺច្បាស់ ព្រោះប្រាសដីនី ឱ្យអក្ខរកម្មថាឱ្យខ្លួន
 សិប្បនិរោធនថា ឈ្មោះអក្ខរកម្មថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសម្ពុទ្ធភិក្ខុ

អត្តា ធុត្តោ ចន្ទិមាតិ យថា អន្តា ឯវំ
 កិលេសា យថា ធានា ឯវំ អរិយញ្ញាណំ យថា
 ចន្ទិមា ធម្មតោ ឯវំ ភិក្ខុ យថា ធានា អត្តា
 ធុត្តា មហិយា ធូមាធម្មតោ ភក្កោណា(១) វិជ្ជា-
 ធុត្តា ភាសតេ ច តថតេ ច វិភេទតិ ច ឯវមេវ
 ភិក្ខុ សទ្ធក្កិលេសេហិ វិធុត្តា ភាសតេ ច
 តថតេ ច វិភេទតិ ច ភេទ វុទ្ធិតិ អត្តា ធុត្តោ
 ចន្ទិមាតិ ឥមាធិ ភេស វេទានេ ញាណាធិ ។
 ពណ៌វ ។

[៨៨] កតតាធិ តត្ថិសំ សភោការីសុ ញាណ-
 ធិ(២) ។ ឥច ភិក្ខុ អញ្ញកតោ វា វុត្តាម្ពលក-
 តោ វា សុញ្ញកតតោ វា ធិសីនតិ បល្លង្គិ
 អាគុជិត្វា ឧដ្ឋិ កាយំ បណិទាយ ចរិមុទំ សាតិ
 ឧបដ្ឋមេត្វា សោ សភោវ អស្សសតិ ។ បេ ។

១ ឧ.ម. ភក្កោណា ។ ២.ម. សភោការីញ្ញាណធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសម្ពុទ្ធភិក្ខុ

កាស្យថា ដូចជាព្រះពុទ្ធដែលផុតស្រឡះចាកពពក ឥតពកយ៉ាង
 ណា កិលេសយ៉ាងនោះ ព្រះចក្រយ៉ាងណា កិលេសយ៉ាង
 នោះ ចន្ទិមាទេវតាយ៉ាងណា ភិក្ខុយ៉ាងនោះ ព្រះពុទ្ធដែលផុតស្រឡះ
 ហើយ ចាកពពក ផុតស្រឡះហើយ ចាកវង្សនិងនិរន្តរៈនិងអដ្ឋ
 ផុតស្រឡះហើយ ចាកបាវនៈនិងវិទ្យា វេទនៈនិង វេទនៈនិង ថ្កនៈ
 ថ្កនៈនិង យ៉ាងណា ភិក្ខុដែលផុតស្រឡះហើយ ចាកកិលេសចំណង
 វេទនៈនិង វេទនៈនិង ថ្កនៈនិង យ៉ាងនោះដែរ ហេតុនោះ លោក
 កាលថា ដូចជាព្រះពុទ្ធដែលផុតស្រឡះចាកពពក ចំណងនោះហៅ
 វេទនៈនិង ឧបាស ។

ចន្ទិ ពណ៌វ ។

[៨៨] សភោការីញ្ញាណ ឆៀង ភិក្ខុចរិត ។ ភិក្ខុ ក្នុង
 សាសនានេះ ទៅកាន់ព្រឹក្ស ទៅកាន់សាល័យ ទៅកាន់ផ្ទះស្វាមីភិ
 ក្ខុយក្នុងក្រុង តាំងកាយឱ្យត្រង់ តាំងសតិ ឱ្យបានមុខគ្នាទៅរក
 (កម្មវិធី) ភិក្ខុនោះ បានសតិ ដកដង្ហើមចេញ ។ បេ ។

ឃោវន្ត អាទាយនាថា

សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 សទ្ធកាយប្បដិសំវេទំ ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 ធម្មម្ព័យំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 ធម្មម្ព័យំ កាយសង្ខារំ ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ
 មីតិប្បដិសំវេទំ សុខប្បដិសំវេទំ ចិត្តសង្ខារប្បដិសំវេទំ
 ធម្មម្ព័យំ ចិត្តសង្ខារំ ចិត្តប្បដិសំវេទំ អភិប្បមោធយំ
 ចិត្តំ សមាធយំ ចិត្តំ វិមោធយំ ចិត្តំ អនិច្ចាទុបស្សី
 វិភក្តាទុបស្សី ធិរេច្ចាទុបស្សី បដិច្ចស្សត្តាទុបស្សី
 អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ បដិច្ចស្សត្តាទុបស្សី ធម្ម-
 សិស្សាមីតិ សិក្ខាតិ ។

ឃោវន្ត អាទាយនាថា

សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺរូបលំអ្វីនូវនាងនាង
 នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់នូវកាយ
 គឺរូបលំអ្វីនូវនាងនាង នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ភាគអញកាលរង្វាប់
 កាយសង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញកាលរង្វាប់កាយ-
 សង្ខារ នឹងដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់
 នូវបីតិ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ កំណត់ដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ
 គឺវេទនានឹងសញ្ញា កាលរង្វាប់នូវចិត្តសង្ខារ ជាអ្នកកំណត់ដឹងច្បាស់ចិត្ត
 កាលញ៉ាំងចិត្តឱ្យរីករាយភ្លាំង កាលកម្ពស់ចិត្ត កាលដោះចិត្ត ជាអ្នកតំណាង
 រណាឱ្យអនិច្ចលក្ខណៈ ជាអ្នកតំណាងរណាឱ្យការប្រាសចាកធនៈ ជាអ្នក
 តំណាងរណាឱ្យធម៌ជាវិលតំ ជាអ្នកតំណាងរណាឱ្យធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្ត
 ចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកតំណាង
 រណាឱ្យធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចិត្តចេញចាកកិលេស នឹងដកដង្ហើមចូល ។

(៤២) ឥតាតិ ឥតិស្សា ធិដ្ឋិយា ឥតិស្សា ទុដ្ឋិ-
 យា ឥតិស្សា វុចិយា ឥតស្មី អាធានេ ឥតស្មី
 ធម្មេ ឥតស្មី វិនយេ ឥតស្មី ធម្មវិនយេ ឥតស្មី
 ចាវធានេ ឥតស្មី ព្រហ្មវិនយេ ឥតស្មី សត្តសាសនេ
 តេន វុច្ចតិ ឥតាតិ ។

ភិក្ខុតិ ធម្មុដ្ឋងកល្យាណកោ វា ហោតិ ភិក្ខុ
 សេតោ វា អរហា វា អកុប្បធម្មោ ។

អរញ្ញន្តំ និកុម្ភិតា តហំ ឥន្ទ្រិយា សព្វមេតំ
 អរញ្ញំ ។

វុត្តមូលន្តំ ឥត្ត(១) ភិក្ខុនោ អាសនំ បញ្ញត្តិ
 ហោតិ មញ្ជោ វា បិប័ វា ភិសំ វា ឥដ្ឋតា វា
 ធម្មត្ថល្លោ វា តិណសល្លោ វា មល្លាសល្លោ
 វា មលាសសល្លោ(២) វា ឥត្ត ភិក្ខុ ធម្មមតិ វា
 តិដ្ឋតិ វា និសីធនិ វា សេយ្យី វា កម្សេតិ ។

សុញ្ញន្តំ តេននំ អនាគត្ថំ ហោតិ កហដ្ឋេវ
 វា បព្វជិតេហំ វា ។

១ ខ. ម. យន្ត ។ ២ ខ. មលាសល្លោ ។ ឃ. មលាសល្លោ ។

(៤២) ពាក្យថា ក្នុងសាសនានេះ គឺ ក្នុងចំងើន៖ ក្នុងសេចក្តី
 ចេញចំពោះ ក្នុងសេចក្តីដាច់ចំពោះ ក្នុងសេចក្តីប្រកាន់ចំពោះ ក្នុងធម៌
 នេះ ក្នុងវិន័យនេះ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ក្នុងពាក្យជាប្រធាននេះ ក្នុង
 ព្រហ្មចរិយៈនេះ ក្នុងសាសនាខែនៃព្រះសាស្តានេះ ហេតុម្យ៉ាង លោក
 រោលថា ក្នុងសាសនានេះ ។

ពាក្យថា ភិក្ខុ បានដល់ភិក្ខុជាតល្យាណបុគ្គល ឬជាសេតុៈ ឬក៏
 ជាអរហន្ត ដែលមានធម៌មិនកម្រើក ។

ពាក្យថា ព្រៃ បានដល់ទី ចេញទៅខាងក្រៅ អំពីសន្ថវនោល
 ព័ន្ធគល់នេះ ឈ្លានចេញ ។

ពាក្យថា គល់ឈើ បានដល់តាសនៈ គឺគ្រើ កាំភ្លើ ពូកភ្លើ
 កន្ទេលភ្លើ ភ្នំភ្លើស្បែកភ្លើ ក្រោលស្មៅភ្លើ ក្រោលស្លឹកឈើភ្លើ ក្រោល
 ចំបើងភ្លើ ដែលគេក្រាលសម្រាប់ដុតទៀងគល់ឈើនោះ ភិក្ខុច្រើន
 ក៏បាន ឈរក៏បាន អង្គុយក៏បាន សិន្ធុក៏បាន លើតាសនៈនោះ ។

ពាក្យថា ស្ងួត គឺមិនកុះករដោយពួកគ្រូបាស្ត ឬពួកបព្វជិតណា
 មួយ ។

ಆರ್ಟಿಕಲ್ ೧೭ **ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ**

អត្ថាធិបតី វិហារោ អន្តរាយោកា តាសាធា ហៈ
 ម្មយំ កុរោតំ ។ ធិសីនតិ បល្លង្គំ អកុដិក្ខាតិ ធិសិៈ
 ប្រា រោតិ បល្លង្គំ អកុដិក្ខា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិសា-
 យ(១) ឧបុកា រោតិ កាយោ បដិជិតោ បណិហិ-
 តោ(២) ។

បរិមុខំ សតី ឧបជ្ឈបេតាតិ បរិវិ បរិគ្គហេដ្ឋា
មុទន្តិ ឈិយ្យាឈដ្ឋា សតីតិ ឧបជ្ឈាឈដ្ឋា ភេទ វុច្ច-
តិ បរិមុខំ សតី ឧបជ្ឈបេតាតិ ។

(៤៧) ស្ថាពរ អស្សសត្តិ(៣) តត្ថសាយ អា-
 ការហិ សតោការី(៤) ទីយំ អស្សសវសេន ចិត្ត-
 ស្សកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទតា សតិ ឧបដ្ឋិតា
 ហោតិ តាយ សតិយា តេន ញាណេន សតោការី
 ហោតិ ទីយំ អស្សសវសេន ចិត្តស្ស វិកក្កតំ
 អវិក្ខេបំ បដាទតា សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ

១ ឧ. ប. ចូលវិញ្ញាបនបត្រ ។ ២ ឧ. ប. ប៉ុន្តែ ស្របតាមប្រពៃណី ។ ៣ ឧ. ប. សម្រាប់
អនុសាសន៍ សម្រាប់ ចម្បងសិទ្ធិ ។ ៤ ឧ. ប. សម្រាប់ប្រពៃណី ។

មហាវិថ្ត អានុបាសក

ពាក្យថា ផ្ទះ បានដល់វិហារ អន្តរាយាត ប្រាសាទវែង
ប្រាសាទបានដំបូលរលើង គួបរា ។

ពាក្យថា អង្គុយរោងក្នុង គឺ ជាអ្នកអង្គុយរោងក្នុង គាត់កាយឡ
ត្រង់ ចានកាយត្រង់ នឹងជីវិត នឹងខ្លួន ។

អង្គប្បវេណីជាតិ តំណីសភា ឲ្យមានមុខតួនាទីរដ្ឋបាល (កម្មវិធី)
 ប្រជុំជាតិ ថា មានអត្ថប្រយោជន៍ ជាតិ មុន មានអត្ថប្រយោជន៍
 គ្រូបង្រៀន ជាតិ ជាតិ មានអត្ថប្រយោជន៍ ប្រយោជន៍ ប្រយោជន៍
 រដ្ឋបាលជាតិ តំណីសភាឲ្យមានមុខតួនាទីរដ្ឋបាល (កម្មវិធី) ។

(៨៧) ភាគៗ មានសក្តិផលនៃស្តីបទច្បាប់ អតិថេយ្យ ជា បុគ្គល
ធ្វើសក្តិ ដោយការ ៣២ គឺ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់នូវការវិនិច្ឆ័យនៃ
ការម្នាក់តែមួយ មិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃស្តីបទច្បាប់ដែល សក្តិក
កម្រិតថា បុគ្គលធ្វើសក្តិដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាល
បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវសភាវវិនិច្ឆ័យនៃការម្នាក់តែមួយ មិនរាយមាយ
ដោយអំណាចនៃស្តីបទច្បាប់ដែល សក្តិកម្រិតថា បុគ្គលធ្វើសក្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសម្ព័ន្ធភាគខន្ធ

តាយ សតិយា ភេទ ញាណោ ន សតោកាវី ហោតិ
 វស្សំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 មជាទតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា
 ភេទ ញាណោ ន សតោកាវី ហោតិ វស្សំ មស្សាស-
 វសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ មជាទតោ សតិ
 ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា ភេទ ញាណោ
 សតោកាវី ហោតិ ។ មេ ។ មជ្ជិមិស្សក្កានុបស្សី
 អស្សាសវសេន មជ្ជិមិស្សក្កានុបស្សី មស្សាសវសេន
 ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ មជាទតោ សតិ
 ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា ភេទ ញាណោ
 សតោកាវី ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ព័ន្ធភាគខន្ធ

ដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត
 មានការច្នៃឯកមួយ មិនឈមមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញទ្វី សតិ
 ក៏ឆ្កល់មាំ បុគ្គលធ្វើសតិដោយស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ កាល
 បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្តមានការច្នៃឯកមួយ មិនឈមមាយ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមច្បាស់ ទ្វី សតិក៏ឆ្កល់មាំ បុគ្គលធ្វើសតិដោយស្មារតីនោះ
 ដោយញាណនោះ ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្តមាន
 ការច្នៃឯកមួយ មិនឈមមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ សម្រាប់
 អ្នកកំចាត់រណេយ្យេត្ត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកកំលេស ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមច្បាស់ សម្រាប់អ្នកកំចាត់រណេយ្យេត្ត នូវធម៌ជាគ្រឿង
 រលាស់ចេញចាកកំលេស សតិក៏ឆ្កល់មាំ បុគ្គលធ្វើសតិ ដោយ
 ស្មារតីនោះ ដោយញាណនោះ ។

[៩៨] កង្ខំ ធិមំ អស្សសន្តោ ធិមំ អស្ស-
 សាមីតិ បដាបាតំ ធិមំ បស្សសន្តោ ធិមំ
 បស្សសាមីតិ បដាបាតំ ។ ធិមំ អស្សសំ អន្ទាទ-
 សង្ខារេ អស្សសតិ ធិមំ បស្សសំ អន្ទាទសង្ខារេ
 បស្សសតិ ធិមំ អស្សសប្បស្សសំ អន្ទាទសង្ខារេ
 អស្សសតិមិ បស្សសតិមិ ធិមំ អស្សសប្បស្សសំ
 អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតោមិ បស្សសតោមិ ធន្ទោ
 ឧប្បជ្ជតិ ធន្ទវសេន គតោ សុខុមតវំ ធិមំ អស្សសំ
 អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតិ ធន្ទវសេន គតោ សុខុ-
 មតវំ ធិមំ បស្សសំ អន្ទាទសង្ខារេ បស្សសតិ
 ធន្ទវសេន គតោ សុខុមតវំ ធិមំ អស្សសប្បស្សសំ
 អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតិមិ បស្សសតិមិ ធន្ទវ-
 សេន គតោ សុខុមតវំ ធិមំ អស្សសប្បស្សសំ
 អន្ទាទសង្ខារេ អស្សសតោមិ បស្សសតោមិ ចាមុជ្ជិ

[៩៨] ភិក្ខុកាលដកដង្ហើមចេញវែង កំដឹងច្បាស់ថា គាតាអញ
 ដកដង្ហើមចេញវែង កាលដកដង្ហើមចូលវែង កំដឹងច្បាស់ថា គាតាអញ
 ដកដង្ហើមចូលវែង តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុដកចេញ ខ្ញុំដង្ហើមចេញវែង
 ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដកចូល ខ្ញុំដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកនៃកាល
 វែង ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញដង្ហើមចូលវែង ក្នុង
 ចំណែកនៃកាលវែង កាលភិក្ខុដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញ
 ដង្ហើមចូលវែង ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង (ច្រើនដង) ឆ្នេះ (ចំណង់
 ក្នុងអ្វីមួយ) វាមិនកើតឡើង ភិក្ខុដកចេញ ខ្ញុំដង្ហើមចេញវែងល្អិតក្រ
 លែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ ដក
 ចូល ខ្ញុំដង្ហើមចូលវែងដ៏ល្អិតក្រលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង
 ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញដង្ហើម
 ចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង ដោយ
 អំណាចនៃឆន្ទៈ កាលភិក្ខុដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ខ្ញុំដង្ហើមចេញ
 ដង្ហើមចូលវែង ដ៏ល្អិតក្រលែងជាងនោះ ក្នុងចំណែកនៃកាលវែង
 ដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ (ច្រើនដង) បាទដ្ឋៈ វាមិនកើតឡើង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថាខណ្ឌ

ឧប្បជ្ជតិ ចាមុជ្ជវសេន ភតោ សុទ្ធចតវំ ធិយំ
 អស្សាសំ អន្ទានសង្ខារេ អស្សសតិ ចាមុជ្ជវសេន
 ភតោ សុទ្ធចតវំ ធិយំ បស្សាសំ អន្ទានសង្ខារេ
 បស្សសតិ ចាមុជ្ជវសេន ភតោ សុទ្ធចតវំ ធិយំ
 អស្សាសឬស្សាសំ អន្ទានសង្ខារេ អស្សសតិបិ
 បស្សសតិបិ ចាមុជ្ជវសេន ភតោ សុទ្ធចតវំ ធិយំ
 អស្សាសឬស្សាសំ អន្ទានសង្ខារេ អស្សសតោបិ
 បស្សសតោបិ ធិយំ អស្សាសឬស្សាសា ចិត្តំ វិវដ្តតិ
 ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ឥមេហំ ទវហកាវហំ ធិយំ
 អស្សាសឬស្សាសកាយោ ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្ស-
 នាញាណំ កាយោ ឧបដ្ឋានំ ចោ សតិ សតិ
 ឧបដ្ឋានំ ទេវ សតិ ច តាយេ សតិយោ ភេន ញា-
 ណេន ភំ កាយំ អនុបស្សតីតិ ភេន វុទ្ធតិ កាយេ
 កាយោនុបស្សនា សតិឬដ្ឋានការវនា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថាខណ្ឌ

ភិក្ខុជករេញ ឡូដង្ហើមរេញវេនដីល្អិតត្រូវលង់ជានោះ ក្នុងចំណោម
 កាលវេន ដោយអំណាចខែបាមុជ្ជៈ ដកចូល ឡូដង្ហើមចូលវេនដីល្អិត
 ត្រូវលង់ជានោះ ក្នុងចំណោមកាលវេន ដោយអំណាចខែបាមុជ្ជៈ
 ដករេញក្តី ដកចូលក្តី ឡូដង្ហើមរេញឬដង្ហើមចូលវេន ដីល្អិតត្រូវលង់
 ជានោះ ក្នុងចំណោមកាលវេន ដោយអំណាចខែបាមុជ្ជៈ កាលភិក្ខុ
 ដករេញក្តី ដកចូលក្តី ឡូដង្ហើមរេញឬដង្ហើមចូលវេនដីល្អិតត្រូវលង់
 ជានោះ ក្នុងចំណោមកាលវេន ដោយអំណាចខែបាមុជ្ជៈ (ច្រើនដង)
 ចិត្តក៏ឃ្លានរេញ អំពីដង្ហើមរេញឬដង្ហើមចូលវេន ទារក្ខតិភំនិទោសិបំ
 នេះកាយដង្ហើមរេញនឹងដង្ហើមចូលវេន ដោយកាយ ៧ យ៉ាង ដែល
 ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ កាយ ឈ្មោះថា
 ឧបដ្ឋាន មិនមែនឈ្មោះថាសតិទេ សតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានៈផង ឈ្មោះ
 ថាសតិផង ភិក្ខុនិពារណារមេញ ឡូកាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយ
 ញាណនោះ ដោយនោះ លោកពាលថា កាយកាយាអនុបស្សនាសតិ-
 ឬដ្ឋានការវនា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

បញ្ចវគ្គ ភាគបាតកថា

[៨៨] អនុបស្សតិភិ កងំ តំ កាយំ អនុប-
 ស្សតិ ។ អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ ចោ វិនិច្ចតោ ទុ-
 ក្ខតោ អនុបស្សតិ ចោ សុខតោ អនត្តតោ អនុ-
 បស្សតិ ចោ អត្តតោ វិនិច្ឆន្ទតិ ចោ ទន្ធិតិ វិជ្ជតិ
 ចោ វជ្ជតិ វិរោធនតិ ចោ សមុទេតិ បដិវិស្សន្តតិ
 ចោ អាធិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ វិនិច្ឆសញ្ញំ
 បដហតិ ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញំ បដ-
 ហតិ អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញំ បដហតិ
 វិនិច្ឆន្តោ ទន្ធិ បដហតិ វិជ្ជន្តោ កកំ បដហតិ
 វិរោធន្តោ សមុទយំ បដហតិ បដិវិស្សន្តន្តោ
 អាហារិ បដហតិ វិវដ្តំ កាយំ អនុបស្សតិ ។

បញ្ចវគ្គ ភាគបាតកថា

[៨៨] សំនួរត្រង់ភាគបាត ភិក្ខុភិក្ខុចារណាយោ ឃើញ ដើមភិក្ខុភិក្ខុចារ-
 ណាយោឃើញខ្លាចយោនោះ ផ្ដុំចម្រុះ ។ ភិក្ខុភិក្ខុចារណាយោ ថាមិនទៀង
 មិនមែនថាទៀងទេ ពិចារណាយោឃើញ ថាជាទុក្ខ មិនមែនថាជាសុខទេ
 ពិចារណាយោឃើញ ថាមិនមែនខ្លួន មិនមែនថាខ្លួនទេ (ធម៌) កែងឡើយ
 ណាយ មិនមែនវិញយទេ កែងជំនួញ មិនមែនត្រក្រាបណាទេ
 កែងលែងបង់ មិនមែនឱ្យកើតទេ កែងលាស់ចោល មិនមែនក្នុងកន្លែង
 ភិក្ខុកាលពិចារណាយោឃើញ ថាមិនទៀង វេទន៍លេងនូវវិចិត្រសញ្ញា កាល
 ពិចារណាយោឃើញ ថាជាទុក្ខ វេទន៍លេងនូវសុខសញ្ញា កាលពិចារណា
 ឃើញថាមិនមែនខ្លួន វេទន៍លេងនូវអត្តសញ្ញា កាលឡើយណាយ
 វេទន៍លេងនូវសេចក្ដីរីករាយ កាលដឹងនូវ វេទន៍លេងនូវកង្វះ កាល
 លែង វេទន៍លេងនូវហេតុជាគ្រឿងឱ្យកើត កាលលាស់ចោល វេទន៍
 លេងនូវសេចក្ដីប្រកាន់ ភិក្ខុភិក្ខុចារណាយោឃើញខ្លាចយោនោះ យ៉ាង
 នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

[១១១] ភាវនាភិ ចត្តស្សោ ភាវនា ភក្ក ជា
 កាងំ ធម្មាងំ អនុត្តរក្កន្ធន្នេន ភាវនា វត្ថុយាងំ
 ឯកាសន្នេន ភាវនា តទុបករិយាហន្នេន ភាវនា
 អាសេវន្នេន ភាវនា ជីយំ អស្សាសប្បស្សសា.
 សេន ចត្តស្សោកក្កំ អវិក្កេចំ បដិធានា វិធិតា
 វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិធិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិធិតា អន្តត្ថំ
 កច្ឆន្តិ វិធិតា សញ្ញា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិធិតា ឧបជ្ឈហន្តិ
 វិធិតា អន្តត្ថំ កច្ឆន្តិ វិធិតា វិភង្គកា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិធិតា
 ឧបជ្ឈហន្តិ វិធិតា អន្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។

[១១២] កងំ វិធិតា វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិធិតា
 ឧបជ្ឈហន្តិ វិធិតា អន្តត្ថំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

[១១៣] ភាវនា បាទ ផលភាវនា ២ យ៉ាង គឺ ភាវនា
 ដោយអក្កថាមិច្ឆប្រត្រក្កន្ធន្នេន ផលភាវនា ១ ភាវនា
 ដោយអក្កថាវត្ថុយាងំ ឯកាសន្នេន ១ ភាវនា ដោយអក្កថា
 តាវត្ថុយាងំ ឯកាសន្នេន ១ ភាវនា ដោយអក្កថា
 សេន ១ កាលភក្កជីវិត្តស្ថានភាវនាចំ មានការងារក្នុង កាល
 មិនកាល ដោយអំណាចនៃច្បាប់ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នៃច្បាប់ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
 វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនា
 ជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន
 សញ្ញាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន សញ្ញាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន
 សញ្ញាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន សញ្ញាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន
 វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន
 វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន ។

[១១៤] វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន
 វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន វេទនាជីវិត្តស្ថាន ។

បទដ្ឋាន ភាគទាបបំផុត

កង វេទនាយ ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជាសមុទយា វេទនាសមុទយោតិ បច្ចយសមុទ-
 យដ្ឋន វេទនាយ ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ក-
 ល្យាសមុទយា វេទនាសមុទយោតិ កក្កសមុទយា
 វេទនាសមុទយោតិ ជស្សសមុទយា វេទនាសមុ-
 ទយោតិ បច្ចយសមុទយដ្ឋន វេទនាយ ឧប្បនោ
 វិទិតោ ហោតិ ធិត្ថត្ថិលត្ថុណី បស្សតោបិ វេទ-
 នាយេ ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ឯវំ វេទនាយ
 ឧប្បនោ វិទិតោ ហោតិ ។

កង វេទនាយ ឧប្បដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។
 អធិត្ថោ មនសិករោតោ ទយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោ-
 តិ ទុត្ថោ មនសិករោតោ ភយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ អនត្ថោ មនសិករោតោ សុញ្ញតុបដ្ឋានំ
 វិទិតំ ហោតិ ឯវំ វេទនាយ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ ។

បទដ្ឋាន ភាគទាបបំផុត

ការកើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ តើដូចម្តេច ។ ការកើតឡើង
 នៃវេទនាដ៏ប្រាកដ ដោយអត្ថថាភក្តិឡើងប្រែប្រួល ប្រែប្រួលថា
 ការកើតឡើងនៃវេទនា ប្រែប្រួលការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការកើតឡើងនៃ
 វេទនាដ៏ប្រាកដ ដោយអត្ថថាភក្តិឡើងប្រែប្រួល ប្រែប្រួលថា ការ
 កើតឡើងនៃវេទនា ប្រែប្រួលការកើតឡើងនៃកល្យាណ ប្រែប្រួលថា ការកើត
 ឡើងនៃវេទនា ប្រែប្រួលការកើតឡើងនៃកម្ម ប្រែប្រួលថា ការកើត
 ឡើងនៃវេទនា ប្រែប្រួលការកើតឡើងនៃជស្សៈ កាលតិក្កតិចារណាយេញ
 ត្ថុវលក្កណៈវេទនាណិក ការកើតឡើងនៃវេទនា ក៏ប្រាកដឡើង ការ
 កើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

ការកើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ តើដូចម្តេច ។ កាលតិក្កតិចារណាយេញ
 ត្ថុក្កតិចារណាយេញ ថាមិនឡើង ការកើតឡើងថាអស់ទៅ វេទនាប្រាកដ កាល
 តិក្កតិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ការកើតឡើងថាអស់ទៅ វេទនាប្រាកដ
 កាលតិក្កតិចារណាយេញ ថាមិនមែនទុក្ខ ការកើតឡើងថាសូន្យ វេទនា
 ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃវេទនា ដ៏ប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កឹមភិក្ខុនិកាយ

កាសិ វេទនាយ អត្ថន្តរោ វិទិតោ ហោតិ ។

អវិជ្ជាធិរោតា វេទនាធិរោតាតិ បច្ចយធិរោតដ្ឋន

វេទនាយ អត្ថន្តរោ វិទិតោ ហោតិ តណ្ហាធិរោតា

វេទនាធិរោតាតិ កម្មធិរោតា វេទនាធិរោតាតិ ដ-

ស្សធិរោតា វេទនាធិរោតាតិ បច្ចយធិរោតដ្ឋន វេទ-

នាយ អត្ថន្តរោ វិទិតោ ហោតិ វិបសិកាមលក្ខណំ

បស្សតាមិ វេទនាយ អត្ថន្តរោ វិទិតោ ហោតិ ឯវិ

វេទនាយ អត្ថន្តរោ វិទិតោ ហោតិ ឯវិ វិទិតា វេទ-

នា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តតំ កច្ឆន្តិ ។

[១២៦] កាសិ វិទិតា សញ្ញា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា

ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តតំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កឹមភិក្ខុនិកាយ

ការដល់នូវសេចក្តីវិនាស ខែវេទនា ដ៏ប្រាកដ កើតដូចម្តេច ។

ការដល់នូវសេចក្តីវិនាស ខែវេទនា វេទនាប្រាកដ ដោយអន្តរា

លេខនៃច្បាប់ ព្រោះយល់ថា ការលក់វេទនា ព្រោះការលក់អវិជ្ជា

ការដល់នូវសេចក្តីវិនាស ខែវេទនា វេទនាប្រាកដ ដោយអន្តរា

នៃច្បាប់ ព្រោះយល់ថា ការលក់វេទនា ព្រោះការលក់តណ្ហា ព្រោះ

យល់ថា ការលក់វេទនា ព្រោះការលក់កម្ម ព្រោះយល់ថា ការលក់

វេទនា ព្រោះការលក់ផស្សៈ កាលកិត្តិភិក្ខុនិកាយយើង ខ្ញុំលក្ខណៈ

ខែវេទនាប្រាកដ ការដល់នូវសេចក្តីវិនាស ខែវេទនា វេទនាប្រាកដ

យ៉ាងនេះ វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាកើតឡើង វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាកំ

ឡើង វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាដល់នូវសេចក្តីវិនាស យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៦] សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទនាកើតឡើង សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទនា

កំឡើង សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទនាដល់នូវសេចក្តីវិនាស កើតដូចម្តេច ។

បទដ្ឋាន អាណាមកា

កង់ សញ្ញាយ ឧប្បាណា វិទិសោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជាសមុទយោ សញ្ញាសមុទយោតិ បទ្វយសមុទ-
 យោដ្ឋន សញ្ញាយ ឧប្បាណា វិទិសោ ហោតិ ក-
 ណ្ឌាសមុទយោ សញ្ញាសមុទយោតិ កម្មសមុទយោ
 សញ្ញាសមុទយោតិ ជស្សសមុទយោ សញ្ញាសមុទ-
 យោតិ បទ្វយសមុទយោដ្ឋន សញ្ញាយ ឧប្បាណា
 វិទិសោ ហោតិ ធិត្ថត្ថិលត្ថាណំ បស្សតោចិ
 សញ្ញាយ ឧប្បាណា វិទិសោ ហោតិ ឯវិ សញ្ញាយ
 ឧប្បាណា វិទិសោ ហោតិ ។

កង់ សញ្ញាយ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។
 អនិច្ចតោ មនសិករោតោ ទយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ អនត្ថតោ មនសិករោតោ សុញ្ញតុបដ្ឋានំ
 វិទិតំ ហោតិ ឯវិ សញ្ញាយ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។

បទដ្ឋាន អាណាមកា

ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ដ៏ប្រាកដ កើតដូចម្តេច ។ ការកើតឡើង
 នៃសញ្ញា វេទនាប្រាកដ ដោយអត្តជាតិកើតឡើងព្រោះបទ្វយ ព្រោះ
 យស្គថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃអវិជ្ជា ការកើត
 ឡើងនៃសញ្ញា វេទនាប្រាកដ ដោយអត្តជាតិកើតឡើងព្រោះបទ្វយ ព្រោះ
 យស្គថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃកណ្តា ព្រោះ
 យស្គថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃកម្ម ព្រោះយស្គ
 ថា ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ព្រោះការកើតឡើងនៃជស្សៈ កាលភក្តុ
 ភំចារណាយេញនូវលក្ខណៈនៃកំណើត ការកើតឡើងនៃសញ្ញា វេទនា
 ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃសញ្ញា វេទនាប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

ការកើតឡើងនៃសញ្ញាដ៏ប្រាកដ កើតដូចម្តេច ។ កាលភក្តុធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្ត ថាដទៃទៀត ការកើតឡើងថាអស់ទៅ វេទនាប្រាកដ កាល
 ភក្តុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាដទៃទៀត ការកើតឡើងថាអស់ទៅ វេទនាប្រាកដ
 កាលភក្តុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាដទៃទៀត ការកើតឡើងថាស្ងួត វេទនា
 ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃសញ្ញា ដ៏ប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុ បដិសន្ធិកថា

កាដំ សញ្ញាយ អត្ថន្តរោ វិជិតោ ហោតិ ។

អវិជ្ជាធិរោតា សញ្ញាធិរោតាតិ បច្ចុយធិរោតាដ្ឋេន

សញ្ញាយ អត្ថន្តរោ វិជិតោ ហោតិ ឥណ្ឌាធិរោតា

សញ្ញាធិរោតាតិ កម្មធិរោតា សញ្ញាធិរោតាតិ ជស្ស-

ធិរោតា សញ្ញាធិរោតាតិ បច្ចុយធិរោតាដ្ឋេន សញ្ញាយ

អត្ថន្តរោ វិជិតោ ហោតិ វិមវិណាមលក្ខណំ បស្ស-

តោបិ សញ្ញាយ អត្ថន្តរោ វិជិតោ ហោតិ ឯវិ ស-

ញ្ញាយ អត្ថន្តរោ វិជិតោ ហោតិ ឯវិ វិជិតា សញ្ញា

ឧប្បជ្ឈន្តិ វិជិតា ឧប្បហន្តិ វិជិតា អព្ពត្តំ កច្ឆន្តិ ។

(១០៣) កាដំ វិជិតា វិគត្តា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិជិតា

ឧប្បហន្តិ វិជិតា អព្ពត្តំ កច្ឆន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ការដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា ដ៏ប្រាកដ តើដូចម្តេច ។ ការ

ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា វេទន៍ប្រាកដ ដោយអន្តរាវលក៍ចម្លើយ

ព្រោះយល់ថា ការលក់សញ្ញា ព្រោះការលក់អវិជ្ជា ការដល់នូវសេចក្តី

វិនាសនៃសញ្ញា វេទន៍ប្រាកដ ដោយអន្តរាវលក៍ចម្លើយ ព្រោះយល់

ថា ការលក់សញ្ញា ព្រោះការលក់ចក្ខុ ព្រោះយល់ថា ការលក់

សញ្ញា ព្រោះការលក់កម្ម ព្រោះយល់ថា ការលក់សញ្ញា ព្រោះការ

លក់ជស្សៈ ការលក់ក្នុងចរណ៍នាមយុទ្ធសក្កណៈ នៃការច្របូប ការ

ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃសញ្ញា វេទន៍ប្រាកដ ការដល់នូវសេចក្តីវិនាស

នៃសញ្ញា វេទន៍ប្រាកដ យ៉ាងនេះ សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទន៍កើតឡើង

សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទន៍កើតឡើង សញ្ញាដ៏ប្រាកដ វេទន៍ដល់នូវសេចក្តី

វិនាស យ៉ាងនេះឯង ។

[១០៣] វិគត្តាដ៏ប្រាកដ វេទន៍កើតឡើង វិគត្តាដ៏ប្រាកដ វេទន៍

កើតឡើង វិគត្តាដ៏ប្រាកដ វេទន៍ដល់នូវសេចក្តីវិនាស តើដូចម្តេច ។

កថា វិគត្តានំ ឧប្បាទោ វិទិតោ ហោតិ ។ អ-
 វិជ្ជាសមុទយោ វិគត្តាសមុទយោតិ បព្វយសមុទយោ-
 ន វិគត្តានំ ឧប្បាទោ វិទិតោ ហោតិ តណ្ហាសមុទ-
 យោ វិគត្តាសមុទយោតិ កាឌុសមុទយោ វិគត្តាសមុទ-
 យោតិ សញ្ញាសមុទយោ វិគត្តាសមុទយោតិ បព្វយ-
 សមុទយោ វិគត្តានំ ឧប្បាទោ វិទិតោ ហោតិ
 និព្វត្តិលទ្ធុណំ បស្សតោចិ វិគត្តានំ ឧប្បាទោ
 វិទិតោ ហោតិ ឯវំ វិគត្តានំ ឧប្បាទោ វិទិតោ
 ហោតិ ។

កថា វិគត្តានំ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។ អនិ-
 ច្ចតោ មនសីករោតោ ទយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ
 ទុក្ខតោ មនសីករោតោ កយតុបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ
 អនត្តតោ មនសីករោតោ សុញ្ញតុបដ្ឋានំ វិទិតំ
 ហោតិ ឯវំ វិគត្តានំ ឧបដ្ឋានំ វិទិតំ ហោតិ ។

ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ ដ៏ប្រាកដ កើតដូចម្តេច ។ ការកើតឡើងនៃ
 វិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ ដោយអង្គជាតិកើតឡើងប្រោះច្រើន ប្រោះយល់ថា
 ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ ប្រោះការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ
 វេទនាប្រាកដ ដោយអង្គជាតិកើតឡើងប្រោះច្រើន ប្រោះយល់ថា ការកើត
 ឡើងនៃវិភក្តៈ ប្រោះការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ ប្រោះយល់ថា ការកើត
 ឡើងនៃវិភក្តៈ ប្រោះការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ ប្រោះយល់ថា ការកើតឡើង
 នៃវិភក្តៈ ប្រោះការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ កាលតំកល់ចំពោះយើងឲ្យ
 លក្ខណៈ នៃតំលើត ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ ការកើត
 ឡើងនៃវិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ ដ៏ប្រាកដ កើតដូចម្តេច ។ កាលតំកល់ចំពោះ
 ក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ កាល
 តំកល់ចំពោះក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ
 កាលតំកល់ចំពោះក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ
 ប្រាកដ ការកើតឡើងនៃវិភក្តៈ វេទនាប្រាកដ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

កាថំ វិគត្តានំ អត្ថន្តោ វិធិតោ ហោតិ ។
 អវិជ្ជានិរោធ�ោ វិគត្តានិរោធាតិ បច្ចយនិរោធរដ្ឋន
 វិគត្តានំ អត្ថន្តោ វិធិតោ ហោតិ តណ្ហានិរោធា
 វិគត្តានិរោធាតិ កម្មនិរោធា វិគត្តានិរោធាតិ សញ្ញា-
 និរោធា វិគត្តានិរោធាតិ បច្ចយនិរោធរដ្ឋន វិគត្តា-
 នំ អត្ថន្តោ វិធិតោ ហោតិ វិបរិណាមលក្ខណំ
 បស្សនោបំ វិគត្តានំ អត្ថន្តោ វិធិតោ ហោតិ ឯវិ
 វិគត្តានំ អត្ថន្តោ វិធិតោ ហោតិ ឯវិ វិធិតោ
 វិគត្តា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិធិតោ ឧបជ្ឈហន្តិ វិធិតោ អត្ថត្ថំ
 កត្ថន្តំ ។

[១០២] ដ៏យំ អស្សាសច្យស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កតំ អវិភូតំ បដិច្ចោ វិជ្ជាបរិយាមិ សមោ-
 ធានេតិ កោតវេញ បដិច្ចោតិ សមត្ថវេញ បដិវិជ្ជាតិ
 ។ ចេ ។ នម្មេ សមោធានេតិ កោតវេញ បដិច្ចោតិ
 សមត្ថវេញ បដិវិជ្ជាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សដិសន្ធិកថា

ការដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃវិគត្តៈ ដ៏ប្រាកដ គឺដូចខ្លួន ។ ការ
 ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃវិគត្តៈ វែងប្រាកដ ដោយអត្ថបទលក្ខណៈ
 ប្រាកដយល់ថា ការលក់វិគត្តៈ ព្រោះការលក់អវិជ្ជា ការដល់នូវសេចក្តី
 វិនាស នៃវិគត្តៈ វែងប្រាកដ ដោយអត្ថបទលក្ខណៈ ប្រាកដយល់ថា
 ការលក់វិគត្តៈ ព្រោះការលក់តណ្ហា ប្រាកដយល់ថា ការលក់វិគត្តៈ
 ព្រោះការលក់កម្ម ប្រាកដយល់ថា ការលក់វិគត្តៈ ព្រោះការលក់
 សញ្ញា ការលក់វិគត្តៈ ព្រោះការលក់បច្ចយនិរោធរដ្ឋន ការដល់
 នូវសេចក្តីវិនាសនៃវិគត្តៈ វែងប្រាកដ ការដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃវិគត្តៈ
 វែងប្រាកដ យ៉ាងនេះ នៃក្តីដ៏ប្រាកដ វែងកើតឡើង វិគត្តៈដ៏ប្រាកដ
 វែងកើតឡើង វិគត្តៈដ៏ប្រាកដវែងដល់នូវសេចក្តីវិនាស យ៉ាងនេះឯង ។

[១០៤] បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ នូវការពិតចិត្តមានការផ្លាស់ប្តូរ
 ដែលមិនរាយការណ៍ វែងប្រាកដដ្ឋានចាំបាច់ ដោយអំណាចនៃ
 ខ្យល់ដង្ហើមចេញនឹងខ្យល់ដង្ហើមចូលវែង វែងដឹងច្បាស់ នូវភាពវែង
 វែងពាក់ព័ន្ធនូវការស្ងប់ផង ។ ចេ ។ វែងប្រាកដនូវចិត្តចាំបាច់
 វែងដឹងច្បាស់នូវភាពវែង វែងពាក់ព័ន្ធនូវការស្ងប់ផង ។

បទដ្ឋកថា អនាថាភិក្ខុ

ឥន្ទ្រិយាធិ សមាធានេតិ កថំ ឥន្ទ្រិយាធិ
 សមាធានេតិ ។ អធិមោក្ខាដ្ឋេន សន្តិទ្រិយំ ស-
 មាធានេតិ បក្កហាដ្ឋេន វិវិយំទ្រិយំ សមាធានេតិ
 ឧបដ្ឋាធាដ្ឋេន សតិទ្រិយំ សមាធានេតិ អវិក្ខេប-
 ដ្ឋេន សមាធិទ្រិយំ សមាធានេតិ ទេស្សនដ្ឋេន
 បញ្ញាទ្រិយំ សមាធានេតិ អយំ បុគ្គលោ ឥមាធិ
 ឥន្ទ្រិយាធិ ឥមស្មី ការម្មលោ សមាធានេតិ
 តេន វុច្ចតិ ឥន្ទ្រិយាធិ សមាធានេតិ ។

កោចាញ បដិទាតិកិ យទ្ធស្ស ការម្មលំ កំ
 តស្ស តោជំ យំ តស្ស តោជំ កំ តស្ស ក-
 រម្មលំ បដិទាតិកិ បុគ្គលោ បដិទតា បញ្ញា ។

សមន្តំ ការម្មធាស្ស ឧបដ្ឋាធិ សមំ ចិក្ខុស្ស
 អវិក្ខេបោ សមំ ចិក្ខុស្ស អធិដ្ឋាធិ សមំ ចិក្ខុស្ស
 រោតាធិ សមំ ។

អត្ថោតិ អនុវដ្ឋដ្ឋា ធិត្តិលេសដ្ឋោ រោតាធិដ្ឋោ
 បរមដ្ឋោ ។

បទដ្ឋកថា អនាថាភិក្ខុ

សិទ្ធិត្រីភក្សថា ប្រមូលនូវឥន្ទ្រិយាធិ កើតប្រមូលឥន្ទ្រិយ
 ឥន្ទ្រិយាធិ ដូចាដ្ឋេន ។ បុគ្គលប្រមូលនូវសន្តិទ្រិយ ដោយអក្ខរៈច្បើសិច
 ប្រមូលនូវវិវិយំទ្រិយ ដោយអក្ខរៈ ផ្គងឡើង ប្រមូលនូវសតិទ្រិយ ដោយ
 អក្ខរៈច្រើនប្រយ័ត្ន ប្រមូលនូវសមាធិទ្រិយ ដោយអក្ខរៈមិនកាយនាយ
 ប្រមូលនូវបញ្ញាទ្រិយ ដោយអក្ខរៈយើញ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាប្រមូលនូវ
 ឥន្ទ្រិយាធិឥន្ទ្រិយាធិនេះ ទុកក្នុងការឈ្មោះនេះ ហេតុនោះ ហេតុការណ៍ថា
 ប្រមូលនូវឥន្ទ្រិយាធិឥន្ទ្រិយាធិ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ភក្សថា ឥន្ទ្រិយាធិនូវគោត្តេស្វរៈសេចក្តីថា បុគ្គលឥន្ទ្រិយាធិ ធម្មជាតិ
 ណា ជាភាគល្អិតចិត្តនោះ ធម្មជាតិនោះ ជាភាគល្អិតចិត្តនោះ ធម្ម-
 ជាតិណា ជាភាគល្អិតចិត្តនោះ ធម្មជាតិនោះ ជាភាគល្អិតចិត្តនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ ការឥន្ទ្រិយាធិ ឈ្មោះថាបញ្ញា ។

ភក្សថា ការស្ងប់ គឺ ការឥតលំអក្ខរៈ ឈ្មោះថាការស្ងប់
 ការមិនកាយនាយចិត្ត ឈ្មោះថាការស្ងប់ ការអធិដ្ឋាធិចិត្ត ឈ្មោះថា
 ការស្ងប់ សេចក្តីផ្សំផ្សំឥន្ទ្រិយាធិ ឈ្មោះថាការស្ងប់ ។

អក្ខរៈនៃការមិនកាយនាយ អក្ខរៈនៃការមិនកាយនាយ អក្ខរៈនៃការផ្សំផ្សំ
 អក្ខរៈនៃការស្ងប់ស្ងប់ ឈ្មោះថាអក្ខរៈ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសន្ធិកថា

បដិវដ្ឋតិ កាមមុខស្ស ឧបដ្ឋានដ្ឋំ បដិវដ្ឋតិ
ចិត្តស្ស អវិក្ខេបដ្ឋំ បដិវដ្ឋតិ ចិត្តស្ស អនិច្ចាតដ្ឋំ
បដិវដ្ឋតិ ចិត្តស្ស រោតាតដ្ឋំ បដិវដ្ឋតិ ភេទ វុត្ថតិ
សមគុត្ត បដិវដ្ឋតិ ។

[១០៩] តលាទិ សមាធានេតិ កាមំ តលាទិ
សមាធានេតិ ។ អស្សន្ធិយេ អកាម្យយដ្ឋេន ស-
ទ្ធាតលំ សមាធានេតិ កោសដ្ឋេ អកាម្យយដ្ឋេន
វិយតលំ សមាធានេតិ មមាទេ អកាម្យយដ្ឋេន
សតិតលំ សមាធានេតិ ឧទ្ធចេ អកាម្យយដ្ឋេន
សមាទិតលំ សមាធានេតិ អវិជ្ជាយ អកាម្យយដ្ឋេន
មញ្ញាតលំ សមាធានេតិ អយំ ធម្មតោ សមាទិ
តលាទិ ឥមស្មី អាធូលោ សមាធានេតិ ភេទ
វុត្ថតិ តលាទិ សមាធានេតិ(១) ។

កោចរក្ខ បដិវដ្ឋតិ ។ មេ ។ ភេទ វុត្ថតិ
សមគុត្ត បដិវដ្ឋតិ ។

១ ១. ២. សមាធានេតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិយស្ស បដិសន្ធិកថា

ពាក្យថា បាត់បង់ គឺ បាត់បង់នៅក្នុងការគេម្តងទៀត ឬការម្តងទៀត
បាត់បង់នៅក្នុង ឯការមិនរាយការណ៍ បាត់បង់នៅក្នុងការគេដឹងចិត្ត
បាត់បង់នៅក្នុងការផ្លាស់ប្តូរចិត្ត ហេតុនោះ លោកពោលថា វែងបាត់បង់
នៅក្នុងការស្ងប់ ។

[១០៩] សំនួរគ្រងពាក្យថា ប្រមូលមកក្នុងទាំងឡាយ គឺ
ប្រមូលមកក្នុងទាំង ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមកក្នុងសត្វពលៈ ដោយអត្តថា
មិនកម្រើកព្រោះសេចក្តីមិនជឿ ប្រមូលមកក្នុងវិរិយពលៈ ដោយអត្តថា
មិនកម្រើកព្រោះសេចក្តីខ្លួន ប្រមូលមកក្នុងសភីពលៈ ដោយអត្តថាមិន
កម្រើកព្រោះបរមាទៈ ប្រមូលមកក្នុងសមាទិតពលៈ ដោយអត្តថាមិនកម្រើក
ព្រោះឧទ្ធចៈ ប្រមូលមកក្នុងមញ្ញាពលៈ ដោយអត្តថាមិនកម្រើកព្រោះ
អវិជ្ជា ឬក្នុងនេះ ឈ្មោះថាប្រមូលមកក្នុងទាំងឡាយនេះ ទុក
ក្នុងការម្តងនេះ ហេតុនោះ លោកពោលថា ប្រមូលមកក្នុងទាំង
ទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា វែងដឹងច្បាស់នូវគោត (ការម្តង) ។ មេ ។
ហេតុនោះ លោកពោលថា វែងបាត់បង់ នៅក្នុងការស្ងប់ ។

បទដ្ឋកថា អនាមិក

[១០៦] ពោជ្ឈន្តេ សមោទានេតិ កង្កិ
 ពោជ្ឈន្តេ សមោទានេតិ ។ ឧបដ្ឋានេជ្ជន សតិស-
 ម្ពោជ្ឈន្តិ សមោទានេតិ បរិចយេជ្ជន ចន្ទរិចយេស-
 ម្ពោជ្ឈន្តិ សមោទានេតិ ចក្កហរេជ្ជន វិរិយសម្ពោ-
 ជ្ឈន្តិ សមោទានេតិ ជេស្ឋេជ្ជន មិត្តសម្ពោជ្ឈន្តិ
 សមោទានេតិ ឧបសមេជ្ជន ចស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តិ
 សមោទានេតិ អវិក្ខេបេជ្ជន សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តិ
 សមោទានេតិ បដិសង្កានេជ្ជន ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្តិ
 សមោទានេតិ អយំ ចុក្កលោ កសេ ពោជ្ឈន្តេ
 កមស្មី អារម្មណេ សមោទានេតិ កេន វុច្ចតិ
 ពោជ្ឈន្តេ សមោទានេតិ ។

កោតវក្ខ បដិចារីតិ ។ បេ ។ កេន វុច្ចតិ
 សមត្ថេវ បដិវុច្ចតិ ។

បទដ្ឋកថា អនាមិក

[១០៦] សំនួរព្រឹត្តិកាភូមិ ប្រមូលមកនូវពោជ្ឈន្ត៍តាំងឡាយ
 ក៏ប្រមូលមកនូវពោជ្ឈន្ត៍ ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមកនូវសតិសម្ពោជ្ឈន្ត៍
 ដោយអន្តរាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវចន្ទរិចយេសម្ពោជ្ឈន្ត៍ ដោយអន្ត-
 រាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវវិរិយសម្ពោជ្ឈន្ត៍ ដោយអន្តរាច្រកប្រយ័ត្ន
 ប្រមូលមកនូវមិត្តសម្ពោជ្ឈន្ត៍ ដោយអន្តរាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវជេស្ឋេជ្ជន-
 មិត្តសម្ពោជ្ឈន្ត៍ ដោយអន្តរាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវចស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្ត៍
 ដោយអន្តរាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវសមាធិសម្ពោជ្ឈន្ត៍
 ដោយអន្តរាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវបដិសង្កានេជ្ជន ដោយអន្ត-
 រាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈន្ត៍ ដោយអន្ត-
 រាច្រកប្រយ័ត្ន ប្រមូលមកនូវកមស្មី អារម្មណេ សមោទានេតិ កេន វុច្ចតិ
 ពោជ្ឈន្តេ សមោទានេតិ ។

កាភូមិ វេសនីវិស័យសុខានុភោគ (អារម្មណ៍) ។ បេ ។
 ហេតុនោះ លោកពោលថា វេសនីវិស័យសុខានុភោគ (អារម្មណ៍) ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

[១០៧] មក្ខិ សមោចានេតិ កាដិ មក្ខិ សមោចានេតិ ។ ឧស្សនដ្ឋេន សម្មាទិដ្ឋិ សមោចានេតិ អភិវិភេទដ្ឋេន សម្មាសង្កប្បំ សមោចានេតិ ចក្កហដ្ឋេន សម្មាភិច្ចិ សមោចានេតិ សមុដ្ឋាដ្ឋេន សម្មាកម្មន្តំ សមោចានេតិ វេទាដ្ឋេន សម្មាភាដិវិ សមោចានេតិ ចក្កហដ្ឋេន សម្មាភិយាមិ សមោចានេតិ ឧបដ្ឋាដ្ឋេន សម្មាសតិ សមោចានេតិ អភិក្កុបដ្ឋេន សម្មាសមាដិ សមោចានេតិ អយំ បុគ្គលោ ឥមំ មក្ខិ ឥមស្មី ភារឌ្ឍណ សមោចានេតិ ភេន វុទ្ធិតិ មក្ខិ សមោចានេតិ ។

កោតវា បដិចារិកិ ។ បេ ។ ភេន វុទ្ធិតិ សមត្ថេ បដិវិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

[១០៧] សំន្តាគ្រីភាគ្យា ប្រមូលមកនូវមន្ត រឺប្រមូលមកនូវមន្ត ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមក នូវសង្ខាទិដ្ឋិ ដោយអក្ខរៈឃើញ ប្រមូលមក នូវសង្ខាសង្កប្បៈ ដោយអក្ខរៈលើកចំក្តុឡើង កាន់កាម្មណ៍ ប្រមូលមកនូវសង្ខារិច្ចិ ដោយអក្ខរៈក្បែរទុក ប្រមូលមកនូវសង្ខារកម្មៈ ដោយអក្ខរៈតាំងឡើងដោយច្រក ប្រមូលមកនូវសង្ខារាដិវិ ដោយអក្ខរៈផ្សាផ្សំ ប្រមូលមក នូវសង្ខារិយាមៈ ដោយអក្ខរៈផ្សំឡើង ប្រមូលមកនូវសង្ខាសតិ ដោយអក្ខរៈច្រកច្រយំ ប្រមូលមកនូវសង្ខាសមាទិ ដោយអក្ខរៈមិនរាយនាយ បុគ្គលៈនេះ ឈ្មោះថាប្រមូលមកនូវមន្តនេះ ទុកក្នុងកាម្មណ៍នេះ ហេតុនោះ លោកពាលថា ប្រមូលមកនូវមន្ត ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ភាគ្យា វេសីដីនិច្ចាសន្តវគ្គោតាច (ភារឌ្ឍណ៍) ។ បេ ។ ហេតុនោះ លោកពាលថា វេសីចាក់ចុះ នូវឥន្ទ្រនិកាស្តេច ។

[១០៨] ធម្ម សមាគារនតិ កង ធម្ម សមាគារនតិ ។ ភាគបទដ្ឋកថា ឥន្ទ្រិយានំ សមាគារនតិ អកម្មយន្ត ពហំ សមាគារនតិ ចិយ្យនន្ត កេត្តន្ត សមាគារនតិ ហេតុន្ត មក្កសមាគារនតិ ឧបដ្ឋានន្ត សតិច្ចដ្ឋានំ សមាគារនតិ បទដ្ឋានន្ត សធម្មដ្ឋានំ សមាគារនតិ ឥន្ទ្រន្ត ឥន្ទ្រិយានំ សមាគារនតិ កថន្ត សត្វសមាគារនតិ អវិក្កេបន្ត សមមំ សមាគារនតិ អនុបស្សន្ត វិបស្សនំ សមាគារនតិ ឋានសន្ត ឧបស្សនំ សមាគារនតិ អនតិវត្តន្ត យុកនំ សមាគារនតិ សំវេន្ត សីលវិសុទ្ធិសមាគារនតិ អវិក្កេបន្ត ចិត្តវិសុទ្ធិ សមាគារនតិ ឧស្សន្ត ចិត្តវិសុទ្ធិ សមាគារនតិ ទុក្ខន្ត(១) វិហារុំ សមាគារនតិ បដិវេន្ត វិជ្ជសមាគារនតិ បរិច្ចាគន្ត វិមុត្តិ សមាគារនតិ សមុច្ឆេទន្ត ទាយ ញាណំ សមាគារនតិ បដិច្ចស្សន្ត អនុប្បនេ ញាណំ សមាគារនតិ

១ ឧ.ប.វិសុទ្ធិ ។

[១០៩] សំខុក្កន្តភាគ ប្រមូលមកនូវចម្លែងច្បាយ ធម្មប្រមូលមកនូវចម្លែង ដូចម្តេច ។ ប្រមូលមកនូវឥន្ទ្រិយច្បាយ ដោយអក្ខរតាមប្រមូលមក នូវលៈច្បាយ ដោយអក្ខរតាមឧបក្រម ប្រមូលមកនូវកេត្តន្តច្បាយ ដោយអក្ខរតាមព្រាហ្ម (ចាកចម្លងសក្ក) ប្រមូលមកនូវមក្ក ដោយអក្ខរតាមហេតុ ប្រមូលមកនូវសតិច្ចដ្ឋាន ដោយអក្ខរតាមច្រកច្រយង ប្រមូលមកនូវសធម្មដ្ឋាន ដោយអក្ខរតាមស្តង់តាម ប្រមូលមកនូវឥន្ទ្រ ដោយអក្ខរតាមស្រប ប្រមូលមកនូវសត្វៈ ដោយអក្ខរតាមប្រមូលមកនូវសមៈ ដោយអក្ខរតាមឧបាយ ប្រមូលមកនូវវិបស្សនា ដោយអក្ខរតាមព្រាហ្មឃើញរឿយ ។ ប្រមូលមកនូវសមៈចិត្តវិបស្សនា ដោយអក្ខរតាមសក្កមួយ ប្រមូលមកនូវចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរតាមឧបក្រម ប្រមូលមកនូវសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរតាមស្រួច ប្រមូលមកនូវចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរតាមឧបាយ ប្រមូលមកនូវចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរតាមឃើញ ប្រមូលមកនូវវិហារុំ ដោយអក្ខរតាមប្រមូលមកនូវវិជ្ជា ដោយអក្ខរតាមច្រកច្រយង ប្រមូលមកនូវវិមុត្តិ ដោយអក្ខរតាមស្រួច ប្រមូលមកនូវសមុច្ឆេទ ដោយអក្ខរតាមច្រកច្រយង ប្រមូលមកនូវញាណ ដោយអក្ខរតាមចម្លង ប្រមូលមកនូវអនុប្បនេ ញាណ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ជន្នំ មូលដ្ឋាន សមាធានេតិ មនសិការី សមុ-
 ដ្ឋានដ្ឋាន សមាធានេតិ ជស្សំ សមាធានដ្ឋាន
 សមាធានេតិ វេទនំ សមាសវណដ្ឋាន សមាធា-
 នេតិ សមាធិ បមុខដ្ឋាន សមាធានេតិ សតិ កាធ-
 ចកេយ្យដ្ឋាន សមាធានេតិ សតិសម្មជញ្ញំ^(១) កុកុត្ត-
 រដ្ឋាន សមាធានេតិ វិធុត្តំ សារដ្ឋាន សមាធានេតិ
 អនកោកធំ ជិញ្ញាធំ បរិយោសានដ្ឋាន សមាធានេតិ
 អយំ បុគ្គលោ ឥមេ ធម្មេ ឥធម្មំ អារម្មណេ សមា-
 ធានេតិ តេ វុច្ចនិ ធម្មេ សមាធានេតិ ។

តោចរក្ខ បដាធាតីតិ យន្តស្ស អារម្មណំ តំ
 ភស្ស តោចរិ យន្តស្ស តោចរិ តំ ភស្ស អារម្មណំ
 បដាធាតីតិ បុគ្គលោ បដាននា បញ្ញា ។

សមន្តិ អារម្មណស្ស ឧបដ្ឋានំ សមំ ចិត្តស្ស
 អវិក្កេចោ សមំ ចិត្តស្ស អនិដ្ឋានំ សមំ ចិត្តស្ស
 វេទនំ សមំ ។

១. ឧ. ចញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមកទ្រង់ទុះ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រ-
 មូលមកទ្រង់សិកា៖ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ទ្រង់ប្រមូលមកទ្រង់ស្សៈ
 ដោយអក្ខរាស្រ័យ (ខ្មៅកាត្រាល់) ប្រមូលមកទ្រង់វិទ្យា ដោយអក្ខ-
 រាស្រ័យ ប្រមូលមកទ្រង់សមាធិ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមក
 ទ្រង់សិកា ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមកទ្រង់សតិសម្មជញ្ញា៖ ដោយអក្ខរា
 ស្រ័យ ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមកទ្រង់វិធុត្ត ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមក
 ទ្រង់វិញ្ញាណ ឈ្មោះ អនកៈ (ដាច់ពីនិវេសន៍) ដោយអក្ខរាស្រ័យ ប្រមូលមក
 (នៃចិត្តក្នុងសាសនា) បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាប្រមូលមកទ្រង់វិចិត្រឡាយ
 នេះ ទុកក្នុងកាត្រាល់នេះ ហេតុនោះ លោកគោលថា ប្រមូលមកទ្រង់
 ធម៌តាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ពាក្យថា វិចិត្រឡាយ ទ្រង់គោល សេចក្តីថា បុគ្គលនៃវិចិត្រឡាយ
 ថា ធម្មជាតិ ជាតាម្លាញ់នៃចិត្តនោះ ធម្មជាតិ ជាតាម្លាញ់នៃ
 ចិត្តនោះ ធម្មជាតិ ជាតាម្លាញ់នៃចិត្តនោះ ធម្មជាតិ ជាតាម្លាញ់
 នៃចិត្តនោះ ត្រូវហេតុនោះ ការវិចិត្រឡាយ ឈ្មោះថាបញ្ញា ។

ពាក្យថា កាស្រ័យ គឺការមូលមកទ្រង់កាត្រាល់ ឈ្មោះថាកាស្រ័យ
 ការមូលមកទ្រង់ចិត្ត ឈ្មោះថាកាស្រ័យ ការមូលមកទ្រង់ចិត្ត ឈ្មោះ
 ថាកាស្រ័យ ការមូលមកទ្រង់ចិត្ត ឈ្មោះថាកាស្រ័យ ។

អត្ថាធិបតី អនុវត្តន៍ ចំណុះ លេខ ១២១ រោងចក្រ
បរមរាជ ។

ចង់វិជ្ជុកិក ភារគ្គណស្ស ឧបដ្ឋានដ្ឋ ចង់វិជ្ជុកិ
 ចិត្តស្ស អវិក្កាមដ្ឋ ចង់វិជ្ជុកិ ចិត្តស្ស អនិច្ចានដ្ឋ
 ចង់វិជ្ជុកិ ចិត្តស្ស វោធានដ្ឋ ចង់វិជ្ជុកិ គេន វ្រូកិ
 សមត្ថុតា ចង់វិជ្ជុកិ ។

(១០៩) តាម រស្មី អស្សុសន្តោ រស្មី អស្សុសាធិតិ បដាធាតិ រស្មី ចស្សុសន្តោ រស្មី ចស្សុសាធិតិ បដាធាតិ ។ រស្មី អស្សុសំ ឥត្តាសង្ខារោ អស្សុសតិ រស្មី ចស្សុសំ ឥត្តាសង្ខារោ ចស្សុសតិ រស្មី អស្សុសឫស្សាសំ ឥត្តាសង្ខារោ អស្សុសតិបិ ចស្សុសតិបិ រស្មី អស្សុសឫស្សាសំ ឥត្តាសង្ខារោ អស្សុសកោបិ ចស្សុសកោបិ ឆន្ទោ ឧច្ចជ្ជតិ ចន្ទវសេន តតោ សុទ្ធមតំ រស្មី អស្សុសំ ឥត្តាសង្ខារោ អស្សុសតិ ឆន្ទវសេន តតោ សុទ្ធមតំ រស្មី ចស្សុសំ

អង្គការមិនមែនរដ្ឋ អង្គការមិនមែនរដ្ឋស អង្គការ
 ផ្លូវដី អង្គការសហប្រតិបត្តិការ រដ្ឋសភាអង្គ ។

ពាក្យថា ចាត់ចូរ គឺ ចាត់ចូរ នូវអត្ថនៃការកម្រិតនៃការប្រើប្រាស់
 ចាត់ចូរនូវអត្ថនៃការប្រើប្រាស់មាឌចិត្ត ចាត់ចូរនូវអត្ថនៃការប្រើប្រាស់ចិត្ត
 ចាត់ចូរនូវអត្ថនៃការប្រើប្រាស់ចិត្ត ហេតុនេះ លោកពោលថា ចាត់ចូរ
 នូវអត្ថនៃការប្រើប្រាស់ ។

[១០៤] បុគ្គលកាលដកដង្ហើមចេញទ្វី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគ
អញដកដង្ហើមចេញទ្វី កាលដកដង្ហើមចូលទ្វី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ភាគអញ
ដកដង្ហើមចូលទ្វី កើដូចម្តេច ។ បុគ្គល ដកចេញ ឡើងដង្ហើមចេញ
ទ្វី ក្នុងចំណែកកាលទ្វី ដកចូល ឡើងដង្ហើមចូលទ្វី ក្នុងចំណែកកាលទ្វី
ដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ឡើងដង្ហើមចេញចូលដង្ហើមចូលទ្វី ក្នុងចំណែក
កាលទ្វី កាលបុគ្គលដកចេញក្តី ដកចូលក្តី ឡើងដង្ហើមចេញចូលដង្ហើម
ចូលទ្វី ក្នុងចំណែកកាលទ្វី (ប្រើឧទាហរណ៍) ឆ្នេះ (ចំណង់ក្នុងអ្វីមួយ)
រើមតិកើតឡើង បុគ្គលដកចេញ ឡើងដង្ហើមចេញទ្វី ល្អិតក្រវែលធីជាធានា
ក្នុងចំណែកកាលទ្វី ដោយឥរិយាបថឆ្នេះ ដកចូល ឡើងដង្ហើម
ចូលទ្វីល្អិតក្រវែលធីជាធានា ក្នុងចំណែកកាលទ្វី ដោយឥរិយាបថឆ្នេះ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយសុ បដិសន្ធិកថា

ឥត្តរសង្ខារេ ចស្សសតិ ធនុវសេន តតោ សុទ្ធ-
 មករំ រស្សំ អស្សាសច្យស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារេ អស្ស-
 សតិមិ ចស្សសតិមិ ធនុវសេន តតោ សុទ្ធមករំ
 រស្សំ អស្សាសច្យស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារេ អស្សស-
 តោមិ ចស្សសតោមិ ចាមុជ្ឈំ ឧប្បជ្ឈតិ ចាមុជ្ឈវសេន
 តតោ សុទ្ធមករំ រស្សំ អស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារេ
 អស្សសតិ ចាមុជ្ឈវសេន តតោ សុទ្ធមករំ រស្សំ
 ចស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារេ ចស្សសតិ ចាមុជ្ឈវសេន
 តតោ សុទ្ធមករំ រស្សំ អស្សាសច្យស្សាសំ ឥត្តរស-
 ង្ខារេ អស្សសតិមិ ចស្សសតិមិ ចាមុជ្ឈវសេន តតោ
 សុទ្ធមករំ រស្សំ អស្សាសច្យស្សាសំ ឥត្តរសង្ខារេ
 អស្សសតោមិ ចស្សសតោមិ រស្សំ អស្សាសច្យស្សា-
 សា ចិត្តំ វិវដ្តតិ ឧបេក្ខា សណ្ឋាតិ ឥតេហិ នវចារ-
 ការេហិ រស្សំ(*) អស្សាសច្យស្សាសកាយោ ឧប-
 ដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនាញាណំ កាយោ ឧបដ្ឋានំ

* ឧ. វ. ១២២ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ដកេចញ្ញត្តិ ដកចូលត្តិ ខួវដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិតក្រវល់
 ជាងនោះ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចនេះ កាលច្បុលដក
 ចេញត្តិ ដកចូលត្តិ ខួវដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិតក្រវល់ជាង
 នោះ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចនេះ (ច្រើនជើង) បាមុជ្ឈៈ
 វេទនកើតឡើង បុគ្គលដកចេញ ខួវដង្ហើមចេញទ្ធិ ល្អិតក្រវល់ជាង
 នោះ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចបាមុជ្ឈៈ ដកចូលខួវដង្ហើម
 ចូលទ្ធិ ល្អិតក្រវល់ជាងនោះ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាច
 បាមុជ្ឈៈ ដកចេញត្តិ ដកចូលត្តិ ខួវដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិត
 ក្រវល់ជាងនោះ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចបាមុជ្ឈៈ កាល
 ច្បុលដកចេញត្តិ ដកចូលត្តិ ខួវដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ល្អិតក្រ
 វល់ជាងនោះ ក្នុងចំណែកកាលទ្ធិ ដោយអំណាចបាមុជ្ឈៈ (ច្រើនជើង)
 ចិត្តកំលានចេញអំពីដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្ធិ ចេត្តា កំភាំងនាសិបំ
 កាយដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូលទ្ធិ ដោយពាក្យ ៨ នេះ ឈ្មោះថា
 ឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ កាយឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន

បទដ្ឋាន អនាមិក

នោះ សតិ សតី ឧបដ្ឋានី រេវ សតិ ន កាយ ស-
តិយា ភេន ញាណាច តំ កាយំ អនុបស្សតីតិ ភេន
វុត្តតិ កាយ កាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការីយា ។

[១១១] អនុបស្សតីតិ កតំ តំ កាយំ អនុប-
ស្សតិ ។ ចេ ។ ឯវុត្តំ កាយំ អនុបស្សតិ ។

ការីយាតិ ចកាស្មន្ត ការីយា ។ ចេ ។ អានេវន-
ដ្ឋេន ការីយា វស្សំ អស្សាសច្ចស្សាសវសេន ចិត្ត-
ស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាណតោ វិធិតា វេននា
ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ចេ ។ វស្សំ អស្សាសច្ចស្សាសវសេន
ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាណតោ វុត្តិយានិ
សមោធានេតិ ។ ចេ ។ ភេន វុត្តតិ សមត្ថកា
បដិវជ្ឈតិ ។

បទដ្ឋាន អនាមិក

ចិន្តវេទនាឈ្មោះថាសតិ។ ចំណែកទាំងសតិ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង ឈ្មោះ
ថាសតិផង ច្បងលម្អើយនិយាមការឃើញ នូវកាយនោះ ដោយសតិ
នោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកកោលថា កាយកាយា-
នុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការីយា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១១១] ពាក្យថា និចារណាឃើញ គេ និចារណាឃើញនូវ
កាយនោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ ច្បងលម្អើយនិយាមការឃើញ នូវកាយនោះ
យ៉ាងនេះផង ។

ពាក្យថា ការីយា បានដល់ការីយា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ ការីយា
ដោយគត្តថាសេវា កាលច្បងលម្អើយនិយាមការឃើញ នូវកាយនៃចិត្តនានាឈ្មោះ
មូលកម្ម ដែលមិនរាយបាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ ឬ
ដង្ហើមចូលទ្វី វេទនាទាំងឡាយដែលប្រាកដ វេទនាកើតឡើង ។ ចេ ។
កាលច្បងលម្អើយនិយាមការឃើញ នូវកាយនៃចិត្ត នានាឈ្មោះមូលកម្ម ដែល
មិនរាយបាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញឬដង្ហើមចូលទ្វី ឈ្មោះថា
ប្រមូលមកនូវដង្ហើយទាំងឡាយ ។ ចេ ។ ហេតុនោះ លោកកោល
ថា ចាក់ដុះនូវគត្តនៃការស្ងប់ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោសុត្តន្ត

(១១១) កាចី សត្វកាយប្បជីសំវេទី អស្សុសិ-

ស្សាមីតិ សិក្ខាតិ សត្វកាយប្បជីសំវេទី ធម្មស្សុសិ-

ស្សាមីតិ សិក្ខាតិ ។

កាយោតិ ទ្វេ កាយោ នាមកាយោ ច រូប-

កាយោ ច ។ កកខោ នាមកាយោ ។ វេទនា

សញ្ញា ចេតនា ជស្សោ មនសិការោ នាមញ្ញ

នាមកាយោ ច យេ ច វុច្ចន្តិ ចិត្តសង្ខារ អយំ

នាមកាយោ ។ កកខោ រូបកាយោ ។ ចត្តារោ

ច មហាក្ខតា ធាតុច្ចត្វ មហាក្ខតាធំ ឧបាទាយរូបំ

អស្សុសោ ច ធម្មស្សុសោ ច វិចិត្តញ្ច ឧបនិគ្ខន្ធ-

នា យេ ច វុច្ចន្តិ កាយសង្ខារ អយំ រូបកាយោ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោសុត្តន្ត

(១១២) បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាគញ្ញតំណតំដឹងនូវកាយ គឺដង្ហើម

ចេញទាំងពួង ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាគញ្ញតំណតំដឹង

នូវកាយ គឺដង្ហើមចូលទាំងពួង ទើបដកដង្ហើមចូល កើដូចម្តេច ។

ភាគ្យថា កាយ បាទដល់កាយ ២ យ៉ាង ឆ័នាមកាយ ១ រូបកាយ ១

នាមកាយ កើដូចម្តេច ។ វេទនា-សញ្ញា ចេតនា ជស្សៈ មនសិការៈ

ឈ្មោះថានាមផង ឈ្មោះថានាមកាយផង មួយទៀត ពួកធម៌ណា ដែល

លោកគោលថា ចិត្តសង្ខារ នេះ ឈ្មោះថានាមកាយ ។ រូបកាយ

កើដូចម្តេច ។ មហាក្ខត្តច្រប ៨ ផង ។ បាទាយរូប ចេសមហាក្ខត្តច្រប ៤

ផង ដង្ហើមចេញផង ដង្ហើមចូលផង ឯមិត្តផង ជាឧបនិគ្ខន្ធ (ជាច្បា)

(ឈ្មោះថារូបកាយ) មួយទៀត ពួកធម៌ណា ដែលលោកគោលថា

កាយសង្ខារ នេះ ឈ្មោះថារូបកាយ ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

(១១២) កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ ធិយំ
 មស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដា-
 តោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា តេន
 ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ ធិយំ
 មស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដា-
 តោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 វស្សំ មស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 បដាតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 វស្សំ មស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 បដាតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 អាវុដ្ឋតោ តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 ជាតតោ តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ
 មស្សតោ តេ កាយោ បដិវិទិតា ហោត្តិ

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

[១១២] កាយតំឡាយនោះ ដែលច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ គឺ
 ដូចម្តេច ។ កាលច្បុលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត មានការច្បាស់មូលនៃមួយ
 ដែលមិនរាយបាយ សតិក៏ប្រុងទុកហើយ ដោយគំណាចនៃដង្ហើមចេញ
 វែង កាយតំឡាយនោះ ឈ្មោះថាច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ
 ដោយញាណនោះ កាលច្បុលដឹងច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្តមានការច្បាស់
 មូលនៃមួយ ដែលមិនរាយបាយ សតិក៏ប្រុងទុកហើយ ដោយគំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូលវែង កាយតំឡាយនោះ ឈ្មោះថាច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ
 ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាលច្បុលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត
 មានការច្បាស់មូលនៃមួយ ដែលមិនរាយបាយ សតិក៏ប្រុងទុកហើយ
 ដោយគំណាចនៃដង្ហើមចេញ កាយតំឡាយនោះ ឈ្មោះថាច្បុល
 ដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាលច្បុលដឹង
 ច្បាស់នូវភាពនៃចិត្តមានការច្បាស់មូលនៃមួយ ដែលមិនរាយបាយ សតិ
 ក៏ប្រុងទុកហើយ ដោយគំណាចនៃដង្ហើមចូល កាយតំឡាយនោះ
 ឈ្មោះថាច្បុលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ
 កាលច្បុលដឹង កាយតំឡាយនោះ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ហើយ
 កាលច្បុលដឹង កាយតំឡាយនោះ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ហើយ
 កាលច្បុលឃើញ កាយតំឡាយនោះ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ហើយ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

ចច្ចវេក្ខានោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ ចិត្តំ
 អនិច្ចហនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ សទ្ធាយ
 អនិម្មច្ចនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ វិយំ
 ចក្កណ្ណនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ សតី
 ឧបដ្ឋាបយនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ ចិត្តំ
 សមាធិហនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ បញ្ញា-
 យ(*) បដាធិនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ អ-
 ភិក្ខោយ្យំ អភិជាធិនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ
 ចវិក្ខោយ្យំ ចវិជាធិនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ
 ចហាភត្ថំ ចជហនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ
 ភាវេតត្ថំ ភាវយនោ តេ កាយា បដិវិធិតា ហោន្តិ

* ឧ. ច. សញ្ញាយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

កាលបុគ្គលតិចារណោ កាយតំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ
 កាលបុគ្គលគង្គវាចិក្ខុ កាយតំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំ
 ហើយ កាលបុគ្គលជឿសិច្ចាដោយសទ្ធា កាយតំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថា
 គេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលផ្គុំក្សយាម កាយតំណិទ្យាយនោ
 រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលឆ្កល់សតិ កាយតំណិទ្យាយនោ
 រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលឆ្កល់ចិត្ត កាយតំណិទ្យាយនោ
 រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលដីនិច្ចាសំដោយប្រាជ្ញា កាយ
 តំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលគ្រាសដីនិច្ចា
 ឆ្កិវែលក្ខត្រាសដីនិច្ចា កាយតំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ
 កាលបុគ្គលកំណត់ដីនិច្ចាឆ្កិ វែលក្ខត្រាសដីនិច្ចា កាយតំណិទ្យាយនោ
 រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលលេបដីនិច្ចាឆ្កិ វែលក្ខត្រាសលេប
 កាយតំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ កាលបុគ្គលចម្រើនក្ខុ
 ឆ្កិវែលក្ខត្រាសចម្រើន កាយតំណិទ្យាយនោ រណ្ណោថាគេដីនិច្ចាសំហើយ

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

សង្ខារកថា សង្ខារកថា តេ កាយា បដិវិធិតា
 ហោត្តិ ឯវុទ្ធ កាយា បដិវិធិតា ហោត្តិ សព្វកា-
 យច្បដិសំវេទិ អស្សាសច្បស្សាសកាយោ ឧបដ្ឋានំ
 សតិ អនុបស្សនាញាណំ កាយោ ឧបដ្ឋានំ ធា-
 សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ វេ សតិ ឆ តាយ សតិយា
 តេន ញាណោ តំ កាយំ អនុបស្សតីតិ តេន
 វុទ្ធិតិ កាយេ កាយាអនុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានកាវតា ។

[១១៣] អនុបស្សតីតិ ។ ថេ ។ សព្វកាយច្ប-
 ដិសំវេទិ អស្សាសច្បស្សាសា(*) សំវាដ្ឋោ សីលវិ-
 សុទ្ធិ អវិក្ខេបដ្ឋោ ចិត្តវិសុទ្ធិ ឧស្សនដ្ឋោ ធិដ្ឋិ-
 សុទ្ធិ យោ តត្ថ សំវាដ្ឋោ អយំ អធិសីលសិក្ខា
 យោ តត្ថ អវិក្ខេបដ្ឋោ អយំ អធិចិត្តសិក្ខា
 យោ តត្ថ ឧស្សនដ្ឋោ អយំ អធិឧស្សនសិក្ខា

* ឧ. ឧ. អស្សាសច្បស្សាណាំ ។

បទដ្ឋកថា ភាគទី១

កាយច្បស្សនាធ្វើឲ្យដាក់ច្បស់ដូច្នេះ ដែលធ្វើឲ្យដាក់ច្បស់ កាយ
 តាំងឲ្យយោ ឆ្មោះថាគឺដឹងច្បស់ហើយ កាយតាំងឲ្យយោ ដែល
 ច្បស់ដឹងច្បស់ហើយ យ៉ាងនេះ កាយគឺដឹងឡើងច្បាស់ដឹង
 សម្រាប់អ្នកកំណត់ដឹងនូវកាយតាំងឲ្យ ឆ្មោះថាច្បាស់ សង្ខារ
 ថាអនុបស្សនាញាណ កាយ ឆ្មោះថាច្បាស់ ឯឆ្មោះថាសតិ
 ចំណែកនៃសតិ ទើបឆ្មោះថាច្បាស់ដឹង ឆ្មោះថាសតិដឹង ច្បាស់
 កិច្ចការយើង ដូចកាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ
 ហេតុនោះ លោកពោលថា កាយកាយអនុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានកាវតា
 ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១១៣] ភាគទី១ កិច្ចការយើង ។ ថេ ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនឹង
 ខ្យល់ដង្ហើមចូល ឯច្បាស់អ្នកកំណត់ដឹងនូវកាយតាំងឲ្យ ឆ្មោះថាសីល-
 វិសុទ្ធិ ដោយអត្តថាសង្រួម ឆ្មោះថាចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្តថាមិនរាយបាយ
 ឆ្មោះថាធិដ្ឋិវិសុទ្ធិ ដោយអត្តថាយើង ចណ្តាធម៌តាំងនោះ ធម៌ណា
 នោះអត្តថាសង្រួម ធម៌នេះឆ្មោះថាអធិសីលសិក្ខា ចណ្តាធម៌តាំងនោះ
 ធម៌ណាមានអត្តថាមិនរាយបាយ ធម៌នេះឆ្មោះថាអធិចិត្តសិក្ខា ចណ្តា
 ធម៌តាំងនោះ ធម៌ណាមានអត្តថាយើង ធម៌នេះឆ្មោះថាអធិឧស្សនសិក្ខា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ឥតា កិសេន្ត សិក្ខុកាយោ អាវុដ្ឋន្តោ សិក្ខុតិ ជាង-
 ឆ្នោ សិក្ខុតិ ធម្មស្នោ សិក្ខុតិ ចន្ទវេត្តាឆ្នោ សិក្ខុ-
 តិ ចេត្តិ អធិដ្ឋហន្តោ សិក្ខុតិ សទ្ធាយ អធិដ្ឋន្តោ
 សិក្ខុតិ វិយំ ធម្មស្នោឆ្នោ សិក្ខុតិ សតិ ឧបដ្ឋាបេ-
 ឆ្នោ សិក្ខុតិ ចេត្តិ សមាធិហន្តោ សិក្ខុតិ ធម្មកាយ
 ធម្មាធិន្តោ សិក្ខុតិ អភិក្កេយ្យំ អភិជាធិន្តោ សិក្ខុតិ
 ធម្មក្កេយ្យំ ធម្មជាធិន្តោ សិក្ខុតិ ធម្មាភព្វំ ធម្មហន្តោ
 សិក្ខុតិ កាវេតព្វំ កាវេន្តោ សិក្ខុតិ សច្ចិកាភព្វំ
 សច្ចិកាហន្តោ សិក្ខុតិ សព្វកាយច្បងសីវេនិ អស្សា-
 សច្បស្សសវសេន ចេត្តស្ស ឯកក្កតំ អភិក្កេចំ
 ធម្មាធិនោ វិធិនា វេននា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កិសិទ្ធិកថា

ចុក្កលកាលព័ត៌ ខ្សសិក្ខុតាមី ឆេន ឈ្មោះថាសិក្ស កាលដឹង ឈ្មោះ
 ថាសិក្ស កាលឃើញ ឈ្មោះថាសិក្ស កាលតិចារណ ឈ្មោះថា
 សិក្ស កាលអធិដ្ឋាធិក្ក ឈ្មោះថាសិក្ស កាលជឿសិច្ចាដោយសទ្ធា
 ឈ្មោះថាសិក្ស កាលផ្គងខ្សវិយៈ ឈ្មោះថាសិក្ស កាលប្រសិសតិ
 ឈ្មោះថាសិក្ស កាលអម្ពលចិត្ត ឈ្មោះថាសិក្ស កាលដឹងច្បាស់ដោយ
 ព្រាជ្ញា ឈ្មោះថាសិក្ស កាលព្រាស់ដឹងនិមិ ដែលគួរព្រាស់ដឹង
 ឈ្មោះថាសិក្ស កាលកំណត់ដឹងខ្សវិយៈ ដែលគួរកំណត់ដឹង ឈ្មោះថា
 សិក្ស កាលលន្តវិយៈ ដែលគួរលះ ឈ្មោះថាសិក្ស កាលចង្រ្កឹម
 ខ្សវិយៈ ដែលគួរចង្រ្កឹម ឈ្មោះថាសិក្ស កាលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ខ្សវិ-
 យៈ ដែលគួរធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាសិក្ស កាលចុក្កលដឹងច្បាស់
 ខ្សវិយៈ មានការម្សៅដៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយ
 កំណត់ចំណង់ដ្ឋានច្បាស់ដឹងដ្ឋានច្បាស់ សម្រាប់កំណត់ដឹង ខ្សវិយៈ
 ព័ត៌ត្ថន្ត វេននាព័ត៌ត្ថន្ត ដែលព្រាជ្ញា វេននាព័ត៌ត្ថន្ត ។ បេ ។

សព្វកាយច្បងសំរេង អស្សាសច្បស្សាសសេន ចិត្ត-
ស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កចំ ចរាធន្តោ ឥន្ទ្រិយាធិ-
សមោទានេតិ ។ រេ ។ តេន ព្រូតំ សចគុញ្ញ
ចដិវ្យាធិតំ ។

(១១២) កដិ ចស្សក្កយំ កាយសង្ខារំ អស្ស-
សិស្សនីតិ សិក្ខតំ ចស្សក្កយំ កាយសង្ខារំ ចស្ស-
សិស្សនីតិ សិក្ខតំ ។

កតមោ កាយសង្ខារោ ។ ធីយំ អស្សាសា
កាយិកា ឯតេ ធម្មា កាយច្បងិត្តា^(១) កាយស-
ង្ខារោ តេ កាយសង្ខារេ ចស្សក្កេន្តោ ធិរោធន្តោ
វុបសោន្តោ សិក្ខតំ ធីយំ ចស្សាសា កាយិកា
ឯតេ ធម្មា កាយច្បងិត្តា កាយសង្ខារោ តេ កាយ-
សង្ខារេ ចស្សក្កេន្តោ ធិរោធន្តោ វុបសោន្តោ សិ-
ក្ខតំ វស្សំ អស្សាសា វស្សំ ចស្សាសា សព្វកាយ-
ច្បងសំរេង អស្សាសា^(២) កាយិកា ឯតេ ធម្មា
កាយច្បងិត្តា កាយសង្ខារោ តេ កាយសង្ខារេ
ចស្សក្កេន្តោ ធិរោធន្តោ វុបសោន្តោ សិក្ខតំ

១ ឧ. ក. កាយច្បងិត្តា ។ ២ ឧ. ក. សព្វកាយច្បងិត្តា ចស្សាសាធិ ទិស្សនី ។

ចុក្កលកាលដឹងឡាស់ ត្បូលរាងចិត្តបាតកាត្បាលតែមួយ ដែលមិនកាយ
មាយ ដោយកាយចង់ដឹងឡាចញ្ចង់ដង្ហើមចូល សម្រាប់អ្នកកំណត់
ដឹងឡាចាយតាំងក្នុង វេទនាប្រមូលមកឲ្យដង្ហើមតាំងឡាយ ។ រេ ។
ហេតុនោះ លោកកាលថា វេទនាចង់ឡាចឡើងមកស្រាប់ ។

(១១២) ចុក្កលសិក្ខាថា កាយសង្ខារម្យាម្យា ឡាចាយសង្ខារ
រើចដង្ហើមចង្ហើមចូល សិក្ខាថា កាយសង្ខារម្យាម្យា ឡាចាយសង្ខារ
រើចដង្ហើមចូល រើចដង្ហើមចូល ។

កាយសង្ខារ រើចដង្ហើមចូល ។ ក្នុងរូបដង្ហើមចង្ហើមចូល ដែល
ច្របៀតច្របៀនកាយ រើចតាំងនាដាច់ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ
ចុក្កលកាលម្យាម្យា រើច ច្របៀតច្របៀនកាយសង្ខារតាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្ខា
ក្នុងរូបដង្ហើមចូលដែល ដែលច្របៀតច្របៀនកាយ រើចតាំងនា ដាច់
ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ ចុក្កលកាលម្យាម្យា រើច ច្របៀតច្របៀន
ឡាចាយសង្ខារតាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្ខា ក្នុងរូបដង្ហើមចង្ហើមចូល ដង្ហើម
ចូលរើចដង្ហើមចង្ហើមចូល សម្រាប់ចុក្កលអ្នកកំណត់ដឹងឡាចាយតាំងក្នុង ដែល
ច្របៀតច្របៀនកាយ រើចតាំងនាដាច់ដោយកាយ ឈ្មោះថាកាយសង្ខារ
ចុក្កលកាលម្យាម្យា រើច ច្របៀតច្របៀនកាយសង្ខារតាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្ខា

បញ្ចវគ្គ អាណាចក្រ

សមាជជន្តិច្ចិ វុជ្ជហន្តិច្ចិ វិច្ចិ កិរ បស្សន្តិយំ
 កាយសង្ខារី អស្សសិស្សនិច្ចិ សិក្ខាភិ បស្សន្តិយំ
 កាយសង្ខារី បស្សសិស្សនិច្ចិ សិក្ខាភិ ឯវិ សន្តិ
 វិគុម្ពនិច្ចិយា ច បកាវនា ហោតិ អស្សសច្ចៈ
 ស្សសាធិកា បកាវនា ហោតិ អាណាចក្រស្រុតិយា
 ច បកាវនា ហោតិ អាណាចក្រស្រុតិសមាជិក្ខ
 ច បកាវនា ហោតិ វិគុម្ព ចំ សមាជន្តិ បណ្ឌិតា
 សមាជជន្តិច្ចិ វុជ្ជហន្តិច្ចិ យថាកាជំ វិយ សេយ្យជាមិ
 កំសេ អាណាចក្រ ចមិ ឱឡារិកា សន្តា
 ចវត្តន្តិ ឱឡារិកាជំ សន្តាជំ ចិច្ចិ សុត្តហិក្ខា
 សុមនសិក្ខា សុបបាវិក្ខា ចិច្ចិ ឱឡារិកា
 សន្តា អថ បដ្ឋា សុខុមកា សន្តា ចវត្តន្តិ សុខុម-
 កាជំ សន្តាជំ ចិច្ចិ សុត្តហិក្ខា សុមនសិក្ខា
 សុបបាវិក្ខា ចិច្ចិ សុខុមកា សន្តា អថ
 បដ្ឋា សុខុមចិច្ចិក្ខាឧសានិ ចិច្ចិ ចវត្តន្តិ ឯវិមេវ
 ចមិ ឱឡារិកា អស្សសច្ចៈស្សសា ចវត្តន្តិ

បញ្ចវគ្គ អាណាចក្រ

តាំងឡាយ វេទនិកចូលកាន់សមាជន្តិខានជន មិនចេញចាកសមាជន្តិ
 ខានជន ឮថា បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាញកាលរង់ ឲ្យកាយសង្ខារ
 ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាញកាលរង់ឲ្យកាយសង្ខារ ទើប
 ដកដង្ហើមចូល ដោយការយោងនេះហើយ កាលបើយ៉ាងនេះ ការ
 ប្រាកដ នៃការបានឲ្យរស់កំរិត ការប្រាកដ នៃឲ្យរស់ដង្ហើមចេញ
 និងឲ្យរស់ដង្ហើមចូលកំរិត ការប្រាកដ នៃការបានស្រូបកំរិត តាំង
 ការប្រាកដ នៃការបានស្រូបសមាជកំរិត ទើបស្គាល់តាំងឡាយ
 ចូលកាន់សមាជន្តិខានជន ចេញចាកសមាជន្តិខានជន ដំណើរនោះ
 ប្រៀបដូចជាភ្នំ ប្រៀបដូចជារតន្ត្រី ដែលគេនោះ សំរេងគ្រោតគ្រោត
 វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅជាដំបូង ព្រោះច្បុកច្បាញយកល្អ ព្រោះធ្វើច្បុកច្បាញ
 ព្រោះច្បុកច្បាញ ឲ្យនិមិត្ត នៃសម្លេងដ៏គ្រោតគ្រោត កាលបើសម្លេង
 គ្រោតគ្រោតរលកហើយ បន្ទាប់មក សម្លេងដ៏ល្អិត វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅជា
 រតន៍គ្រោត ព្រោះច្បុកច្បាញយកល្អ ព្រោះធ្វើច្បុកច្បាញ ព្រោះ
 ច្បុកច្បាញ ឲ្យនិមិត្ត នៃសម្លេងដ៏ល្អិត កាលសម្លេងដ៏ល្អិតរលកហើយ
 បន្ទាប់មក ចិត្តកំរិតប្រព្រឹត្តទៅជារតន៍គ្រោត ព្រោះច្បុកច្បាញនិមិត្តដ៏ល្អិត
 ជារតន៍គ្រោត មានបរមរាជ្យចម្រើន មានបរមរាជ្យដូចជាឲ្យរស់ដង្ហើម
 ចេញនិងឲ្យរស់ដង្ហើមចូល ដ៏គ្រោតគ្រោត វេទន៍ប្រព្រឹត្តទៅជាដំបូង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

ទិឡារិកាធំ អស្សាសច្យស្សាសាធំ ធិមិត្តំ សុត្តហិ-
 កត្តា សុបដសិកកត្តា សុបដារិកត្តា ធិរុទ្ធមិ ទិឡា-
 រិកេ អស្សាសច្យស្សាសេ អថ ចដ្ឋា សុខុមកា
 អស្សាសច្យស្សាសា ចវត្តន្តំ សុខុមកាធំ អស្សា-
 សច្យស្សាសាធំ ធិមិត្តំ សុត្តហិកត្តា សុបដសិក-
 កត្តា សុបដារិកត្តា ធិរុទ្ធមិ សុខុមកេ អស្សាស-
 ច្យស្សាសេ អថ ចដ្ឋា សុខុមកាធំ អស្សាសច្យ-
 ស្សាសាធំ ធិមិត្តារម្មណត្តាមិ ធិត្តំ ច វិក្កេមិ តទ្ធិតិ
 វរិ សន្តេ វាតុបលន្ធិយា ច ចកាវនា ហោតិ
 អស្សាសច្យស្សាសានព្វ ចកាវនា ហោតិ អាធា-
 នាធស្សតិយា ច ចកាវនា ហោតិ អាធានាធស្ស-
 តិសមាធិស្ស ច ចកាវនា ហោតិ តព្វ ធំ
 សមាចត្តិ ចស្ថិតា សមាចដ្ឋន្តិមិ វុដ្ឋហន្តិមិ
 ចស្សន្តយំ កាយសង្ខារំ អស្សាសច្យស្សាស-
 កាយោ ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនាញាណំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

ព្រោះចុក្កលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះចាំទុកល្អ ឆ្លៀតមិត្ត
 នៃឡូលវដ្តីមេចញ្ញាធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អ ជីវគ្រាគគ្រាគ កាលបើឡូល
 វដ្តីមេចញ្ញាធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អ ជីវគ្រាគគ្រាគ លេត់ហើយ ចន្ទាចមក
 ឡូលវដ្តីមេចញ្ញា ធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អដ៏ល្អិត វេចន្តប្រព្រឹត្តទៅជាទាន
 ក្រោយ ព្រោះចុក្កលកាន់យកល្អ ព្រោះធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តល្អ ព្រោះចាំទុក
 ល្អ ឆ្លៀតមិត្តនៃឡូលវដ្តីមេចញ្ញា ធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អដ៏ល្អិត កាលបើ
 ឡូលវដ្តីមេចញ្ញា ធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អដ៏ល្អិត លេត់ហើយ ចន្ទាចមក
 ចិត្តក៏មិនដល់នូវសច្ចកាយនាយ ក្នុងកាលទានក្រោយ ព្រោះចិត្តយក
 ធិមិត្តនៃឡូលវដ្តីមេចញ្ញាធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អដ៏ល្អិតជាភារម្មណ៍ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ កាលបើយ៉ាងនេះ ការប្រាជ្ញ ខែការប្រាជ្ញឡូលវដ្តីមេច ការ
 ប្រាជ្ញ ខែឡូលវដ្តីមេចញ្ញាធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អក៏មាន ការប្រាជ្ញ ខែក-
 រាប្រាជ្ញស្សតិក៏មាន ការប្រាជ្ញ ខែកាប្រាជ្ញស្សតិសមាធិក៏មាន ចល្លាត
 ទាំងឡាយ វេចន្តចូលកាន់សមាចត្តិទានផង វេចន្តចេញចាកសមាចត្តិ
 ទានផង កាយឡូលវដ្តីមេចញ្ញាធិន្ទឡូលវដ្តីមេចល្អ របស់ចុក្កលកាលទៅចំ
 ឡូកាយសង្ខារ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ

បញ្ចវគ្គ ឯកថាបទដ្ឋកថា

កាយោ ឧបដ្ឋានំ ឆោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ
 ចេវ សតិ ច នាយ សតិយា កេន ញាណោ
 តំ កាយំ អនុបស្សតិ កេន វុទ្ធិតំ កាយ
 កាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

[១១៩] អនុបស្សតិកំ កាចំ តំ កាយំ អនុ-
 បស្សតិ ។ មេ ។ ឯវន្តំ កាយំ អនុបស្សតិ ។

ការវាតិ នតស្សា ការវា ។ មេ ។
 អាសវនដ្ឋោ ការវា ។ បស្សន្តយំ កាយស-
 ង្ខារំ អស្សាសប្បស្សនា សវដ្ឋោ សីលវិសុទ្ធិ
 អវិក្ខេបដ្ឋោ ចិត្តវិសុទ្ធិ ធម្មនដ្ឋោ ជីវិតវិសុទ្ធិ
 យោ ឥត្ត សវដ្ឋោ អយំ អនិសីលសិក្ខា យោ
 ឥត្ត អវិក្ខេបដ្ឋោ អយំ អនិច្ចត្តសិក្ខា យោ
 ឥត្ត ធម្មនដ្ឋោ អយំ អនិច្ចត្តសិក្ខា ឥតា
 តិស្សា សិក្ខាយោ ការវដ្ឋោ សិក្ខាតិ ។ មេ ។

បញ្ចវគ្គ ឯកថាបទដ្ឋកថា

កាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋានំ ចំណែកធាតុសតំ តើច
 ឈ្មោះថាបដ្ឋានំ ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលវេទិតិបាលកាយេញត្ថ
 កាយនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ចេតនានោះ លោក
 រោលថា កាយកាយានុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

[១២០] សំគួរត្រង់តាមៗ ពិចារណាយេញ តើបុគ្គលពិចារណា
 យេញ ត្ថកាយនោះ ផ្លូវមួយ ។ មេ ។ បុគ្គលពិចារណាយេញ
 ត្ថកាយនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

តាមៗ ការវា ពុទ្ធសីលការវា ២ យ៉ាង ។ មេ ។ ឈ្មោះថា
 ការវា ដោយអត្ថបាល ។ ការវាដ្ឋោន្តិមចេញនិវត្តន្តិមចូល
 ចេសបុគ្គលកាយត្ថវត្ថុកាយសង្ខារ ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថ
 បាលសង្ខារ ឈ្មោះថាចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថបាល មិនរាយឆាយ ឈ្មោះថា
 ជីវិតវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថបាលយេញ ចល្លាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា មានអត្ថ
 បាលសង្ខារ ធម៌នេះឈ្មោះថាអនិសីលសិក្ខា ចល្លាធម៌ទាំងនោះ ធម៌ណា
 មានអត្ថបាលមិនរាយឆាយ ធម៌នេះឈ្មោះថាអនិច្ចត្តសិក្ខា ចល្លាធម៌ទាំង
 នោះ ធម៌ណា មានអត្ថបាលយេញ ធម៌នេះ ឈ្មោះថាអនិច្ចត្តសិក្ខា
 បុគ្គលកាយវេទិតិយេញ ត្ថសិក្ខាទាំង ៣ នេះ ឈ្មោះថាសិក្សា ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កឹមភិក្ខុវគ្គ

សង្ខារាភិក្ខុ សង្ខារាភិក្ខុ សិក្ខាភិក្ខុ មហាស្សម្ពុយ៉ា កាយសង្ខារិ អស្សាសម្មាសាសនាសេន ចិត្តស្ស ឯកក្ខតិ អវិក្ខេបំ បដាទតោ វិនិច្ឆា វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ បេ ។

បស្សម្ពុយ៉ា កាយសង្ខារិ អស្សាសម្មាសាសនាសេន ចិត្តស្ស ឯកក្ខតិ អវិក្ខេបំ បដាទតោ វិនិច្ឆា វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ បេ ។

សមាទានេតិ ។ បេ ។ តេន វុទ្ធិតិ សាវត្ថេយ្យ បដិវជ្ឈន្តិ(១) អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណាចិ អដ្ឋ ច ឧបដ្ឋានាទុបស្សនិយោ ចត្តារិ សុត្តន្តកាវគ្គនិ កាយេ កាយាទុបស្សនាយ ។

ពណ៌ ។

(១១៦) កាវិ បិក្ខុជិសំវេទិ អស្សាសម្មាសិក្ខាភិក្ខុ សិក្ខាភិក្ខុ បិក្ខុជិសំវេទិ មស្សាសិស្សាភិក្ខុ សិក្ខាភិក្ខុ ។

។ ឧ. ប. ចង្កឹមភិក្ខុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កឹមភិក្ខុវគ្គ

ចុត្តលកាលេធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យអមិដែលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថា សិក្សា កាលចុត្តលដឹងច្បាស់ ឱ្យគាត់និច្ចមានការឃ្លានតែមួយ ដែល មិនរាយមាយ ដោយកំណត់នៃឱ្យលំដើម្បីចេញនិងដើម្បីចូល របស់ អ្នកកាលរង់ចាំកាយសង្ខារ វេទនាទាំងឡាយ ដែលប្រាកដ វេទនាភិក្ខុ ឡើង ។ បេ ។ ចុត្តលកាលដឹងច្បាស់ ឱ្យគាត់និច្ចមានការឃ្លាន តែមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយកំណត់នៃឱ្យលំដើម្បីចេញ និង ឱ្យលំដើម្បីចូល របស់អ្នកកាលរង់ចាំកាយសង្ខារ ឈ្មោះថាច្រមូល មកឱ្យវង្រួយទាំងឡាយ ។ បេ ។ ហេតុនោះ លោកកាលថា ចាក់ ដូរ ឱ្យអត់នៃការស្ងប់ អនុបស្សនាញាណ ៨ ឧបដ្ឋានាទុបស្សនិក ៨ និង សុត្តន្តកាវគ្គ ៦ (វេទនាភិក្ខុ) ក្នុងកាយកាយាទុបស្សនា ។

ចង ពណ៌ ។

(១១៦) ចុត្តលសិក្សាថា កាត្មាអញថាអតកំណត់ដឹងច្បាស់ ឱ្យ បិក្ខុ ទើបដកដើម្បីចេញ សិក្សាថា កាត្មាអញថាអតកំណត់ដឹងច្បាស់ ឱ្យបិក្ខុ ទើបដកដើម្បីចូល កើតដូចម្តេច ។

កាតតា បីតិ ។ ជ័យំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទតោ ឧច្ឆន្ទតិ បីតិច្ឆាធុដ្ឋំ
 ។ បេ ។ ជ័យំ ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ
 អវិក្ខេបំ បដាទតោ ឧច្ឆន្ទតិ បីតិច្ឆាធុដ្ឋំ ។ បេ ។
 រស្សំ អស្សាសវសេន រស្សំ ចស្សាសវសេន សទ្ធ-
 កាយច្បដិសំវេទំ អស្សាសវសេន សទ្ធកាយច្បដិ-
 សំវេទំ ចស្សាសវសេន ចស្សក្កយំ កាយសង្ខារំ អ-
 ស្សាសវសេន ចស្សក្កយំ កាយសង្ខារំ ចស្សាសវ-
 សេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទតោ
 ឧច្ឆន្ទតិ បីតិច្ឆាធុដ្ឋំ យា បីតិច្ឆាធុដ្ឋំ កោមោទនា
 បមោទនា ហាសោ បហាសោ ចិត្តស្ស(*) ឧទក្សំ
 អក្កមនតា ចិត្តស្ស អយំ បីតិ(២) បដិវិទិតា ហោតិ
 ជ័យំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
 បដាទតោ សតិ ឧច្ឆន្ទតា ហោតិ កាយ សតិយា
 តេន ញាណោ សា បីតិ បដិវិទិតា ហោតិ

។ ឧ. ម. វិទ្យុ ។ ២ ឧ. ច ឯក្កមកថា សា បីតិ វិស្សនិ ។

បីតិ តើដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ឆ្លុះកាតខិត្តមាន
 កាម្មណ៍នៃមួយ ដែលមិនកយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង
 បីតិដឹងបាបុដ្ឋៈ វេទន៍កើតឡើង ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ឆ្លុះ
 កាតខិត្តមានកាម្មណ៍នៃមួយ ដែលមិនកយមាយ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូលវែង បីតិដឹងបាបុដ្ឋៈ វេទន៍កើតឡើង ។ បេ ។ កាលបុគ្គល
 ដឹងច្បាស់ ឆ្លុះកាតខិត្តមានកាម្មណ៍នៃមួយ ដែលមិនកយមាយ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចេញ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូល ដោយអំណាច
 នៃដង្ហើមចេញ របស់អ្នកកំណត់ដឹងឆ្លុះកាយទាំងពួង ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូល របស់អ្នកកំណត់ដឹងឆ្លុះកាយទាំងពួង ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចេញ របស់អ្នកកាលរង្វេចឆ្លុះកាយសង្ខារ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចូល របស់អ្នកកាលរង្វេចឆ្លុះកាយសង្ខារ បីតិដឹងបាបុដ្ឋៈ តិច្ឆាជាតិ
 ជាគ្រឿងរីករាយ និងរីករាយទាំង ការប្រកាស ប្រកាសទាំង ការ
 ស្រស់ស្រាយ ស្រស់ស្រាយទាំង កាតខិត្តខ្ពស់ឡើង កាតខិត្តអ-
 សច្ចាយ វេទន៍កើតឡើង ឈរឈ្មោះថាបីតិ ដែលបុគ្គលដឹងច្បាស់
 ហើយ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ឆ្លុះកាតខិត្តមានកាម្មណ៍នៃមួយ ដែលមិន
 កយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិកិច្ចស្តាប់ថា បីតិគោរ
 ឈ្មោះថា បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិគោរ ដោយញាណគោរ

សុត្តន្តបិដក វគ្គនិកាយ បដិសន្ធិកថា

និយំ ចស្សសវសេន ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ ម-
 ជាទតោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា តេន
 ញាណេន សា ចីតិ បដិវិធិតា ហោតិ វស្សំ អស្សា-
 សវសេន វស្សំ ចស្សសវសេន សព្វកាយច្បដិ-
 សំវេទំ អស្សាសវសេន ចស្សម្ហ្មយំ កាយសង្ខារំ
 អស្សាសវសេន ចស្សម្ហ្មយំ កាយសង្ខារំ ចស្សាស-
 វសេន ចិក្ខុស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ មជាទតោ សតិ
 ឧបដ្ឋិតា ហោតិ តាយ សតិយា តេន ញាណេន
 សា ចីតិ បដិវិធិតា ហោតិ អាវដ្ឋិតោ សា ចីតិ
 បដិវិធិតា ហោតិ ជាទតោ... ចស្សតោ ចត្វវេ-
 ក្កតោ ចិក្ខុ អនិជ្ឈហតោ សទ្ធាយ អនិម្មត្តតោ វិរិយំ
 មក្កស្ថានោ សតិ ឧបដ្ឋាថយតោ ចិក្ខុ សមាធម្មតោ
 មញ្ញាយ មជាទតោ អភិញ្ញាយ្យំ អភិជាទតោ
 មវិញ្ញាយ្យំ មវិជាទតោ មហាតត្ថំ មជ្ឈហតោ
 ការវតត្ថំ ការិយតោ សច្ចិកាតត្ថំ សច្ចិការោតោ

សុត្តន្តបិដក វគ្គនិកាយ បដិសន្ធិកថា

កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ឡើងកាលនៃចិត្ត មានការប្រសើរឡើង ដែលមិនឈរ
 តាម ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលវិញ សតិក៏ត្រឡប់មក បរិភោគនោះ ឈ្មោះ
 ថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាល
 បុគ្គលដឹងច្បាស់ ឡើងកាលនៃចិត្តមានការប្រសើរឡើង ដែលមិនឈរតាម
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញទ្វី ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលទ្វី ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចេញ របស់អ្នកកំណត់ដឹង ឡើងកាយទាំងឡាយ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចេញ របស់អ្នកកាលរង្វេច ឡើងកាយសង្ខារ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចូល របស់អ្នកកាលរង្វេច ឡើងកាយសង្ខារ សតិក៏
 ត្រឡប់មក បរិភោគនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ
 ដោយញាណនោះ កាលបុគ្គលដឹង ចិត្តនោះ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់
 ហើយ កាលបុគ្គលដឹង . . . កាលឃើញ កាលភិពារណ កាល
 គង្គានៃចិត្ត កាលជឿសិបដ្ឋដោយសទ្ធា កាលផ្ដល់ឲ្យវិរិយៈ កាល
 ប្រព្រឹត្តឲ្យសតិ កាលតម្កល់ឲ្យចិត្ត កាលដឹងច្បាស់ ដោយចញ្ញា
 កាលក្រាស់ដឹង ឡើងមិដែលនូវក្រាស់ដឹង កាលកំណត់ដឹង ឡើងមិ
 ដែលអ្នកកំណត់ដឹង កាលលះឡើងមិដែលអ្នកលះ កាលចម្រើនឡើងមិ
 ដែលអ្នកចម្រើន កាលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ឡើងមិដែលអ្នកធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់

បញ្ជីឈ្មោះ អាណាចក្រ

សា ចិត្ត ចង្កែង កា ហោតិ ឯវិ សា(១) ចិត្តច្បង-
សំរោង អស្សាសធម្មស្សាសាសន វេទនា ឧបដ្ឋាន
សតិ អនុបស្សនាញាណ វេទនា ឧបដ្ឋាន ឆោ
សតិ សតិ ឧបដ្ឋាន ចេវ សតិ ច កាយ សតិយា
តោន ញាណោ កំ វេទនំ អនុបស្សតិ តោ
វុទ្ធិកំ វេទនាសុ វេទនាធម្មស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

អនុបស្សតិ កង កំ វេទនំ អនុបស្សតិ
។ បេ ។ ឯវិ វេទនំ អនុបស្សតិ ។

ការវាតិ ឧត្តស្ស ការវា ។ បេ ។ អាសេវ
នដ្ឋាន ការវា ។ ចិត្តច្បងសំរោង អស្សាសធម្មស្សា-
សា សំរោង សំរោងសុទ្ធ ។ បេ ។ ចិត្តច្បងសំរោង
អស្សាសធម្មស្សាសាសន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អ-
វិក្កមំ បដាមកោ ។ បេ ។ បដាមកោ វុទ្ធិយាង
សមោទានេតិ តោ វុទ្ធិកំ សមត្ថក្ខ ចង្កែង ។

១. ១. ២. ឧបដ្ឋាន ចិត្តច្បង ហោតិ ចិត្តច្បង ។

បញ្ជីឈ្មោះ អាណាចក្រ

ចិត្តនោះ ឈ្មោះជាអង្គនៃច្បងហើយ វេទនា ដោយអំណាចនៃដង្ហើម
ចេញនិងដង្ហើមចូល របស់អ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តនោះ ឈ្មោះថាចង្កែង
សតិ ឈ្មោះជាអនុបស្សនាញាណ វេទនា ឈ្មោះថាចង្កែង ចំន
ឈ្មោះជាសតិ ចំណែកនាសតិ ចើបឈ្មោះថាចង្កែងដឹង ឈ្មោះ
ជាសតិដឹង យ៉ាងនេះឯង ច្បងវេទនាចំណែកឈើញ នូវវេទនានោះ
ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ចេត្តនោះ លោកចំណែកថា
វេទនាសុវេទនាធម្មស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

សំនួរគ្រងពាក្យថា ចំណែកឈើញ តើ ចំណែកឈើញ
នូវវេទនានោះ ដូចម្តេច ។ បេ ។ ច្បងវេទនាចំណែកឈើញ នូវ
វេទនានោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការវា បានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះថាការវា
ដោយអត្ថប្រយោជន៍ ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់ច្បងអ្នក
កំណត់ដឹងនូវចិត្ត ឈ្មោះថាសំរោងសុទ្ធ ដោយអត្ថប្រយោជន៍ ។ បេ ។ កាល
ច្បងដឹងច្បង នូវភាពវេទនាមានការច្បងវេទនា ដែលចំណែកដោយ
ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់អ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
។ បេ ។ ច្បងកាលដឹងច្បង ឈ្មោះថាច្បងមកនូវវុទ្ធិយាងចំណែក
ចេត្តនោះ លោកកាលថា ច្បងវេទនាចំណែក នូវអត្ថប្រយោជន៍ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពុទ្ធសូត

[១១៧] កាថី សុខច្បង្គិសីវេនី បស្សសិស្សាមីតិ

សិក្ខិតិ ។ សុខច្បង្គិ ទ្វេ សុខាធិ កាយិកាញ សុខិ
ធនសិកាញ សុខិ ។

កាតមី កាយិកំ សុខិ ។ យំ កាយិកំ សា-
តំ កាយិកំ សុខិ(១) វេទយិតំ កាយសម្មាស្សដា
សាតា សុខា វេទនា ឥនំ កាយិកំ សុខិ ។
កាតមី ធនសិកំ សុខិ ។ យំ ធនសិកំ សុខិ(២)
ធនោសម្មាស្សដី សាតំ សុខិ វេទយិតំ ធនោស-
ម្មាស្សដា សាតា សុខា វេទនា ឥនំ ធនសិកំ
សុខិ ។

១ ខ. ច. ឯន្ទ្រកាយសម្មាស្សដី សាតំ សុខិ ទិស្សដី ។ ២ ខ. ខ. យំ ធនសិកំ សាតំ
ធនសិកំ សុខិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

[១១៧] ចុត្តរសិក្សាថា ភក្ខាភក្កជាត្ថកតំណាងំនី ឆ្នុវាសចក្កិ

សុខ ឆើបដកដង្ហើមចូល ឆើដូចម្តេច ។

ពាក្យថា សុខ បានដល់សុខ ២ យ៉ាង គឺ កាយិកសុខ ១

ធនសិកសុខ ១ ។

កាយិកសុខ ឆើដូចម្តេច ។ សេចក្តីឆ្ងាញ់ពិសា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ

ក្នុងកាយ សេចក្តីសាយភាយរាងជាសុខ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ

សុខវេទនា ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ដែលកើតអំពីកាយសម្ពុស្ស ឯណា នៅ

ឆ្ងាយថាកាយិកសុខ ។ ធនសិកសុខ ឆើដូចម្តេច ។ សេចក្តីសុខ

ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត សេចក្តីសាយភាយរាងជាសុខ ដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា

ដែលកើតអំពីធនោសម្ពុស្ស សុខវេទនាដ៏ឆ្ងាញ់ពិសា ដែលកើតអំពី

ធនោសម្ពុស្ស ឯណា នៅឆ្ងាយថាធនសិកសុខ ។

បទដ្ឋកថា អនាថាភពិ

កថំ តេ សុទា ចដិវិធិតា ហោន្តិ ។ ធីយំ
 អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ ចជា-
 នកោ សតិ ឧបដ្ឋានំ ហោតិ ភាយ សតិយា តេ-
 ន ញ្ញាណេន តេ សុទា ចដិវិធិតា ហោន្តិ ធីយំ
 ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ ចជា-
 នកោ សតិ ឧបដ្ឋានំ ហោតិ ភាយ សតិយា តេន
 ញ្ញាណេន តេ សុទា ចដិវិធិតា ហោន្តិ ។ បេ ។
 សច្ចិកាភពំ សច្ចិកាភពោ តេ សុទា ចដិវិធិតា
 ហោន្តិ ឯកក្កតំ សុទា ចដិវិធិតា ហោន្តិ សុទាច្យដិ-
 សំវេនំ អស្សាសច្យស្សាសវសេន វេននា ឧបដ្ឋានំ
 សតិ អនុចស្សនា ញ្ញាណំ វេននា ឧបដ្ឋានំ នោ
 សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ ទេវ សតិ ច ភាយ សតិ-
 យា តេន ញ្ញាណេន តំ វេននំ អនុចស្សតិ តេន
 វុច្ចតិ វេននាសុ វេននាឧបស្សនា សតិច្យដ្ឋាន-
 ការថា ។

បទដ្ឋកថា អនាថាភពិ

សេចក្តីសុខតាំងនោះ បុគ្គលដែលច្បាស់ហើយ គឺដូចម្តេច ។ កាល
 បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវកាលនៃចិត្តមានការឡើងគ្រឿង ដែលមិនកាយ
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិក៏ឆ្ងល់ចាំ សេចក្តីសុខតាំងនោះ
 ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិវិធីនោះ ដោយញ្ញាណវិធីនោះ
 កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវកាលនៃចិត្តមានការឡើងគ្រឿង ដែលមិនកាយ
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិក៏ឆ្ងល់ចាំ សេចក្តីសុខ
 តាំងនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិវិធីនោះ ដោយ
 ញ្ញាណវិធីនោះ ។ បេ ។ កាលបុគ្គលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ នូវធម៌ដែលគួរ
 ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ សេចក្តីសុខតាំងនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ
 សេចក្តីសុខតាំងនោះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ យ៉ាងនេះឯង វេននា
 ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ និងដង្ហើមចូល ចេញបុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង
 នូវសុខ ឈ្មោះថាបុគ្គល សតិ ឈ្មោះថាអនុចស្សនាញ្ញាណ វេននា
 ឈ្មោះថាបុគ្គល មិនឈ្មោះថាសតិវិធី ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះ
 ថាបុគ្គលដឹង ឈ្មោះថាសតិដឹង បុគ្គលគិតលោកឃើញ នូវវេននា
 នោះ ដោយសតិវិធីនោះ ដោយញ្ញាណវិធីនោះ ហេតុនោះ លោកកាលថា
 វេននាសុវេននាឧបស្សនា សតិច្យដ្ឋានការថា ដោយប្រការដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវគ្គ

អនុបស្សតិ កង្កែ វេទនំ អនុបស្សតិ ។

អនិច្ចកោ អនុបស្សតិ ។ ចេ ។ ឯវន្តំ វេទនំ
អនុបស្សតិ ។

ភាវនាតិ ធម្មស្សោ ភាវនា ។ ចេ ។ អាសេវន-
ដ្ឋេន ភាវនា ។ សុខច្បង៍សំវេទី អស្សាសច្បស្សសា
សំវេទេន សីលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។ សុខច្បង៍សំវេទី
អស្សាសច្បស្សសាសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ
ចជាទតោ ។ ចេ ។ ចជាទតោ វគ្គិយានិ សាខា-
នាទេតិ កេន វុត្ថតំ សមត្ថក្ខ ចជីវិជ្ជតិ ។

[១១៦] កង្កែ ចិត្តសង្ខារច្បង៍សំវេទី អស្សសិ-
ស្សាមីតិ សិក្ខតិ ចិត្តសង្ខារច្បង៍សំវេទី អស្សសិ-
ស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវគ្គ

សំន្តាត្រង្គីកក្កថា ភិចារណារមេញ ភើតិចារណារមេញ អូ
វេទនា ដូចម្ដេច ។ បុគ្គលភិចារណារមេញ ជាមិនទៀង ។ ចេ ។
បុគ្គលភិចារណារមេញ អូវេទនាខោរ យ៉ាងនេះឯង ។

ភាគ្យថា ភាវនា ចុងដល់ភាវនា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះ
ជាភាវនា ដោយអក្ខរាវសា ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដង្ហើមចូល
របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងនូវសុខ ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរាវ
សង្រ្គឹម ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងនូវភាវនាចិត្ត មានការស្នូលនៃមួយ
ដែលមិនរាយការ ដោយកំណត់នឹងដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់
បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងនូវសុខ ។ ចេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថា
ប្រមូលមកនូវវគ្គិយតាំងឡាយ ចេតុខោរ លោកុកាលថា បុគ្គល
ចាត់ចុះ នូវកង្កែនស្រាប់ ។

[១១៧] បុគ្គលសិក្សាថា ភាគ្យអញជាអ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគ្យអញជាអ្នកកំណត់ដឹងនូវចិត្តសង្ខារ
ទើបដកដង្ហើមចូល ភើដូចម្ដេច ។

បញ្ជីឈ្មោះ អតិថិជន

កាកបាទ ចិត្តសង្គ្រោះ ។ ជំនួយ អស្សាសាសន៍
 សញ្ញា ច វេទនា ច រេតសិកា ឯក ឆ្មា ចិត្ត-
 ច្បង័ត្តា ចិត្តសង្គ្រោះ ជំនួយ អស្សាសាសន៍ សញ្ញា
 ច វេទនា ច រេតសិកា ឯក ឆ្មា ចិត្តច្បង័ត្តា
 ចិត្តសង្គ្រោះ ។ បេ ។ សុខច្បង័សីវេជ្ជ អស្សាសា-
 សន៍ សុខច្បង័សីវេជ្ជ អស្សាសាសន៍ សញ្ញា ច
 វេទនា ច រេតសិកា ឯក ឆ្មា ចិត្តច្បង័ត្តា
 ចិត្តសង្គ្រោះ អយ្យ ចិត្តសង្គ្រោះ ។

កង តេ ចិត្តសង្គ្រោះ បដិវេទនា ហោត្តិ ។
 ជំនួយ អស្សាសាសន៍ ចិត្តសង្គ្រោះ ឯកក្កតិ អវិក្កេច
 បដិវេទនា សតិ ឧបដ្ឋាន ហោតិ តាយ សតិយា
 តេន ញាណេន តេ ចិត្តសង្គ្រោះ បដិវេទនា ហោត្តិ

បញ្ជីឈ្មោះ អតិថិជន

ចិត្តសង្គ្រោះ រត្នបុត្រ ។ សញ្ញា ចិត្តវេទនា ជាគ្រូចេតសិក ធម៌
 តាំងតាំងដាច់ចំពោះដោយចិត្ត ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញវិវិដ ឈ្មោះ
 ចិត្តសង្គ្រោះ សញ្ញា ចិត្តវេទនា ជាគ្រូចេតសិក ធម៌តាំងតាំង ដាច់
 ចំពោះដោយចិត្ត ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញវិវិដ ឈ្មោះចិត្តសង្គ្រោះ
 ។ បេ ។ សញ្ញា ចិត្តវេទនា ជាគ្រូចេតសិក ធម៌តាំងតាំងដាច់ចំពោះ
 ដោយចិត្ត ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញ ចេញច្បង័ត្តា កំណត់ដង្ហើម
 ច្បង័ត្តា សុខច្បង័សីវេជ្ជ ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញ ចេញច្បង័ត្តា កំណត់ដង្ហើម
 ច្បង័ត្តា សុខច្បង័សីវេជ្ជ ឈ្មោះចិត្តសង្គ្រោះ រត្នបុត្រ ឈ្មោះចិត្តសង្គ្រោះ ។

ចិត្តសង្គ្រោះតាំងតាំង ច្បង័ត្តា ដង្ហើមចេញវិវិដ រត្នបុត្រ ។ កាល
 ច្បង័ត្តា ដង្ហើមចេញវិវិដ ចិត្តសង្គ្រោះតាំងតាំង ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញវិវិដ
 ដោយកំណត់ដង្ហើមចេញវិវិដ សតិភិក្ខុម្ហល់ចំ ចិត្តសង្គ្រោះតាំងតាំង
 ឈ្មោះចិត្តសង្គ្រោះតាំងតាំង ដោយសតិភិក្ខុម្ហល់ ដោយញាណេន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹកនិកាយ

និយមិ ធម្មស្ថាបនាសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិច្ឆេកំ
 ចដាធនោ សតិ ឧបដ្ឋិតា ហោតិ កាយ សតិយា
 ភេទ ញាណោ ភេ ចិត្តសង្ខារ ចដិវិធិតា ហោន្តិ
 ។ មេ ។ សង្ខេតាកក្កំ សង្ខេតនោភោ ភេ ចិត្តស-
 ង្ខារ ចដិវិធិតា ហោន្តិ ឯកក្កតំ ចិត្តសង្ខារ ចដិ-
 វិធិតា ហោន្តិ ចិត្តសង្ខារច្បង្គិសំវេទិ អស្សាសច្ប-
 ស្ថាបនាសេន វេទនា ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុចស្សនា
 ញាណំ វេទនា ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ
 វេទ សតិ ច កាយ សតិយា ភេទ ញាណោ
 តំ វេទនំ អនុចស្សនីតិ ភេទ វុទ្ធិតិ វេទនាសុ
 វេទនាអនុចស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

អនុចស្សនីតិ កដិ តំ វេទនំ អនុចស្សនិ ។
 អនិច្ចតោ អនុចស្សនិ ។ មេ ។ ឯកក្កតំ វេទនំ
 អនុចស្សនិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹកនិកាយ

កាលបុគ្គលដ៏ឆ្ងល់ ខ្ញុំភាពខែចិត្តមានការឆ្ងល់តែមួយ ដែលមិន
 ឈឺចាយ ដោយគំណាចខែដង្ហើមចូលវែង សតិក៏ឆ្ងល់ថា ចិត្ត-
 សង្ខារចាំឆ្ងាយនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដ៏ឆ្ងល់ហើយ ដោយសតិនោះ
 ដោយញាណនោះ ។ មេ ។ កាលបុគ្គលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ខ្ញុំឆ្ងល់ដែល
 ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ចិត្តសង្ខារចាំឆ្ងាយនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គលដ៏ឆ្ងល់ហើយ
 ចិត្តសង្ខារចាំឆ្ងាយនោះ បុគ្គលដ៏ឆ្ងល់ហើយ យ៉ាងនេះឯង វេទនា
 ដោយគំណាច ខែដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង
 ខ្ញុំចិត្តសង្ខារ ឈ្មោះថាបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុចស្សនាញាណ
 វេទនា ឈ្មោះថាបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកទានសតិ រើម
 ឈ្មោះថាបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាយើញ ខ្ញុំ
 វេទនានោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោក
 ពោលថា វេទនាសុវេទនាអនុចស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

សំនួរគ្រង់ពាក្យថា ពិចារណាយើញ គឺពិចារណាយើញ ខ្ញុំ
 វេទនានោះ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលពិចារណាយើញ ថាមិនទៀង
 ។ មេ ។ បុគ្គលពិចារណាយើញ ខ្ញុំវេទនានោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ការងារ ចក្ខុស្យា ការងារ ។ ចេ ។ ការស្រាវ-
 ជ្រាវ ការងារ ។ ចិត្តសង្ខារច្បងសីវេទិ អស្សាស-
 ច្បស្សាសា សីវាជ្ជេន សីលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។ ចិត្ត-
 សង្ខារច្បងសីវេទិ អស្សាសច្បស្សាសាសេន ចិត្តស្ស
 ឯកត្ថកំ អវិក្កេចំ បដាចនា ។ ចេ ។ បដាចន្តោ
 ឥន្ទ្រិយាធិ សមោធានេតិ គេន វុទ្ធិកំ សមត្ថញ
 ចដិវជ្ឈតិ ។

[១១៤] កង់ ចស្សក្កយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិ-
 ស្សាធិតិ សិក្ខតិ ចស្សក្កយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិ-
 ស្សាធិតិ សិក្ខតិ ។

កតមោ ចិត្តសង្ខារោ ។ ធិយំ អស្សាសាស-
 ន សញ្ញា ៦ វេទនា ៦ ចេតសិកា ឯកេ ធម្មា
 ចិត្តច្បងិត្តា ចិត្តសង្ខារា តេ ចិត្តសង្ខារេ ចស្សម្ពេ-
 ន្តោ និរោធន្តោ វ្របសមេន្តោ សិក្ខតិ ធិយំ ចស្ស-
 សាសេន សញ្ញា ៨ វេទនា ៦ ចេតសិកា ឯកេ
 ធម្មា ចិត្តច្បងិត្តា ចិត្តសង្ខារា តេ ចិត្តសង្ខារេ
 ចស្សម្ពេន្តោ និរោធន្តោ វ្របសមេន្តោ សិក្ខតិ

ពាក្យថា ការងារ បុគ្គលកំណត់ ៦ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះថា
 ការងារ ដោយអត្តជាសេន ។ ឡូសដង្ហើមចេញនិងឡូសដង្ហើមចូល ចេស
 បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងឱ្យចិត្តសង្ខារ ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជា
 សង្ខេប ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ឱ្យភាពខិតខំការងារឡូស
 ដង្ហើម ដែលទំនាយនាយ ដោយកំណត់និងដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល
 ចេសបុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងឱ្យចិត្តសង្ខារ ។ ចេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់
 ឈ្មោះថាប្រមូលមក ឱ្យដង្ហើមទាំងឡាយ ហេតុនោះ លោកគោលថា
 បុគ្គលចាត់ទុកឱ្យអត្តនិកាស្ងប់ ។

[១១៥] បុគ្គលសិក្សាថា ភាគអញកាលរម្ងាប់ ឱ្យចិត្តសង្ខារ
 ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញកាលរម្ងាប់ ឱ្យចិត្តសង្ខារ
 ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។

ចិត្តសង្ខារ តើដូចម្តេច ។ សញ្ញានិងវេទនា ជាអ្នកចេតសិក ធម៌
 កំណត់ដាច់ចំពោះដោយចិត្ត ដោយកំណត់និងដង្ហើមចេញនិង ឈ្មោះថា
 ចិត្តសង្ខារ បុគ្គលកាលរម្ងាប់ រំលត់ ចង្រ្កាច ឱ្យចិត្តសង្ខារទាំងនោះ
 ឈ្មោះថាសិក្សា សញ្ញានិងវេទនា ជាអ្នកចេតសិក ធម៌កំណត់ដាច់
 ចំពោះដោយចិត្ត ដោយកំណត់និងដង្ហើមចូលនិង ឈ្មោះថាចិត្តសង្ខារ
 បុគ្គលកាលរម្ងាប់ រំលត់ ចង្រ្កាច ឱ្យចិត្តសង្ខារទាំងនោះ ឈ្មោះថាសិក្សា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្ហើយសុត្តន្ត

ចិត្តសង្ខារធម្មដិសិវេទិ អស្សាសវសេន ចិត្តសង្ខារធម្ម-
 ដិសិវេទិ ចស្សាសវសេន សញ្ញា ច វេទនា ច ចេ-
 កសិកា ឯតេ ចម្មា ចិត្តធម្មជិកថា ចិត្តសង្ខារ កេ
 ចិត្តសង្ខារេ ចស្សន្តេន្តោ និរោធន្តោ វុចសមេន្តោ
 សិក្ខាភិ ចស្សម្ពុយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសច្យស្សាសវ-
 សេន វេទនា ឧបដ្ឋាមំ ចោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋាមំ
 ចេវ សតិ ច តាយ សតិយា ភេន ញាណេន តិ
 វេទនំ អនុបស្សតិភិ ភេន វុច្ចតិ វេទនាសុ វេទនាតុ-
 ចស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

អនុបស្សតិភិ កាដំ តិ វេទនំ អនុបស្សតិ ។ ចេ ។

ឯវន្តំ វេទនំ អនុបស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ហើយសុត្តន្ត

សញ្ញាធិវេទនា ជាតុរចស្ថិត ធម៌តំវិនិច្ឆ័យ ជាប់ចិរភារដោយចិត្ត
 ដោយកំណាចវិនិច្ឆ័យចេញ ចេសំចុក្កលក្កកំណាធិវិនិច្ឆ័យ ឆ្លុវចិត្តសង្ខារ
 ដោយកំណាចវិនិច្ឆ័យចេញ ចេសំចុក្កលក្កកំណាធិវិនិច្ឆ័យ ឆ្លុវចិត្តសង្ខារ
 ឈ្មោះថាចិត្តសង្ខារ ចុក្កលកាលរក្សា រំលត់ ចក្រិច ឆ្លុវចិត្តសង្ខារ
 តំវិនិច្ឆ័យ ឈ្មោះថាសិក្សា វេទនា ដោយកំណាចវិនិច្ឆ័យចេញចិន
 វិនិច្ឆ័យ ចេសំចុក្កលកាលរក្សាឆ្លុវចិត្តសង្ខារ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន
 សតិ ឈ្មោះថា អនុបស្សនាញាណ វេទនា ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន
 ចំនេះឈ្មោះថាសតិវេ ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះថាឧបដ្ឋានផង
 ឈ្មោះថាសតិផង ចុក្កលវេទនិកិចារណាយេញ ឆ្លុវវេទនាខាង ដោយ
 សតិវេទនា ដោយញាណខាង ចេតុខាង លោកកាលថា វេទនាសុ
 វេទនាអនុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានការវា ។

សំនួរជ្រើកក្សថា និចារណាយេញ អធិតារណាយេញ ឆ្លុវ
 វេទនាខាង ដូចម្តេច ។ ចេ ។ ចុក្កលវេទនិកិចារណាយេញ ឆ្លុវវេទនា
 ខាង យ៉ាងណាផង ។

បទដ្ឋាន អនាមិក

ការងារ ធនាគារ ការងារ ។ ២ ។ អនាមិក-
 ធនាគារ ។ បទដ្ឋាន ចិត្តសង្ខារ អស្សសិច្ច-
 ស្សាសា សំវេទ្ទ ធម៌សិទ្ធិ ។ ២ ។ បទដ្ឋាន
 ចិត្តសង្ខារ អស្សសិច្ចស្សាសាសន ចិត្តស្ស ឈ-
 កក្កតិ អវិក្កេចំ បដិទានោ ។ ២ ។ បដិទានោ
 វិជ្ជាធម៌ សមាធានតិ គោ វិជ្ជា សមគុញ្ញ
 បដិវិជ្ជតិ អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណំ អដ្ឋ ០
 ឧបដ្ឋានុស្សតិយោ ចក្កាវ សុត្តន្តកាវក្កំ វេទនាសុ
 វេទនាទុបស្សនាយ ។

កាលាវិ ។

[១៦០] កថា ចិត្តច្យុតិសំវេទិ អស្សសិច្ចសិច្ច
 សិច្ចតិ ចិត្តច្យុតិសំវេទិ បស្សសិច្ចសិច្ចសិច្ច សិច្ចតិ ។

បទដ្ឋាន អនាមិក

ការងារ ការងារ បទដ្ឋាន ការងារ ៤ យ៉ាង ។ ២ ។ ឈ្មោះ
 ការងារ ដោយអក្ខរាវិសេស ។ ឡូក្ខន្តិយោច្ឆេត្ត ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយច្ឆេត្ត
 រេស្សបុគ្គលកាលវាច្ឆេត្តចិត្តសង្ខារ ឈ្មោះសិល្បិច្ឆេត្ត ដោយអក្ខរា
 សង្ខេប ។ ២ ។ បុគ្គលកាលវិជ្ជាច្ឆេត្ត ឡូក្ខន្តិយចិត្តសង្ខារកាលវិជ្ជា
 ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ វេទនាឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ ដោយអក្ខរា ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយច្ឆេត្ត ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ
 ច្ឆេត្ត រេស្សបុគ្គលកាលវាច្ឆេត្ត ឡូក្ខន្តិយសង្ខារ ។ ២ ។ បុគ្គលកាលវិជ្ជា
 ច្ឆេត្ត ឈ្មោះច្រមុយមក ឡូក្ខន្តិយចិត្តសង្ខារ ចេត្តុនោ លោក
 កាលវា បុគ្គលកាលវា ឡូក្ខន្តិយកាលវា ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ ៨
 បដ្ឋានុស្សតិ ៨ ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ ៤ (វេទនា) ក្នុងវេទនាសុ
 វេទនាទុបស្សនា ។

ចំ កាលាវិ ។

[១៦០] បុគ្គលសិក្សា ភាគាភិក្ខុកាលវា ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ ច្ឆេត្ត
 ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ សិក្សា ភាគាភិក្ខុកាលវា ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ ច្ឆេត្ត
 ឆិដ្ឋឡូក្ខន្តិយ កើតឡើង ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណសម្ពាសន្ត ចង្កៀងកថា

កាកមំ កំ ចិត្តំ ។ ធិយំ អស្សាសវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ យំ ចិត្តំ មោទា មាទសំ ហនយំ ចណ្ឌំ មនាយកំ មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា កដ្ឋា មោទាវិញ្ញាណាតុ ធិយំ ចស្សាសវសេន ។ មេ ។ ចស្សន្តយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សាសវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ យំ ចិត្តំ មោទា មាទសំ ហនយំ ចណ្ឌំ មនាយកំ មនិច្ឆ័យំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណក្ខន្ធា កដ្ឋា មោទាវិញ្ញាណាតុ ធិយំ ចិត្តំ ។

កាកំ កំ ចិត្តំ ចង្កៀងកំ ហោតិ ។ ធិយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ មជាទតោ សតិ ឧបដ្ឋេតា ហោតិ កាយ សតិយា ភេន ញាណេន កំ ចិត្តំ ចង្កៀងកំ ហោតិ ធិយំ ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ មជាទតោ សតិ ឧបដ្ឋេតា ហោតិ កាយ សតិយា ភេន ញាណេន ចិត្តំ ចង្កៀងកំ ហោតិ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណសម្ពាសន្ត ចង្កៀងកថា

ចិត្តនោះ កើតដូចម្តេច ។ ដោយកំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង វិញ្ញាណចិត្ត បានដល់ចិត្ត ការដឹងការឃ្លាន សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ហឫទ័យ ឆ្លាតដឹងផ្សេងពីកន្លែងចិត្ត មនាយកៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មោទាវិញ្ញាណាតុ ដែលកើតកំណាច (នេះឈ្មោះថាចិត្ត) ដោយ កំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង ។ មេ ។ ដោយកំណាចនៃដង្ហើមចេញ លេស បុគ្គលកាលរម្ងាប់ចិត្តសង្ខារ វិញ្ញាណចិត្ត បានដល់ចិត្ត ការដឹងការឃ្លាន សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងចិត្ត ហឫទ័យ ឆ្លាតដឹងផ្សេងពីកន្លែងចិត្ត មនាយកៈ មនិច្ឆ័យ វិញ្ញាណ វិញ្ញាណក្ខន្ធ មោទាវិញ្ញាណាតុ ដែលកើតកំណាច ឈ្មោះថាចិត្ត ។

ចិត្តនោះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ កើតដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលដឹង ច្បាស់នូវកាកនៃចិត្ត មានការឃ្លាននៃមួយ ដែលមិនរាយរាយ ដោយ កំណាចនៃដង្ហើមចេញវែង សតិក៏ឆ្ងល់ចំ ចិត្តនោះ ឈ្មោះថាបុគ្គល ដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ កាលបុគ្គលដឹង ច្បាស់ នូវកាកនៃចិត្តមានការឃ្លាននៃមួយ ដែលមិនរាយរាយ ដោយ កំណាច នៃដង្ហើមចេញវែង សតិក៏ឆ្ងល់ចំ ចិត្តនោះ ឈ្មោះថា បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ។ មេ ។

សង្កាតតំ សង្កាតតោ តំ ចិត្តំ ចដិវិធិតំ
 ហោតិ វេទនំ ចិត្តំ ចដិវិធិតំ ហោតិ ចិត្តច្យុជសំ-
 វេទនំ អស្សសវសេន(១) វិញ្ញាណចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ សតិ
 អនុបស្សនាញាណំ ចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ
 សតិ ឧបដ្ឋានំ ទេវ សតិ ច ភាយ សតិយា
 ភេន ញាណោ តំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ភេន វុទ្ធិតិ
 ចិត្តំ ចិត្តានុបស្សនា សតិច្យុដ្ឋានភាវនា ។

អនុបស្សតិ កាចំ តិ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ។ ចេ ។
 វេទនំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ។

ភាវនាតិ ចតស្សោ ភាវនា ។ ចេ ។ អាសេ-
 វនដ្ឋេន ភាវនា ។ ចិត្តច្យុជសំវេទនំ អស្ស-
 សច្ចស្សាសា សំវេទនំ សីលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។
 ចិត្តច្យុជសំវេទនំ អស្សសច្ចស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកត្ថតំ អវិក្ខេបំ ចដានតោ ។ ចេ ។

១ ឧ.ច.អស្សសច្ចស្សាសវសេន ។

កាលបុគ្គលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ខ្លួនចំណែកធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ចិត្តនោះ
 ឈ្មោះថាបុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ ចិត្តនោះ បុគ្គលដឹងច្បាស់ហើយ យ៉ាង
 នេះឯង វិញ្ញាណចិត្ត ដោយកំណត់ដឹងឡើងវិញ របស់បុគ្គលអ្នក
 កំណត់ដឹងខ្លួនចិត្ត ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ
 ចិត្ត ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន ចំណែកនោះ សតិឈ្មោះថាសតិ ទេវ
 ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន ឈ្មោះថាសតិ បុគ្គលកំណត់ដឹងវិញខ្លួនចិត្ត
 នោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ ហេតុនោះថា
 ចំណែកចិត្តនុបស្សនា សតិច្យុដ្ឋានភាវនា ។

សំខ្លួនដឹងតាមរយៈ កំណត់ដឹងវិញ កំណត់ដឹងវិញ ខ្លួនចិត្ត
 នោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ បុគ្គលកំណត់ដឹងវិញ ខ្លួនចិត្តនោះ យ៉ាង
 នេះឯង ។

តាមរយៈ ភាវនា បានដល់ភាវនា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះ
 ថាភាវនា ដោយអត្តចាសេន ។ ឡើងដឹងឡើងវិញ ដឹងឡើងដឹងឡើង
 ចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹងខ្លួនចិត្ត ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយ
 អត្តចាសេន ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្លួនចិត្ត មាន
 កាឡេណ៍តែមួយ ដែលទំនាយមាយ ដោយកំណត់ ដឹងឡើង
 វិញ ដឹងឡើងចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំណត់ដឹង ខ្លួនចិត្ត ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវិញ្ញាណ

ចដាននោ សង្ខារោ ធម៌ សមាសាទេតិ តេន វិជ្ជិតិ
សមត្ថក្ខ ចជីវិជ្ជិតិ ។

(១៦៤) កង់ អភិច្ឆន្ទោនយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សា-
មិត្តំ សិក្ខតិ អភិច្ឆន្ទោនយំ ចិត្តំ ចស្សសិស្សាមិត្តំ
សិក្ខតិ ។

កតាមា ច ចិត្តស្ស អភិច្ឆន្ទោនោ ។ និយំ អ-
ស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្ខតំ អវិក្ខេបំ ចដានតោ
ឧប្បជ្ជិតិ ចិត្តស្ស អភិច្ឆន្ទោនោ យោ ចិត្តស្ស អា-
មោននា ចមោននា ហាសោ ចហាសោ ចិត្តស្ស
ឱនក្សំ អត្តមនកា ចិត្តស្ស និយំ ចស្សស-
វសេន ចិត្តស្ស ឯកក្ខតំ អវិក្ខេបំ ចដានតោ
ឧប្បជ្ជិតិ ចិត្តស្ស អភិច្ឆន្ទោនោ យោ ចិត្តស្ស
អាមោននា ចមោននា ហាសោ ចហាសោ
ចិត្តស្ស ឱនក្សំ អត្តមនកា ចិត្តស្ស ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវិញ្ញាណ

បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាប្រមូលមកនៅក្នុងស្រ្តីយំទាំងឡាយ ហេតុ
នោះ លោកពោលថា បុគ្គលចាត់ចូល ឲ្យគេនៃការស្រ្តី ។

(១៦៥) បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាអញកាលញ្ចាត់ចិត្តឲ្យរីករាយទាំង
ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគាអញកាលញ្ចាត់ចិត្តឲ្យរីករាយទាំង
ទើបដកដង្ហើមចូល កើតដូចម្តេច ។

សេចក្តីរីករាយទាំងនៃចិត្ត កើតដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់
ឲ្យភាពនៃចិត្តមានការឆ្ងល់ភ័យ ដែលមិនរាយចាយ ដោយអំណាច
នៃដង្ហើមចេញវិញ សេចក្តីរីករាយទាំងនៃចិត្ត បានដល់ការរីករាយទូទៅ
ការរីករាយទាំង ការប្រកាស ការប្រកាសទាំង ភាពនៃចិត្តស្រស់ ភាពនៃ
ចិត្តសប្បាយកំរើតឡើង កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ឲ្យភាពនៃចិត្តមានការ
ឆ្ងល់ភ័យ ដែលមិនរាយចាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលវិញ សេចក្តី
រីករាយទាំងនៃចិត្ត បានដល់ការរីករាយទូទៅ ការរីករាយទាំង ការប្រកាស
ការប្រកាសទាំង ភាពនៃចិត្តស្រស់ ភាពនៃចិត្តសប្បាយ កំរើតឡើង ។ បេ ។

បញ្ចវគ្គ អនាមាសាថា

ចិត្តច្បង់សំរេង អស្សាសវសេន ចិត្តច្បង់សំរេង ច-
 ស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតិ អភិក្កច្ចិ ចដានតោ
 ឧប្បជ្ជតិ ចិត្តស្ស អភិច្ចមោធានោ យា ចិត្តស្ស អា-
 មោធានា ចមោធានា ចារសោ ចចារសោ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កំ អត្តមនតា ចិត្តស្ស អយំ ចិត្តស្ស អភិច្ច-
 មោធានា ។ អភិច្ចមោធាយំ ចិត្តំ អស្សាសច្បស្សា-
 សវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ ឧបដ្ឋាទំ សតិ អនុចស្ស-
 នាញាណំ ចិត្តំ ឧបដ្ឋាទំ នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋា-
 ទំ ទេវ សតិ ច កាយ សតិយា កេន ញាណន
 តំ ចិត្តំ អនុចស្សតីតិ កេន វុច្ចតិ ចិត្ត ចិត្តាទុ-
 ចស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

អនុចស្សតីតិ កាចំ តំ ចិត្តំ អនុចស្សតិ ។ បេ ។
 ឯវន្តំ ចិត្តំ អនុចស្សតិ ។

បញ្ចវគ្គ អនាមាសាថា

កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់នូវភាពនៃចិត្ត មានការច្បាស់តែមួយ ដែលបង្កើត
 អោយ ដោយកំណាចនៃដង្ហើមចេញ ចេញច្បាស់កំណត់ដឹងនូវចិត្ត
 ដោយកំណាចនៃដង្ហើមចូលចេញច្បាស់កំណត់ដឹងនូវចិត្ត សេចក្តីក
 រយព្រាងនៃចិត្ត បានដល់ការកើតរយព្រាង ការកើតរយព្រាង ការប្រឡង
 ការប្រឡងព្រាង កាលនៃចិត្តខ្ពស់ កាលនៃចិត្តសព្វរយ កំភើតឡើង
 នេះឈ្មោះថាសេចក្តីកើតរយព្រាងនៃចិត្ត ។ វិញ្ញាណចិត្ត ដោយកំណាច
 នៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល ចេញច្បាស់កាលញ្ញាចិត្តឱ្យកើតរយព្រាង
 ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុចស្សនាញាណ ចិត្ត ឈ្មោះថា
 ឧបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន
 ផង ឈ្មោះថាសតិផង បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវចិត្តនោះ ដោយ
 សតិនោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកនាមថា ចិត្ត
 ចិត្តាទុចស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

សំនួរគ្រង់កាត្យាថា ពិចារណាឃើញ តើពិចារណាឃើញ
 នូវចិត្តនោះ ដូចម្តេច ។ បេ ។ បុគ្គលពិចារណាឃើញ នូវចិត្តនោះ
 យ៉ាងនេះឯង ។

១៦៦

សុខ្ពតិជន ឧត្តមកាយ បដិសន្ធិការ
ការងារ ចតុស្ស ការងារ ។ ថេ ។ អាសា-

ឧដ្ឋាន ការងារ ។

អភិប្បមោទន៍ ចិត្តិ អស្សសិស្សសិក្ខា សិក្ខា-

ដ្ឋាន សីលវិស្ស ។ ថេ ។ អភិប្បមោទន៍ ចិត្តិ អ-

ស្សសិស្សសិក្ខាសីល ចិត្តិស្ស ឯកក្កតិ អវិក្កាចិ

បដិទតោ ។ ថេ ។ បដិទតោ ឥន្ទ្រិយានិ សមោ-

ទានេតិ តេន វុត្តិ សមត្ថក្ខ បដិវជ្ជតិ ។

[១៦៦] កាបំ សមាទហំ ចិត្តិ អស្សសិស្សសិក្ខា

សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តិ ចស្សសិស្សសិក្ខា សិក្ខតិ ។

សុខ្ពតិជន ឧត្តមកាយ បដិសន្ធិការ

កក្កដា កាតា បាទដល់កាតា ៤ យ៉ាង ។ ថេ ។ ឈ្មោះថា

កាតា ដោយអត្ថថាសេន ។

ឡូស៍ដើមរេញនិងឡូស៍ដើមចូល របស់បុគ្គលកាលញ្ចាត់ចិត្តឱ្យ

រីករាយទាំង ឈ្មោះថាសីលវិស្ស ដោយអត្ថថាស្រ្តី ។ ថេ ។ កាល

បុគ្គលដឹងច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្តមានការច្នៃកែច្នៃ ដែលចំណាយបាយ

ដោយនាំមកចំណែកដើមរេញនិងដើមចូល របស់បុគ្គលកាលញ្ចាត់ចិត្តឱ្យ

រីករាយទាំង ។ ថេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រមូលអក

នូវគ្រឿងទាំងឡាយ ហេតុនា លោកកាលថា បុគ្គលចាត់ចុះ

នូវអត្ថនៃការស្ងប់ ។

[១៦៦] បុគ្គលសិក្សាថា ភាគអញកាលម្តងទុកនូវចិត្ត ទើប

ដកដើមរេញ សិក្សាថា ភាគអញកាលម្តងទុកនូវចិត្ត ទើបដក

ដើមចូល ទើបចម្លង ។

បញ្ចេញ ភាពយន្ត

កក្កោ ឆមាស ១ ឆ្នាំ អស្សុសវសេន
 ចិត្តស្ស ឯកក្កោ អវិក្កោ ឆមាស ឆ្នាំ
 បស្សុសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កោ អវិក្កោ
 សមាទិ សមាទមំ ចិត្តំ អស្សុសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កោ អវិក្កោ ឆមាស ឆ្នាំ ចិត្តស្ស ចិត្ត
 សណ្ឌិតិ អនិច្ចតិ(១) អវិសាហារោ អវិក្កោ ច
 អវិសាហារោ ឆមាស ឆមាស ឆមាស ឆ្នាំ ឆមា-
 ចិត្តស្ស ឆមាស ឆមាស ឆមាស ឆមាស ឆមាស
 ចិត្តំ អស្សុសវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ ឧបស្សនំ សតិ
 អនុបស្សនាញាណំ ចិត្តំ ឧបស្សនំ ចោ សតិ សតិ
 ឧបស្សនំ ចោ សតិ ច តាយ សតិយោ តេន
 ញាណោ តំ ចិត្តំ អនុបស្សនំ តេន វុត្តំ ចិត្ត
 ចិត្តានុបស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការថា ។

អនុបស្សនំ កថំ តំ ចិត្តំ អនុបស្សនំ ។ ចេ។
 ឯវុត្តំ ចិត្តំ អនុបស្សនំ ។

១ ឧ.ច. ឆ្នាំ ១

បញ្ចេញ ភាពយន្ត

សមាទិ តើដូចម្តេច ។ ភាពនៃចិត្ត មានការច្នៃចេញ
 ដែលមិនមែនដោយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញវិធី ឈ្មោះថាសមាទិ
 ភាពនៃចិត្តមានការច្នៃចេញ ដែលមិនមែនដោយ ដោយអំណាច
 នៃដង្ហើមចេញវិធី ឈ្មោះថាសមាទិ ភាពនៃចិត្តមានការច្នៃចេញ
 ដែលមិនមែនដោយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ របស់ច្បងការ
 កម្រិតចិត្ត ឈ្មោះថាសមាទិ បានដល់ការបំភ្លឺនៃចិត្ត ការកម្រិត
 នៅនឹង ការគំនិត ការមិនយូរឡើយ ការមិនមែនដោយ ភាពនៃចិត្ត
 មិនយូរឡើយ ការស្រង់ចេញ សមាទិច្ចដ្ឋាន សមាទិលះ សមា-
 សមាទិ នេះឈ្មោះថាសមាទិ វិញ្ញាណចិត្ត ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញ
 របស់ច្បងការកម្រិតចិត្ត ឈ្មោះថាច្បងការ សតិ ឈ្មោះថា
 អនុបស្សនាញាណ ចិត្ត ឈ្មោះថាច្បងការ មិនឈ្មោះថាសតិ
 ចំណែកនៃសតិ តើឈ្មោះថាច្បងការ ឈ្មោះថាសតិ ច្បង
 តិចារណាយើង ឆ្លុះចិត្តនោះ ដោយសតិចារ ដោយញាណនោះ
 ហេតុនោះ ហេតុនោះថា ចិត្តចិត្តានុបស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការថា ។
 សំនួរគ្រប់ការថា តិចារណាយើង តើតិចារណាយើង ឆ្លុះចិត្ត
 នោះដូចម្តេច ។ ចេ។ ច្បងតិចារណាយើងឆ្លុះចិត្តនោះ យ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថាខណ្ឌ

ភាវនាភិ ធម្មស្សា ភាវនា ។ បេ ។ អាសោយ-
 ដ្ឋេន ភាវនា ។ សមាធិហំ ចិត្តំ អស្សសប្បស្សា-
 សា សិវេដ្ឋេន សិលវិសុទ្ធិ ។ បេ ។ សមាធិហំ ចិត្តំ
 អស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ ចជាធន-
 កោ ។ បេ ។ ចជាធនោ វគ្គិយានំ សមោចានេតិ
 តេន វុទ្ធិតិ សមត្ថក្ខ បដិវិជ្ឈតិ ។

[១៦៣] កាថំ វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ វិមោធយំ ចិត្តំ ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។
 ភកតោ វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 ភកតោ វិមោធយំ ចិត្តំ ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 ឆោសកោ វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 ឆោសកោ វិមោធយំ ចិត្តំ ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 មោហកោ វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ
 មោហកោ វិមោធយំ ចិត្តំ ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថាខណ្ឌ

ពាក្យថា ភាវនា បានដល់ភាវនា ៦ យ៉ាង ។ បេ ។ ឈ្មោះ
 ថាភាវនា ដោយអត្ថថាសេន ។ ឡូកដង្ហើមរេញនិងឡូកដង្ហើមចូល
 របស់បុគ្គលកាលឧត្តល់ទុក្ខក្នុងចិត្ត ឈ្មោះថា សិលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថា
 សង្រួម ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ខ្លឹមកាត់និច្ចត្ត មាន
 ការច្បាស់តែមួយ ដែលមិនកាយបាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមរេញ
 របស់បុគ្គលកាលឧត្តល់ទុក្ខ ខ្លឹមចិត្ត ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់
 ឈ្មោះថាប្រមូលមក ខ្លឹមផ្សែងទាំងឡាយ ហេតុនោះ លោកវោស
 ថា បុគ្គលចាក់ព្នោះ ខ្លឹមក្នុងការស្ងប់ ។

[១៦៤] បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាអញកាលញ្ចាំងចិត្តឡើង ទើប
 ដកដង្ហើមរេញ សិក្សាថា ភាគាអញកាលញ្ចាំងចិត្តឡើង ទើបដក
 ដង្ហើមចូល គេដូចម្តេច ។ បុគ្គលសិក្សាថា ភាគាអញកាលញ្ចាំង
 ចិត្តឡើងចាកភក្កៈ ទើបដកដង្ហើមរេញ សិក្សាថា ភាគាអញកាល
 ញ្ចាំងចិត្តឡើងចាកភក្កៈ ទើបដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ភាគាអញកាល
 ញ្ចាំងចិត្តឡើងចាកឆោសៈ ទើបដកដង្ហើមរេញ សិក្សាថា ភាគាអញ
 កាលញ្ចាំងចិត្តឡើងចាកឆោសៈ ទើបដកដង្ហើមចូល សិក្សាថា ភាគា
 អញកាលញ្ចាំងចិត្តឡើង ចាកមោហៈ ទើបដកដង្ហើមរេញ សិក្សាថា
 ភាគាអញកាលញ្ចាំងចិត្តឡើងចាកមោហៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ។ បេ ។

បទដ្ឋកថា អនាមិកា

។ ថេ ។ មានកោ វិមានយំ ចិត្តំ ធិដ្ឋយា វិមានយំ
 ចិត្តំ វិចិត្តោយ វិមានយំ ចិត្តំ ជំនមិទ្ធកោ វិមាន-
 យំ ចិត្តំ ឧទ្ធច្ចកោ វិមានយំ ចិត្តំ អចារិកោ
 វិមានយំ ចិត្តំ អនោត្តម្យកោ វិមានយំ ចិត្តំ អស្ស-
 សិស្សាមិកំ សិក្ខាតិ អនោត្តម្យកោ វិមានយំ ចិត្តំ
 ចស្សសិស្សាមិកំ សិក្ខាតិ វិមានយំ ចិត្តំ អស្សាស-
 ច្យស្សាសវសេន វិញ្ញាណចិត្តំ ឧបដ្ឋានំ សតិ ។ ថេ ។

អនុបស្សតិកំ កាជំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ។ ថេ ។
 ដវដ្ឋំ ចិត្តំ អនុបស្សតិ ។

កាវចាតិ ចតស្សោ កាវចា ។ ថេ ។ អាសេវ-
 នដ្ឋេន កាវចា ។ វិមានយំ ចិត្តំ អស្សាស-
 ច្យស្សាសា សិវដ្ឋេន សិលវិសុទ្ធិ ។ ថេ ។

បទដ្ឋកថា អនាមិកា

សិក្សាថា កក្កាអញកាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួចចាកនោះ កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួច
 ចាកនោះ កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួចចាកវិចិត្តោ កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួចចាក
 មិនមិទ្ធិ កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួចចាកឧទ្ធច្ច កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួចចាកអចារិកៈ
 កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួច ចាកអនោត្តម្យៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 កក្កាអញកាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួច ចាកអនោត្តម្យៈ ទើបដកដង្ហើមចូល
 វិញ្ញាណចិត្ត ដោយគុណវិនិច្ឆ័យដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល ចេសំបុគ្គល
 កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួច ឈ្មោះថាឧបដ្ឋានំ ។ ថេ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា វិចិត្តោយចេញ គេវិចិត្តោយចេញ ឡូចិត្ត
 នោះផ្ទុះផ្ទុះ ។ ថេ ។ បុគ្គលវិចិត្តោយចេញឡូចិត្តនោះ យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា កាវចា ពុទ្ធសំកាវចា ៤ យ៉ាង ។ ថេ ។ ឈ្មោះថាកាវចា
 ដោយអក្ខរាវិសេស ។ រូបដង្ហើមចេញនិងរូបដង្ហើមចូល ចេសំបុគ្គល
 កាលញ្ចំនិច្ចឱ្យរួច ឈ្មោះថាសិលវិសុទ្ធិ ដោយអក្ខរាវិសេស ។ ថេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

វិមានយំ ចិត្តំ អស្សាសធម្មស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កតំ អវិក្កេចំ ចដានតោ ។ មេ ។ ចដានតោ
 វុទ្ធិយាមិ សមោទានេតិ កេន វុទ្ធកំ សមត្ថត្វា
 ចដិវឌ្ឍកំ ។ អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណាមិ អដ្ឋ ច
 ឧបដ្ឋានាទុស្សតិយោ ចត្តាវ សុត្តន្តកាវក្កំ ចិត្តេ
 ចិត្តានុបស្សនាយ ។

(១២២) កាចំ អនិច្ចាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ អនិច្ចាទុបស្សី ចស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

អនិច្ចន្តំ កំ អនិច្ចំ ។ ចញ្ចក្កុទ្ធា អនិច្ចា ។
 កេនកេន អនិច្ចា ។ ឧប្បាទវយដ្ឋេន អនិច្ចា ។
 ចក្កន្តំ ទទ្ធានំ ឧទយំ ចស្សន្តោ កាតិ លក្ខណាមិ
 ចស្សតិ វយំ ចស្សន្តោ កាតិ លក្ខណាមិ ចស្សតិ
 ឧទយទ្ធាយំ ចស្សន្តោ កាតិ លក្ខណាមិ ចស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ថ្វីភាពវិនិច្ឆ័យ មានការស្នាក់នៅមួយ ដែលមិន
 រាយការ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យចេញចិត្តវិនិច្ឆ័យចូល របស់បុគ្គល
 កាលញ្ញាតិចិត្តវិទូ ។ មេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាប្រមូល
 មកដូច្នេះដូច្នេះទាំងឡាយ ហេតុនោះ លោកកាលជា បុគ្គលយកកុំ
 ដូចគ្នាទៅស្ទាប ។ អនុបស្សនាញាណ ៨ ឧបដ្ឋានាទុស្សតិ ៨ និង
 សុត្តន្តកាវក្កំ (វេទនា) ក្នុងចិត្តចិត្តានុបស្សនា ។

(១២២) បុគ្គលសិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកចំបាណាយើង ថា
 មិនទៀង ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកចំបាណាយើង
 យើង ថាមិនទៀង ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។

សំនួរគ្រងពាក្យថា មិនទៀង តើម្យ៉ាងម៉េច ។ ឧទាហរណ៍ ៨
 មិនទៀង ។ ឧទាហរណ៍ មិនទៀង ដោយអក្ខ ដូចម្តេច ។ មិនទៀង
 ដោយអក្ខថា កើតឡើងហើយសូន្យទៅវិញ ។ បុគ្គលកាលយើង ថ្វីការ
 កើតឡើង១២៨ វេទនាយើងថ្វីលក្ខណៈចុំគ្នាមួយ កាលយើង
 ថ្វីការសូន្យ វេទនាយើង ថ្វីលក្ខណៈចុំគ្នាមួយ កាលយើងថ្វី
 ការកើតឡើងនិងការសូន្យ វេទនាយើង ថ្វីលក្ខណៈចុំគ្នាមួយ ។

បទដ្ឋកថា អនាមិក

ចក្កង្គំ ទន្ធានំ ឧទយំ ចស្សន្តោ ចក្កវិសតិ ល-
 ក្កណាធំ ចស្សតិ ។ បេ ។ ចក្កង្គំ ទន្ធានំ ឧទ-
 យទ្ធិយំ ចស្សន្តោ ឥនាធំ បញ្ញាសំ លក្កណាធំ
 ចស្សតិ ។ បេ អនិច្ឆាទុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិ-
 ក្កតិ ។ បេ អនិច្ឆាទុបស្សី បស្សសិស្សាមីតំ សិក្ក-
 តិ វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណោ ធម-
 ក្កស្មី ។ បេ ។ ជនមារណា អនិច្ឆាទុបស្សី អស្ស-
 សិស្សាមីតិ សិក្កតិ ជនមារណា អនិច្ឆាទុបស្សី ច-
 ស្សសិស្សាមីតិ សិក្កតិ អនិច្ឆាទុបស្សី អស្សសប្ប-
 ស្សាសវសេន ធម្មា ឧបដ្ឋានំ សតិ អនុបស្សនា-
 ញាណំ ធម្មា ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ ឧបដ្ឋា-
 នំ បេ សតិ ធម កាយ សតិយា តេន ញា-
 ណោន តេ ធម្មេ អនុបស្សតីតិ តេន វុទ្ធិតិ ធម្មេសុ
 ធម្មាទុបស្សនា សតីប្បដ្ឋានកាវតា ។

បទដ្ឋកថា អនាមិក

បុគ្គលកាលៈយេញនូវការកើតឡើងនៃខន្ធថ វេទនាយេញនូវលក្ខណៈ ២៨
 យ៉ាង ។ បេ ។ បុគ្គលកាលៈយេញនូវការកើតឡើងនៃការស្មូនៗនៃខន្ធថ
 វេទនាយេញនូវលក្ខណៈ ៨០ នេះឯង បុគ្គលសិក្សាថា កាតាគញជាអ្នក
 កំចាតាលាយេញ ជាមិនទៀងក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 កាតាគញជាអ្នកកំចាតាលាយេញ ជាមិនទៀងក្នុងរូប ទើបដកដង្ហើមចូល
 សិក្សាថា កាតាគញជាអ្នកកំចាតាលាយេញ ជាមិនទៀង ក្នុងវេទនា
 ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ បេ ។
 ក្នុងជនមារណៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កាតាគញជាអ្នកកំចា-
 តាលាយេញ ជាមិនទៀងក្នុងជនមារណៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ទាំង
 ឡាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋាន សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ ធម៌ទាំង
 ឡាយ ឈ្មោះថាបដ្ឋាន មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកទាំងសតិ ទើប
 ឈ្មោះថាបដ្ឋានផង ឈ្មោះថាសតិផង ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិង
 ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកកំចាតាលាយេញ ជាមិនទៀង បុគ្គលវេទន
 កំចាតាលាយេញនូវធម៌ទាំងនោះ ដោយសតិនោះ ដោយញាណនោះ
 ហេតុនោះ ហេតុការណ៍ថា ធម្មសុខធម្មាទុបស្សនា សតិប្បដ្ឋានកាវតា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ចង្កោ

អនុបស្សនីតិ កាដិ តេ ធម្ម អនុបស្សនីតិ

។ វេ ។ ឯវេន្ត ធម្ម អនុបស្សនីតិ ។

ការវាចា ចកស្សោ ការវា ។ វេ ។ អាសេ-
 នដ្ឋេន ការវា ។ អនិច្ចាទុបស្សី អស្សាសឫស្សន្ត-
 សា សំវេដ្ឋេន សំលវិសុទ្ធិ ។ វេ ។ អនិច្ចាទុបស្សី
 អស្សាសឫស្សន្តសាសន ចិត្តស្ស ឯកក្កតំ អវិក្ខេ-
 បី បដាទតោ ។ វេ ។ បដាទតោ វដ្ឋិយាចិ ស-
 មោទានេតិ តេន វុទ្ធិតិ សមត្ថក្ស បដិវជ្ឈនីតិ ។

[១២៥] កាដិ វិភាទុបស្សី អស្សាសិស្សាមីតិ
 សិក្ខតិ វិភាទុបស្សី បស្សាសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ចង្កោ

សំខ្លាចន៍ភាព្យថា ពិចារណាយេញ តើពិចារណាយេញ ភូតមិ

តំនិទាន ដូចម្តេច ។ វេ ។ បុគ្គលពិចារណាយេញ ភូតមិ តំនិទាន
 យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ភាវនា បានដល់ភាវនា ៤ យ៉ាង ។ វេ ។ ឈ្មោះ
 ថាភាវនា ដោយអក្ខថាសេត ។ ឡល់ដង្ហើមចេញនិងឡល់ដង្ហើមចូល
 របស់បុគ្គលអ្នកពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថាសំលវិសុទ្ធិ
 ដោយអក្ខថាសង្ក្ខេប ។ វេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ភូតភាវនាចិត្ត
 មានការច្នៃឃើញ ដែលមិនកើតឡើង ដោយការចង់ដឹងដង្ហើមចេញ
 និងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ។ វេ ។
 បុគ្គលកាលឃើញច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រមូលមក ភូតវដ្ឋិយាចិ ទ្បាយ
 ហេតុនោះ លោកតោលថា បុគ្គលចាត់ចុះ ភូតក្នុងការស្ងប់ ។

[១២៥] បុគ្គលសិក្សាថា ភាវនាអញ ជាអ្នកពិចារណាយេញ
 ភូតភាវនាយ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាវនាអញ ជាអ្នក
 ពិចារណាយេញ ភូតភាវនាយ ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។

បរាជ័យ ភាគទី១៣

រួច អាជីវិ ជិស្វា រួចវិភាគ ចន្ទជាតោ ហោតិ
 សទ្ធាចិបុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ឡាចិដ្ឋិតំ រួច វិភាគា-
 ចស្សំ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខាតិ រួច វិភាគាចស្សំ
 ចស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខាតិ វេទនាយ សញ្ញាយ ស.
 ផ្កាវេសុ វិញ្ញាណោ ធកុស្មំ ។ ចេ ។ ជនមរណោ
 អាជីវិ ជិស្វា ជនមរណាវិភាគ ចន្ទជាតោ ហោតិ
 សទ្ធាចិបុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ឡាចិដ្ឋិតំ ជនមរណោ
 វិភាគាចស្សំ អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខាតិ ជនមរណោ
 វិភាគាចស្សំ ចស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខាតិ វិភាគ-
 ាចស្សំ អស្សសិស្សាមិទិសាវសេន ធម្មា ឧបដ្ឋានំ
 សតិ អនុបស្សនាញាណំ ធម្មា ឧបដ្ឋានំ ទោ

បរាជ័យ ភាគទី១៤

ចុក្ខុយឃើញតាសក្កវិច្ឆេហិយ ជាអ្នកដុះឆ្នុះ ក្នុងការណាមាតាប
 មានចិត្តច្រវិលចិត្តសទ្ធា ចាំបំបែកចង់ប្រកួលនោះ ក៏ឆ្កល់នៅសិល្ប
 ចុក្ខុយនោះសិក្សាថា តាគួរអញជាអ្នកតំណាងឃើញ ឆ្លុះការណាម
 ក្នុងច្រ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា តាគួរអញ ជាអ្នកតំណាង
 ឃើញ ឆ្លុះការណាមក្នុងច្រ ទើបដកដង្ហើមចូល ចុក្ខុយឃើញតាស
 ក្នុងវេនា ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្គ្រាមចាំឡើយ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក
 ។ ចេ ។ ក្នុងជនមរណៈហើយ ជាអ្នកដុះឆ្នុះ ក្នុងការណាម ចាត
 ជនមរណៈ មានចិត្តច្រវិលចិត្តសទ្ធា ចាំបំបែកចង់ប្រកួលនោះ ក៏ឆ្កល់
 នៅសិល្ប ចុក្ខុយនោះ សិក្សាថា តាគួរអញ ជាអ្នកតំណាង
 ណាមឃើញ ឆ្លុះការណាម ក្នុងជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា តាគួរអញ ជាអ្នកតំណាងឃើញ ឆ្លុះការណាម ក្នុង
 ជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ចង់ចាំឡើយ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន
 សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ ចង់ចាំឡើយ ឈ្មោះថាឧបដ្ឋាន

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធភិកាយស្ស ចង្ហើយសុត្តន្ត

សតិ សតិ ឧបដ្ឋានំ វេទ សតិ ទ កាយ សតិយា
ភេទ ញាណោ ភេ ឆន្ទេ អនុចស្សតិកំ ភេទ វុទ្ធិ
ឆន្ទេសុ ឆន្ទានុចស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការវា ។

អនុចស្សតិកំ កាដី ភេ ឆន្ទេ អនុចស្សតិ
។ ចេ ។ ឯវន្តេ ឆន្ទេ អនុចស្សតិ ។

ការវាតិ ធិតស្សោ ការវា ។ ចេ ។ អាសេវន-
ដ្ឋេន ការវា ។ វិកកាទុចស្សំ អស្សាសឃ្យស្សសា
សំវាដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។ វិកកាទុចស្សំ អស្សា-
សឃ្យស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកត្ថតិ អវិក្ខេបិ ចដា-
នតោ ។ ចេ ។ បដាទន្តោ ផ្សំយោធិ សមោធាទេតិ
ភេទ វុទ្ធិ សមត្ថុញ្ច ចដិវជ្ឈតិ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធភិកាយ ចង្ហើយសុត្តន្ត

ទិវេន្ទ្រោថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើបនោះថា ទេដ្ឋានផង
នោះថាសតិផង ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់
បុគ្គលគួរតែចារណាឃើញនូវការណា បុគ្គលគួរតែចារណាឃើញនូវធម៌
ទាំងនោះ ដោយសន្តិទាន ដោយញាណទាន ហេតុទាន លោកទាន
ថា ឆន្ទេសុឆន្ទានុចស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការវា ។

សំនួរគង់ពាក្យថា តិចារណាឃើញ តិចារណាឃើញ នូវធម៌
ទាំងនោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ បុគ្គលគួរតែចារណាឃើញ នូវធម៌ទាំងនោះ
យ៉ាងនេះឯង ។

ពាក្យថា ការវា បានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ នោះថា
ការវា ដោយអត្តាសេត ។ ខ្យល់ដង្ហើមចេញនិងខ្យល់ដង្ហើមចូលរបស់
បុគ្គលគួរតែចារណាឃើញនូវការណា នោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយ
អត្តាសម្រួល ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលឃើញច្បាស់ នូវភាពនៃចិត្ត បាន
ការឃ្លាំងតែមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចេញនិង
ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលគួរតែចារណាឃើញនូវការណា ។ ចេ ។
បុគ្គលកាលឃើញច្បាស់ នោះថាប្រមូលមក នូវផ្សំយោធិទាំងឡាយ
ហេតុទាន លោកទានថា បុគ្គលចាត់ចុះ នូវអត្តនៃការស្ងប់ ។

[១២៦] កងំ និរោទុបស្សី អស្សសិស្សាមិទិ
 សិក្ខតិ និរោទុបស្សី បស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ ។
 រូប អាធិនិ ធិស្វា រូបនិរោធ ចន្ទជារតោ ហោតិ
 សទ្ធានិមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាធិដ្ឋិតំ រូប និរោទុ-
 បស្សី អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ រូប និរោទុបស្សី
 បស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ វេទនាយ សញ្ញាយ ស-
 ង្ខារេសុ វិញ្ញាណោ ចក្កស្មី ។ មេ ។ ជកមរណោ អា-
 ធិនិ ធិស្វា ជកមរណានិរោធ ចន្ទជារតោ ហោតិ
 សទ្ធានិមុត្តោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាធិដ្ឋិតំ ជកមរណោ ធិ-
 រោទុបស្សី អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ ជកមរណោ
 និរោទុបស្សី អស្សសិស្សាមិទិ សិក្ខតិ ។

[១២៦] បុគ្គលសិក្សាថា កាត្មាអញជាអ្នកពិចារណាយើង ឡូវការ
 លេត់ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កាត្មាអញជាអ្នកពិចារណាយើង
 ឡូវការលេត់ ទើបដកដង្ហើមចូល តើដូចម្តេច ។ បុគ្គលឃើញទោសក្នុង
 ច្រហើយ ជាអ្នកដុះឆ្មុះ ក្នុងការលេត់នៃច្រ មានចិត្តចុះសិបក្នុងសទ្ធា
 ចាំនិច្ចរេសបំបុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់នៅសិបស្គន បុគ្គលនោះ សិក្សាថា
 កាត្មាអញជាអ្នកពិចារណាយើង ឡូវការលេត់ក្នុងច្រ ទើបដកដង្ហើមចេញ
 សិក្សាថា កាត្មាអញជាអ្នកពិចារណាយើង ឡូវការលេត់ក្នុងច្រ ទើប
 ដកដង្ហើមចូល បុគ្គលឃើញទោស ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារចាំនិ-
 ច្រាយ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ មេ ។ ក្នុងជកមរណាហើយ ជាអ្នក
 ដុះឆ្មុះ ក្នុងការលេត់នៃជកមរណា មានចិត្តចុះសិបក្នុងសទ្ធា ចាំនិច្ច
 រេសបំបុគ្គលនោះ ក៏តម្កល់នៅសិបស្គន បុគ្គលនោះ សិក្សាថា កាត្មា
 អញ ជាអ្នកពិចារណាយើង ឡូវការលេត់ក្នុងជកមរណា ទើបដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា កាត្មាអញជាអ្នកពិចារណាយើង ឡូវការលេត់
 ក្នុងជកមរណា ទើបដកដង្ហើមចូល ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្គិសន្តិកថា

[១២៧] កាតិហកាគោហិ អវិជ្ជាយ អាធិនរោ
ហោតិ កាតិហកាគោហិ អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ ។ ចញ្ចហា-
កាគោហិ អវិជ្ជាយ អាធិនរោ ហោតិ អដ្ឋហកាគោហិ
អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ ។

កាតិហោហិ ចញ្ចហកាគោហិ អវិជ្ជាយ អាធិនរោ
ហោតិ ។ អធិនុជ្ឈន អវិជ្ជាយ អាធិនរោ ហោតិ
មុត្តនុជ្ឈន អវិជ្ជាយ អាធិនរោ ហោតិ អនុត្តនុជ្ឈន
អវិជ្ជាយ អាធិនរោ ហោតិ សន្តាបនុជ្ឈន អវិជ្ជាយ
អាធិនរោ ហោតិ វិចារណនុជ្ឈន អវិជ្ជាយ អាធិន-
រោ ហោតិ ឥនេហិ ចញ្ចហកាគោហិ អវិជ្ជាយ
អាធិនរោ ហោតិ ។

កាតិហោហិ អដ្ឋហកាគោហិ អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ ។
ចិនាននិរោធន អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ សមុទយនិរោធន
អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ ជាតិនិរោធន អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ
អាហារនិរោធន^(១) អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ ហេតុនិរោធន
អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ ចន្ទយនិរោធន អវិជ្ជា ធិនុជ្ឈតិ

១ ន. វ. បរាជ័យនេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គិសន្តិកថា

[១២៧] ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយភកាភវុំខានយ៉ាង កវិជ្ជាលេភ៍
ដោយភកាភវុំខានយ៉ាង ។ ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយភកាភ ៥ យ៉ាង
កវិជ្ជាលេភ៍ ដោយភកាភ ៥ យ៉ាង ។

ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយភកាភ ៥ យ៉ាង ភើអ្វីខ្លះ ។ ខោសក្កន៍
កវិជ្ជា ដោយអន្តថាវិនិច្ឆ័យ ១ ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយអន្តថាវិនិច្ឆ័យ ១
ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយអន្តថាវិនិច្ឆ័យ ១ ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយអន្ត
ថាវិនិច្ឆ័យ ១ ខោសក្កន៍កវិជ្ជា ដោយអន្តថាវិប្បប្បល ១ នេះខោសក្កន៍
កវិជ្ជា ដោយភកាភ ៥ យ៉ាង ។

កវិជ្ជាលេភ៍ ដោយភកាភ ៥ យ៉ាង ភើអ្វីខ្លះ ។ កវិជ្ជា
លេភ៍ ដោយការលេភ៍នៃធម៌ជាគ្រឿងប្រគល់ឱ្យផ្លូវផល ១ កវិជ្ជាលេភ៍
ដោយការលេភ៍ នៃយោគុជាតិប្រជុំភើត ១ កវិជ្ជាលេភ៍ដោយការលេភ៍
នៃជាតិ ១ កវិជ្ជាលេភ៍ ដោយការលេភ៍នៃភាហារ ១ កវិជ្ជាលេភ៍
ដោយការលេភ៍នៃវេទនា ១ កវិជ្ជាលេភ៍ ដោយការលេភ៍នៃចក្ខុវិស័យ ១

បទប្បញ្ញត្តិ អនាមិក

ញាណុប្បន្ននេះ អវិជ្ជា វិជ្ជុជ្ជតិ វិវេកុបដ្ឋាននេះ អវិ-
 ជ្ជា វិជ្ជុជ្ជតិ ឥតេហិ អដ្ឋហត្ថកាយេហិ អវិជ្ជា វិជ្ជុជ្ជតិ
 ឥតេហិ ចតុហត្ថកាយេហិ អវិជ្ជាយ អាធិនវិ វិស្វា
 ឥតេហិ អដ្ឋហត្ថកាយេហិ អវិជ្ជាវិវេកនេ ចតុជានតោ
 ហោតិ សទ្ធជាតេត្ថោ ចិត្តំ ចស្ស ស្វាធិដ្ឋិតំ អវិ-
 ជ្ជាយ វិវេកនាទុបស្សំ អស្សសិស្សាធិតិ សិក្ខតិ
 អវិជ្ជាយ វិវេកនាទុបស្សំ ចស្សសិស្សាធិតិ សិក្ខតិ ។

[១៦៩] កតិហត្ថកាយេហិ សង្ខារេសុ អាធិនវេ
 ហោតិ កតិហត្ថកាយេហិ សង្ខារា វិជ្ជុជ្ជន្តិ ។ ចេ ។
 កតិហត្ថកាយេហិ វិញ្ញាណេ អាធិនវេ ហោតិ ក-
 តិហត្ថកាយេហិ វិញ្ញាណំ វិជ្ជុជ្ជតិ កតិហត្ថកាយេហិ
 នាមរូបេ អាធិនវេ ហោតិ កតិហត្ថកាយេហិ នាម-
 រូបំ វិជ្ជុជ្ជតិ កតិហត្ថកាយេហិ សឡាយតនេ អាធិ-
 នវេ ហោតិ កតិហត្ថកាយេហិ សឡាយតនំ វិជ្ជុជ្ជតិ

បទប្បញ្ញត្តិ អនាមិក

អវិជ្ជាលេភំ ដោយការកើនឡើងនៃញាណ ១ អវិជ្ជាលេភំ ដោយការ
 ប្រភវននិរោធន៍ ១ នេះអវិជ្ជាលេភំ ដោយការ ៨ យ៉ាង ច្បុល
 ឃើញទោសក្នុងអវិជ្ជា ដោយការ ៨ យ៉ាងនេះ ហើយជាអ្នកដុះខ្នុរ
 ក្នុងការលេងនៃអវិជ្ជា ដោយការ ៨ យ៉ាងនេះ មានចិត្តចូរសិបក្នុង
 សទ្ធា តាំងចិត្តចូរសិបក្នុងនាម តាំងចិត្តចូរសិបក្នុង ច្បុលនោះសិក្សា
 ថា តាងអញជាអ្នកនិពន្ធនាយោឃើញ ឲ្យការលេងនៃអវិជ្ជា ទើបដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា តាងអញជាអ្នកនិពន្ធនាយោឃើញ ឲ្យការលេង
 នៃអវិជ្ជា ទើបដកដង្ហើមចូល ។

[១៧០] ទោសក្នុងសង្ខារ ដោយការចុំខ្លួន សង្ខារលេភំ
 ដោយការចុំខ្លួន ។ ចេ ។ ទោសក្នុងវិញ្ញាណ ដោយការចុំខ្លួន
 វិញ្ញាណលេភំ ដោយការចុំខ្លួន ទោសក្នុងនាមរូប ដោយការ
 ចុំខ្លួន នាមរូបលេភំ ដោយការចុំខ្លួន ទោសក្នុងសឡាយ-
 តនៈ ដោយការចុំខ្លួន សឡាយតនលេភំ ដោយការចុំខ្លួន

សូត្រចំណាត់ ប្រការទី១៧ ចង្ហាញ

កតិហកាវេហិ ធម្មស្ស អាធិនេវ ហោតិ កតិ-
 ហកាវេហិ ធម្មស្ស ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាវេហិ វេទ-
 នាយ អាធិនេវ ហោតិ កតិហកាវេហិ វេទនា
 ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាវេហិ តណ្ហាយ អាធិនេវ
 ហោតិ កតិហកាវេហិ តណ្ហា ឱវុជ្ឈតិ កតិហកា-
 វេហិ ឧបាសានេ អាធិនេវ ហោតិ កតិហកាវេហិ
 ឧបាសានំ ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាវេហិ កវេ អាធិនេវ
 ហោតិ កតិហកាវេហិ កវេ ឱវុជ្ឈតិ កតិហ-
 កាវេហិ ជាតិយា អាធិនេវ ហោតិ កតិហកា-
 វេហិ ជាតិ ឱវុជ្ឈតិ កតិហកាវេហិ ជនមរណ
 អាធិនេវ ហោតិ កតិហកាវេហិ ជនមរណំ ឱ-
 វុជ្ឈតិ ។ ចត្វាហកាវេហិ ជនមរណ អាធិនេវ
 ហោតិ អដ្ឋហកាវេហិ ជនមរណំ ឱវុជ្ឈតិ ។

សូត្រចំណាត់ ប្រការទី១៨ ចង្ហាញ

ខោសក្កន៍ធម្មស្ស ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ធម្មស្សវេសតំ ដោយភា-
 កាវុច្ឆានយ៉ាង ខោសក្កន៍វេទនា ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង វេទនា
 វេសតំ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ខោសក្កន៍តណ្ហា ដោយភកា-
 វុច្ឆានយ៉ាង តណ្ហាវេសតំ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ខោសក្កន៍ឧបាសា
 ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ឧបាសាវេសតំ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង
 ខោសក្កន៍កវេ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង កវេវេសតំ ដោយភកាវុច្ឆាន
 យ៉ាង ខោសក្កន៍ជាតិ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ជាតិវេសតំ ដោយ
 ភកាវុច្ឆានយ៉ាង ខោសក្កន៍ជនមរណៈ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង
 ជនមរណៈវេសតំ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ។ ខោសក្កន៍ជនមរណៈ
 ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ជនមរណៈវេសតំ ដោយភកាវុច្ឆានយ៉ាង ។

បញ្ចវគ្គ អាណាមកថា

កតមេហិ ចត្វាហាការេហិ ជនមរណោ អាធិន-
 រោ ហោតិ ។ អធិត្ថដ្ឋេន ជនមរណោ អាធិនរោ
 ហោតិ ទុក្ខដ្ឋេន អនត្តដ្ឋេន សន្តាបដ្ឋេន វិបវិណា-
 មដ្ឋេន ជនមរណោ អាធិនរោ ហោតិ ឥមេហិ ចត្វា-
 ហាការេហិ ជនមរណោ អាធិនរោ ហោតិ ។

កតមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ជនមរណំ និរុជ្ឈតិ ។
 និរោធនិរោធន ជនមរណំ និរុជ្ឈតិ សមុទយនិរោធន
 ជាតិនិរោធន កវិនិរោធន ហេតុនិរោធន មច្ច-
 យនិរោធន ញាណុប្បនេន និរោធមន្ទ្រានេន ជនមរ-
 ណំ និរុជ្ឈតិ ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ជនមរណំ និរុ-
 ជ្ឈតិ ឥមេហិ ចត្វាហាការេហិ ជនមរណោ អាធិនរំ
 និស្សា ឥមេហិ អដ្ឋហាការេហិ ជនមរណានិរោធន
 ធនូជាកោ ហោតិ សទ្ធាចមុត្តោ ចំត្តំ ចស្ស ស្វាចិដ្ឋតិ
 ជនមរណោ និរោធានុបស្សី អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

បញ្ចវគ្គ អាណាមកថា

ទោសក្កដកមរណៈ ដោយភាការ ៨ យ៉ាង កើតឡើង ។ ទោស
 ក្កដកមរណៈ ដោយអត្តជាមិនទៀង ១ ដោយអត្តជាទុក្ខ ១ ដោយ
 អត្តជាអនត្ត ១ ដោយអត្តជាត្រេសត្រ ១ ទោសក្កដកមរណៈ ដោយ
 អត្តជាប្រែប្រួល ១ ទោសក្កដកមរណៈ ដោយភាការ ៨ យ៉ាង ។

ជនមរណៈរលត់ ដោយភាការ ៨ យ៉ាង កើតឡើង ។ ជន-
 មរណៈរលត់ ដោយការរលត់ នៃហេតុជាគ្រឿងប្រឌល់នៃរូបវិស្វ ១
 ដោយការរលត់ នៃហេតុជាទីប្រជុំកើត ១ ដោយការរលត់នៃជាតិ ១
 ដោយការរលត់ នៃភក ១ ដោយការរលត់ នៃហេតុ ១ ដោយការ
 រលត់ នៃចប្បីយ ១ ដោយការរលត់ឡើង នៃញាណ ១ ជនមរណៈ
 រលត់ ដោយការប្រាកដ នៃនិរោធមមិ ១ ទេវជនមរណៈ រលត់
 ដោយភាការ ៨ យ៉ាង ។ បុគ្គលឃើញទោស ក្កដកមរណៈ
 ដោយភាការ ៨ យ៉ាង ហើយជាអ្នកដុះឆ្នុ ក្នុងការរលត់ នៃជនមរណៈ
 ដោយភាការ ៨ យ៉ាង ជាអ្នកមានចិត្តចុះស៊ីចំក្នុងសត្វ ចង់ចិត្តរលត់
 បុគ្គលនោះ គឺគម្ពស់នៅសិច្ចសួន បុគ្គលនោះសិក្សាថា ភាគាអញ
 ជាអ្នករំលោភឃើញ ទូរការរលត់ជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាប

ជនទេវលោ ធិរោចាទុចស្សី ធម្មសិស្សាមីតិ សិក្ខា-
 តិ ធិរោចាទុចស្សី អស្សាសម្មស្សាសវសេន ធម្មា
 ទុចដ្ឋានំ សតិ អទុចស្សនាញាណំ ធម្មា ទុចដ្ឋានំ
 ចោ សតិ សតិ ទុចដ្ឋានំ វេទ សតិ ច កាយ សតិ-
 យា ភេន ញាណោ ភេ ចម្មេ អទុចស្សតិកំ ភេន
 វុទ្ធិកំ ចម្មេសុ ធម្មាទុចស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការវា ។

អទុចស្សតិកំ កាជន្តេ ចម្មេ អទុចស្សតិ
 ។ ចេ ។ ឯវន្តេ ចម្មេ អទុចស្សតិ ។

ការវាតិ ធម្មស្សា ការវា ។ ចេ ។ អ-
 សេវនដ្ឋេន ការវា ។ ធិរោចាទុចស្សី អស្សា-
 សម្មស្សាសា សិវនដ្ឋេន សិលវិសុទ្ធិ ។ ចេ ។
 ធិរោចាទុចស្សី អស្សាសម្មស្សាសវសេន ចិត្តស្ស
 ឯកក្កតំ អវិក្ខេបំ បដាទតោ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាប

សិក្សាថា គាត្រាគញជាអ្នកតំបារណាយើញ ខ្ញុំការលេតំឯកវេលាៈ
 ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាទុចដ្ឋានំ សតិ ឈ្មោះ
 ថាអទុចស្សនាញាណ ធម៌ទាំងឡាយ ឈ្មោះថាទុចដ្ឋានំ ទីនឈ្មោះថា
 សតិទេ ចំណែកទាំងសតិ ទើបឈ្មោះថាទុចដ្ឋានំ ឈ្មោះថាសតិផង
 ដោយគំណាច់នៃដង្ហើមចេញ និងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតំបារណា
 យើញខ្ញុំការលេតំ បុគ្គលតំបារណាយើញខ្ញុំធម៌ទាំងនោះ ដោយសតិ
 នោះ ដោយញាណនោះ ហេតុនោះ លោកតាសថ ធម្មសុច្ឆា-
 ទុចស្សនា សតិច្ចដ្ឋានការវា ។

សំខ្លាច្រង់តាក្សថា តំបារណាយើញ គេតំបារណាយើញ ខ្ញុំធម៌
 ទាំងនោះ ដូចម្តេច ។ ចេ ។ បុគ្គលតំបារណាយើញ ខ្ញុំធម៌ទាំង
 នោះ យ៉ាងនេះឯង ។

កាក្សថា ការវា បានដល់ការវា ៤ យ៉ាង ។ ចេ ។ ឈ្មោះ
 ថាការវា ដោយអត្ថថាសេវ ។ ឡល់ដង្ហើមចេញនិងឡល់ដង្ហើមចូល
 របស់បុគ្គលអ្នកតំបារណាយើញ ខ្ញុំការលេតំ ឈ្មោះថាសិលវិសុទ្ធិ
 ដោយអត្ថថាសង្រឹម ។ ចេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ខ្ញុំកាត់ចិត្តទាន
 កាក្សណ៍នៃមួយ ដែលមិនរាយ ដោយគំណាច់នៃដង្ហើមចេញ
 និងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតំបារណាយើញខ្ញុំការលេតំ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ជនមរណំ បរិច្ចជតីតិ បរិច្ចាគប្បដិវេស្សត្តោ ជនម-
 រណានិរោធ និព្វានេ នំតំ បក្ខន្ធពីតិ បក្ខន្ធនប្ប-
 ដិវេស្សត្តោ ។ ជនមរណោ បដិវេស្សត្តានុបស្សី អ-
 ស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ជនមរណោ បដិវេស្សត្តានុ-
 បស្សី បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ បដិវេស្សត្តានុបស្សី
 អស្សាសច្បស្សាសវសេន ធម្មា ឧបដ្ឋានំ សតិ
 អនុបស្សនាញាណំ ធម្មា ឧបដ្ឋានំ នោ សតិ សតិ
 ឧបដ្ឋានំ វេវ សតិ ច កាយ សតិយា ភេន ញា-
 ណេន ភេ នម្មេ អនុបស្សតីតិ ភេន វុច្ចតិ ធម្មេស្ម
 ធម្មានុបស្សនា សតិច្បដ្ឋានការវា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

នូវជនមរណៈ គឺជាគោរ ឈ្មោះថាការលាស់ចេញពីការលេបដំ ចិត្តស្មោះ
 ទៅក្នុងព្រលឹងគ្មាន ជាទីលេងនៃជនមរណៈ ឈ្មោះថាការលាស់ចេញ
 ពីការស្មោះទៅ ។ ចុះលសិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកនិពន្ធនាហរឃើញ នូវការ
 លាស់ជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា ភាគអញជាអ្នកនិព-
 នាហរឃើញ នូវការលាស់ជនមរណៈ ទើបដកដង្ហើមចូល ធម៌ចាំបំប្លែង
 ឈ្មោះថាចង្កាន់ សតិ ឈ្មោះថាអនុបស្សនាញាណ ធម៌ចាំបំប្លែង
 ឈ្មោះថាចង្កាន់ មិនឈ្មោះថាសតិទេ ចំណែកខាងសតិ ទើបឈ្មោះ
 ថាចង្កាន់ផង ឈ្មោះថាសតិផង ដោយកំណត់នៃដង្ហើមចេញនិង
 ដង្ហើមចូល របស់ចុះលស្ថាននិពន្ធនាហរឃើញ នូវការលាស់ចេញ
 ចុះលនិពន្ធនាហរឃើញ នូវធម៌ចាំបំប្លែង ដោយសតិគោរ ដោយ
 ញាណគោរ ហេតុគោរ លោកកាលថា ធម្មេស្មធម្មាអនុបស្សនា
 សតិច្បដ្ឋានការវា ។

បទដ្ឋកថា ភាគបទដ្ឋកថា

អនុបស្សតិ កាដន្ត ធម្មេ អនុបស្សតិ ។
 អនិច្ចតោ អនុបស្សតិ យោ និច្ចតោ ។ បេ ។ ចដិ.
 វិស្សជ្ឈតិ យោ អាជិយតិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ
 និច្ចសញ្ញា បដហតិ ។ បេ ។ ចដិវិស្សជ្ឈន្តោ អាតាចិ
 បដហតិ ឯវន្ត ធម្មេ អនុបស្សតិ ។

កាវចាតិ ចកាស្ស កាវចា តត្ថ ជាតាចិ ធម្មានិ
 អនតិវត្តន្តន្តោ កាវចា ។ បេ ។ អាសេវន្តន្តោ កាវ-
 ចា ។ ចដិវិស្សត្តានុបស្សី អស្សសច្ចស្សសា សំ-
 វេដ្ឋន សីលវិសុទ្ធិ អវិក្ខេបដ្ឋន ចិត្តវិសុទ្ធិ នស្សន-
 ដ្ឋន ធិដ្ឋវិសុទ្ធិ យោ តត្ថ សិវេដ្ឋោ អយំ អនិសីល-
 សិក្ខា យោ តត្ថ អវិក្ខេបដ្ឋោ អយំ អនិចិត្តសិក្ខា

បទដ្ឋកថា ភាគបទដ្ឋកថា

សំនុប្បត្តិភាគ្យា តិចារណាយិញ តិចារណាយិញ ឡូតិ
 តាំងនោ ឆុចត្ថេ ។ បុគ្គលតិចារណាយិញ ថាមិនទៀង មិនមែនថា
 ទៀងទេ ។ បេ ។ រលាស់ចេញ មិនមែនកាន់យកទេ បុគ្គលកាល
 តិចារណាយិញ ថាមិនទៀង វេទនិកលេងផ្លូវចិត្តសញ្ញា (ការសំគាល់
 ថាទៀង) ។ បេ ។ បុគ្គលកាលរលាស់ចេញ ឈ្មោះថាវេទនា ផ្លូវសេចក្តី
 ប្រកាន់ បុគ្គលតិចារណាយិញ ឡូតិចាំងនោ យ៉ាងនេះឯង ។

ភាគ្យា កាវចា ពានដល់កាវចា យ៉ាង ឈ្មោះថាកាវចា
 ដោយអត្ថថាមិនកក្កដ ឡូតិចាំងឡាយ ដែលកើតក្នុងសមាធិនោ
 ។ បេ ។ ឈ្មោះថាកាវចា ដោយអត្ថថាសេត ។ ឡូតិដង្ហើមចេញ
 ចិន្តាឡូតិដង្ហើមចូល ថេស្តបុគ្គលអ្នកតិចារណាយិញ ឡូការរលាស់ចេញ
 ឈ្មោះថាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាសង្រួម ឈ្មោះថាចិត្តវិសុទ្ធិ ដោយ
 អត្ថថាមិនរាយពាយ ឈ្មោះថាធិវិសុទ្ធិ ដោយអត្ថថាយិញ អត្ថថា
 សង្រួម ក្នុងធម៌នោ ឯណា នេះ ឈ្មោះថាអនិសីលសិក្ខា អត្ថ
 ថាមិនរាយពាយ ក្នុងធម៌នោ ឯណា នេះ ឈ្មោះថាអនិចិត្តសិក្ខា

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្ហើយសុត្តន្ត

យោ ភក្ខុ ឧស្សទន្ធា អយំ អនិច្ចត្តាសិក្ខា
 ឥតា តិស្សា សិក្ខាយោ អាវុដ្ឋន្តា សិក្ខាតិ
 ជាទន្ធា សិក្ខាតិ ។ បេ ។ សច្ចិកាតតំ សច្ចិកា-
 តោ សិក្ខាតិ បដិទិស្សត្តាទុបស្សី អស្សាសច្ចស្ស-
 សវសេន ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ អវិក្ខេបំ បជាទតោ
 វិទិតា វេទនា ឧច្ឆរ្គន្តិ វិទិតា ឧច្ឆរ្គន្តិ វិទិតា
 អត្ថតំ កច្ឆន្តិ ។ បេ ។ បដិទិស្សត្តាទុបស្សី អស្សាស-
 ច្ចស្សសវសេន ចិត្តស្ស ឯកត្ថតំ អវិក្ខេបំ បជា-
 ទតោ ។ បេ ។ បជាទតោ ឥន្ទ្រិយាទិ សមោទានេតិ
 កោធរញ្ច បជាទតិ សឧត្តញ្ច បដិវិជ្ឈតិ ពលាទិ
 សមោទានេតិ កោដ្ឋន្ត្រ្ត សមោទានេតិ មក្ខំ សមោ-
 ទានេតិ ធម្មេ សមោទានេតិ កោធរញ្ច បជាទតំ
 សឧត្តញ្ច បដិវិជ្ឈតិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្ហើយសុត្តន្ត

អត្ថថាយំញក្កន្តធម៌នា ឯណា នេ ឈ្មោះថាអនិច្ចត្តាសិក្ខា បុគ្គល
 កាលតែងឃើញ ឡើយសិក្ខាតាំង ឈ នេ ឈ្មោះថាសិក្ខា កាលដឹង
 ឈ្មោះថាសិក្ខា ។ បេ ។ កាលធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យដឹង ដែលធ្វើឲ្យ
 ដាក់ច្បាស់ ឈ្មោះថាសិក្ខា កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់ ឡើយកាលនៃចិត្តមាន
 កាច្ចរណ៍នៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយកំណត់នៃដង្ហើមចេញនិង
 ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតិចារណាឃើញ ឡើយកាលសំរេចញ វេទនា
 ដ៏ប្រាកដ វេទនាភិក្ខុឡើង វេទនាដ៏ប្រាកដ វេទនាភិក្ខុឡើង វេទនា
 ដ៏ប្រាកដ វេទនាដល់ឡើយសច្ច័យនាស ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹងច្បាស់
 ឡើយកាលនៃចិត្តមានកាច្ចរណ៍នៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយកំណត់
 នៃដង្ហើមចេញនិងដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកតិចារណាឃើញ ឡើយ
 កាលសំរេចញ ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រមូលមកឡើយ
 ដង្ហើយតាំងឡើយ ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ឡើយភាពរេង ចាក់ឡើយក្នុង នៃ
 កាស្វេច័ផ បុគ្គលប្រមូលមកឡើយនេះ ប្រមូលមកឡើយនឹង ប្រមូល
 មកឡើយក្នុង ប្រមូលមកឡើយនិង ឈ្មោះថាដឹងច្បាស់ឡើយភាពរេង ចាក់
 ឡើយក្នុង នៃកាស្វេច័ផ ។

ឥន្ទ្រិយាធិ សមោចានេតិកំ កថំ ឥន្ទ្រិយាធិ
 សមោចានេតិ ។ អធិមោក្ខាដ្ឋេន សង្ខិទ្ធិយំ សមោ-
 ចានេតិ ។ បេ ។ តេន វុត្តតិ សមត្ថក្ស បដិវិជ្ឈតិ
 អដ្ឋ អនុបស្សនេ ញាណាធិ អដ្ឋ ៨ ឧបដ្ឋា-
 នុស្សតិយោ^(១) ធម្មាវិ សុត្តន្តិកាវក្កំ ធម្មេសុ ធម្មា-
 នុបស្សនាយ ឥមាធិ ពត្តិសំ សមោកាវិសុ ញា-
 ណាធិ ។

(១៣០) កតមាធិ ធម្មាវិសតិ សមាធិវសេន
 ញាណាធិ ។ ធីយំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯក-
 ក្កតា អវិក្កោចោ សមាធិ ធីយំ ធម្មាសវសេន
 ចិត្តស្ស ឯកក្កតា អវិក្កោចោ សមាធិ ។ បេ ។
 វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សាសវសេន ចិត្តស្ស ឯកក្កតា
 អវិក្កោចោ សមាធិ ឥមាធិ ធម្មាវិសតិ សមាធិវសេន
 ញាណាធិ ។

១២. ឧបដ្ឋានុស្សតិយោ ។

សំនួរត្រង់ពាក្យថា ប្រមូលមកនូវឥន្ទ្រិយាធិ គឺប្រមូលមក
 នូវឥន្ទ្រិយាធិ ដូចម្តេច ។ ចុក្កលប្រមូលមកនូវសង្ខិទ្ធិយំ ដោយ
 អត្ថថាជឿស្រី ។ បេ ។ ហេតុនោះ លោកកោលថា ពាក់ព័ន្ធនូវអត្ថ
 ២៣៧ អនុបស្សនាញាណ ៨ ឧបដ្ឋានុស្សតិ ៨ និងសុត្តន្តិកាវក្ក ៤
 (វេទីមាធិ) គង់ធម្មសុត្តន្តាធម្មស្សតា ទាំងនេះ ឈ្មោះថាសមោកាវិ-
 ញាណ ចុង ប្រការ ។

(១៣១) ញាណ ២២ ដោយអំណាចនៃសមាធិ គឺដូចម្តេច ។
 កាលនៃចិត្តមានការច្នៃឈ្នៃនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃ
 ដង្ហើមចេញវិស័ ឈ្មោះថាសមាធិ កាលនៃចិត្តមានការច្នៃឈ្នៃនៃមួយ
 ដែលមិនរាយមាយ ដោយអំណាចនៃដង្ហើមចូលវិស័ ឈ្មោះថាសមាធិ
 ។ បេ ។ កាលនៃចិត្តមានការច្នៃឈ្នៃនៃមួយ ដែលមិនរាយមាយ ដោយ
 អំណាចនៃដង្ហើមចេញ ចេស៍ចុក្កលកាលញាណនៃចិត្តច្បុន (ហេតុកិលេស)
 ឈ្មោះថាសមាធិ នេះញាណ ២២ ដោយអំណាចនៃសមាធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

កកមាធិ ទ្វេសត្តតិ វិបស្សនាវសេន ញាណាធិ ។

និយំ អស្សាសំ អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា
 ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា អនត្តតោ អនុ-
 បស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា និយំ ចស្សាសំ អនិច្ចតោ
 អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន
 វិបស្សនា អនត្តតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា
 ។ មេ ។ វិមោចយំ ចិត្តំ អស្សាសំ វិមោចយំ ចិត្តំ
 ចស្សាសំ អនិច្ចតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា
 ទុក្ខតោ អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា អនត្តតោ
 អនុបស្សនដ្ឋេន វិបស្សនា ឥមាធិ ទ្វេសត្តតិ
 វិបស្សនាវសេន ញាណាធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងកថា

ញាណា វិសេ ប្រការ ដោយកំណាចវិបស្សនា តើដូចម្តេច ។

ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះថា
 វិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាវិបស្សនា
 ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាអនត្តា ឆ្លៀតរលំដង្ហើមចូលវែង
 ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង ឈ្មោះ
 ថាវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថាវិបស្សនា
 ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាអនត្តា ឆ្លៀតរលំដង្ហើមចូលវែង
 ។ មេ ។ ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាមិនទៀង
 ឈ្មោះថាវិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាទុក្ខ ឈ្មោះថា
 វិបស្សនា ដោយអន្តថាពិចារណាយេញ ថាជាអនត្តា ឆ្លៀតរលំដង្ហើម
 ចេញ ចេសប្បន្តលកាលញ្ញាតិចិត្តឲ្យច្រូច ឆ្លៀតរលំដង្ហើមចូល ចេសប្បន្តល
 កាលញ្ញាតិចិត្តឲ្យច្រូច នេះញាណាវិសេ ប្រការ ដោយកំណាចវិបស្សនា ។

ឧបាស្ស ភាគទី១៣

កកមាធិ អដ្ឋ និព្វិនាញាណាធិ ។ អនិច្ចាទុប-
 ស្សី អស្សាសំ យថាភូតំ ជាតាភិ ចស្សតីតិ និព្វិនា-
 ញាណំ អនិច្ចាទុបស្សី ចស្សាសំ យថាភូតំ ជាតា-
 ភិ ចស្សតីតិ និព្វិនាញាណំ ។ មេ ។ បដិច្ចស្សត្តា-
 ទុបស្សី អស្សាសំ យថាភូតំ ជាតាភិ ចស្សតីតិ
 និព្វិនាញាណំ បដិច្ចស្សត្តាទុបស្សី ចស្សាសំ យ-
 ថាភូតំ ជាតាភិ ចស្សតីតិ និព្វិនាញាណំ ឥតាធិ
 អដ្ឋ និព្វិនាញាណាធិ ។

កកមាធិ អដ្ឋ និព្វិនាទុលោមេ ញាណាធិ ។
 អនិច្ចាទុបស្សី អស្សាសំ កយតុបដ្ឋានេ ចញ្ញា និព្វិ-
 នាទុលោមេ ញាណំ អនិច្ចាទុបស្សី ចស្សាសំ កយ-
 តុបដ្ឋានេ ចញ្ញា និព្វិនាទុលោមេ ញាណំ ។ មេ ។

ឧបាស្ស ភាគទី១៣

និព្វិនាញាណ ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ឈ្មោះថានិព្វិនាញាណ
 ព្រោះហេតុដឹង ឃើញតាមភិក ខ្លួនរៀនដឹងឡើង ចេញច្បាប់ច្បាប់
 កំចាត់ការឃើញថាដឹងទៀត ។ ឈ្មោះថានិព្វិនាញាណ ព្រោះហេតុដឹង
 ឃើញតាមភិក ខ្លួនរៀនដឹងឡើង ចេញច្បាប់ច្បាប់
 កំចាត់ការឃើញថាដឹងទៀត ។ មេ ។ ឈ្មោះថានិព្វិនាញាណ ព្រោះហេតុដឹង ឃើញ
 តាមភិក ខ្លួនរៀនដឹងឡើង ចេញច្បាប់ច្បាប់
 កំចាត់ការឃើញថាដឹងទៀត ។ ឈ្មោះថានិព្វិនាញាណ ព្រោះហេតុដឹង ឃើញតាមភិក
 ខ្លួនរៀនដឹងឡើង ចេញច្បាប់ច្បាប់
 កំចាត់ការឃើញថាដឹងទៀត ។ មេ ។ ឈ្មោះថានិព្វិនាញាណ ៨ យ៉ាង ។

និព្វិនាទុលោមញ្ញាណ ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ចញ្ញាក្នុងការ
 ប្រាកដថាខ្លួនយើង ចំពោះខ្លួនយើងឡើង ចេញច្បាប់ច្បាប់
 កំចាត់ការឃើញថាដឹងទៀត ឈ្មោះថានិព្វិនាទុលោមញ្ញាណ ១ ចញ្ញាក្នុងការ
 ប្រាកដថាខ្លួនយើង ចំពោះខ្លួនយើងឡើង ចេញច្បាប់ច្បាប់
 កំចាត់ការឃើញថាដឹងទៀត ឈ្មោះថានិព្វិនាទុលោមញ្ញាណ ១ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹសន្តបិដក

បដិធិស្សត្តានុបស្សី អស្សាសំ កយេតុចង្វារេ បញ្ញា
និព្វិទានុលោមេ ញាណំ បដិធិស្សត្តានុបស្សី បស្សា-
សំ កយេតុចង្វារេ បញ្ញា និព្វិទានុលោមេ ញាណំ
ឥមាធិ អដ្ឋ និព្វិទានុលោមេ ញាណាធិ ។

កកខាធិ អដ្ឋ និព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណាធិ ។
អនិច្ចានុបស្សី អស្សាសំ បដិសង្កា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា
និព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណំ អនិច្ចានុបស្សី បស្សាសំ
បដិសង្កា សន្តិដ្ឋនា បញ្ញា និព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណំ
។ ចេ ។ ឥមាធិ អដ្ឋ និព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណាធិ ។

កកខាធិ ឯកវិសតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណាធិ ។
សោតាបត្តិមក្កេន សក្កាយនិដ្ឋយា ចហិទក្កា សមុ-
ជ្ជិន្ទកា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណំ វិចិត្តោយ
បហិទក្កា សមុជ្ជិន្ទកា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខេ ញាណំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹសន្តបិដក

បញ្ញាកណ្តិកាប្រោកដថាគួរក៏យ ចំពោះខ្យល់ដង្ហើមចេញ របស់បុគ្គលអ្នក
គិតរណោយើញ គួរការរលាស់ចេញ ឈ្មោះថានិព្វិទានុលោមញ្ញាណ ១
បញ្ញាកណ្តិកាប្រោកដថាគួរក៏យ ចំពោះខ្យល់ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នក
គិតរណោយើញ គួរការរលាស់ចេញ ឈ្មោះថានិព្វិទានុលោមញ្ញាណ ១
នេះនិព្វិទានុលោមញ្ញាណ ៨ យ៉ាង ។

និព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណសូចំ (ការដឹងគុណការឡើយណាមិននិកា
រឡប់) ៨ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ បញ្ញា គិតរណោម មិនការ
តែង គួរខ្យល់ដង្ហើមចេញ របស់បុគ្គលអ្នកគិតរណោយើញ ថាមិនទៀង
ឈ្មោះថានិព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណ ១ បញ្ញា គិតរណោម មិនការ
តែង គួរខ្យល់ដង្ហើមចូល របស់បុគ្គលអ្នកគិតរណោយើញ ថាមិនទៀង
ឈ្មោះថានិព្វិទាចដិច្ចស្សន្តិញ្ញាណ ១ ។ ចេ ។ នេះនិព្វិទាចដិច្ចស្ស-
ន្តិញ្ញាណ ៨ យ៉ាង ។

វិមុត្តិសុខញ្ញាណ ២១ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ញាណ កើតឡើង
ព្រោះភាពវិនិច្ឆ័យនៃចម្លើយ ដែលរលាកលះចង់ហើយ ផ្គាច់ផ្តុំលះហើយ
ដោយសោតាបត្តិមក្កេន ឈ្មោះថា វិមុត្តិសុខញ្ញាណ ញាណកើតឡើង
ព្រោះភាពវិនិច្ឆ័យនៃវិចិត្តោ ដែលរលាកលះចង់ហើយ ផ្គាច់ផ្តុំលះហើយ
ដោយសោតាបត្តិមក្កេន ឈ្មោះថា វិមុត្តិសុខញ្ញាណ ញាណកើតឡើង

ចបវង្ស ភាគបទពិ

សីលទូតបរាសស្ស ធិដ្ឋានុសយស្ស វិចិត្តាទុស-
 យស្ស បរិទត្តា សធុទ្ធិទត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ
 ញាណំ សកោតាមិមក្កេន ឱឡារិកស្ស កាមរាគ-
 សញ្ញាជនស្ស ចជ័យសញ្ញាជនស្ស ឱឡារិកស្ស
 កាមរាគានុសយស្ស ចជ័យានុសយស្ស បរិទត្តា
 សធុទ្ធិទត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ ញាណំ អនាគាមិ-
 មក្កេន អណុសហកកស្ស កាមរាគសញ្ញាជនស្ស
 ចជ័យសញ្ញាជនស្ស អណុសហកកស្ស កាមរាគ-
 ានុសយស្ស ចជ័យានុសយស្ស បរិទត្តា សធុទ្ធិ-
 ទត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ ញាណំ អនាគមក្កេន រូប-
 រាគស្ស អរូបរាគស្ស មានស្ស ឧទ្ធច្ចស្ស អវិជ្ជាយ
 មាធានុសយស្ស ច កវរកានុសយស្ស អវិជ្ជានុស-
 យស្ស បរិទត្តា សធុទ្ធិទត្តា ឧប្បជ្ជតិ វិមុត្តិសុខ
 ញាណំ ឥមាធិ ឯកវិសតិ វិមុត្តិសុខ ញាណាធិ
 សោឡាសវត្ថុកំ អាធានាជនស្សតិសមាធិ កាវយតោ
 វិសាធិកាធិ ឥមាធិ ១៩ ញាណាសកាធិ ឧប្បជ្ជន្តិ។

ភាគបទពិ សញ្ញា ។

ចបវង្ស ភាគបទពិ

ប្រាសាទនៃសីលទូតបរាស្សៈ នៃធិដ្ឋានុសយៈ នៃវិចិត្តាទុសយៈ
 ដែលលោកលេងហើយ ផ្គាប់ផ្គុលហើយ ដោយសោតាមមិមក្កេន ឈ្មោះ
 ថាវិមុត្តិសុខញាណ ញាណកើតឡើង ប្រាសាទនៃកាមរាគសញ្ញាជនៈ
 នៃចជ័យសញ្ញាជនៈ ជាគិលេសដ៏ប្រាសប្រាស នៃកាមរាគានុសយៈ នៃ
 ចជ័យានុសយៈ ជាគិលេសដ៏ប្រាសប្រាស ដែលលោកលេងហើយ ផ្គាប់
 ផ្គុលហើយ ដោយសកោតាមមិមក្កេន ឈ្មោះថាវិមុត្តិសុខញាណ ញាណ
 កើតឡើង ប្រាសាទនៃកាមរាគសញ្ញាជន នៃចជ័យសញ្ញាជន ជា
 គិលេសដ៏ល្អិត នៃកាមរាគានុសយៈ នៃចជ័យានុសយៈ ជាគិលេសដ៏ល្អិត
 ដែលលោកលេងហើយ ផ្គាប់ផ្គុលហើយ ដោយកោតាមមិមក្កេន ឈ្មោះថា
 វិមុត្តិសុខញាណ ញាណកើតឡើង ប្រាសាទនៃរូបរាគៈ នៃអរូបរាគៈ
 នៃមាតៈ នៃឧទ្ធច្ចៈ នៃអវិជ្ជា នៃមាធានុសយៈ នៃកវរកានុសយៈ នៃអវិជ្ជា-
 នុសយៈ ដែលលោកលេងហើយ ផ្គាប់ផ្គុលហើយ ដោយអនាគមក្កេន
 ឈ្មោះថាវិមុត្តិសុខញាណ នៃវិមុត្តិសុខញាណ ២១ កាលបុគ្គលចម្រើន
 គូវិភាសាបានស្ម័គ្រសមាធិ មានវង្ស ១៦ ញាណ ២២០ នេះ វិមុត្តិ
 កើតឡើង ។

ចប់ ភាគបទពិ ។

មហាវគ្គ ជំនួយកថា

[១៣១] ឯវគ្គ សុតិ ឯកំ សមយំ កកា
សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថចិណ្ឌិកស្សនាមេ។
តត្រ ទោ កកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុភោតិ ។
កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកាតោ បទូស្សនសុំ ។ កកា
ឯតនភោត បញ្ចិមាធិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាធិ ។ កកាមា-
ធិ បញ្ច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយំ កិយន្ទ្រិយំ សត្តន្ទ្រិយំ សមា-
ធិន្ទ្រិយំ ធម្មន្ទ្រិយំ ។ ឥមាធិ ទោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិ-
យាធិ ។

[១៣២] ឥមាធិ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ កាតិហាការេហិ
វិសុជ្ឈន្តិ ។ ឥមាធិ បញ្ចន្ទ្រិយាធិ បណ្ណាសហិ
អាតារេហិ វិសុជ្ឈន្តិ អស្សនេ បុគ្គលេ បរិវដ្ច-
យតោ សនេ បុគ្គលេ សេវតោ កលតោ បយិវុ-
ចាសតោ ចាសាធិយេ សុត្តន្តិ បទូវេតុតោ

មហាវគ្គ ជំនួយកថា

[១៣១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន លេសអនាថចិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់បញ្ជាភិក្ខុទាំង
ឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះបទូស្សនព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះ មាន ៥ ។ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥
អីអ្វីខ្លះ ។ សទ្ធិន្ទ្រិយ ១ កិយន្ទ្រិយ ១ សត្តន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១
ធម្មន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ ឥន្ទ្រិយ ៥ យ៉ាង ។

[១៣២] ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ បរិសុទ្ធ ដោយភាព
ប៉ុន្មាន ។ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះ បរិសុទ្ធ ដោយភាព ១៥
ដូច្នេះ សទ្ធិន្ទ្រិយ បរិសុទ្ធ ដោយភាព ៣ នេះ គឺបុគ្គលវៀរ
បុគ្គលដែលឥតសង្ខារ ១ សេពតបំ ឆប់រក កូលទៅអង្គុយដឹង
បុគ្គលដែលមានសង្ខារ ១ ពិចារណាព្រះសូត្រដែលជាទីជ្រះថ្លា ១

បទដ្ឋកថា ព្រឹត្តិយកថា

ឥនេហំ ភិបាតករេហំ សង្ខត្រ័យំ វិសុជ្ឈតិ កុសីនេ
 បុគ្គលេ បរិវដ្ឋយតោ អាទូរិយេ បុគ្គលេ សេវតោ
 កជតោ បយិរុចាសតោ សឌ្ឍប្បដានេ បទូវេក្ខតោ
 ឥនេហំ ភិបាតករេហំ ភិយត្រ័យំ វិសុជ្ឈតិ បុដ្ឋស្សតិ
 បុគ្គលេ បរិវដ្ឋយតោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ បុគ្គលេ សេ-
 វតោ កជតោ បយិរុចាសតោ សតិប្បដានេ បទូវេក្ខ-
 តោ ឥនេហំ ភិបាតករេហំ សង្ខត្រ័យំ វិសុជ្ឈតិ អ-
 សមាហិតេ បុគ្គលេ បរិវដ្ឋយតោ សមាហិតេ បុគ្គលេ
 សេវតោ កជតោ បយិរុចាសតោ ឈាទវិមោក្ខ
 បទូវេក្ខតោ ឥនេហំ ភិបាតករេហំ សមាធិត្រ័យំ
 វិសុជ្ឈតិ ឧច្ឆរេញ បុគ្គលេ បរិវដ្ឋយតោ បញ្ញាវន្ត
 បុគ្គលេ សេវតោ កជតោ បយិរុចាសតោ កុត្តិរ-
 ញាណចរិយំ បទូវេក្ខតោ ឥនេហំ ភិបាតករេហំ
 បញ្ញត្រ័យំ វិសុជ្ឈតិ ឥនេហំ បព្វ បុគ្គលេ បរិវដ្ឋយ-
 តោ បព្វ បុគ្គលេ សេវតោ កជតោ បយិរុចាស-
 តោ បព្វ សុត្តន្តក្កោទ្ធ បទូវេក្ខតោ ឥនេហំ បណ្ឌ-
 សេហំ កកាតរេហំ ឥមាធិ បញ្ញត្រ័យាធិ វិសុជ្ឈតិ ។

បទដ្ឋកថា ព្រឹត្តិយកថា

វិយេត្រ័យ បរិសុទ្ធ ដោយភាពា ធា នេ ឥប្បុត្តលវៀប្បុត្តលវេសេន្ទល
 ប្រកួស ១ សេពធម៌ ធម៌រេ ចូលទៅក្នុងយជិតបុគ្គលវេសេន្ទលសេន្ទ
 ព្យាយាម ១ ពិចារណាសម្បញ្ញ ៣១ សតិត្រ័យ បរិសុទ្ធ ដោយភាពា
 ធា នេ ឥប្បុត្តលវៀប្បុត្តលវេសេន្ទលសេន្ទ ១ សេពធម៌ ធម៌រេ
 ចូលទៅក្នុងយជិតបុគ្គលវេសេន្ទលសេន្ទសេន្ទ ១ ពិចារណាសម្ប-
 ញ្ញ ១ សមាធិត្រ័យបរិសុទ្ធ ដោយភាពា ធា នេ ឥប្បុត្តលវៀប្បុត្តល
 វេសេន្ទលចិត្តចិត្តិវិជ្ជ ១ សេពធម៌ ធម៌រេ ចូលទៅក្នុងយជិតបុគ្គល
 វេសេន្ទលចិត្តចិត្តិវិជ្ជ ១ ពិចារណាយាចិត្តិវិមោក្ខ ១ បញ្ញត្រ័យ
 បរិសុទ្ធដោយភាពា ធា នេ ឥប្បុត្តលវៀប្បុត្តលវេសេន្ទល ១
 សេពធម៌ ធម៌រេ ចូលទៅក្នុងយជិតបុគ្គលវេសេន្ទល ១ ពិចារណា
 ឧច្ឆរេញាណចរិយាដ៏ជ្រៅ ១ នេនធិ ព្រឹត្តិយចំណង់ ៥ បរិសុទ្ធ ដោយភាពា
 ១៥ នេ ឥប្បុត្តលវៀប្បុត្តល ៥ សេពធម៌ ធម៌រេ ចូលទៅក្នុងយជិត
 បុគ្គល ៥ ពិចារណាគត្រសូត្រ ៥ ដូចរោលមកនេនធិ ។

សុដ្ឋភូមិជីវិត ឧត្តរតិរិយស្ស ចរិយាស្តីតាមគោល

(១៣៣) កាតិហា ភាវហំ ចត្វា វិទ្យា ធី ភាវ.
យន្តិ កាតិហា ភាវហំ ចត្វា វិទ្យា ធី ភាវ.
ហោតិ ។

ឧសហាការហំ ចក្ខុទ្រិយាធិ ការិយន្ត ឧស-
 ហាការហំ ចក្ខុន្តំ ឥន្ទ្រិយាធិ ការតា ហោតិ អ-
 ស្សន្ទិយំ ចជហន្តោ សន្ទិទ្រិយំ ការតិ សន្ទិទ្រិយំ
 ការេន្តោ អស្សន្ទិយំ ចជហតិ កោសន្នំ ចជហន្តោ
 វិយទ្រិយំ ការតិ វិយទ្រិយំ ការេន្តោ កោសន្នំ
 ចជហតិ ចនាធិ ចជហន្តោ សតិទ្រិយំ ការតិ
 សតិទ្រិយំ ការេន្តោ ចនាធិ ចជហតិ ឧទ្ធច្ចំ ចជ-
 ហន្តោ សនាធិទ្រិយំ ការតិ សនាធិទ្រិយំ ការេន្តោ
 ឧទ្ធច្ចំ ចជហតិ អវិជ្ជំ ចជហន្តោ ចក្ខុទ្រិយំ ការ-
 តិ ចក្ខុទ្រិយំ ការេន្តោ អវិជ្ជំ ចជហតិ ឥនេហំ
 ឧសហាការហំ ចក្ខុទ្រិយាធិ ការិយន្ត ឥនេហំ
 ឧសហាការហំ ចក្ខុន្តំ ឥន្ទ្រិយាធិ ការតា ហោតិ ។

လှူဒါန်းပုံစံက နမူနာကလေး ပထမဆုံးကဏ္ဍ

(១៣៣) អង្គុយទាំង ៥ បុគ្គលចម្រើន ដោយការកាប់ខ្លួន
យ៉ាង ការចម្រើននៃអង្គុយទាំង ៥ ដោយការកាប់ខ្លួនយ៉ាង ១

ដង្ហែងទាំង៥ ចុក្កលចម្រើន ដោយភក្តា ១០ យ៉ាង ការ
 ចម្រើននៃដង្ហែងទាំង៥ ក៏ដោយភក្តា ១០ យ៉ាងដែរ ក៏ចុក្កលកាល
 លេខ១អស្សង្គៈ (កាលវិចិត្តន្តរៈ) ឈ្មោះថាចម្រើនសង្ខត្តិក្ខ័យ ១ កាល
 ចម្រើនសង្ខត្តិក្ខ័យ ឈ្មោះថាលេខ១អស្សង្គៈ ១ កាលលេខ១សចក្កិក្ខ័យ
 ច្រក្ខ័យ ឈ្មោះថាចម្រើនវិយ័ក្ខ័យ ១ កាលចម្រើនវិយ័ក្ខ័យ ឈ្មោះថា
 លេខ១សចក្កិក្ខ័យច្រក្ខ័យ ១ កាលលេខ១សចក្កិក្ខ័យ ១ ឈ្មោះថាចម្រើន
 សង្ខត្តិក្ខ័យ ១ កាលចម្រើនសង្ខត្តិក្ខ័យ ឈ្មោះថាលេខ១សចក្កិក្ខ័យ ១
 កាលលេខ១សចក្កិក្ខ័យ ឈ្មោះថាចម្រើនសង្ខត្តិក្ខ័យ ១ កាល
 ចម្រើនសង្ខត្តិក្ខ័យ ឈ្មោះថាលេខ១សចក្កិក្ខ័យ ១ កាលលេខ១
 ឈ្មោះថាចម្រើនចក្ខ័យ ១ កាលចម្រើនចក្ខ័យ ឈ្មោះថាលេខ១
 ១ គេឯងដង្ហែងទាំង៥ ដែលចុក្កលចម្រើនដោយភក្តា ១០ យ៉ាង
 គេឯង ការចម្រើន នៃដង្ហែងទាំង៥ ដោយភក្តា ១០ យ៉ាង ។

ឃ្លាញ់ ឧទ្ទិសនាម

(១៣២) កាត់ហា កាត់ហា ចក្ខុវិស័យ
 កាត់ហា ហោត្តិ សុភាវិតា ។ ឧសហា កាត់ហា
 ចក្ខុវិស័យ កាត់ហា ហោត្តិ សុភាវិតា ។
 អស្សន្ទិយស្ស ចហ័ន្តា សុច្ឆហ័ន្តា សុច្ឆិទ្ធិយ័
 កាត់ហា ហោតិ សុភាវិតា សុច្ឆិទ្ធិយស្ស កាត់ហា
 សុភាវិតា អស្សន្ទិយ ចហ័ន្ត ហោតិ សុច្ឆហ័ន្ត
 កោសន្ទិយស្ស ចហ័ន្តា សុច្ឆហ័ន្តា វិយ័ទ្ធិយ័
 កាត់ហា ហោតិ សុភាវិតា វិយ័ទ្ធិយស្ស កាត់ហា
 សុភាវិតា កោសន្ទិយ ចហ័ន្ត ហោតិ សុច្ឆហ័ន្ត
 ចមាឧស្ស ចហ័ន្តា សុច្ឆហ័ន្តា សុច្ឆិទ្ធិយ័ កាត់ហា
 ហោតិ សុភាវិតា សុច្ឆិទ្ធិយស្ស កាត់ហា សុភាវិតា
 ចមាឧស្ស ចហ័ន្តា ហោតិ សុច្ឆហ័ន្តា ឧទ្ធច្ឆស្ស
 ចហ័ន្តា សុច្ឆហ័ន្តា សមាធិទ្ធិយ័ កាត់ហា ហោតិ
 សុភាវិតា សមាធិទ្ធិយស្ស កាត់ហា សុភាវិតា
 ឧទ្ធច្ឆ ចហ័ន្ត ហោតិ សុច្ឆហ័ន្ត អវិជ្ជាយ ចហ័ន្តា
 សុច្ឆហ័ន្តា ចក្ខុវិស័យ កាត់ហា ហោតិ សុភាវិតា

ឃ្លាញ់ ឧទ្ទិសនាម

(១៣២) ឧទ្ទិសនាម ៩ បុគ្គលបានចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ
 ដោយការប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ឧទ្ទិសនាម ៩ បុគ្គលបានចម្រើន ចម្រើន
 ល្អហើយ ដោយការ ១០ យ៉ាង គឺសុច្ឆិទ្ធិយ បុគ្គលបានចម្រើន
 ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំអស្សន្ទិយៈ ១
 អស្សន្ទិយៈ បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះបានចម្រើន
 ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំសុច្ឆិទ្ធិយ ១ វិយ័ទ្ធិយ បុគ្គលបានចម្រើន ចម្រើន
 ល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំសេចក្តីល្អប្រក្សស ១
 សេចក្តីល្អប្រក្សស បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំវិយ័ទ្ធិយ ១ សុច្ឆិទ្ធិយ បុគ្គលបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំសេចក្តី
 ប្រកាស ១ សេចក្តីប្រកាស ១ បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះ
 បានចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំសុច្ឆិទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ បុគ្គល
 បានចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ
 ខ្ញុំឧទ្ធច្ឆៈ ១ ឧទ្ធច្ឆៈ បុគ្គលបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ព្រោះបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ខ្ញុំសមាធិទ្ធិយ ១ ចក្ខុវិស័យ បុគ្គលបាន
 ចម្រើន ចម្រើនល្អហើយ ព្រោះបានលះចង់ លះចង់ល្អហើយ ខ្ញុំកវិជ្ជា ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ភារ

ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស ភាវិតត្តា សុភាវិតត្តា អវិជ្ជា ចហិតា
ហោតិ សុច្ឆហិតា ឥវេហិ ធម្មហិ អាការេហិ
ចត្តិទ្រ្ទិយានិ ភាវិតានិ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ។

[១៣៨] កតិហាការេហិ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ ភាវិយេ-
ន្តិ កតិហាការេហិ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ ភាវិតានិ ទេវ
ហោន្តិ សុភាវិតានិ ៨ ចដិច្ចស្សទ្វានិ ៨ សុច្ឆ-
ដិច្ចស្សទ្វានិ ៨ ។ ចត្តហាការេហិ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ
ភាវិយន្តិ ចត្តហាការេហិ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ ភាវិតានិ
ទេវ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ៨ ចដិច្ចស្សទ្វានិ ៨
សុច្ឆដិច្ចស្សទ្វានិ ៨ សោតចត្តិមក្កកូណោ ចត្តិ-
ទ្រ្ទិយានិ ភាវិយន្តិ សោតចត្តិមក្កកូណោ ចត្តិទ្រ្ទិ-
យានិ ភាវិតានិ ទេវ ហោន្តិ សុភាវិតានិ ៨ ចដិ-
ច្ចស្សទ្វានិ ៨ សុច្ឆដិច្ចស្សទ្វានិ ៨ សកតាតា-
មិមក្កកូណោ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ ភាវិយន្តិ សកតាតាមិ-
មក្កកូណោ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ ភាវិតានិ ទេវ ហោន្តិ
សុភាវិតានិ ៨ ចដិច្ចស្សទ្វានិ ៨ សុច្ឆដិច្ចស្សទ្វានិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀតបិដក

អវិជ្ជា ចុត្តលបានលាចន៍ លាចន៍ល្អហើយ ច្រើនបានច្រើន ច្រើន
ល្អហើយ ចូរចត្តិទ្រ្ទិយ ១ នេះ វេទ្ទិយទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើន
ច្រើនល្អហើយ ដោយអាការ ១០ យ៉ាង ។

[១៣៩] វេទ្ទិយទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើន ដោយអាការប៉ុន្មាន
យ៉ាង វេទ្ទិយទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើនហើយផង ច្រើនល្អហើយ
ផង សូច្ចាច្ចាច្ចាហើយផង សូច្ចាច្ចាច្ចាច្ចាហើយផង ដោយអាការ
ប៉ុន្មានយ៉ាង ។ វេទ្ទិយទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើន ដោយអាការ ៤
យ៉ាង វេទ្ទិយទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើនហើយផង ច្រើនល្អហើយផង
សូច្ចាច្ចាច្ចាហើយផង សូច្ចាច្ចាច្ចាច្ចាហើយផង ក៏ដោយអាការ ៤ យ៉ាងដែរ
គឺវេទ្ទិយទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើន ក្នុងខណៈនៃសកតាតាមិមក្ក វេទ្ទិយ
ទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើនហើយផង ច្រើនល្អហើយផង សូច្ចាច្ចាច្ចា
ផង សូច្ចាច្ចាច្ចាច្ចាហើយផង ក្នុងខណៈនៃសកតាតាមិមក្ក វេទ្ទិយ
ទាំង ៥ ចុត្តលបានច្រើន ក្នុងខណៈនៃសកតាតាមិមក្ក វេទ្ទិយទាំង ៥
ចុត្តលបានច្រើនហើយផង ច្រើនល្អហើយផង សូច្ចាច្ចាច្ចាច្ចា
សូច្ចាច្ចាច្ចាច្ចាហើយផង ក្នុងខណៈនៃសកតាតាមិមក្ក វេទ្ទិយទាំង ៥

បញ្ចេញ ឥទ្ធិយោគ

៨ អនាគតិមគ្គក្ខណៈ ចតុវិទ្យាធិ ភាវិយន្តិ
 អនាគតិមគ្គក្ខណៈ ចតុវិទ្យាធិ ភាវិកានិ ទេវ
 ហោន្តិ សុភាវិកានិ ៨ មជ្ជិមស្សនាធិ ក សុច្ឆ-
 ដិមស្សនាធិ ៨ អវហត្ថមគ្គក្ខណៈ ចតុវិទ្យាធិ
 ភាវិយន្តិ អវហត្ថមគ្គក្ខណៈ ចតុវិទ្យាធិ ភាវិកានិ
 ទេវ ហោន្តិ សុភាវិកានិ ៨ មជ្ជិមស្សនាធិ ក
 សុច្ឆដិមស្សនាធិ ៨ ។

ឥតិ ឧតស្សោ មគ្គវិសុទ្ធិយោ ឧតស្សោ ផល-
 វិសុទ្ធិយោ ឧតស្សោ សមុច្ឆេទវិសុទ្ធិយោ ឧតស្សោ
 ឧដិមស្សនាធិវិសុទ្ធិយោ ឥមេហិ ឧត្តហាការេហិ
 ចតុវិទ្យាធិ ភាវិយន្តិ ឥមេហិ ឧត្តហាការេហិ
 ចតុវិទ្យាធិ ភាវិកានិ ទេវ ហោន្តិ សុភាវិកានិ ៨
 មជ្ជិមស្សនាធិ ៨ សុច្ឆដិមស្សនាធិ ៨ ។

[១៣៦] កតិធិ(១) បុគ្គលាធិ ឥទ្ធិយោភាវតា
 កតិ បុគ្គលា ភាវិធិទ្ធិយោ ។ អដ្ឋន្តិ បុគ្គលាធិ
 ឥទ្ធិយោភាវតា តយោ បុគ្គលា ភាវិធិទ្ធិយោ ។

១. កតិធិ ។

បញ្ចេញ ឥទ្ធិយោគ

បុគ្គលចម្រើន ក្នុងខណៈនៃអនាគតិមគ្គ ឥទ្ធិយោធាន ៨ បុគ្គលចម្រើន
 ហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង ស្ងប់រង្សាបរហើយផង ស្ងប់រង្សាបរល្អ
 ហើយផង ក្នុងខណៈនៃអនាគតិមគ្គ ឥទ្ធិយោធាន ៨ បុគ្គលចម្រើន
 ក្នុងខណៈនៃអវហត្ថមគ្គ ឥទ្ធិយោធាន ៨ បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើន
 ល្អហើយផង ស្ងប់រង្សាបរហើយផង ស្ងប់រង្សាបរល្អហើយផង ក្នុងខណៈ
 នៃអវហត្ថមគ្គ ។

មគ្គវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង ផលវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង សមុច្ឆេទវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង
 មជ្ជិមស្សនាធិវិសុទ្ធិ ៤ យ៉ាង ដោយប្រការដូច្នេះ នេះឯង ឥទ្ធិយោធាន ៨
 បុគ្គលចម្រើន ដោយអាការ ៤ យ៉ាង នេះឯងឥទ្ធិយោធាន ៨ ដែល
 បុគ្គលចម្រើនហើយផង ចម្រើនល្អហើយផង ស្ងប់រង្សាបរហើយផង
 ស្ងប់រង្សាបរល្អហើយផង ដោយអាការ ៤ យ៉ាង ។

[១៣៦] បុគ្គលប៉ុន្មានពួក កំពុងមានការអប់រំឥទ្ធិយោ បុគ្គល
 ប៉ុន្មានពួក មានឥទ្ធិយោអប់រំហើយ ។ បុគ្គល ៨ ពួក កំពុងមានការអប់រំ
 ឥទ្ធិយោ បុគ្គល ៨ ពួក មានឥទ្ធិយោអប់រំហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្ឃកថា

កាតមេសំ អដ្ឋង្គំ បុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយការវា ។
 សត្តន្តក្ស ។ សត្តានំ បុគ្គលំ កាល្យាណកស្ស ។
 ឥមេសំ អដ្ឋង្គំ បុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយការវា ។ កាតមេ
 តយោ បុគ្គលា ។ ការិក្ខន្ធិយវសេន តុន្ទោតិ
 តថាគតស្សវកោ^(១) ចំណាសវេ ការិក្ខន្ធិយោ
 សយន្តកដ្ឋេន បេត្តតតុន្ទោ ការិក្ខន្ធិយោ អប្បមេ-
 យ្យដ្ឋេន តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធនោ ការិក្ខន្ធិ-
 យោ ឥមេ តយោ បុគ្គលា ការិក្ខន្ធិយោ ឥតិ ឥមេ-
 សំ អដ្ឋង្គំ បុគ្គលានំ ឥន្ទ្រិយការវា ឥមេ តយោ
 បុគ្គលា ការិក្ខន្ធិយោ ។

លាវីត្ថិនិទានំ

[១៣៧] ចក្កំមានំ កិក្ខវេ ឥន្ទ្រិយានំ កាត-
 មានំ ចក្កុ សន្និទ្ធិយំ វិយេទ្ធិយំ សតិទ្ធិយំ
 សមាធិទ្ធិយំ ចក្កិទ្ធិយំ យេ ហំ កោចំ កិក្ខវេ
 សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ឥមេសំ ចក្កង្គំ
 ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយេត្ថ អកុស្តមេត្ថ អស្សាទេត្ថ
 អាធិនវេត្ថ ធិស្សវណេត្ថ យថាភូតំ នប្បជានន្តិ

១. ឧ.ច. ឈើត្រីជ្រូង សាវតេន ក្នុងនាមកថា ហិរណ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្ឃកថា

បុគ្គល ៨ ពួក កំពុងមានការអប់រំឥន្ទ្រិយ គេដូចម្តេចខ្លះ ។ សេត្ត-
 បុគ្គល ៧ និងកល្យាណបុគ្គល ១ បុគ្គលទាំង ៨ ពួកនេះ កំពុងមានការ
 អប់រំឥន្ទ្រិយ ។ បុគ្គល ៣ ពួក (មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ) កើតដូចម្តេចខ្លះ ។
 សាវ័ករបស់គ្រូដ៏ជាគត ជាគ្រូចំណាស់ណា មាននាមជាត្ត្វៈ ដោយ
 អំណាចលោកជាអ្នកមានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ឈ្មោះថាមានឥន្ទ្រិយអប់រំ
 ហើយ ១ គ្រូបង្ហាត់ត្រង់ ដោយអត្តជាគ្រូសំដីនិង ឈ្មោះថាមានឥន្ទ្រិយ
 អប់រំហើយ ១ គ្រូដ៏ជាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដោយអត្តជាមានគុណ
 រាប់មិនបាន ឈ្មោះថាមានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ១ នេះឯង បុគ្គល ៣ ពួក
 ដែលមានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ បុគ្គល ៨ ពួកនេះ កំពុងមានការអប់រំឥន្ទ្រិយ
 បុគ្គល ៣ ពួកនេះ មានឥន្ទ្រិយអប់រំហើយ ដូចលោកមកនេះឯង ។

លាវីត្ថិនិទានំ

[១៣៨] ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះ មាន ៨ យ៉ាង
 ឥន្ទ្រិយ ៨ យ៉ាង កើតឡើង សន្និទ្ធិយ ១ វិយេទ្ធិយ ១ សតិ-
 ទ្ធិយ ១ សមាធិទ្ធិយ ១ ចក្កិទ្ធិយ ១ ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ
 សមណៈ ឬប្រាហ្មណ៍ ឯណាមួយ មិនដឹងច្បាស់ កាតព្វកិច្ច
 នូវការកើតឡើងផង នូវសេចក្តីវិនិច្ឆ័យផង នូវតាំងសិទ្ធិផង នូវ
 រោសផង នូវការរលាស់ចេញផង ចេញឥន្ទ្រិយទាំង ៨ នេះ

ਭਾਰਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

[illegible][illegible]

၁၆. ဗ. ၁၂၆. ဗ. ၁၂၇

အသား၊ နို့ထွက်

មាសភក្តីតាំងឡាយ សមណៈ បុត្រាញ្ញាណ៍តាំងផ្ទះ មេម៉ែសខ្ពង់ថា
 ជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ ម៉ែសខ្ពង់ថាជាប្រាញ្ញាណ៍ ក្នុងពួក
 ប្រាញ្ញាណ៍ទេ ម៉ែនៃប៉ុណ្ណោះ សមណប្រាញ្ញាណ៍ ជីវាទោយុតាំង
 នោះ វេនជិះម៉ែផ្ទុំផ្ទុំជាកំច្បាស់សម្រេច ឆ្លុះសាងញាតិ បុត្រាញាតិ
 ដោយចក្ខុដ៏ខ្ពង់ រាស់ខ្ពង់ ក្នុងចម្បូងនេះ បានឡើយ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ លុះវេលាសមណៈបូត្រាញ្ញាល្អ ឯណាមួយ
ដឹងច្បាស់កាចក្រ ឲ្យការកើតឡើងផង ឲ្យសេចក្តីវិនាសផង ឲ្យការ
និសង្សផង ឲ្យគោសផង ឲ្យការរលាស់ចេញផង របស់ផ្សេងៗ
តាំង ៥ នេះ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សមណៈ បូត្រាញ្ញាល្អតាំងនោះ
ទើបគេសន្មតថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ សន្មតថាជាប្រាញ្ញាល្អ
ក្នុងពួកប្រាញ្ញាល្អវែង មិនតែប៉ុណ្ណោះ សមណប្រាញ្ញាល្អ ដ៏មានអាយុ
តាំងនោះ វែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ឲ្យសាមញ្ញផល ឬព្រហ្មញ្ញផល
ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខ របស់ខ្លួនឯង ក្នុងចម្លងធម្មាន ។

សុត្តន្តបិដក ប្រការទី៣៧ ចង្កោយកថា

[១៣៨] កាតិហកាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ
 សមុទយោ ហោតិ កាតិហកាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិ-
 យានំ សមុទយំ បដាធាតិ កាតិហកាតេហិ បញ្ចន្ទំ
 ឥន្ទ្រិយានំ អត្តន្តមោ ហោតិ កាតិហកាតេហិ បញ្ច-
 ន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អត្តន្តមំ បដាធាតិ កាតិហកាតេហិ
 បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អស្សាទោ ហោតិ កាតិហកាតេ-
 ហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អស្សាទំ បដាធាតិ កាតិហ-
 កាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អាជិទរោ ហោតិ កាតិ-
 ហកាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អាជិទរំ បដាធាតិ
 កាតិហកាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ វិស្សាណំ
 ហោតិ កាតិហកាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ វិស្សា-
 ណំ បដាធាតិ ។ ឧត្តារិសាយ អាតាតេហិ បញ្ចន្ទំ
 ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយោ ហោតិ ឧត្តារិសាយ អាតាតេ-
 ហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ សមុទយំ បដាធាតិ ឧត្តារិសា-
 យ អាតាតេហិ បញ្ចន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ អត្តន្តមោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ប្រការទី៣៨ ចង្កោយកថា

[១៣៩] កាតេតិ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង
 បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់នូវកាតេតិ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខាន
 យ៉ាង សេចក្តីទោស ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង
 បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់នូវសេចក្តីទោស ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខាន
 យ៉ាង កាតិសង្ឃខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង បុគ្គល
 ដ៏ធំច្បាស់នូវកាតិសង្ឃ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង
 ទោសខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកា បុំខានយ៉ាង បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់
 នូវទោស ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង ការលាស់
 ចេញ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់
 នូវការលាស់ចេញ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកាបុំខានយ៉ាង ។
 កាតេតិ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកា ៤០ យ៉ាង បុគ្គលដ៏
 ធំច្បាស់នូវកាតេតិ ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកា ៤០ យ៉ាង
 ដែរ សេចក្តីទោស ខេដន្ទ្រិយទំ ៥ ដោយភកា ៤០ យ៉ាង

បទដ្ឋកថា ឥន្ទ្រយាម

ឧត្តរវិសាយ អាគារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អត្ថង្គមំ
 បដាធាតិ បញ្ចវិសតិយា អាគារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រ-
 យាមំ អស្សរោ ហោតិ បញ្ចវិសតិយា អាគារេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អស្សរោ បដាធាតិ បញ្ចវិសតិយា
 អាគារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អាធិនកេ ហោតិ
 បញ្ចវិសតិយា អាគារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ អាធិនវិ
 បដាធាតិ អស្ថិតិសតាការេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ
 ចិស្សរណំ ហោតិ អស្ថិតិសតាការេហិ បញ្ចង្គំ
 ឥន្ទ្រយាមំ ចិស្សរណំ បដាធាតិ ។

[១៣៨] កាតមេហិ ឧត្តរវិសាយ អាគារេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ សុធុនយោ ហោតិ កាតមេហិ
 ឧត្តរវិសាយ អាគារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រយាមំ សុធុ-
 នយំ បដាធាតិ ។ អធិនោក្កត្តាយ អាវជ្ជនាយ
 សុធុនយោ សន្និទ្ធិយស្ស សុធុនយោ ហោតិ អ-
 ធិនោក្កត្តសេន ចន្ទស្ស សុធុនយោ សន្និទ្ធិយស្ស
 សុធុនយោ ហោតិ អធិនោក្កត្តសេន មនសិការស្ស
 សុធុនយោ សន្និទ្ធិយស្ស សុធុនយោ ហោតិ

បទដ្ឋកថា ឥន្ទ្រយាម

បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់ខ្លះសេចក្តីនាសនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ កំដោយអាការ ៤០
 យ៉ាងដែរ កាតមេហិនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ ដោយអាការ ៤៨ យ៉ាង បុគ្គល
 ដ៏ធំច្បាស់ខ្លះកាតមេហិនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ កំដោយអាការ ៤៨ យ៉ាងដែរ
 រោសនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ ដោយអាការ ៤៨ យ៉ាង បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់ខ្លះ
 រោសនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ កំដោយអាការ ៤៨ យ៉ាងដែរ ការលាស់
 ចេញនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ ដោយអាការ ១៨០ បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់ខ្លះការ
 លាស់ចេញ នៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ កំដោយអាការ ១៨០ ដែរ ។

[១៣៩] ការកើតនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ ដោយអាការ ៤០ យ៉ាង
 កើតៗ បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់ ខ្លះការកើតនៃឥន្ទ្រយាមំ ៨ ដោយអាការ ៤០
 យ៉ាង កើតៗ ។ ការកើតនៃការធិនោក្កត ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការ
 ជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការកើតនៃសន្និទ្ធិយាម ១ ការកើតនៃធុនៈ ដោយ
 អំណាចនៃការជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការកើតនៃសន្និទ្ធិយាម ១ ការកើតនៃមន-
 សិការ ដោយអំណាចនៃការជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការកើតនៃសន្និទ្ធិយាម ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស ចង្កឹសន្តបិដក

សត្វិន្ទ្រិយស្ស វសេន ឯកកុច្ឆាទំ សត្វិន្ទ្រិយស្ស
 សធុនយោ ហោតិ ឧប្បាទកាយ អាវជ្ជនាយ សធុន-
 យោ វិយិន្ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោតិ ឧប្បាទវសេន
 ធន្ទស្ស សធុនយោ វិយិន្ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោ-
 តិ ឧប្បាទវសេន ឧសិកាវស្ស សធុនយោ វិយិ-
 ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោតិ វិយិន្ទ្រិយស្ស វសេន
 ឯកកុច្ឆាទំ វិយិន្ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោតិ
 ឧប្បាទកាយ អាវជ្ជនាយ សធុនយោ សត្វិន្ទ្រិយស្ស
 សធុនយោ ហោតិ ឧប្បាទវសេន ធន្ទស្ស សធុ-
 នយោ សត្វិន្ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោតិ ឧប្បា-
 ទវសេន ឧសិកាវស្ស សធុនយោ សត្វិន្ទ្រិយស្ស
 សធុនយោ ហោតិ សត្វិន្ទ្រិយស្ស វសេន ឯក-
 កុច្ឆាទំ សត្វិន្ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោតិ អវ-
 ក្ខេបកាយ អាវជ្ជនាយ សធុនយោ សមាទិន្ទ្រិយ-
 ស្ស សធុនយោ ហោតិ អវក្ខេបវសេន ធន្ទស្ស
 សធុនយោ សមាទិន្ទ្រិយស្ស សធុនយោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កឹសន្តបិដក

ការព្រាគជ នៃចិត្តមានការច្បាំងនៃមួយ ដោយអំណាច នៃសត្វិន្ទ្រិយ
 ឈ្មោះថាការកើត នៃសត្វិន្ទ្រិយ ។ ការកើត នៃការចំពោះណា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើតនៃវិយិន្ទ្រិយ ។ ការ
 កើតនៃធន្ទៈ ដោយអំណាចនៃការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើតនៃវិយិន្ទ្រិយ ។
 ការកើតនៃឧសិកាវៈ ដោយអំណាចនៃការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើតនៃ
 វិយិន្ទ្រិយ ។ ការព្រាគជ នៃចិត្តមានការច្បាំងនៃមួយ ដោយអំណាច
 នៃវិយិន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាការកើត នៃវិយិន្ទ្រិយ ។ ការកើត នៃ
 ការចំពោះណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការកើតនៃ
 សត្វិន្ទ្រិយ ។ ការកើតនៃធន្ទៈ ដោយអំណាចនៃការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះ
 ថាការកើតនៃសត្វិន្ទ្រិយ ។ ការកើតនៃឧសិកាវៈ ដោយអំណាចនៃ
 ការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការកើត នៃសត្វិន្ទ្រិយ ។ ការព្រាគជនៃចិត្ត
 មានការច្បាំងនៃមួយ ដោយអំណាចនៃសត្វិន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាការកើត
 នៃសត្វិន្ទ្រិយ ។ ការកើតនៃការចំពោះណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមិន
 រាយការ ឈ្មោះថាការកើត នៃសមាទិន្ទ្រិយ ។ ការកើតនៃធន្ទៈ
 ដោយអំណាចនៃការមិនរាយការ ឈ្មោះថាការកើតនៃសមាទិន្ទ្រិយ ។

បរាជ័យ ឧប្បាយា

អវិញ្ញាណសេនា ឧបសិការស្ស សុខនាយ សហ-
 ជំនួយស្ស សុខនាយ ហោតិ សមាជិក្ខ័យស្ស
 វសេនា ឯកកុម្មារីស្ស សមាជិក្ខ័យស្ស សុខនាយ
 ហោតិ ឧស្សនក្ខាយ អាវុជនាយ សុខនាយ បញ្ញ-
 ត្រ័យស្ស សុខនាយ ហោតិ ឧស្សនវសេនា ឧស្ស-
 សុខនាយ បញ្ញត្រ័យស្ស សុខនាយ ហោតិ
 ឧស្សនវសេនា ឧបសិការស្ស សុខនាយ បញ្ញត្រ័-
 យស្ស សុខនាយ ហោតិ បញ្ញត្រ័យស្ស វសេនា
 ឯកកុម្មារីស្ស បញ្ញត្រ័យស្ស សុខនាយ ហោតិ
 អវិញ្ញាណក្ខាយ អាវុជនាយ សុខនាយ សុខត្រ័យ-
 ស្ស សុខនាយ ហោតិ បញ្ញកុម្មារីស្ស អាវុជនាយ
 សុខនាយ វិញ្ញត្រ័យស្ស សុខនាយ ហោតិ
 ឧបសិការស្ស អាវុជនាយ សុខនាយ សត្រ័យស្ស
 សុខនាយ ហោតិ អវិញ្ញាណក្ខាយ អាវុជនាយ
 សុខនាយ សមាជិក្ខ័យស្ស សុខនាយ ហោតិ

បរាជ័យ ឧប្បាយា

ការកើតឧបសិការៈ ដោយអំណាច ឯការកើតឧបសិការៈ ឈ្មោះថា
 ការកើត ឯសមាជិក្ខ័យ ។ ការប្រកាស ឯចិត្តមានការឃ្លាតពីច្បាប់
 ដោយអំណាចឯសមាជិក្ខ័យ ឈ្មោះថាការកើតឯសមាជិក្ខ័យ ។ ការ
 ការកើតឯការកើតវាសនា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថាការ
 កើតឯចិត្តត្រ័យ ។ ការកើតឯចិត្តៈ ដោយអំណាច ឯការឃើញ
 ឈ្មោះថាការកើតឯចិត្តត្រ័យ ។ ការកើតឯចិត្តត្រ័យៈ ដោយអំណាច
 ឯការឃើញ ឈ្មោះថាការកើតឯចិត្តត្រ័យ ។ ការប្រកាស ឯចិត្ត
 មានការឃ្លាតពីច្បាប់ ដោយអំណាចឯចិត្តត្រ័យ ឈ្មោះថាការកើត
 ឯចិត្តត្រ័យ ។ ការកើតឯការកើតវាសនា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការ
 ជឿស្រឡាញ់ ឈ្មោះថាការកើតឯសុខត្រ័យ ។ ការកើតឯការកើតវាសនា
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការផ្គត់ផ្គង់ ឈ្មោះថាការកើត ឯវិញ្ញត្រ័យ ។
 ការកើតឯការកើតវាសនា ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការប្រជុំស្រុក
 ឈ្មោះថាការកើត ឯសមាជិក្ខ័យ ។ ការកើតឯការកើតវាសនា ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការកើតឧបសិការៈ ឈ្មោះថាការកើតឯសមាជិក្ខ័យ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវគ្គ

នស្សនក្ខាយ អាវុដ្ឋនក្ខាយ សមុទយោ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ អធិមោក្ខវសេន ធន្ទស្ស សមុ-
 ទយោ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ចក្កហវ-
 សេន ធន្ទស្ស សមុទយោ វិយិទ្រ្ទិយស្ស សមុទ-
 យោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន ធន្ទស្ស សមុទយោ
 សតិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន
 ធន្ទស្ស សមុទយោ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ
 ហោតិ នស្សនវសេន ធន្ទស្ស សមុទយោ ចត្តិ-
 ទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ អធិមោក្ខវសេន ធន-
 សិការស្ស សមុទយោ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ
 ហោតិ ចក្កហវសេន ធនសិការស្ស សមុទយោ
 វិយិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន
 ធនសិការស្ស សមុទយោ សតិទ្រ្ទិយស្ស សមុ-
 ទយោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន ធនសិការស្ស
 សមុទយោ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងវគ្គ

ការកើត នៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថា
 ការកើតនៃចត្តិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃធន្ទៈ ដោយអំណាចនៃការជឿ
 សិច្ច ឈ្មោះថាការកើត នៃសទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃធន្ទៈ ដោយ
 អំណាចនៃការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើតនៃវិយិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃធន្ទៈ
 ដោយអំណាចនៃការច្រកស្មារតី ឈ្មោះថាការកើតនៃសតិទ្រ្ទិយ ។ កា-
 រកើតនៃធន្ទៈ ដោយអំណាច នៃការមិនរាយការ ឈ្មោះថាការកើតនៃ
 សមាធិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃធន្ទៈ ដោយអំណាចនៃការឃើញ ឈ្មោះ
 ថាការកើតនៃចត្តិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃមនសិការៈ ដោយអំណាចនៃ
 ការជឿសិច្ច ឈ្មោះថាការកើតនៃសទ្ធិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃមនសិ-
 ការៈ ដោយអំណាចនៃការផ្គត់ ឈ្មោះថាការកើត នៃវិយិទ្រ្ទិយ ។
 ការកើតនៃមនសិការៈ ដោយអំណាច នៃការច្រកស្មារតី ឈ្មោះ
 ថាការកើត នៃសតិទ្រ្ទិយ ។ ការកើតនៃមនសិការៈ ដោយ
 អំណាចនៃការមិនរាយការ ឈ្មោះថាការកើត នៃសមាធិទ្រ្ទិយ ។

បញ្ចក្ខន្ធ ឥន្ទ្រយាមិ

នស្សនវសេន ឧសិកាវស្ស សមុទយោ ចត្តិទ្រ្ទិ-
 យស្ស សមុទយោ ហោតិ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស វសេន
 ឯកកុច្ឆាធំ សទ្ធិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ
 វិយទ្រ្ទិយស្ស វសេន ឯកកុច្ឆាធំ វិយទ្រ្ទិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ សតិទ្រ្ទិយស្ស វសេន ឯកកុ-
 ច្ឆាធំ សតិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ សមាធិ-
 ទ្រ្ទិយស្ស វសេន ឯកកុច្ឆាធំ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស
 សមុទយោ ហោតិ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស វសេន ឯកកុ-
 ច្ឆាធំ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស សមុទយោ ហោតិ ឥន្ទេនិ
 ចត្តាវសាយ អាការេហិ ចក្ខុន្នំ ឥន្ទ្រយាមិ សមុទ-
 យោ ហោតិ ឥន្ទេនិ ចត្តាវសាយ អាការេហិ
 ចក្ខុន្នំ ឥន្ទ្រយាមិ សមុទយំ ចដានាតិ ។

បញ្ចក្ខន្ធ ឥន្ទ្រយាមិ

ការកើតនៃមនសិការៈ ដោយអំណាចនៃការឃើញ ឈ្មោះថាការកើត
 នៃចក្ខុទ្រ្ទិយ ១ ការប្រាកដ នៃចិត្តមានការម្ស្រប់តែមួយ ដោយអំ-
 ណាចនៃសទ្ធិទ្រ្ទិយ ឈ្មោះថាការកើត នៃសទ្ធិទ្រ្ទិយ ១ ការប្រាកដ
 នៃចិត្តមានការម្ស្រប់តែមួយ ដោយអំណាចនៃវិយទ្រ្ទិយ ឈ្មោះថាការ
 កើតនៃវិយទ្រ្ទិយ ១ ការប្រាកដ នៃចិត្តមានការម្ស្រប់តែមួយ ដោយ
 អំណាចនៃសតិទ្រ្ទិយ ឈ្មោះថាការកើត នៃសតិទ្រ្ទិយ ១ ការ
 ប្រាកដ នៃចិត្តមានការម្ស្រប់តែមួយ ដោយអំណាចនៃសមាធិទ្រ្ទិយ
 ឈ្មោះថាការកើតនៃសមាធិទ្រ្ទិយ ១ ការប្រាកដ នៃចិត្តមានការម្ស្រប់
 តែមួយ ដោយអំណាចនៃចត្តិទ្រ្ទិយ ឈ្មោះថាការកើតនៃចត្តិទ្រ្ទិយ ១
 នេះឯងការកើតនៃឥន្ទ្រយាមិទាំង ៨ ដោយអាការៈ ៤០ យ៉ាង នេះឯងមុខងារ
 ដ៏ធំច្បាស់នូវការកើត នៃឥន្ទ្រយាមិទាំង ៨ ដោយអាការៈ ៤០ យ៉ាង ។

[១២១] កតថេហិ ចត្តាវិសាយ អកាវេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយានំ អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ កតថេហិ
 ចត្តាវិសាយ អកាវេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយានំ
 អក្ខន្តំ ចដាបាតិ ។ អដិមោក្ខត្វាយ អវជ្ជ-
 តាយ អក្ខន្តំ ហេ សន្និទ្ធិយស្ស អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ
 អដិមោក្ខវសេន ធនុស្ស អក្ខន្តំ ហេ សន្និទ្ធិយស្ស
 អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ អដិមោក្ខវសេន ឧសិការស្ស
 អក្ខន្តំ ហេ សន្និទ្ធិយស្ស អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ សន្និទ្ធិ-
 យស្ស វសេន ឯកត្ថំ^(១) អនុចង្គំ សន្និទ្ធិយស្ស
 អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ ចត្តហត្វាយ អវជ្ជតាយ អក្ខន្តំ ហេ
 វិយេទ្ធិយស្ស អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ ចត្តហវសេន
 ធនុស្ស អក្ខន្តំ ហេ វិយេទ្ធិយស្ស អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ
 ចត្តហវសេន ឧសិការស្ស អក្ខន្តំ ហេ វិយេ-
 ទ្ធិយស្ស អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ វិយេទ្ធិយស្ស វសេន
 ឯកត្ថំ អនុចង្គំ វិយេទ្ធិយស្ស អក្ខន្តំ ហេ ហោតិ

(១២១) សេចក្តីនាសនៃផ្ត្នែងតាំង ៨ ដោយការ ២០ យ៉ាង
 តើអ្វី? បុគ្គលដ៏ច្បាស់នូវសេចក្តីនាស នៃផ្ត្នែងតាំង ៨ ដោយ
 ការ ២០ យ៉ាង តើអ្វី? ។ សេចក្តីនាសនៃការពិចារណា ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការិនាសនៃសង្ខត្តិ ១ សេចក្តី
 នាសនៃធន្ទៈ ដោយអំណាចនៃការជឿស៊ប់ ឈ្មោះថាការិនាសនៃ
 សង្ខត្តិ ១ សេចក្តីនាសនៃមនសៈ ដោយអំណាចនៃការជឿស៊ប់
 ឈ្មោះថាការិនាសនៃសង្ខត្តិ ១ ការចំព្រាតដ នៃចំគូបាន
 ការឱ្យស្រឡាញ់ ដោយអំណាចនៃសង្ខត្តិ ឈ្មោះថាការិនាសនៃ
 សង្ខត្តិ ១ សេចក្តីនាស នៃការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 ការផ្គុំ ឈ្មោះថាការិនាស នៃវិវិយ័ត្តិ ១ សេចក្តីនាសនៃធន្ទៈ
 ដោយអំណាចនៃការផ្គុំ ឈ្មោះថាការិនាសនៃវិវិយ័ត្តិ ១ សេចក្តី
 នាស នៃមនសៈ ដោយអំណាចនៃការផ្គុំ ឈ្មោះថាការ
 នាស នៃវិវិយ័ត្តិ ១ ការចំព្រាតដ នៃចំគូបានការឱ្យស្រឡា
 ញ់ ដោយអំណាចនៃវិវិយ័ត្តិ ឈ្មោះថាការិនាសនៃវិវិយ័ត្តិ ១

ឧបាស្សន្ត ធម្មបទ

ឧបាស្សន្ត ធម្មបទ អនុត្តរោ សត្វត្រ័យស្ស
 អនុត្តរោ ហោតិ ឧបាស្សន្តសេន ធម្មស្ស អនុត្តរោ
 សត្វត្រ័យស្ស អនុត្តរោ ហោតិ ឧបាស្សន្តសេន
 មនសិការស្ស អនុត្តរោ បតិច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ
 ហោតិ សត្វត្រ័យស្ស វសេន ឯកត្តំ អនុបដ្ឋានំ
 សត្វត្រ័យស្ស អនុត្តរោ ហោតិ អវិក្ខេបក្កាយ អាវ-
 ដ្ឋនាយ អនុត្តរោ សមាធិច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ
 ហោតិ អវិក្ខេបវសេន ធម្មស្ស អនុត្តរោ សមា-
 ធិច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន មន-
 សិការស្ស អនុត្តរោ សមាធិច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ
 ហោតិ សមាធិច្ឆ័យស្ស វសេន ឯកត្តំ អនុបដ្ឋានំ
 សមាធិច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ ហោតិ ធម្មបទក្កាយ
 អាវដ្ឋនាយ អនុត្តរោ បញ្ញាច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ
 ហោតិ ធម្មបទវសេន ធម្មស្ស អនុត្តរោ បញ្ញាច្ឆ័-
 យស្ស អនុត្តរោ ហោតិ ធម្មបទវសេន មនសិ-
 ការស្ស អនុត្តរោ បញ្ញាច្ឆ័យស្ស អនុត្តរោ ហោតិ

ឧបាស្សន្ត ធម្មបទ

សេចក្តីវិនាស ខែការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការប្រើស្មារតី
 ឈ្មោះថាការវិនាសខែសត្វត្រ័យ ១ សេចក្តីវិនាសខែធម្មៈ ដោយអំណាច
 ខែការប្រើស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាសខែសត្វត្រ័យ ១ សេចក្តីវិនាស
 ខែមនសិការៈ ដោយអំណាចខែការប្រើស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាសខែ
 សត្វត្រ័យ ១ ការមិនប្រាកដរឿង ខែចិត្តមានការផ្ទុកចិត្ត ដោយអំ-
 ណាចខែសត្វត្រ័យ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសត្វត្រ័យ ១ សេចក្តីវិនាសខែ
 ការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមិនកយមាយ ឈ្មោះថាការវិនាស
 ខែសមាធិច្ឆ័យ ១ សេចក្តីវិនាសខែធម្មៈ ដោយអំណាចខែការមិនកយ
 មាយ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសមាធិច្ឆ័យ ១ សេចក្តីវិនាសខែមនសិការៈ
 ដោយអំណាចខែការមិនកយមាយ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសមាធិច្ឆ័យ
 ១ ការមិនប្រាកដ ខែចិត្តមានការផ្ទុកចិត្ត ដោយអំណាចខែ
 សមាធិច្ឆ័យ ឈ្មោះថាការវិនាសខែសមាធិច្ឆ័យ ១ សេចក្តីវិនាស
 ខែការពិចារណា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស
 ខែបញ្ញាច្ឆ័យ ១ សេចក្តីវិនាស ខែធម្មៈ ដោយអំណាច ខែការ
 ឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស ខែបញ្ញាច្ឆ័យ ១ សេចក្តីវិនាសខែមនសិ-
 ការៈ ដោយអំណាចខែការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាសខែបញ្ញាច្ឆ័យ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

បញ្ចង្គិយស្ស វសេន ឯកភ័ក្តិ អនុកដ្ឋានំ ចញ្ចង្គិ-
 យស្ស អត្តន្តោ ហោតិ អនិមេត្តត្ថាយ អវដ្ឋ-
 នាយ អត្តន្តោ សន្ធិង្គិយស្ស អត្តន្តោ ហោតិ
 ចក្កបត្ថាយ អវដ្ឋនាយ អត្តន្តោ វិយង្គិយស្ស
 អត្តន្តោ ហោតិ ឧបដ្ឋានត្ថាយ អវដ្ឋនាយ អត្តន្ត-
 ោ សតិង្គិយស្ស អត្តន្តោ ហោតិ អវិក្ខេបត្ថាយ
 អវដ្ឋនាយ អត្តន្តោ សមាធិង្គិយស្ស អត្តន្តោ
 ហោតិ ឧស្សនត្ថាយ អវដ្ឋនាយ អត្តន្តោ ចញ្ច-
 ង្គិយស្ស អត្តន្តោ ហោតិ អនិមេត្តវសេន ចន្ទស្ស
 អត្តន្តោ សន្ធិង្គិយស្ស អត្តន្តោ ហោតិ បក្កហ-
 វសេន ចន្ទស្ស អត្តន្តោ វិយង្គិយស្ស អត្តន្តោ
 ហោតិ ឧបដ្ឋានវសេន ចន្ទស្ស អត្តន្តោ សតិង្គិយ-
 ស្ស អត្តន្តោ ហោតិ អវិក្ខេបវសេន ចន្ទស្ស អត្តន្ត-
 ោ សមាធិង្គិយស្ស អត្តន្តោ ហោតិ ឧស្សនវសេ-
 ន ចន្ទស្ស អត្តន្តោ ចញ្ចង្គិយស្ស អត្តន្តោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ការមេត្រាគម ខេត្តនាគការម្បណ៍តែមួយ ដោយអំណាចខេត្តង្គិយ
 ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាសខេត្តនាគការ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការរៀនសូត្រ ឈ្មោះថាការវិនាសខេត្តង្គិយ ។
 សេចក្តីវិនាសខេត្តនាគការ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការផ្គត់ ឈ្មោះថា
 ការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាស ខេត្តនាគការ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។
 សេចក្តីវិនាស ខេត្តនាគការ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការមិនឈរមាយ
 ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាសខេត្តនាគការ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។
 សេចក្តីវិនាសខេត្តនាគការ ដោយអំណាច ខេត្តរៀនសូត្រ ឈ្មោះថាការ
 វិនាស ខេត្តង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាសខេត្តនាគការ ដោយអំណាច ខេត្ត
 ការផ្គត់ ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាស ខេត្ត
 នាគការ ដោយអំណាច ខេត្តប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្ត
 ង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាសខេត្តនាគការ ដោយអំណាចខេត្តមិនឈរមាយ
 ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។ សេចក្តីវិនាស ខេត្តនាគការ
 ដោយអំណាចខេត្តឃើញ ឈ្មោះថាការវិនាស ខេត្តង្គិយ ។

ឃ្លាវង្ស ឆ្លៀតយកថា

អង់មោក្ខវសេន ឧសសិការស្ស អត្ថង្គមោ សទ្ធិទ្រូ-
 យស្ស អត្ថង្គមោ ហោតិ ចត្តហវសេន ឧសសិការ-
 ស្ស អត្ថង្គមោ វិយេទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ ហោតិ
 ឧបដ្ឋាវសេន ឧសសិការស្ស អត្ថង្គមោ សតិ-
 ទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ ហោតិ អវិក្កេចវសេន ឧស-
 សិការស្ស អត្ថង្គមោ សមាធិទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ
 ហោតិ នស្សវសេន ឧសសិការស្ស អត្ថង្គមោ
 ចក្ខុទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ ហោតិ សទ្ធិទ្រូយស្ស
 វសេន ឯកក្កំ អនុបដ្ឋាធំ សទ្ធិទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ
 ហោតិ វិយេទ្រូយស្ស វសេន ឯកក្កំ អនុប-
 ដ្ឋាធំ វិយេទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ ហោតិ សតិទ្រូយ-
 ស្ស វសេន ឯកក្កំ អនុបដ្ឋាធំ សតិទ្រូយស្ស
 អត្ថង្គមោ ហោតិ សមាធិទ្រូយស្ស វសេន ឯកក្កំ
 អនុបដ្ឋាធំ សមាធិទ្រូយស្ស អត្ថង្គមោ ហោតិ

ឃ្លាវង្ស ឆ្លៀតយកថា

សេចក្តីវិចារសន្តេសសិការៈ ដោយអំណាចនៃការជឿស្រប ឈ្មោះថា
 ការវិចារសន្តេសទ្ធិទ្រូយ ។ សេចក្តីវិចារសន្តេសសិការៈ ដោយអំណាច
 នៃការផ្គត់ ឈ្មោះថាការវិចារនៃវិយេទ្រូយ ។ សេចក្តីវិចារសន្តេសសិ-
 ការ ដោយអំណាចនៃការប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថាការវិចារសន្តេសទ្រូយ
 ។ សេចក្តីវិចារសន្តេសសិការៈ ដោយអំណាចនៃការចែករាយតាម
 ឈ្មោះថាការវិចារសន្តេសមាធិទ្រូយ ។ សេចក្តីវិចារសន្តេសសិការៈ
 ដោយអំណាចនៃការឃើញ ឈ្មោះថាការវិចារសន្តេសចក្ខុទ្រូយ ។
 ការវិចារព្រាង ដែលចំណុចការឡើងនៃមួយ ដោយអំណាច នៃសទ្ធិ-
 ទ្រូយ ឈ្មោះថាការវិចារសន្តេសទ្ធិទ្រូយ ។ ការវិចារព្រាង នៃ
 ចំណុចការឡើងនៃមួយ ដោយអំណាច នៃវិយេទ្រូយ ឈ្មោះថា
 ការវិចារសន្តេសវិយេទ្រូយ ។ ការវិចារព្រាង នៃចំណុចការឡើង
 នៃមួយ ដោយអំណាច នៃសតិទ្រូយ ឈ្មោះថាការវិចារសន្តេស
 សតិទ្រូយ ។ ការវិចារព្រាង នៃចំណុចការឡើងនៃមួយ ដោយ
 អំណាច នៃសមាធិទ្រូយ ឈ្មោះថាការវិចារសន្តេសមាធិទ្រូយ ។

សុព្វត្ថចំណេ ទុក្ខនកាយស្ស បដិសន្តិទានោ

ចង្ហែង្រ្ទិយស្ស វសេន ឯកត្តំ អនុចង្ហាធំ ចង្ហែង្រ្ទិ-
 យស្ស អត្ថន្តោ ហោតិ វសេហំ ចត្តាវសាយ
 អាការេហំ ចត្វាធំ ឥន្ទ្រយាធំ អត្ថន្តោ ហោតិ
 វសេហំ ចត្តាវសាយ អាការេហំ ចត្វាធំ ឥន្ទ្រយាធំ
 អត្ថន្តំ ចរាហាតិ ។

[១៤០] កតាមេង បញ្ចវិសតិយា អកតារេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយាងំ អស្សាធា ហោតិ កតាមេង
 បញ្ចវិសតិយា អកតារេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយាងំ អ-
 ស្សាងំ បដាធាតិ ។ អស្សន្ទិយស្ស អទុបដ្ឋាងំ
 សន្ទិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាធា ហោតិ អស្សន្ទិយស្ស
 បរិន្យាបាស្ស អទុបដ្ឋាងំ សន្ទិទ្រ្ទិយស្ស អស្សា-
 ធា ហោតិ អជិមោកុតរិយាយ វេសារដ្ឋំ សន្ទិ-
 ទ្រ្ទិយស្ស អស្សាធា ហោតិ សន្តោ ៥ វិហា-
 រាជិកមោ ៥ សន្ទិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាធា ហោតិ
 យំ សន្ទិទ្រ្ទិយំ ចង់ត្វ ឧច្ឆរដ្ឋតិ សុខំ សោ-
 មនស្សំ អយំ សន្ទិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាធា ហោតិ

សុខដ្ឋានជីវ វត្ថុពន្លឺកាយ ចង្កីសង្ក្រាន្ត

កាច់ប្រាកដ នៃចិត្តទានអាក្ខរណ៍តែមួយ ដោយអំណាច នៃចក្ខុ-
 ត្រឹម ឈ្មោះថាភាពិតស ខែចក្ខុត្រឹម ១ នេះឯងសេចក្តីវិសាល នៃ
 ដង្រ្កិលតាំង ៥ ដោយភាព ៤០ យ៉ាង នេះឯង បុគ្គលដ៏ជំនួស
 នូវសេចក្តីវិសាល នៃដង្រ្កិលតាំង ៥ ដោយភាព ៤០ យ៉ាង ។

(១២១) កាតិសង្ឃបាលវគ្គនិយមន័យ ៨ ដោយគណៈ ២៨ ឃ្លាំង

ធំអ្វីខ្លះ ឬគួរដឹងច្បាស់នូវភាគិសិទ្ធិ របស់ខ្ញុំន្ទិយចាំ ៨ ដោយអាការ
 ២៨យ៉ាង ធំអ្វីខ្លះ ៗ ការចិញ្ចឹមជីវិតសេចក្តីរីករាយ ឈ្មោះថាភាគិសិទ្ធិ
 របស់សង្ខន្ទិយ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះការចិញ្ចឹម
 ឈ្មោះថាភាគិសិទ្ធិរបស់សង្ខន្ទិយ ១ សេចក្តីព្យាបាលការប្រព្រឹត្តិភាគ
 ជីវិត ឈ្មោះថាភាគិសិទ្ធិរបស់សង្ខន្ទិយ ១ ការស្ទង់ក្តី ការបោះឆ្នោតវិហារ
 ធម៌ក្តី ឈ្មោះថាភាគិសិទ្ធិរបស់សង្ខន្ទិយ ១ សុខចិត្តសោមនស្សរីករាយ
 ព្រោះការស្រឡាញ់សង្ខន្ទិយ ២លក ១ ឈ្មោះថាភាគិសិទ្ធិរបស់សង្ខន្ទិយ ១

កោសជ្ជស្ស អនុបដ្ឋានំ វិយិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ
 ហោតិ កោសជ្ជស្ស ចរិណ្ហោស្ស អនុបដ្ឋានំ
 វិយិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ ហោតិ ចក្កហាចរិយាយ
 វេសារដ្ឋំ វិយិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ ហោតិ សន្តា
 ន វិហារាធិគរោ ច វិយិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ
 ហោតិ យំ វិយិទ្រ្ទិយំ ចដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ សុទ្ធំ
 លោមនស្សំ អយំ វិយិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ ហោតិ
 ចមាធស្សំ អនុបដ្ឋានំ សតិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ
 ហោតិ ចមាធស្សំ ចរិណ្ហោស្ស អនុបដ្ឋានំ សតិ-
 ទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ ហោតិ ឧបដ្ឋានចរិយាយ
 វេសារដ្ឋំ សតិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ ហោតិ សន្តា
 ន វិហារាធិគរោ ច សតិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ
 ហោតិ យំ សតិទ្រ្ទិយំ ចដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ សុទ្ធំ
 លោមនស្សំ អយំ សតិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ
 ហោតិ ឧទ្ធច្ចស្សំ អនុបដ្ឋានំ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស
 អស្សាតោ ហោតិ ឧទ្ធច្ចស្សំ ចរិណ្ហោស្ស
 អនុបដ្ឋានំ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស អស្សាតោ ហោតិ

ការមិនប្រាកដនៃសេចក្តីខ្វល់ប្រមូល ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម
 ១ ការមិនប្រាកដនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះការខ្វល់ប្រមូល ឈ្មោះ
 ថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១ សេចក្តីភ្ញៀវក្លាងការប្រព្រឹត្តិ នូវការផ្គង
 ឡើង ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១ ការស្ទង់រូបបំភ្លឺ ការបាត
 នូវវិហារធម៌ក្តី ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១ សុខនិងសោធនស្ស
 កើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់ត្រៀម ២ ឈា ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យ
 បេសវិយត្រៀម ១ ការមិនប្រាកដឡើង នៃសេចក្តីប្រាម ឈ្មោះថា
 កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១ ការមិនប្រាកដនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះ
 ការប្រមាទ ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យ បេសវិយត្រៀម ១ សេចក្តីភ្ញៀវ
 ក្លាងការប្រព្រឹត្តិប្រុងស្មារតី ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យ បេសវិយត្រៀម ១
 ការស្ទង់រូបបំភ្លឺ ការបាតនូវវិហារធម៌ក្តី ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យ បេស
 វិយត្រៀម ១ សុខនិងសោធនស្ស កើតឡើង ព្រោះការស្រឡាញ់
 សត្រូវ ២ ឈា ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១ ការមិនប្រា
 កដនៃទទួល ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១ ការមិនប្រាកដនៃ
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះទទួល ឈ្មោះថា កាតិសង្ស័យបេសវិយត្រៀម ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បដិសន្ធិកថា

អវិក្កេចចរិយាយ វេសារជ្ជំ សមាធិទ្ធិយស្ស អស្សា-
 នោ ហោតិ សន្តោ ច វិហារាធិគមោ ច សមាធិទ្ធិ-
 យស្ស អស្សានោ ហោតិ យំ សមាធិទ្ធិយំ ចដិទ្ធ
 ឧច្ចជ្ជតិ សុទ្ធំ សោមនស្សំ អយំ សមាធិទ្ធិយស្ស
 អស្សានោ ហោតិ អវិជ្ជាយ អនុបដ្ឋានំ ចត្តាទ្ធិយស្ស
 អស្សានោ ហោតិ អវិជ្ជាយ ចរិទ្ធាមាស្ស អនុបដ្ឋានំ
 ចត្តាទ្ធិយស្ស អស្សានោ ហោតិ នស្សនចរិយាយ
 វេសារជ្ជំ ចត្តាទ្ធិយស្ស អស្សានោ ហោតិ សន្តោ
 ច វិហារាធិគមោ ច ចត្តាទ្ធិយស្ស អស្សានោ ហោ-
 តិ យំ ចត្តាទ្ធិយំ ចដិទ្ធ ឧច្ចជ្ជតិ សុទ្ធំ សោមន-
 ស្ស អយំ ចត្តាទ្ធិយស្ស អស្សានោ ហោតិ ឥវេហិ
 ចញ្ចវិសតិយា អាគារេហិ ចញ្ចន្នំ ឥទ្ធិយានំ អ-
 ស្សានោ ហោតិ ឥវេហិ ចញ្ចវិសតិយា អាគារេហិ
 ចញ្ចន្នំ ឥទ្ធិយានំ អស្សានំ បដាបាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

សេចក្តីត្រូវ ខែការប្រព្រឹត្តិមិនយាយ ឈ្មោះថា កានិស្សរបស់
 សមាធិទ្ធិយ ។ ការស្ងប់រង្ស៊ី ការបាត់បង់រង្ស៊ី ឈ្មោះថា
 កានិស្សរបស់សមាធិទ្ធិយ ។ សុខនិស្សោមនស្ស កើតឡើងប្រោះ
 កាស្រយសមាធិទ្ធិយ ឯណា នេះឈ្មោះថា កានិស្សរបស់សមាធិទ្ធិយ ។
 ការចិត្តក្រអឺតក្រវើត ឈ្មោះថា កានិស្សរបស់ចត្តាទ្ធិយ ។ ការចិត្ត
 ក្រអឺត ខែសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ប្រាកដថា ឈ្មោះថា កានិស្សរបស់
 ចត្តាទ្ធិយ ។ សេចក្តីត្រូវ ខែការប្រព្រឹត្តិដោយការឃើញ ឈ្មោះថា
 កានិស្សរបស់ចត្តាទ្ធិយ ។ ការស្ងប់រង្ស៊ី ការបាត់បង់រង្ស៊ី
 ឈ្មោះថា កានិស្ស របស់ចត្តាទ្ធិយ ។ សុខនិស្សោមនស្ស កើត
 ឡើង ប្រោះកាស្រយចត្តាទ្ធិយ ឯណា នេះឈ្មោះថា កានិស្សរបស់
 ចត្តាទ្ធិយ ។ នេះឯង កានិស្សរបស់ទ្រង់ទាំង ៨ ដោយកាកា ២៨
 យ៉ាង នេះឯង ចុក្កលដ៏ធំល្បី ខ្ញុំ កានិស្ស របស់ទ្រង់ទាំង ៨
 ដោយកាកា ២៨ យ៉ាង ។

បរាជ័យ ឧទ្ទិសកថា

(១៤២) កាកមេហិ បញ្ចវិសតិយា អាការេហិ
 បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយាធំ អានិទរោ ហោតិ កាកមេហិ ព-
 ញ្ចវិសតិយា អាការេហិ បញ្ចង្គំ ឥន្ទ្រិយាធំ អានិទរោ
 បដាធាតិ ។ អស្សន្ទិយស្ស ឧបដ្ឋានំ សន្និទ្ធិយស្ស
 អានិទរោ ហោតិ អស្សន្ទិយស្ស បរិណាហស្ស ឧប-
 ដ្ឋានំ សន្និទ្ធិយស្ស អានិទរោ ហោតិ អនិទ្ធុដ្ឋេន
 សន្និទ្ធិយស្ស អានិទរោ ហោតិ ទុក្ខាដ្ឋេន សន្និទ្ធិ-
 យស្ស អានិទរោ ហោតិ អនត្តាដ្ឋេន សន្និទ្ធិយស្ស
 អានិទរោ ហោតិ កោសជ្ឈស្ស ឧបដ្ឋានំ វិយិទ្ធិយ-
 ស្ស អានិទរោ ហោតិ កោសជ្ឈស្ស បរិណាហស្ស
 ឧបដ្ឋានំ វិយិទ្ធិយស្ស អានិទរោ ហោតិ អនិទ្ធុដ្ឋេន
 វិយិទ្ធិយស្ស អានិទរោ ហោតិ ទុក្ខាដ្ឋេន អនត្តាដ្ឋេ-
 ន វិយិទ្ធិយស្ស អានិទរោ ហោតិ បមាទស្ស ឧប-
 ដ្ឋានំ សតិទ្ធិយស្ស អានិទរោ ហោតិ បមាទស្ស
 បរិណាហស្ស ឧបដ្ឋានំ សតិទ្ធិយស្ស អានិទរោ

បរាជ័យ ឧទ្ទិសកថា

(១៤២) ទោសរបស់ឥន្ទ្រិយាធំ ដោយកាកា ២៨ យ៉ាង
 គេអ្វីៗ ឬអ្នកដឹងច្បាស់ខ្លះទោស របស់ឥន្ទ្រិយាធំ ៨ ដោយកាកា
 ២៨ យ៉ាង គេអ្វីៗ ។ ការព្រាកដនៃសចក្តិមិនដៀ ឈ្មោះថាទោស
 របស់សន្និទ្ធិយ ។ ការព្រាកដនៃសចក្តិក្តៅក្រហាយ ព្រោះការមិនដៀ
 ឈ្មោះថាទោសរបស់សន្និទ្ធិយ ។ ទោសរបស់សន្និទ្ធិយ ដោយអត្ត
 ជាមិនទៀង ។ ទោសរបស់សន្និទ្ធិយ ដោយអត្តជាទុក្ខ ។ ទោស
 របស់សន្និទ្ធិយ ដោយអត្តជាមិនមែនទុក្ខ ។ ការព្រាកដនៃសចក្តិមួយ
 ច្រក្សស ឈ្មោះថាទោសរបស់វិយិទ្ធិយ ។ ការព្រាកដនៃសចក្តិក្តៅ
 ក្រហាយ ព្រោះការខ្វល់ច្រក្សស ឈ្មោះថាទោសរបស់វិយិទ្ធិយ ។
 ទោសរបស់វិយិទ្ធិយ ដោយអត្តជាមិនទៀង ។ ទោសរបស់វិយិទ្ធិយ
 ដោយអត្តជាទុក្ខ ។ ទោសរបស់វិយិទ្ធិយ ដោយអត្តជាមិនមែន
 ទុក្ខ ។ ការព្រាកដនៃសចក្តិប្រឆាំង ឈ្មោះថាទោសរបស់សតិទ្ធិយ
 ។ ការព្រាកដនៃសចក្តិក្តៅក្រហាយ ព្រោះការប្រឆាំង ឈ្មោះថា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ហោតិ អធិត្ថដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ
 ទុក្ខដ្ឋេន អនត្តដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស អាធិនេវ
 ហោតិ ទុទ្ធព្វស្ស ឧបដ្ឋានំ សមាធិទ្រិយស្ស អាធិ-
 នេវ ហោតិ ទុទ្ធព្វស្ស ចរិណ្ឌហស្ស ឧបដ្ឋានំ
 សមាធិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ អធិត្ថដ្ឋេន ស-
 មាធិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ ទុក្ខដ្ឋេន អនត្ត-
 ដ្ឋេន សមាធិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ អវិជ្ជាយ
 ឧបដ្ឋានំ ចត្តិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ អវិជ្ជាយ
 ចរិណ្ឌហស្ស ឧបដ្ឋានំ ចត្តិទ្រិយស្ស អាធិនេវ
 ហោតិ អធិត្ថដ្ឋេន ចត្តិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ
 ទុក្ខដ្ឋេន ចត្តិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ អនត្ត-
 ដ្ឋេន ចត្តិទ្រិយស្ស អាធិនេវ ហោតិ ឥវេហិ
 ចញ្ចវិសតិយា អាណាវេហិ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អា-
 ធិនេវ ហោតិ ឥវេហិ ចញ្ចវិសតិយា អាណាវេហិ
 បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ អាធិនេវ មជាធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គិសន្តិកថា

ទោសរបស់សតិទ្រិយ ១ ទោសរបស់សតិទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិទ្យោន៍ ១
 ទោសរបស់សតិទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិទុក្ខ ១ ទោសរបស់សតិទ្រិយ
 ដោយអក្ខរាមិទ្យោន៍ ១ ការប្រាកដនៃទុក្ខច្ចៈ ឈ្មោះថាទោសរបស់
 សមាធិទ្រិយ ១ ការប្រាកដនៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះទុក្ខច្ចៈ ឈ្មោះ
 ថាទោសរបស់សមាធិទ្រិយ ១ ទោសរបស់សមាធិទ្រិយ ដោយអក្ខរា
 មិទ្យោន៍ ១ ទោសរបស់សមាធិទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិទុក្ខ ១ ទោស
 របស់សមាធិទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិទ្យោន៍ ១ ការប្រាកដ នៃអវិជ្ជា
 ឈ្មោះថាទោសរបស់ចត្តិទ្រិយ ១ ការប្រាកដ នៃសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ព្រោះអវិជ្ជា ឈ្មោះថាទោសរបស់ចត្តិទ្រិយ ១ ទោសរបស់ចត្តិទ្រិយ
 ដោយអក្ខរាមិទ្យោន៍ ១ ទោសរបស់ចត្តិទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិទុក្ខ ១
 ទោសរបស់ចត្តិទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិទ្យោន៍ ១ នេះឯងទោសរបស់
 ឥន្ទ្រិយានំ ៨ ដោយកាកា ២៨ យ៉ាង នេះឯងបុគ្គលដឹងច្បាស់
 ទូទោស របស់ឥន្ទ្រិយានំ ៨ ដោយកាកា ២៨ យ៉ាង ។

បទដ្ឋកថា ព្រះបាទ

[១២៣] កកមេហិ អសីតិសត្តាភារេហិ ចតុ-
 ង្គំ ឥន្ទ្រិយាធិ ធិស្សវណំ ហោតិ កកមេហិ អសិ-
 តិសត្តាភារេហិ ចតុង្គំ ឥន្ទ្រិយាធិ ធិស្សវណំ ច-
 រោចាតិ ។ អនិមេត្តាដ្ឋាន សន្ធិន្ទ្រិយេ អស្សន្ទិរោ-
 ចិស្សន្ទំ ហោតិ អស្សន្ទិយបរិណ្ឌហា ធិស្សន្ទំ ហោតិ
 កន្ទុវត្តកក្កិលេសេហិ ធន ទទ្ធវហិ ធន ធិស្សន្ទំ
 ហោតិ តហិទ្ធា ធន សព្វនិមិត្តេហិ ធិស្សន្ទំ
 ហោតិ តតោ ចណីតករសន្ធិន្ទ្រិយស្ស ចដិលាភា
 បុរិមតរសន្ធិន្ទ្រិយា ធិស្សន្ទំ ហោតិ ចក្កហដ្ឋាន
 វិរិយន្ទ្រិយេ កោសន្ទា ធិស្សន្ទំ ហោតិ កោ-
 សន្ទបរិណ្ឌហា ធិស្សន្ទំ ហោតិ កន្ទុវត្តកក្កិ-
 លេសេហិ ធន ទទ្ធវហិ ធន ធិស្សន្ទំ ហោតិ
 តហិទ្ធា ធន សព្វនិមិត្តេហិ ធិស្សន្ទំ ហោតិ តតោ
 ចណីតករវិរិយន្ទ្រិយស្ស ចដិលាភា បុរិមតរវិរិយន្ទ្រិ-
 យា ធិស្សន្ទំ ហោតិ ទេវដ្ឋានដ្ឋាន សន្ធិន្ទ្រិយេ
 បរោចា ធិស្សន្ទំ ហោតិ បរោចបរិណ្ឌហា ធិស្សន្ទំ

បទដ្ឋកថា ព្រះបាទ

[១២៤] កាលោសំចេញ របស់ន្ទ្រិយតាំង៨ ដោយភាការ
 ១៨០ គេអ្វីខ្លះ បុគ្គលដ៏ធំច្បាស់ ខ្ញុំកាលោសំចេញ របស់ន្ទ្រិយ
 តាំង៨ ដោយភាការ ១៨០ គេអ្វីខ្លះ ។ សន្ធិន្ទ្រិយ ដោយអត្ថជានិច្ច
 សិប្ប រោសំបាកសេចក្តីមិនជឿ ទ រោសំបាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ព្រោះការមិនជឿ ទ រោសំបាកត្រកាលសេស ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះការមិនជឿនោះ មិនបាកក្នុងខ្លួន ទ រោសំ
 បាកនិមិត្តតាំងឆ្នាំ ព្រឹទ្ធិវាស្រី ទ រោសំបាកសន្ធិន្ទ្រិយមុនបង្កើត
 ព្រោះកិរិយាបាទន្ទ្រិយ ដ៏មុនមុននោះ ទ វិរិយន្ទ្រិយ ដោយ
 អត្ថជានិច្ច រោសំបាកសេចក្តីខ្វែងប្រកួស ទ រោសំបាកសេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយ ព្រោះការខ្វែងប្រកួស ទ រោសំ បាកត្រកាលសេស
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅ តាមសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះការខ្វែងប្រកួសនោះ
 មិនបាកក្នុងខ្លួន ទ រោសំ បាកនិមិត្តតាំងឆ្នាំ ព្រឹទ្ធិវាស្រី ទ
 រោសំ បាកវិរិយន្ទ្រិយមុនបង្កើត ព្រោះកិរិយាបាទ នូវវិរិយន្ទ្រិយ
 ដ៏មុនមុននោះ ទ សន្ធិន្ទ្រិយ ដោយអត្ថជានិច្ច រោសំបាក
 សេចក្តីប្រមាទ ទ រោសំបាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះការប្រមាទ ទ

បទដ្ឋកថា ឧប្បាយកថា

បុព្វកកេ បញ្ចហិទ្ឋិយេហិ បឋមជ្ឈានុសោ ច.
 ត្បិទ្ឋិយាធិ និស្សដាធិ ហោត្តិ បឋមជ្ឈានុ ច.
 ត្បិទ្ឋិយេហិ ទុតិយជ្ឈានុសោ ចត្បិទ្ឋិយាធិ
 និស្សដាធិ ហោត្តិ ទុតិយជ្ឈានុ ចត្បិទ្ឋិយេហិ
 តតិយជ្ឈានុសោ ចត្បិទ្ឋិយាធិ និស្សដាធិ ហោត្តិ
 តតិយជ្ឈានុ ចត្បិទ្ឋិយេហិ ចតុត្ថជ្ឈានុ-
 សោ ចត្បិទ្ឋិយាធិ និស្សដាធិ ហោត្តិ ចតុត្ថ-
 ជ្ឈានុ ចត្បិទ្ឋិយេហិ អកាសានុញ្ញាយតនស-
 មាធិសោ ចត្បិទ្ឋិយាធិ និស្សដាធិ ហោត្តិ
 អកាសានុញ្ញាយតនសមាធិយា ចត្បិទ្ឋិយេហិ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាធិសោ ចត្បិទ្ឋិយាធិ និ-
 ស្សដាធិ ហោត្តិ វិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាធិយា
 ចត្បិទ្ឋិយេហិ អកិញ្ញាយតនសមាធិសោ
 ចត្បិទ្ឋិយាធិ និស្សដាធិ ហោត្តិ អកិញ្ញាយតន-
 សមាធិយា ចត្បិទ្ឋិយេហិ នេសញ្ញាបាសញ្ញាយ-
 តនសមាធិសោ ចត្បិទ្ឋិយាធិ និស្សដាធិ ហោត្តិ

បទដ្ឋកថា ឧប្បាយកថា

អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចបឋមជ្ឈានុ លោសំចាកអន្តិយតំ
 ៨ ក្នុងបុព្វកកេ ១ អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចទុតិយជ្ឈានុ
 លោសំចាកអន្តិយតំ ៨ ក្នុងបឋមជ្ឈានុ ១ អន្តិយតំ ៨ ដោយ
 អំណាចតតិយជ្ឈានុ លោសំ ចាកអន្តិយតំ ៨ ក្នុងទុតិយជ្ឈានុ
 ១ អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចចតុត្ថជ្ឈានុ លោសំចាកអន្តិយ
 តំ ៨ ក្នុងតតិយជ្ឈានុ ១ អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចអកា-
 សានុញ្ញាយតនសមាធិ លោសំ ចាកអន្តិយតំ ៨ ក្នុងវិញ្ញា-
 នញ្ញាយតនសមាធិ ១ អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចវិញ្ញាណញ្ញាយតនសមា-
 ធិ លោសំ ចាកអន្តិយតំ ៨ ក្នុងអកិញ្ញាយតនសមាធិ
 ១ អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចអកិញ្ញាយតនសមាធិ
 លោសំ ចាកអន្តិយ តំ ៨ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាធិ ១
 អន្តិយតំ ៨ ដោយអំណាចនេសញ្ញាបាសញ្ញាយតនសមាធិ
 លោសំ ចាកអន្តិយតំ ៨ ក្នុងអកិញ្ញាយតនសមាធិ ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

នេវសញ្ញាណសញ្ញាយកលសមាបត្តិយោ ចក្កហិទ្ធិយេ-
 ហិ អនិព្វានុបស្សនាវសេន ចក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ
 ហោន្តិ អនិព្វានុបស្សនាយ ចក្កហិទ្ធិយេហិ ទុក្ខា-
 នុបស្សនាវសេន ចក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ
 ទុក្ខានុបស្សនាយ ចក្កហិទ្ធិយេហិ អនត្តានុបស្ស-
 នាវសេន ចក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ អន-
 ត្តានុបស្សនាយ ចក្កហិទ្ធិយេហិ និព្វិទានុបស្សនាវ-
 សេន ចក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ និព្វិទា-
 នុបស្សនាយ ចក្កហិទ្ធិយេហិ វិរាគានុបស្សនាវសេន
 ចក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ វិរាគានុបស្សនាយ
 ចក្កហិទ្ធិយេហិ និរោធានុបស្សនាវសេន ចក្កទ្ធិ-
 យោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ និរោធានុបស្សនាយ
 ចក្កហិទ្ធិយេហិ ចដិច្ចស្សក្កានុបស្សនាវសេន ច-
 ក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ ចដិច្ចស្សក្កា-
 នុបស្សនាយ ចក្កហិទ្ធិយេហិ ឧយានុបស្ស-
 នាវសេន ចក្កទ្ធិយោនិ និស្សដានិ ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចលិយុត្តបិដក

ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាចអនិព្វានុបស្សនា លោស៍ចាកដង្ហែយ
 តាំង ៨ ក្នុងនេវសញ្ញាណសញ្ញាយកលសមាបត្តិ ១ ដង្ហែយតាំង ៨
 ដោយកំណាចទុក្ខានុបស្សនា លោស៍ចាកដង្ហែយតាំង ៨ ក្នុងអនត្តា-
 នុបស្សនា ១ ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាចអនត្តានុបស្សនា លោស៍
 ចាកដង្ហែយតាំង ៨ ក្នុងទុក្ខានុបស្សនា ១ ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាច
 និព្វិទានុបស្សនា លោស៍ចាកដង្ហែយតាំង ៨ ក្នុងអនត្តានុបស្សនា ១
 ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាចវិរាគានុបស្សនា លោស៍ចាកដង្ហែយ
 តាំង ៨ ក្នុងនិព្វិទានុបស្សនា ១ ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាចនិរោ-
 ធានុបស្សនា លោស៍ចាកដង្ហែយតាំង ៨ ក្នុងវិរាគានុបស្សនា ១
 ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាចចដិច្ចស្សក្កានុបស្សនា លោស៍ចាក
 ដង្ហែយតាំង ៨ ក្នុងឧយានុបស្សនា ១ ដង្ហែយតាំង ៨ ដោយកំណាច
 ឧយានុបស្សនា លោស៍ចាកដង្ហែយតាំង ៨ ក្នុងចដិច្ចស្សក្កានុបស្សនា ១

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧទ្ទិសនា

ឧបាសម្ពុទ្ធាយ ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ វយាទុបស្ស-
 នាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ វយា-
 ទុបស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ វិចារណាទុបស្ស-
 នាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ វិចារណា-
 ទុបស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ អធិមិត្តាទុបស្សនា-
 វសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អធិមិត្តាទុ-
 បស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ អច្ចណ៌ហិតាទុបស្ស-
 នាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អច្ចណ៌-
 ហិតាទុបស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ សុញ្ញតាទុបស្ស-
 នាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ សុញ្ញតា-
 ទុបស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ អធិប្បញ្ញាធម្មវិច-
 ារណស្សនាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ អធិ-
 ប្បញ្ញាធម្មវិចារណស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ យដាភូតញ្ញា-
 ណនស្សនាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ យដាភូតញ្ញា-
 ណនស្សនា ចក្ខុហិទ្ធិយេហិ អាទិណ-
 ទុបស្សនាវសេន ចក្ខុទ្ធិយាធិ ធិស្សដាធិ ហោន្តិ

ឧបាសម្ពុទ្ធ ឧទ្ទិសនា

វត្ថុយតាំង ៥ ដោយកំណត់វិញ្ញាណទុបស្សនា លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥
 ក្នុងឧបាសម្ពុទ្ធា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ដោយកំណត់វិចារណាទុប-
 ស្សនា លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងវយាទុបស្សនា ១ វត្ថុយតាំង ៥
 ដោយកំណត់អធិមិត្តាទុបស្សនា លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងវិចារណា-
 ទុបស្សនា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ដោយកំណត់អច្ចណ៌ហិតាទុបស្សនា
 លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងអធិមិត្តាទុបស្សនា ១ វត្ថុយ ៥ ដោយ
 កំណត់សុញ្ញតាទុបស្សនា លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងអច្ចណ៌ហិតា-
 ទុបស្សនា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ដោយកំណត់សុញ្ញតាធម្មវិចារណ-
 ស្សនា ១ ក្នុងសុញ្ញតាទុបស្សនា ១ វត្ថុយតាំង ៥
 ដោយកំណត់យដាភូតញ្ញាណទុបស្សនា លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥ ក្នុង
 អធិប្បញ្ញាធម្មវិចារណស្សនា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ដោយកំណត់អាទិណ-
 ទុបស្សនា លោស័បកវត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងយដាភូតញ្ញាណទុបស្សនា ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

អាត្មាសាទញ្ចាយកលសមាបត្តិយា ចត្វៈត្រ័យានិ រូប-
 សញ្ញាយ ចរិយសញ្ញាយ ធានត្ថសញ្ញាយ វិស្ស-
 ដានិ ហោត្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយកលសមាបត្តិយា ចត្វៈត្រ័-
 យានិ អាត្មាសាទញ្ចាយកលសញ្ញាយ វិស្សដានិ
 ហោត្តិ កាកិញ្ចញ្ញាយកលសមាបត្តិយា ចត្វៈត្រ័យានិ
 វិញ្ញាណញ្ចាយកលសញ្ញាយ វិស្សដានិ ហោត្តិ ទេវ-
 សញ្ញាយសញ្ញាយកលសមាបត្តិយា ចត្វៈត្រ័យានិ ក-
 កិញ្ចញ្ញាយកលសញ្ញាយ វិស្សដានិ ហោត្តិ អនិច្ចា-
 នុបស្សនាយ ចត្វៈត្រ័យានិ វិច្ឆុសញ្ញាយ វិស្សដានិ
 ហោត្តិ ទុក្ខានុបស្សនាយ ចត្វៈត្រ័យានិ សុខសញ្ញា-
 យ វិស្សដានិ ហោត្តិ អនត្តានុបស្សនាយ ចត្វៈត្រ័-
 យានិ អត្តសញ្ញាយ វិស្សដានិ ហោត្តិ វិជ្ជិណនុប-
 ស្សនាយ ចត្វៈត្រ័យានិ វិជ្ជិយា វិស្សដានិ ហោត្តិ
 វិភាគនុបស្សនាយ ចត្វៈត្រ័យានិ វាគតោ វិស្សដានិ
 ហោត្តិ វិភេទនុបស្សនាយ ចត្វៈត្រ័យានិ សមុ-
 ធម្មតោ វិស្សដានិ ហោត្តិ បដិវិស្សត្តានុបស្ស-
 នាយ ចត្វៈត្រ័យានិ អាធានតោ វិស្សដានិ ហោត្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងភាគសាទញ្ចាយកលសមាបត្តិ លោស័ព្វកប្រសញ្ញា
 ចរិយសញ្ញា ធានត្ថសញ្ញា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងវិញ្ញាណញ្ញា-
 យកលសមាបត្តិ លោស័ព្វកភាសាទញ្ចាយកលសញ្ញា ១ វត្ថុយតាំង
 ៥ ក្នុងកាកិញ្ចញ្ញាយកលសមាបត្តិ លោស័ព្វកវិញ្ញាណញ្ញាយកលសញ្ញា
 ១ វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងទេវសញ្ញាយសញ្ញាយកលសមាបត្តិ លោស័
 ព្វកកាកិញ្ចញ្ញាយកលសញ្ញា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងកកិញ្ចុបស្សនា
 លោស័ព្វកវិជ្ជិយា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងកកិញ្ចុបស្សនា លោស័
 ព្វកសុខសញ្ញា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងកកិញ្ចុបស្សនា លោស័ព្វក
 អត្តសញ្ញា ១ វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងកកិញ្ចុបស្សនា លោស័ព្វកវិជ្ជិយា ១
 វត្ថុយតាំង ៥ ក្នុងវិភាគនុបស្សនា លោស័ព្វកវាគតោ ១ វត្ថុយ
 តាំង ៥ ក្នុងវិភេទនុបស្សនា លោស័ព្វកសមុធម្មតោ ១ វត្ថុយតាំង
 ៥ ក្នុងបដិវិស្សត្តានុបស្សនា លោស័ព្វកអាធានតោ ១ (សុចត្តិប្រការ) ១

បញ្ចវគ្គ វិទ្យុយកថា

ទយានុបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ យនសញ្ញាយ និ-
 ស្សនាមិ ហោត្តិ វយានុបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ អា-
 យុហននោ និស្សនាមិ ហោត្តិ វិចារណានុបស្ស-
 នាយ បញ្ចវគ្គយានិ ឧវសញ្ញាយ និស្សនាមិ ហោត្តិ
 អនិមិត្តានុបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ និមិត្តនោ និស្ស-
 នាមិ ហោត្តិ អប្បណិហិតានុបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ
 បណិហិតានុបស្សនាមិ ហោត្តិ សុញ្ញានុបស្សនាយ
 បញ្ចវគ្គយានិ អនិវេសនោ និស្សនាមិ ហោត្តិ អនិ-
 ប្បញ្ញាទន្តវិបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ សារាធាតុនិវេ-
 សនោ(១) និស្សនាមិ ហោត្តិ យថាភូតញ្ញាណនុស្ស-
 នេ បញ្ចវគ្គយានិ សន្យោហានិវេសនោ និស្សនាមិ
 ហោត្តិ អាធិន្តរានុបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ កាលយា-
 តិនិវេសនោ និស្សនាមិ ហោត្តិ បដិសង្កានុបស្សនា-
 យ បញ្ចវគ្គយានិ អប្បដិសង្កាយ និស្សនាមិ ហោត្តិ
 វិដ្ចនានុបស្សនាយ បញ្ចវគ្គយានិ សញ្ញាកតិនិវេ-
 សនោ និស្សនាមិ ហោត្តិ សោកាចត្តិទត្តេ បញ្ចវគ្គ-
 យានិ និដ្ឋេកដ្ឋេហិ កលេសេហិ និស្សនាមិ ហោត្តិ

១ ន. សារាតិដលនោ ។

បញ្ចវគ្គ វិទ្យុយកថា

វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងយានុបស្សនា លោសៈពាកយនសញ្ញា (សេចក្តី
 សំគាល់ថាវិជ្ជា) ១ វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងយានុបស្សនា លោសៈ
 ពាកយនននេ (ការប្រមូលមក) ១ វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងវិចារណា-
 នុបស្សនា លោសៈពាកវសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាវិជ្ជា) ១
 វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងអនិមិត្តានុបស្សនា លោសៈពាកនិមិត្ត ១ វគ្គិយ-
 តំ ៥ ក្នុងអប្បណិហិតានុបស្សនា លោសៈពាកបណិហិត (ការបណ្តុះ) ១
 វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងសុញ្ញានុបស្សនា លោសៈពាកអតិវេសនៈ (សេចក្តី
 ប្រកាន់ស្តី) ១ វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងនិប្បញ្ញាទន្តវិបស្សនា លោសៈពាក
 សារាធាតុនិវេសនៈ ១ វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងយថាភូតញ្ញាណនុស្សនៈ
 លោសៈ ពាកសន្យោហានិវេសនៈ ១ វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងអាធិន្តរ-
 នុបស្សនា លោសៈពាកអប្បដិសង្កា (ការបែងចែក) ១
 វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងវិដ្ចនានុបស្សនា លោសៈ ពាកសញ្ញា-
 នាតិនិវេសនៈ ១ វគ្គិយតំ ៥ ក្នុងសោកាចត្តិទត្តេ លោសៈ
 ពាកកតិវេសន ដែលតាំងនៅក្នុងចិត្តមួយ ជាមួយនឹងវិជ្ជា ១

အသံကောင်း၊ အမြင်ကောင်း

[illegible]

កាក្ក ច កិត្តាវ សតិដ្ឋ្រិយំ ទដ្ឋង្គំ ភេតុស្ម ស-
តិច្ឆន្ទានេស្ម ឯក្ក សតិដ្ឋ្រិយំ ទដ្ឋង្គំ ។

កាក្ក ច កិក្ករេ សមាធិត្ត្ថយំ ធម្មតំ ធម្មសុ
ឈារេសុ ឯកុ សមាធិត្ត្ថយំ ធម្មតំ ។

កត់ ៨ កិច្ចការ បញ្ញត្តិយ៍ ឧដ្ឋត្ថំ ចតុស្ក អវិ-
យសាតុស្ក ឯកុ បញ្ញត្តិយ៍ ឧដ្ឋត្ថំ ។

១២៥) ទេវតា សាគាចក្ខិយផ្ដេសុ សត្វិទ្រ្ទិយ-
 ស្ស វសេន កាតិហាការេហំ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ នដ្ឋត្វានិ
 ទេវតា សធម្មប្បដានេសុ វិរិយទ្រ្ទិយស្ស វសេន កាតិ-
 ហាការេហំ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ នដ្ឋត្វានិ ទេវតា សតិធម្ម-
 ប្បដានេសុ សតិទ្រ្ទិយស្ស វសេន កាតិហាការេហំ
 ចត្តិទ្រ្ទិយានិ នដ្ឋត្វានិ ទេវតា ឈានេសុ សមាធិ-
 ទ្រ្ទិយស្ស វសេន កាតិហាការេហំ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ
 នដ្ឋត្វានិ ទេវតា អរិយសង្ខេសុ ចត្តិទ្រ្ទិយស្ស
 វសេន កាតិហាការេហំ ចត្តិទ្រ្ទិយានិ នដ្ឋត្វានិ ។

အဘဏ်းစွာ စံမြဲထကစာ

ឆ្នាំសក់ចុងឆ្នាំ រយៈក្រុង បុគ្គលឈ្មោះ ក្នុងឆ្នាំ
 រយៈក្រុង បុគ្គលឈ្មោះ ក្នុងឆ្នាំ ២ ៥ ៥

ព្រលឹងកុំចាំឱ្យយ សត្រូវឱ្យ បុគ្គលធម្មវិបាក ក្នុងធម៌លក
សត្រូវឱ្យ បុគ្គលធម្មវិបាក ក្នុងសត្រូវជាតិ ២ ចុះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សមាធិត្រៃយ បុគ្គលធម្មវិធីញ ក្នុងដង
 ៣ សមាធិត្រៃយ បុគ្គលធម្មវិធីញ ក្នុងឈានទាំង ៤ ខ្លះ ។

ខ្មោចក្នុងចំណោមពួកវា បញ្ញត្តិយ បុគ្គលត្បូងយើង ក្នុងមនោ

(១២៥) ក្នុងអង្គនៃសភាបច្ចុប្បន្នតាំង ២ ឆ្នាំ ៥ ដោយ
 អំណាចនៃសង្គមក្រុម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការប៉ុន្មាន ក្នុង
 សម្បទានតាំង ២ ឆ្នាំ ៥ ដោយអំណាចនៃវិធីក្រុម បុគ្គលធម្មវិ
 ធីតាដោយការប៉ុន្មាន ក្នុងសម្បទានតាំង ២ ឆ្នាំ ៥ ដោយ
 អំណាចនៃសង្គមក្រុម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការប៉ុន្មាន ក្នុង
 លានតាំង ២ ឆ្នាំ ៥ ដោយអំណាចនៃសមាជិកក្រុម បុគ្គលធម្មវិ
 ធីតា ដោយការប៉ុន្មាន ក្នុងអាយស្រូតាំង ២ ឆ្នាំ ៥ ដោយ
 អំណាចនៃសង្គមក្រុម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការប៉ុន្មាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គ

ចក្ខុសុ លោកាចគ្គិយន្តេសុ សន្និទ្ធិយស្ស វសេន
 វិសតិយា អាតារេហំ ចត្វៈត្រ័យានិ នដ្ឋព្វានិ ចក្ខុ-
 សុ សធម្មដ្ឋានេសុ វិរិយ័ត្រ័យស្ស វសេន វិសតិ-
 យា អាតារេហំ ចត្វៈត្រ័យានិ នដ្ឋព្វានិ ចក្ខុសុ
 សតិច្ឆដ្ឋានេសុ សតិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិយា
 អាតារេហំ ចត្វៈត្រ័យានិ នដ្ឋព្វានិ ចក្ខុសុ ឈាន-
 សុ សមាធិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិយា អាតារេហំ
 ចត្វៈត្រ័យានិ នដ្ឋព្វានិ ចក្ខុសុ អរិយសច្ចេសុ ប-
 ញ្ញ័ត្រ័យស្ស វសេន វិសតិយា អាតារេហំ ចត្វៈត្រ័-
 យានិ នដ្ឋព្វានិ ។

[១២២] ចក្ខុសុ លោកាចគ្គិយន្តេសុ សន្និទ្ធិ-
 យស្ស វសេន កកមេហំ វិសតិយា អាតា-
 រេហំ ចត្វៈត្រ័យានិ នដ្ឋព្វានិ ។ សច្ចុវិសសំ-
 សេវេ លោកាចគ្គិយន្តេ អនិមេត្តានិមេតេយ្យដ្ឋាន
 សន្និទ្ធិយំ នដ្ឋព្វំ សន្និទ្ធិយស្ស វសេន ចក្ខុចានដ្ឋាន
 វិរិយ័ត្រ័យំ នដ្ឋព្វំ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន សតិទ្ធិយំ នដ្ឋព្វំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កឹមវគ្គ

ក្នុងក្នុងនៃលោកាចគ្គិយន្តេសុ ២ វគ្គិយ ៨ ដោយអំណាចនៃសន្និទ្ធិយ
 ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យដោយភាព ២០ ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធជានតាំង ២ វគ្គិយ ៨
 ដោយអំណាចនៃវិរិយ័ត្រ័យ ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យដោយភាព ២០ ក្នុង
 សតិច្ឆដ្ឋានតាំង ២ វគ្គិយ ៨ ដោយអំណាចនៃសតិទ្ធិយ ចក្ខុសធម្ម
 វិរិយ័ត្រ័យ ដោយភាព ២០ ក្នុងឈានតាំង ២ វគ្គិយ ៨ ដោយ
 អំណាចនៃសមាធិទ្ធិយ ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យ ដោយភាព ២០ ក្នុង
 អរិយសច្ចតាំង ២ វគ្គិយ ៨ ដោយអំណាចនៃបញ្ញាទ្ធិយ ចក្ខុសធម្ម
 វិរិយ័ត្រ័យ ដោយភាព ២០ ។

[១២២] ក្នុងក្នុងនៃលោកាចគ្គិយន្តេសុ ២ វគ្គិយ ៨ ដោយ
 អំណាចនៃសន្និទ្ធិយ ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យ ដោយភាព ២០ ដូចខ្លួន
 ខ្លួន ។ ក្នុងក្នុងនៃលោកាចគ្គិយន្តេសុ វិសច្ចុវិសសំសេវេ សន្និទ្ធិយ
 ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យ ដោយអន្តរាចារកាស្ម័យសិច្ចាភិក្ខុ ១ ដោយ
 អំណាចនៃសន្និទ្ធិយ វិរិយ័ត្រ័យ ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យ ដោយអន្តរាចារ
 ភ្លើង ១ សតិទ្ធិយ ចក្ខុសធម្មវិរិយ័ត្រ័យ ដោយអន្តរាចារប្រតិប្រយ័ត្ន ១

បរាជ័យ ឆ្នាំទី១២

អវិក្ខេបដោយ សមាធិត្រ័យ ធម្មតំ ធម្មនុដោយ
 ចក្ខុត្រ័យ ធម្មតំ សុទ្ធសុទ្ធិនៃ សោភាចត្ថិយន្ត
 យោធិសោមនសិការេ សោភាចត្ថិយន្ត ធម្មាទុច្ច-
 ច្យដិចត្ថិយា សោភាចត្ថិយន្ត អធិមោក្ខាធិបតេយ្យ
 ដោយ សុទ្ធិត្រ័យ ធម្មតំ សុទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន ច-
 ក្ខេបដោយ វិយាត្រ័យ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដោយ សត្វត្រ័-
 យំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដោយ សមាធិត្រ័យ ធម្មតំ ធម្ម-
 នុដោយ ចក្ខុត្រ័យ ធម្មតំ ចក្ខុសុ សោភាចត្ថិ-
 យន្តសុ សុទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន ឥមេហិ វិសត្ថិយា
 អាការេហិ ចក្ខុត្រ័យាធិ ធម្មតាធិ ។

បរាជ័យ ឆ្នាំទី១៣

សមាធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។ ចក្ខុត្រ័យ
 បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។ ក្នុងអង្គនៃសោភាចត្ថិយន្ត គឺ
 សុទ្ធសុទ្ធិនៃ ក្នុងអង្គនៃសោភាចត្ថិយន្ត គឺយោធិសោមនសិការេ
 ក្នុងអង្គនៃសោភាចត្ថិយន្ត គឺធម្មាទុច្ចច្យដិចត្ថិ សុទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មតំ
 យេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។ ដោយអំណាចនៃ
 សុទ្ធិត្រ័យ វិយាត្រ័យ បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។
 សត្វត្រ័យ បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។ សមា-
 ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។ ចក្ខុត្រ័យ
 បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយអក្ខរាធិបតេយ្យ ។ ក្នុងអង្គនៃសោភាចត្ថិយន្ត គឺ
 ២ ត្រ័យ ៨ ដោយអំណាចនៃសុទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មតំយេញ ដោយ
 អាការ ២២ នៃធម្មតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិកសុត្តន្ត

(១២៧) ចក្ខុសុ សធម្មបដិសេសុ វិយេក្ខិយស្ស
 វសេន កាតាមេហំ វិសតិយោ អាគារេហំ បញ្ញាទ្ធិយាមិ
 ធម្មតាមិ ។ អនុច្ចនាមិ ចាបកាមិ អកុសលាមិ ធម្ម
 តាមិ អនុច្ចនាមយ សធម្មបដិសេសុ បក្កហានិច្ចកេយ្យដ្ឋេ
 ន វិយេក្ខិយំ ធម្មតំ វិយេក្ខិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋាន
 ដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្ធិយំ
 ធម្មតំ ឧស្សនដ្ឋេន បញ្ញាទ្ធិយំ ធម្មតំ អនិមោក្ខដ្ឋេន
 សន្តិទ្ធិយំ ធម្មតំ ឧច្ចនាមិ ចាបកាមិ អកុសលាមិ
 ធម្មតាមិ បហានាយ សធម្មបដិសេសុ ។ បេ ។ អនុច្ចនាមិ
 កុសលាមិ ធម្មតាមិ ឧច្ចនាមយ សធម្មបដិសេសុ ។ បេ ។
 ឧច្ចនាមិ កុសលាមិ ធម្មតាមិ បិគិយោ អសម្មោសាយ
 គិយ្យោកាភិយ វេច្ចលាយ កាវតាយ ចារិក្ខិយោ ស
 ធម្មបដិសេសុ បក្កហានិច្ចកេយ្យដ្ឋេន វិយេក្ខិយំ ធម្មតំ
 វិយេក្ខិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្ធិយំ ធម្មតំ
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្ធិយំ ធម្មតំ ឧស្សនដ្ឋេន បញ្ញា
 ទ្ធិយំ ធម្មតំ អនិមោក្ខដ្ឋេន សន្តិទ្ធិយំ ធម្មតំ ចក្ខុ
 សុ សធម្មបដិសេសុ វិយេក្ខិយស្ស វសេន ឧច្ចេហិ
 វិសតិយោ អាគារេហំ បញ្ញាទ្ធិយាមិ ធម្មតាមិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិកសុត្តន្ត

(១២៨) ក្នុងសធម្មបដិសេសុ ៦ តើនៃទ្រង់ ៨ ដោយភណ្ឌបដិសេស
 វិយេក្ខិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយភាការ ២០ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុង
 សធម្មបដិសេសុ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌វិសេស ដែលមិនទាន់កើត មិន
 ឲ្យកើតឡើង វិយេក្ខិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍ការផ្គត់
 ឡើងជាអនិច្ច ១ ដោយអំណាចនៃវិយេក្ខិយ សតិទ្ធិយ បុគ្គលធម្ម
 វិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍ប្រតិប្រយ័ត្ន ១ សមាធិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ
 ដោយអន្តរាគមន៍រាយការ ១ បញ្ញាទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរា
 គម្ម ១ សន្តិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍សីល ១ ក្នុង
 សធម្មបដិសេសុ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌វិសេស ដែលកើតឡើងហើយ
 ។ បេ ។ ក្នុងសធម្មបដិសេសុ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ ដែលមិនទាន់កើតឲ្យ
 កើតឡើង ។ បេ ។ ក្នុងសធម្មបដិសេសុ ដើម្បីដាច់នូវ មិនវិនាស ចម្រើនក្រៃ
 វែង ខ្វល់ខ្វលាយ ចម្រើនពេញចិត្តចំណី តែកុសលធម៌ដែលកើតហើយ
 វិយេក្ខិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍ការផ្គត់ជាអនិច្ច ១ ដោយ
 អំណាចនៃវិយេក្ខិយ សតិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍
 ប្រយ័ត្ន ១ សមាធិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍រាយការ ១
 បញ្ញាទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍ ១ សន្តិទ្ធិយ បុគ្គល
 ធម្មវិយេក្ខិយ ដោយអន្តរាគមន៍សីល ១ ក្នុងសធម្មបដិសេសុ ៦ តើនៃទ្រង់ ៨ ដោយ
 អំណាចនៃវិយេក្ខិយ បុគ្គលធម្មវិយេក្ខិយ ដោយភាការ ២០ តើនៃទ្រង់ ។

បាវន្តៈ ឆ្លៀតកា

[១២៨] ចតុស្ស សតិច្ចដ្ឋានេសុ សតិទ្រិយស្ស
 វសេន កាតវេហិ វិសតិយា អាគារេហិ បញ្ចក្ក្រិ-
 យាធិ ធម្មតាធិ ។ កាយ កាយាធិបស្សនាសតិ-
 ច្ចដ្ឋានេ ឧបដ្ឋានាធិបតេយ្យដ្ឋេន សតិទ្រិយំ ធម្មតំ
 សតិទ្រិយស្ស វសេន អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិយំ
 ធម្មតំ ធម្មនុដ្ឋេន បញ្ចក្ក្រិយំ ធម្មតំ អនិម្មា-
 កុដ្ឋេន សន្ធិទ្រិយំ ធម្មតំ បក្កហដ្ឋេន វិរិយទ្រិយំ
 ធម្មតំ វេទនាសុ វេទនាធិបស្សនាសតិច្ចដ្ឋានេ ។ ប ។
 ចិត្តេ ចិត្តាធិបស្សនាសតិច្ចដ្ឋានេ និរុទ្ទេសុ ធម្មាធិ-
 បស្សនាសតិច្ចដ្ឋានេ ឧបដ្ឋានាធិបតេយ្យដ្ឋេន សតិ-
 ទ្រិយំ ធម្មតំ សតិទ្រិយស្ស វសេន អវិក្ខេបដ្ឋេន
 សមាធិទ្រិយំ ធម្មតំ ធម្មនុដ្ឋេន បញ្ចក្ក្រិយំ ធម្មតំ
 អនិម្មាកុដ្ឋេន សន្ធិទ្រិយំ ធម្មតំ បក្កហដ្ឋេន វិរិយ-
 ទ្រិយំ ធម្មតំ ចតុស្ស សតិច្ចដ្ឋានេសុ សតិទ្រិយស្ស
 វសេន វសេហិ វិសតិយា អាគារេហិ បញ្ចក្ក្រិយាធិ
 ធម្មតាធិ ។

បាវន្តៈ ឆ្លៀតកា

[១២៨] ក្នុងសតិច្ចដ្ឋាន៦ តើស្រ្តីយ ៨ ដោយអំណាចនៃ
 សតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយភាគ ២០ ដូចម្តេច ។ ក្នុង
 កាយកាយាធិបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន សតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយ
 អត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន៦ ដោយអំណាចនៃសតិទ្រិយ ស-
 មាធិទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ បញ្ចក្ក្រិយ
 បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ សន្ធិទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ
 ដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ វិរិយទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយអត្តា
 ធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ ក្នុងវេទនាសុវេទនាធិបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន ។ ប ។ ក្នុងចិត្ត-
 ាធិបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន ក្នុងនិរុទ្ធសុច្ចាធិបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន សតិ-
 ទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន៦ ដោយអំណាចនៃសតិទ្រិយ សមាធិទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យដោយអត្តាធិការ
 ប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ បញ្ចក្ក្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ សន្ធិទ្រិយ
 បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ វិរិយទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ
 ដោយអត្តាធិការប្រតិបត្តិដ្ឋាន ១ ក្នុងសតិច្ចដ្ឋាន៦ ស្រ្តីយ ៨ ដោយ
 អំណាចនៃសតិទ្រិយ បុគ្គលធម្មតិយេន្យ ដោយភាគ ២០ នៃសតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចតិសង្ក្កាបខន្ត

(១២៤) ចក្ខុសុ ឈានេសុ សមាធិត្រ្យៃយស្ស
 វសេន កកមេហំ វិសតិយា អាគារេហំ ចក្ខុត្រ្យៃយា-
 នំ នដ្ឋត្វានំ ។ ចម្រេន អវិក្ខេបតាធិចរេយ្យដ្ឋេន
 សមាធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ សមាធិត្រ្យៃយស្ស វសេន នស្ស-
 នដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្យៃយំ
 នដ្ឋតំ ចក្កមាដ្ឋេន វិយ័ត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
 សតិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ នុតិយដ្ឋានេ ។ ចេ ។ កតិយ-
 ដ្ឋានេ ចក្ខុដ្ឋានេ អវិក្ខេបតាធិចរេយ្យដ្ឋេន សមា-
 ធិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ សមាធិត្រ្យៃយស្ស វសេន នស្សន-
 ដ្ឋេន ចក្ខុត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិត្រ្យៃយំ
 នដ្ឋតំ ចក្កមាដ្ឋេន វិយ័ត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន
 សតិត្រ្យៃយំ នដ្ឋតំ ចក្ខុសុ ឈានេសុ សមាធិត្រ្យៃយ-
 ស្ស វសេន កកមេហំ វិសតិយា អាគារេហំ ចក្ខុ-
 ត្រ្យៃយានំ នដ្ឋត្វានំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសង្ក្កាបខន្ត

(១២៤) ក្នុងឈានចំណង់ ៤ កើតត្រ្យៃយ ៨ ដោយអំណាចនៃសមាធិ-
 ត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយភាគ ២០ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុងចលនដ្ឋាន
 សមាធិត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍នៃការមិនឈប់ដោយជា
 អធិចរី ១ ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ្យៃយ ចក្ខុត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី
 ដោយអន្តរាគមន៍ ១ សទ្ធិត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍
 សីល ១ វិយ័ត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ឡើង ១ សតិត្រ្យៃយ
 បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ប្រុងប្រយ័ត្ន ១ ក្នុងទុក្ខនិយដ្ឋាន ។ បេ ។
 ក្នុងនិយដ្ឋាន ក្នុងចក្ខុដ្ឋាន សមាធិត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយ
 អន្តរាគមន៍នៃការមិនឈប់ដោយអធិចរី ១ ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ្យៃយ
 ចក្ខុត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ ១ សទ្ធិត្រ្យៃយ
 បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍សីល ១ វិយ័ត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិ-
 ធី ដោយអន្តរាគមន៍ឡើង ១ សតិត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយ
 អន្តរាគមន៍ប្រុងប្រយ័ត្ន ១ ក្នុងឈានចំណង់ ៤ ត្រ្យៃយ ៨ ដោយអំណាចនៃ
 សមាធិត្រ្យៃយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយភាគ ២០ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុត្តិកថា

[១៥១] ឆត្វសុ សោតាបត្តិយត្ថេសុ សទ្ធិទ្ធិយ-
 ស្ស វសេន កាតិហាភាវេហិ បញ្ចន្ធិ វត្ថុយានំ ច-
 រិយា នដ្ឋត្វា ឆត្វសុ សធម្មប្បធានេសុ ។ បេ ។ ឆត្វ-
 សុ សតិច្ឆដ្ឋានេសុ ។ បេ ។ ឆត្វសុ ឈានេសុ
 ។ បេ ។ ឆត្វសុ អរិយសាទ្ទេសុ ចត្តិទ្ធិយស្ស វសេ-
 ន កាតិហាភាវេហិ បញ្ចន្ធិ វត្ថុយានំ ចរិយា
 នដ្ឋត្វា ។ ឆត្វសុ សោតាបត្តិយត្ថេសុ សទ្ធិទ្ធិយស្ស
 វសេន វិសតិយា អាភាវេហិ បញ្ចន្ធិ វត្ថុយានំ
 ចរិយា នដ្ឋត្វា ឆត្វសុ សធម្មប្បធានេសុ ។ បេ ។
 ឆត្វសុ សតិច្ឆដ្ឋានេសុ ឆត្វសុ ឈានេសុ ឆត្វសុ
 អរិយសាទ្ទេសុ ចត្តិទ្ធិយស្ស វសេន វិសតិយា
 អាភាវេហិ បញ្ចន្ធិ វត្ថុយានំ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។

[១៥២] ឆត្វសុ សោតាបត្តិយត្ថេសុ សទ្ធិ-
 ទ្ធិយស្ស វសេន កាតិហេហិ វិសតិយា អា-
 ភាវេហិ បញ្ចន្ធិ វត្ថុយានំ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុត្តិកថា

[១៥៣] កុណ្ឌគីនិសោតាបត្តិមគ្គតាំង ២ ភើចរិយា (ការប្រច្រើត្តិ)

នៃវត្ថុតាំង ៥ ដោយអំណាច នៃសទ្ធិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិធី
 ដោយការប៉ុន្មាន កុណ្ឌសម្មាសាធិតាំង ២ ។ បេ ។ កុណ្ឌសតិច្ឆដ្ឋាន
 តាំង ២ ។ បេ ។ កុណ្ឌឈានតាំង ២ ។ បេ ។ កុណ្ឌអរិយសទ្ធិតាំង ២
 ភើចរិយា នៃវត្ថុតាំង ៥ ដោយអំណាចនៃចត្តិទ្ធិយ បុគ្គលធម្ម
 វិធី ដោយការប៉ុន្មាន ។ កុណ្ឌគីនិសោតាបត្តិមគ្គតាំង ២ ចរិយា
 នៃវត្ថុតាំង ៥ ដោយអំណាចនៃសទ្ធិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយ
 ការ ២០ កុណ្ឌសម្មាសាធិតាំង ២ ។ បេ ។ កុណ្ឌសតិច្ឆដ្ឋានតាំង ២
 កុណ្ឌឈានតាំង ២ កុណ្ឌអរិយសទ្ធិតាំង ២ ចរិយា នៃវត្ថុតាំង ៥
 ដោយអំណាចនៃចត្តិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការ ២០ ។

[១៥៤] កុណ្ឌគីនិសោតាបត្តិមគ្គ ២ ភើចរិយានៃវត្ថុតាំង ៥
 ដោយអំណាចនៃសទ្ធិទ្ធិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការ ២០
 ដូចក្នុងចន្លោះ ។

សច្ចុវិសសិសេវ សោតាបត្តិយន្តំ អធិនោក្ខាធិបតេ-
យ្យដោន សទ្ធិត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា សទ្ធិត្រ័យស្ស
វិសេន ចក្កហដោន វិធីត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា ឧប-
ដ្ឋានដោន សត្តត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា អវិក្កេចដោន
សមាធិត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា នស្សនដោន ចត្តិ-
ត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា សទ្ធគុស្សវេន សោតាបត្តិ-
យន្តំ ។ ចេ ។ យោធិសោចនសិកាវេ សោតាបត្តិយ-
ន្តំ ធម្មាទុទដ្ឋច្បជិតត្តិយោ សោតាបត្តិយន្តំ អធិនោ-
ក្ខាធិបតេយ្យដោន សទ្ធិត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា ស-
ទ្ធិត្រ័យស្ស វិសេន ចក្កហដោន វិធីត្រ័យស្ស វេយា
នដ្ឋត្វា ឧបដ្ឋានដោន សត្តត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា
អវិក្កេចដោន សមាធិត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា នស្ស-
នដោន ចត្តិត្រ័យស្ស វេយា នដ្ឋត្វា ធម្មសុ សោតា-
បត្តិយន្តំសុ សទ្ធិត្រ័យស្ស វិសេន វិចេហំ វិសតិយា
អាគារេហំ ចក្ខុន្តំ វិន្តិយោនំ វេយា នដ្ឋត្វា ។

ក្នុងក្នុងនៃសាធាចត្តិមន្ត អិសប្បវេសសំសេវៈ ចរិយា នៃសច្ច័ត្រ្យ
បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាគមន៍ការព្យាបាលជាអធិបតិ ១ ដោយគំ-
ណាចនៃសច្ច័ត្រ្យ ចរិយានៃវិយ័ត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរា-
គមន៍ច្បង ១ ចរិយានៃសច្ច័ត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាប្រតិ-
ប្រយ័ន្ធ ១ ចរិយានៃសមាធិត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាមិទ-
កាយមាយ ១ ចរិយានៃបញ្ញាត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរា-
យេញ ១ ក្នុងក្នុងនៃសាធាចត្តិមន្ត អិសប្បវេសៈ ៧ រេ ៧ ក្នុងក្នុងនៃ
សាធាចត្តិមន្ត អិយានិសាមនសិការៈ ក្នុងក្នុងនៃសាធាចត្តិមន្ត អិធម្មា-
នុធម្មច្បងមិទ្ធិ ចរិយានៃសច្ច័ត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្ត-
រាគមន៍ការព្យាបាលជាអធិបតិ ១ ដោយគំណាចនៃសច្ច័ត្រ្យ ចរិយា
នៃវិយ័ត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាគមន៍ច្បង ១ ចរិយា នៃ
សច្ច័ត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាប្រតិប្រយ័ន្ធ ១ ចរិយានៃ
សមាធិត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាមិទកាយមាយ ១ ចរិយា
នៃបញ្ញាត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយអន្តរាយល័យេញ ១ ក្នុងក្នុង
នៃសាធាចត្តិមន្តចំនួន ២ ចរិយានៃសច្ច័ត្រ្យចំនួន ៨ ដោយគំណាចនៃ
សច្ច័ត្រ្យ បុគ្គលធម្ម័យេញ ដោយការព្យាបាល ២០ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក សុខនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

[១៨៣] ចេតុសុ សុច្ឆន្ទនាទេសុ វិវិធីន្ទ្រិយស្ស
 វសេន កតតេហំ វិសតិយា អាការេហំ ចក្កន្ទំ
 ឥន្ទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។ អនុច្ឆន្ទានំ ចាច-
 កានំ អកុសលានំ ធម្មានំ អនុច្ឆន្ទនាយ សុច្ឆន្ទ-
 នានេ ចក្កហានិច្ចតេយ្យដ្ឋេន វិវិធីន្ទ្រិយស្ស ចរិយា
 ធម្មតា វិវិធីន្ទ្រិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិ-
 ន្ទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ។ បេ ។ អនិមេត្តាដ្ឋេន
 សន្ធិន្ទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ឧច្ឆន្ទានំ ចាចកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ ចមាណាយ សុច្ឆន្ទនានេ
 ។ បេ ។ អនុច្ឆន្ទានំ កុសលានំ ធម្មានំ ឧច្ឆន្ទនា-
 យ សុច្ឆន្ទនានេ ។ បេ ។ ឧច្ឆន្ទានំ កុសលានំ
 ធម្មានំ មិគិយា អសម្មាសាយ កិល្យេកាវាយ វេ-
 ធុល្លាយ កាវតាយ ចារិច្ចរិយា សុច្ឆន្ទនានេ ចក្កហា-
 និច្ចតេយ្យដ្ឋេន វិវិធីន្ទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា វិវិធី-
 ន្ទ្រិយស្ស វសេន ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិន្ទ្រិយស្ស ។ បេ ។
 អនិមេត្តាដ្ឋេន សន្ធិន្ទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ចេតុសុ
 សុច្ឆន្ទនាទេសុ វិវិធីន្ទ្រិយស្ស វសេន ឥតេហំ វិសតិ-
 យា អាការេហំ ចក្កន្ទំ ឥន្ទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។

សុត្តន្តបិដក សុខនិកាយ បដិសន្ធិបិដក

[១៨៣] ក្នុងសុច្ឆន្ទនាទេសុ ៦ កើចរិយានិវត្តន្ទ្រិយតាំង ៨
 ដោយកំណត់វិវិធីន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយកាកា ២០
 ដូចម្តេច ។ ក្នុងសុច្ឆន្ទនាទេសុ ដើម្បីញាតិពួកអកុសលធម៌វិលាមក
 ដែលមិនចាត់កើត មិនឱ្យកើតឡើង ចរិយានិវត្តន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី
 យើង ដោយអក្ខរតាមការផ្តន្ទាទៀតជាអតិបត្តិ ១ ដោយកំណត់វិវិធី
 និវត្តន្ទ្រិយ ចរិយានិវត្តន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខរតាម
 ប្រយ័ត្ន ១ ។ បេ ។ ចរិយានិវត្តន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយ
 អក្ខរតាដៀសចំ ១ ក្នុងសុច្ឆន្ទនាទេសុ ដើម្បីលាបដ៏ឆ្លុះឆ្លាយអកុសលធម៌
 លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ បេ ។ ក្នុងសុច្ឆន្ទនាទេសុ ដើម្បីញាតិពួក
 អកុសលធម៌ ដែលមិនចាត់កើត ឱ្យកើតឡើង ។ បេ ។ ក្នុងសុច្ឆន្ទនាទេសុ
 ដើម្បីតាំងនៅ មិនឱ្យវិលាមក ចម្រើន ក្រៅលង់ ធំឡើង ចម្រើន
 ពេញចំបូល ឯអកុសលធម៌តាំងឡើង ដែលកើតឡើងហើយ ចរិយា
 និវត្តន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខរតាមការផ្តន្ទាទៀតជា
 អតិបត្តិ ១ ដោយកំណត់វិវិធីន្ទ្រិយ ចរិយានិវត្តន្ទ្រិយ ។ បេ ។
 ចរិយានិវត្តន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខរតាដៀសចំ ១
 ក្នុងសុច្ឆន្ទនាទេសុ ៦ ចរិយានិវត្តន្ទ្រិយតាំង ៨ ដោយកំណត់
 វិវិធីន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយកាកា ២០ គេដឹង ។

បញ្ចេញ ឧប្បន្នបញ្ញា

(១៨២) ចក្ខុស្យ សតិច្ចដ្ឋានេស្យ សតិច្ឆ័យស្ស
 វសេន កាតមេហំ វិសតិយា អាការេហំ ចក្ខុដ្ឋិ
 ឥច្ឆ័យានំ ចរិយា ធម្មតា ។ កាយេ កាយាទុប-
 ស្សនាសតិច្ចដ្ឋានេ ឧបដ្ឋានាចិចកេយ្យដ្ឋេន សតិ-
 ច្ឆ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា សតិច្ឆ័យស្ស វសេន
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិច្ឆ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ន-
 ស្សនាដ្ឋេន ចញ្ញិច្ឆ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា អនិមា-
 ក្ខាដ្ឋេន សតិច្ឆ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា បក្កហដ្ឋេន
 កិរិយិច្ឆ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា វេទនាស្យ វេទនាទុ-
 បស្សនាសតិច្ចដ្ឋានេ ។ ចេ ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សនា-
 សតិច្ចដ្ឋានេ ។ ចេ ។ ធម្មស្យ ធម្មាទុបស្សនាសតិ-
 ច្ចដ្ឋានេ ឧបដ្ឋានាចិចកេយ្យដ្ឋេន សតិច្ឆ័យស្ស ចរិ-
 យា ធម្មតា សតិច្ឆ័យស្ស វសេន ។ ចេ ។ ចក្ខុ-
 ហដ្ឋេន កិរិយិច្ឆ័យស្ស ចរិយា ធម្មតា ចក្ខុស្យ ស-
 តិច្ចដ្ឋានេស្យ សតិច្ឆ័យស្ស វសេន ឥមេហំ វិស-
 តិយា អាការេហំ ចក្ខុដ្ឋិ ឥច្ឆ័យានំ ចរិយា
 ធម្មតា ។

បញ្ចេញ ឧប្បន្នបញ្ញា

(១៨២) ក្នុងសតិច្ចដ្ឋាន ២ គេចំយាយឥច្ឆ័យទាំង ៨ ដោយ
 អំណាចនៃសតិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌យើង ដោយអាការ ២០ ដូចខ្លួនខ្លួន ។
 ក្នុងកាយកាយាទុបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន ចំយាយនៃសតិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌
 យើង ដោយអក្ខរតាមការប្រុងប្រយ័ត្នជាអនិច្ច ។ ដោយអំណាចនៃ
 សតិច្ឆ័យ ចំយាយនៃសមាធិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌យើង ដោយអក្ខរតាម
 រាយការ ១ ចំយាយនៃចញ្ញិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌យើង ដោយអក្ខរតា
 យើង ១ ចំយាយនៃកិរិយិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌យើង ដោយអក្ខរតាស្រីសិប ១
 ចំយាយនៃវេទនាស្យ បុគ្គលធម៌យើងដោយអក្ខរតាផ្គុំទៀង ១ ក្នុងវេទនា-
 ស្យវេទនាទុបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន ។ ចេ ។ ក្នុងចិត្តចិត្តាទុបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន
 ។ ចេ ។ ក្នុងធម្មស្យធម្មាទុបស្សនាសតិច្ចដ្ឋាន ចំយាយនៃសតិច្ឆ័យ
 បុគ្គលធម៌យើង ដោយអក្ខរតាមការប្រុងប្រយ័ត្នជាអនិច្ច ។ ដោយ
 អំណាចនៃសតិច្ឆ័យ ។ ចេ ។ ចំយាយនៃកិរិយិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌យើង
 ដោយអក្ខរតាផ្គុំទៀង ១ ក្នុងសតិច្ចដ្ឋានទាំង ២ ចំយាយឥច្ឆ័យទាំង ៨
 ដោយអំណាចនៃសតិច្ឆ័យ បុគ្គលធម៌យើងដោយអាការ ២០ គេឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(១៥៥) ចក្ខុសុ ឈានេសុ សមាធិត្រ័យស្ស
 វសេន កកមេហំ វិសតិយា អាការេហំ ចក្ខុន្នំ
 ឥន្ទ្រិយានំ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។ ចវេមជ្ឈានេ អវិក្ខេ-
 តាធិចាកយ្យដ្ឋេន សមាធិត្រ័យស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា
 សមាធិត្រ័យស្ស វសេន នស្សនដ្ឋេន ចត្តាត្រ័យស្ស
 ចរិយា នដ្ឋត្វា អនិមេត្តាដ្ឋេន សន្និទ្ធិត្រ័យស្ស ចរិយា
 នដ្ឋត្វា ចក្កហដ្ឋេន វិរិយំត្រ័យស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្ធិត្រ័យស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា នុតិយ-
 ជ្ឈានេ ។ រេ ។ តតិយជ្ឈានេ ។ រេ ។ ចក្ខុក្ខជ្ឈានេ
 អវិក្ខេតាធិចាកយ្យដ្ឋេន សមាធិត្រ័យស្ស ចរិយា
 នដ្ឋត្វា សមាធិត្រ័យស្ស វសេន ។ រេ ។ ឧបដ្ឋាន-
 ដ្ឋេន សតិទ្ធិត្រ័យស្ស ចរិយា នដ្ឋត្វា ចក្ខុសុ ឈានេ-
 សុ សមាធិត្រ័យស្ស វសេន ឥមេហំ វិសតិយា
 អាការេហំ ចក្ខុន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ ចរិយា នដ្ឋត្វា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(១៥៥) ក្នុងឈានតាំង ២ គេចរិយានឥន្ទ្រិយតាំង ៥ ដោយអំ-
 ណាចរិយានឥន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការងារ ២០ ដូចខាងក្រោម ។
 ក្នុងបឋមជ្ឈាន ចរិយានឥន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខរតាម
 ការមិនឈរដោយអនិច្ចេតិ ។ ដោយអំណាចរិយានឥន្ទ្រិយ ចរិយាន
 ចត្តាត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខរតាម ។ ចរិយានសន្និទ្ធិត្រ័យ
 បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខរតាមសិប ។ ចរិយានវិរិយំត្រ័យ បុគ្គលធម្ម
 វិធី ដោយអក្ខរតាម១១ ។ ចរិយានសតិទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធី
 ដោយអក្ខរតាមប្រាំបួន ។ ក្នុងទុតិយជ្ឈាន ។ រេ ។ ក្នុងតតិយជ្ឈាន
 ។ រេ ។ ក្នុងចក្ខុក្ខជ្ឈាន ចរិយានឥន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី
 ដោយអក្ខរតាមការមិនឈរដោយអនិច្ចេតិ ។ ដោយអំណាចរិយានឥ-
 ន្ទ្រិយ ។ រេ ។ ចរិយានសតិទ្ធិត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអក្ខ-
 រតាមប្រាំបួន ។ ក្នុងឈានតាំង ២ ចរិយានឥន្ទ្រិយតាំង ៥ ដោយអំ-
 ណាចរិយានឥន្ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយការងារ ២០ នេះឯង ។

បាយវិញ្ញាណ

(១៨៦) ចក្ខុសុ អរិយសាទុសុ បញ្ញាទ្រិយស្ស
 វិសេន កកមេហំ វិសតិយា អាគារេហំ ចក្ខុន្នំ ឥ-
 ទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។ ឧក្ខេ អរិយសាទុ ធន-
 ស្សនាចំបកេយ្យដ្ឋេន បញ្ញាទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 បញ្ញាទ្រិយស្ស វិសេន អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិទ្រិយស្ស
 ចរិយា ធម្មតា ចក្កហាដ្ឋេន វិយេទ្រិយស្ស ចរិយា
 ធម្មតា ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ឧក្ខេ-
 សធុនាយ អរិយសាទុ ។ បេ ។ ឧក្ខេនិរោធ អរិយ-
 សាទុ ឧក្ខេនិរោធភាមិនិយា ចដិច្ចនាយ អរិយសាទុ
 ធនស្សនាចំបកេយ្យដ្ឋេន បញ្ញាទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 បញ្ញាទ្រិយស្ស វិសេន អធិមោក្ខាដ្ឋេន សទ្ធិទ្រិយស្ស
 ចរិយា ធម្មតា ចក្កហាដ្ឋេន វិយេទ្រិយស្ស ចរិយា
 ធម្មតា ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា
 អវិក្ខេបដ្ឋេន សមាធិទ្រិយស្ស ចរិយា ធម្មតា ចក្ខុសុ
 អរិយសាទុសុ បញ្ញាទ្រិយស្ស វិសេន ឥមេហំ វិសតិ-
 យា អាគារេហំ ចក្ខុន្នំ ឥទ្រិយានំ ចរិយា ធម្មតា ។

បាយវិញ្ញាណ

(១៨៧) ក្នុងអរិយសទ្ធិ ២ គេចរិយាវេសទ្រិយតាំង ៨ ដោយគំ-
 ណាចំបេក្ខិទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយភកា ២០ ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ក្នុងទុក្ខអរិយសទ្ធិ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថា
 មានការយើងជាអធិបតី ។ ដោយគំណាចំបេក្ខិទ្រិយ ចរិយាវេសទ្រិ-
 ទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថាជឿស្រប ។ ចរិយាវេសទ្រិយ
 បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថាផ្គងឡើង ។ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្ម
 វិយេញ ដោយអក្ខថាប្រុងប្រយ័ត្ន ។ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្ម
 វិយេញ ដោយអក្ខថាមិនរាយរាយ ។ ក្នុងទុក្ខសមុយអរិយសទ្ធិ ។ បេ ។
 ក្នុងទុក្ខនិរោធអរិយសទ្ធិ ក្នុងទុក្ខនិរោធភាមិនិបដិបត្តាអរិយសទ្ធិ ចរិយា
 វេសទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថាមានការយើងជាអធិបតី ។
 ដោយគំណាចំបេក្ខិទ្រិយ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយ
 អក្ខថាជឿស្រប ។ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថា
 ផ្គងឡើង ។ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថាប្រុង
 ប្រយ័ត្ន ។ ចរិយាវេសទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអក្ខថាមិនរាយ
 រាយ ។ ក្នុងអរិយសទ្ធិតាំង ២ ចរិយាវេសទ្រិយតាំង ៨ ដោយគំណាច
 ំបេក្ខិទ្រិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយភកា ២០ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធភិក្ខុ

[១៧៧] ចារោ ធន វិហារោ ធន អនុកុដ្ឋោ
 ហោតិ ធនវិទោ យថា ចរន្តំ យថា វិហារន្តំ វិញ្ញា
 សព្វេហ្មចារី កុដ្ឋិវេសុ ហិរេសុ ធិកាច្ឆេយ្យំ អន្ទា
 អយមាយស្នា ចក្កោ វា ចាបុណិស្សតិ វា ។

ចរិយាតិ(១) អដ្ឋ ចរិយាយោ នរិយាធម៌ចរិយា
 អាយតនចរិយា សតិចរិយា សមាធិចរិយា ញាណ-
 ចរិយា មគ្គចរិយា បត្តិចរិយា លោកកុចរិយា ។

នរិយាធម៌ចរិយាតិ ចត្វសុ នរិយាធម៌េសុ ។
 អាយតនចរិយាតិ ធនុ អដ្ឋត្ថិកតាហិវេសុ អាយត-
 េសុ ។ សតិចរិយាតិ ចត្វសុ សតិច្យង្គាេសុ ។
 សមាធិចរិយាតិ ចត្វសុ ឈាេសុ ។ ញាណចរិ-
 យាតិ ចត្វសុ អរិយសច្ចេសុ ។ មគ្គចរិយាតិ ចត្វសុ
 អរិយឧក្កេសុ ។ បត្តិចរិយាតិ ចត្វសុ សាមញ្ញដលេសុ ។

• ចារោចំ និស្សតិ ចក្កោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសម្ពុទ្ធភិក្ខុ

[១៧៨] ការប្រតិក្កិ ការទៅក្តី ឈ្មោះថា ការស្រាវ
 ជីវិតាម ឈ្មោះថា ការចាក់ដុះ ក្នុងក្បែរដង ជាសព្វេហ្មចារី ធម៌
 កំណត់ដូច្នេះ កាលប្រតិក្កិយ៉ាងណា កាលទៅយ៉ាងណា ក្នុងហិម
 តាំងឡាយ ដ៏ស្រស់ស្រាយ លោកទានអាយុនេះ និគជាសាម្រេច
 ហើយ ឫទ្ធិសាម្រេច ។

ពាក្យថា ការប្រតិក្កិ បានដល់ការប្រតិក្កិ គឺចរិយា ៨ គឺ នរិយា-
 បថចរិយា ។ អាយតនចរិយា ។ សតិចរិយា ។ សមាធិចរិយា ។
 ញាណចរិយា ។ មគ្គចរិយា ។ បត្តិចរិយា ។ លោកកុចរិយា ។ ។

ចរិយា ក្នុងនរិយាបថតាំង ២ ឈ្មោះថា នរិយាបថចរិយា ។

ចរិយា ក្នុងអាយតនៈតាំងក្នុងនិវាតក្រៅ ២ ឈ្មោះថា អាយតន-
 ចរិយា ។ ចរិយា ក្នុងសតិច្យង្គតាំង ២ ឈ្មោះថា សតិចរិយា ។
 ចរិយាក្នុងឈានតាំង ២ ឈ្មោះថា សមាធិចរិយា ។ ចរិយាក្នុងអរិយសច្ច-
 តាំង ២ ឈ្មោះថា ញាណចរិយា ។ ចរិយាក្នុងអរិយឧក្កេសតាំង ២ ឈ្មោះ
 ថា មគ្គចរិយា ។ ចរិយាក្នុងសាមញ្ញផលតាំង ២ ឈ្មោះថា បត្តិចរិយា ។

បរាជ័យ ធម្មបទ

លោកត្ថវេយ្យោតិ កតាគតេសុ អរហន្តេសុ សង្ខាស-
 ត្ថុទ្ធសុ ចរោសោ ចក្ខុកត្ថុទ្ធសុ ចរោសោ សាវ-
 កេសុ ។ វិយាបដថវិយា ច ចណ៌ង្គសម្មាសម្ពាសនំ
 អាយកនថវិយា ក ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តនាមនំ សតិថវិ-
 យា ក អប្បមាទិវារីនំ សមាធិថវិយា ច អធិច្ច្គ-
 មនុយុត្តានំ ញាណថវិយា ច កុដ្ឋិសម្មាសម្ពាសនំ ចក្ខុថវិ-
 យា ច សង្ខាបដិច្ចនាមំ ចត្តិថវិយា ច អធិកតប្ប-
 ណនំ លោកត្ថវេយ្យោ ច កតាគតានំ អរហន្តានំ
 សង្ខាសម្ពាសនំ ចរោសោ ចក្ខុកត្ថានំ ចរោសោ
 សាវកានំ ឥមា អដ្ឋ ថវិយាយោ ។

បរាជ័យ ធម្មបទ

ចរិយាក្នុងព្រះគង្គ ជាអរហន្តសង្ខាសម្ពាសនំឡាយ ក្នុងព្រះចរោស-
 កុត្តនាមនំឡាយ ដោយចំណែកខ្លះ ក្នុងសាវ័កនាមនំឡាយ ដោយចំណែក
 ខ្លះ ឈ្មោះជាលោកត្ថវេយ្យោ ។ វិយាបដថវិយា របស់បុគ្គលនាមនំ
 ឡាយដែលចរិយា ដោយវិយាបដស្រឡាត្រង់ កាយគនថវិយា
 របស់បុគ្គលនាមនំឡាយ ដែលមានទ្វារគ្រប់គ្រងហើយ ក្នុងឥន្ទ្រិយេនាមនំ
 ឡាយ សតិថវិយា របស់បុគ្គលនាមនំឡាយ ដែលនៅដោយសេចក្តី
 មិនប្រមាទ សមាធិថវិយា របស់បុគ្គលនាមនំឡាយដែលប្រកបរឿយ ។
 ច្បាប់អធិច្ច្គ ញាណថវិយា របស់បុគ្គលនាមនំឡាយដែលចរិយា ដោយ
 ព្រាជ្ញា មគ្គថវិយា របស់បុគ្គលនាមនំឡាយ ដែលប្រដិច្ចត្រង់ដោយច្រវែក
 ចត្តិថវិយា របស់បុគ្គលនាមនំឡាយដែលមានវេលាសម្រេចហើយ លោក-
 ត្ថវេយ្យោ របស់ព្រះគង្គ ជាអរហន្តសង្ខាសម្ពាសនំឡាយ របស់ព្រះ
 ចរោសកសម្ពាសនំឡាយ ដោយចំណែកខ្លះ របស់សាវ័កនាមនំឡាយ
 ដោយចំណែកខ្លះ នេះ ឈ្មោះថាវិយា ៨ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹកសុត្តន្ត

អថាហិ អដ្ឋ ចរិយាយោ អនិច្ចត្តោ សទ្ធាយ
 ចរិតំ បក្កុណ្ណោ និយេន ចរិតំ ឧបដ្ឋានេន្តោ ស-
 តិយា ចរិតំ អវិក្កេបំ កាលេន្តោ សមាធិនា ចរិតំ
 ចរិយេន្តោ ចក្កាយ ចរិតំ វិហារេន្តោ វិញ្ញាណោ(១)
 ចរិតំ ឋវំ បដិច្ចេន្តោ វិសេសធនេក្ខតិកំ វិសេសចរិ-
 យាយ ចរិតំ ឋវំ បដិច្ចស្ស កុសលា ចន្ទា
 អាយោច្ឆិកំ អាយកាចរិយាយ ចរិតំ ននា អដ្ឋ
 ចរិយាយោ ។

អថាហិ អដ្ឋ ចរិយាយោ នស្សនចរិយា ច
 សម្មាធិដ្ឋិយា អភិរោចនចរិយា ច សម្មាសង្កប្បស្ស
 ចរិក្កុហចរិយា ច សម្មាភិបាយ សមុដ្ឋានចរិយា ច
 សម្មាកម្មន្តស្ស រោតានចរិយា ច សម្មាភាជីវស្ស
 ចក្កុហចរិយា ច សម្មាភិយាចស្ស ឧបដ្ឋានចរិយា ច
 សម្មាសតិយា អវិក្កេបចរិយា ច សម្មាសមាធិស្ស
 ននា អដ្ឋ ចរិយាយោ ។

១. វិញ្ញាណចរិយាយ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹកសុត្តន្ត

ចរិយា ៨ ដ៏(១) គឺ បុគ្គលកាលចុះចិត្តសិប្ប ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្ត
 ដោយសទ្ធា ១ កាលផ្គុំផ្សំ ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តដោយវិយៈ ១ កាល
 ប្រសិប្បយ័ន្ត ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តដោយសតិ ១ កាលធ្វើមិទ្ធិរូបយមាយ
 ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តដោយសមាធិ ១ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តដោយ
 ប្រាជ្ញា ១ កាលដឹងផ្សំ ១ ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្ត ដោយវិញ្ញាណ ១
 បុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ រកឃើញបុគ្គលវិសេស ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាប្រព្រឹត្តដោយវិសេសចរិយា ១ កុសលធម៌ចំណីឡាយ របស់បុគ្គល
 ដែលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ រកឃើញប្រព្រឹត្តក្បែរ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា
 ប្រព្រឹត្ត ដោយអាយកាចរិយា ១ នេះ ឈ្មោះថាចរិយា ៨ ។

ចរិយា ៨ ដ៏(១) គឺ នស្សនចរិយា របស់សម្មាធិដ្ឋិ ១ អភិ-
 រោចនចរិយា របស់សម្មាសង្កប្បៈ ១ ចរិក្កុហចរិយា របស់សម្មាភិបា ១
 សមុដ្ឋានចរិយា របស់សម្មាកម្មៈ ១ រោតានចរិយា របស់សម្មា-
 ភាជីវៈ ១ ចក្កុហចរិយា របស់សម្មាភិយាមៈ ១ ឧបដ្ឋានចរិយា
 របស់សម្មាសតិ ១ អវិក្កេបចរិយា របស់សម្មាសមាធិ ១ នេះ ឈ្មោះ
 ថាចរិយា ៨ ។

បញ្ចេញ ឧប្បាយ

(១៨៨) វិហារពេតិ អធិបុត្តន្តោ សទ្ធាយ វិហារតិ
ចត្តស្តាន្តោ វិរិយេន វិហារតិ ឧបដ្ឋានេន្តោ សតិយា
វិហារតិ អវិក្ខេបំ ករោន្តោ សមាធិតា វិហារតិ ចតា-
នន្តោ ចញ្ញាយ វិហារតិ ។

អនុតុន្តាតិ សង្ខត្រ័យស្ស អធិមោក្ខន្តោ អនុ-
តុន្តោ ហោតិ វិរិយត្រ័យស្ស ចត្តហន្តោ អនុតុន្តា
ហោតិ សតត្រ័យស្ស ឧបដ្ឋានេន្តោ អនុតុន្តា ហោតិ
សមាធិត្រ័យស្ស អវិក្ខេបន្តោ អនុតុន្តា ហោតិ
ចញ្ញត្រ័យស្ស នស្សនេន្តោ អនុតុន្តា ហោតិ ។

ចដិវិន្ទាតិ សង្ខត្រ័យស្ស អធិមោក្ខន្តោ ចដិវ-
ិន្ទោ ហោតិ វិរិយត្រ័យស្ស ចត្តហន្តោ ចដិវិន្ទា
ហោតិ សតត្រ័យស្ស ឧបដ្ឋានេន្តោ ចដិវិន្ទោ ហោតិ
សមាធិត្រ័យស្ស អវិក្ខេបន្តោ ចដិវិន្ទោ ហោតិ
ចញ្ញត្រ័យស្ស នស្សនេន្តោ ចដិវិន្ទា ហោតិ ។

បញ្ចេញ ឧប្បាយ

(១៨៨) ពាក្យថា ករោន្តោ សេចក្តីថា បុគ្គលកាលន្សីសិប្ប
ឈ្មោះថា នៅដោយសទ្ធា កាលផ្គុំឡើង ឈ្មោះថា នៅដោយវិរិយៈ
កាលច្រក់ច្រយង់ ឈ្មោះថា នៅដោយសតិ កាលធ្វើមិនឱ្យរាយមាយ
ឈ្មោះថា នៅដោយសមាធិ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថា នៅដោយច្រាថ្នា ។

ពាក្យថា ការត្រាស់ដឹងនាម សេចក្តីថា អន្តរាជ្យសិប្ប នៃសង្ខ-
ត្រ័យ ឈ្មោះថា ការត្រាស់ដឹងនាម អន្តរាជ្យឡើង នៃវិរិយត្រ័យ
ឈ្មោះថា ការត្រាស់ដឹងនាម អន្តរាជ្យច្រក់ច្រយង់ នៃសតត្រ័យ
ឈ្មោះថា ការត្រាស់ដឹងនាម អន្តរាជ្យមិនរាយមាយ នៃសមាធិត្រ័យ
ឈ្មោះថា ការត្រាស់ដឹងនាម អន្តរាជ្យឃើញ នៃចញ្ញត្រ័យ ឈ្មោះថា
ការត្រាស់ដឹងនាម ។

ពាក្យថា ការចាក់ព្រះ សេចក្តីថា អន្តរាជ្យសិប្ប នៃសង្ខត្រ័យ
ឈ្មោះថា ការចាក់ព្រះ អន្តរាជ្យឡើង នៃវិរិយត្រ័យ ឈ្មោះថា ការ
ចាក់ព្រះ អន្តរាជ្យច្រក់ច្រយង់ នៃសតត្រ័យ ឈ្មោះថា ការចាក់ព្រះ អន្ត-
រាជ្យមិនរាយមាយ នៃសមាធិត្រ័យ ឈ្មោះថា ការចាក់ព្រះ អន្តរាជ្យ
ឃើញ នៃចញ្ញត្រ័យ ឈ្មោះថា ការចាក់ព្រះ ។

សុខដ្ឋប័ត្រ ក្នុងការយល់ ដឹងស្តីពីការ

ພາບ ຫຼັກ ພໍ່ ສູງ ຫຼັກ ພໍ່ ກິນ-
 ພາບ ພໍ່ ສູງ ຫຼັກ ພໍ່ ສູງ ຫຼັກ
 ພໍ່ ສູງ ຫຼັກ ພໍ່ ສູງ ຫຼັກ

យថា វិហារន្តំ ឯវិ សម្មាយ វិហារន្តំ ឯវិ វិ-
យេន វិហារន្តំ ឯវិ សតិយា វិហារន្តំ ឯវិ សមាធិ-
នា វិហារន្តំ ឯវិ ធម្មាយ វិហារន្តំ ។

វិញ្ញាបនបត្រ វិញ្ញាបនបត្រ វិញ្ញាបនបត្រ វិញ្ញាបនបត្រ វិញ្ញាបនបត្រ វិញ្ញាបនបត្រ

សម្រាប់ការពិនិត្យ ដំណាក់កាលទី(១) ដំណាក់កាលទី(២) សម្រាប់
សិក្សា ។

កត្តិវេស្ស វារេស្សតិ កត្តិរាជំ ជាតាជំ វិជ្ជជំ
 ឈាតាជំ ច វិមោត្តា ច សមាជំ ច សមាបត្តិ-
 យោ ច មត្តា ច ជលាជំ ច អភិញ្ញាយោ ច
 បដិសម្ពុទា ច ។

• ឯកកម្មោទិ ប្រកួសមេរ័យ ។

សុដ្ឋន្តបិដក វុទ្ធកនិកាយ ចង្កីសម្ពិទ្ធាមន្ត

តាម្បង កាលប្រព្រឹត្តយ៉ាងណា គឺ ច្បួនកាលប្រព្រឹត្ត ដោយ
សទ្ធាយ៉ាងនេះ កាលប្រព្រឹត្តដោយវិធីយ៉ាងនេះ កាលប្រព្រឹត្តដោយ
សក្តិយ៉ាងនេះ កាលប្រព្រឹត្តដោយសមាធិយ៉ាងនេះ កាលប្រព្រឹត្តដោយ
ប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។

ពាក្យថា កាលនៅយ៉ាងណា ឬ កាលនៅដោយសត្វយ៉ាងនេះ
កាលនៅដោយវិធីយ៉ាងនេះ កាលនៅដោយសត្វយ៉ាងនេះ កាលនៅ
ដោយសមាជិយ៉ាងនេះ កាលនៅដោយច្រូងយ៉ាងនេះ ។

ពួកជនអ្នកជីវិត អ្នកសំដែង អ្នកមានឈាមស អ្នកប្រាជ្ញ អ្នក
ចម្លងរំលាយប្រាជ្ញ ឈ្មោះថា វិញ្ញាណ ។

ចក្ខុវិស័យនៃការសិក្សា វិស័យនៃការសិក្សា វិស័យនៃការសិក្សា
សិក្សា វិស័យនៃការសិក្សា វិស័យនៃការសិក្សា វិស័យនៃការសិក្សា

[illegible]

ធម្មវិញ្ញាណ

ឱកាច្យេយ្យន្តិ សទ្ធិហេយ្យិ វចនុទ្ធយ្យិ ។

អន្ទាតិ ឯកសវចនាទេតិ ឯស្សីសយវចនាទេតិ
ឯក្កង្គវចនាទេតិ អទ្ធួវចនាទេតិ(១) អទ្ធួកាវចន-
ទេតិ ឯយ្យាធិកាវចនាទេតិ(២) អបណ្ណកាវចនាទេតិ
អវត្តាបនវចនាទេតិ អន្ទាតិ ។

អាយស្មាតិ ចិយវចនាទេតិ កុវចនាទេតិ សកា-
វសច្ចតិស្សាធិវចនាទេតិ អាយស្មាតិ ។ បត្តា វាតិ
អធិគតោ ។ ចាបុណិស្សតិ វាតិ អធិកថិស្សតិ ។

ចំបុណ្ណនិកាម ។

(១៩៩) បញ្ចនាមិ កិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយាមិ កាតមា-
និ បញ្ច សទ្ធិន្ទ្រិយំ វិយន្ទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិ-
ន្ទ្រិយំ បញ្ចន្ទ្រិយំ ឥនាមិ ។ ចា កិក្ខុវេ បញ្ចន្ទ្រិ-
យាមិ ។

១ ឱ. កទ្ធួវចនាទេតិ ។ ឧ. អទ្ធួវចនាទេតិ ។ ២ ឱ. ឱ. យ្យាធិកាវចនាទេតិ ។

ធម្មវិញ្ញាណ

ពាក្យថា ឧប្បិកលាតំ ធី ឧប្បិជ្ឈេ ឧប្បិច្ឆរេត្តសិវំ ។

ពាក្យថា ពិភវា នេវេវាពាក្យភាសាវចនាភាគ នេវេវាពាក្យ
ភាសាដោយមិនមានសេចក្តីសង្ស័យ នេវេវាពាក្យភាសាដោយមិនមាន
សេចក្តីស្តាប់ស្តី នេវេវាពាក្យមិនមានធារ នេវេវាពាក្យមិនមែនជាតិ
នេវេវាពាក្យសម្រាប់ស្រាវជ្រាវ នេវេវាពាក្យមិនទុកស ពាក្យថា ពិភ-
វា នេវេវាពាក្យកំណត់ដាច់ស្រេច ។

ពាក្យថា លោកមានអាយុ នេវេវាពាក្យភាសា ដោយសេចក្តី
ស្រឡាញ់ នេវេវាពាក្យភាសា ដោយសេចក្តីគោរព ពាក្យថា លោក
មានអាយុ នេវេវាពាក្យរបស់បុគ្គល អ្នកដែលមានគោរពការពារក្រុង ។

ពាក្យថា សម្រេចហើយ ធី គ្រាសំដឹងហើយ ។ ពាក្យថា ធីត
សម្រេច ធី ធីតគ្រាសំដឹង ។

ចំបុណ្ណនិកាម ។

(១៩៩) ខ្នាសកិក្ខុតាំងខ្សោយ ឥន្ទ្រិយានេ មាន ៥ ឥន្ទ្រិយ ៥
គេដូចម្តេចខ្លះ សទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិយន្ទ្រិយ ១ សតិទ្រិយ ១ សមាធិ-
ន្ទ្រិយ ១ បញ្ចន្ទ្រិយ ១ ខ្នាសកិក្ខុតាំងខ្សោយ នេះឯង ឥន្ទ្រិយ ៥ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹកសុត្តន្ត

ឥតាធិ ចត្វាស្រ្តិយាធិ កាតិហកាវេហិ ធម្ម-
ញាធិ ។ ឥតាធិ ចត្វាស្រ្តិយាធិ ធម្មាភារេហិ ។
កេនដោ ធម្មញាធិ ។ អាធិបកេយ្យដោ អាធិវិសា-
ធនដោ អធិមគ្គដោ អធិដ្ឋានដោ ចរិយាទានដោ
មគិដ្ឋាមកដោ ។

(១២១) កតំ អាធិបកេយ្យដោ ឥស្រ្តិយាធិ ធម្ម-
ញាធិ ។ អស្សន្ទិយំ ចជហកោ អធិមាត្វាធិត-
កេយ្យដោ សទ្ធិន្ទិយំ ធម្មតំ សទ្ធិន្ទិយស្ស វិសេន
ចក្កហដោ វិយ័ន្ទិយំ ធម្មតំ ឧបដ្ឋានដោ សត្វន្ទិ-
យំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដោ សមាធិន្ទិយំ ធម្មតំ ធស្ស-
នដោ ចត្វាស្រ្តិយំ ធម្មតំ កោសន្ទំ ចជហកោ ចក្ក-
ហាធិបកេយ្យដោ វិយ័ន្ទិយំ ធម្មតំ វិយ័ន្ទិយស្ស
វិសេន ឧបដ្ឋានដោ សត្វន្ទិយំ ធម្មតំ អវិក្ខេបដោ
សមាធិន្ទិយំ ធម្មតំ ធស្សនដោ ចត្វាស្រ្តិយំ ធម្មតំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹកសុត្តន្ត

ឥស្រ្តិយតំ ៥ នេះ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយភារេហ៍ ។
ឥស្រ្តិយតំ ៥ នេះ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយភារេ ។ ឥស្រ្តិយ
តំ ៥ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានម្ហូប ។ ឥស្រ្តិយតំ ៥
បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ
ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ
ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ
ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។

(១២១) ឥស្រ្តិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ គឺ
ដូចម្តេច ។ កាលបុគ្គលធម្មវិយេញ សទ្ធិន្ទិយ បុគ្គល
ធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ
នៃសទ្ធិន្ទិយ វិយ័ន្ទិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។
សត្វន្ទិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។ សមាធិន្ទិយ
បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។ ចត្វាស្រ្តិយ បុគ្គលធម្មវិ-
យេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។ កាលបុគ្គលធម្មវិយេញ កាលសទ្ធិ
(សទ្ធិន្ទិយ) វិយ័ន្ទិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ
អធិបក ។ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ វិយ័ន្ទិយ សត្វន្ទិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ
ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។ សមាធិន្ទិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តា
ដ្ឋានមគិ ។ ចត្វាស្រ្តិយ បុគ្គលធម្មវិយេញ ដោយអត្តាដ្ឋានមគិ ។

• ដូច្នេះនេះ គឺជាប្រការដ្ឋានមគិ ។ នៃវិសេននេះ ។ គ្រប់បុគ្គលធម្មវិយេញ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោវគ្គ

កាមច្ឆន្ទំ ចជហតោ នេក្ខេន្តរសេន អនិមា-
 ត្តាចិចគេយ្យដ្ឋេន សន្ធិត្រ្យៃ ធម្មតំ សន្ធិត្រ្យៃ-
 យស្ស វសេន ចក្កហដ្ឋេន ភិយិត្រ្យៃ ធម្មតំ
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិត្រ្យៃ ធម្មតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន ស-
 មាធិត្រ្យៃ ធម្មតំ នស្សនដ្ឋេន ចញ្ញិត្រ្យៃ ធម្មតំ
 កាមច្ឆន្ទំ ចជហតោ នេក្ខេន្តរសេន ចក្កហាចិចគេ-
 យ្យដ្ឋេន ភិយិត្រ្យៃ ធម្មតំ ភិយិត្រ្យៃយស្ស វសេន
 ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សតិត្រ្យៃ ធម្មតំ អវិក្ខេបដ្ឋេន សមា-
 ធិត្រ្យៃ ធម្មតំ នស្សនដ្ឋេន ចញ្ញិត្រ្យៃ ធម្មតំ
 អនិមាត្តដ្ឋេន សន្ធិត្រ្យៃ ធម្មតំ កាមច្ឆន្ទំ ចជហ-
 តោ នេក្ខេន្តរសេន ឧបដ្ឋានាចិចគេយ្យដ្ឋេន សតិ-
 ត្រ្យៃ ធម្មតំ សតិត្រ្យៃយស្ស វសេន អវិក្ខេបដ្ឋេន
 សមាធិត្រ្យៃ ធម្មតំ នស្សនដ្ឋេន ចញ្ញិត្រ្យៃ ធម្មតំ
 អនិមាត្តដ្ឋេន សន្ធិត្រ្យៃ ធម្មតំ ចក្កហដ្ឋេន ភិ-
 យិត្រ្យៃ ធម្មតំ កាមច្ឆន្ទំ ចជហតោ នេក្ខេន្តរសេន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោវគ្គ

កាលបុគ្គលលាបេនំ ខុទ្ទកាមច្ឆន្ទៈ សន្ធិត្រ្យៃ ដោយអំណាចនៃឧក្ខេបៈ
 បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាមាធិការជ្រើសរើសជាអធិបតី ។ ដោយ
 អំណាចនៃសន្ធិត្រ្យៃ វិយិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថា
 ផ្គងឡើង ។ សតិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាប្រុងច្រយង់ ។
 សមាធិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាមិនឈរ ។ ចញ្ញិត្រ្យៃ
 បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាយេត្យ ។ កាលបុគ្គលលាបេនំខុទ្ទកាមច្ឆន្ទៈ
 វិយិត្រ្យៃ ដោយអំណាចនៃឧក្ខេបៈ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថា
 មាធិការផ្គងឡើងជាអធិបតី ។ ដោយអំណាចនៃវិយិត្រ្យៃ សតិត្រ្យៃ
 បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាប្រុងច្រយង់ ។ សមាធិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិ-
 យេត្យ ដោយអក្កថាមិនឈរ ។ ចញ្ញិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយ
 អក្កថាយេត្យ ។ សន្ធិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាជ្រើសរើស ។
 កាលបុគ្គលលាបេនំខុទ្ទកាមច្ឆន្ទៈ សតិត្រ្យៃ ដោយអំណាចនៃឧក្ខេបៈ
 បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាមាធិការប្រុងច្រយង់ជាអធិបតី ។ ដោយ
 អំណាចនៃសតិត្រ្យៃ សមាធិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថា
 មិនឈរ ។ ចញ្ញិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាយេត្យ ។
 សន្ធិត្រ្យៃ បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាជ្រើសរើស ។ វិយិត្រ្យៃ
 បុគ្គលធម្មិយេត្យ ដោយអក្កថាផ្គងឡើង ។ កាលបុគ្គលលាបេនំខុទ្ទកាមច្ឆន្ទៈ

បរាជ័យ គម្ពីរយាត

អវិក្កតាធិបតេយ្យដ្ឋេន សមាធិន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ស.
 មាធិន្ត្រ័យស្ស វសន នស្សនាដ្ឋេន ចញ្ញន្ត្រ័យំ
 នដ្ឋតំ អនិមេត្តាដ្ឋេន សន្តិទ្ធិន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ចក្កហ-
 ដ្ឋេន វិរិយន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សត្តន្ត្រ័យំ
 នដ្ឋតំ កាខច្ឆន្តំ ចជហតោ នេក្ខត្តវសេន នស្សនា-
 ធិបតេយ្យដ្ឋេន ចញ្ញន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ចញ្ញន្ត្រ័យស្ស
 វសន អនិមេត្តាដ្ឋេន សន្តិទ្ធិន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ចក្កហ-
 ដ្ឋេន វិរិយន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ឧបដ្ឋានដ្ឋេន សត្តន្ត្រ័យំ
 នដ្ឋតំ អវិក្កតាធិបតេយ្យដ្ឋេន សមាធិន្ត្រ័យំ នដ្ឋតំ ក្សា-
 តាធិ ចជហតោ អក្សតាធិវសេន ។ បេ ។ ដីន-
 មិន្ទិ ចជហតោ អាលោកាធិញ្ញវសេន ។ បេ ។

បរាជ័យ គម្ពីរយាត

សមាធិន្ត្រ័យ ដោយអំណាចនៃនេក្ខត្តៈ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយ
 អន្តរាគមន៍ការមិនរាយការណ៍ជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។ ដោយអំណាចនៃសមាធិន្ត្រ័យ
 ចញ្ញន្ត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាគមន៍ ។ សន្តិទ្ធិន្ត្រ័យ បុគ្គល
 ធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាគមន៍ស៊ីល ។ វិរិយន្ត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ
 ដោយអន្តរាគមន៍ផ្គុំឡើង ។ សត្តន្ត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរា
 ច្រកច្រយង់ ។ កាលបុគ្គលលេចនៃកាធម្មត្ថៈ ចញ្ញន្ត្រ័យ ដោយអំណាច
 នៃនេក្ខត្តៈ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាគមន៍ការឃើញជាអចិន្ត្រៃយ៍ ។
 ដោយអំណាចនៃចញ្ញន្ត្រ័យ សន្តិទ្ធិន្ត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្ត
 រាគមន៍ស៊ីល ។ វិរិយន្ត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាគមន៍ផ្គុំឡើង ។
 សត្តន្ត្រ័យ បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាគមន៍ច្រកច្រយង់ ។ សមាធិន្ត្រ័យ
 បុគ្គលធម្មវិធីញ ដោយអន្តរាគមន៍រាយការណ៍ ។ កាលបុគ្គលលេចនៃ
 ក្សត្ត ។ សន្តិទ្ធិន្ត្រ័យ ដោយអំណាចនៃក្សត្ត ។ បេ ។ កាលបុគ្គល
 លេចនៃចិន្ទៈ សន្តិទ្ធិន្ត្រ័យ ដោយអំណាចនៃការលោកសញ្ញា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចដិសន្តិកាមគ្គោ

[illegible]

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសោធីសាស្ត្រ

កាលបុគ្គលលេចពីកិលេសចំណិន្ទ្រ សង្ខត្រៀម ដោយអំណាចនៃការបង្ក-
 មន្ត បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ការជឿស៊ីបថាអធិបតី ។ ដោយ
 អំណាចនៃសង្ខត្រៀម វិធីត្រៀម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ឡើង
 ១ សង្ខត្រៀម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ប្រជុំប្រយុទ្ធ ១ សមាធិត្រៀម
 បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍នាយក ១ បញ្ចត្រៀម បុគ្គលធម្ម
 វិធី ដោយអន្តរាគមន៍ ១ ។ បេ ។ កាលបុគ្គលលេចពីកិលេសចំណិន្ទ្រ
 បញ្ចត្រៀម ដោយអំណាចនៃការបង្កមន្ត បុគ្គលធម្មវិធី ដោយ
 អន្តរាគមន៍ការឃើញថាអធិបតី ដោយអំណាចនៃបញ្ចត្រៀម សង្ខត្រៀម
 បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ស៊ីប ១ វិធីត្រៀម បុគ្គលធម្មវិធី
 ដោយអន្តរាគមន៍ឡើង ១ សង្ខត្រៀម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍
 ប្រយុទ្ធ ១ សមាធិត្រៀម បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍នាយក ១
 បញ្ចត្រៀម ចំណិន្ទ្រ បុគ្គលធម្មវិធី ដោយអន្តរាគមន៍ យ៉ាង
 ។ ១២៦ ។

சமயங்களை வித்தியாசப்படுத்துதல்

(១៦១) ភជំ អាធិវិសោធនដ្ឋេន ឥន្ទ្រិយាធិ
នដ្ឋត្វាធិ ។ អធិហេតុដ្ឋេន សន្និទ្ធិយំ អស្សន្និយំ
សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ សន្និទ្ធិយស្ស អាធិវិសោធន-
តា ចក្កហដ្ឋេន វិយិទ្ធិយំ កោសន្និ សំវារដ្ឋេន
សីលវិសុទ្ធិ វិយិទ្ធិយស្ស អាធិវិសោធនា ឧបដ្ឋាន-
ដ្ឋេន សត្តិទ្ធិយំ មនាធិ សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ស-
ត្តិទ្ធិយស្ស អាធិវិសោធនា អវិក្កេចដ្ឋេន សមាធិទ្ធិ-
យំ ឧទ្ធច្ចំ សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ សមាធិទ្ធិយស្ស
អាធិវិសោធនា នស្សនដ្ឋេន ចត្តាទ្ធិយំ អវិជ្ជំ សំវារ-
ដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ ចត្តាទ្ធិយស្ស អាធិវិសោធនា
នេត្តាម្មេ ចត្តាទ្ធិយាធិ កាមច្ចត្តំ សំវារដ្ឋេន សីលវិ-
សុទ្ធិ ចត្តាទ្ធិ ឥន្ទ្រិយាធិ អាធិវិសោធនា អព្យាចានេ
ចត្តាទ្ធិយាធិ ព្យាចានំ សំវារដ្ឋេន សីលវិសុទ្ធិ
ចត្តាទ្ធិ ឥន្ទ្រិយាធិ អាធិវិសោធនា ។ មេ ។

အမည်၊ နံရံထပ်

(១៦១) វត្តិយតាំងឡាយ បុគ្គលធម្មវិញ ដោយអត្តជាជន
ក្នុងភាគដើម តើដូចម្តេច ។ សង្ខត្តិយ ដោយអត្តជាជ្រើសចំ ចាត់
ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិ ខ្លះសេចក្តីមិនជឿ ឈ្មោះថាជាគ្រឿង
ជន្រ្ទក្នុងភាគដើម ខែសង្ខត្តិយ វិញ្ញត្តិយ ដោយអត្តជាផ្គុំឡើង
ចាត់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិ ខ្លះសេចក្តីខ្លួន ឈ្មោះថាជា
គ្រឿងជន្រ្ទក្នុងភាគដើម ខែវិញ្ញត្តិយ សង្ខត្តិយ ដោយអត្តជា
ប្រុងប្រយ័ត្ន ចាត់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិខ្លះចាត់៖ ឈ្មោះ
ថាជាគ្រឿងជន្រ្ទក្នុងភាគដើម ខែសង្ខត្តិយ សមាធិត្តិយ ដោយអត្តជា
មិនរាយមាយ ចាត់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិខ្លះខ្លួន ឈ្មោះ
ថាជាគ្រឿងជន្រ្ទក្នុងភាគដើម ខែសមាធិត្តិយ ចន្ទាត្តិយ ដោយអត្ត
ជាយេញ ចាត់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិខ្លះក្រដា ឈ្មោះថា
ជាគ្រឿងជន្រ្ទក្នុងភាគដើម ខែចន្ទាត្តិយ វត្តិយតាំង ៨ ក្នុង៖ ឧត្តមៈ
ចាត់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិ ខ្លះកាមច្ចន្តៈ ឈ្មោះថាជា
គ្រឿងជន្រ្ទ ក្នុងភាគដើម ខែវត្តិយតាំង ៨ វត្តិយតាំង ៨ ក្នុង
កត្យាបាទ ចាត់ជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអត្តជាភក្តិ ខ្លះកត្យាបាទ
ឈ្មោះថាជាគ្រឿងជន្រ្ទ ក្នុងភាគដើម ខែវត្តិយតាំង ៨ ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូត្រសង្កហិកថា

អរហន្តមគ្គេ ចក្កំត្រ្និយាមិ សទ្ធក្ខិលេសេ សំវដ្ឋេន
សីលេសុទ្ធិ មញ្ញំ ឥត្រ្និយាមិ កាមិវិសោធនា ឯវិ
កាមិវិសោធនដ្ឋេន ឥត្រ្និយាមិ ធម្មតាមិ ។

[១២២] កាមិ អធិមគ្គដ្ឋេន ឥត្រ្និយាមិ ធម្មតាមិ ។
សទ្ធិត្រ្និយស្ស ភាវនាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អស្សនិយ-
ស្ស បរាណាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អស្សនិយបរិណា-
ស្ស បរាណាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋេកដ្ឋានំ កិ-
លេសានំ បរាណាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ឱណ្ឌវិកានំ
កិលេសានំ បរាណាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អណុសហ-
កតានំ កិលេសានំ បរាណាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
សទ្ធក្ខិលេសានំ បរាណាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
ធនូវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិត្រ្និយំ អធិមគ្គំ
ហោតិ ធនូវសេន តាមុជ្ជិ ឧប្បជ្ជតិ តាមុជ្ជ-
វសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិត្រ្និយំ អធិមគ្គំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សូត្រសង្កហិកថា

ឥត្រ្និយតាំង ៥ ក្នុងករណីមួយ បានជាសីលវិសុទ្ធិ ដោយអក្កចារឹកនូវ
កិលេសតាំងតួន ឈ្មោះថាជាគ្រឿងជម្រក ក្នុងទាំងដើមនៃឥត្រ្និយតាំង ៥
ឥត្រ្និយតាំងទ្បាយ ចុះលេចហើយ ដោយអក្កចារឹកនូវគ្រឿងជម្រក ក្នុង
ទាំងដើម យ៉ាងនេះដែរ ។

[១២២] ឥត្រ្និយតាំងទ្បាយ ចុះលេចហើយ ដោយអក្កចា-
រឹកនៃក្រវិល ដើម្បីចុះចូល ។ ឧទ្ទៈ កើតឡើង ដើម្បីកប់ក្រវិលសទ្ធិត្រ្និយ
ឧទ្ទៈកើតឡើង ដើម្បីលេចនូវសទ្ធិត្រ្និយៈ ឧទ្ទៈ កើតឡើង ដើម្បី
លេចនូវសេចក្តីក្រហាយ ក្រហាយសេចក្តីទំនង ឧទ្ទៈ កើតឡើង
ដើម្បីលេច នូវកិលេសតាំងទ្បាយ ដែលតាំងនៅ ក្នុងទីមួយ ជា
មួយនឹងទីដ្ឋី ឧទ្ទៈ កើតឡើង ដើម្បីលេច នូវកិលេសតាំងទ្បាយ
ដ៏ប្រាកដប្រាកដ ឧទ្ទៈ កើតឡើង ដើម្បីលេច នូវកិលេសតាំងទ្បាយ
ដ៏ល្អិត ឧទ្ទៈកើតឡើង ដើម្បីលេច នូវកិលេសតាំងតួន សទ្ធិត្រ្និយ ជា
ធម្មជាតិក្រវិល ដោយគំណាចនៃឧទ្ទៈ និងដោយគំណាចនៃសទ្ធា
ពុទ្ធម្មៈ កើតឡើង ដោយគំណាចនៃឧទ្ទៈ សទ្ធិត្រ្និយ ជាធម្មជាតិ
ក្រវិល ដោយគំណាច នៃពុទ្ធម្មៈ និងដោយគំណាចនៃសទ្ធា

បទដ្ឋកថា ឥន្ទ្រយាម

ចាម្បជ្ឈវសេន ចិត្តិ ឧប្បជ្ឈតិ ចិត្តិវសេន សទ្ធាវសេន
 សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ចិត្តិវសេន មស្សន្តិ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ មស្សន្តិវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ មស្សន្តិវសេន សុទ្ធំ ឧប្បជ្ឈតិ សុទ្ធហវសេន
 សទ្ធាវសេន សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សុទ្ធហវសេន
 ឱកាសោ ឧប្បជ្ឈតិ ឱកាសវសេន សទ្ធាវសេន ស-
 ទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ឱកាសវសេន សំវេកោ ឧ-
 ប្បជ្ឈតិ សំវេកវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ សំវេកេត្វា ចិត្តំ សមាធិហតិ សមាធិវសេន
 សទ្ធាវសេន សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ ហោតិ តថា
 សមាហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ មក្កស្លាតិ មក្កហវសេន
 សទ្ធាវសេន សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ ហោតិ តថា
 មក្កហិតំ ចិត្តំ សាធុកំ អជ្ឈបេក្ខតិ ទេវត្តា-
 វសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិច្រ្កិយំ អធិមត្តំ ហោតិ

បទដ្ឋកថា ឥន្ទ្រយាម

ចិត្តិកើតឡើង ដោយកំណាចនៃបុគ្គលៈ សទ្ធិច្រ្កិយជាធម្មជាតិក្រៃលែង
 ដោយកំណាចនៃចិត្តិ និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា មស្សន្តិ កើតឡើង
 ដោយកំណាចនៃចិត្តិ សទ្ធិច្រ្កិយ ជាធម្មជាតិក្រៃលែង ដោយកំណាច
 នៃមស្សន្តិ និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា សុទ្ធៈ កើតឡើងដោយកំណាច
 នៃមស្សន្តិ សទ្ធិច្រ្កិយ ជាធម្មជាតិក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃសុទ្ធៈ
 និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា ឧកាស (គន្ធិ) កើតឡើង ដោយកំណាច
 នៃសុទ្ធៈ សទ្ធិច្រ្កិយ ជាធម្មជាតិក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃឧកាស
 និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា សង្កេត កើតឡើង ដោយកំណាច
 នៃឧកាស សទ្ធិច្រ្កិយ ជាធម្មជាតិក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃសង្កេត
 និងដោយកំណាច នៃសទ្ធា ចិត្តុតក់ស្កម្ភហើយ វេទន៍ធម្មស្រវាំង
 សទ្ធិច្រ្កិយ ជាធម្មជាតិក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃសមាធិ និងដោយ
 កំណាចនៃសទ្ធា ចិត្តុ ដែលបុគ្គលធម្មស្រវាំងហើយដូច្នោះ វេទន៍ផ្គុំឡើង
 ដោយប្រពៃ សទ្ធិច្រ្កិយជាធម្មជាតិក្រៃលែង ដោយកំណាចនៃការផ្គុំ
 ឡើង និងដោយកំណាចនៃសទ្ធា ចិត្តុដែលបុគ្គលផ្គុំឡើងហើយដូច្នោះ
 វេទន៍ត្រាឆ័យកន្លើយដោយប្រពៃ សទ្ធិច្រ្កិយ ជាធម្មជាតិក្រៃលែង
 ដោយកំណាចនៃសច្ចៈត្រាឆ័យកន្លើយ និងដោយកំណាច នៃសទ្ធា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាបន្តោ

ឧបេក្ខាវសេន ឆានត្តក្កិលេសេហិ ធិត្ថំ វិមុត្តតិ
 វិហោក្កាវសេន សម្មាវសេន សន្និទ្ធិយំ អធិមត្ថំ
 ហោតិ វិមុត្តត្តា តេ ធម្មា ឯកាសា ហោន្តិ ឯ-
 កាសដ្ឋេន កាវតាវសេន សម្មាវសេន សន្និទ្ធិយំ
 អធិមត្ថំ ហោតិ កាវតត្តា តតោ មណីតតេ វិជ្ជន្តិ
 វិជ្ជនាវសេន សម្មាវសេន សន្និទ្ធិយំ អធិមត្ថំ ហោតិ
 វិជ្ជតត្តា តតោ វេស្សជ្ជន្តិ វេស្សក្កាវសេន សម្មា-
 វសេន សន្និទ្ធិយំ អធិមត្ថំ ហោតិ វេស្សន្តិតត្តា
 តតោ ឱវជ្ឈន្តិ ឱវេនវសេន សម្មាវសេន សន្និទ្ធិ-
 យំ អធិមត្ថំ ហោតិ ។ ឱវេនវសេន ទ្វេ វេស្ស-
 ក្កា ចវិជ្ជាកវេស្សក្កោ ច មច្ចាទ្ធនវេស្សក្កោ ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសង្កាបន្តោ

ចំគួរច្រឡំ ពាក្យនេះស្រដៀង ដោយអំណាចនៃសច្ចៈត្រឡើយ
 កន្លែង សន្និទ្ធិយំ ជាធម្មជាតិវិក្រលែង ដោយអំណាចនៃការច្នៃ
 ស្រឡាចន៍ដោយអំណាចនៃសច្ចា ធម៌ទាំងឡាយនោះ មានសេចក្តីមួយ
 ព្រោះការច្នៃស្រឡា សន្និទ្ធិយំ ជាធម្មជាតិវិក្រលែង ដោយធម្មជាតិ
 មានសេចក្តីមួយ ដោយអំណាចនៃការច្នៃ ធីត៍ដោយអំណាចនៃសច្ចា
 ធម៌ទាំងឡាយ វិលវេកធម៌ ដ៏វិបុលជាធម៌ទាំងនោះ ព្រោះ
 ធម៌ទាំងនោះ ខ្លួនបានចម្រើនហើយ សន្និទ្ធិយំ ជាធម្មជាតិវិក្រ
 លែង ដោយអំណាចនៃការវិលវេក ធីត៍ដោយអំណាចនៃសច្ចា ធម៌
 ទាំងឡាយ លម្អិតធម៌ទាំងនោះ ព្រោះធម៌ទាំងនោះវិលវេកហើយ
 សន្និទ្ធិយំ ជាធម្មជាតិវិក្រលែង ដោយអំណាច នៃការលម្អិត
 ធីត៍ដោយអំណាចនៃសច្ចា ធម៌ទាំងឡាយវិលវេក ពាក្យធម៌ទាំងនោះ
 ព្រោះធម៌ទាំងនោះខ្លួនលម្អិតហើយ សន្និទ្ធិយំ ជាធម្មជាតិវិក្រ
 លែង ដោយអំណាចនៃការលម្អិត ធីត៍ដោយអំណាចនៃសច្ចា ។
 ការលម្អិត ដោយអំណាចនៃការលម្អិត មាន ២ យ៉ាង គឺ ការ
 លម្អិតដោយការលម្អិត ១ ការលម្អិតដោយការស្តាប់ ១ ។

បទដ្ឋាន ឥន្ទ្រយន្ត

កិលេសេ ច ទេ ច បរិច្ឆេទតិច្ចំ បរិច្ឆាគកេស្ស-
ត្តោ និរោធនិក្ខាមនាគុយា ចំត្តំ ចក្ខុទ្ធិតិច្ចំ ចក្ខុទ្ធ-
នកេស្សត្តោ និរោធរសេន វេទ ទ្វេ កេស្សត្តោ ។

[១៦៣] វិយិទ្រ្ទិយស្ស ភាវនាយ នន្ទោ ឧប្ប-
ជ្ជតិ កោសជ្ជស្ស បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ កោ-
សជ្ជបរិណ្ឌហស្ស បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋេ-
កដ្ឋានំ កិលេសានំ បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ
។ បេ ។ សទ្ធក្តិលេសានំ បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជ-
តិ ។ បេ ។ សតិទ្រ្ទិយស្ស ភាវនាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជ-
តិ បនាទស្ស បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ បនាទ-
បរិណ្ឌហស្ស បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។
សទ្ធក្តិលេសានំ បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ
។ បេ ។ សមាធិទ្រ្ទិយស្ស ភាវនាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ
ឧទ្ធចស្ស បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ឧទ្ធច-
បរិណ្ឌហស្ស បហានាយ នន្ទោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។

បទដ្ឋាន ឥន្ទ្រយន្ត

សភាវណា លេចន៍ន្ទុកិលេសានិច្ច ។ ឈ្មោះថាការលេ-
ចោលដោយការលេចន៍ ចំនួនស្តាប់ក្នុងនិរោធនិក្ខាមនាគុ ឈ្មោះថា
ការលេចោលដោយការស្តាប់ ទេ ការលេចោលដោយកំណត់នៃ
ការលេច ២ យ៉ាង ។

[១៦៣] ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីអប់រំនូវវិយិទ្រ្ទិយ ឧទ្ធៈកើត
ឡើង ដើម្បីលេចន៍នូវកោសជ្ជៈ ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេចន៍នូវ
សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះកោសជ្ជៈ ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេចន៍នូវ
កិលេសតាំងឡាយ ដែលតាំងនៅក្នុងទីមួយ ជាមួយនឹងទីដ្ឋី ។ បេ ។
ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេចន៍ នូវកិលេសតាំងក្នុង ។ បេ ។ ឧទ្ធៈ
កើតឡើង ដើម្បីអប់រំ នូវសតិទ្រ្ទិយ ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេ-
ចន៍នូវបទៈ ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេចន៍ នូវសេចក្តីក្តៅ
ក្រហាយ ព្រោះបទៈ ។ បេ ។ ឧទ្ធៈកើតឡើង ដើម្បីលេចន៍នូវ
កិលេសតាំងក្នុង ។ បេ ។ ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីអប់រំនូវសមា-
ធិទ្រ្ទិយ ឧទ្ធៈ កើតឡើង ដើម្បីលេចន៍នូវឧទ្ធចៈ ឧទ្ធៈ កើតឡើង
ដើម្បីលេចន៍ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះឧទ្ធចៈ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសន្តិកថា

សត្វក្តីលេសាធំ បរាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ។ បេ ។
 បញ្ញត្តិយស្ស ភាវនាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជាយ
 បរាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ អវិជ្ជាចរិណ្ឌហស្ស ប-
 រាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋេកាដ្ឋាធំ កលេសាធំ
 បរាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ ឧប្បាទិកាធំ កលេ-
 សាធំ បរាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ អណ្តសហត-
 កាធំ កលេសាធំ បរាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
 សត្វក្តីលេសាធំ បរាណាយ ធនោ ឧប្បជ្ជតិ
 ធនុវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ ធនុវសេន ចាមុដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ចាមុដ្ឋវសេន
 បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ចាមុ-
 ដ្ឋវសេន បីតិ ឧប្បជ្ជតិ បីតិវសេន បញ្ញាវសេន
 បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ ហោតិ បីតិវសេន បស្សន្តិ
 ឧប្បជ្ជតិ បស្សន្តិវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ
 អធិមត្តំ ហោតិ បស្សន្តិវសេន សុខំ ឧប្បជ្ជតិ
 សុខវសេន បញ្ញាវសេន បញ្ញត្តិយំ អធិមត្តំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កីសន្តិកថា

ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិ៍កលេសតាំងភ្នំ ។ បេ ។ ធនុៈកើត
 ឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិ៍បញ្ញត្តិយ ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិ៍អវិជ្ជា
 ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិ៍សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះអវិជ្ជា ធនុៈ
 កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិ៍កលេសតាំងឡាយ ដែលតាំងនៅក្នុងទីមួយជា
 មួយនឹងទីដ្ឋី ធនុៈ កើតឡើង ដើម្បីលេបដំឡូតិ៍កលេសតាំងឡាយ
 ដ៏គ្រាន់គ្រាន់ ធនុៈ កើតឡើងដើម្បីលេបដំ ឡូតិ៍កលេសតាំងឡាយ
 ដ៏ល្អិត ធនុៈ កើតឡើងដើម្បីលេបដំ ឡូតិ៍កលេសតាំងភ្នំ បញ្ញត្តិយ
 ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយគំណាចនៃធនុៈ និងដោយគំណាច
 នៃបញ្ញា បាមុដ្ឋៈ កើតឡើង ដោយគំណាចនៃធនុៈ បញ្ញត្តិយ
 ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយគំណាច នៃបាមុដ្ឋៈ និងដោយគំណាច
 នៃបញ្ញា បីតិកើតឡើង ដោយគំណាចនៃបាមុដ្ឋៈ បញ្ញត្តិយ ជា
 ធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយគំណាចនៃបីតិ និងដោយគំណាចនៃបញ្ញា
 បស្សន្តិ កើតឡើងដោយគំណាចនៃបីតិ បញ្ញត្តិយ ជាធម្មជាតិ
 ដ៏ក្រលែង ដោយគំណាច នៃបស្សន្តិ និងដោយគំណាចនៃបញ្ញា
 សុខកើតឡើង ដោយគំណាចនៃបស្សន្តិ បញ្ញត្តិយ ជាធម្មជាតិ
 ដ៏ក្រលែង ដោយគំណាច នៃសុខៈ និងដោយគំណាចនៃបញ្ញា

បញ្ចវគ្គ ឧប្បយោគ

សុខវិសេន ឱភាសោ ឧប្បជ្ជតិ ឱភាសវិសេន បញ្ចា-
 វិសេន បញ្ចិទ្ធិយំ អធិបត្ថំ ហោតិ ឱភាសវិសេន
 សំវេកោ ឧប្បជ្ជតិ សំវេកវិសេន បញ្ចាវិសេន បញ្ចិ-
 ទ្ធិយំ អធិបត្ថំ ហោតិ សំវេកជញ្ជា ចិត្តំ សមាធិហតិ
 សមាធិវិសេន បញ្ចាវិសេន បញ្ចិទ្ធិយំ អធិបត្ថំ
 ហោតិ គថា សមាធិហតិ ចិត្តំ សាទុកំ បក្កល្ហាតិ
 បក្កហវិសេន បញ្ចាវិសេន បញ្ចិទ្ធិយំ អធិបត្ថំ ហោតិ
 គថា បក្កហតិ ចិត្តំ សាទុកំ អដ្ឋបក្កតិ ឧបេក្ខា-
 វិសេន បញ្ចាវិសេន បញ្ចិទ្ធិយំ អធិបត្ថំ ហោតិ ឧ-
 បេក្ខាវិសេន នាទត្តក្កិលេសេហិ ចិត្តំ វិមុត្តតិ វិហោ-
 ក្ខវិសេន បញ្ចាវិសេន បញ្ចិទ្ធិយំ អធិបត្ថំ ហោតិ
 វិមុត្តតា តេ ធម្មា ឯកាសា ហោន្តិ ឯកាសដ្ឋេន
 ភាវនាវិសេន បញ្ចាវិសេន បញ្ចិទ្ធិយំ អធិបត្ថំ ហោតិ

បញ្ចវគ្គ ឧប្បយោគ

ឧភាសៈកើតឡើង ដោយអំណាចនៃសុខៈ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រ-
 លែង ដោយអំណាចនៃឧភាសៈ និងដោយអំណាចនៃបញ្ញា សង្ខារកើត
 ឡើង ដោយអំណាចនៃឧភាសៈ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយ
 អំណាចនៃសង្ខារ និងដោយអំណាចនៃបញ្ញា ចិត្តអក្ខរក៏ហើយរវេង
 អន្តរាហ៍ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអំណាចនៃសមាធិនិង
 ដោយអំណាចនៃបញ្ញា ចិត្តដែលច្បុលអន្តរាហ៍ហើយដូច្នេះ រវេងផ្គង
 ឡើងដោយប្រពៃ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអំណាចនៃ
 ការផ្គងឡើង និងដោយអំណាចនៃបញ្ញា ចិត្តដែលច្បុលផ្គងឡើងហើយ
 ដូច្នេះ រវេងព្រងើយកន្តើយដោយប្រពៃ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រ-
 លែង ដោយអំណាចនៃសេចក្តីព្រងើយកន្តើយ និងដោយអំណាចនៃបញ្ញា
 ចិត្តរវេងរូបស្រឡះ ចាកកិលេសផ្សេងៗ ដោយអំណាច នៃសេចក្តី
 ព្រងើយកន្តើយ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអំណាចនៃការ
 រូបស្រឡះ និងដោយអំណាចនៃបញ្ញា ធម៌ព័ន្ធខ្លាយនោះ មានសេស
 មួយ ព្រោះរូបស្រឡះ បញ្ចិទ្ធិយ ជាធម្មជាតិដ៏ក្រលែង ដោយអក្ខ-
 រមានសេសមួយ ដោយអំណាចនៃការអប់រំនិងដោយអំណាចនៃបញ្ញា

បញ្ហា ឥន្ទ្រយាមិ

[១២៤] កាតំ អធិដ្ឋានដ្ឋាន ឥន្ទ្រយាមិ ធម្មញ្ញា-
 មិ ។ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស ភាវនាយ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ធម្មវសេន សទ្ធាវសេន សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិដ្ឋាតិ ធម្ម-
 វសេន ខាឡដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ខាឡដ្ឋវសេន សទ្ធាវសេន
 សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិដ្ឋាតិ ។ បេ ។ វិ អធិដ្ឋានដ្ឋាន
 ឥន្ទ្រយាមិ ធម្មញ្ញាមិ ។

[១២៥] កាតំ បរិយាសានដ្ឋាន ឥន្ទ្រយាមិ
 ធម្មញ្ញាមិ ។ អធិដ្ឋានដ្ឋាន សទ្ធិន្ទ្រិយំ អស្សន្ទ្រិយំ
 បរិយាមិយតិ អស្សន្ទ្រិយបរិណាហំ បរិយាមិយតិ
 បក្កហន្ទ្រិយំ វិយន្ទ្រិយំ កោសដ្ឋំ បរិយាមិយតិ
 កោសដ្ឋបរិណាហំ បរិយាមិយតិ ឧបដ្ឋានដ្ឋាន
 សត្វន្ទ្រិយំ បដ្ឋានំ បរិយាមិយតិ បដ្ឋានបរិណាហំ
 បរិយាមិយតិ អធិដ្ឋានដ្ឋាន សដ្ឋានន្ទ្រិយំ ឧទ្ធច្ចិ
 បរិយាមិយតិ ឧទ្ធច្ចករិណាហំ បរិយាមិយតិ

បញ្ហា ឥន្ទ្រយាមិ

[១២៦] ឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាអធិ-
 ដ្ឋាន (ការកំណត់) តើដូចម្តេច ។ ឆន្ទៈ កើតឡើងដើម្បីកប់រឹមស្ទុះ-
 ត្រុយ សទ្ធិន្ទ្រិយតាំងទាំងដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ និងដោយអំណាចនៃ
 សទ្ធា បាឡដ្ឋៈ កើតឡើងដោយអំណាចនៃឆន្ទៈ សទ្ធិន្ទ្រិយ កំណត់
 ដោយអំណាចនៃបាឡដ្ឋៈ និងដោយអំណាចនៃសទ្ធា ។ បេ ។ ឥន្ទ្រិយ
 តាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាតាំងទាំង យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៧] ឥន្ទ្រិយតាំងឡាយបុគ្គលគប្បីឃើញ ដោយអក្ខរាគ្រប
 សង្កត់ តើដូចម្តេច ។ សទ្ធិន្ទ្រិយដោយអក្ខរាជ្យសិប វេទន៍គ្របសង្កត់នូវ
 អស្សន្ទ្រិយៈ វេទន៍គ្របសង្កត់ នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះអស្សន្ទ្រិយៈ
 វិយន្ទ្រិយ ដោយអក្ខរាផ្គត់ផ្គង់ វេទន៍គ្របសង្កត់នូវកោសដ្ឋៈ វេទន៍គ្រប
 សង្កត់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះកោសដ្ឋៈ សត្វន្ទ្រិយ ដោយអក្ខរា
 ប្រុងប្រយ័ត្ន វេទន៍គ្របសង្កត់នូវបដ្ឋានៈ វេទន៍គ្របសង្កត់នូវសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយព្រោះបដ្ឋានៈ សដ្ឋានន្ទ្រិយ ដោយអក្ខរាមិនរាយ វេទន៍
 គ្របសង្កត់នូវឧទ្ធច្ចៈ វេទន៍គ្របសង្កត់នូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយព្រោះឧទ្ធច្ចៈ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស បដិសន្ធិកថា

នសន្ធនដ្ឋេន ចក្ខុវ្រ្ម័យំ អវុជ្ជំ បរិយានិយតិ អវុជ្ជា-
បរិក្សាហំ បរិយានិយតិ ធម្មាប្បេ ចក្ខុវ្រ្ម័យានិ កា-
មច្ចុទ្ធី បរិយានិយន្តំ អក្សាហានេ ចក្ខុវ្រ្ម័យានិ ក្សា-
ហានំ, បរិយានិយន្តំ កាលោកសញ្ញាយ ចក្ខុវ្រ្ម័យានិ
ជីវចម្ពុទ្ធី បរិយានិយន្តំ អវិក្ខោចេ ចក្ខុវ្រ្ម័យានិ ឧទ្ធហំ
បរិយានិយន្តំ ។ ចេ ។ អរហត្តមក្កេ ចក្ខុវ្រ្ម័យានិ
សព្វក្កិលេសេ បរិយានិយន្តំ ឯវិ បរិយាបាទដ្ឋេន
វុជ្ជានិ ធម្មត្វានិ ។

[១២៦] កាជំ ចតិដ្ឋាចកដ្ឋេន វុជ្ជានិ ធម្ម-
ត្វានិ ។ សាទ្វា សច្ចុវ្រ្ម័យំ អជិមោក្ខេ ចតិដ្ឋាចេតិ
សាទ្ធស្ស សច្ចុវ្រ្ម័យំ អជិមោក្ខេ ចតិដ្ឋាចេតិ វិយា
វិយិវ្រ្ម័យំ បក្កហេ ចតិដ្ឋាចេតិ វិយាវោ វិយិវ្រ្ម័យំ
ចក្កហេ ចតិដ្ឋាចេតិ សតិមា សតិវ្រ្ម័យំ ឧបដ្ឋានេ ច-
តិដ្ឋាចេតិ សតិមោក្ខេ សតិវ្រ្ម័យំ ឧបដ្ឋានេ ចតិដ្ឋាចេ-
តិ សមាហិតោ សមាជិវ្រ្ម័យំ អវិក្ខោចេ ចតិដ្ឋាចេតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ចក្ខុវ្រ្ម័យ ដោយអក្ខរាឃេត្យ វេទន៍ត្របសន្តិក្កុវុត្ថវិដ្ឋា វេទន៍ត្របសន្តិក្កុ
ន្ទវេសចក្កិក្កាត្រហាយ ព្រោតេវិដ្ឋា វុជ្ជានិ ក្នុងនក្ខម្មៈ វេទន៍ត្រប
សន្តិក្កុវុត្ថវិកាមច្ចុន្ទៈ វុជ្ជានិ ក្នុងការមិនព្យាបាទ វេទន៍ត្របសន្តិក្កុវុត្ថវិកា-
បាទ វុជ្ជានិ ក្នុងការលោកសញ្ញា វេទន៍ត្របសន្តិក្កុវុត្ថវិកាចម្ពុទ្ធៈ វុជ្ជានិ
ក្នុងការមិនឈឺចាយ វេទន៍ត្របសន្តិក្កុវុត្ថវិកាច្ចុន្ទៈ ។ ចេ ។ វុជ្ជានិ
ក្នុងអរហត្តមក្ក វេទន៍ត្របសន្តិក្កុវុត្ថវិកា ឲ្យកិលេសទាំងពួង វុជ្ជានិទាំង
ឡាយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្ខរាឃេត្យ យ៉ាងនេះឯង ។

[១២៦] វុជ្ជានិទាំងឡាយ បុគ្គលឃើញ ដោយអក្ខរាឃេត្យ
កម្ពល់សិបំ ឆើដ្ឋចក្កេ ។ បុគ្គលមានសទ្ធា វេទន៍ញ្ញាណសច្ចុវ្រ្ម័យឲ្យ
កម្ពល់សិបំ ក្នុងការជឿសិបំ សច្ចុវ្រ្ម័យ វេទន៍ញ្ញាណបុគ្គលមានសទ្ធាឲ្យ
កម្ពល់សិបំក្នុងការជឿសិបំ បុគ្គលមានព្យាយាម វេទន៍ញ្ញាណវិយិវ្រ្ម័យ
ឲ្យកម្ពល់សិបំក្នុងការផ្គុំឡើង វិយិវ្រ្ម័យ វេទន៍ញ្ញាណបុគ្គលមានព្យា-
យាមឲ្យកម្ពល់សិបំ ក្នុងការផ្គុំឡើង បុគ្គលមានស្មារតី វេទន៍ញ្ញាណ
សច្ចុវ្រ្ម័យ ឲ្យកម្ពល់សិបំក្នុងការច្រកច្រយង់ សតិវ្រ្ម័យ វេទន៍ញ្ញាណ
បុគ្គលមានស្មារតីឲ្យកម្ពល់សិបំ ក្នុងការច្រកច្រយង់ បុគ្គលមានចិត្តមិន
រំពឹង វេទន៍ញ្ញាណសមាជិវ្រ្ម័យ ឲ្យកម្ពល់សិបំ ក្នុងការមិនឈឺចាយ

បរាជ័យ ឥន្ទ្រយោនី

សមាបិតស្ស សមាបិត្រ័យំ អវិក្ខេបេ បតិដ្ឋាបេតិ
 បញ្ចកិ បញ្ចិត្រ័យំ ធស្សនេ បតិដ្ឋាបេតិ បញ្ចករោ
 បញ្ចិត្រ័យំ ធស្សនេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនេ
 បញ្ចិត្រ័យានិ នេកុច្ឆេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនស្ស
 បញ្ចិត្រ័យានិ នេកុច្ឆេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនេ
 បញ្ចិត្រ័យានិ អក្សតានេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនស្ស
 បញ្ចិត្រ័យានិ អក្សតានេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនេ
 បញ្ចិត្រ័យានិ កាលោកសញ្ញាយ បតិដ្ឋាបេតិ យោ-
 កាវចនស្ស បញ្ចិត្រ័យានិ កាលោកសញ្ញាយ បដ្ឋា-
 បេតិ យោកាវចនេ បញ្ចិត្រ័យានិ អវិក្ខេបេ បតិដ្ឋា-
 បេតិ យោកាវចនស្ស បញ្ចិត្រ័យានិ អវិក្ខេបេ បតិ-
 ដ្ឋាបេតិ ។ បេ ។ យោកាវចនេ បញ្ចិត្រ័យានិ ឧបា-
 ត្ថមក្កេ បតិដ្ឋាបេតិ យោកាវចនស្ស បញ្ចិត្រ័យានិ
 អវបាត្ថមក្កេ បតិដ្ឋាបេតិ វិវិ បតិដ្ឋាបេតិ ឥន្ទ្រ-
 យានិ នដ្ឋតានិ ។

បរាជ័យ ឥន្ទ្រយោនី

សមាបិត្រ័យ វេទិត្យានិបុគ្គលទានិក្ខន្ធិនិវិទិត្យម្ហូលសិប្ប ក្នុងការ
 មិនរាយការ បុគ្គលទានបញ្ញា វេទិត្យានិបុគ្គលទានិក្ខន្ធិនិវិទិត្យម្ហូលសិប្ប
 ក្នុងការយើង បញ្ចិត្រ័យ វេទិត្យានិបុគ្គលទានបញ្ញា ឱ្យម្ហូលសិប្ប
 ក្នុងការយើង យោកាវចន វេទិត្យានិបុគ្គលទានបញ្ញា ឱ្យម្ហូលសិប្ប
 ក្នុងនេកុច្ឆេ ឥន្ទ្រយានិ វេទិត្យានិយោកាវចន ឱ្យម្ហូលសិប្បក្នុងនេកុច្ឆេ
 យោកាវចន វេទិត្យានិឥន្ទ្រយានិ ឱ្យម្ហូលសិប្ប ក្នុងអក្សតានេ
 ឥន្ទ្រយានិ វេទិត្យានិយោកាវចន ឱ្យម្ហូលសិប្ប ក្នុងអក្សតានេ
 យោកាវចន វេទិត្យានិឥន្ទ្រយានិ ឱ្យម្ហូលសិប្ប ក្នុងកាលោក-
 សញ្ញា ឥន្ទ្រយានិ វេទិត្យានិយោកាវចន ឱ្យម្ហូលសិប្ប
 ក្នុងកាលោកសញ្ញា យោកាវចន វេទិត្យានិឥន្ទ្រយានិ ឱ្យម្ហូល
 សិប្ប ក្នុងការមិនរាយការ ឥន្ទ្រយានិ វេទិត្យានិយោកាវចនឱ្យ
 ម្ហូលសិប្ប ក្នុងការមិនរាយការ ។ បេ ។ យោកាវចន វេទិត្យានិ
 ឥន្ទ្រយានិ ឱ្យម្ហូលសិប្ប ក្នុងការបាតុមន្ត ឥន្ទ្រយានិ វេទិត្យានិ
 យោកាវចន ឱ្យម្ហូលសិប្ប ក្នុងការបាតុមន្ត ឥន្ទ្រយានិកំណើត
 បុគ្គលក្សេម្សីយើង ដោយក្សេម្សីឱ្យម្ហូលសិប្ប យ៉ាងនេះនឹង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

(១៦៧) បុព្វជ្ឈោ សមាធិ ការវេន្តា កាតិហោ-
 ការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សេត្តោ សមា-
 ធិ ការវេន្តា(១) កាតិហាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ វិហារោ សមាធិ ការវេន្តា កាតិហាការេហំ
 ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ បុព្វជ្ឈោ សមាធិ
 ការវេន្តា សង្កហំ អាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ សេត្តោ សមាធិ ការវេន្តា អង្គហំ អាកា-
 រេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិហារោ សមាធិ
 ការវេន្តា ឧសហំ អាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ។

(១៦៨) បុព្វជ្ឈោ សមាធិ ការវេន្តា កាតិមេហំ
 សង្កហាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អា-
 វជ្ជិតត្ថា អារម្មណ៍បដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សមធម៌-
 មិត្តបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ បក្កហនិមិត្តបដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ អវិក្ខេបបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

១ ខ. កវិយោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

(១៦៧) បុព្វជ្ឈោសមាធិ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់
 ទុក ដោយសាការចំនួន សេក្ខបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នក
 ឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុក ដោយសាការចំនួន បុគ្គលព្រាសចាករតៈ
 កាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុក ដោយសាការ
 ចំនួន ។ បុព្វជ្ឈោសមាធិ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុក
 ដោយសាការ ៧ សេក្ខបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុង
 ការឆ្កល់ទុក ដោយសាការ ៨ បុគ្គលព្រាសចាករតៈ កាលចម្រើន
 សមាធិ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុក ដោយសាការ ១០ ។

(១៦៨) បុព្វជ្ឈោសមាធិ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុក
 ដោយសាការ ៧ ឆើដ្ឋបរម្មចន្ទៈ ។ បុព្វជ្ឈោ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់
 ទុកនូវការម្ស្រី ព្រោះការម្ស្រីដែលទទួលបានពីពារណាហើយ ។ ជាអ្នក
 ឆ្លាសក្នុងរបរឆ្កល់ទុកនូវសមធម៌មិត្ត ។ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុកនូវ
 បក្កហនិមិត្ត ។ ជាអ្នកឆ្លាសក្នុងការឆ្កល់ទុក នូវសចក្ខីមិនកយមាយ ។

បទដ្ឋាន ទីប្រាំបី

ឧបត្ថម្ភបង្កាន់កុសលោ ហោតិ សឡាហិសធម្មបង្កាន់-
កុសលោ ហោតិ ឧបេក្ខបង្កាន់កុសលោ ហោតិ
បុគ្គលោ សមាធិ ការវេន្តា ឥមេហិ សត្តហាគា-
រេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

សេត្វា សមាធិ ការវេន្តា តតមេហិ អដ្ឋហា-
ការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អាវុត្តិកត្តា
អាឡាបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សមេវនិមិត្តបដ្ឋាន-
កុសលោ ហោតិ បក្ខហនិមិត្តបដ្ឋានកុសលោ ហោ-
តិ អវិក្ខេបបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ឧបត្ថម្ភបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ សឡាហិសធម្មបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ឯកត្ថបដ្ឋានកុស-
លោ ហោតិ សេត្វា សមាធិ ការវេន្តា ឥមេហិ
អដ្ឋហាគារេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

បទដ្ឋាន ទីប្រាំបី

ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវធម៌ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
នូវសេចក្តីរីករាយ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក នូវសេចក្តីប្រសើរ
កន្លឹម ១ ច្រើនកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
ដោយតាម ៨ នេះឯង ។

សេត្តបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
ដោយតាម ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ សេត្តបុគ្គល ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់
ទុក នូវការឃ្លាំងព្រៃការឃ្លាំងដែលខ្លួនបានពិចារណាហើយ ១ ជាអ្នក
ឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវសមេវនិមិត្ត ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក
នូវបក្ខហនិមិត្ត ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវសេចក្តីរីករាយនាយ
១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវធម៌ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់
ទុក នូវសេចក្តីរីករាយ ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក នូវសេចក្តី
ប្រសើរកន្លឹម ១ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការតម្កល់ទុក នូវការវិនិច្ឆ័យនាម
ការឃ្លាំងតែមួយ ១ សេត្តបុគ្គលកាលចម្រើនសមាធិ ជាអ្នកឈ្លាស
ក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយតាម ៨ នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាបន្ត

វិញ្ញាណោ សមាទី ការវេទ្ណោ កាតិមេហំ នសហា-
 ការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អាវជ្ជិតត្ថា
 អាវុធិបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ ចេ ។ ឯកតុ-
 បដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ញាណុបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ចិត្តុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិញ្ញាណោ សមាទី
 ការវេទ្ណោ ក៏មេហំ នសហាការេហំ ឧបដ្ឋានកុស-
 លោ ហោតិ ។

[១៦៩] បុព្វជ្ជនោ វិចស្សនំ ការវេទ្ណោ កាតិមា-
 ការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កាតិមាការេហំ
 អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សេត្វោ វិចស្សនំ ការវេ-
 ទ្ណោ កាតិមាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កា-
 តិមាការេហំ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិញ្ញាណោ
 វិចស្សនំ ការវេទ្ណោ កាតិមាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ កាតិមាការេហំ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាបន្ត

បុគ្គលប្រាសចាកភពៈ កាលចម្រើនសមាទី ជាអកល្យាណក្កន៍
 ការកម្ពល់ទុក ដោយភាពា ១០ កើតដូចម្តេចខ្លះ ។ បុគ្គលប្រាស
 ចាកភពៈ ជាអកល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់ទុកនូវការច្បាប់ ព្រោះការច្បាប់
 ដែលខ្លួនបានដឹងចំណេះហើយ ១ ។ ចេ ។ ជាអកល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់
 ទុកនូវការដឹងចិត្តនានាការច្បាប់តែមួយ ១ ជាអកល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់ទុក
 នូវញាណ ១ ជាអកល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់ទុកនូវចិត្ត ១ បុគ្គលប្រាស
 ចាកភពៈ កាលចម្រើនសមាទី ជាអកល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់ទុក ដោយ
 ភាពា ១០ នេះឯង ។

[១៦៩] បុព្វជ្ជនកាលចម្រើនវិចស្សនោ ជាអកល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់
 ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន ជាអកមិនល្យាណក្កន៍ការកម្ពល់ទុក ដោយ
 ភាពាប៉ុន្មាន សេតុបុគ្គល កាលចម្រើនវិចស្សនោ ជាអកល្យាណ
 ក្កន៍ការកម្ពល់ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន ជាអកមិនល្យាណ ក្កន៍ការ
 កម្ពល់ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន បុគ្គលប្រាសចាកភពៈ កាល
 ចម្រើនវិចស្សនោ ជាអកល្យាណ ក្កន៍ការកម្ពល់ទុក ដោយភាពា
 ប៉ុន្មាន ជាអកមិនល្យាណ ក្កន៍ការកម្ពល់ទុក ដោយភាពាប៉ុន្មាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចរិយស្ថិតនិកាយ

ចុដ្ឋជ្ឈនោ វិចស្សនំ កាវេន្តោ នវហការេហិ ឧប-
ដ្ឋានកុសលោ ហោតិ នវហការេហិ អនុបដ្ឋាន-
កុសលោ ហោតិ សេតោ វិចស្សនំ កាវេន្តោ
នសហការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ នស-
ហការេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វិការោ
វិចស្សនំ កាវេន្តោ ទ្វានសហការេហិ ឧបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ ទ្វានសហការេហិ អនុបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ ។

[១៧០] ចុដ្ឋជ្ឈនោ វិចស្សនំ កាវេន្តោ កាតតេហិ
នវហការេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កាតតេហិ
នវហការេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ អនិ-
ច្ចតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ និច្ចតោ អនុបដ្ឋា-
នកុសលោ ហោតិ ទុក្ខតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ
ហោតិ សុខតោ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អនត្ត-
តោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អត្តតោ អនុបដ្ឋានកុ-
សលោ ហោតិ មយតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

ធម្មាដ្ឋ ឧប្បិយកថា

ចុដ្ឋជ្ឈនកាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តងទុក ដោយ
ភកា ៧ ជាអកមិនល្យាណកម្មកាលម្តងទុក ដោយភកា ៧ សេតុ-
ចុដ្ឋជ្ឈនកាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តងទុកដោយភកា
១០ ជាអកមិនល្យាណកម្មកាលម្តងទុក ដោយភកា ១០ ចុដ្ឋជ្ឈនកាល
ចាកកៈ កាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តងទុក ដោយ
ភកា ១២ ជាអកមិនល្យាណកម្មកាលម្តងទុក ដោយភកា ១២ ។

[១៧១] ចុដ្ឋជ្ឈនកាលចម្រើនវិចស្សនា ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តង
ទុក ដោយភកា ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ ជាអកមិនល្យាណកម្មកាលម្តងទុក
ដោយភកា ៧ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ចុដ្ឋជ្ឈន ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តង
ទុកជាមិនទៀង ១ ជាអកមិនល្យាណកម្មកាលម្តងទុកជាទៀង ១ ជាអក
ល្យាណកម្មកាលម្តងទុកជាទុក ១ ជាអកមិនល្យាណកម្មកាលម្តងទុក
ជាសុខ ១ ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តងទុកជាមិនវេទន្ត ១ ជាអកមិន
ល្យាណកម្មកាលម្តងទុកជាវេទន្ត ១ ជាអកល្យាណកម្មកាលម្តងទុកជាសេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

យនតោ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ វយតោ ឧប-
 ដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អាយុបាយាទុបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ វិបវណ្ណាឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ធុរតោ
 អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អនិមិត្តឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ជិនិត្តាឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អប្បណិ-
 ហិតុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ចណិធាឧបដ្ឋានកុស-
 លោ ហោតិ សុញ្ញតុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អតិ-
 និវេសាឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ បុគ្គលោ វិបស្សនំ
 ការវេទ្គា ឥមេហិ នវហាតារេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ឥមេហិ នវហាតារេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ
 ហោតិ ។

សេត្វោ វិបស្សនំ ការវេទ្គា កកមេហិ នស-
 ហាតារេហិ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កកមេហិ
 នសហាតារេហិ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។
 សេត្វោ វិបស្សនំ ការវេទ្គា អនិច្ចតោ ឧបដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ ជិនិត្តោ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ទៅ ១ ជាអ្នកមិនឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជាដុំ (វិនិច្ឆ័យ) ១ ជាអ្នក
 ឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជាស្លៀក ១ ជាអ្នកមិនឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជា
 ប្រមូលមក ១ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជាប្រែប្រួល ១ ជាអ្នកមិន
 ឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជាទៀង ១ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ជា
 មិនមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នកមិនឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជាមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នក
 ឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ជាមិនមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នកមិនឆ្ងោសក្នុងការ
 ឆ្ងល់ទុក ជាមាននិមិត្ត ១ ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុកជាស្លៀក ១
 ជាអ្នកមិនឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ជាប្រកាន់ស្អិត ១ បុគ្គល កាល
 ចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ដោយធាតុ ៧ នេះ
 ឯង ជាអ្នកមិនឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ដោយធាតុ ៧ នេះឯង ។

សេតុបុគ្គល កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់
 ទុក ដោយធាតុ ១០ ដើម្បីចម្លេចខ្លួន ជាអ្នកមិនឆ្ងោស ក្នុង
 ការឆ្ងល់ទុក ដោយធាតុ ១០ ដើម្បីចម្លេចខ្លួន ។ សេតុបុគ្គល
 កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឆ្ងោសក្នុងការឆ្ងល់ទុក ជាមិនទៀង ១
 ជាអ្នកមិនឆ្ងោស ក្នុងការឆ្ងល់ទុក ជាទៀង ១ ។ បេ ។

ឧបាស្សន្ត វិជ្ជយាបា

។ មេ ។ សុត្តន្តបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ អនិច្ចតោ
 សាទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ញាណុបដ្ឋានកុស-
 លោ ហោតិ អញ្ញាណាទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
 សេត្តោ វិបស្សនំ ការវេន្តោ ឥមេហំ ធម្មហាការេ-
 ហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ឥមេហំ ធម្មហាកា-
 រេហំ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។

វិគរតោ វិបស្សនំ ការវេន្តោ កកមេហំ ឆ្វាធស-
 ហាការេហំ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ កកមេហំ
 ឆ្វាធសហាការេហំ អនុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។
 អនិច្ចតោ ឧបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ និច្ចតោ អនុ-
 បដ្ឋានកុសលោ ហោតិ ។ មេ ។ ញាណុបដ្ឋានកុ-
 សលោ ហោតិ អញ្ញាណាទុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ
 វិសញ្ញោកុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ សញ្ញោកាទុបដ្ឋា-
 នកុសលោ ហោតិ និរេកុបដ្ឋានកុសលោ ហោតិ

ឧបាស្សន្ត វិជ្ជយាបា

ជាអ្នកឈ្លាស ក្នុងការកម្រិតទុកជាសូន្យ ។ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការ
 កម្រិតទុកជាប្រការដ៏ស្អិត ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុកនៅញាណ ។
 ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុកនៅអញ្ញាណ ។ សេតុប្បដ្ឋាន កាល
 ចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុក ដោយភាព ។ មេ ។ នេ-
 រេន ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុក ដោយភាព ។ មេ ។ នេរេន ។

បុគ្គលព្រាសចាកភពៈ កាលចម្រើនវិបស្សនា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការ
 កម្រិតទុក ដោយភាព ។ មេ ។ នេរេន ។ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការកម្រិត
 ទុក ដោយភាព ។ មេ ។ នេរេន ។ បុគ្គលព្រាសចាកភពៈ ជាអ្នក
 ឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុក ជាមិនទៀង ។ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការកម្រិត
 ទុក ជាទៀង ។ មេ ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុក នៅញាណ ។
 ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុក នៅអញ្ញាណ ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុង
 ការកម្រិតទុក នៅការព្រាសចាកសំយោជនៈ ។ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការ
 កម្រិតទុក នៅសំយោជនៈ ។ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការកម្រិតទុកនៅនិរេក ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

សង្ខារទុច្ចាធកុសលោ ហោតិ វិគរោកោ វិចស្សនំ
 កាវេន្តោ ឥមេហិ ប្លាសយាភារេហិ ទុច្ចាធកុស-
 លោ ហោតិ ឥមេហិ ប្លាសយាភារេហិ អទុច្ចា-
 ធកុសលោ ហោតិ អាវុទ្ធិតត្តា អាវុទ្ធលុច្ចាធកុ-
 សលវសេន ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កោដេញ
 បដានាតិ សមគុញ្ច បដិវិជ្ឈតិ ។ បេ ។ ធម្ម
 សមោទានេតិ កោដេញ បដានាតិ សមគុញ្ច
 បដិវិជ្ឈតិ ។

(១៧១) ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កង់ ឥន្ទ្រិ-
 យានិ សមោទានេតិ ។ អនិមោក្ខាដ្ឋេន សន្ធិន្ទ្រិយំ
 សមោទានេតិ ។ បេ ។ សមនិមិត្តបដ្ឋាធកុសលវ-
 សេន បត្តហនិមិត្តបដ្ឋាធកុសលវសេន អវិក្ខេបបដ្ឋា-
 ធកុសលវសេន^(១) សឡាហិស ទុច្ចាធកុសលវសេន

១. ឆ. ឧត្តម កោស្តបដ្ឋាធកុសលវសេនាធិ ទិស្សនំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បរិសុទ្ធិបិដក

ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការតម្កល់ទុក ខ្ញុំសន្ធិៈ ។ បុគ្គលប្រាសចាកករៈ
 កាលបម្រើនៃស្សនា ជាអ្នកល្ងាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយភាព ១២
 នេះឯង ជាអ្នកមិនល្ងាសក្នុងការតម្កល់ទុក ដោយភាព ១២ នេះឯង
 បុគ្គលប្រាសចាកករៈ វេទន៍ប្រជុំនូវឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដោយគំណាច
 នៃសេចក្តីល្ងាសក្នុងការតម្កល់ទុកនូវភាវូណ៍ ក្រោយការចូលរំពឹងនា
 ខ្លួនបានពិចារណាលើយ តាំងដឹងច្បាស់នូវភាវូណ៍ ចាត់ទុកនូវកត្តា
 នៃការស្ងប់ផង ។ បេ ។ វេទន៍ប្រជុំនូវឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ តាំងដឹងច្បាស់នូវ
 ភាវូណ៍ ចាត់ទុកនូវកត្តានៃការស្ងប់ផង ។

(១៧១) សំនួរប្រជុំពាក្យថា ប្រជុំនូវឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ នៅប្រជុំនូវ
 ឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដូចម្តេច ។ បុគ្គលប្រជុំនូវសន្ធិន្ទ្រិយ ដោយភក្ត
 ចាំជឿសិច ។ បេ ។ ប្រជុំនូវឥន្ទ្រិយតាំងឡាយ ដោយគំណាច
 នៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការតម្កល់ទុក ខ្ញុំសមនិមិត្ត ដោយគំណាច
 នៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការតម្កល់ទុក ខ្ញុំបត្តហនិមិត្ត ដោយគំណាច
 នៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការតម្កល់ទុក ខ្ញុំសេចក្តីមិនឈរ ដោយ
 គំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការតម្កល់ទុក ខ្ញុំសេចក្តីរីករាយ

ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលវិសេន ឯកត្តបដ្ឋានកុសលវិសេន ញាណបដ្ឋានកុសលវិសេន ចិត្តបដ្ឋានកុសលវិសេន^(១) អធិប្បតោ ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលវិសេន ធិប្បតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន ធិប្បតោ ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលវិសេន សុទ្ធតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន អនត្តតោ ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលវិសេន អត្តតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន ឧយតោ ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលវិសេន ឃនតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន វិយតោ ឧបេក្ខបដ្ឋានកុសលវិសេន អយុហនាធិបដ្ឋានកុសលវិសេន វិចារណមុច្ចបដ្ឋានកុសលវិសេន ចុរតោ អនុបដ្ឋានកុសលវិសេន អធិចិត្តបដ្ឋានកុសលវិសេន

ដោយអំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខនូវទេវតា ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ នូវភាពឆ្លងឆ្លងតា-
រាស្ត្រនៃត្រៃធម៌ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ នូវ
ញាណ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ នូវចិត្ត
ដោយអំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាចិន្រ្ទ
ដោយអំណាចនៃសេចក្តីមិនល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាចៀង ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាទុក្ខ ដោយអំ-
ណាចនៃសេចក្តីមិនល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាសុខ ដោយអំ-
ណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាចិន្រ្ទនៃចិត្ត ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីមិនល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាទុក្ខ ដោយអំ-
ណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាអស់ទៅ ដោយអំណាច
នៃសេចក្តីមិនល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាជំងឺ (វិនិច្ឆ័យ) ដោយអំ-
ណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាសុខ ដោយអំណាច
នៃសេចក្តីមិនល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ នូវការប្រមូលមក ដោយ
អំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ នូវសេចក្តីប្រែប្រួល
ដោយអំណាចនៃសេចក្តីមិនល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាចៀង
ដោយអំណាចនៃសេចក្តីល្ងាស ក្នុងការឆ្លងទុក្ខ ជាចិន្រ្ទនៃចិត្ត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងបិដក

និមិត្តាទុបដ្ឋានកុសលវសេន អធិប្បិហិតុបដ្ឋានកុសលវសេន ចណីនាទុបដ្ឋានកុសលវសេន សុត្តា-
 កុបដ្ឋានកុសលវសេន អភិវិវេសាទុបដ្ឋានកុសលវសេន ញាណុបដ្ឋានកុសលវសេន អញ្ញាណាទុបដ្ឋានកុសលវសេន វិសញ្ញាកុបដ្ឋានកុសលវសេន សញ្ញាណាទុបដ្ឋានកុសលវសេន និរេទុបដ្ឋានកុសលវសេន(១) ឥន្ទ្រិយានិ សមោទានេតិ កោធាតុ ធម្មាចារិ សធម្មតុ ធម៌វិជ្ជុតិ ។

(១៧២) ទេស្សន្និយោ អាត្មាវេហិ វិណ្ឌន្និ ឌី-
 ត្រិយានំ វសីភាវតាចញ្ញា អាសវានំ ឧយេ ញាណំ
 កតាវេសំ វិណ្ឌន្និ ឥន្ទ្រិយានំ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមិច្ឆិ-
 ត្រិយស្ស អញ្ញិត្រិយស្ស អញ្ញាតាវត្រិយស្ស ។

១៧២. ពុទ្ធប សង្ខារទុបដ្ឋានកុសលវសេនាមិ វិជ្ជុតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងបិដក

ដោយអំណាចនៃសេចក្តីមិនឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវនិមិត្ត ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវការមិនឆ្ងល់នាំ ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវការឆ្ងល់នាំ ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវការស្វន្ធុ ដោយអំណាច
 នៃសេចក្តីមិនឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវការប្រកាន់ស្មិត ដោយអំ-
 ណាចនៃសេចក្តីឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវញាណ ដោយអំណាចនៃ
 សេចក្តីមិនឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវអញ្ញាណ ដោយអំណាចនៃ
 សេចក្តីឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវការស្រាវជ្រាវយោជនៈ ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីមិនឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវសំយោជនៈ ដោយ
 អំណាចនៃសេចក្តីឆ្គោល ក្នុងការឆ្ងល់ទុក្ខនូវនិរោធ បុគ្គលវេទន៍
 ប្រមូលធម្មត្រៀមទាំងឡាយ ទាំងដឹងច្បាស់នូវភាពផែន ចាក់ទុរ-
 នូវអន្តរកាលស្វបង្គំ ។

(១៧២) ចញ្ញា វិភាគស្ថានំ វេសន៍ត្រៀម យ ដោយភាព ២២
 ឈ្មោះថាភាសិតចញ្ញាណ ត្រៀមទាំង យ ក៏ដូចម្តេចៗ អនញ្ញាត-
 ញ្ញស្សាមិច្ឆិយ ១ អញ្ញិត្រៀម ១ អញ្ញាតាវត្រៀម ១ ។

បញ្ចក្ខណៈ ឧប្បត្តិកម្ម

អនត្តាភវាស្សាមីតិជ្រៀយ កតិដ្ឋានាមិ កច្ចតិ
 អត្ថជ្រៀយ កតិដ្ឋានាមិ កច្ចតិ អញ្ញាភាវិជ្រៀយ កតិ-
 ដ្ឋានាមិ កច្ចតិ ។ អនត្តាភវាស្សាមីតិជ្រៀយ ឯកំ
 ហំ កច្ចតិ សោភាចត្ថិមក្កំ អត្ថជ្រៀយ ធម្មានាមិ
 កច្ចតិ សោភាចត្ថិផលំ សកាសាមីមក្កំ សកាសា-
 មិផលំ អនាគាមីមក្កំ អនាគាមិផលំ អហត្ថមក្កំ
 អញ្ញាភាវិជ្រៀយ ឯកំ ហំ កច្ចតិ អហត្ថផលំ ។

[១៧៣] សោភាចត្ថិមក្កក្កុណោ អនត្តាភវាស្សា-
 មីតិជ្រៀយស្ស សម្មិជ្រៀយ ធម៌ខោក្កចរិករិ ហោតិ
 វិរិយំជ្រៀយ បក្កហចរិករិ ហោតិ សតិជ្រៀយ ឧបដ្ឋា-
 នចរិករិ ហោតិ សនាទិជ្រៀយ អវិក្ខេបចរិករិ ហោតិ
 បញ្ញាជ្រៀយ នស្សនចរិករិ ហោតិ ធម៌ជ្រៀយ វិជានន-
 ចរិករិ ហោតិ សោមនស្សជ្រៀយ អភិទន្ធនចរិករិ
 ហោតិ ជីវិតិជ្រៀយ វេទ្យសន្តតាទិបកេយ្យចរិករិ ហោតិ
 សោភាចត្ថិមក្កក្កុណោ ជាតា ធម្មា វេចក្កា ចិត្តស-
 ធុដ្ឋានំ រូចំ សាទ្យ កុសលា ហោន្តិ សទ្យេន្ធ
 អនាសវា ហោន្តិ សទ្យេន្ធ និយ្យាទិកា ហោន្តិ

បញ្ចក្ខណៈ ឧប្បត្តិកម្ម

អនត្តាភវាស្សាមីតិជ្រៀយ ផលំផលំធម៌ធម៌ អត្ថជ្រៀយ ផលំផលំ
 ធម៌ធម៌ អញ្ញាភាវិជ្រៀយ ផលំផលំធម៌ធម៌ ។ អនត្តាភវាស្សា-
 មីតិជ្រៀយ ផលំផលំ ១ និរោធិមក្ក អត្ថជ្រៀយ ផលំផលំ
 ២ និរោធិមក្កផលំ សកាសាមីមក្ក សកាសាមីផលំ អនាគាមីមក្ក
 អនាគាមីផលំ អហត្ថមក្ក អញ្ញាភាវិជ្រៀយ ផលំផលំ ១ និរោ-
 ធិផលំ ។

[១៧៤] ក្នុងន័យនៃសោភាចត្ថិមក្ក អនត្តាភវាស្សាមីតិជ្រៀយ
 មានសម្មិជ្រៀយ ដែលមានការស្នើសុំជាចរិករិ មានវិរិយជ្រៀយ ដែល
 មានការផ្ដើមឡើងជាចរិករិ មានសតិជ្រៀយ ដែលមានការប្រុងច្របូក
 ជាចរិករិ មានសនាទិជ្រៀយ ដែលមានការចំណាយបាយ ជាចរិករិ
 មានបញ្ញាជ្រៀយ ដែលមានការឃើញជាចរិករិ មានធម៌ជ្រៀយ ដែល
 មានការដឹងច្បាស់ជាចរិករិ មានសោមនស្សជ្រៀយ ដែលមានការ
 រីករាយជាចរិករិ មានជីវិតិជ្រៀយ ដែលមានដំណើរការច្រើនត្រឹមត្រូវ
 ជាចរិករិ ធម៌តាំងឡើងដែលកើតហើយ ក្នុងន័យនៃសោភា-
 ចត្ថិមក្ក វៀរលើកនៃចិត្តសម្មាសម្ពុទ្ធចេញ សុខតែជាកុសលតាំងអស់
 សុខតែមិនមានកាលៈ តាំងអស់ សុខតែជាធម៌រូបិកធម៌តាំងអស់

សុត្តន្តបិដក ប្រែកថាយស្វ ចង្ហាសន្តិកថា

សព្វេ អបដយកាមីនោ ហោន្តិ សព្វេ លោ-
 កុត្តរា ហោន្តិ សព្វេ ធិត្វាបាវឌ្ឍណា ហោន្តិ
 សោតាបត្តិមក្ខត្តាណោ អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមីតិទ្រិយស្ស
 ឥនាធិ អដ្ឋិទ្រិយាធិ សហជាតបរិវា ហោន្តិ អញ្ញ-
 មញ្ញបរិវា ហោន្តិ ធិស្សយបរិវា ហោន្តិ សម្ម-
 យុត្តបរិវា ហោន្តិ សហតតា ហោន្តិ សហជាតា
 ហោន្តិ សីសដ្ឋា ហោន្តិ សម្មយុត្តា ហោន្តិ តេវ
 តស្ស អាតារា តេវ ហោន្តិ បរិវា ធិ សោតាបត្តិ-
 ជលក្ខណោ ។ បេ ។ ។

អវហត្ថជលក្ខណោ អញ្ញាតាទ្រិយស្ស សទ្ធិទ្រិ-
 យំ អធិមោក្ខបរិវា ហោតិ ។ បេ ។ ធិវិតិទ្រិយំ បរ-
 ត្តសន្តតាធិបតេយ្យបរិវា ហោតិ ។ អវហត្ថជលក្ខ-
 ណោ ជាតា ធម្មា សព្វេ អក្សតតា ហោន្តិ វេចេត្វា
 ធិត្តសម្មដ្ឋាធិ រូបំ សព្វេ អបាសវា ហោន្តិ សព្វេ
 លោកុត្តរា ហោន្តិ សព្វេ ធិត្វាបាវឌ្ឍណា ហោន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រែកថាយ ចង្ហាសន្តិកថា

សុទ្ធតៃជាធម៌ផលនៃការចម្រើនសុទ្ធតែផ្ទះចំណីអស់ សុទ្ធតែជាលោកុត្តរៈ
 ចំណីអស់ សុទ្ធតែជាធម៌មានព្រះធិត្វាជាភារក្សណ៍ចំណីអស់ ក្នុងទណៈ
 នៃសោតាបត្តិមក្ខ អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមីទ្រិយ មានទ្រិយចំណី ៨ នេះ
 ជាសហជាតបរិវា ជាអញ្ញមញ្ញបរិវា ជាធិស្សយបរិវា ជាសម្មយុត្ត-
 បរិវា ជាសហតតា តេវជាមួយគ្នា លាយរៀបជាមួយគ្នា
 ប្រកបជាមួយគ្នា ធម៌ចំណីនោះឯង ជាអាការវេទិ ជាបរិវាវេទិ របស់
 អនញ្ញាតញ្ញាស្សាមីទ្រិយនោះ ។ ក្នុងទណៈនៃសោតាបត្តិមក្ខ ។ បេ ។

ក្នុងទណៈនៃអវហត្ថជល អញ្ញាតាទ្រិយ មានសទ្ធិទ្រិយ ដែល
 មានការជឿស៊ីបជាបរិវា ។ បេ ។ មានទ្រិយ ដែលមានដំណើរការ
 ប្រព្រឹត្តិទៅជាអធិបតិជាបរិវា ។ ធម៌ចំណីទ្រិយ ដែលកើតហើយ ក្នុង
 ទណៈនៃអវហត្ថជល សុទ្ធតែជាអក្សត្រិតចំណីអស់ រៀបរយនៃធិត្ត-
 សម្មដ្ឋានរូបាចេញ សុទ្ធតែជាធម៌មានអសវៈចំណីអស់ សុទ្ធតែជាលោកុត្តរៈ
 ចំណីអស់ សុទ្ធតែជាធម៌មានព្រះធិត្វា ជាភារក្សណ៍ចំណីអស់ ។

បញ្ជីឈ្មោះ ឧត្តមនាយក

អរហន្តជនក្នុងស្ថាន អញ្ញាតវិទ្យុយស្ស ឥសានិ អង្គិ-
ត្រ្យុយនិ សហជានបរិវា ហោត្តិ ។ បេ ។ តេ
កស្ស កាការ ទេវ ហោត្តិ បរិវា ច ឥតិ ឥសានិ
អដ្ឋង្គកានិ(១) ចតុស្សង្គិ ហោត្តិ ។

[១៧២] អាសវតិ កត្តេ តេ អាសវ កា-
មាសវេ កវសវេ ធិដ្ឋាសវេ អវិដ្ឋាសវេ ។

កត្តេ អាសវ ទ័យន្តិ ។ សោតាបត្តិមក្ខេន
អនវសេសោ ធិដ្ឋាសវេ ទ័យតិ អនាយកមន្តិយោ
កាមាសវេ ទ័យតិ អនាយកមន្តិយោ កវសវេ
ទ័យតិ អនាយកមន្តិយោ អវិដ្ឋាសវេ ទ័យតិ
ឯត្តេ អាសវ ទ័យន្តិ ។ សកតាតាមិម-
ក្ខេន ឱឡារិកោ កាមាសវេ ទ័យតិ កនេ-
កដ្ឋា កវសវេ ទ័យតិ កនេកដ្ឋា អវិដ្ឋាស-
វេ ទ័យតិ ឯត្តេ អាសវ ទ័យន្តិ ។

១. ឧ. អ. ឧ. ក. ១

បញ្ជីឈ្មោះ ឧត្តមនាយក

ក្នុងស្ថានៈនៃអរហន្តជន អញ្ញាតវិទ្យុយ មានវិទ្យុយតាំង ៨ នេះ ជា
សហជានបរិវា ។ បេ ។ ឧវិទ្យុយនិ ជាភាគាវស្ស ជាបរិវា
ឥត របស់អញ្ញាតវិទ្យុយនោះ វិទ្យុយប្រាំពីរ ឥតនោះ ដូចសេចក្តីដែល
អនិច្ចារយមកនេះ ត្រូវជា ២២ ។

[១៧២] សំនួរត្រង់ពាក្យថា កាសវៈតាំងឡាយ កើតកាសវៈតាំង

ឡាយនោះ ដូចម្តេចនូវ កាមាសវៈ កវសវៈ ធិដ្ឋាសវៈ អវិដ្ឋាសវៈ ។

កាសវៈតាំងឡាយនេះ វេទនិកស្រី ក្នុងធម៌ដូចម្តេច ។ ធិដ្ឋាសវៈ
វេទនិកស្រី អត្តាសេសសល់ កាមាសវៈ ចាំសត្វទៅកាន់អប្បាយ
វេទនិកស្រី កវសវៈ ចាំសត្វទៅកាន់អប្បាយ វេទនិកស្រី អវិដ្ឋាសវៈ ចាំ
សត្វទៅកាន់អប្បាយ វេទនិកស្រី ដោយសោតាបត្តិមក្ខេន កាសវៈតាំង
ឡាយនេះ វេទនិកស្រីក្នុងធម៌ដូចម្តេច ។ កាមាសវៈបើប្រាកដប្រាន វេទនិកស្រី
កវសវៈដែលកាំងនៅក្នុងវិទ្យុយ ជាមួយនឹងកាមាសវៈនោះ វេទនិកស្រី
អវិដ្ឋាសវៈ ដែលកាំងនៅក្នុងវិទ្យុយ ជាមួយនឹងកវសវៈនោះ វេទនិកស្រី
ដោយសកតាតាមិមក្ខេន កាសវៈតាំងឡាយនេះ វេទនិកស្រីក្នុងធម៌ដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កិនិកថា

អនាកាមីមក្កន្ត អនវសេសោ កាមាសវេ ទិយតិ
កនេកដ្ឋោ ភវាសវេ ទិយតិ កនេកដ្ឋោ អវិជ្ជាស-
វេ ទិយតិ ឯត្ថេតេ អាសវា ទិយន្តិ ។ អរហន្តម-
ក្កន្ត អនវសេសោ ភវាសវេ ទិយតិ អនវសេសោ
អវិជ្ជាសវេ ទិយតិ ឯត្ថេតេ អាសវា ទិយន្តិ ។

ន តស្ស អនិដ្ឋមិទត្ថិ កំភ័
មដោ អវិញ្ញាតមជាធិកត្ថំ
សត្វំ អកំញាសំ យនត្ថំ ធម្មេ
កជាតតោ កេន សមន្តចក្កតិ ។

សមន្តចក្កតិ កេនក្កន្ត សមន្តចក្ក ។ ទុក្ខស
ពុទ្ធក្ខណាធិ ទុក្ខេ ញាណំ ពុទ្ធក្ខណំ ទុក្ខសច្ច-
នយេ ញាណំ ពុទ្ធក្ខណំ ។ រេ ។ សព្វញ្ញតញ្ញា-
ណំ ពុទ្ធក្ខណំ អនាវរណំ^(១) ពុទ្ធក្ខណំ ឥមាធិ
ទុក្ខស ពុទ្ធក្ខណាធិ ឥតេសំ ទុក្ខសន្តំ ពុទ្ធក្ខ-
ណាធិ អដ្ឋ ញាណាធិ សាវកសាសនាណាធិ ធម៌
ញាណាធិ អសាវរណាធិ សាវកេហំ ។

• ៧៨. អនាវរណាណំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កិនិកថា

កាមាសវៈ វេមនសំ ឥតមាទសេសសលំ ភវាសវៈ វេលតាំងតៅ
ក្នុងទីមួយ ជាមួយនឹងកាមាសវៈនោះ វេមនសំ អវិជ្ជាសវៈ វេលតាំង
នៅក្នុងទីមួយ ជាមួយនឹងកាមាសវៈនោះ វេមនសំ ដោយអនាគាតមគ្គ
កាសវៈចាំងឡាយខ្លះ វេមនសំក្នុងធម៌ខ្លះឯង ។ ភវាសវៈ វេមនសំ
ឥតមាទសេសសលំ អវិជ្ជាសវៈ វេមនសំ ឥតមាទសេសសលំ ដោយ
អរហន្តមគ្គ កាសវៈចាំងឡាយខ្លះ វេមនសំ ក្នុងធម៌ខ្លះឯង ។

ធម្មជាតិចក្ខុក្នុងលោកនេះ វេលព្រះនាមករានោះ
មិនបាច់ឃើញហើយ មិនដឹងហើយ មិនធម្មវិជ្ជ
មិនបានឡើយ ធម្មជាតិណាដែលព្រះនាមករា ធម្ម
ដឹង ព្រះនាមករាបានដឹងធម្មជាតិនោះចាំងអស់ហើយ
ហេតុនោះ ទើបព្រះនាមករា ឃើញសមន្តចក្ក ។

សំនួរគ្រង់ពាក្យថាសមន្តចក្ក តើសមន្តចក្ក ដោយអត្ថថាដូចម្តេច ។
ពុទ្ធក្ខណា ១២ តិសចក្កដឹងក្នុងខ្លួន ឈ្មោះថាពុទ្ធក្ខណា ១ សេចក្តីដឹង
ក្នុងខ្លួនសម្បជ័យ ឈ្មោះថាពុទ្ធក្ខណា ១ ។ រេ ។ សេចក្តីដឹងសព្វអត្ថ
ចរន្តរៈ ឈ្មោះថាពុទ្ធក្ខណា ១ សេចក្តីដឹងឥតមានអ្វីកំរិត ឈ្មោះថា
ពុទ្ធក្ខណា ១ នេះ ពុទ្ធក្ខណា ១២ បណ្តាពុទ្ធក្ខណា ១២ នេះ ញាណ
៨ ខ្លះទៅដល់សាវក ញាណ ២ មិនខ្លះទៅដល់សាវកចាំងឡាយទេ ។

បញ្ចវគ្គ វិទ្យុយាង

[១៧៩] យាវតា ធុត្តាស្ស ធុត្តាដ្ឋា ញាតោ
 អញ្ញាតោ ធុត្តាដ្ឋា ឧត្តិតំ សមន្តតកុ យំ សមន្តត-
 កុំ(១) កំ មញ្ញត្រ័យំ មញ្ញត្រ័យស្ស វសេន អនិមា-
 ត្តាដ្ឋន សន្ធិត្រ័យំ ចក្កហរដ្ឋន វិយត្រ័យំ ឧបដ្ឋាន-
 ដ្ឋន សតិត្រ័យំ អវិក្កាចដ្ឋន សមាធិត្រ័យំ យាវតា
 ធុត្តាស្ស ធុត្តាដ្ឋា និដ្ឋា វិនិគោ សង្ខារតោ ជស្សិ-
 តោ មញ្ញាយ អជស្សិតោ មញ្ញាយ ធុត្តាដ្ឋា ឧត្តិតំ
 សមន្តតកុ យំ សមន្តតកុំ កំ មញ្ញត្រ័យំ មញ្ញត្រ័យ-
 ស្ស វសេន អនិមាត្តាដ្ឋន សន្ធិត្រ័យំ ចក្កហរដ្ឋន វិ-
 យត្រ័យំ ឧបដ្ឋានដ្ឋន សតិត្រ័យំ អវិក្កាចដ្ឋន ស-
 មាធិត្រ័យំ យាវតា សមុទយស្ស សមុទយដ្ឋា ។ ល ។

១. ឧ. ច. សមន្តតកុ ។

បញ្ចវគ្គ វិទ្យុយាង

[១៨០] ទុក្ខសច្ចំ មានអន្តរាលំបាកតាំងប៉ុន្មាន ព្រះភព្វគតិដ៏
 ហើយ ទុក្ខសច្ចំ មានអន្តរាលំបាក ព្រះភព្វគតិដ៏បានដឹងហើយ មិន
 មានឡើយ ហេតុនោះ ព្រះភព្វគតិ ឈ្មោះថាសមន្តតកុ ធម្មជាតិណា
 ថាសមន្តតកុ ធម្មជាតិនោះក៏ត្រូវត្រ័យ សន្ធិត្រ័យដោយអន្តរាល្បិស្រប
 វិយត្រ័យ ដោយអន្តរាផ្គងឡើង សតិត្រ័យ ដោយអន្តរាប្រតិប្រយ័ត្ន
 សមាធិត្រ័យ ដោយអន្តរាមិនរាយមាយ(មានឡើង) ដោយអំណាចចេ-
 ញ្ញត្រ័យ ទុក្ខសច្ចំ មានអន្តរាលំបាកតាំងប៉ុន្មាន ព្រះភព្វគតិដ៏ហើយ
 ត្រូវហើយ ធ្វើឲ្យបាត់ច្បាស់ហើយ ចំពោះហើយដោយត្រាច្ន ទុក្ខ-
 សច្ចំ មានអន្តរាលំបាក ព្រះភព្វគតិដ៏បានចំពោះហើយដោយត្រាច្ន
 មិនមានឡើយ ហេតុនោះ ព្រះភព្វគតិ ឈ្មោះថាសមន្តតកុ ធម្មជាតិ ណា
 ថាសមន្តតកុ ធម្មជាតិនោះ ក៏ត្រូវត្រ័យ សន្ធិត្រ័យ ដោយអន្តរាល្បិ
 ស្រប វិយត្រ័យ ដោយអន្តរាផ្គងឡើង សតិត្រ័យ ដោយអន្តរាប្រតិប្រ-
 យ័ត្ន សមាធិត្រ័យ ដោយអន្តរាមិនរាយមាយ(មានឡើង) ដោយអំណាច
 ចេញត្រ័យ សមុទយសច្ចំ មានអន្តរាតែឡើង តាំងប៉ុន្មាន ។ ល ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាបន្ត

យាវតា និរោធស្ស និរោធន្ទោ យាវតា មក្កស្ស
 មក្កន្ទោ យាវតា អក្កច្យដិសម្ពុត្តនាយ អក្កច្យដិសម្ពុ-
 ត្តន្ទោ ។ ចេ ។ យាវតា ធម្មច្យដិសម្ពុត្តនាយ ធម្មច្យ-
 ដិសម្ពុត្តន្ទោ យាវតា និរុត្តិច្យដិសម្ពុត្តនាយ និរុត្តិច្យ-
 ដិសម្ពុត្តន្ទោ យាវតា បដិកាណាច្យដិសម្ពុត្តនាយ ប-
 ដិកាណាច្យដិសម្ពុត្តន្ទោ យាវតា បដិកាណាច្យដិស-
 ម្ពុត្តនាយ បដិកាណាច្យដិសម្ពុត្តន្ទោ យាវតា វត្ថុ-
 យាមិ ឧបាសវយក្កេ(១) ញាណំ យាវតា សន្តាមិ
 កសយានុសយេ ញាណំ យាវតា យមកាច្យា-
 ដិហិរេ ញាណំ យាវតា មហាការុណាសនាប-
 ត្តំយា ញាណំ ។ ចេ ។ យាវតា សនេវកស្ស
 លោកស្ស សនាវកស្ស សក្រហ្មកស្ស សស្សម-
 ណាត្រាហ្មណិយា ចជាយ សនេវមនុស្សាយ និដ្ឋិ-
 សុតំ មុតំ វិញ្ញាតំ ចត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិទិតំ

១. ១. វត្ថុយកាច្យាយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាបន្ត

និរោធស្ស មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន មក្កស្ស មានអក្កច្យាវលនំតាំង
 ប៉ុន្មាន អក្កច្យដិសម្ពុត្តនា មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន ។ ចេ ។
 ធម្មច្យដិសម្ពុត្តនា មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន និរុត្តិច្យដិសម្ពុត្តនា
 មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន បដិកាណាច្យដិសម្ពុត្តនា មានអក្កច្យា
 វលនំតាំងប៉ុន្មាន បដិកាណាច្យដិសម្ពុត្តនា មានអក្កច្យា
 វលនំតាំងប៉ុន្មាន វត្ថុយកាច្យាយ មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន
 សនេវកស្ស មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន យមកាច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន
 មហាការុណាស មានអក្កច្យាវលនំតាំងប៉ុន្មាន ។ ចេ ។ ធម្មដាន ដែល
 លោក ព្រះតាំងទៅលោក ខាងលោក ព្រហ្មលោក ដែល
 ធម្មកស្ស ព្រះតាំងសមណៈនិក្ខត្រាហ្មណំ តាំងមនុស្សជាសម្មាសម្ពុទ្ធ
 និក្ខត្រាហ្មណំ យើង ឮ ហិរេ និក្ខត្រាហ្មណំ សាម្រេច ស្វែង
 រក គ្រាចាំទៅតាមហើយ ដោយចិត្ត ព្រះតាំង ទ្រង់ដឹង យើង

បទដ្ឋកថា

មនសា^(១) ញាតិ ធិន្ទ្រ វិទិតិ សង្ខារតំ មស្សិតំ ប-
 ញាយ អនុស្សិតំ បញ្ញាយ ធិន្ទ្រិកំ សមន្តបុត្តំ យំ
 សមន្តបុត្តំ តំ ចក្ខុវ្រិយំ ចក្ខុវ្រិយស្ស វសេន
 អនិមិត្តោដ្ឋន សង្ខារវ្រិយំ ចក្ខុហរដ្ឋន វិយវ្រិយំ
 ឧបដ្ឋានដ្ឋន សង្ខារវ្រិយំ អវិជ្ជាបដ្ឋន សមាធិវ្រិយំ
 សន្តហន្តា ចក្ខុល្អាតិ ចក្ខុល្អាត្ថោ សន្តហតិ សន្ត-
 ហន្តោ ឧបដ្ឋានេតិ ឧបដ្ឋានេន្តោ សន្តហតិ សន្តហ-
 ន្តោ សមាធិហតិ សមាធិហន្តោ សន្តហតិ សន្តហ-
 ន្តោ ចជាតាតិ ចជាតន្តោ សន្តហតិ ចក្ខុល្អាត្ថោ
 ឧបដ្ឋានេតិ ឧបដ្ឋានេន្តោ ចក្ខុល្អាតិ ចក្ខុល្អាត្ថោ
 សមាធិហតិ សមាធិហន្តោ ចក្ខុល្អាតិ ចក្ខុល្អាត្ថោ
 ចជាតាតិ ចជាតន្តោ ចក្ខុល្អាតិ ចក្ខុល្អាត្ថោ
 សន្តហតិ សន្តហន្តោ ចក្ខុល្អាតិ ឧបដ្ឋានេន្តោ
 សមាធិហតិ សមាធិហន្តោ ឧបដ្ឋានេតិ ឧបដ្ឋានេន្តោ

១. ម. ឧបដ្ឋាន ធិន្ទ្រ វិទិតិ ។

បទដ្ឋកថា

ប្រាជ្ញាសំ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ចំពោះលំហើយ ដោយប្រាជ្ញា ព្រះ
 ភាគន ទិសចំពោះលំហើយ ដោយប្រាជ្ញា ទិសនានា ព្រះ
 ភាគន ឈ្មោះថាសមន្តបុត្ត ធម្មជាតិណា ជាសមន្តបុត្ត ធម្មជាតិ
 នោះ គឺចក្ខុវ្រិយ សង្ខារវ្រិយ ដោយអន្តរាជ្យសិប វិយវ្រិយ
 ដោយអន្តរាជ្យស្រីស្រី សង្ខារវ្រិយ ដោយអន្តរាជ្យស្រីស្រី សមាធិវ្រិយ
 ដោយអន្តរាជ្យស្រីស្រី (មនាស្រី) ដោយអន្តរាជ្យស្រីស្រី
 ចក្ខុល្អាត្ថោ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង ឈ្មោះថាជឿ កាល
 ជឿ ឈ្មោះថាច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើនប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ
 ឈ្មោះថាធម្មលំហ កាលធម្មលំហ ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថា
 ជឿច្បាស់ កាលជឿច្បាស់ ឈ្មោះថាជឿ កាលផ្គុំឡើង ឈ្មោះថា
 ច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើនប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង
 ឈ្មោះថាធម្មលំហ កាលធម្មលំហ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង
 ឈ្មោះថាជឿច្បាស់ កាលជឿច្បាស់ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលផ្គុំឡើង
 ឈ្មោះថាជឿ កាលជឿ ឈ្មោះថាផ្គុំឡើង កាលច្រើនប្រយ័ត្ន ឈ្មោះថា
 ធម្មលំហ កាលធម្មលំហ ឈ្មោះថាច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើនប្រយ័ត្ន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គោ

ចដាបាតិ ចដាបាតោ ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេតោ សទ្ធិ
 ហតិ សទ្ធិហតោ ឧបដ្ឋាបេតិ ឧបដ្ឋាបេតោ ចក្កស្លាកា-
 តិ ចក្កស្លាកោ ឧបដ្ឋាបេតិ សមាធិហតោ ចដាបាតិ
 ចដាបាតោ សមាធិហតិ សមាធិហតោ សទ្ធិហតិ
 សទ្ធិហតោ សមាធិហតិ សមាធិហតោ ចក្កស្លាកា-
 តិ ចក្កស្លាកោ សមាធិហតិ សមាធិហតោ ឧបដ្ឋា-
 បេតិ ឧបដ្ឋាបេតោ សមាធិហតិ ចដាបាតោ សទ្ធិ-
 ហតិ សទ្ធិហតោ ចដាបាតិ ចដាបាតោ ចក្កស្លាកា-
 តិ ចក្កស្លាកោ ចដាបាតិ ចដាបាតោ ឧបដ្ឋាបេតិ
 ឧបដ្ឋាបេតោ ចដាបាតិ ចដាបាតោ សមាធិហតិ
 សមាធិហតោ ចដាបាតិ សទ្ធិហតក្កា ចក្កហតិ
 ចក្កហតក្កា សទ្ធិហតិ សទ្ធិហតក្កា ឧបដ្ឋាបេតិ
 ឧបដ្ឋាបេតក្កា សទ្ធិហតិ សទ្ធិហតក្កា សមាធិបេតិ
 សមាធិបេតក្កា^(*) សទ្ធិហតិ សទ្ធិហតក្កា ចដាបាតិ

* ឧ.ច.សមាធិហតិ សមាធិហតក្កា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កុលវគ្គោ

ឈ្មោះជាដឹងច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើន
 ប្រយ័ត្ន ឈ្មោះជាដើម កាលដើម ឈ្មោះជាច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើន
 ប្រយ័ត្ន ឈ្មោះជាផ្គងឡើង កាលផ្គងឡើង ឈ្មោះជាច្រើនប្រយ័ត្ន
 កាលឆ្គល់ចំ ឈ្មោះជាដឹងច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាឆ្គល់ចំ
 ចំ កាលឆ្គល់ចំ ឈ្មោះជាដើម កាលដើម ឈ្មោះជាឆ្គល់ចំ កាល
 ឆ្គល់ចំ ឈ្មោះជាផ្គងឡើង កាលផ្គងឡើង ឈ្មោះជាឆ្គល់ចំ កាល
 ឆ្គល់ចំ ឈ្មោះជាច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើនប្រយ័ត្ន ឈ្មោះជា ឆ្គល់
 ចំ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាដើម កាលដើម ឈ្មោះជាដឹងច្បាស់
 កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាផ្គងឡើង កាលផ្គងឡើង ឈ្មោះជាដឹងច្បាស់
 កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាច្រើនប្រយ័ត្ន កាលច្រើនប្រយ័ត្ន ឈ្មោះជាដឹង
 ច្បាស់ កាលដឹងច្បាស់ ឈ្មោះជាឆ្គល់ចំ កាលឆ្គល់ចំ ឈ្មោះជា
 ដឹងច្បាស់ ចំនួនដែលច្បាស់ផ្គងឡើងហើយ ព្រោះដើម ធម្មជាតិដែល
 ច្បាស់ដើមហើយ ព្រោះផ្គងឡើង ចំនួនដែលច្បាស់ច្រើនប្រយ័ត្នហើយ
 ព្រោះដើម ធម្មជាតិដែលច្បាស់ដើមហើយ ព្រោះច្រើនប្រយ័ត្ន ចំនួន
 ដែលច្បាស់ឆ្គល់ចំហើយ ព្រោះដើម ធម្មជាតិ ដែលច្បាស់ដើម
 ហើយ ព្រោះឆ្គល់ចំ ធម្មជាតិដែលច្បាស់ដឹងច្បាស់ហើយ ព្រោះដើម

ឃ្លាវង្ស ឥន្ទ្រិយកថា

បដានិកត្តា សន្តហិតំ បក្កហិតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ
 ឧបដ្ឋាបិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិតត្តា សមាធិបិតំ
 សមាធិបិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិតត្តា បដានិកំ
 បដានិកត្តា បក្កហិតំ បក្កហិតត្តា សន្តហិតំ សន្ត-
 ហិតត្តា បក្កហិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា សមាធិបិតំ សមា-
 ធិបិតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា បដានិកំ បដា-
 និកត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា សន្តហិតំ សន្ត-
 ហិតត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ ឧបដ្ឋាបិតត្តា បក្កហិតំ បក្កហិ-
 តត្តា ឧបដ្ឋាបិតំ សមាធិបិតត្តា បដានិកំ បដានិក-
 ត្តា សមាធិបិតំ សមាធិបិតត្តា សន្តហិតំ សន្ត-
 ហិតត្តា សមាធិបិតំ សមាធិបិតត្តា បក្កហិតំ

ឃ្លាវង្ស ឥន្ទ្រិយកថា

ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលវេទនា ព្រោះផ្គង់ច្បាស់ ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុង
 ប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ចិត្តវេទនាបុគ្គលផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះ
 ប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទាំងហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ចិត្តវេទនា
 បុគ្គលផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះកម្ពស់ទាំង ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលផ្គង់ច្បាស់
 ហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ចិត្តវេទនាបុគ្គលផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះផ្គង់
 ច្បាស់ ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលវេទនាហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ចិត្តវេទនាបុគ្គល
 ផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះវេទនា ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទាំងហើយ ព្រោះប្រុង
 ប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះកម្ពស់ទាំង ធម្មជាតិ
 វេទនាបុគ្គលផ្គង់ច្បាស់ហើយ ព្រោះប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុង
 ប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះផ្គង់ច្បាស់ ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលវេទនាហើយ ព្រោះប្រុង
 ប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្នហើយ ព្រោះវេទនា ចិត្តវេទនា
 បុគ្គលផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះប្រុងប្រយ័ត្ន ចិត្តវេទនាបុគ្គលប្រុងប្រយ័ត្ន
 ហើយ ព្រោះផ្គង់ឡើង ធម្មជាតិវេទនាបុគ្គលផ្គង់ច្បាស់ហើយ ព្រោះ
 កម្ពស់ទាំង ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទាំងហើយ ព្រោះផ្គង់ច្បាស់ ធម្មជាតិ
 វេទនាបុគ្គលវេទនាហើយ ព្រោះកម្ពស់ទាំង ចិត្តវេទនាបុគ្គលកម្ពស់ទាំង
 ហើយ ព្រោះវេទនា ចិត្តវេទនាបុគ្គលផ្គង់ឡើងហើយ ព្រោះកម្ពស់ទាំង

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធករណិយសូ បដិសន្ធិតាងត្រា

ចក្កហិកត្តា សមាធិចិត្តិ សមាធិចិត្តា ឧបដ្ឋាចិត្តិ
 ឧបដ្ឋាចិត្តា សមាធិចិត្តិ ចជាធិត្តា សន្ធិចិត្តិ
 សន្ធិចិត្តា ចជាធិត្តិ ចជាធិត្តា ចក្កហិកត្តិ ចក្កហិកត្តា
 ចជាធិត្តិ ចជាធិត្តា ឧបដ្ឋាចិត្តិ ឧបដ្ឋាចិត្តា
 ចជាធិត្តិ ចជាធិត្តា សមាធិចិត្តិ សមាធិចិត្តា ច-
 ជាធិត្តិ យំ កុទ្ធចត្តិ តំ កុទ្ធាណំ យំ កុទ្ធាណុ-
 ណំ តំ កុទ្ធចត្តិ យេនំ ចក្កា តតាតតា ស-
 ត្តេ បស្សតិ អប្បវេស្តេ បហវេស្តេ តិក្កុដ្ឋ្រិយេ
 មុដ្ឋិដ្ឋ្រិយេ ស្វាការេ ឆ្វាការេ សុវិញ្ញាបយេ មុដ្ឋិ-
 ញាបយេ អប្បេកក្ខេ បរលោកវជ្ជកយេនស្សាវិនោ
 អប្បេកក្ខេ បរលោកវជ្ជកយេនស្សាវិនោ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធករណិយសូ បដិសន្ធិតាងត្រា

ចិត្តដែលបុគ្គលគម្រស់ចាំហើយ ព្រោះផ្គុំឡើង ចិត្តដែលបុគ្គលច្រង
 ច្រយងហើយ ព្រោះគម្រស់ចាំ ចិត្តដែលបុគ្គលគម្រស់ចាំហើយ ព្រោះ
 ច្រងច្រយង ធម្មជាតិដែលបុគ្គលជឿហើយ ព្រោះជឿច្បាស់ ធម្មជាតិ
 ដែលបុគ្គលជឿច្បាស់ហើយ ព្រោះជឿ ចិត្តដែលបុគ្គលផ្គុំឡើង
 ហើយ ព្រោះជឿច្បាស់ ធម្មជាតិដែលបុគ្គលជឿច្បាស់ហើយ ព្រោះ
 ផ្គុំឡើង ចិត្តដែលបុគ្គលច្រងច្រយងហើយ ព្រោះជឿច្បាស់ ធម្មជាតិ
 ដែលបុគ្គលជឿច្បាស់ហើយ ព្រោះច្រងច្រយង ចិត្តដែលបុគ្គល
 គម្រស់ចាំហើយ ព្រោះជឿច្បាស់ ធម្មជាតិដែលបុគ្គលជឿច្បាស់ហើយ
 ព្រោះគម្រស់ចាំ ធម្មជាតិណា ដែលជាពុទ្ធចក្ខុ ធម្មជាតិខាង កំរិត
 កុទ្ធាណា ធម្មជាតិណា ដែលជាពុទ្ធាណា ធម្មជាតិខាង កំរិត
 កុទ្ធចក្ខុ ព្រះធម្មតាត្រង់ឃើញ ដោយចក្ខុណា ឆ្លុះស្រឡាំងឡាយ
 ដែលមានចូលក្នុងក្នុងភ្នែក មានចូលច្រើនក្នុងភ្នែក មានដង្រ្កិយក្បឿវក្លា
 មានដង្រ្កិយខ្លះ មានអាការល្អ មានអាការចំណុះ គួរឱ្យត្រាស់ដឹង
 បានដោយដឹង គួរឱ្យត្រាស់ដឹងបានដោយក្រ ក្នុងរូបឃើញភ័យ
 ចំពោះចោលក្នុងបរលោក ក្នុងរូបឃើញភ័យ ចំពោះចោលក្នុង
 បរលោក (ចក្ខុខាង កំរិតកុទ្ធាណា) ។

បទដ្ឋកថា ឧទ្ទិស្តកថា

[១៧៦] អប្បវជនោ មហាវជនោតិ សទ្ធា
 បុគ្គលោ អប្បវជនោ អស្សនោ បុគ្គលោ មហាវជ-
 នោ អាទិកាយោ បុគ្គលោ អប្បវជនោ កុសីនោ
 បុគ្គលោ មហាវជនោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ បុគ្គលោ អ-
 ប្បវជនោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ បុគ្គលោ មហាវជនោ សមា-
 ហិតោ បុគ្គលោ អប្បវជនោ អសមាហិតោ បុគ្គ-
 លោ មហាវជនោ មញ្ញវា បុគ្គលោ អប្បវជនោ
 ទុច្ចរត្តោ បុគ្គលោ មហាវជនោ ។

តិក្ខុទ្ធិយោ ឧទិទ្ធិយោតិ សទ្ធា បុគ្គលោ តិ-
 ក្ខុទ្ធិយោ អស្សនោ បុគ្គលោ ឧទិទ្ធិយោ ។ បេ ។
 មញ្ញវា បុគ្គលោ តិក្ខុទ្ធិយោ ទុច្ចរត្តោ បុគ្គលោ
 ឧទិទ្ធិយោ ។

ស្វាការោ ទ្វាការោតិ សទ្ធា បុគ្គលោ ស្វា-
 ការោ ។ បេ ។ មញ្ញវា បុគ្គលោ ស្វាការោ
 ទុច្ចរត្តោ បុគ្គលោ ទ្វាការោ ។

បទដ្ឋកថា ឧទ្ទិស្តកថា

[១៧៦] ភក្កេវា មានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា មានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា
 គឺ បុគ្គលមានសទ្ធា ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលមិនមានសទ្ធា
 ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលមានព្យាយាមប្រាសចោល ឈ្មោះ
 ថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលខ្វល់ច្រកូស ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា
 បុគ្គលមានស្មារតីម្តងម្កាល់ ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលមានស្មា-
 រតីក្លែងប្លែង ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលមានចិត្តម្តងម្កាល់ខ្លាំង
 ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលមានចិត្តមិនម្តងម្កាល់ខ្លាំង ឈ្មោះថា
 មានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា
 បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានប្បវិចិត្តក្នុងភក្កេវា ។

ភក្កេវា មានវត្ថុយក្សិវក្ខា មានវត្ថុយទន់ គឺ បុគ្គលមាន
 សទ្ធា ឈ្មោះថាមានវត្ថុយក្សិវក្ខា បុគ្គលមិនមានសទ្ធា ឈ្មោះថាមាន
 វត្ថុយទន់ ។ បេ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានវត្ថុយក្សិវក្ខា
 បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានវត្ថុយទន់ ។

ភក្កេវា មានភក្ការល្អ មានភក្ការមិនល្អ គឺ បុគ្គលមានសទ្ធា
 ឈ្មោះថាមានភក្ការល្អ ។ បេ ។ បុគ្គលមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមាន
 ភក្ការល្អ បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាមានភក្ការមិនល្អ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់នាយស្ស ចង្កីសន្តិកថា

សុវិញ្ញាបយេ ធុរិញ្ញាបយេតិ សាទ្ធា ចុក្កុលោ
សុវិញ្ញាបយោ អស្សុទ្ធា ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយោ
។ ចេ ។ ចញ្ចា ចុក្កុលោ សុវិញ្ញាបយោ ធុរិញ្ញា
ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយោ ។

អប្បេកាទ្ធ ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិនោ អប្បេ-
កាទ្ធ ធមរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិនោតិ សទ្ធា ចុក្កុ-
លោ ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ អស្សុទ្ធា ចុក្កុលោ
ធមរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ អារទ្ធិយោ ចុក្កុលោ
ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ កុសីនោ ចុក្កុលោ ធមរ-
លោកាវជ្ជកយេនស្សវិ ។ ចេ ។ ចញ្ចា ចុក្កុលោ
ចរលោកាវជ្ជកយេនស្សវិ ធុរិញ្ញា ចុក្កុលោ ធមរ-
លោកាវជ្ជកយេនស្សវិ ។

លោកោតិ ទទ្ធសោកោ ធាតុលោកោ អា-
យននលោកោ វិចត្តិកវិលោកោ វិចត្តិសម្ពុវិលោ-
កោ សម្បត្តិកវិលោកោ សម្បត្តិសម្ពុវិលោកោ ។
ឯកោ លោកោ សទ្ធោ សត្តា អាហារដ្ឋតិកោ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់នាយស្ស ចង្កីសន្តិកថា

ពាក្យថា ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
នោយក្រ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
។ ចេ ។ ចញ្ចា ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
។

ពាក្យថា ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
នោយក្រ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
។ ចេ ។ ចញ្ចា ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
។

ពាក្យថា លោក ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
នោយក្រ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
ចុក្កុលោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ ធុរិញ្ញាបយេនស្សវិនោ
។

បញ្ជីឈ្មោះ ឧប្បាយកថា

ទ្វេ លោកា បាធាតុ រូបកថា ។ ធម្មោ លោកា
 តិស្សោ វេទនា ។ ចត្តារោ លោកា ចត្តារោ
 អាហារា ។ បញ្ច លោកា បញ្ចបាធាតុកថា ។
 ៨ លោកា ៨ អដ្ឋត្ថិតានិ អាយតនានិ ។ សត្វ
 លោកា សត្វ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ ។ អដ្ឋ លោកា
 អដ្ឋ លោកាចង្វា ។ ១៧ លោកា ១៧ សត្តាវសា ។
 ធម្ម លោកា ធម្មាយតនានិ ។ ទ្វាធម្ម លោកា
 ទ្វាធម្មាយតនានិ ។ អដ្ឋាស លោកា អដ្ឋាស
 បាតុយោ ។

វដ្តន្តិ សាទ្ធ កិលេសា វដ្តា សាទ្ធ ធុត្ថវិកា
 វដ្តា សាទ្ធ អភិសង្ការ វដ្តា សាទ្ធ កវិកាមិកា
 វដ្តា ឥតិ ឥតស្មិត្ត លោកា ឥតស្មិត្ត វដ្ត តិកា
 កយសញ្ញា បដ្ឋបដ្ឋិតា ហោតិ សេយ្យដាចិ ។ ក្នុង
 ក្តាសិកោ វជាកា ឥតេហិ បញ្ញាសាយ អាការេហិ
 ឥតានិ បញ្ចវដ្តិយានិ ជាបាតិ បស្សតិ អញ្ញាតិ
 បដិវដ្តិតិ ។

អធិយកាលវដ្តន្តិ ។
 ឧប្បាយកថា ឧប្បាយកថា ។

បញ្ជីឈ្មោះ ឧប្បាយកថា

អាហារ ។ លោក ២ ឥតាម ១ រូប ១ ។ លោក ៣ ឥតាម ៣ ។
 លោក ៤ ឥតាហារ ៤ ។ លោក ៥ ឥតាម ៥ ។ លោក
 ៦ ឥតាយតនៈ ៦ ។ លោក ៧ ឥតាម ៧ ។ លោក
 ៨ ឥតាយតនៈ ៨ ។ លោក ៩ ឥតាយតនៈ ៩ ។ លោក
 ១០ ឥតាយតនៈ ១០ ។ លោក ១១ ឥតាយតនៈ ១១ ។ លោក ១២
 ឥតាយតនៈ ១២ ។

ពាក្យថា ទោស ឥតិ កេសតំធិស្គលំ ឈ្មោះថាទោស (ទោសវដ្ត
 បុគ្គលធុត្ថវិកា) ឧប្បន្តតំធិស្គលំ ឈ្មោះថាទោស កេសតំធិស្គលំ
 ឈ្មោះថាទោស កវិកាមិកា (កវិកាវដ្តតំធិស្គលំ) តំធិស្គលំ
 ឈ្មោះថាទោស ក្រោមបោធានា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងលោកនេះ ខិត
 ក្នុងទោសនេះ ថាវិកាយ យ៉ាងឆ្លងកា វិចិត្រតំធិស្គលំប្រាកដ ដូចជា
 ពេជ្រយាង ដែលយាងវិចិត្រ (ប្រតិប្បញ្ញា) ព្រះធម៌គតិប្រតិប្ប
 យេញ ត្រាស់ដឹង ចាក់ក្នុង ឆ្លងក្រឡ ៨ នេះ ដោយធាតុ ៨
 នេះឯង ។

ឧប អធិយកាលវដ្តន្តិ ។
 ឧប ឧប្បាយកថា ។

មហាវិគ្គ វិមោក្ខកថា

បរិប្បណ្ឌនិទាន

[១៧៧] តយោមេ ភិក្ខុវេ វិមោក្ខា កតមេ
តយោ សុត្តន្តោ វិមោក្ខោ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ
អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ វេមេ ភិក្ខុវេ តយោ
វិមោក្ខា ។

អថ ច អដ្ឋសដ្ឋី វិមោក្ខា សុត្តន្តោ វិមោ-
ក្ខោ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ
អដ្ឋត្តវដ្ឋានោ វិមោក្ខោ តហិត្វាវដ្ឋានោ វិមោក្ខោ
ទុកតោវដ្ឋានោ វិមោក្ខោ អដ្ឋត្តវដ្ឋានោ ចត្តារោ
វិមោក្ខោ តហិត្វាវដ្ឋានោ ចត្តារោ វិមោក្ខោ ទុកតោ-
វដ្ឋានោ ចត្តារោ វិមោក្ខោ អដ្ឋត្តវដ្ឋានាមិ អនុលោ-
មា ចត្តារោ វិមោក្ខោ តហិត្វាវដ្ឋានាមិ អនុលោមា
ចត្តារោ វិមោក្ខោ ទុកតោវដ្ឋានាមិ អនុលោមា ច-
ត្តារោ វិមោក្ខោ អដ្ឋត្តវដ្ឋានោ បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
វិមោក្ខោ តហិត្វាវដ្ឋានោ បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ វិមោ-
ក្ខោ ទុកតោវដ្ឋានោ បដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ វិមោក្ខោ

មហាវិគ្គ វិមោក្ខកថា

បរិប្បណ្ឌនិទាន

[១៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វិមោក្ខោ មាន ៣ យ៉ាង
វិមោក្ខ ៣ យ៉ាង គឺដូចម្តេច គឺសុត្តន្តវិមោក្ខ ១ អនិមិត្តវិមោក្ខ ១
អប្បណិហិតវិមោក្ខ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះវិមោក្ខ ៣ យ៉ាង ។

ម្យ៉ាងទៀត វិមោក្ខ មាន(១) ៦៨ យ៉ាង គឺ សុត្តន្តវិ-
មោក្ខ ១ អនិមិត្តវិមោក្ខ ១ អប្បណិហិតវិមោក្ខ ១ អដ្ឋត្តវដ្ឋានវិ-
មោក្ខ ១ តហិត្វាវដ្ឋានវិមោក្ខ ១ ទុកតោវដ្ឋានវិមោក្ខ ១ អដ្ឋត្ត-
វដ្ឋានវិមោក្ខ ៤ តហិត្វាវដ្ឋានវិមោក្ខ ៤ ទុកតោវដ្ឋានវិមោក្ខ ៤
អដ្ឋត្តវដ្ឋានានុលោមវិមោក្ខ ៤ តហិត្វាវដ្ឋានានុលោមវិមោក្ខ ៤
ទុកតោវដ្ឋានានុលោមវិមោក្ខ ៤ អដ្ឋត្តវដ្ឋានច្បជ្ញស្សន្ធិវិមោក្ខ ៤
តហិត្វាវដ្ឋានច្បជ្ញស្សន្ធិវិមោក្ខ ៤ ទុកតោវដ្ឋានច្បជ្ញស្សន្ធិវិមោក្ខ ៤

• ក្នុងខ្នងសំរាប់ ២៤ ត្រង់ពេលវិញយើងកំណត់ចំនួន ៨ មិនមែនជាហេតុអ្វី ។

បរាវន្ត វិមោក្ខជា

រូបំ រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ អដ្ឋង្គំ អរូបសញ្ញំ
 ពហំប្លា រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ សុគត្តំ អ-
 ធិមុត្តា ហោតីតិ វិមោក្ខោ ភកាសាធិញ្ញាយនន-
 សមាចត្តិវិមោក្ខោ វិញ្ញាណញ្ញាយននសមាចត្តិវិមោ-
 ក្ខោ អកំត្តញ្ញាយននសមាចត្តិវិមោក្ខោ នៅស-
 ញ្ញាធិសញ្ញាយននសមាចត្តិវិមោក្ខោ សញ្ញាវេទយ-
 តធិវេទសមាចត្តិវិមោក្ខោ សមយវិមោក្ខោ អសម-
 យវិមោក្ខោ សាមយិកោ វិមោក្ខោ អសាមយិកោ
 វិមោក្ខោ កុប្បោ វិមោក្ខោ អកុប្បោ វិមោក្ខោ
 លោកិយោ វិមោក្ខោ លោកុត្តរោ វិមោក្ខោ សា-
 សវោ វិមោក្ខោ អនាសវោ វិមោក្ខោ សាមិសោ
 វិមោក្ខោ ធិវាមិសោ វិមោក្ខោ ធិវាមិសតរោ(១)
 វិមោក្ខោ ចណិហិតោ វិមោក្ខោ អប្បណិហិតោ
 វិមោក្ខោ ចណិហិតប្បដិច្ចស្សទ្ធិវិមោក្ខោ សញ្ញត្តោ

១ ១. ធិវាមិសាធិវាមិសតរោ ។

សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តនិកាយ ចង្គឹសត្តនិកាយ

ច្រើ រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ (បុគ្គលមានរូប ឃើញរូប ហៅថាវិមោក្ខ)
 ១ អដ្ឋង្គំ អរូបសញ្ញំ ពហំប្លា រូបាធិ បស្សតីតិ វិមោក្ខោ (បុគ្គលមាន
 សេចក្តីសំគាល់ក្នុងអរូបទាំង៨ ឃើញរូបទាំង៨ ហៅថាវិមោក្ខ) ១
 សុគត្តំ អធិមុត្តា ហោតីតិ វិមោក្ខោ (បុគ្គលមានចិត្តចូលដល់ក្នុងទី
 ចម្អុលនៃការស្នាក់នៅ ហៅថាវិមោក្ខ) ១ ភកាសាធិញ្ញាយននសមា-
 ចត្តិវិមោក្ខោ ១ វិញ្ញាណញ្ញាយននសមាចត្តិវិមោក្ខោ ១ អកំត្តញ្ញាយ-
 ននសមាចត្តិវិមោក្ខោ ១ នៅសញ្ញាធិសញ្ញាយននសមាចត្តិវិមោក្ខោ ១
 សញ្ញាវេទយតធិវេទសមាចត្តិវិមោក្ខោ ១ សមយវិមោក្ខោ ១ អសមយវិ-
 មោក្ខោ ១ សាមយិកវិមោក្ខោ ១ អសាមយិកវិមោក្ខោ ១ កុប្បវិមោក្ខោ
 ១ អកុប្បវិមោក្ខោ ១ លោកិយវិមោក្ខោ ១ លោកុត្តរវិមោក្ខោ ១
 សាសវិមោក្ខោ ១ អនាសវិមោក្ខោ ១ សាមិសវិមោក្ខោ ១ ធិវាមិស-
 វិមោក្ខោ ១ ធិវាមិសតរវិមោក្ខោ ១ ចណិហិតវិមោក្ខោ ១ អប្បណិ-
 ហិតវិមោក្ខោ ១ ចណិហិតប្បដិច្ចស្សទ្ធិវិមោក្ខោ ១ សញ្ញត្តវិមោក្ខោ ១

សុខត្ថប័ណ្ណ រូបភាពយស្ស បដិសម្ព័ន្ធនាម

[illegible]

[១៧៥] កាតោ សុត្តន្តោ វិហារក្កោ ។ ៥៨
 ភិក្ខុ អន្តរាគោ វិ ក្កាម្មាគោ វិ សុត្តន្តាគោ
 គោ វិ ៥៩ បដិសន្ធិក្កាមិ សុត្តន្តមិ អន្តរា វិ
 អន្តរាយេន វិ ៥៩ សោ ភក្ក អនិច្ចេយ្យ ឧ កាតោភិ
 សុត្តន្តោ វិហារក្កោ អយំ សុត្តន្តោ វិហារក្កោ ។

កត់ដោ អធិប័ត្តោ វិហារក្កោ ។ ឥធិ ធិត្ថា
អញ្ញតតោ វិ វត្ថុធូលតតោ វិ សុញ្ញតាវតតោ
វិ ឥតិ ធម៌សញ្ញិត្ថតិ សុញ្ញធិធិ អត្ថេន វិ
អត្ថនិយេន វតិ សោ អត្ថ ធិធិត្ថំ ន តារាតិធិ
អធិប័ត្តោ វិហារក្កោ អយំ អធិប័ត្តោ វិហារក្កោ ។

သုန္ဒရီပေါင် ၃၅၀၀၀၀၀၀ ပေါင်ပျဉ်းစာ

វិសោធនវិទ្យា ។ ឯកត្តវិទ្យា ។ នាគត្តវិទ្យា ។ សញ្ញាវិទ្យា ។
ប្រាណវិទ្យា ។ សិទ្ធិសិយាវិទ្យា ។ ឈានវិទ្យា ។ អនុបាទាចិន្តា-
វិទ្យា ។ ។

(ទំព័រ) សុត្តន្តបិដក គឺដូចម្តេច ។ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ
 ទៅនៅក្នុងប្រាសាទ ទៅនៅក្នុងប្រាសាទ ទៅនៅក្នុងប្រាសាទ ទៅនៅក្នុងប្រាសាទ
 គឺជាសាសនាដូច្នេះថា នេះ ជាសាសនាដូច្នេះ បាទដូច្នេះ ឬបាទដូច្នេះ
 បាទដូច្នេះ គឺជាសាសនាដូច្នេះ បាទដូច្នេះ បាទដូច្នេះ
 ជាសាសនាដូច្នេះ បាទដូច្នេះ បាទដូច្នេះ បាទដូច្នេះ
 សុត្តន្តបិដក ។

អធិបតីវិទ្យា គេដូចម្តេច ។ ភិក្ខុកុសិលាសនាគេ ទៅនៅក្នុង
ព្រៃភ្នំ ទៅនៅក្រោមដំបូលភ្នំ ទៅនៅក្នុងផ្ទះស្លាត់ភ្នំ រវាងដំបូលពេញ
ដូច្នេះថា គេ ជាបេសកកម្ម ចាកខ្លួន ឬចាកចិត្តជាបេសកកម្ម
ភិក្ខុនារមិនធ្វើនូវអធិបតី ក្នុងខ្លួន ឬក្នុងចិត្តជាបេសកកម្មនោះទេ
ហេតុនោះ ហៅថាអធិបតីវិទ្យា គេ អធិបតីវិទ្យា ។

បទដ្ឋាន វិមាត្រ

កតមោ អប្បណិហិតោ វិមោត្តោ ។ ៩៥
 កិក្ខុ អន្តរាគតោ វា វុក្ខម្បលគតោ វា សុត្តាភា-
 រគតោ វា ៩៦ បដិសញ្ញត្តាតិ សុត្តាមិទំ អត្តោ
 វា អត្តនិយោ វាតិ សោ តត្ថ បណិទំ ន
 ករោតីតិ អប្បណិហិតោ វិមោត្តោ អយំ អប្ប-
 ណិហិតោ វិមោត្តោ ។

កតមោ អជ្ឈត្តវដ្ឋានោ វិមោត្តោ ។ ៩៧
 ឈានាទិ អយំ អជ្ឈត្តវដ្ឋានោ វិមោត្តោ ។

កតមោ ភហិទ្ធាវដ្ឋានោ វិមោត្តោ ។ ៩៨
 ស្សោ អរូចសមាចត្តិយោ អយំ ភហិទ្ធាវដ្ឋានោ
 វិមោត្តោ ។

កតមោ ទុក្ខតោវដ្ឋានោ វិមោត្តោ ។ ៩៩
 អរិយមត្តា អយំ ទុក្ខតោវដ្ឋានោ វិមោត្តោ ។

បទដ្ឋាន វិមាត្រ

អប្បណិហិតវិមោត្តោ តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុគង្គិតាសនាខេ ទៅនៅ
 ក្នុងវិប្បត្តិ ទៅនៅក្រោមដូចឈើក្តី ទៅនៅក្នុងផ្លូវស្វាភ័ក្តិ វាមនិចារ-
 ណាដូច្នេះថា នេះ ជាបេសស្សន្យ ចាកខ្លួន ឬចាកចំការជាបេស
 ខ្លួន ភិក្ខុខាង មិនធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងខ្លួន ឬក្នុងចំការជា
 បេសខ្លួននោះទេ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា អប្បណិហិតវិមោត្តោ នេះ
 អប្បណិហិតវិមោត្តោ ។

អជ្ឈត្តវដ្ឋានវិមោត្តោ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ទាំង ៤ នេះ
 អជ្ឈត្តវដ្ឋានវិមោត្តោ ។

ភហិទ្ធាវដ្ឋានវិមោត្តោ តើដូចម្តេច ។ អរូចសមាចត្តិ ទាំង ៤
 នេះ ភហិទ្ធាវដ្ឋានវិមោត្តោ ។

ទុក្ខតោវដ្ឋានវិមោត្តោ តើដូចម្តេច ។ អរិយមត្ត ទាំង ៤
 នេះ ទុក្ខតោវដ្ឋានវិមោត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់កថា បដិសន្ធិសមុទាន

(១៧៧) កតថេ អជ្ឈត្តវដ្ឋានា ចត្តារោ វិមា-
 ត្តា ។ បឋមជ្ឈានំ វិញ្ញាណោ វដ្ឋានិ ឧត្តយ-
 ជ្ឈានំ វិកក្កវិបាសោ វដ្ឋានិ តត្ថយជ្ឈានំ មិត្តិយា
 វដ្ឋានិ ទេតុត្ថជ្ឈានំ សុទទុក្ខោ វដ្ឋានិ ឥម
 អជ្ឈត្តវដ្ឋានា ចត្តារោ វិមាត្តា ។

កតថេ ធម៌ន្ទាវដ្ឋានា ចត្តារោ វិមាត្តា ។
 អាកាសានន្ទាយតទសមាចត្ថំ វេសន្តាយ បដិយ-
 សន្តាយ ចានត្ថសន្តាយ វដ្ឋានិ វិញ្ញាណន្ទាយត-
 ទសមាចត្ថំ អាកាសានន្ទាយតទសន្តាយ វដ្ឋានិ
 អាក្កន្ទន្ទាយតទសមាចត្ថំ វិញ្ញាណន្ទាយតទសន្តា-
 យ វដ្ឋានិ វេសន្តាសន្តាយតទសមាចត្ថំ អ-
 ក្កន្ទន្ទាយតទសន្តាយ វដ្ឋានិ ឥម ធម៌ន្ទាវដ្ឋានា
 ចត្តារោ វិមាត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ប្រដាប់កថា បដិសន្ធិសមុទាន

(១៧៨) អជ្ឈត្តវដ្ឋានវិមាត្ត ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បឋមជ្ឈាន
 ចេញចាកវិញ្ញាណចំណែក ១ ទុតិយជ្ឈាន ចេញចាកវិញ្ញាណ ២
 វិបាសនាចំណែក ១ តត្ថយជ្ឈាន ចេញចាកវិញ្ញាណ ៣ ចតុត្ថជ្ឈានចេញ
 ចាកសុខនិងទុក្ខចំណែក ១ នេះ អជ្ឈត្តវដ្ឋានវិមាត្ត ៤ ។

ធម៌ន្ទាវដ្ឋានវិមាត្ត ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ កាកាសានន្ទា-
 យតទសមាចត្ថំ ចេញចាកវេសន្តា បដិយន្តា និងនាគ-
 សន្តា ១ វិញ្ញាណន្ទាយតទសមាចត្ថំ ចេញចាកកាកាសានន្ទា-
 យតទសន្តា ១ អាក្កន្ទន្ទាយតទសមាចត្ថំ ចេញចាកវិញ្ញាណ-
 ន្ទាយតទសន្តា ១ វេសន្តាសន្តាយតទសមាចត្ថំ ចេញចាក
 អាក្កន្ទន្ទាយតទសន្តា ១ នេះ ធម៌ន្ទាវដ្ឋានវិមាត្ត ៤ ។

បញ្ជីរាយនាម

កាតខេ ឧត្តរត្ថេរ្យា ចត្តរត្ថេរ្យា វិហារត្ថេរ្យា ។
 សោតាមគ្គិមត្តោ សក្កាយនិម្មិតិក្ខេបសិល្បៈតម-
 នាសា និម្មិតាទុសយា វិចិត្តិក្ខេបទុសយា វិជ្ជាតិ តទទុ-
 វត្តកក្កិលសេហំ ឆ ទទេហំ ឆ វិជ្ជាតិ តហិទ្ធា ឆ
 សទ្ធិនិម្មិតា វិជ្ជាតិ សកាតាមិមត្តោ ឧទ្យាតិកា
 កាមរាគសញ្ញាជនា ចដិយសញ្ញាជនា ឧទ្យាតិកា
 កាមរាគទុសយា ចដិយទុសយា វិជ្ជាតិ តទទុវត្ត-
 កក្កិលសេហំ ឆ ទទេហំ ឆ វិជ្ជាតិ តហិទ្ធា ឆ
 សទ្ធិនិម្មិតា វិជ្ជាតិ អនាតាមិមត្តោ អណ្តសហត-
 កាមរាគសញ្ញាជនា ចដិយសញ្ញាជនា អណ្តសហ-
 តកា កាមរាគទុសយា ចដិយទុសយា វិជ្ជាតិ តទ-
 ទុវត្តកក្កិលសេហំ ឆ ទទេហំ ឆ វិជ្ជាតិ តហិទ្ធា
 ឆ សទ្ធិនិម្មិតា វិជ្ជាតិ អរហត្តមត្តោ រូបរាគ អរ-
 មរាគ ឆាឆា ឧទ្ធារា អវិជ្ជាយ ឆាឆាទុសយា កវរ-
 កាទុសយា អវិជ្ជាទុសយា វិជ្ជាតិ តទទុវត្តកក្កិល-
 សេហំ ឆ ទទេហំ ឆ វិជ្ជាតិ តហិទ្ធា ឆ សទ្ធិនិ-
 ម្មិតា វិជ្ជាតិ ឥមេ ឧត្តរត្ថេរ្យា ចត្តរត្ថេរ្យា វិហារត្ថេរ្យា ។

បញ្ជីរាយនាម

ទុក្ខតាវុត្តរត្ថេរ្យា ២ យ៉ាង តិដ្ឋចម្ពេច ១ សោតាមគ្គិមត្តោ
 ចេញចាកសក្កាយនិម្មិតា វិចិត្តិក្ខេបសិល្បៈតមនា
 វិចិត្តិក្ខេបទុសយា ចេញចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាម
 សក្កាយនិម្មិតាដើមនាដង ចាកទុក្ខទាំងឡាយដង ចេញចាកនិម្មិតា
 ទាំងឡាយ ជាទាំងក្រៅដង ១ សកាតាមិមត្តោ ចេញចាកកាមរាគ
 សញ្ញាជនៈ ចដិយសញ្ញាជនៈ ជីវិតាគត្រាត ចាកកាមរាគទុសយា
 ចដិយទុសយា ជីវិតាគត្រាត ចេញចាកកិលេស ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកាមរាគសញ្ញាជនៈដើមនាដង ចាកទុក្ខទាំងឡាយដង ចេញ
 ចាកនិម្មិតាទាំងឡាយ ជាទាំងក្រៅដង ១ អនាតាមិមត្តោ ចេញចាក
 កាមរាគសញ្ញាជនៈ ចដិយសញ្ញាជនៈ ជីវិតា ចាកកាមរាគទុសយា
 ចដិយទុសយា ជីវិតា ចេញចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកាមរាគសញ្ញាជនៈដើមនាដង ចាកទុក្ខទាំងឡាយដង ចេញ
 ចាកនិម្មិតាទាំងឡាយ ជាទាំងក្រៅដង ១ អរហត្តមត្តោ ចេញចាករូបរាគៈ
 អរមរាគៈ ឆាឆា ឧទ្ធារា អវិជ្ជា ឆាឆាទុសយា កវរកាទុសយា អវិជ្ជា-
 ទុសយា ចេញចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមចក្ខុៈជា
 ដើមនាដង ចាកទុក្ខទាំងឡាយដង ចេញចាកនិម្មិតាទាំងឡាយ ជាទាំង
 ក្រៅដង ១ នេះ ទុក្ខតាវុត្តរត្ថេរ្យា ២ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយទី១ ចង្កោបិដក

[១៨១] កតថេ អជ្ឈត្តវដ្ឋានាមំ អនុលោមា
 ធន្តារោ វិហោត្តា ។ មមេវជ្ឈានំ ចដិលាកក្កាយ ខំ
 តក្កោ ធន វិចារោ ធន មីតំ ធន សុទក្ខ ចិត្តកក្កតា
 ធន ទុក្ខេយជ្ឈានំ ចដិលាកក្កាយ កតិយជ្ឈានំ ចដិ-
 លាកក្កាយ ធនុត្តជ្ឈានំ ចដិលាកក្កាយ វិកក្កោ ធន
 វិចារោ ធន មីតំ ធន សុទក្ខ ចិត្តកក្កតា ធន ឥថេ
 អជ្ឈត្តវដ្ឋានាមំ អនុលោមា ធន្តារោ វិហោត្តា ។

កតថេ ឥហិប្បាវដ្ឋានាមំ អនុលោមា ធន្តារោ
 វិហោត្តា ។ អាកាសានញ្ចយននសមាបត្តិ ចដិលា-
 កក្កាយ វិកក្កោ ធន វិចារោ ធន មីតំ ធន សុទក្ខ
 ចិត្តកក្កតា ធន វិញ្ញាណញ្ចយននសមាបត្តិ អាកិក្ខ-
 ញ្ចយននសមាបត្តិ នេវសញ្ញាសញ្ញាយននសមាប-
 ត្តិ ចដិលាកក្កាយ វិកក្កោ ធន វិចារោ ធន មីតំ ធន
 សុទក្ខ ចិត្តកក្កតា ធន ឥថេ ឥហិប្បាវដ្ឋានាមំ
 អនុលោមា ធន្តារោ វិហោត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោបិដក

[១៨២] អជ្ឈត្តវដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត យំនំ ភេដ្ឋចម្ពុច ។

វិភក្កៈ វិចារៈ មីតំ សុទៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបានខ្ញុំបម្រ-
 ជ្ជន្ត វិភក្កៈ វិចារៈ មីតំ សុទៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បានខ្ញុំទុក្ខេយជ្ឈន្ត ដើម្បីបានខ្ញុំកតិយជ្ឈន្ត ដើម្បីបានខ្ញុំចក្ក-
 ជ្ឈន្ត នេះ អជ្ឈត្តវដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត ។

ឥហិប្បាវដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត យំនំ ភេដ្ឋចម្ពុច ។ វិភក្កៈ
 វិចារៈ មីតំ សុទៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបានខ្ញុំអាកាសា-
 ញ្ចយននសមាបត្តិ វិភក្កៈ វិចារៈ មីតំ សុទៈ ចិត្តកក្កតា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបានខ្ញុំវិញ្ញាណញ្ចយននសមាបត្តិ ខ្ញុំអាកិក្ខញ្ចយននស-
 មាបត្តិ ខ្ញុំនេវសញ្ញាសញ្ញាយននសមាបត្តិ ។ នេះ ឥហិប្បា-
 វដ្ឋានានុលោមវិហោត្ត ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

កាតមេ ទុកកោវុដ្ឋាបាទំ អនុលោមា ធម្មារោ
 វិហារកថា ។ សោតាបត្តិមក្ខំ បដិលាភក្ខាយ
 អនិច្ចាទុបស្សនា ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា
 សកតាភាវិមក្ខំ បដិលាភក្ខាយ អនាភាវិមក្ខំ
 បដិលាភក្ខាយ អរហត្តមក្ខំ បដិលាភក្ខាយ អនិច្ចា-
 ទុបស្សនា ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា ឥមេ
 ទុកកោវុដ្ឋាបាទំ អនុលោមា ធម្មារោ វិហារកថា ។

[១៨១] កាតមេ អដ្ឋត្តវុដ្ឋាបា បដិច្ចស្សន្តិ
 ធម្មារោ វិហារកថា ។ បឋមជ្ឈានស្ស បដិលាភោ វា
 វិចារកោ វា ទុតិយជ្ឈានស្ស តតិយជ្ឈានស្ស
 ធម្មត្ថជ្ឈានស្ស បដិលាភោ វា វិចារកោ វា
 ឥមេ អដ្ឋត្តវុដ្ឋាបា បដិច្ចស្សន្តិ ធម្មារោ វិហារកថា ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

ទុកកោវុដ្ឋាបាទុលោមវិហារកថា ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ អនិច្ចាទុ-
 បស្សនា ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាន
 ផ្លូវសោតាបត្តិមក្ខំ ១ អនិច្ចាទុបស្សនា ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបានផ្លូវសកតាភាវិមក្ខំ ១ ដើម្បីបានផ្លូវអនាភាវិមក្ខំ ១
 ដើម្បីបានផ្លូវអរហត្តមក្ខំ ១ នេះ ទុកកោវុដ្ឋាបាទុលោមវិហារកថា ២ ។

[១៨១] អដ្ឋត្តវុដ្ឋាបាបដិច្ចស្សន្តិវិហារកថា ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។
 ការបានផ្លូវបឋមជ្ឈាន ឬវិបាករបស់បឋមជ្ឈាន ១ ការបានផ្លូវទុតិយ-
 ជ្ឈាន ឬវិបាករបស់ទុតិយជ្ឈាន ១ ការបានផ្លូវតតិយជ្ឈាន ឬវិបាក
 របស់តតិយជ្ឈាន ១ ការបានផ្លូវធម្មត្ថជ្ឈាន ឬវិបាករបស់ធម្មត្ថជ្ឈាន ១
 នេះ អដ្ឋត្តវុដ្ឋាបាបដិច្ចស្សន្តិវិហារកថា ២ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

កកមេ ភហិទ្ធាវុដ្ឋាថា ចដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
វិមោត្តា ។ អាកាសានញ្ចយធនសមាបត្តិយា ចដិ-
លារោ ក វិចារោ ក វិញ្ញាណញ្ចយធនសមាប-
ត្តិយា អាកិត្តញ្ចយធនសមាបត្តិយា ខេវសញ្ញា-
សញ្ញយធនសមាបត្តិយា ចដិលារោ ក វិចារោ
ក ឥមេ ភហិទ្ធាវុដ្ឋាថា ចដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
វិមោត្តា ។

កកមេ ទុកកោវុដ្ឋាថា ចដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
វិមោត្តា ។ សោតាបត្តិមក្កស្ស សោតាបត្តិដលំ
សកាតាតិមក្កស្ស សកាតាតិដលំ អនាតាតិ-
មក្កស្ស អនាតាតិដលំ អវហត្តមក្កស្ស អវហត្ត-
ដលំ ឥមេ ទុកកោវុដ្ឋាថា ចដិច្ចស្សន្ធិ ចត្តារោ
វិមោត្តា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ភហិទ្ធាវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ យ៉ាង ធើដូចម្ដេច ។ ការ
បុនន្ទុកាកាសានញ្ចយធនសមាបត្តិ ឬវិបុករបស់កាកាសានញ្ចយធន-
សមាបត្តិ ។ ការបុនន្ទុកវិញ្ញាណញ្ចយធនសមាបត្តិ ឬវិបុករបស់
វិញ្ញាណញ្ចយធនសមាបត្តិ ។ ការបុនន្ទុកាកិត្តញ្ចយធនសមាបត្តិ
ឬវិបុករបស់កាកិត្តញ្ចយធនសមាបត្តិ ។ ការបុនន្ទុកខេវសញ្ញាស-
ញ្ញយធនសមាបត្តិ ឬវិបុករបស់ខេវសញ្ញាសញ្ញយធនសមាបត្តិ ។
នេះ ភហិទ្ធាវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ ។

ទុកកោវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ យ៉ាង ធើដូចម្ដេច ។
សោតាបត្តិដល របស់សោតាបត្តិមក្ក ។ សកាតាតិដល របស់សក-
ាតាតិមក្ក ។ អនាតាតិដល របស់អនាតាតិមក្ក ។ អវហត្តដល
របស់អវហត្តមក្ក ។ នេះ ទុកកោវុដ្ឋានប្បដិច្ចស្សន្ធិវិមោត្ត ២ ។

បទដ្ឋកថា ឧប្បយាស

[១៨២] កាថំ រូបំ រូបាទំ ចស្សតីតិ វិមាត្ថោ ។
 ៨ ធាតុតោ អជ្ឈត្តំ បច្ចត្តំ វិលាសិកំ ឧបសិកាភេតិ
 វិលសញ្ញំ ចជិលភតិ សោ តំ ធិមិក្ខំ សុត្តហំ
 កាភេតិ សូចនាវតំ ឧបនាវេតិ ស្វាវត្ថំ អវត្ថាបេតិ
 សោ តំ ធិមិក្ខំ សុត្តហំ កាត្វា សូចនាវតំ ឧប-
 នាវេតា ស្វាវត្ថំ អវត្ថាបេតា ពហិទ្ធា វិលាសិកំ
 ធិក្ខំ ឧបសំហេតិ វិលសញ្ញំ ចជិលភតិ សោ តំ
 ធិមិក្ខំ សុត្តហំ កាភេតិ សូចនាវតំ ឧបនាវេតិ
 ស្វាវត្ថំ អវត្ថាបេតិ សោ តំ ធិមិក្ខំ សុត្តហំ
 កាត្វា សូចនាវតំ ឧបនាវេតា ស្វាវត្ថំ អវត្ថាបេតា
 អាសេវតិ ភាវេតិ ពហុលីកាភេតិ តស្ស បរិ
 ហោតិ អជ្ឈត្តក្ខ ពហិទ្ធា ធា ឧបយមិទំ រូបត្ថំ

បទដ្ឋកថា ហេតុកថា

[១៨២] រូបំ រូបាទំ ចស្សតីតិ វិមាត្ថោ កេដ្ឋចាត្ថោ ។ បុគ្គលភូត្ថោ
 ភូតិលោកានេ ធ្វើទុក្ខកេដ្ឋកថាធិមិក្ខុមានពណ៌នៀវ ដ៏ប្រាស ជាធិមិក្ខុ
 ភាវក្ខំ តែងបានឲ្យសេចក្តីសំគាល់ភូតិលោកៀវ បុគ្គលនោះ ក៏ធ្វើឲ្យ
 ធិមិក្ខុនោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាឲ្យធិមិក្ខុ
 នោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកឲ្យធិមិក្ខុនោះ ឲ្យ
 ជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើឲ្យធិមិក្ខុនោះ ឲ្យ
 ជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាឲ្យធិមិក្ខុនោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុ
 ក៏ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកឲ្យធិមិក្ខុនោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួន
 កំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏ប្រមូលចិត្តទៅក្នុងធិមិក្ខុមានពណ៌នៀវ ជា
 ធិមិក្ខុភាវក្ខំ តែងបានឲ្យសេចក្តីសំគាល់ភូតិលោកៀវ បុគ្គលនោះធ្វើ
 ឲ្យធិមិក្ខុនោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណាឲ្យធិមិក្ខុ
 នោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនពិចារណា ដោយប្រពៃ កំណត់ទុកឲ្យធិមិក្ខុនោះ
 ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកំណត់ទុក ដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើឲ្យធិមិក្ខុ
 នោះ ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកាន់យក ដោយប្រពៃ ពិចារណាឲ្យធិមិក្ខុនោះ
 ឲ្យជាធិមិក្ខុក៏ខ្លួនពិចារណា ដោយប្រពៃ កំណត់ទុកឲ្យធិមិក្ខុនោះ ឲ្យជា
 ធិមិក្ខុក៏ខ្លួនកំណត់ទុក ដោយប្រពៃហើយ ក៏សព ចម្រើន ធ្វើ
 ឲ្យច្រើន (ឲ្យធិមិក្ខុនោះ) បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 ប្រធានក្នុង ធិមិក្ខុ ប្រធានក្រៅ ព័ន្ធពីនេះ ឈ្មោះថាប្រ (ដូចគ្នា)

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា បដិសន្ធិកថា

រូបសញ្ញា យោគី វេទកាច្ឆា អដ្ឋង្គិ បច្ចង្គិ បីតិ-
 មិគ្គិ លោហិតមិគ្គិ ឱនាតមិគ្គិ ចលសីការោតិ
 ឱនាតសញ្ញា បដិលាភតិ សោ តំ ធិមិគ្គិ សុត្តហិតិ
 ករោតិ សូចនាវតិ ឧបនាវេតិ ស្វាវត្ថិតិ អវត្ថាថេតិ
 សោ តំ ធិមិគ្គិ សុត្តហិតិ កាត្វា សូចនាវតិ ឧបនា-
 វេត្វា ស្វាវត្ថិតិ អវត្ថាថេត្វា ពហិទ្វា ឱនាតមិគ្គោ
 ធិមិគ្គិ ឧបសីហាវតិ ឱនាតសញ្ញា បដិលាភតិ សោ តំ
 ធិមិគ្គិ សុត្តហិតិ ករោតិ សូចនាវតិ ឧបនាវេតិ
 ស្វាវត្ថិតិ អវត្ថាថេតិ សោ តំ ធិមិគ្គិ សុត្ត-
 ហិតិ កាត្វា សូចនាវតិ ឧបនាវេត្វា ស្វាវត្ថិតិ
 អវត្ថាថេត្វា វាសេវតិ កាវេតិ ពហុលីករោតិ

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា បដិសន្ធិកថា

បុគ្គលនោះ ឈ្មោះជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងប្រ បុគ្គលនោះក៏លោកនេះ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវធិមិគ្គមានពណ៌លឿង នូវធិមិគ្គមានពណ៌ក្រហម នូវធិមិគ្គ
 មានពណ៌ស ដ៏ប្រាកដ ជាធិមិគ្គទាំងក្នុង តែងបាននូវសេចក្តីសំគាល់ក្នុង
 ពណ៌ស បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកាន់យកដោយ
 ប្រពៃ ពិចារណានូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ
 កំណត់ទុកនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃ លុះបុគ្គល
 នោះ ធ្វើនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណា
 នូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវធិមិគ្គ
 នោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏ប្រឡូចចិត្តទៅក្នុងធិ-
 មិគ្គ មានពណ៌ស ជាធិមិគ្គទាំងក្រៅ តែងបាននូវសេចក្តីសំគាល់ក្នុងពណ៌
 ស បុគ្គលនោះក៏ធ្វើនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ
 ពិចារណានូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុក
 នូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើ
 ទុកនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណានូវធិមិគ្គ
 នោះ ឲ្យជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនពិចារណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវធិមិគ្គនោះ ឲ្យ
 ជាធិមិគ្គដ៏ខ្លួនកំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏សេច ចម្រើន ធ្វើឲ្យច្រើន

បញ្ចវគ្គ វិចារកថា

កស្ស ឯវិ ហោតិ អជ្ឈត្តញ្ញ ពហំមា ច ឧបយមិធំ
 រូបន្តិ រូបសញ្ញិ ហោតិ ឯវិ រូបំ រូបាចំ ចស្សតិគិ
 វិមោក្ខោ ។

[១៨៣] កង់ អជ្ឈត្តិ អរូបសញ្ញិ ពហំមា រូបាចំ
 ចស្សតិគិ វិមោក្ខោ ។ កង់កត្តោ អជ្ឈត្តិ បទុត្តិ
 ធិលនិមិត្តំ ង មធិសីករោតិ ធិលសញ្ញំ ង មធិលក-
 តិ ពហំមា ធិលនិមិត្តំ ចិត្តំ ឧបសំហោតិ ធិលសញ្ញំ
 មធិលកតិ សោ តំ និមិត្តំ ករោតិ សុបបាវិតំ ឧប-
 បាវេតិ ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាបេតិ សោ តំ និមិត្តំ សុត្តហិតំ
 កត្តា សុបបាវិតំ ឧបបាវេតា ស្វាវត្ថិតំ អវត្តាបេតា
 អាសេវតំ ភាវេតិ ពហុលីករោតិ កស្ស ឯវិ ហោតិ

បញ្ចវគ្គ វិចារកថា

នូវនិមិត្តនោះ ចុះបុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រូវវិវាទនេះថា ប្រធានក្នុងនិមិត្ត
 ភាវក្រៅ តាំងពីនេះ ឈ្មោះថាបុគ្គលនោះ ចុះបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជា
 អ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងនិមិត្ត យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា រូបំ រូបាចំ
 ចស្សតិគិ វិមោក្ខ ។

[១៨៤] អជ្ឈត្តិ អរូបសញ្ញិ ពហំមា រូបាចំ ចស្សតិគិ វិមោក្ខ
 តើដូចម្តេច ។ ចុះបុគ្គលនោះ ក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើទុកក្នុងនិមិត្ត នូវ
 និមិត្តមានពណ៌ទៀត ដ៏ប្រាកដ ជាមិត្តភាពក្នុង មិនបាននូវសេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងពណ៌ទៀតទេ តែប្រមូលចិត្តទៅក្នុងនិមិត្ត មានពណ៌ទៀត
 ជាមិត្តភាវក្រៅ បាននូវសេចក្តីសំគាល់ ក្នុងពណ៌ទៀត ចុះបុគ្គលនោះ
 ក៏ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិត្តភាពក្នុងកាត់យក ដោយប្រពៃ ពិបាកណា
 នូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិត្តភាពក្នុងពិបាកណា ដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវ
 និមិត្តនោះ ឲ្យជាមិត្តភាពក្នុងកំណត់ទុក ដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ
 ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិត្តភាពក្នុងកាត់យកដោយប្រពៃ ពិបាកណា
 នូវនិមិត្តនោះ ឲ្យជាមិត្តភាពក្នុងពិបាកណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវនិមិត្ត
 នោះ ឲ្យជាមិត្តភាពក្នុងកំណត់ទុកដោយប្រពៃហើយ ក៏សេច ចម្រើន
 ធ្វើឲ្យច្រើន នូវនិមិត្តនោះ ចុះបុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រូវវិវាទនេះថា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

អដ្ឋង្គំ អរូបំ តហិម្វា រូបមិទន្តំ រូបសញ្ញា
 ហោតិ ឥនេតាថា អដ្ឋង្គំ ចច្ចង្គំ បីតិច្ឆិកំ
 លោហិតិច្ឆិកំ ឱនាតិច្ឆិកំ ឧ ចដសិតារោតិ
 ឱនាតសញ្ញា ឧ ចដសិតា តហិម្វា ឱនាតិច្ឆិកំ
 ចិច្ចំ ឧបសំហោតិ ឱនាតសញ្ញា ចដសិតា សោ
 តំ ចិច្ចំ សុត្តហិតិ កាភោតិ សូចនាវតំ ឧបនាវេតិ
 ស្វាវត្ថុតំ អវត្តាថេតិ សោ តំ ចិច្ចំ សុត្តហិតិ
 កាថា សូចនាវតំ ឧបនាវេតា ស្វាវត្ថុតំ អវត្តាថេតា
 ការសាវតិ ការវេតិ តហុលីកាភោតិ តស្ស ឯវិ ហោតិ
 អដ្ឋង្គំ អរូបំ តហិម្វា រូបមិទន្តំ រូបសញ្ញា ហោតិ
 ឯវិ អដ្ឋង្គំ អរូបសញ្ញា តហិម្វា រូបាចិ ចស្សតីតិ
 វិហោតោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចដសិទ្ធិបិដក

កប្បជីវេសំវត្ថុបុព្វបទំ នេះឯងជាបុព្វបទំ ក្រៅ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាជា
 អ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប បុគ្គលនោះក្នុងលោកនេះ មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវនិមិត្ត មានពណ៌លឿង នូវនិមិត្តមានពណ៌ក្រហម នូវនិមិត្តមានពណ៌
 ស ដ៏ប្រាកដ ជានិមិត្តរាងក្នុង មិនទាន់នូវសេចក្តីសំគាល់ក្នុងពណ៌ស
 តែប្រមូលចិត្តនៅក្នុងនិមិត្ត មានពណ៌ស ជានិមិត្តរាងក្រៅ ទាន់នូវ
 សេចក្តីសំគាល់ ក្នុងពណ៌ស បុគ្គលនោះ ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឱ្យជានិមិត្តគឺ
 ខ្លួនកាន់យកដោយប្រពៃ ពិចារណានូវនិមិត្តនោះ ឱ្យជានិមិត្តត្រូវនិមិត្ត
 ណាដោយប្រពៃ កំណត់ទុកនូវនិមិត្តនោះ ឱ្យជានិមិត្តត្រូវនិមិត្តកំណត់ទុក
 ដោយប្រពៃ លុះបុគ្គលនោះ ធ្វើនូវនិមិត្តនោះ ឱ្យជានិមិត្តត្រូវនិមិត្តកាន់យក
 ដោយប្រពៃ ពិចារណានូវនិមិត្តនោះ ឱ្យជានិមិត្តត្រូវនិមិត្តណាដោយ
 ប្រពៃ កំណត់ទុកនូវនិមិត្តនោះ ឱ្យជានិមិត្តត្រូវនិមិត្តកំណត់ទុកដោយប្រពៃ
 ហើយ កំណត់ ចាត់ចែង ធ្វើឱ្យជ្រើស នូវនិមិត្តនោះ បុគ្គលនោះ មាន
 សេចក្តីជ្រើសយ៉ាងនេះថា កប្បជីវេសំវត្ថុបុព្វបទំ នេះឯងជាបុព្វបទំ
 ក្រៅ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ។ យ៉ាង
 នេះឯង ឈ្មោះថាអដ្ឋង្គំ អរូបសញ្ញា តហិម្វា រូបាចិ ចស្សតីតិវាចា ។

បទដ្ឋកថា វិមលកថា

(១៨២) កាថី សុកន្តរ អធិបុត្តោ ហោតីតិ
 វិមោក្ខោ ។ ឥច ភិក្ខុ មេត្តាសហគមន ទេវតសា
 ឯកំ ធិសំ ជវិទ្យា វិហារិកំ តថា ធុតិយំ តថា តតិ-
 យំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធម្មោ តិរិយំ សព្វធិ
 សព្វត្ថកាយ សព្វាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគមន
 ទេវតសា វិបុលេន មហាក្កេន ឧប្បចារណេន អវេ-
 រេន អក្សរជ្ឈេន ជវិទ្យា វិហារិកំ មេត្តាយ ភាវិតត្ថា
 សត្តា អប្បដិក្ខុលា ហោន្តិ កុរុណាសហគមន
 ទេវតសា ឯកំ ធិសំ ។ បេ ។ កុរុណាយ ភាវិតត្ថា
 សត្តា អប្បដិក្ខុលា ហោន្តិ ធុតិកាយសហគមន
 ទេវតសា ។ បេ ។ ធុតិកាយ ភាវិតត្ថា សត្តា អប្ប-
 ដិក្ខុលា ហោន្តិ ឧបេត្តាសហគមន ទេវតសា ឯកំ
 ធិសំ ជវិទ្យា វិហារិកំ ។ បេ ។ ឧបេត្តាយ ភាវិតត្ថា
 សត្តា អប្បដិក្ខុលា ហោន្តិ ឯវី សុកន្តរ អធិបុត្តោ
 ហោតីតិ វិមោក្ខោ ។

បទដ្ឋកថា វិមលកថា

(១៨២) សុកន្តរ អធិបុត្តោ ហោតីតិ វិមោក្ខ អធិបុត្តេច ។
 ភិក្ខុភីសាសនានេ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា កាត់ទំនង
 នេះ សូម្បីទិសទាំងបី ទិសទាំងក្រោម ទិសទាំង ក៏មានចិត្តប្រកប
 ដោយមេត្តា ដ៏ធំទូលាយ កម្រមានលាចិត្តពុទ្ធ ជាចិត្តឥតព្រឺរ
 ឥតព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងអស់ ព្រោះហេតុប្រៀប
 អ្វីម្ខាងឲ្យស្មើនឹងសត្វទាំងអស់ ក្នុងទិសទាំងបួន សត្វទាំងឡាយដែល
 គេមិនគួរឡើងអើម ព្រោះបានចម្រើនមេត្តា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយ
 កុរុណា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ។ បេ ។ សត្វទាំងឡាយ ដែលគេ
 មិនគួរឡើងអើម ព្រោះបានចម្រើនកុរុណា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយ
 មុទិតា ។ បេ ។ សត្វទាំងឡាយដែលគេមិនគួរឡើងអើម ព្រោះបាន
 ចម្រើនមុទិតា ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
 ។ បេ ។ សត្វទាំងឡាយដែលគេមិនគួរឡើងអើម ព្រោះបានចម្រើន
 ឧបេក្ខា យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា សុកន្តរ អធិបុត្តោ ហោតីតិ វិមោក្ខ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាបន្ត

[១៨៨] កកមោ អាកាសានត្តាយតទសមាម-
ត្តិវិមោក្ខោ ។ ឥធិ ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញា
សមតិក្កនា ចជ័យសញ្ញា អនុត្តរា ចានត្តសញ្ញា-
នំ អមនសិកាវា អនុត្តោ អាកាសោតិ អាកាសា-
នត្តាយតទំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហាតិ អយំ អាកាសា-
នត្តាយតទសមាមត្តិ^(១) ។

កកមោ វិញ្ញាណត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ ។
ឥធិ ភិក្ខុ សព្វសោ អាកាសានត្តាយតទំ សមតិ-
ក្កន អនុត្ត វិញ្ញាណនំ វិញ្ញាណត្តាយតទំ ឧបស-
ម្មជ្ឈ វិហាតិ អយំ វិញ្ញាណត្តាយតទសមាមត្តិវិមោ-
ក្ខោ ។

កកមោ អាកត្តត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ ។
ឥធិ ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណត្តាយតទំ សមតិក្កន
នត្ត កត្តិកំ អាកត្តត្តាយតទំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហាតិ
អយំ អាកត្តត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ ។

• ១. អាកាសានត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស ចង្កីសង្កាបន្ត

[១៨៩] កកសានត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ វេដ្ឋបរម្មេច ។ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ប្រការក្នុងចង្កីវិញ្ញាណត្តាយតទសញ្ញា ប្រការជេស្កវិសេចក្តីវិមោក្ខោ
នៃចជ័យសញ្ញា ប្រការមិនបានធ្វើទុកក្នុងចង្កី ឧបសម្មជ្ឈសញ្ញា ដោយ
ប្រការទាំងពួង ក៏ចូលកាន់កាសានត្តាយតទស្សន ដោយចក្ខុ
ថា កាសាមិនបានទីចម្កុល នេះ ឈ្មោះថា កាសានត្តាយតទ-
សមាមត្តិវិមោក្ខោ ។

វិញ្ញាណត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ វេដ្ឋបរម្មេច ។ ភិក្ខុក្នុងសា-
សនានេះ ក្នុងចង្កីវិញ្ញាណត្តាយតទស្សន ដោយប្រការទាំងពួង
ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណត្តាយតទស្សន ដោយចក្ខុថា វិញ្ញាណមិន
បានទីចម្កុល នេះ ឈ្មោះថា វិញ្ញាណត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ ។

អាកត្តត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ វេដ្ឋបរម្មេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ ក្នុងចង្កីវិញ្ញាណត្តាយតទស្សន ដោយប្រការទាំងពួង ហើយ
ចូលកាន់អាកត្តត្តាយតទស្សន ដោយចក្ខុថា អ្វីក៏ចក្ខុថា មិនបាន
នេះ ឈ្មោះថា អាកត្តត្តាយតទសមាមត្តិវិមោក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គ

កតមោ អសាមយិកោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ
ច អវិយចត្តា ចត្តាវិ ច សាមញ្ញដលាធិ និព្វានត្វ
អយំ អសាមយិកោ វិមោក្ខោ ។

កតមោ កុប្បោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តាវិ ឈាតាធិ
ចតស្សោ ច អនុបសមាចត្តិយោ អយំ កុប្បោ
វិមោក្ខោ ។

កតមោ អកុប្បោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច
អវិយចត្តា ចត្តាវិ ច សាមញ្ញដលាធិ និព្វានត្វ អយំ
អកុប្បោ វិមោក្ខោ ។

កតមោ លោកិយោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តាវិ
ឈាតាធិ ចតស្សោ ច អនុបសមាចត្តិយោ អយំ
លោកិយោ វិមោក្ខោ ។

កតមោ លោកុត្តរោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច
អវិយចត្តា ចត្តាវិ ច សាមញ្ញដលាធិ និព្វានត្វ អយំ
លោកុត្តរោ វិមោក្ខោ ។

កតមោ សាសរោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តាវិ
ឈាតាធិ ចតស្សោ ច អនុបសមាចត្តិយោ អយំ
សាសរោ វិមោក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិវគ្គ

អសាមយិកវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ អវិយចត្ត ៤ សាមញ្ញដល

៤ និព្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាអសាមយិកវិមោក្ខ ។

កុប្បវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អនុបសមាចត្តិ ៤ នេះ
ឈ្មោះថាកុប្បវិមោក្ខ ។

អកុប្បវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ អវិយចត្ត ៤ សាមញ្ញដល ៤
និព្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាអកុប្បវិមោក្ខ ។

លោកិយវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អនុបសមាចត្តិ ៤
នេះ ឈ្មោះថាលោកិយវិមោក្ខ ។

លោកុត្តរវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ អវិយចត្ត ៤ សាមញ្ញដល ៤
និព្វាន ១ នេះ ឈ្មោះថាលោកុត្តរវិមោក្ខ ។

សាសវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ៤ អនុបសមាចត្តិ ៤ នេះ
ឈ្មោះថាសាសវិមោក្ខ ។

បញ្ជីឈ្មោះ វិទ្យាស្ថាន

កាក្រែង អនាមិក វិទ្យាស្ថាន ។ ចត្តាភា ច
អរិយធម៌ ចត្តាភា ច សាមញ្ញដលាច ចិត្តាចក្ខុ
អយ្យ អនាមិក វិទ្យាស្ថាន ។

[១៨៧] កាក្រែង សាមិសោ វិទ្យាស្ថាន ។ រូប-
ប្បដិសញ្ញា វិទ្យាស្ថាន អយ្យ សាមិសោ វិទ្យាស្ថាន ។

កាក្រែង ធិកមិសោ វិទ្យាស្ថាន ។ អរូបប្បដិសញ្ញា-
វិទ្យាស្ថាន អយ្យ ធិកមិសោ វិទ្យាស្ថាន ។

កាក្រែង ធិកមិសតរោ(១) វិទ្យាស្ថាន ។ ចត្តាភា
ច អរិយធម៌ ចត្តាភា ច សាមញ្ញដលាច ចិត្តាចក្ខុ
អយ្យ ធិកមិសតរោ វិទ្យាស្ថាន ។

កាក្រែង ចណិហិកោ វិទ្យាស្ថាន ។ ចត្តាភា
ឈានាច ចក្រស្សោ ច អរូបសមាបត្តិយោ អយ្យ
ចណិហិកោ វិទ្យាស្ថាន ។

កាក្រែង អប្បណិហិកោ វិទ្យាស្ថាន ។ ចត្តាភា
ច អរិយធម៌ ចត្តាភា ច សាមញ្ញដលាច ចិត្តាចក្ខុ
អយ្យ អប្បណិហិកោ វិទ្យាស្ថាន ។

១. ធិកមិសាធិកមិសយោ ។

បញ្ជីឈ្មោះ វិទ្យាស្ថាន

កាក្រែង វិទ្យាស្ថាន អរិយធម៌ ចត្តាភា ច អរិយធម៌ ២ សាមញ្ញដលា ២

ចិត្តាចក្ខុ ១ នេះ ឈ្មោះថា កាក្រែងវិទ្យាស្ថាន ។

[១៨៨] សាមិសោ វិទ្យាស្ថាន អរិយធម៌ ចត្តាភា ច វិទ្យាស្ថាន ច្រកច្រក

ដោយច្រក នេះ ឈ្មោះថា សាមិសោវិទ្យាស្ថាន ។

ធិកមិសោ វិទ្យាស្ថាន អរិយធម៌ ចត្តាភា ច វិទ្យាស្ថាន ច្រកច្រកដោយច្រក

នេះ ឈ្មោះថា ធិកមិសោវិទ្យាស្ថាន ។

ធិកមិសតរោ វិទ្យាស្ថាន អរិយធម៌ ចត្តាភា ២ សាមញ្ញដលា ២

ចិត្តាចក្ខុ ១ នេះ ឈ្មោះថា ធិកមិសតរោវិទ្យាស្ថាន ។

ចណិហិកោ វិទ្យាស្ថាន អរិយធម៌ ចត្តាភា ២ ឈាន ២ អរូបសមាបត្តិ ២

នេះ ឈ្មោះថា ចណិហិកោវិទ្យាស្ថាន ។

អប្បណិហិកោ វិទ្យាស្ថាន អរិយធម៌ ចត្តាភា ២ សាមញ្ញដលា

២ ចិត្តាចក្ខុ ១ នេះ ឈ្មោះថា អប្បណិហិកោវិទ្យាស្ថាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

កក្កោ ចណីហិកច្យដិច្ចស្សទ្ធិវិមោក្ខោ ។
បរមមជ្ឈិមស្ស បដិណាកោ វា វិចារកោ វា ។ មេ ។
នេវសញ្ញាសញ្ញាយក្កសមាចត្តិយោ បដិណាកោ វា
វិចារកោ វា អយំ បណីហិកច្យដិច្ចស្សទ្ធិវិមោក្ខោ ។

កក្កោ សញ្ញក្ខោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារិ
ណាធានិ ចក្កស្ស ច អរូបសមាចត្តិយោ អយំ
សញ្ញក្ខោ វិមោក្ខោ ។

កក្កោ វិសញ្ញក្ខោ វិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច
អរិយមត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដណិ វិញ្ញាណោ អយំ
វិសញ្ញក្ខោ វិមោក្ខោ ។

កក្កោ ឯកត្តវិមោក្ខោ ។ ចត្តារោ ច អរិយ-
មត្តា ចត្តារិ ច សាមញ្ញដណិ វិញ្ញាណោ អយំ
ឯកត្តវិមោក្ខោ ។

កក្កោ ឆានត្តវិមោក្ខោ ។ ចត្តារិ ណាធានិ
ចក្កស្ស ច អរូបសមាចត្តិយោ អយំ ឆានត្តវិមោ-
ក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

បណីហិកច្យដិច្ចស្សទ្ធិវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ការបោននូវបឋមជ្ឈន

ថ្មីបុរេបឋមជ្ឈន ។ មេ ។ ការបោននូវនេវសញ្ញាសញ្ញា-
យក្កសមាចត្តិ ថ្មីបុរេបឋមជ្ឈននេវសញ្ញាសញ្ញាយក្កសមាចត្តិ នេះ
ឈ្មោះថាបណីហិកច្យដិច្ចស្សទ្ធិវិមោក្ខោ ។

សញ្ញវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ២ អរូបសមាចត្តិ ២

នេះ ឈ្មោះថាសញ្ញវិមោក្ខោ ។

វិសញ្ញវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ អរិយមត្ត ២ សាមញ្ញផល ២

វិញ្ញាណ ១ នេះ ឈ្មោះថាវិសញ្ញវិមោក្ខោ ។

ឯកត្តវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ អរិយមត្ត ២ សាមញ្ញផល ២

វិញ្ញាណ ១ នេះ ឈ្មោះថាឯកត្តវិមោក្ខោ ។

ឆានត្តវិមោក្ខោ តើដូចម្តេច ។ ឈាន ២ អរូបសមាចត្តិ ២ ។ នេះ

ឈ្មោះថាឆានត្តវិមោក្ខោ ។

បរាជ័យ វិហារាចារ

(១៨៨) កក្កោស សញ្ញាវិហារោត្ថា ។ សិយា
ឯកោ សញ្ញាវិហារោត្ថា ឧស សញ្ញាវិហារោត្ថា
ហោត្ថិ ឧស សញ្ញាវិហារោត្ថា ឯកោ សញ្ញាវិហារោត្ថា
ហោតិ វត្ថុវសេន ចរិយាយេន ។

សិយាតិ កក្កោស សិយា ។ អនិច្ចាទុបស្សនា-
ញាណំ ធិន្ទោតា សញ្ញាយ ធុត្ថតិសិ សញ្ញាវិហា-
រោត្ថា ធុត្ថាទុបស្សនាញាណំ សុខោតា សញ្ញាយ
ធុត្ថតិសិ សញ្ញាវិហារោត្ថា អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ
អត្តោតា សញ្ញាយ ធុត្ថតិសិ សញ្ញាវិហា-
រោត្ថា ធិន្ទោទុបស្សនាញាណំ ធិន្ទោ សញ្ញាយ
ធុត្ថតិសិ សញ្ញាវិហារោត្ថា វិរាតាទុបស្សនាញាណំ
រាគោតា សញ្ញាយ ធុត្ថតិសិ សញ្ញាវិហារោត្ថា

បរាជ័យ វិហារាចារ

(១៨៨) សញ្ញាវិហារោត្ថ វេត្ថុវសេន ។ សញ្ញាវិហារោត្ថ ១
វេត្ថោចេញាតិសញ្ញាវិហារោត្ថ ១០ សញ្ញាវិហារោត្ថ ១០ ប្រមាណសញ្ញា-
វិហារោត្ថ ១វិញ ដោយចរិយាយ ដោយកំណាចវេន្ត កំហាន ។

សិទ្ធាគ្រងិតាភូមិ កំហាន វេត្ថុវសេន ។ អនិច្ចាទុបស្សនា-
ញាណ (ញាណាជាគ្រឿងតិចារណាយេញ ជាមិនទៀត) ធុត្ថស្រ-
ឡេវោកសេចក្តីសំគាល់ ជាទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ថ
ធុត្ថាទុបស្សនាញាណ (ញាណាជាគ្រឿងតិចារណាយេញ ជាមិនទៀត) ធុត្ថ
ស្រឡេវោកសេចក្តីសំគាល់ ជាមិនទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិ-
ហារោត្ថ អនិច្ចាទុបស្សនាញាណ (ញាណាជាគ្រឿងតិចារណាយេញ ជា
មិនមែនទៀត) ធុត្ថស្រឡេវោកសេចក្តីសំគាល់ ជាមិនទៀត ហេតុនោះ
ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ថ ធិន្ទោទុបស្សនាញាណ (ញាណាជាគ្រឿងតិចារ-
ណាយេញ ជាមិនមែនទៀត) ធុត្ថស្រឡេវោកសេចក្តីសំគាល់ ជាមិនទៀត
ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ថ វិរាតាទុបស្សនាញាណ
(ញាណាជាគ្រឿងតិចារណាយេញ ជាមិនមែនទៀត) ធុត្ថស្រឡេវោកសេចក្តីសំគាល់
ជាមិនទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ថ រាគោតាទុបស្សនាញាណ
(ញាណាជាគ្រឿងតិចារណាយេញ ជាមិនមែនទៀត) ធុត្ថស្រឡេវោកសេចក្តីសំគាល់
ជាមិនទៀត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិហារោត្ថ

[illegible][illegible]

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិការខន្ធ

[១៨៨] កក្កោ ញាណវិមោក្ខោ ។ សិយា-
ឯកោ ញាណវិមោក្ខោ នស ញាណវិមោក្ខោ ហោ-
ន្តំ នស ញាណវិមោក្ខោ ឯកោ ញាណវិមោក្ខោ
ហោតិ វត្ថុវិសេន ចរិយាយេន ។

សិយាភិ កក្កេ ភិយា ។ អនិច្ចាទុចស្សនា
យថាភូតំ ញាណំ ធិត្ថោ សង្កាហា អញ្ញាណា
ធុត្ថតិកំ ញាណវិមោក្ខោ ធុត្ថាទុចស្សនា យថាភូតំ
ញាណំ សុទ្ធោ សង្កាហា អញ្ញាណា ធុត្ថតិកំ
ញាណវិមោក្ខោ អនត្តាទុចស្សនា យថាភូតំ ញាណំ
អត្តោ សង្កាហា អញ្ញាណា ធុត្ថតិកំ ញាណវិ-
មោក្ខោ ធិត្ថោទុចស្សនា យថាភូតំ ញាណំ
ធិត្ថោ សង្កាហា អញ្ញាណា ធុត្ថតិកំ ញាណវិ-
មោក្ខោ វិកាទុចស្សនា យថាភូតំ ញាណំ កក្កោ
សង្កាហា អញ្ញាណា ធុត្ថតិកំ ញាណវិមោក្ខោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិការខន្ធ

[១៨៨] ញាណវិមោក្ខោ ភិក្ខុមោក្ខោ ។ ញាណវិមោក្ខោ ១ វេក
ចេញជាញាណវិមោក្ខោ ១០ ញាណវិមោក្ខោ ១០ រួមមកជាញាណវិមោក្ខោ ១
ដោយចរិយាយ ដោយកំណត់នៃវត្ថុ ភិក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខោ ភិក្ខោ មុច្ចមុច្ច ។ សេចក្តីដឹងតាមភិក្ខុ
ជាគ្រឿងតំបន់ណាមួយ ជាមិនទៀង ឥតស្រឡាចក្រសេចក្តីផ្តើម ចាក
សេចក្តីមិនដឹង ជាទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខោ សេចក្តីដឹង
តាមភិក្ខុជាគ្រឿងតំបន់ណាមួយ ជាធុត្ថុ ឥតស្រឡាចក្រសេចក្តីផ្តើម
ចាកសេចក្តីមិនដឹង ជាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខោ សេចក្តី
ដឹងតាមភិក្ខុជាគ្រឿងតំបន់ណាមួយ ជាមិនមែនខ្លួន ឥតស្រឡាចក្រសេច-
ក្តីផ្តើម ចាកសេចក្តីមិនដឹង ជាខ្លួន ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខោ
សេចក្តីដឹងតាមភិក្ខុ ជាគ្រឿងតំបន់ណាមួយ ខ្លួនជាគ្រឿងឆ្លើយ
ណាមួយ ឥតស្រឡាចក្រសេចក្តីផ្តើម ចាកសេចក្តីមិនដឹង ក្នុងសេចក្តីគ្រេក
អ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខោ សេចក្តីដឹងតាមភិក្ខុជាគ្រឿងតំប-
ន់ណាមួយខ្លាំង ជាគ្រឿងប្រាសចាកគ្រេក ឥតស្រឡាចក្រសេចក្តី
ផ្តើម ចាកសេចក្តីមិនដឹង ចាក៖ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខោ

ឧបាស្សន្ត វិចារ្យកថា

និរោទនុបស្សនា យជាត្វតំ ញាណំ សមុទយតោ
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិមោត្តា
 ចនិវិស្សត្តានុបស្សនា យជាត្វតំ ញាណំ អាគ្គាធនោ
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិមោត្តា
 អនិច្ចត្តានុបស្សនា យជាត្វតំ ញាណំ និច្ចត្តោ ស-
 ង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិមោត្តា អច្ឆ-
 ណិហិតានុបស្សនា យជាត្វតំ ញាណំ ចណិច្ចយា
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិមោត្តា
 សុញ្ញតានុបស្សនា យជាត្វតំ ញាណំ អនិច្ចត្តោ
 សង្ខាហា អញ្ញាណា ធុទ្ធពីតិ ញាណវិមោត្តា ឯវិ-
 សិយា ឯកោ ញាណវិមោត្តា ឧស ញាណវិ-
 មោត្តា ហោត្ថំ ឧស ញាណវិមោត្តា ឯកោ
 ញាណវិមោត្តា កោតិ វត្ថុវសេន បរិយាយេន ។

ឧបាស្សន្ត វិចារ្យកថា

សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណាយើង ឆ្លុះឆ្លាំងជាគ្រឿងរលក់ ផុត
 ប្រឡូចនាសេចក្តីភ្លើង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ជាគ្រឿងរលក់ ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាញាណវិមោត្តា សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណាយើង ឆ្លុះ
 ឆ្លាំងជាគ្រឿងរលក់ ផុតប្រឡូចនាសេចក្តីភ្លើង ចាកសេចក្តីមិន
 ដឹង ជាគ្រឿងរលក់ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោត្តា សេចក្តីដឹងតាម
 ពិតជាគ្រឿងតិចារណាយើង ឆ្លុះឆ្លាំងជាគ្រឿងរលក់ ផុតប្រឡូចនាសេចក្តី
 ភ្លើង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ជាគ្រឿងរលក់ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិ-
 មោត្តា សេចក្តីដឹងតាមពិតជាគ្រឿងតិចារណាយើង ឆ្លុះឆ្លាំងជាគ្រឿងរលក់
 ផុតប្រឡូចនាសេចក្តីភ្លើង ចាកសេចក្តីមិនដឹង ក្នុងការអម្បាល
 វុក ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោត្តា សេចក្តីដឹងតាមពិតជាគ្រឿងតិចារ-
 ណាយើង ថាសូម្បី ផុតប្រឡូចនាសេចក្តីភ្លើង ចាកសេចក្តីមិនដឹង
 ជាគ្រឿងរលក់ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោត្តា យ៉ាងនេះឯង
 ញាណវិមោត្តា ១ ចែកចេញជាញាណវិមោត្តា ១០ ញាណវិមោត្តា ១០ ក្នុង
 មកជាញាណវិមោត្តា ១ ដោយចិញ្ចឹម ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ ក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ព្រះ អធិប្បាទបស្សនា យថាភូតំ ញាណំ និព្វាន
 សម្មាសា អញ្ញាណា ធុទ្ធពិកំ ញាណវិមោក្ខា
 ។ ចេ ។ ព្រះ សុញ្ញតាទុបស្សនា យថាភូតំ ញាណំ
 អភិធម៌សោតា សម្មាសា អញ្ញាណា ធុទ្ធពិកំ ញា-
 ណវិមោក្ខា ឯវិ សិយា ឯកោ ញាណវិមោក្ខា
 ធម៌ ញាណវិមោក្ខា ហោន្តិ ធម៌ ញាណវិមោក្ខា
 ឯកោ ញាណវិមោក្ខា ហោតិ វត្ថុវសេន ចរិយា-
 យេន ។ វេនាយ ។ ចេ ។ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ
 វិញ្ញាណេ ធុទ្ធពិកំ ។ ចេ ។ ជរាមរណា អធិប្បាទប-
 ស្សនា យថាភូតំ ញាណំ និព្វានា សម្មាសា
 អញ្ញាណា ធុទ្ធពិកំ ញាណវិមោក្ខា ។ ចេ ។ ជរាម-
 រណេ សុញ្ញតាទុបស្សនា យថាភូតំ ញាណំ អភិធម៌-
 សោតា សម្មាសា អញ្ញាណា ធុទ្ធពិកំ ញាណវិមោ-
 ក្ខា ឯវិ សិយា ឯកោ ញាណវិមោក្ខា ធម៌
 ញាណវិមោក្ខា ហោន្តិ ធម៌ ញាណវិមោក្ខា
 ឯកោ ញាណវិមោក្ខា ហោតិ វត្ថុវសេន ចរិយា-
 យេន អយំ ញាណវិមោក្ខា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណាយើង ថាមិនទៀង ក្នុងរូប
 ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីវិវឌ្ឍន៍ ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថាទៀង ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ ។ ចេ ។ សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណា
 យើង ថាសូម្បី ក្នុងរូប ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីវិវឌ្ឍន៍ ចាកសេចក្តីមិនដឹង
 ថាអប្បកាត់ស្តិត ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ យ៉ាងនេះឯង
 ញាណវិមោក្ខ ១ វេកាចេញថាញាណវិមោក្ខ ១០ ញាណវិមោក្ខ ១០
 រួមគ្នាញាណវិមោក្ខ ១ ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ កំចាត ។
 សេចក្តីដឹងតាមពិត ជាគ្រឿងតិចារណាយើង ថាមិនទៀង ក្នុង
 វេទនា ។ ចេ ។ ក្នុងសញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ ចេ ។
 ក្នុងជរាមរណៈ ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីវិវឌ្ឍន៍ ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថា
 ទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ ។ ចេ ។ សេចក្តីដឹងតាម
 ពិតជាគ្រឿងតិចារណាយើង ថាសូម្បី ក្នុងជរាមរណៈ ផុតស្រឡះ
 ចាកសេចក្តីវិវឌ្ឍន៍ ចាកសេចក្តីមិនដឹង ថាអប្បកាត់ស្តិត ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាញាណវិមោក្ខ យ៉ាងនេះឯង ញាណវិមោក្ខ ១ វេកាចេញថា
 ញាណវិមោក្ខ ១០ ញាណវិមោក្ខ ១០ រួមគ្នាញាណវិមោក្ខ ១
 ដោយចរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ កំចាត នេះញាណវិមោក្ខ ។

បទដ្ឋាន វិសោធនកម្ម

[១៧០] កាតាមា សីតិសិយារិមោត្តា ។ សិ-
 យា ឯកោ សីតិសិយារិមោត្តា ធម្ម សីតិសិយា-
 រិមោត្តា ហោត្តិ ធម្ម សីតិសិយារិមោត្តា ឯកោ
 សីតិសិយារិមោត្តា ហោតិ វត្ថុវិសេស ចរិយាយេន។
 សិយាតិ កាតញ្ច សិយា ។ អធិប្បាទុបស្សនា
 អនុត្តរំ សីតិភារំ ញាណំ ធិត្ថតោ សង្ខាបចរិណ្ឌ-
 ហនេនា ឧត្តតិច្ឆិ សីតិសិយារិមោត្តា ឧត្តា-
 ទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិភារំ ញាណំ សុខតោ
 សង្ខាបចរិណ្ឌហនេនា ឧត្តតិច្ឆិ សីតិសិយារិមោត្តា
 អធិប្បាទុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិភារំ ញាណំ អត្តតោ
 សង្ខាបចរិណ្ឌហនេនា ឧត្តតិច្ឆិ សីតិសិយារិមោត្តា

បទដ្ឋាន វិសោធនកម្ម

[១៧១] សីតិសិយារិមោត្ត តើដូចម្តេច ។ សីតិសិយារិមោត្ត
 ។ ចែកចេញជាសីតិសិយារិមោត្ត ១០ សីតិសិយារិមោត្ត ១០ ប្រមាណ
 ជាសីតិសិយារិមោត្ត ១ ដោយចរិយាយ ដោយគំណាចវិន័យ គឺមាន ។
 សំនួរត្រង់ជាក្បួន គឺមាន គេក៏មាន ដូចម្តេច ។ សេចក្តីដឹងដ៏
 ច្រើនសិរ មានភាពដ៏ក្រៃលែង ជាស្រ្តីនិព្វានណាមួយ ជាទំនៀង វត្ថុ
 ស្រឡាចកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលកល ឱនសេចក្តីក្រវល់ក្រ-
 វាយ ជាទំនៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយារិមោត្ត សេចក្តីដឹងដ៏
 ច្រើនសិរ មានភាពដ៏ក្រៃលែង ជាស្រ្តីនិព្វានណាមួយ ជាទំនៀង វត្ថុ
 ស្រឡាចកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលកលឱនសេចក្តីក្រវល់ក្រ-
 វាយ ជាទំនៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយារិមោត្ត សេចក្តី
 ដឹងដ៏ច្រើនសិរ មានភាពដ៏ក្រៃលែង ជាស្រ្តីនិព្វានណាមួយ ជា
 ទំនៀង វត្ថុស្រឡាចកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលកល
 ឱនសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ជាទំនៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយារិមោត្ត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ស្ស-បដិសន្ធិកថា

ឯព្វំនាទុចស្សនា អនុត្តរំ សីតិការំ ញាណំ នង្គិយា
 សន្តាបថវិទ្យាហនាថា ឧទ្ធចតិកំ សីតិសិយាវិហោត្តោ
 វិភកាទុចស្សនា អនុត្តរំ សីតិការំ ញាណំ
 ភកាតា សន្តាបថវិទ្យាហនាថា ឧទ្ធចតិកំ សីតិសិ-
 យាវិហោត្តោ ឯកេនាទុចស្សនា អនុត្តរំ សីតិការំ
 ញាណំ សឧទយកោ សន្តាបថវិទ្យាហនាថា
 ឧទ្ធចតិកំ សីតិសិយាវិហោត្តោ បដិធិស្សត្តាទុច-
 ស្សនា អនុត្តរំ សីតិការំ ញាណំ អាទាធខោ
 សន្តាបថវិទ្យាហនាថា ឧទ្ធចតិកំ សីតិសិយាវិហោត្តោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតំបាលារយ័ញ្ញជាដូរ
 ត្រឡប់ឈាយ ផុតស្រឡះចាកសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីកលកល
 ចំងេះសេចក្តីត្រវល់ក្រវាយ ក្នុងសេចក្តីប្រកាស ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសី-
 តិសិយាវិហោត្តោ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿង
 តំបាលារយ័ញ្ញ ឡូតិចជាគ្រឿងប្រាសចាកកងៈ ផុតស្រឡះចាក
 កងៈ ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីកលកល ចំងេះសេចក្តី
 ត្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយាវិហោត្តោ សេចក្តីដឹងដ៏
 ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងតំបាលារយ័ញ្ញ ឡូតិចជាគ្រឿង
 រំលត់ ផុតស្រឡះចាកហេតុផែនកើត ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 សេចក្តីកលកល ចំងេះសេចក្តីត្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាសីតិសិយាវិហោត្តោ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជា
 គ្រឿងតំបាលារយ័ញ្ញ ឡូតិចជាគ្រឿងលាស់ចេញ ផុតស្រឡះ
 ចាកសេចក្តីប្រកាស ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីកលកល
 ចំងេះសេចក្តីត្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា សីតិសិយាវិហោត្តោ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

អធិបតីតាមបទដ្ឋកថា អនុត្តរំ សីតិការី ញាណំ ធិបតីតា-
 រោ សន្តាចចរិទ្ធិហរោជា មុត្តតិច្ឆិ សីតិសិយាវិមោ-
 ក្ខោ ធម្មណិហិតាមុត្តស្សនា អនុត្តរំ សីតិការី ញា-
 ណំ ចណិធិយា សន្តាចចរិទ្ធិហរោជា មុត្តតិច្ឆិ សី-
 តិសិយាវិមោក្ខោ សុត្តន្តាមុត្តស្សនា អនុត្តរំ សីតិការី
 ញាណំ អភិធម៌សតោ សន្តាចចរិទ្ធិហរោជា មុត្ត-
 តិច្ឆិ សីតិសិយាវិមោក្ខោ ឯវំ សិយា ឯកោ សីតិសិ-
 យាវិមោក្ខោ ធម្ម សីតិសិយាវិមោក្ខោ ហោត្ថិ ធម្ម
 សីតិសិយាវិមោក្ខោ ឯកោ សីតិសិយាវិមោក្ខោ
 ហោតិ វិក្កុសេន ចរិយាយេន ។ រូបេ អធិបតីតា-
 មុត្តស្សនា អនុត្តរំ សីតិការី ញាណំ ធិបតីតា សន្តាច-
 ចរិទ្ធិហរោជា មុត្តតិច្ឆិ សីតិសិយាវិមោក្ខោ ។ មេ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងពិបាកឃើញខ្លះចម្លែង
 មិនមានធិបតីតា ផុតស្រឡះចាកចម្លែងធិបតីតា ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 សេចក្តីរលកល ឆឹងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិ-
 សិយាវិមោក្ខ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងពិបាក-
 ឃើញ ខ្លះចម្លែងមិនមានការធម្មល្អ់ទុក ផុតស្រឡះចាកការធម្មល្អ់ទុក
 ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលកល ឆឹងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយាវិមោក្ខ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មាន
 ភាពដ៏ត្រជាក់ ជាគ្រឿងពិបាកឃើញ ជាសូន្យ ផុតស្រឡះចាកការ
 ក្រកន់ ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលកលឆឹងសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយាវិមោក្ខ ។ យ៉ាងនេះឯង សីតិ-
 សិយាវិមោក្ខ ១ ចែកចេញជាសីតិសិយាវិមោក្ខ ១០ សីតិសិយាវិមោក្ខ
 ១០ រួមមកជាសីតិសិយាវិមោក្ខ ១ ដោយបរិយាយ ដោយអំ-
 ណាចរិតក្តីមាន ។ សេចក្តីដឹងដ៏ប្រសើរ មានភាពដ៏ត្រជាក់ ជា
 គ្រឿងពិបាកឃើញ ជាមិនទៀង ក្នុងរូប ផុតស្រឡះចាកការទៀង
 ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីរលកល ឆឹងសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសីតិសិយាវិមោក្ខ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងសង្កាសិក

វត្តសេន បរិយាយេន ។ វេទនាយ ។ បេ ។ ស-
 ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណ ចក្កស្មី ។ បេ ។ ឆ-
 កមរណា អនិច្ចារុបស្សនា អនុត្តរំ សីតិការិ ញាណំ
 និច្ចតោ សន្តាបបរិធម្មបាធរោ ធុត្ថតិច្ឆិ សីតិសិយា-
 វិមោក្ខោ ។ បេ ។ ឯវំ សិយា ឯកោ សីតិសិយា-
 វិមោក្ខោ នស សីតិសិយាវិមោក្ខោ ហោតិ នស
 សីតិសិយាវិមោក្ខោ ឯកោ សីតិសិយាវិមោក្ខោ
 ហោតិ វត្តសេន បរិយាយេន អយំ សីតិសិយាវិ-
 មោក្ខោ ។

[១៧០] កក្កោមា ឈានិវិមោក្ខោ ។ ធន-
 ក្កាត្ថំ ជាយតិច្ឆិ(១) ឈានំ កក្កាត្ថំ ឈាបេ-
 តិច្ឆិ ឈានំ ជាយត្ថោ(២) ធុត្ថតិច្ឆិ ឈានិ-
 វិមោក្ខោ ឈាបេត្ថោ ធុត្ថតិច្ឆិ ឈានិវិមោក្ខោ
 ជាយត្ថិច្ឆិ ធម្មា ឈាបេតិច្ឆិ កក្កោសេន ជាតេ-
 ច ឈាបេ ច ជាយតិច្ឆិ ឈានិវិមោក្ខោ

១. ១, ២. ឈាបេតិច្ឆិ ។ ២. ១, ២. ឈាបេត្ថោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៀងសង្កាសិក

ដោយបរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ ។ សេចក្តីដឹងដ៏ច្រើនស្រី មានភាពដ៏
 ក្រអែក ជាគ្រឿងពិចារណាឃើញ ជាមិនទៀង ក្នុងវេទនា ។ បេ ។ ក្នុង
 សញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ក ។ បេ ។ ក្នុងវេទនា ធុត្ថ
 ស្រឡាចោតការទៀង ដែលជាសេចក្តីក្តៅក្រហាយ សេចក្តីពេលវេលា
 និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ បោកបោច ឈ្លោះថា សីតិសិយាវិមោក្ខ
 ។ បេ ។ យ៉ាងនេះយ៉ាង សីតិសិយាវិមោក្ខ ១ បែកចេញជាសីតិសិ-
 យាវិមោក្ខ ១០ សីតិសិយាវិមោក្ខ ១០ ប្រមាណសីតិសិយាវិមោក្ខ ១
 ដោយបរិយាយ ដោយអំណាចវិនិច្ឆ័យ នេះ សីតិសិយាវិមោក្ខ ។

[១៧១] ឈានិវិមោក្ខ តើដូចម្តេច ។ នេត្តេច្ច កើតឡើង ឈ្លោះ
 ថាឈាន ធម្មជាតិផុត ខ្លួនកាមនេះ ឈ្លោះថាឈាន សភាវៈកាល
 កើតឡើង ផុតស្រឡាច (ចាកកិលេសទាំងឡាយ) ឈ្លោះថាឈាន-
 វិមោក្ខ សភាវៈ កាលផុត ផុតស្រឡាច (ចាកកិលេសទាំងឡាយ) ឈ្លោះ
 ថាឈានវិមោក្ខ ធម៌ទាំងឡាយកើតឡើង សភាវៈផុត (ខ្លួនកិលេស
 ទាំងឡាយ) សភាវៈដឹង ខ្លួនកិលេសទាំងឡាយ ដែលកើតឡើង
 ផង ខ្លួនកិលេសទាំងឡាយ ដែលនេះផង ឈ្លោះថា ឈានវិមោក្ខ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

អក្សតាថា ជាយតីតិ^(១) ឈានំ ក្សតានំ ឈា-
 បេតីតិ ឈានំ ជាយន្តោ ឥទ្ធពីតិ ឈានិវិហារក្ខា
 ឈាបេន្តោ ឥទ្ធពីតិ ឈានិវិហារក្ខា ជាយន្តីតិ
 ធម្មា ឈាបេតីតិ កិលេស ជាតេ ច ឈាបេ
 ច ជាបាតីតិ ឈានិវិហារក្ខា អាលោកសញ្ញា
 ជាយតីតិ ឈានំ ជិនិច្ឆ័យ ឈាបេតីតិ ឈានំ អ-
 វិក្កេតោ ជាយតីតិ ឈានំ ឧទ្ធព័យ ឈាបេតីតិ
 ឈានំ ធម្មវិក្កានំ ជាយតីតិ ឈានំ វិនិក្ខំ ឈា-
 បេតីតិ ឈានំ ញាណំ ជាយតីតិ ឈានំ អវិជ្ជា
 ឈាបេតីតិ ឈានំ ចាឡដ្ឋំ ជាយតីតិ ឈានំ

១៩. ឆ. ឈាបេតីតិ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

ការមិនមានក្សតានុ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុះផ្លូវក្សតានុ
 ឈ្មោះថាឈាន សភាវៈ កាលកើតឡើង ដុះស្រឡះ (ចាកកិលេស
 ទាំងឡាយ) ឈ្មោះថា ឈានវិហារក្ខុ សភាវៈ កាលដុះ ដុះស្រឡះ
 (ចាកកិលេសទាំងឡាយ) ឈ្មោះថា ឈានវិហារក្ខុ ធម៌ទាំងឡាយ
 កើតឡើង សភាវៈ កាលដុះ (ផ្លូវកិលេសទាំងឡាយ) សភាវៈដឹងផ្លូវ
 កិលេសទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងផង ផ្លូវកិលេសទាំងឡាយដែលបាន
 ផង ឈ្មោះថាឈានវិហារក្ខុ អាលោកសញ្ញា កើតឡើង ឈ្មោះថា
 ឈាន ធម្មជាតិ ដុះផ្លូវចិនចំនុះ ឈ្មោះថាឈាន ការមិនឈឺឆាយ
 កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុះផ្លូវឧទ្ធព័យ ឈ្មោះថាឈាន
 ការកំណត់ផ្លូវធម៌ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុះផ្លូវវិនិក្ខំ
 ឈ្មោះថាឈាន ញាណកើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិដុះផ្លូវ
 អវិជ្ជា ឈ្មោះថាឈាន ចាឡដ្ឋៈ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសង្កេតកថា

អរតិ ឈាបេតីតិ ឈានំ បឋមដ្ឋានំ ជាយតីតិ
ឈានំ ជីវាណំ ឈាបេតីតិ ឈានំ ។ បេ ។
អរហន្តមគ្គោ ជាយតីតិ ឈានំ សព្វក្ខិលេសេ ឈា-
បេតីតិ ឈានំ ជាយន្តោ ធុត្តតីតិ ឈាននិមោក្ខោ
ឈានេន្តោ ធុត្តតីតិ ឈាននិមោក្ខោ ជាយន្តិកំ ចន្ទា
ឈាបេតីតិ កិលេសេ ជាតេ ច ឈាបេ ច ជាតា-
តីតិ ឈាននិមោក្ខោ អយំ ឈាននិមោក្ខោ ។

[១៩២] កាតាមា អនុបាធាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ ។

សិយា ឯកោ អនុបាធាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ នស អ-
នុបាធាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ ហោន្តិ នស អនុបាធាចិត្ត-
ស្ស វិមោក្ខោ ឯកោ អនុបាធាចិត្តស្ស វិមោក្ខោ
ហោតិ វត្ថុវេសេ ច បរិយាយេ ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសង្កេតកថា

ធម្មជាតិផុតនូវសេចក្តីមិនច្រកអរ ឈ្មោះថា ឈាន បឋមដ្ឋាន កើត
ឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិផុតនូវនិរោធមិ ឈ្មោះថាឈាន
។ បេ ។ អរហន្តមគ្គ កើតឡើង ឈ្មោះថាឈាន ធម្មជាតិផុតនូវកិលេស
ទាំងស្រុង ឈ្មោះថាឈាន សភាវៈ កាលកើតឡើង ផុតស្រឡៅ(ចាក
កិលេសទាំងឡាយ) ឈ្មោះថា ឈានវិមោក្ខ សភាវៈ កាលផុត
ផុតស្រឡៅ (ចាកកិលេសទាំងឡាយ) ឈ្មោះថាឈានវិមោក្ខ ធម៌
ទាំងឡាយ កើតឡើង សភាវៈផុត (នូវកិលេសទាំងឡាយ) សភាវៈ
ដឹងនូវកិលេសទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងផង នូវកិលេសទាំងឡាយ
ដែលនាមផង ឈ្មោះថា ឈានវិមោក្ខ នេះ ឈានវិមោក្ខ ។

[១៩២] អនុបាធាចិត្តវិមោក្ខ (ការប្រជុំចិត្តមិនមានសេចក្តីប្រកាន់)

កើតដូចម្តេច ។ អនុបាធាចិត្តវិមោក្ខ ១ បែកចេញជាអនុបាធាចិត្តវិមោក្ខ
១០ អនុបាធាចិត្តវិមោក្ខ ១០ រួមរកជាអនុបាធាចិត្តវិមោក្ខ ១ វិញ
ដោយចរិយាយ ដោយឥណ្ឌាចរិយា ក៏បាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ការវគ្គបិដក

អធិច្ឆន្តាទុបស្សនាញាណំ និមិត្តតោ ឧបាសានា ធុ-
 ត្ថតិ អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា អប្បណិបាតា-
 បស្សនាញាណំ ធលំចិយា ឧបាសានា ធុត្ថតិ
 អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា សុញ្ញតាទុបស្សនាញា-
 ណំ អតិច្ឆេសតោ ឧបាសានា ធុត្ថតិ អនុបា-
 និក្ខស្ស វិមោក្ខា ឯវំ សិយា ឯកោ អនុបា-
 និក្ខស្ស វិមោក្ខា នស អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា
 ហោន្តំ នស អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា ឯកោ
 អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា ហោតិ វត្ថុវសេន ចរិ-
 យាយេន ។ ឬថ អធិច្ឆន្តាទុបស្សនាញាណំ និមិត្តតោ
 ឧបាសានា ធុត្ថតិ អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា
 ។ ឬថ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ អតិច្ឆេស-
 តោ ឧបាសានា ធុត្ថតិ អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោ-
 ក្ខា ឯវំ សិយា ឯកោ អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោ-
 ក្ខា នស អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា ហោន្តំ
 នស អនុបាសនិក្ខស្ស វិមោក្ខា ឯកោ អនុបា-
 និក្ខស្ស វិមោក្ខា ហោតិ វត្ថុវសេន ចរិយាយេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ការវគ្គបិដក

ញាណជាត្រៀនិតារណាយេញ ត្ថវច្ឆន្តិមាធិច្ឆន្ត ផុតស្រឡោត
 ធិច្ឆន្តិមាធិច្ឆន្ត ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះថា អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ
 ញាណជាត្រៀនិតារណាយេញ ត្ថវកាមេនធុត្ថវត្ថុ ផុតស្រឡោត
 ចាកការធុត្ថវត្ថុ ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះថា អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ
 ញាណជាត្រៀនិតារណាយេញ ថាសូន្យ ផុតស្រឡោតការប្រកាន់
 ស្តីត ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់ ឈ្មោះថា អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ។ យ៉ាងនេះ
 ឯង អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ១ ចែកចេញជាអនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ១០ អនុ-
 បាសនិក្ខវិមោក្ខ ១០ រួមគ្នាជាអនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ១ វិញ ដោយបរិយាយ
 ដោយអំណាចវត្ថុ ក៏មាន ។ ញាណជាត្រៀនិតារណាយេញ
 ថាមិនទៀង ក្នុងរូប ផុតស្រឡោតការទៀង ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់
 ឈ្មោះថា អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ។ ថ វ ញាណជាត្រៀនិតារណាយេញ
 ថាសូន្យ ក្នុងរូប ផុតស្រឡោតការប្រកាន់ស្តីត ដែលជាសេចក្តីប្រកាន់
 ឈ្មោះថា អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ។ យ៉ាងនេះឯង អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ១ ចែក
 ចេញជាអនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ១០ អនុបាសនិក្ខវិមោក្ខ ១០ រួមគ្នាជាអនុបា-
 សនិក្ខវិមោក្ខ ១ វិញ ដោយបរិយាយ ដោយអំណាចវត្ថុ ក៏មាន ។

បទដ្ឋាន វិមាត្រា

វេទនា ។ បេ ។ សញ្ញា យ សង្ខារស្ម វិញ្ញា-
 ណា វត្ថុស្មី ។ បេ ។ ជនមរណា អធិប្បាទប-
 ស្សនាញាណំ ធិត្ថតោ ឧបាសាសា ឥត្ថតិ អនុបា-
 នាចិត្តស្ស វិមោក្ខា ។ បេ ។ ជនមរណា(១) សុញ្ញ-
 នាទុបស្សនាញាណំ អភិធម៌វេសតោ ឧបាសាសា ឥត្ថ-
 តិ អនុបានាចិត្តស្ស វិមោក្ខា ឯវ សិយា ឯកោ
 អនុបានាចិត្តស្ស វិមោក្ខា ហោតិ ធម៌ អនុបា-
 នាចិត្តស្ស វិមោក្ខា ហោតិ ធម៌ អនុបានាចិត្តស្ស
 វិមោក្ខា ឯកោ អនុបានាចិត្តស្ស វិមោក្ខា ហោតិ
 វត្ថុវេសន ចរិយាយេន ។

(១៧៣) អធិប្បាទបស្សនាញាណំ កតិហុបាសា-
 នេហិ ឥត្ថតិ ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ កតិហុបាសា-
 នេហិ ឥត្ថតិ អនុបាទុបស្សនាញាណំ កតិហុបា-
 នាទេហិ ឥត្ថតិ ធិត្ថនាទុបស្សនាញាណំ ។ បេ ។

១ ឧ. ជនមរណញាណំ ។

បទដ្ឋាន វិមាត្រា

ញាណាជាត្រៀនតិបារណាយេញ ថាមិនទៀង ក្នុងវេទនា ។ បេ ។ ក្នុង
 សញ្ញា ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ បេ ។ ក្នុងជនមរណា
 ផុតស្រឡះចាកការទៀង ដែលជាសេចក្តីច្រកាន់ ឈ្មោះថាអនុបាទាចិត្ត-
 វិមោក្ខ ។ បេ ។ ញាណាជាត្រៀនតិបារណាយេញ ថាសូន្យ ក្នុងជនមរ-
 ណា ផុតស្រឡះចាកការច្រកាន់ស្តីត ដែលជាសេចក្តីច្រកាន់ ឈ្មោះថា
 អនុបាទាចិត្តវិមោក្ខ ។ យ៉ាងនេះឯង អនុបាទាចិត្តវិមោក្ខ ១ បែកចេញជា
 អនុបាទាចិត្តវិមោក្ខ ១០ អនុបាទាចិត្តវិមោក្ខ ១០ រួមមកជាអនុបាទាចិត្ត-
 វិមោក្ខ ១ វិញ ដោយបរិយាយ ដោយអំណាចវេទន្ត ភីមាណ ។

(១៧៤) ញាណ ជាត្រៀនតិបារណាយេញ ថាមិនទៀង
 ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ ញាណ ជាត្រៀនតិបារណាយេញ
 ថាជាទុក្ខ ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ ញាណ ជាត្រៀនតិបារណា
 យេញ ថាមិនវេទន្ត ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ ញាណ
 ជាត្រៀនតិបារណាយេញ ខ្លីតិបារណាយេញ ថាមិនទៀង ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសង្កេតបិដក

វិភក្តាទុបស្សនាញាណំ ធិរោតាទុបស្សនាញាណំ ប.
 ធិវិស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ អធិវិស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ
 អច្ចរណីហិកាទុបស្សនាញាណំ សុញ្ញកាទុបស្សនា-
 ញាណំ កកិហុតាណាទេហិ ឥទ្ធព៌ ។ អធិប្បាទុប-
 ស្សនាញាណំ កកិហុតាណាទេហិ ឥទ្ធព៌ ទុក្ខាទុប-
 ស្សនាញាណំ ឯកុតាណា ឥទ្ធព៌ អនត្តាទុបស្ស-
 នាញាណំ កកិហុតាណាទេហិ ឥទ្ធព៌ ធិត្ថិកាទុប-
 ស្សនាញាណំ ឯកុតាណា ឥទ្ធព៌ វិភក្តាទុប-
 ស្សនាញាណំ ឯកុតាណា ឥទ្ធព៌ ធិរោតាទុប-
 ស្សនាញាណំ ធិត្ថិកាទុបស្សនាញាណំ ឥទ្ធព៌ ធិវិ-
 ស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ ធិត្ថិកាទុបស្សនាញាណំ ឥទ្ធព៌

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធិសង្កេតបិដក

ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងប្រាសចាកនៈ ញាណ
 ជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងរំលត់ ញាណ ជាត្រៀង
 តិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងលោស់ ញាណជាត្រៀងតិចារណា
 យេញ ខ្លវធម៌ធម៌នាធម៌នុ ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្ល
 ធម៌ធម៌នាធម៌នុ ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ជាស្នូន
 ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ។ ញាណ ជាត្រៀងតិចារណាយេញ
 ជាតិទៀង ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ឬ ញាណជាត្រៀងតិចារណា
 យេញ ជាតិទៀង ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ។ ញាណជាត្រៀងតិច-
 ារណាយេញ ជាតិទៀង ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ឬ ញាណជា
 ត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងឆៀយណាយ ផុតប្រឡូចចាក
 ទុក្ខនា ។ ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងប្រាស
 ចាកនៈ ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ។ ញាណជាត្រៀងតិចារណាយេញ
 ខ្លវធម៌ជាត្រៀងរំលត់ ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ។ ញាណ ជាត្រៀង
 តិចារណាយេញ ខ្លវធម៌ជាត្រៀងលោស់ ផុតប្រឡូចចាកទុក្ខនា ។

ឧបាស្សន្ត វិហារកថា

អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ តីហុតានាទេហិ មុទ្ធពិ
អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណំ ឯកុតានាទា មុទ្ធពិ
សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ តីហុតានាទេហិ មុទ្ធពិ ។

[១៩២] អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ កាតមេហិ
តីហុតានាទេហិ មុទ្ធពិ ។ និដ្ឋុតានាទា សីលព្វតុ-
តានាទា អក្កវាទុតានាទា អនិច្ចាទុបស្សនាញាណំ
ឥមេហិ តីហុតានាទេហិ មុទ្ធពិ ។

ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ កាតមា ឯកុតានាទា
មុទ្ធពិ ។ កាមុតានាទា ទុក្ខាទុបស្សនាញាណំ
ឥមា ឯកុតានាទា មុទ្ធពិ ។

អនត្តាទុបស្សនាញាណំ កាតមេហិ តីហុតា-
នាទេហិ មុទ្ធពិ ។ និដ្ឋុតានាទា សីលព្វតុតានាទា
អក្កវាទុតានាទា អនត្តាទុបស្សនាញាណំ ឥមេហិ
តីហុតានាទេហិ មុទ្ធពិ ។

ឧបាស្សន្ត វិហារកថា

ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ ភូមិមិនាននិមិត្ត ផុតស្រឡះចាក
ទុក្ខាន ឬ ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ ភូមិមិនានការ
កម្មល់ទុក ផុតស្រឡះចាកទុក្ខាន ។ ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ
ជាស្វាមី ផុតស្រឡះចាកទុក្ខាន ឬ ។

[១៩២] ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ ជាមិនទៀង ផុតស្រឡះ
ចាកទុក្ខាន ឬ តើដូចម្តេច ។ ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ
ជាមិនទៀង ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខាន ឬ នេះ គឺ និដ្ឋុតាន ។
សីលព្វតុតាន ។ អក្កវាទុតាន ។ ។

ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ ជាជំនួញ ផុតស្រឡះ ចាក
ទុក្ខាន ។ តើដូចម្តេច ។ ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ ជា
ជំនួញ ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខាន ។ នេះ គឺ កមុតាន ។

ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ ជាមិនមែនខ្លួន ផុតស្រឡះ
ចាកទុក្ខាន ឬ តើដូចម្តេច ។ ញាណជាត្រៀងិតិចារណាយេញ
ជាមិនមែនខ្លួន ផុតស្រឡះ ចាកទុក្ខាន ឬ នេះ គឺ និដ្ឋុតាន ។
សីលព្វតុតាន ។ អក្កវាទុតាន ។ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិសម្ពាសន្ត

ធិត្វិនាទុបស្សនាញាណំ កាគមា ឯកុបាធានា
ឧទ្ធចតិ ។ កាឧបាធានា ធិត្វិនាទុបស្សនាញាណំ
ឥមា ឯកុបាធានា ឧទ្ធចតិ ។

វិរាគាទុបស្សនាញាណំ កាគមា ឯកុបាធានា
ឧទ្ធចតិ ។ កាឧបាធានា វិរាគាទុបស្សនាញាណំ
ឥមា ឯកុបាធានា ឧទ្ធចតិ ។

ធិរោគាទុបស្សនាញាណំ កាគមេហិ ចត្វហុបា-
ធានេហិ ឧទ្ធចតិ ។ កាឧបាធានា ធិដ្ឋតាធានា សី-
លព្វតុបាធានា អន្តរាទុបាធានា ធិរោគាទុបស្សនា-
ញាណំ ឥមេហិ ចត្វហុបាធានេហិ ឧទ្ធចតិ ។

ចដិច្ចស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ កាគមេហិ ចត្វ-
ហុបាធានេហិ ឧទ្ធចតិ ។ កាឧបាធានា ធិដ្ឋតាធានា
សីលព្វតុបាធានា អន្តរាទុបាធានា ចដិច្ចស្សត្តាទុប-
ស្សនាញាណំ ឥមេហិ ចត្វហុបាធានេហិ ឧទ្ធចតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ការិយសម្ពាសន្ត

ញាណាគ្រីធិតិចារណាយេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិយណាយ
ផុតស្រឡះចាក្យុបាធាន ១ រិធិដូចម្ដេច ។ ញាណាគ្រីធិតិចារណា
យេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិយណាយ ផុតស្រឡះ ចាក្យុបាធាន ១
នេះ គឺ កាឧបាធាន ។

ញាណាគ្រីធិតិចារណាយេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិសចាក្យុបាធានៈ
ផុតស្រឡះចាក្យុបាធាន ១ រិធិដូចម្ដេច ។ ញាណាគ្រីធិតិចារ-
ណាយេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិសចាក្យុបាធានៈ ផុតស្រឡះ ចាក្យុបាធាន
១ នេះ គឺ កាឧបាធាន ។

ញាណាគ្រីធិតិចារណាយេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិសតំ ផុត
ស្រឡះ ចាក្យុបាធាន ២ រិធិដូចម្ដេច ។ ញាណាគ្រីធិតិចារណា
យេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិសតំ ផុតស្រឡះ ចាក្យុបាធាន ២ នេះ គឺ
កាឧបាធាន ១ រិធិដូចម្ដេច ១ សីលព្វតុបាធាន ១ អន្តរាទុបាធាន ១ ។

ញាណាគ្រីធិតិចារណាយេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិសាសំ ផុត
ស្រឡះចាក្យុបាធាន ២ រិធិដូចម្ដេច ។ ញាណាគ្រីធិតិចារណា
យេញ ដូរិធិតិគ្រីធិតិសាសំ ផុតស្រឡះចាក្យុបាធាន ២ នេះ គឺ
កាឧបាធាន ១ រិធិដូចម្ដេច ១ សីលព្វតុបាធាន ១ អន្តរាទុបាធាន ១ ។

បញ្ជីរដ្ឋ វិស័យ

អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ កតមេហំ តីហុតាណា-
នេហំ មុទ្ធកិ ។ ធិដ្ឋតាណា(១) សីលព្វតុតាណា
អត្តវាទុតាណា អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ ឥមេហំ
តីហុតាណានេហំ មុទ្ធកិ ។

អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណំ កតមេហំ ឯកុតា-
ណា មុទ្ធកិ ។ កាមុតាណា អប្បណិហិតាទុប-
ស្សនាញាណំ ឥមេហំ ឯកុតាណា មុទ្ធកិ ។

សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ កតមេហំ តីហុតា-
នេហំ មុទ្ធកិ ។ ធិដ្ឋតាណា សីលព្វតុតាណា
អត្តវាទុតាណា សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ ឥមេហំ
តីហុតាណានេហំ មុទ្ធកិ ។

យេវ អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ យេវ អនិមិត្តាទុ-
បស្សនាញាណំ យេវ អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណំ
យេវ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ ឥមាធិ ធីតាវិ
ញាណាធិ តីហុតាណានេហំ មុទ្ធកិ ធិដ្ឋតាណា
សីលព្វតុតាណា អត្តវាទុតាណា ។ យេវ ទុត្តា-
ទុបស្សនាញាណំ យេវ ធិត្ថិតាទុបស្សនាញាណំ

១. ធិដ្ឋតា កត្តាទុបស្សនាញាណំ វិស័យ ។

បញ្ជីរដ្ឋ វិស័យ

ញាណា វាស្រ្យ្រីនិព្វានេយ្យេ ឆ្លុវិច្ឆិមិមនាធិមិត្ត ផុតស្រឡះ
ចាក្យុតា ៣ តិដ្ឋចម្ពេច ។ ញាណា វាស្រ្យ្រីនិព្វានេយ្យេ
ឆ្លុវិច្ឆិមិមនាធិមិត្ត ផុតស្រឡះ ចាក្យុតា ៣ នេះ គឺ
ធិដ្ឋតា ១ សីលព្វតុតា ១ អត្តវាទុតា ១ ។

ញាណា វាស្រ្យ្រីនិព្វានេយ្យេ ឆ្លុវិច្ឆិមិមនាធិមិត្ត ផុត
ស្រឡះចាក្យុតា ១ តិដ្ឋចម្ពេច ។ ញាណា វាស្រ្យ្រីនិព្វានេយ្យេ
ឆ្លុវិច្ឆិមិមនាធិមិត្ត ផុតស្រឡះ ចាក្យុតា ១ នេះ គឺ
កម្ពុតា ។

ញាណា វាស្រ្យ្រីនិព្វានេយ្យេ ថាស្វន្ធ ផុតស្រឡះ ចាក្យុតា
៣ តិដ្ឋចម្ពេច ។ ញាណា វាស្រ្យ្រីនិព្វានេយ្យេ
ថាស្វន្ធ ផុតស្រឡះ ចាក្យុតា ៣ នេះ គឺ ធិដ្ឋតា ១ សីលព្វ-
តុតា ១ អត្តវាទុតា ១ ។

អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណា ១ អនិមិត្តាទុបស្សនាញាណា ១ អនិមិត្តាទុ-
បស្សនាញាណា ១ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណា ១ ញាណា ធានី ២ នេះ
ផុតស្រឡះចាក្យុតា ៣ គឺ ធិដ្ឋតា ១ សីលព្វតុតា ១ អត្ត-
វាទុតា ១ ។ ទុត្តាទុបស្សនាញាណា ១ ធិត្ថិតាទុបស្សនាញាណា ១

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

យេកុ វិភាគាទុបស្សនាញាណំ យេកុ អប្បណិហិតា-
ទុបស្សនាញាណំ ឥហនិ ចត្តារិ ញាណានិ ឯកុចា-
នានា មុទុទ្ធំ កាមុចានានា ។ យេកុ ធិរោតាទុប-
ស្សនាញាណំ យេកុ បដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនាញាណំ
ឥហនិ ទ្វេ ញាណានិ ចត្តាចានានា ធម៌ មុទុទ្ធំ
កាមុចានានា ធិដ្ឋចានានា សីលទុច្ចានានា អត្តក-
មុចានានា អយំ អនុចានាចិក្ខុស្ស វិហាកោ ។

វិហាកុចាយ បឋមភណ្ឌវិ ។

(១៧៨) តំណី ទោ បដិចានិ វិហាកុមុចាចិ
លោកនិយ្យនាយ សីវត្ថុទ្ធំ សព្វសង្ខារេ បរិច្ឆេទ-
បរិដ្ឋេតោ សមនុបស្សនកាយ អនិច្ចតាយ ច
នាគុយា ចិក្ខុសម្បក្ខន្ធកាយ សព្វសង្ខារេសុ ម-
នោសមុត្តរជនកាយ អប្បណិហិតាយ ច នាគុយា
ចិក្ខុសម្បក្ខន្ធកាយ សព្វធម្មេ ចរោ សមនុប-
ស្សនកាយ សុត្តកាយ ច នាគុយា ចិក្ខុសម្បក្ខ-
ន្ធកាយ ឥហនិ តំណី វិហាកុមុចាចិ លោកនិ-
យ្យនាយ សីវត្ថុទ្ធំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

វិភាគាទុបស្សនាញាណ ទ អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណ ទ ញាណ
តាំង ៤ នេះ ឥន្ទ្របទ្យោបទ្យោបទ្យោ ទ តី កាមុចានា ។ ធិរោ-
តាទុបស្សនាញាណ ទ បដិច្ចិស្សត្តាទុបស្សនាញាណ ទ ញាណ
តាំង ៤ នេះ ឥន្ទ្របទ្យោបទ្យោបទ្យោ ៤ តី កាមុចានា ទ ចិដ្ឋុចានា ទ
សីលទុច្ចានា ទ អត្តកមុចានា ទ នេះ អនុចានាចិក្ខុវិហាកុ ។

បចំ វិហាកុចាយ បឋមភណ្ឌវិ ។

(១៧៩) កិច្ចវិហាកុមុចានេ នាន ធម៌ យ៉ាង តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ចេញចាកលោក តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកិរិយាស្មោះទៅនៃចិត្ត ក្នុងអនិមិត្តនាគុ
ព្រោះកិរិយាពិចារណាយេញ ឡើយសង្ខារតាំងពួង ជាតិកិរិយាតំណត់ឡើ
វែងនឹងជាផ្លូវ ទ ដើម្បីកិរិយាស្មោះទៅនៃចិត្តក្នុងអប្បណិហិតនាគុ ព្រោះ
កិរិយាព្យាប័នចិត្តឱ្យកាចហាន ក្នុងសង្ខារតាំងពួង ទ ដើម្បីកិរិយាស្មោះទៅ
នៃចិត្តក្នុងសុត្តនាគុ ព្រោះកិរិយាពិចារណាយេញ ឡើយនៃតាំងពួង
ជាតិចំណែកនៃ ទ នេះ វិហាកុមុចា ធម៌ យ៉ាង តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ចេញចាកលោក ។

[១៤៦] អង្គតួតោ មនសីករោតោ កង្គំ ស.
 ផ្ការ ឧបដ្ឋង្គិ(១) ធុតួតោ មនសីករោតោ កង្គំ
 សផ្ការ ឧបដ្ឋង្គិ អង្គតួតោ មនសីករោតោ កង្គំ
 ឧបដ្ឋង្គិ ។ អង្គតួតោ មនសីករោតោ ទយតោ
 សផ្ការ ឧបដ្ឋង្គិ ធុតួតោ មនសីករោតោ ភយ-
 តោ សផ្ការ ឧបដ្ឋង្គិ អង្គតួតោ មនសីករោតោ
 សត្តតោ សផ្ការ ឧបដ្ឋង្គិ ។

អធិប្បត្តោ ឧបសិករោតោ កីតហុលំ ចិត្តំ
 ហោតិ ទុក្ខតោ ឧបសិករោតោ កីតហុលំ ចិត្តំ
 ហោតិ អនត្តតោ ឧបសិករោតោ កីតហុលំ ចិត្តំ
 ហោតិ ។ អធិប្បត្តោ ឧបសិករោតោ អធិបោក្ខតហុ-
 លំ ចិត្តំ ហោតិ ទុក្ខតោ ឧបសិករោតោ មស្សន្ទ្ធ-
 តហុលំ ចិត្តំ ហោតិ អនត្តតោ ឧបសិករោតោ
 វេទិតហុលំ ចិត្តំ ហោតិ ។

(២៤) កាលប្រយោគាចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង សង្ខារ
 តាំងឡាយ ប្រាគដរឡើងដូចម្ដេច កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាជាទុក្ខ សង្ខារ
 តាំងឡាយ ប្រាគដរឡើងដូចម្ដេច កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន
 សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាគដរឡើងដូចម្ដេច ។ កាលប្រយោគាចរ ធ្វើ
 ទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាគដរឡើង ជាអសំចៅ
 កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាជាទុក្ខ សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាគដរឡើង ជាជា
 អយ កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាគដ
 រឡើង ជាសុខ្យ ។

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ចិត្តច្រើនដោយ
អ្វី កាលលោកធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ ចិត្តច្រើនដោយអ្វី កាល
លោក ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន ចិត្តច្រើនដោយអ្វី ។ កាលប្រ
យោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ចិត្តច្រើនដោយអវិជ្ជា
កាលលោក ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ ចិត្តច្រើនដោយបស្សន្តិ កាល
លោក ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន ចិត្តច្រើនដោយវេទនា ។

អធិទូតោ មនសិករោត្តោ អធិមោក្ខតហុលោ
 កកមិទ្ធិយំ ចដិលភតិ ទុក្ខតោ មនសិករោត្តោ
 ចស្សន្តិកហុលោ កកមិទ្ធិយំ ចដិលភតិ មនុស្សតោ
 មនសិករោត្តោ វេទតហុលោ កកមិទ្ធិយំ ចដិល-
 ភតិ ។ អធិទូតោ មនសិករោត្តោ អធិមោក្ខតហុ-
 លោ សន្និទ្ធិយំ ចដិលភតិ ទុក្ខតោ មនសិករោ-
 ត្តោ ចស្សន្តិកហុលោ សមាធិទ្ធិយំ ចដិលភតិ
 មនុស្សតោ មនសិករោត្តោ វេទតហុលោ ចត្តាទ្ធិយំ
 ចដិលភតិ ។

[១៩៧] អធិទូតោ មនសិករោតោ អធិមោ-
 ក្ខតហុលស្ស កកមិទ្ធិយំ អាធិចកេយ្យំ ហោតិ
 ភាវនាយ កតិទ្ធិយាធិ កន្ធាយាធិ ហោតិ ស-
 ហជាតប្បទ្វយា ហោតិ អញ្ញាមញ្ញាប្បទ្វយា ហោ-
 តិ ធិស្សយប្បទ្វយា ហោតិ សម្បយុត្តប្បទ្វយា
 ហោតិ ឯករសា ហោតិ កេនេកេន ភាវនា
 កោ ភាវតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ ចស្សន្តិ-
 កហុលស្ស កកមិទ្ធិយំ អាធិចកេយ្យំ ហោតិ

ប្រយោគាវចរ កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត ថាមិនទៀង ជាអ្នកច្រើនដោយ
 អធិមោក្ខ កើតបាននូវផ្ត្រៃយដូចម្តេច កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត ថាជាទុក្ខ ជា
 អ្នកច្រើនដោយចស្សន្តិ កើតបាននូវផ្ត្រៃយដូចម្តេច កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត
 ថាមិនមែនខ្លួន ជាអ្នកច្រើនដោយវេទៈ កើតបាននូវផ្ត្រៃយដូចម្តេច ។ ព្រះ
 យោគាវចរ កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត ថាមិនទៀង ជាអ្នកច្រើនដោយអធិមោក្ខ
 វេទកើតបាននូវសន្តិទ្ធិយ កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត ថាជាទុក្ខ ជាអ្នកច្រើនដោយ
 ចស្សន្តិ វេទកើតបាននូវសមាធិទ្ធិយ កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន
 ជាអ្នកច្រើនដោយវេទៈ វេទកើតបាននូវចត្តាទ្ធិយ ។

[១៩៨] កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត ថាមិនទៀង ជាអ្នក
 ច្រើនដោយអធិមោក្ខ កើតផ្ត្រៃយណា ជាអធិចតិ, ក្នុងភាវនា មានផ្ត្រៃយ
 ចំនួន ប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្ត្រៃយជាអធិចតិនោះ តាំងជាសហជាតប្បទ្វយ
 អញ្ញាមញ្ញាប្បទ្វយ ធិស្សយប្បទ្វយ សម្បយុត្តប្បទ្វយ មានកិច្ចតែមួយ
 ភាវនា ដោយអង្គថាដូចម្តេច បុគ្គលណាចម្រើន កាលេវុទ្ធកក្កចិត្ត
 ចិត្ត ថាជាទុក្ខ ជាអ្នកច្រើនដោយចស្សន្តិ កើតផ្ត្រៃយណា ជាអធិចតិ ,

កាវតាយ កាតិដ្ឋ្រិយានិ តទទ្ធយានិ ហោន្តិ សហជា-
 តច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ វិស្ស-
 យច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ សឡយុត្តច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ ឯក-
 វសា ហោន្តិ កោនតោ កាវតា កោ កាវតិ អន្ត-
 តោ មនសិករោតោ វេទនហុលស្ស កាតិដ្ឋ្រិយ-
 កាតិដ្ឋ្រិយេ ហោតិ កាវតាយ កាតិដ្ឋ្រិយានិ តទទ្ធយ-
 ានិ ហោន្តិ សហជាតច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញ-
 ច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ វិស្សយច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ សឡយុ-
 ត្តច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ ឯកវសា ហោន្តិ កោនតោ កា-
 វតា កោ កាវតិ ។ អន្តតោ មនសិករោតោ អន្ត-
 តោកុលហុលស្ស សទ្ធិដ្ឋ្រិយេ កាតិដ្ឋ្រិយេ ហោតិ
 កាវតាយ ចត្តាវដ្ឋ្រិយានិ តទទ្ធយានិ ហោន្តិ
 សហជាតច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ
 វិស្សយច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ សឡយុត្តច្ឆុទ្ធយាន ហោន្តិ
 ឯកវសា ហោន្តិ ឯកវសដ្ឋោ កាវតា យោ
 សមាបដិមនោ សោ កាវតិ ឯកុ ឯតាបដិ-
 មន្តស្ស វដ្ឋ្រិយកាវតា ទុក្ខតោ មនសិករោតោ

ក្នុងការវា មានដ្ឋ្រិយបុគ្គល ប្រព្រឹត្តទៅតាមដ្ឋ្រិយជាគតិបតិៈនោះ តាំង
 ពីសហជាតច្ឆុទ្ធយាន អញ្ញមញ្ញច្ឆុទ្ធយាន វិស្សយច្ឆុទ្ធយាន សឡយុត្តច្ឆុទ្ធយាន
 មានកិច្ចតែមួយ កាវតា ដោយអន្តជាដូចម្តេច បុគ្គលណាចម្រើន កាល
 ព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាទំនើបទទួន ជាអ្នកច្រើនដោយវិទៈ
 តើវដ្ឋ្រិយណា ជាគតិបតិៈ, ក្នុងការវា មានដ្ឋ្រិយបុគ្គល ប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមដ្ឋ្រិយជាគតិបតិៈនោះ តាំងជាសហជាតច្ឆុទ្ធយាន អញ្ញមញ្ញច្ឆុទ្ធយាន
 វិស្សយច្ឆុទ្ធយាន សឡយុត្តច្ឆុទ្ធយាន មានកិច្ចតែមួយ កាវតា ដោយអន្ត
 ជាដូចម្តេច បុគ្គលណាចម្រើន ។ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ជាទំនើបទទួន ជាអ្នកច្រើនដោយអន្តតាម សទ្ធិដ្ឋ្រិយជាគតិបតិៈ, ក្នុងការវា
 មានដ្ឋ្រិយ ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាមដ្ឋ្រិយជាគតិបតិៈនោះ តាំងជាសហជា-
 តច្ឆុទ្ធយាន អញ្ញមញ្ញច្ឆុទ្ធយាន វិស្សយច្ឆុទ្ធយាន សឡយុត្តច្ឆុទ្ធយាន មានកិច្ច
 តែមួយ កាវតា ដោយអន្តជាមានកិច្ចតែមួយ បុគ្គលណាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ត្រូវ បុគ្គលនោះឈ្នះចម្រើន ឬបុគ្គលជាអ្នកប្រតិបត្តិខុស ទំនេរមានការ
 ចម្រើនឡើងវិញ កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាទំនើបទទួន

ស្ម័គ្រចំណង ប្រកាសនាយ ចង្ហាស្រីកម្ពុជា

ចស្សន្ទ៍តាហុលស្ស សនាដ៏ត្រូយ អាតិចតេយ្យ ហោតិ
 កាវតាយ ចត្តាវត្រូយាធិ កន្ទយាធិ ហោត្តិ ស-
 ហជាតច្បូធា ហោត្តិ អញ្ញាច្បូធា ហោត្តិ
 ធិស្សយច្បូធា ហោត្តិ សម្បយុត្តច្បូធា ហោត្តិ
 ឯកាសា ហោត្តិ ឯកាសដ្ឋេន កាវតា យោ ស-
 ម្ពាចដិចន្ទោ សោ កាវតិ នត្ថិ មិច្ឆាចដិចន្ទស្ស
 ឥត្រូយកាវតា អនត្ថតោ មនសិករោតោ វេទតហុ-
 លស្ស ចត្តាវត្រូយ អាតិចតេយ្យ ហោតិ កាវតាយ
 ចត្តាវត្រូយាធិ កន្ទយាធិ ហោត្តិ សហជាតច្បូធា
 ហោត្តិ អញ្ញាច្បូធា ហោត្តិ ធិស្សយច្បូធា
 ហោត្តិ សម្បយុត្តច្បូធា ហោត្តិ ឯកាសា ហោត្តិ
 ឯកាសដ្ឋេន កាវតា យោ សម្ពាចដិចន្ទោ សោ
 កាវតិ នត្ថិ មិច្ឆាចដិចន្ទស្ស ឥត្រូយកាវតា ។

ស្ម័គ្រចំណង ប្រកាសនាយ ចង្ហាស្រីកម្ពុជា

ជាត្ថកាច្រើនដោយចស្សន្ទ៍ សនាដ៏ត្រូយ ជាតិចត្ថិ, កុណិកាវតា ខាន
 ឥត្រូយ ៤ ប្រត្រត្តតោវតាឥត្រូយ ជាតិចត្ថិខាន ខានជាសហ-
 ជាតច្បូធា កញ្ញាច្បូធា ធិស្សយច្បូធា សម្បយុត្តច្បូធា
 ខានកិច្ចតម្លៃ កាវតា ដោយអត្ថជាតិខានកិច្ចតម្លៃ ចុក្កលណាជា
 អ្នកប្រតិបត្តិ ចុក្កលខាន ឈ្មោះថាច្រើន ២ចុក្កលអ្នកប្រតិបត្តិខុស
 មិនខានការច្រើនផ្សេងទៀត កាលព្រះយោធាវចរ ធ្វើទុក្ខកិច្ច
 ជាមិនមែនខុស ជាត្ថកាច្រើនដោយវេទៈ ចត្តាវត្រូយ ជាតិចត្ថិ, កុណិកាវតា
 ខានឥត្រូយ ៤ ប្រត្រត្តតោវតាឥត្រូយជាតិចត្ថិខាន ខានជាសហ-
 តច្បូធា កញ្ញាច្បូធា ធិស្សយច្បូធា សម្បយុត្តច្បូធា ខានកិច្ច
 តម្លៃ កាវតា ដោយអត្ថជាតិខានកិច្ចតម្លៃ ចុក្កលណាជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ត្រូវ ចុក្កលខាន ឈ្មោះថាច្រើន ចុក្កលដែលប្រតិបត្តិខុស មិនខាន
 ការច្រើនផ្សេងទៀត ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

[១៩៨] អធិបតេ ចនសិកេតោ អធិបតេត-
 ហុលស្ស កកម្មត្រ័យំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ ភាវនា-
 យ កកម្មត្រ័យាធិ ឥន្ទ្រយាធិ ហោន្តិ សហជាតច្ច-
 ទ្ធយា ហោន្តិ អញ្ញាញាច្ចទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្ច-
 ទ្ធយា ហោន្តិ សម្មយុត្តច្ចទ្ធយា ហោន្តិ(*) ចដិវេត-
 កាលេ កកម្មត្រ័យំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ ចដិវេត-
 យ កកម្មត្រ័យាធិ ឥន្ទ្រយាធិ ហោន្តិ សហជាតច្ច-
 ទ្ធយា ហោន្តិ អញ្ញាញាច្ចទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្ច-
 ទ្ធយា ហោន្តិ សម្មយុត្តច្ចទ្ធយា ហោន្តិ ឯកាសា
 ហោន្តិ កោដដ្ឋេន ភាវនា កោដដ្ឋេន ចដិវេតោ ។

ធីត្ថតោ ចនសិកេតោ ចស្សន្ទិកហុលស្ស
 កកម្មត្រ័យំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ ភាវនាយ កក-
 ម្មត្រ័យាធិ ឥន្ទ្រយាធិ ហោន្តិ សហជាតច្ចទ្ធយា ហោ-
 ន្តិ អញ្ញាញាច្ចទ្ធយា ហោន្តិ និស្សយច្ចទ្ធយា ហោន្តិ

* ឧ. ឧត្តរេ ឯកាសាយាធិ និស្សនិ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

[១៩៨] កាលប្រយោគាវចរេ ធីត្ថកក្កចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអ្នក
 ប្រើដោយអធិបតេ តើដង្ហែយណា ជាអធិបតី, ក្នុងការនា ដង្ហែយ
 ដ៏ខ្លាំង ប្រព្រឹត្តទៅតាមដង្ហែយជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហជាតច្ចទ្ធយ
 អញ្ញាញាច្ចទ្ធយ និស្សយច្ចទ្ធយ សម្មយុត្តច្ចទ្ធយ (មានកិច្ចតម្កល់),
 ក្នុងកាលជាទីត្រាស់ដឹង តើដង្ហែយណា ជាអធិបតី, ក្នុងការត្រាស់ដឹង
 នាដង្ហែយដ៏ខ្លាំង ប្រព្រឹត្តទៅតាមដង្ហែយ ជាអធិបតីនោះ តាំងជា
 សហជាតច្ចទ្ធយ អញ្ញាញាច្ចទ្ធយ និស្សយច្ចទ្ធយ សម្មយុត្តច្ចទ្ធយ
 មានកិច្ចតម្កល់ ការនា ដោយអង្គជាដូចម្តេច ការត្រាស់ដឹង ដោយ
 អង្គជាដូចម្តេច ។

កាលប្រយោគាវចរេ ធីត្ថក កក្កចិត្ត ជាមិនទៀង ជា
 អ្នកប្រើ ដោយចស្សន្ទិ តើដង្ហែយណា ជាអធិបតី, ក្នុង
 ការនា នាដង្ហែយដ៏ខ្លាំង ប្រព្រឹត្តទៅតាមដង្ហែយ ជាអធិបតី
 នោះ តាំងជាសហជាតច្ចទ្ធយ អញ្ញាញាច្ចទ្ធយ និស្សយច្ចទ្ធយ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោស្តកថា

សម្បយុត្តប្បវត្តយា ហោត្តិ^(១) បដិវេណាលេ កាតមិ-
ន្ត្រ័យំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ បដិវេតាយ កាតិន្ត្រ័យា-
នំ កនទ្ធយានំ ហោត្តិ សហជាតប្បវត្តយា ហោត្តិ
អត្តាមត្តាប្បវត្តយា ហោត្តិ និស្សយប្បវត្តយា ហោត្តិ
សម្បយុត្តប្បវត្តយា ហោត្តិ ឯកាសា ហោត្តិ កោន-
ដ្ឋេន កាវនា កោនដ្ឋេន បដិវេតោ ។

អនត្ថកោ មនសិករោតោ វេទេហុលស្ស កត-
មិន្ត្រ័យំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ កាវនាយ កាតិន្ត្រ័យា-
នំ កនទ្ធយានំ ហោត្តិ សហជាតប្បវត្តយា ហោត្តិ
អត្តាមត្តាប្បវត្តយា ហោត្តិ និស្សយប្បវត្តយា ហោត្តិ
សម្បយុត្តប្បវត្តយា ហោត្តិ បដិវេណាលេ កាតមិន្ត្រ័-
យំ អាធិបតេយ្យំ ហោតិ បដិវេតាយ កាតិន្ត្រ័យានំ
កនទ្ធយានំ ហោត្តិ សហជាតប្បវត្តយា ហោត្តិ អត្តា-
មត្តាប្បវត្តយា ហោត្តិ និស្សយប្បវត្តយា ហោត្តិ សម្ប-
យុត្តប្បវត្តយា ហោត្តិ ឯកាសា ហោត្តិ កោនដ្ឋេន
កាវនា កោនដ្ឋេន បដិវេតោ ។

១ ១ និព្វាន ឯកាសា ហោត្តិ និស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោស្តកថា

សម្បយុត្តប្បវត្តយ (មានកិច្ចកម្ម) , ក្នុងកាលជាទីត្រាស់ដឹង តើផ្អែម
ណា ជាអធិបតី, ក្នុងការត្រាស់ដឹង មានផ្អែមប៉ុន្មាន ប្រព្រឹត្តទៅ
កាមផ្អែមជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហជាតប្បវត្តយ អត្តាមត្តាប្បវត្តយ
និស្សយប្បវត្តយ សម្បយុត្តប្បវត្តយ មានកិច្ចកម្ម កាវនា ដោយអត្ត
ជាដូចម្តេច ការត្រាស់ដឹង ដោយអត្តជាដូចម្តេច ។

កាលត្រាយោភាវចា ធ្វើបុគ្គលចិត្ត ជាមិនវេទន្ត ជាអកាច្រឹម
ដោយវេទៈ តើផ្អែមណា ជាអធិបតី, ក្នុងកាវនា មានផ្អែមប៉ុន្មាន
ប្រព្រឹត្តទៅកាមផ្អែមជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហ-
ជាតប្បវត្តយ អត្តាមត្តាប្បវត្តយ និស្សយប្បវត្តយ សម្បយុត្តប្បវត្តយ (មានកិច្ចកម្ម),
ក្នុងកាលជាទីត្រាស់ដឹង តើផ្អែមណា ជាអធិបតី, ក្នុងការត្រាស់ដឹង
មានផ្អែមប៉ុន្មាន ប្រព្រឹត្តទៅកាមផ្អែមជាអធិបតីនោះ តាំងជាសហ-
ជាតប្បវត្តយ អត្តាមត្តាប្បវត្តយ និស្សយប្បវត្តយ សម្បយុត្តប្បវត្តយ មាន
កិច្ចកម្ម កាវនា ដោយអត្តជាដូចម្តេច ការត្រាស់ដឹង ដោយ
អត្តជាដូចម្តេច ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

អនិច្ចតោ ធនសិកាភោតោ អនិមោក្ខាធម្មស្ស
 សង្ខត្តិយំ អាទិចគេយ្យំ ហោតិ កាវនាយ ចត្តាវគ្គិ-
 យាធំ កន្ទយាធំ ហោត្តិ សហជាតច្ចុយា
 ហោត្តិ អញ្ញាប្បច្ចុយា ហោត្តិ និស្សយច្ចុយា
 ហោត្តិ សម្មយុត្តច្ចុយា ហោត្តិ ចដេវេតកាលេ
 ចត្តាវគ្គិយំ អាទិចគេយ្យំ ហោតិ ចដេវនាយ ចត្តា-
 វគ្គិយាធំ កន្ទយាធំ ហោត្តិ សហជាតច្ចុយា
 ហោត្តិ អញ្ញាប្បច្ចុយា ហោត្តិ និស្សយច្ចុយា
 ហោត្តិ សម្មយុត្តច្ចុយា ហោត្តិ ឯកសា ហោត្តិ
 ឯកសាដ្ឋោ កាវនា ធនស្សដ្ឋោ ចដេវេតា ឯវិ
 ចដេវិជ្ឈន្តាចិ កាវតិ កាវេន្តាចិ ចដេវិជ្ឈតិ ។

ឧត្តតោ ធនសិកាភោតោ ចស្សន្តិកហស្ស
 សភាទិច្ឆិយំ អាទិចគេយ្យំ ហោតិ កាវនាយ ចត្តា-
 វគ្គិយាធំ កន្ទយាធំ ហោត្តិ សហជាតច្ចុយា
 ហោត្តិ អញ្ញាប្បច្ចុយា ហោត្តិ និស្ស-
 យច្ចុយា ហោត្តិ សម្មយុត្តច្ចុយា ហោត្តិ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

កាលព្រមយោនាវចារិទ្ធិទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ជាអនុច្ឆេទដោយ
 អនិមោក្ខ សង្ខត្តិយ ជាអនិច្ចតិ, ក្នុងកាវនា មានវគ្គិយ ៤ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមសង្ខត្តិយជាអនិច្ចតិនោះ តាំងជាសហជាតច្ចុយ អញ្ញាប្ប-
 ច្ចុយ និស្សយច្ចុយ សម្មយុត្តច្ចុយ (មានកិច្ចវិន័យ), ក្នុងកាល
 ជាទីប្រាសដឹង ចត្តាវគ្គិយ ជាអនិច្ចតិ, ក្នុងកាលប្រាសដឹង វគ្គិយ ៤
 រវែងប្រព្រឹត្តទៅតាមចត្តាវគ្គិយ ជាអនិច្ចតិនោះ តាំងជាសហជាតច្ចុយ
 អញ្ញាប្បច្ចុយ និស្សយច្ចុយ សម្មយុត្តច្ចុយ មានកិច្ចវិន័យ
 កាវនា ដោយអនុជាមានកិច្ចវិន័យ កាលប្រាសដឹង ដោយអនុជា
 ឃើញ ។ យ៉ាងនេះក៏ ព្រមយោនាវចាកាលប្រាសដឹង ឈ្មោះថា
 ចច្ឆេទ ក៏បាន កាលចច្ឆេទ ឈ្មោះថាប្រាសដឹង ក៏បាន ។

កាលព្រមយោនាវចា ទ្វេទុកក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ ជាអនុច្ឆេទ
 ដោយចស្សន្តិ សង្ខត្តិយ ជាអនិច្ចតិ, ក្នុងកាវនា មានវគ្គិយ
 ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសង្ខត្តិយ ដែលជាអនិច្ចតិនោះ តាំងជាសហ-
 ជាតច្ចុយ អញ្ញាប្បច្ចុយ និស្សយច្ចុយ សម្មយុត្តច្ចុយ

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកថាកាយស្ស ចង្កីសន្តិកថា

ចង្កីវេទកាលេ ចត្តិទ្រ័យំ អាជិចគេយ្យំ ហោតិ
ចង្កីវេទាយ ចត្តាវិទ្រ័យានិ ឥន្ទ្រយានិ ហោន្តិ
សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អត្តាមត្តាប្បទូយា ហោន្តិ
និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ សឡុយុត្តប្បទូយា ហោន្តិ
ឯករសា ហោន្តិ ឯករសដ្ឋេន កាវតា នស្សនដ្ឋេន
ចង្កីវេទា ឯវិ ចង្កីវេទ្យោចិ កាវតិ កាវត្ថោចិ
ចង្កីវេទ្យតិ ។

អនត្ថតោ មនសិការោតោ វេទកហុលស្ស ចត្តា-
ទ្រ័យំ អាជិចគេយ្យំ ហោតិ កាវតាយ ចត្តាវិទ្រ័យានិ
ឥន្ទ្រយានិ ហោន្តិ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អត្តា-
មត្តាប្បទូយា ហោន្តិ និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ សឡុ-
យុត្តប្បទូយា ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ ចង្កីវេទកាលេ
ចត្តិទ្រ័យំ អាជិចគេយ្យំ ហោតិ ចង្កីវេទាយ ចត្តាវិទ្រ័-
យានិ ឥន្ទ្រយានិ ហោន្តិ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ
អត្តាមត្តាប្បទូយា ហោន្តិ និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកថាកាយ សង្កឹសន្តិកថា

(មានកិច្ចវិធម្មយ), ក្នុងកាលជាវិទ្យាស័ដ៍ ចត្តិទ្រ័យជាអធិបតី, ក្នុង
ការក្រាស់ដី មានវិទ្យា ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចត្តិទ្រ័យជាអធិបតីនោះ
ទាំងជាសហជាតប្បទូយ អត្តាមត្តាប្បទូយ និស្សយប្បទូយ សឡុយុ-
ត្តប្បទូយ មានកិច្ចវិធម្មយ កាវតា ដោយអន្តរាមានកិច្ចវិធម្មយ ការ
ក្រាស់ដី ដោយអន្តរាយេញ ។ យ៉ាងនេះ ព្រះយោគាវចរកាល
ក្រាស់ដី ឈ្មោះជាចម្រើន កំពុង កាលចម្រើន ឈ្មោះថាក្រាស់
ដី កំពុង ។

កាលព្រះយោគាវចរធ្វើខ្លួនក្នុងកិច្ច ចង្កីវេទ្យោចិ ជាអន្តរាយេញដោយ
វេទៈ ចត្តិទ្រ័យជាអធិបតី, ក្នុងកាវតា មានវិទ្យា ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចត្តិទ្រ័យជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទូយ អត្តាមត្តាប្បទូយ និ-
ស្សយប្បទូយ សឡុយុត្តប្បទូយ មានកិច្ចវិធម្មយ, ក្នុងការក្រាស់ដី ចត្តិ-
ទ្រ័យជាអធិបតី, ក្នុងការក្រាស់ដី វិទ្យា ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចត្តិទ្រ័យ
ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បទូយ អត្តាមត្តាប្បទូយ និស្សយប្បទូយ

សឡយុត្តស្សច្ចយា ហោត្តិ ឯកាសោ ហោត្តិ ឯកា-
សដ្ឋេន ភាវិតា ឧស្សនដ្ឋេន បដិវេទា ឯវិ ចជិវិជ្ជា-
ន្តោមិ ភាវិតិ ភាវិន្តោមិ បដិវិជ្ជតិ ។

[១៩៩] អធិដ្ឋតោ មនសិករោតោ កតមិទ្រិយំ
អធិមត្តំ ហោតិ កតមិទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា សធានិ-
ឌុត្តោ^(១) ហោតិ ធុត្ថតោ មនសិករោតោ កតមិទ្រិ-
យំ អធិមត្តំ ហោតិ កតមិទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា
កាយសក្ខិ^(២) ហោតិ អនត្ថតោ មនសិករោតោ
កតមិទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ កតមិទ្រិយស្ស អធិម-
ត្តត្ថា និដ្ឋប្បត្តោ ហោតិ ។ អធិដ្ឋតោ មនសិករោ-
តោ សទ្ធិទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធិទ្រិយស្ស អធិ-
មត្តត្ថា សធានិឌុត្តោ ហោតិ ធុត្ថតោ មនសិករោ-
តោ សមាទិទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សមាទិទ្រិយស្ស
អធិមត្តត្ថា កាយសក្ខិ ហោតិ អនត្ថតោ មនសិ-
ករោតោ ចញ្ញិទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ ចញ្ញិទ្រិយស្ស
អធិមត្តត្ថា និដ្ឋប្បត្តោ ហោតិ ។

១ ឯ. ច. សត្វវិគ្គតោ ។ ២ ឯ. កាយសក្ខិ ។

សឡយុត្តស្សច្ចយា មានកិច្ចវិធម្មយ ភាវិតា ដោយអត្តថាវានកិច្ចវិធម្មយ
កាត្រាស់ដឹង ដោយអត្តថាវេញ ។ យ៉ាងនេះចង ព្រះយោគាវចរ
កាលត្រាស់ដឹង ឈ្មោះថាចរច្រើន កំបុន កាលចរច្រើន ឈ្មោះថា
ត្រាស់ដឹង កំបុន ។

[១៩៩] កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង គេដង្រៀម
ណាដ៏ក្រលែង ព្រះយោគាវចរ ជាសត្វធម្មត្ថ កើតព្រះមានដង្រៀមណា
ដ៏ក្រលែង កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ គេដង្រៀមណា ដ៏ក្រលែង
ព្រះយោគាវចរជាតាយសក្ខិ កើតព្រះមានដង្រៀមណាដ៏ក្រលែង កាល
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន គេដង្រៀមណាដ៏ក្រលែង ព្រះយោគា-
វចរ ជាទិដ្ឋិយ្យត្ថៈ កើតព្រះមានដង្រៀមណាដ៏ក្រលែង ។ កាលព្រះ
យោគាវចរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង សទ្ធិទ្រិយជាគុណជាដ៏ក្រលែង
ព្រះយោគាវចរ ជាសត្វធម្មត្ថ ព្រះមានសទ្ធិទ្រិយដ៏ក្រលែង កាល
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ សមាទិទ្រិយជាគុណជាដ៏ក្រលែង ព្រះ
យោគាវចរ ជាតាយសក្ខិ ព្រះមានសមាទិទ្រិយដ៏ក្រលែង កាល
ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន ចញ្ញិទ្រិយជាគុណជាដ៏ក្រលែង ព្រះ
យោគាវចរ ជាទិដ្ឋិយ្យត្ថៈ ព្រះមានចញ្ញិទ្រិយដ៏ក្រលែង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(២០០) សទ្ធិបាណ្ឌោ អធិបុត្តាភិ(១) សទ្ធាធិបុត្តា

ធុដ្ឋត្តា សច្ចិករោភីតិ(២) កាយសក្ខិ ធុដ្ឋត្តា បន្ទោ-

ភិ ធុដ្ឋប្បត្តោ សទ្ធិបាណ្ឌោ អធិបុត្តាភិ សទ្ធាធិបុត្តា

ឈានស្សី បឋមំ ធុសតិ ចត្តា និរោធំ និព្វានំ ស-

ច្ចិករោភីតិ កាយសក្ខិ ធុត្តា សទ្ធាក សុខោ និ-

រោបោភិ ញាណំ(៣) ហោតិ ធុដ្ឋំ វិនិច្ឆ័យ សច្ចិកាភិ

ធុស្សីកំ ចញ្ញាយាភិ ធុដ្ឋប្បត្តោ យោ ចាយី ធុត្តលោ

សទ្ធាធិបុត្តោ យោ ច កាយសក្ខិ យោ ច ធុដ្ឋប្ប-

ត្តោ សិយា ឥមេ កយោ ធុត្តលោ សទ្ធាធិបុត្តាចិ

កាយសក្ខិចិ ធុដ្ឋប្បត្តាចិ វត្ថុវិសេន ចរិយាយេន ។

១ ២-១, វិទុត្តានំ ។ ២ ៣. សន្តិករោភីតិ ។ ៣ ៤. ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតិសង្កតកថា

(២០០) បុគ្គលកាលវៀ ឈ្មោះថាចុចិត្តសិបំ ហេតុនោ បុគ្គល

នោ ឈ្មោះថាសទ្ធាធិបុត្ត បុគ្គលធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ព្រោះគុណផលខ្ពង់

គាល់ត្រូវហើយ ហេតុនោ បុគ្គលនោ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ បុគ្គល

ដល់ហើយ ព្រោះខ្ពង់ឃើញត្រូវ ហេតុនោ បុគ្គលនោ ឈ្មោះថា

ទិដ្ឋិច្ចត្តៈ បុគ្គលកាលវៀ ចុចិត្តសិបំ ហេតុនោ បុគ្គលនោ

ឈ្មោះថាសទ្ធាធិបុត្ត បុគ្គលគាល់ត្រូវដង់ដូច ឆ្លុយានស្សៈ កាត

ក្រោយទិចធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ ឆ្លុំនិរោច ភីធិព្វាន ហេតុនោ បុគ្គល

នោ ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ ញាណភីធិបុត្តាផលខ្ពង់ឃើញហើយ ដឹង

ច្បាប់ហើយ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ហើយ គាល់ត្រូវហើយ ដោយចញ្ញា

ថា សង្ខារទាំងឡាយជាទុក្ខ និរោធជាសុខ ហេតុនោ បុគ្គលនោ

ឈ្មោះថាទិដ្ឋិច្ចត្តៈ បុគ្គលណា ជាសទ្ធាធិបុត្តក្តី បុគ្គលណា ជា

កាយសក្ខិក្តី បុគ្គលណា ជាទិដ្ឋិច្ចត្តៈក្តី បុគ្គលទាំង ៣ ពួកនេះ

ឈ្មោះថាសទ្ធាធិបុត្ត ក៏បាន ឈ្មោះថាកាយសក្ខិ ក៏បាន ឈ្មោះថា

ទិដ្ឋិច្ចត្តៈ ក៏បាន ដោយអំណាចវិវាទ ដោយចរិយាយ ក៏បាន ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

សិលាភិ កថេតុ សិលា ។ អធិប្បតោ មនសិ-
 ករោតោ សន្និទ្ធិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សន្និទ្ធិយស្ស
 អធិមត្តត្ថា សន្នាធិបុត្តោ ហោតិ ធុត្ថុតោ មនសិក-
 រោតោ សន្និទ្ធិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សន្និទ្ធិយស្ស
 អធិមត្តត្ថា សន្នាធិបុត្តោ ហោតិ អនត្តតោ មនសិក-
 រោតោ សន្និទ្ធិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សន្និទ្ធិយស្ស
 អធិមត្តត្ថា សន្នាធិបុត្តោ ហោតិ ឃិវំ ឥមេ គយោ
 បុគ្គលា សន្និទ្ធិយស្ស វសេន សន្នាធិបុត្តោ ។

ធុត្ថុតោ មនសិករោតោ សមាធិទ្ធិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ សមាធិទ្ធិយស្ស អធិមត្តត្ថា កាយសក្ខិ
 ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ សមាធិទ្ធិយំ អធិ-
 មត្តំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយស្ស អធិមត្តត្ថា កាយសក្ខិ
 ហោតិ អធិប្បតោ មនសិករោតោ សមាធិទ្ធិយំ អធិ-
 មត្តំ ហោតិ សមាធិទ្ធិយស្ស អធិមត្តត្ថា កាយសក្ខិ
 ហោតិ ឃិវំ ឥមេ គយោ បុគ្គលា សមាធិទ្ធិយស្ស
 វសេន កាយសក្ខិ ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

ពាក្យជាតំ ឆាន ឆើតំ មាទ ដូចេត្ត ។ កាលប្រយោគាវចរេទ្ធិបុត្ត
 ក្នុងចិត្ត ជាឆនៈទៀង សន្និទ្ធិយជាគុណជាឆដ៏ក្រៃលែង ប្រយោគាវចរ
 ឈ្មោះជាសន្នាធិបុត្ត ព្រោះមានសន្និទ្ធិយដ៏ក្រៃលែង កាលប្រយោគាវ-
 ចរេទ្ធិបុត្តក្នុងចិត្ត ជាឆនៈទៀង សន្និទ្ធិយជាគុណជាឆដ៏ក្រៃលែង ប្រយោគា-
 វចរជាសន្នាធិបុត្ត ព្រោះមានសន្និទ្ធិយដ៏ក្រៃលែង កាលប្រយោគាវចរេទ្ធិ
 បុត្តក្នុងចិត្ត ជាឆនៈមន្ទុន សន្និទ្ធិយជាគុណជាឆដ៏ក្រៃលែង ប្រយោគា-
 វចរជាសន្នាធិបុត្ត ព្រោះមានសន្និទ្ធិយដ៏ក្រៃលែង បុគ្គលតាំង ឲ្យ ពួក
 នេះ ឈ្មោះជាសន្នាធិបុត្ត ដោយសំណាចនៃសន្និទ្ធិយ យ៉ាងនេះឯង ។

កាលប្រយោគាវចរេទ្ធិបុត្តក្នុងចិត្ត ជាឆនៈទៀង សមាធិទ្ធិយជាគុណ-
 ជាឆដ៏ក្រៃលែង ប្រយោគាវចរជាភាយសក្ខិ ព្រោះមានសមាធិទ្ធិយដ៏
 ក្រៃលែង កាលប្រយោគាវចរ ទ្ធិបុត្តក្នុងចិត្ត ជាឆនៈមន្ទុន ស-
 មាធិទ្ធិយជាគុណជាឆដ៏ក្រៃលែង ប្រយោគាវចរជាភាយសក្ខិ ព្រោះ
 មានសមាធិទ្ធិយដ៏ក្រៃលែង កាលប្រយោគាវចរ ទ្ធិបុត្តក្នុងចិត្ត ជា
 ឆនៈទៀង សមាធិទ្ធិយជាគុណជាឆដ៏ក្រៃលែង ប្រយោគាវចរជាភាយ-
 សក្ខិ ព្រោះមានសមាធិទ្ធិយដ៏ក្រៃលែង បុគ្គលតាំង ឲ្យ ពួកនេះ
 ឈ្មោះជាភាយសក្ខិ ដោយសំណាចនៃសមាធិទ្ធិយ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសង្កាបិដក

អចត្តតោ មចសិករោតោ ចត្តាទ្រិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ ចត្តាទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា និដ្ឋិច្ចត្ថោ ហោ-
 តិ អធិមត្តតោ មចសិករោតោ ចត្តាទ្រិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ ចត្តាទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា និដ្ឋិច្ចត្ថោ ហោ-
 តិ ធុត្តតោ មចសិករោតោ ចត្តាទ្រិយំ អធិមត្តំ
 ហោតិ ចត្តាទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា និដ្ឋិច្ចត្ថោ ហោតិ
 ឯវី ឥវេ តយោ ចុត្តលា ចត្តាទ្រិយស្ស វិសេន
 និដ្ឋិច្ចត្ថោ យោ ចាយំ ចុត្តលោ សទ្ធានិម្មត្តោ
 យោ ច កាយសក្ខី យោ ច និដ្ឋិច្ចត្ថោ ឯវី
 សំយា ឥវេ តយោ ចុត្តលា សទ្ធានិម្មត្តាចិ
 កាយសក្ខីចិ និដ្ឋិច្ចត្ថាចិ វត្ថុវិសេន បរិយាយេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសង្កាបិដក

កាលប្រាយោភាវចនាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ចត្តាទ្រិយ ជា
 គុណជាធីត្រាវេន ប្រាយោភាវចនាចំដួចយូរ៖ ព្រោះមានចត្តាទ្រិយ
 ធីត្រាវេន កាលប្រាយោភាវចនាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ចត្តាទ្រិយ
 ជាគុណជាធីត្រាវេន ប្រាយោភាវចនាចំដួចយូរ៖ ព្រោះមានចត្តាទ្រិយ
 ធីត្រាវេន កាលប្រាយោភាវចនាធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទាន់ ចត្តាទ្រិយ
 ជាគុណជាធីត្រាវេន ប្រាយោភាវចនាចំដួចយូរ៖ ព្រោះមានចត្តាទ្រិយ
 ធីត្រាវេន ចុត្តលទាំង ឈ ក្នុងនេះ ឈ្មោះជាចំដួចយូរ៖ ដោយកំ-
 ណាចនាចត្តាទ្រិយ ។ ចុត្តលណា ជាសទ្ធានិម្មត្តតិ ចុត្តលណា ជា
 កាយសក្ខី ចុត្តលណា ជាចំដួចយូរ៖ ចុត្តលទាំង ឈ ក្នុងនេះ ឈ្មោះ
 ជាសទ្ធានិម្មត្ត កំបុន ឈ្មោះថាកាយសក្ខី កំបុន ឈ្មោះជាចំដួចយូរ៖
 កំបុន ដោយកំណាចនាចត្តា ដោយបរិយាយ កំបុន យ៉ាងនេះដែរ ។

បទដ្ឋកថា វិទេពកថា

យោ ចាយំ បុគ្គលោ សទ្ធានិមុត្តោ យោ ធនាយសត្ថំ យោ ធនិដ្ឋិច្ចត្តោ^(១) អញ្ញោ យេវ សទ្ធានិមុត្តោ អញ្ញោ កាយសត្ថំ អញ្ញោ ធនិដ្ឋិច្ចត្តោ^(២) ។ អធិច្ចតោ មនសិករោតោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា សទ្ធានិមុត្តោ ហោតិ បុព្វតោ មនសិករោតោ សមាធិន្ទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ សមាធិន្ទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា កាយសត្ថំ ហោតិ អធិមត្តតោ មនសិករោតោ បញ្ញាទ្រិយំ អធិមត្តំ ហោតិ បញ្ញាទ្រិយស្ស អធិមត្តត្ថា ធនិដ្ឋិច្ចត្តោ ហោតិ ។ យោ ចាយំ បុគ្គលោ សទ្ធានិមុត្តោ យោ ធនាយសត្ថំ យោ ធនិដ្ឋិច្ចត្តោ សិយា ឯវំ ឥតេ តយោ បុគ្គលា^(៣) អញ្ញោ យេវ សទ្ធានិមុត្តោ អញ្ញោ កាយសត្ថំ អញ្ញោ ធនិដ្ឋិច្ចត្តោ ។

១ ឧ.ឧ.ធន្ទ្រប សិយា ឯវេ តយោ បុគ្គលាធិ វិស្សតិ ។ ២ ឧ.ឧ.ធន្ទ្រប សិយាធិ កថា-
 ក្ខ សិយាធិ វិស្សតិ ។ ៣ ឧ.ឧ. ធន្ទ្រប លទ្ធាវិមុត្តាចំ កាយសត្ថំ វិដ្ឋិច្ចត្តាចំ វត្ថុវិសេស
 បរិយាយោតិ វិស្សតិ ។

បទដ្ឋកថា វិទេពកថា

បុគ្គលណា ជាសទ្ធានិមុត្តត្ថំ បុគ្គលណា ជាកាយសត្ថំ បុគ្គលណា ជាធនិដ្ឋិច្ចត្ថំ (បុគ្គល ឈ ពួកនោះ តែធិមត្ត) ឯសទ្ធានិមុត្តបុគ្គល ដោយឡែក កាយសត្ថំបុគ្គល ដោយឡែក ធនិដ្ឋិច្ចត្ថបុគ្គល ដោយឡែក ។ កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំណុច សទ្ធិន្ទ្រិយ ជាគុណជាអដ្ឋិក្រវល័ត ប្រយោគាវចរ ជាសទ្ធានិមុត្ត ព្រោះមានសទ្ធិន្ទ្រិយដ្ឋិក្រវល័ត កាលប្រយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ សមាធិន្ទ្រិយជាគុណជាអដ្ឋិក្រវល័ត ប្រយោគាវចរ ជាកាយសត្ថំ ព្រោះមានសមាធិន្ទ្រិយដ្ឋិក្រវល័ត កាលប្រយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាចំណុច វេទន្ទ្រ បញ្ញាទ្រិយ ជាគុណជាអដ្ឋិក្រវល័ត ប្រយោគាវចរ ជាធនិដ្ឋិច្ចត្ថៈ ព្រោះមានបញ្ញាទ្រិយដ្ឋិក្រវល័ត ។ បុគ្គលណា ជាសទ្ធានិមុត្តត្ថំ បុគ្គលណា ជាកាយសត្ថំ បុគ្គលណា ជាធនិដ្ឋិច្ចត្ថំ បុគ្គលទាំង ឈ ពួកនោះ (តែធិមត្ត) ឯសទ្ធានិមុត្តបុគ្គល ដោយឡែក កាយសត្ថំបុគ្គល ដោយឡែក ធនិដ្ឋិច្ចត្ថបុគ្គល ដោយឡែក យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

(២០០) អធិទ្ធតោ មនសិករោតោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ
 អធិទ្ធតំ ហោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិមគ្គត្ថា សោភាប-
 ត្តិមក្កំ ចដិលកតំ កេន វុទ្ធតិ សទ្ធានុសារី ទត្តារិទ្ធិ-
 យានំ កមទ្ធយានំ ហោន្តិ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ
 អញ្ញមញ្ញប្បទូយា ហោន្តិ និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ
 សធម្មប្បទូយា ហោន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន
 ទត្ថន្តំ វិនិច្ឆ័យានំ ភាវនា ហោតិ យេ មិ កោចិ
 សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន សោភាបត្តិមក្កំ ចដិលកត្តិ
 សទ្ធិ កេ សទ្ធានុសារីនោ អធិទ្ធតោ មនសិករោ-
 តោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អធិមគ្គំ ហោតិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អធិ-
 មគ្គត្ថា សោភាបត្តិមក្កំ សន្និកាតំ ហោតិ កេន
 វុទ្ធតិ សទ្ធានុសារីនោ ទត្តារិទ្ធិយានំ កមទ្ធយានំ
 ហោន្តិ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្ប-
 ទូយា ហោន្តិ និស្សយប្បទូយា ហោន្តិ សធម្ម-
 ប្បទូយា ហោន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន
 ទត្តារិទ្ធិយានំ ភាវនា ហោន្តិ សុភាវិតានំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្ការិយកថា

(២០១) កាលព្រាហ្មណ៍ភាវនា ធ្វើទុក្ខកង្ខឹម ជាដើម្បី
 សទ្ធិន្ទ្រិយជាគុណជាដើមក្រែង ព្រាហ្មណ៍ភាវនា ទុក្ខកង្ខឹម
 ព្រាហ្មណ៍សទ្ធិន្ទ្រិយជាគុណក្រែង ហេតុនោះ ព្រាហ្មណ៍ភាវនា
 ហៅថា សទ្ធានុសារីបុគ្គល វិនិច្ឆ័យ ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសទ្ធិន្ទ្រិយជាគុណ
 ក្រែងនោះ តាំងជាសហជាតប្បទូយ អញ្ញមញ្ញប្បទូយ និស្សយប្បទូយ
 សធម្មប្បទូយ ការកង្ខឹមវិនិច្ឆ័យតាំង ២ វេទនា ដោយកំណត
 ២សទ្ធិន្ទ្រិយ ព្រោះថា ព្រាហ្មណ៍ភាវនាតាំងឡាយណា ទុក្ខកង្ខឹម
 បុគ្គល ដោយកំណតសទ្ធិន្ទ្រិយ ព្រាហ្មណ៍ភាវនាតាំងស្របនោះ ឈ្មោះ
 ថាសទ្ធានុសារីបុគ្គល កាលព្រាហ្មណ៍ភាវនាធ្វើទុក្ខកង្ខឹម ជាដើម្បី
 សទ្ធិន្ទ្រិយ ជាគុណជាដើមក្រែង ២សោភាបត្តិមក្កំ ជាដើមគ្រា
 យោគាវនានោះ ទុក្ខកង្ខឹមកំណតហើយ ព្រោះថាសទ្ធិន្ទ្រិយជា
 ក្រែងក្រែង ហេតុនោះ លោកហៅថា សទ្ធានុសារីបុគ្គល វិនិច្ឆ័យ ២ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមសទ្ធិន្ទ្រិយជាគុណក្រែងនោះ តាំងជាសហជាតប្បទូយ អញ្ញមញ្ញ
 ប្បទូយ និស្សយប្បទូយ សធម្មប្បទូយ វិនិច្ឆ័យ ២ ជាដើមគ្រា
 យោគាវនានោះទុក្ខកង្ខឹម កំណតហើយ ដោយកំណតសទ្ធិន្ទ្រិយ

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

យេ ហិ កេចិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន សោតាម-
 ភីនលំ សច្ចិកាតា សទ្ធ តេ សទ្ធានិម្មត្តា អនិច្ច-
 តោ មនសិករោតោ សទ្ធិន្ទ្រិយំ អនិម្មតំ ហោតិ
 សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស អនិម្មត្តា សកាណាភិមិក្កំ ធម៌ល-
 ភតិ ។ មេ ។ សកាណាភិមិលំ សច្ចិកាតំ ហោតិ
 អនាភិមិក្កំ ធម៌លភតិ អនាភិមិលំ សច្ចិកាតំ
 ហោតិ អរហត្តមក្កំ ធម៌លភតិ អរហត្តលំ សច្ចិ-
 កាតំ ហោតិ តេន វុច្ចតិ សទ្ធានិម្មត្តោ ធម្មាវន្ទ្រិ-
 យានិ កន្ធទ្វយានិ ហោន្តិ ។ មេ ។ សម្មយុត្តច្ច-
 ទ្វយា ហោន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន ធម្មាវន្ទ្រិយា-
 នំ កាវិភានំ ហោន្តិ សុភាវិភានំ យេ ហិ កេចិ
 សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន អរហត្ថំ សច្ចិកាតា សទ្ធ
 តេ សទ្ធានិម្មត្តា ។

បទដ្ឋកថា វិហារកថា

មួយទៀត ព្រះយោគាវចរតំណែងយណាមួយ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់រឿង
 សោតាមភីនលំ ដោយអំណាចនៃសទ្ធិន្ទ្រិយ ព្រះយោគាវចរតំណែងអស់
 នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធានិម្មត្តបុគ្គល កាលព្រះយោគាវចរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថា
 មិនទៀង សទ្ធិន្ទ្រិយ ជាគុណជាតិដ៏ក្រៃលែង ព្រះយោគាវចរ បាន
 ចំពោះនូវសកាណាភិមិក្ក ព្រោះមានសទ្ធិន្ទ្រិយដ៏ក្រៃលែង ។ មេ ។ ស-
 កាណាភិមិលំ ជាផលនៃព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ
 ព្រះយោគាវចរ បានចំពោះនូវអនាភិមិក្ក ឯអនាភិមិលំ ជាផលនៃ
 ព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រះយោគាវចរបានចំ-
 ពោះនូវអរហត្តមក្ក ឯអរហត្តលំ ជាផលនៃព្រះយោគាវចរនោះ បានធ្វើ
 ឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចរនោះ លោកហៅថា
 សទ្ធានិម្មត្តបុគ្គល ដង្រ្កិយ ៤ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសទ្ធិន្ទ្រិយដ៏ក្រៃលែងនោះ
 ។ មេ ។ ជាសម្មយុត្តច្ចទ្វយំ ដង្រ្កិយ ៤ ជាដង្រ្កិយនៃព្រះយោគាវចរនោះ
 បានអប់រំ អប់រំប្រព្រឹត្តហើយ ដោយអំណាចនៃសទ្ធិន្ទ្រិយ ព្រះយោគា-
 វចរតំណែងយណា បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់រឿងអរហត្ត ដោយអំណាចនៃ
 សទ្ធិន្ទ្រិយ ព្រះយោគាវចរតំណែងអស់នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធានិម្មត្តបុគ្គល ។

(២០២) ទុក្ខតោ ធនសិករោតោ សមាធិជ្រៀយ
 អធិធម៌ ហោតិ សមាធិជ្រៀយស្ស អធិធម៌តោ សោ-
 ភាចត្ថិធម៌ ចដលកតិ ភេទ វុទ្ធិកំ កាយសក្ខិ ធន-
 ត្ថាវជ្រៀយាធិ កង្ខារាធិ ហោតិ សមាធិចក្ខុវិជ្ជា
 ហោតិ អញ្ញាចក្ខុវិជ្ជា ហោតិ វិស្សយចក្ខុវិជ្ជា
 ហោតិ សម្មយុត្តចក្ខុវិជ្ជា ហោតិ សមាធិជ្រៀយស្ស
 វសេន ធម្មតិ វជ្រៀយាធិ កាវចា ហោតិ យេ ហិ
 កេចិ សមាធិជ្រៀយស្ស វសេន សោភាចត្ថិធម៌ ចដ-
 លកតិ សទ្ធវេ តេ កាយសក្ខិ ទុក្ខតោ ធនសិក-
 រោតោ សមាធិជ្រៀយ អធិធម៌ ហោតិ សមាធិជ្រៀយ-
 ស្ស អធិធម៌តោ សោភាចត្ថិធម៌ សច្ចិកតិ ហោតិ
 ។ ចេ ។ សកាណាភិធម៌ ចដលកតិ សកាណាភិធម៌-
 លំ សច្ចិកតិ ហោតិ អនាភិធម៌ ចដលកតិ អនា-
 ភាដលំ សច្ចិកតិ ហោតិ អវហត្ថមតិ ចដលកតិ អ-
 វហត្ថមតិ សច្ចិកតិ ហោតិ ភេទ វុទ្ធិកំ កាយសក្ខិ

(២០២) កាលប្រយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ សមាធិជ្រៀយ
 ជាគុណជាអវិជ្ជា ព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត ព្រះ
 មានសមាធិជ្រៀយអវិជ្ជា ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចារេត្តិ លោក
 ហៅថាកាយសក្ខិច្ចុស្ស ជ្រៀយ ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាមសមាធិជ្រៀយនោះ
 តាំងជាសហជនប្បច្ច័យ អញ្ញាចក្ខុវិជ្ជា វិស្សយចក្ខុវិជ្ជា សម្មយុ-
 ត្តចក្ខុវិជ្ជា កាលចំនួនជ្រៀយ ២ វេទនាដោយអំណាចនៃសមាធិ-
 ជ្រៀយ ព្រោះជាព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយសោភាចត្ថិធម៌
 ដោយអំណាចនៃសមាធិជ្រៀយ ព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត ឈ្មោះថា
 កាយសក្ខិច្ចុស្ស កាលប្រយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ សមា-
 ធិជ្រៀយ ជាគុណជាអវិជ្ជា សោភាចត្ថិធម៌ ជាផលនៃព្រះ
 យោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយសោភាចត្ថិធម៌ ព្រោះមានសមាធិជ្រៀយអវិជ្ជា
 លែង ។ ចេ ។ ព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត ឯសកាណាភិ-
 ធម៌ ជាផលនៃព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយសកាណាភិធម៌ ព្រះ
 យោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយសកាណាភិធម៌ ឯអនាភិធម៌ ជាផលនៃព្រះយោ-
 គាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយអនាភិធម៌ ព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយ
 អនាភិធម៌ ឯអវហត្ថមតិ ជាផលនៃព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយអវហត្ថមតិ ព្រះ
 យោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយអវហត្ថមតិ ឯអវហត្ថមតិ ជាផលនៃព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត បានឡើយ
 អវហត្ថមតិ ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចារេត្តិទុក្ខក្នុងចិត្ត លោកហៅថា កាយសក្ខិច្ចុស្ស

ព្រះបាទ

ព្រះបាទ វិហារបា

ចន្ទានុវិទ្យា ឯ គណៈយា ឯ ហោត្តិ សហជាតច្បង្គយា
 ហោត្តិ អញ្ញមញ្ញប្បង្គយា ហោត្តិ ឯស្បយច្បង្គយា
 ហោត្តិ សម្បយុត្តប្បង្គយា ហោត្តិ សមាធិត្រ័យស្ប
 វិសេន ចន្ទានុវិទ្យា ឯ កាវិកា ឯ ហោត្តិ សុកាវិកា ឯ
 យេ ហិ កោតិ សមាធិត្រ័យស្ប វិសេន អរហន្ត
 សន្និកាសា សព្វេ តេ កាយសក្ខី ។

[២០៣] អនត្ថកោ មនសិករោតោ បញ្ញិត្រ័យំ
 អនិមិត្តំ ហោតិ បញ្ញិត្រ័យស្ប អនិមិត្តត្ថា សោតាច-
 ត្តិមក្ខំ បដិសេសតិ តេន វុទ្ធតិ ធម្មានុសាវី ចន្ទានុវិ-
 ទ្យា ឯ គណៈយា ឯ ហោត្តិ ។ មេ ។ សម្បយុត្តប្បង្គ-
 យា ហោត្តិ ចញ្ញិត្រ័យស្ប វិសេន ចន្ទានុវិ ឥត្រ័យា ឯ
 កាវិកា ហោតិ យេ ហិ កោតិ ចញ្ញិត្រ័យស្ប វិសេ-
 ន សោតាចត្តិមក្ខំ បដិសេសតិ សព្វេ តេ ធម្មានុសា-
 វិយោ អនត្ថកោ មនសិករោតោ បញ្ញិត្រ័យំ អនិម-
 ិត្តំ ហោតិ បញ្ញិត្រ័យស្ប អនិមិត្តត្ថា សោតាចត្តិ-
 មសី សន្និកាសិ ហោតិ តេន វុទ្ធតិ ធម្មានុវិទ្យា

ព្រះបាទ វិហារបា

ឥត្រ័យ ឯ ប្រតិក្កុសោតាមសមាធិត្រ័យដ៏ក្រសែនោះ តាំងជាសហ-
 ជាច្បង្គយ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយ ឯស្បយច្បង្គយ សម្បយុត្តច្បង្គយ
 ឥត្រ័យតាំង ឯ ជាឥត្រ័យដែលព្រះយោគាវចនោះ បានកម្រ អប្ប-
 ប្រតិភាវិយ ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ័យ ព្រះយោគាវចនាំងឡាយ
 ណា បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ឲ្យស្របគ្នា ដោយអំណាចនៃសមាធិត្រ័យ
 ព្រះយោគាវចនាំងស្រស់នោះ ឈ្មោះថា កាយសក្ខីបុគ្គល ។

[២០៤] កាលព្រះយោគាវចន ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន
 ចញ្ញិត្រ័យជាមុណជាដ៏ក្រសែន ព្រះយោគាវចនបានឆ្លុះសោតាចត្តិមក្ខ
 ព្រោះបានចញ្ញិត្រ័យដ៏ក្រសែន ព្រោះហេតុនោះ ព្រះយោគាវចននោះ
 លោកយោគាចត្តិមក្ខសាវ័ច្ឆន្តល ឥត្រ័យ ឯ ប្រតិក្កុសោតាមសមាធិត្រ័យដ៏
 ក្រសែននោះ ។ មេ ។ ជាសម្បយុត្តច្បង្គយ ការកម្រឡើងឥត្រ័យ ឯ តែមន-
 ទាន ដោយអំណាចនៃចញ្ញិត្រ័យ ព្រះយោគាវចនាំងឡាយណា បាន
 ឆ្លុះសោតាចត្តិមក្ខ ដោយអំណាចនៃចញ្ញិត្រ័យ ព្រះយោគាវចនាំងស្រ-
 ស់នោះ ឈ្មោះថា ធម្មានុសាវ័ច្ឆន្តល កាលព្រះយោគាវចន ធ្វើទុកក្នុងចិត្តជា
 មិនមែនខ្លួន ចញ្ញិត្រ័យជាមុណជាដ៏ក្រសែន សោតាចត្តិមក្ខ ជាសេ-
 នីព្រះយោគាវចននោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយ ព្រោះបានចញ្ញិត្រ័យ
 ដ៏ក្រសែន ហេតុនោះ ព្រះយោគាវចននោះ លោកយោគ ធម្មានុវិទ្យា

បទដ្ឋកថា វិចារបទ

ចត្វាវគ្គិយស្ស វសេន ចត្វាវគ្គិយានិ កាវិកានិ ហោ.
ន្តិ សុកាវិកានិ យេ ហិ កេចិ ចត្វាវគ្គិយស្ស វសេ-
ន អរហន្តំ សច្ចកតា សាទ្ធ កេ ធិដ្ឋិច្ចត្តា ។

[២១២] យេ ហិ កេចិ ធិដ្ឋិច្ចត្តំ កាវិកា ក
កាវេន្តិ ក កាវិស្សន្តិ ក អនិកតា ក អនិកច្ចន្តិ ក
អនិកមិស្សន្តិ ក ចត្វា ក ចាបុណ្ណន្តិ ក ចាបុណ្ណ-
ស្សន្តិ ក ចដិលទ្វា ក ចដិលកន្តិ ក ចដិលកិស្ស-
ន្តិ ក ចដិវិទ្យា ក ចដិវិជ្ជន្តិ ក ចដិវិជ្ជស្សន្តិ ក
សច្ចកតា ក សច្ចកកេន្តិ ក សច្ចកាវិស្សន្តិ ក
ធម្មតា ក ធម្មន្តិ ក ធម្មស្សន្តិ ក វសិច្ចត្តា
ក ចាបុណ្ណន្តិ ក ចាបុណ្ណស្សន្តិ ក ចាវចិច្ចត្តា
ក ចាបុណ្ណន្តិ ក ចាបុណ្ណស្សន្តិ ក វេសារជ្ជិច្ចត្តា
ក ចាបុណ្ណន្តិ ក ចាបុណ្ណស្សន្តិ ក សាទ្ធ កេ ស-
ទ្ធិវគ្គិយស្ស វសេន សទ្ធានិច្ចត្តា សទ្ធានិវគ្គិយស្ស
វសេន កាយសក្កំ ចត្វាវគ្គិយស្ស វសេន ធិដ្ឋិច្ចត្តា

បទដ្ឋកថា វិចារបទ

ឧដ្ឋិយ ៤ ជាឧដ្ឋិយគឺព្រះយោគាវចរទាំងនោះបានអប់រំ អប់រំច្រើនហើយ
ដោយអំណាចនៃចត្វាវគ្គិយ ព្រះយោគាវចរទាំងឡាយណា បានធ្វើឱ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវព្រះអរហន្ត ដោយអំណាចនៃចត្វាវគ្គិយ ព្រះយោគាវចរ
ទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិច្ចត្តា ។

[២១២] ពួកព្រះយោគាវចរណាមួយ បានអប់រំហើយក្តី កំពុង
អប់រំក្តី ទីតាំងអប់រំក្តី ខ្លះនេក្ខម្ម បានប្រាសដីដីហើយក្តី កំពុងប្រាសដីដីក្តី
ទីតាំងប្រាសដីដីក្តី (ខ្លះនេក្ខម្ម) បានដល់ហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី ទីតាំងដល់ក្តី
(ខ្លះនេក្ខម្ម) បានហើយក្តី កំពុងបានក្តី ទីតាំងបានក្តី (ខ្លះនេក្ខម្ម) ចាត់ចុះ
ហើយក្តី កំពុងចាត់ចុះក្តី ទីតាំងចាត់ចុះក្តី (ខ្លះនេក្ខម្ម) បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
ហើយក្តី កំពុងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ក្តី ទីតាំងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ក្តី (ខ្លះនេក្ខម្ម)
បានរាល់គ្រប់ហើយក្តី កំពុងរាល់គ្រប់ក្តី ទីតាំងរាល់គ្រប់ក្តី (ខ្លះនេក្ខម្ម)
បានដល់នូវការស្តាប់ហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី ទីតាំងដល់ក្តី (ខ្លះការស្តាប់ក្តី
នេក្ខម្ម) ដល់នូវការឆ្លើយហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី ទីតាំងដល់ក្តី (ខ្លះនេក្ខម្មធាតុ)
ដល់ហើយនូវសេចក្តីត្រឡប់ក្តី កំពុងដល់ក្តី ទីតាំងដល់ក្តី (ខ្លះសេចក្តីត្រឡប់)
ក្នុងនេក្ខម្ម) ព្រះយោគាវចរទាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសក្កាធិច្ចត្ត
ដោយអំណាចនៃចត្វាវគ្គិយ ឈ្មោះថាកាយសក្កំ ដោយអំណាចនៃ
សទ្ធាវគ្គិយ ឈ្មោះថាទិដ្ឋិច្ចត្តា ដោយអំណាចនៃចត្វាវគ្គិយ ។

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្ហាសង្កេតនា

(២០៨) យេ ហិ កេចិ អន្យាចាធំ ។ ចេ ។
 អាលោកសត្តិ អវិក្កោចិ ចន្ទវេញាធំ ញាណំ ចាមុដ្ឋំ
 ចម្រងដ្ឋានំ ទុកិយដ្ឋានំ អកិយដ្ឋានំ ចកុកុដ្ឋានំ កា-
 តាសាធិញ្ញាយកមសមាចត្តិ វិញ្ញាណញ្ញាយកមសមា-
 ចត្តិ អាកិក្ខញ្ញាយកមសមាចត្តិ នៅសញ្ញាចាសញ្ញា-
 យកមសមាចត្តិ អនិច្ចាទុបស្សនំ ទុក្ខាទុបស្សនំ អ-
 នត្តាទុបស្សនំ និព្វិនាទុបស្សនំ វិភកាទុបស្សនំ និរោ-
 តាទុបស្សនំ ចដិទិស្សត្តាទុបស្សនំ ឧយាទុបស្សនំ
 វេយាទុបស្សនំ វិចារិណាទុបស្សនំ អនិមិត្តាទុបស្សនំ
 អច្យណិច្ចិតាទុបស្សនំ សុញ្ញតាទុបស្សនំ អនិច្ចញ្ញា-
 ចន្ទវិបស្សនំ យថាភូតញ្ញាណធស្សនំ អាជីនកំទុបស្ស-
 នំ ចដិសង្ខាទុបស្សនំ វិដ្ឋនាទុបស្សនំ សោតាមគ្គិម-
 ក្កំ សកាតាមគ្គិមក្កំ អនាតាមគ្គិមក្កំ អរហត្តមក្កំ ។

យេ ហិ កេចិ ចន្ទារោ សកិច្ចដ្ឋានេ
 ចន្ទារោ សុច្ឆត្យនារោ វគ្គារោ សន្តិចារោ

សុត្តន្តបិដក ប្បករណីយស្ស ចង្ហាសង្កេតនា

(២០៩) ពួកព្រះយោគាវចារណមួយ (អចរិហិយក្កំ កំពុងអចរិក្កំ
 នឹងអចរិក្កំ) ឡូអន្យាចា ។ ចេ ។ ឡូអាលោកសញ្ញា សេចក្តីមិនរាយ
 រាយ កាតំណាងចមិ ញាណ បាមុដ្ឋៈ ចម្រងដ្ឋាន ទុកិយដ្ឋាន អកិ-
 យដ្ឋាន ចកុកុដ្ឋាន កាតាសាធិញ្ញាយកមសមាចត្តិ វិញ្ញាណញ្ញាយកម-
 សមាចត្តិ អាកិក្ខញ្ញាយកមសមាចត្តិ នៅសញ្ញាចាសញ្ញាញ្ញាយកមសមា-
 ចត្តិ អនិច្ចាទុបស្សនា ទុក្ខាទុបស្សនា អនត្តាទុបស្សនា និព្វិនាទុបស្សនា
 វិភកាទុបស្សនា និរោតាទុបស្សនា ចដិទិស្សត្តាទុបស្សនា ឧយាទុបស្សនា
 វេយាទុបស្សនា វិចារិណាទុបស្សនា អនិមិត្តាទុបស្សនា អច្យណិច្ចិ-
 តាទុបស្សនា សុញ្ញតាទុបស្សនា អនិច្ចញ្ញាចន្ទវិបស្សនា យថាភូតញ្ញា-
 ណធស្សនៈ កាជីនកំទុបស្សនា ចដិសង្ខាទុបស្សនា វិដ្ឋនាទុបស្សនា
 សោតាមគ្គិមក្កំ សកាតាមគ្គិមក្កំ អនាតាមគ្គិមក្កំ អរហត្តមក្កំ ។

ពួកព្រះយោគាវចារណា (បាទអចរិហិយក្កំ កំពុងអចរិក្កំ នឹង
 អចរិក្កំ) ឡូសកិច្ចដ្ឋានទាំង ៤ សុច្ឆត្យនាទាំង ៤ វគ្គទាំង ៤

បញ្ចក្ខន្ធ វិចារកថា

ចត្វាស្រ្តិយាធិ ចត្វា តាសាធិ សត្ត កោដ្ឋ្យន្ត្រ អរិយ
អដ្ឋង្គិកំ មក្ខំ យេ ហិ កោធិ អដ្ឋ វិចារកោ ភាវិតា
វា ភាវេន្ត្រ វា ភាវិស្សន្ត្រ វា អធិតតា វា អធិតត្ថន្ត្រ
វា អធិតតិស្សន្ត្រ វា មត្តា វា ចាបុណ្ណន្ត្រ វា ចាបុ-
ណ្ណិស្សន្ត្រ វា ចដិលទ្វា វា ចដិលតន្ត្រ វា ចដិលតិ-
ស្សន្ត្រ វា ចដិវិទ្វា វា ចដិវិជ្ឈន្ត្រ វា ចដិវិជ្ជិស្សន្ត្រ
វា សច្ចិតតា វា សច្ចិតតេន្ត្រ វា សច្ចិតភិស្សន្ត្រ វា
ដស្សិតា វា ដស្សន្ត្រ វា ដស្សិស្សន្ត្រ វា វសិច្ឆតា
វា ចាបុណ្ណន្ត្រ វា ចាបុណ្ណិស្សន្ត្រ វា ចាវចិច្ឆតា
វា ចាបុណ្ណន្ត្រ វា ចាបុណ្ណិស្សន្ត្រ វា វេសាវដ្ឋច្ឆតា
វា ចាបុណ្ណន្ត្រ វា ចាបុណ្ណិស្សន្ត្រ វា សទ្ធ កេ
សទ្ធិន្ត្រិយស្ស វសេន សទ្ធាធិបុត្តា សទាធិន្ត្រិយ-
ស្ស វសេន កាយសត្វិ ចត្វាស្រ្តិយស្ស វសេន
ធិន្ត្រិយស្ស ។

បញ្ចក្ខន្ធ វិចារកថា

វន្ត្រិយតាំង ៨ ពលៈតាំង ៨ កោដ្ឋ្យន្ត្រតាំង ៧ មន្ត្រប្រកបដោយអង្គ ៨
ដ៏ប្រសើរ ពួកគ្រូយោគាវចនាណាមួយ បានអប់រំហើយក្តី កំពុងអប់រំក្តី និង
អប់រំក្តី ឲ្យវិចារកថាតាំង ៨ បានប្រាសដឹងហើយក្តី កំពុងប្រាសដឹងក្តី
និងប្រាសដឹងក្តី (ឲ្យវិចារកថាតាំង ៨) ដល់ហើយក្តី កំពុងដល់ក្តី និងដល់
ក្តី (ឲ្យវិចារកថាតាំង ៨) បានហើយក្តី កំពុងបានក្តី និងបានក្តី (ឲ្យវិចារកថា
តាំង ៨) ចាត់ចូលហើយក្តី កំពុងចាត់ចូលក្តី និងចាត់ចូលក្តី (ឲ្យវិចារកថា
តាំង ៨) ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយក្តី កំពុងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ក្តី និងធ្វើឲ្យ
ដាក់ច្បាស់ក្តី (ឲ្យវិចារកថាតាំង ៨) ពាល់ត្រូវហើយក្តី កំពុងពាល់ត្រូវក្តី
និងពាល់ត្រូវក្តី (ឲ្យវិចារកថាតាំង ៨) ដល់ហើយឲ្យការស្តាប់ក្តី កំពុងដល់
ក្តី និងដល់ក្តី (ឲ្យការស្តាប់ក្តីវិចារកថាតាំង ៨) ដល់ហើយឲ្យបាមីក្តី
កំពុងដល់ក្តី និងដល់ក្តី (ឲ្យបាមីក្តីវិចារកថាតាំង ៨) ដល់ហើយឲ្យ
សេចក្តីត្រូវក្តី កំពុងសេចក្តីត្រូវក្តី និងសេចក្តីត្រូវក្តី (ឲ្យសេចក្តីត្រូវក្តីវិចារកថា
តាំង ៨) គ្រូយោគាវចនាតាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធាធិបុត្ត ដោយ
កំណាចនៃសទ្ធិន្ត្រិយ ឈ្មោះថាកាយសត្វិ ដោយកំណាចនៃសទាធិន្ត្រិយ
ឈ្មោះថាធិន្ត្រិយស្ស ដោយកំណាចនៃចត្វាស្រ្តិយ ។

ឧបទ្ទវេនីយា ទ្យានិកាយស្ស បដិសន្ធិតាឡា

(២០៦) យេ ហិ កេចិ ធម្មសេន្ធ ចដិសន្ធិនា
ចត្តា វា ចាបុណ្ណំ វា ចាបុណិស្សន្តំ វា ។ ចេ ។
សព្វេ កេ សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន សម្មាធិបុត្តា ស-
មាធិន្ទ្រិយស្ស វសេន កាយសក្ខី ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស
វសេន ធិដ្ឋិច្ចត្តា ។

យេ ហិ កេចិ ធីសេន្ធ វិជ្ជា ចដិវិជ្ជា វា
ចដិវិជ្ជន្តំ វា ចដិវិជ្ជស្សន្តំ វា ។ ចេ ។ សព្វេ កេ
សទ្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន សម្មាធិបុត្តា សមាធិន្ទ្រិយ-
ស្ស វសេន កាយសក្ខី ចក្ខុន្ទ្រិយស្ស វសេន
ធិដ្ឋិច្ចត្តា ។

យេ ហិ កេចិ ធីសេន្ធ សិក្ខា សិក្ខិតា វា
សិក្ខន្តំ វា សិក្ខិតស្សន្តំ វា សន្តិកតា វា សន្តិ-
ការេន្តំ វា សន្តិការិស្សន្តំ វា ផស្សិតា វា ផស្សន្តំ
វា ផស្សិតស្សន្តំ វា វសិច្ចត្តា វា ចាបុណ្ណំ វា

ឧបទ្ទវេនីយា ទ្យានិកាយ បដិសន្ធិតាឡា

(២០៦) ពួកព្រះយាយាតាវចរណាមួយ បានដល់ហើយក្តី កំពុង
ដល់ក្តី ដឹងដល់ក្តី ខ្ញុំបដិសន្ធិតាតាំង ៤ ។ ចេ ។ ព្រះយាយាតា-
វចរតាំងអស់នោះ ឈ្មោះថា សម្មាធិបុត្ត ដោយអំណាចនៃសទ្ធិន្ទ្រិយ
ឈ្មោះថាកាយសក្ខី ដោយអំណាចនៃសមាធិន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្ចត្តា
ដោយអំណាចនៃចក្ខុន្ទ្រិយ ។

ពួកព្រះយាយាតាវចរណាមួយ ពាក់ខ្នុរហើយក្តី កំពុងពាក់ខ្នុរក្តី ដឹង
ពាក់ខ្នុរក្តី ខ្ញុំវិជ្ជាតាំង ៣ ។ ចេ ។ ព្រះយាយាតាវចរ តាំងអស់នោះ
ឈ្មោះថាសម្មាធិបុត្ត ដោយអំណាចនៃសទ្ធិន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាកាយសក្ខី
ដោយអំណាចនៃសមាធិន្ទ្រិយ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្ចត្តា ដោយអំណាច
នៃចក្ខុន្ទ្រិយ ។

ពួកព្រះយាយាតាវចរណាមួយ សិក្សាហើយក្តី កំពុងសិក្សាក្តី ដឹង
សិក្សាក្តី ខ្ញុំសិក្ខាតាំង ៣ ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ហើយក្តី កំពុងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ក្តី
ដឹងធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ក្តី (ខ្ញុំសិក្ខាតាំង ៣) គាល់ត្រូវហើយក្តី កំពុងគាល់
ត្រូវក្តី ដឹងគាល់ត្រូវក្តី (ខ្ញុំសិក្ខាតាំង ៣) ដល់ហើយខ្ញុំការស្តាប់ក្តី

បទដ្ឋកថា

ចាតុណ្ហស្សន្តិ វា ចាតុណ្ហស្សន្តិ វា ចាតុណ្ហស្សន្តិ វា
ចាតុណ្ហស្សន្តិ វា វេសាវជ្ជស្សន្តិ វា ចាតុណ្ហស្សន្តិ វា
ចាតុណ្ហស្សន្តិ វា សទ្ធិ តេ សទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន
សទ្ធិចិត្តស្ស សទ្ធិចិត្តស្ស វសេន កាយសក្ខី
ចិត្តត្រ័យស្ស វសេន ធិដ្ឋិច្ចត្តា ។

យេ ហិ កោចិ ទុក្ខំ បរិចារន្តិ សទ្ធិយំ
មជ្ជន្តិ ធិរោចំ សទ្ធិកោរន្តិ មក្ខំ កាវេន្តិ សទ្ធិ
តេ សទ្ធិត្រ័យស្ស វសេន សទ្ធិចិត្តស្ស សទ្ធិចិត្ត-
ត្រ័យស្ស វសេន កាយសក្ខី ចិត្តត្រ័យស្ស វសេន
ធិដ្ឋិច្ចត្តា ។

(២០៧) កតិហាការេហិ សទ្ធិច្បដិវេនោ ហោ-
តិ កតិហាការេហិ សទ្ធិចិត្ត ចជិវិជ្ឈតិ ។ ចត្វហា-
ការេហិ សទ្ធិច្បដិវេនោ ហោតិ ចត្វហាការេហិ
សទ្ធិចិត្ត ចជិវិជ្ឈតិ ទុក្ខសទ្ធិ បរិក្ខាបដិវេនិ ចជិវិជ្ឈតិ

បទដ្ឋកថា

កំពុងដល់ក្តី ឆឹងដល់ក្តី (ខ្ញុំការក្តីក្នុងស្ថានានី ធម៌) ដល់ហើយខ្ញុំ
បារមីក្តី កំពុងដល់ក្តី ឆឹងដល់ក្តី (ខ្ញុំបារមីក្នុងស្ថានានី ធម៌) ដល់ហើយ
ខ្ញុំសេចក្តីក្លៀវក្លា កំពុងដល់ក្តី ឆឹងដល់ក្តី (ខ្ញុំសេចក្តីក្លៀវក្លាក្នុងស្ថាន-
ានី ធម៌) ព្រះយោគាវចរនាំដល់នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធិចិត្ត ដោយ
កំណត់សេចក្តីថ្លែង ឈ្មោះថាកាយសក្ខី ដោយកំណត់សេចក្តីថ្លែង
ឈ្មោះថាចិត្តច្បុះ ដោយកំណត់សេចក្តីថ្លែង ។

ពួកព្រះយោគាវចរណាមួយ កំណត់ដឹងខ្ញុំខ្ញុំ លះបង់ខ្ញុំសទ្ធិយំ
ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាប់ស្តីនិរោធិ កថាវិជ្ជា ព្រះយោគាវចរនាំដល់នោះ
ឈ្មោះថាសទ្ធិចិត្ត ដោយកំណត់សេចក្តីថ្លែង ឈ្មោះថាកាយសក្ខី
ដោយកំណត់សេចក្តីថ្លែង ឈ្មោះថាចិត្តច្បុះ ដោយកំណត់សេចក្តី
ថ្លែង ។

(២០៧) ការព្រាស់ដឹងខ្ញុំសទ្ធិ: ដោយការក្តីខ្លាចយ៉ាង បុគ្គល
ព្រាស់ដឹង ខ្ញុំសទ្ធិ: ដោយការក្តីខ្លាចយ៉ាង ។ ការព្រាស់ដឹងខ្ញុំ
សទ្ធិ: ដោយការ ២ យ៉ាង បុគ្គលព្រាស់ដឹងខ្ញុំសទ្ធិ: ដោយការ-
ការ ២ យ៉ាង ព្រាស់ដឹង ខ្ញុំខ្ញុំសទ្ធិ ដែលជាចិញ្ចាបដិវេន ១

សុត្តន្តបិដក បុរាណសាស្ត្រ បដិសន្ធិកថា

សមុទយសន្ធិ ចហានច្បងវេទំ ចដិវជ្ឈតិ ឯរោទសន្ធិ
សន្ធិកវិយាចដិវេទំ ចដិវជ្ឈតិ ចក្កសន្ធិ កាវចាចដិវេ-
ទំ ចដិវជ្ឈតិ ឥវេហិ ឧត្តហានកាវេហិ សទ្ធច្បងវេទោ
ហោតិ ឥវេហិ ឧត្តហានកាវេហិ សទ្ធាចំ ចដិវជ្ឈត្តោ
សន្ធិន្ទ្រិយស្ស វសេន សទ្ធាចំឧត្តោ សមាទិន្ទ្រិយ-
ស្ស វសេន កាយសត្វិ ចន្ទ្រិយស្ស វសេន
ធិដ្ឋិច្បត្តោ ។

កាតិហានកាវេហិ សទ្ធច្បងវេទោ ហោតិ កាតិ-
ហានកាវេហិ សទ្ធាចំ ចដិវជ្ឈតិ ។ ឧវហានកា-
វេហិ សទ្ធច្បងវេទោ ហោតិ ឧវហានកាវេហិ សទ្ធា-
ចំ ចដិវជ្ឈតិ ឧត្តសន្ធិ ចវិញ្ញាចដិវេទំ ចដិវ-
ជ្ឈតិ សមុទយសន្ធិ ចហានច្បងវេទំ ចដិវ-
ជ្ឈតិ ឯរោទសន្ធិ សន្ធិកវិយាចដិវេទំ ចដិវជ្ឈតិ

សុត្តន្តបិដក បុរាណសាស្ត្រ បដិសន្ធិកថា

ប្រាសជីវី ឡូសមុទយសន្ធិ វេលជាចហានច្បងវេទ ១ ប្រាសជីវី ឡូ
ឯរោទសន្ធិ វេលជាសន្ធិកវិយាចដិវេទ ១ ប្រាសជីវី ឡូឧត្តសន្ធិ វេល
ជាភាវនាចដិវេទ ១ នេះឯង ការប្រាសជីវីឡូសន្ធិ ដោយភក្កា ៤
យ៉ាង នេះឯង បុគ្គលកាលប្រាសជីវីឡូសន្ធិ ដោយភក្កា ៤ យ៉ាង
វេលាឆ្មោះជាសទ្ធាចំឧត្ត ដោយអំណាចនៃសន្ធិន្ទ្រិយ ឆ្មោះថាកាយសត្វិ
ដោយអំណាចនៃសមាទិន្ទ្រិយ ឆ្មោះថាទិដ្ឋិច្បត្តា ដោយអំណាចនៃ
ចន្ទ្រិយ ។

ការប្រាសជីវី ឡូសន្ធិ ដោយភក្កាប៉ុន្មានយ៉ាង បុគ្គល
ប្រាសជីវីឡូសន្ធិតាំងឡើយ ដោយភក្កាប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ការប្រាស
ជីវីឡូសន្ធិ ដោយភក្កា ៤ យ៉ាង បុគ្គលប្រាសជីវី ឡូសន្ធិ
តាំងឡើយ ដោយភក្កា ៤ យ៉ាង គឺ ប្រាសជីវី ឡូឧត្តសន្ធិ វេល
ជាចវិញ្ញាចដិវេទ ១ ប្រាសជីវី ឡូសមុទយសន្ធិ វេលជាចហាន-
ច្បងវេទ ១ ប្រាសជីវី ឡូឯរោទសន្ធិ វេលជាសន្ធិកវិយាចដិវេទ ១

បទដ្ឋាន វិស័យសាសនា

មគ្គសង្ខារ កាវចាចដេវតា ចដិវិជ្ជកំ មគ្គសង្ខារំ^(១) កា-
 វចាចដេវតា^(២) ឆ សត្វធម្មាទំ បរិញ្ញាចដេវតា ឆ
 សត្វសង្ខារទំ បរិញ្ញាចដេវតា ឆ សត្វកុសលា-
 ទំ^(៣) កាវចាចដេវតា ឆ ចតុទ្ធិ មគ្គាទំ សង្ខារិ-
 យាចដេវតា ឆ ធិរាជស្ស ឥន្ទេហិ ធរណគារេ-
 ហិ សត្វច្បដេវតា ហោតិ ឥន្ទេហិ ធរណគារេ-
 ហិ សត្វាទំ ចដិវិជ្ជត្តោ សង្ខត្រ័យស្ស វិសេន
 សទ្ធាចឡត្តោ សទ្ធាច្រ័យស្ស វិសេន កាយសក្ខិ
 ចត្តាច្រ័យស្ស វិសេន ធិដ្ឋិត្តោ ។

ឧបាយកលាធិ ។

១ មគ្គសង្ខារ យសិសេសោ មញ្ញោ ។ ២ ឆ. ករិក្កាចដិវតោ ។ ៣ ឆ. ឆ. សត្វកុសល-
 ទំ ។

បទដ្ឋាន វិស័យសាសនា

ប្រាសដីនី ឆុវស្កុសច្ចុ វេលាភាវចាចដេវតា ។ ការប្រាសដីនីដោយកិរិយា
 អប្បន្តវេទនាទំ (កាវចាចដេវតា) ។ ការប្រាសដីនីដោយកិរិយាកំណត់ឆុវ
 សង្ខារទំ (ចរិញ្ញាចដេវតា) ។ ការប្រាសដីនីដោយការលេចនៃឆុវកុ-
 សលទំ (ចរិញ្ញាចដេវតា) ។ ការប្រាសដីនីដោយកិរិយាអប្បន្តវេទនា
 ទំ (កាវចាចដេវតា) ។ ការប្រាសដីនីដោយកិរិយាឆុវឡាត់ច្បាស់
 ឆុវនិរោធិ (សង្ខារិយាចដេវតា) ។ នេះនឹង ការប្រាសដីនីឆុវស្កុសច្ចុ ដោយ
 ភាការ ។ យ៉ាង នេះនឹង បុគ្គលភាវប្រាសដីនី ឆុវស្កុសច្ចុទំណុយ
 ដោយភាការ ។ យ៉ាង វេលាឆ្មោះថាសទ្ធាចឡត្តោ ដោយកំណត់
 សង្ខត្រ័យ ឆ្មោះថាកាយសក្ខិ ដោយកំណត់សទ្ធាច្រ័យ ឆ្មោះថា
 ចត្តាច្រ័យ ដោយកំណត់ចត្តាច្រ័យ ។

ឆ ឧបាយកលាធិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២៤d) អធិទូតោ មនសិករោតោ កាជំ ។-
ផ្ការា ឧបដ្ឋង្គិ^(១) ធុត្តតោ មនសិករោតោ កាជំ
សផ្ការា ឧបដ្ឋង្គិ អនត្តតោ មនសិករោតោ កាជំ
សផ្ការា ឧបដ្ឋង្គិ ។ អធិទូតោ មនសិករោតោ ទ-
យតោ សផ្ការា ឧបដ្ឋង្គិ ធុត្តតោ មនសិករោតោ
កយតោ សផ្ការា ឧបដ្ឋង្គិ អនត្តតោ មនសិករោ-
តោ សុញ្ញតោ សផ្ការា ឧបដ្ឋង្គិ ។

អធិទូតោ មនសិករោតោ កតិហុលំ ចិន្តិ
ហោតិ ធុត្តតោ មនសិករោតោ កតិហុលំ ចិន្តិ
ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ កតិហុលំ ចិន្តិ
ហោតិ ។ អធិទូតោ មនសិករោតោ អធិមាត្ថត-
ហុលំ^(២) ហោតិ ធុត្តតោ មនសិករោតោ បស្សន្តិ-
តហុលំ^(៣) ហោតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ វេទ-
តហុលំ^(៤) ហោតិ ។

១ ឧ. ឧបដ្ឋង្គិ ។ ២ ឧ. កតិហុលំ ចិន្តិ ។ ៣ ឧ. ប. បន្តិច ចិន្តិ
ចិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា

(២៥a) កាលប្រាជ្ញោភាវចា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង
សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដឡើងដូចរដូវ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ
សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដឡើងដូចរដូវ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិន
ឆែងខ្វេច សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដឡើងដូចរដូវ ។ កាលប្រាជ្ញា-
ភាវចា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដឡើង
ថាគល់ទៅ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ សង្ខារតាំងឡាយ ប្រាកដ
ឡើង ថាជាករណី កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនឆែងខ្វេច សង្ខារតាំងឡាយ
ប្រាកដឡើង ថាសុដ្ឋ ។

កាលប្រាជ្ញោភាវចា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ចិន្តាច្រើនដោយភ័យ
កាលលោក ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ចិន្តាច្រើនដោយភ័យ កាលលោក
ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនឆែងខ្វេច ចិន្តាច្រើនដោយភ័យ ។ កាលប្រាជ្ញា-
ភាវចា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនទៀង ចិន្តាច្រើនដោយអធិមាត្ថ (សេច-
ក្តីជឿស្រាប់) កាលលោក ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ ចិន្តាច្រើនដោយបស្សន្តិ-
(សេចក្តីស្រាប់) កាលលោក ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាមិនឆែងខ្វេច ចិន្តាច្រើន
ដោយវេទនា^(១) ។

១ ធីតា សំគោត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកថា ។

សុត្តន្តបិដក ប្រាសាទសុត្តន្ត ធម្មសិក្ខាសូត្រ

និក្ខតោ ធម្មសិក្ខាសូត្រោ ធម្មសិក្ខាសូត្រោ
កតោ វិមោក្ខោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវិណ្ឌ-
យ កតិ វិមោក្ខោ កធម្មយា ហោន្តិ សហជាត-
ច្បុយា ហោន្តិ អញ្ញាធម្មច្បុយា ហោន្តិ និស្ស-
យច្បុយា ហោន្តិ សធម្មយុត្តច្បុយា ហោន្តិ
ឯកាសា ហោន្តិ កេនាគូន កាវិនា តោ កាវេតិ ។

អនត្ថោ ធម្មសិក្ខាសូត្រោ វេទនាសុត្តន្ត ក-
តោ វិមោក្ខោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវិណ្ឌ-
យ កតិ វិមោក្ខោ កធម្មយា ហោន្តិ សហជាត-
ច្បុយា ហោន្តិ អញ្ញាធម្មច្បុយា ហោន្តិ និស្ស-
យច្បុយា ហោន្តិ សធម្មយុត្តច្បុយា ហោន្តិ ឯកាសា
ហោន្តិ កេនាគូន កាវិនា តោ កាវេតិ ។

អនិច្ចតោ ធម្មសិក្ខាសូត្រោ អនិច្ចតាសុត្តន្ត
អនិច្ចតោ វិមោក្ខោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវិណ្ឌ-
យ ន្ទេ វិមោក្ខោ កធម្មយា ហោន្តិ សហជាត-
ច្បុយា ហោន្តិ អញ្ញាធម្មច្បុយា ហោន្តិ និស្ស-
យច្បុយា ហោន្តិ សធម្មយុត្តច្បុយា ហោន្តិ ឯកាសា

សុត្តន្តបិដក ប្រាសាទសុត្តន្ត ធម្មសិក្ខាសូត្រ

កាលប្រាមយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដុំទុក្ខ ជាអាក្រក់
ដោយបស្សន្តិ តើវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវិនា មានវិមោក្ខ
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ធម្មវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្បុយ
អញ្ញាធម្មច្បុយ និស្សយច្បុយ សធម្មយុត្តច្បុយ មានកិច្ចវេទនា
កាវិនា ដោយអន្តរាគមន៍ ច្បុយណា ច្រើន ។

កាលប្រាមយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដុំទុក្ខ ជាអាក្រក់
ដោយវេទនា តើវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវិនា មានវិមោក្ខ
ប្រព្រឹត្តទៅតាមធម្មវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្បុយ
អញ្ញាធម្មច្បុយ និស្សយច្បុយ សធម្មយុត្តច្បុយ មានកិច្ចវេទនា
កាវិនា ដោយអន្តរាគមន៍ ច្បុយណា ច្រើន ។

កាលប្រាមយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដុំទុក្ខ ជាអាក្រក់
ដោយអនិច្ចតា អនិច្ចតាវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងកាវិនា មាន
វិមោក្ខ ៦ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ធម្មវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហ-
ជាតច្បុយ អញ្ញាធម្មច្បុយ និស្សយច្បុយ សធម្មយុត្តច្បុយ

បញ្ចវគ្គ វិមោក្ខណ៍

ហោត្តំ ឯកវេសដ្ឋេន ភាវនា យោ សង្ខាបដិច្ចន្ទោ
សោ ការវតិ នត្ថំ ចិន្ទាបដិច្ចស្ស វិមោក្ខភាវនា ។

ឧត្តរោ មនសិករោតោ មស្សន្ទិពហុលស្ស
អប្បណិហិតោ វិនោត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ
ភាវនាយ ទ្វេ វិមោក្ខា ឥន្ទ្រយា ហោត្តំ សហ-
ជាតប្បច្ចយា ហោត្តំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ហោត្តំ
និស្សយប្បច្ចយា ហោត្តំ សម្បយុត្តប្បច្ចយា ហោត្តំ
ឯកវេសំ ហោត្តំ ឯកវេសដ្ឋេន ភាវនា យោ
សង្ខាបដិច្ចន្ទោ សោ ការវតិ នត្ថំ ចិន្ទាបដិច្ចស្ស
វិមោក្ខភាវនា ។

អនត្ថោ មនសិករោតោ វេនពហុលស្ស សុ-
ញ្ញោតោ វិនោត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ ភាវនាយ
ទ្វេ វិមោក្ខា ឥន្ទ្រយា ហោត្តំ សហជាតប្បច្ចយា
ហោត្តំ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ហោត្តំ និស្សយប្បច្ចយា
ហោត្តំ សម្បយុត្តប្បច្ចយា ហោត្តំ ឯកវេសំ ហោត្តំ

បញ្ចវគ្គ វិមោក្ខណ៍

មានកិច្ចកម្មយ ភាវនា ដោយអន្តរាមានកិច្ចកម្មយ ចុត្តរណា
ប្រតិបត្តិក្រ ចុត្តរនោ ឈ្មោះថាចម្រើន ឯចុត្តរដែលប្រតិបត្តិក្រ
មិនមានការចម្រើន ឲ្យវិមោក្ខន្ធ ។

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាដាច់ក្នុង ជាអនុច្រើនដោយ
មស្សន្ទិ អប្បណិហិតវិមោក្ខ ជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មានវិមោក្ខ ២
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឲ្យវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតប្បច្ចយ
អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយ និស្សយប្បច្ចយ សម្បយុត្តប្បច្ចយ មានកិច្ចកម្មយ
កាល ដោយអន្តរាមានកិច្ចកម្មយ ចុត្តរណាប្រតិបត្តិក្រ ចុត្តរ
នោះ ឈ្មោះថាចម្រើន ឯចុត្តរដែលប្រតិបត្តិក្រ មិនមានការ
ចម្រើនឲ្យវិមោក្ខន្ធ ។

កាលព្រះយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន ជាអនុ
ច្រើនដោយវិទ្យា សុញ្ញភាវនា ជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មាន
វិមោក្ខ ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឲ្យវិមោក្ខជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហ
ជាតប្បច្ចយ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយ និស្សយប្បច្ចយ សម្បយុត្តប្បច្ចយ

៣២៨

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធនិកាយ សុខសិទ្ធិកថា

ឯកាសដ្ឋាន ភាវនា យោ សន្តាបដិច្ចោ ធម៌
កាវេតិ ធម៌ ចំនាបដិច្ចស្ស វិមោក្ខភាវនា ។

[២០០] អធិច្ចកោ មនសិករោតោ អធិមោក្ខន-
ហុលស្ស កាតោ វិមោក្ខា អាធិមគេយ្យោ ហោតិ
ភាវនាយ កាតិ វិមោក្ខា ឥនទ្ធយោ ហោន្តិ សហជា-
តច្បង្គយោ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយោ ហោន្តិ ធិស្ស-
យច្បង្គយោ ហោន្តិ សឡយុត្តច្បង្គយោ ហោន្តិ ឯកា-
សោ ហោន្តិ ឯកាសដ្ឋាន ភាវនា ចដិវេទកាលេ
កាតោ វិមោក្ខា អាធិមគេយ្យោ ហោតិ ចដិវេទា-
យ កាតិ វិមោក្ខា ឥនទ្ធយោ ហោន្តិ សហជាតច្ប-
ង្គយោ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយោ ហោន្តិ ធិស្សយច្ប-
ង្គយោ ហោន្តិ សឡយុត្តច្បង្គយោ ហោន្តិ ឯកាសោ
ហោន្តិ កេនេត្ថេន ភាវនា កេនេត្ថេន ចដិវេទា ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធនិកាយ ចង្កីកថា

ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កំច្ចតម្បយ បុគ្គលណាប្រតិបត្តិប្រា បុគ្គលនោះ
ឈ្មោះថាចម្រើន ឯបុគ្គលដែលប្រតិបត្តិបុស មិនមានការចម្រើនឬ
វិវោក្ខេ ។

[២០១] កាលប្រាសោភាវនា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដំនើរ ជា
អ្នកច្រើនដោយអនិច្ចក ភើវិវោក្ខត្ថំ ជាអធិចតិ, ក្នុងភាវនា មាន
វិវោក្ខបុំខ្មាន ប្រាត្រីក្កោវកាមន្តវិវោក្ខជាអធិចតិនោះ តាំងជាសហជាត-
ច្បង្គយ អញ្ញមញ្ញច្បង្គយ ធិស្សយច្បង្គយ សឡយុត្តច្បង្គយ មាន
កំច្ចតម្បយ ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កំច្ចតម្បយ, ក្នុងកាលជាច្រើន
ដឹង ភើវិវោក្ខត្ថំ ជាអធិចតិ, ក្នុងការប្រាសដឹង មានវិវោក្ខបុំខ្មាន
ប្រាត្រីក្កោវកាម ឬវិវោក្ខជាអធិចតិនោះ តាំងជាសហជាតច្បង្គយ
អញ្ញមញ្ញច្បង្គយ ធិស្សយច្បង្គយ សឡយុត្តច្បង្គយ មានកំច្ចតម្បយ
ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កំច្ចតម្បយ កាលប្រាសដឹង ដោយអន្តរាគមន៍កំច្ចតម្បយ ។

បញ្ចេញ វិចារណ

អនុត្តរោ មនសិករោតោ វេទនាហុលស្ស
 កតមោ វិចារត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ ភាវនាយ
 កតិ វិចារត្តោ ឥន្ទ្រយា ហោន្តិ សហជាតច្ច្ចយា
 ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញច្ច្ចយា ហោន្តិ និស្សយច្ច្ចយា
 ហោន្តិ សម្មយុត្តច្ច្ចយា ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ
 ឯករសដ្ឋេន ភាវនា បដិវេទនាលេ កតមោ
 វិចារត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ បដិវេទនាយ
 កតិ វិចារត្តោ ឥន្ទ្រយា ហោន្តិ សហជាតច្ច្ចយា
 ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញច្ច្ចយា ហោន្តិ និស្សយច្ច្ចយា
 ហោន្តិ សម្មយុត្តច្ច្ចយា ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ
 កេនាគ្គេន ភាវនា កេនាគ្គេន បដិវេទនា ។

អនុត្តរោ មនសិករោតោ វេទនាហុលស្ស
 កតមោ វិចារត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ
 ភាវនាយ កតិ វិចារត្តោ ឥន្ទ្រយា ហោន្តិ
 សហជាតច្ច្ចយា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញច្ច្ចយា
 ហោន្តិ និស្សយច្ច្ចយា ហោន្តិ សម្មយុត្តច្ច្ចយា
 ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ ឯករសដ្ឋេន ភាវនា

បញ្ចេញ វិចារណ

កាលប្រដាយាភាវនា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដទៃ ជាអ្នកច្រើនដោយ
 បស្សន្តិ គេវិចារត្តាជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មានវិចារត្តាច្រើន ច្រើន
 ទៅតាមវិចារត្តា ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្ច្ចយ អញ្ញាមញ្ញ
 ច្ច្ចយ និស្សយច្ច្ចយ សម្មយុត្តច្ច្ចយ មានកិច្ចកម្ម ភាវនា
 ដោយអន្តរាគមន៍កិច្ចកម្ម, ក្នុងកាលជាទីប្រាសដឹង គេវិចារត្តា ជា
 អធិបតី, ក្នុងការប្រាសដឹង គេវិចារត្តាច្រើនទៅតាម វិចារត្តា
 ជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្ច្ចយ អញ្ញាមញ្ញច្ច្ចយ និស្សយ-
 ច្ច្ចយ សម្មយុត្តច្ច្ចយ មានកិច្ចកម្ម ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍
 ម្តេច ការប្រាសដឹង ដោយអន្តរាគមន៍ម្តេច ។

កាលប្រដាយាភាវនា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាដទៃ ជាអ្នក
 ច្រើនដោយវេទនា គេវិចារត្តា ជាអធិបតី, ក្នុងភាវនា មាន
 វិចារត្តាច្រើន ច្រើនទៅតាម វិចារត្តា ជាអធិបតីនោះ ទាំងជា
 សហជាតច្ច្ចយ អញ្ញាមញ្ញច្ច្ចយ និស្សយច្ច្ចយ សម្មយុត្ត-
 ច្ច្ចយ មានកិច្ចកម្ម ភាវនា ដោយអន្តរាគមន៍កិច្ចកម្ម,

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ចង្កោយកថា

ចង្កោយកថា កាតមោ វិហារក្នុង អាណិបតេយ្យ
ហោតិ ចង្កោយ កាតិ វិហារក្នុង កន្ទុយា ហោ-
តិ សហជាតច្ចុយា ហោតិ អញ្ញាធិបត្តច្ចុយា
ហោតិ និស្សយច្ចុយា ហោតិ សម្មយុត្តច្ចុយា
ហោតិ ឯកាសា ហោតិ កោណ្ឌកោ ភាវិយា កោ-
ណ្ឌកោ ចង្កោយ ។

អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ
អនិច្ចតោ វិហារក្នុង អាណិបតេយ្យ ហោតិ ភាវិ-
យា ទ្វេ វិហារក្នុង កន្ទុយា ហោតិ សហជាតច្ចុ-
យា ហោតិ អញ្ញាធិបត្តច្ចុយា ហោតិ និស្សយ-
ច្ចុយា ហោតិ សម្មយុត្តច្ចុយា ហោតិ ឯកា-
សា ហោតិ ចង្កោយកថា អនិច្ចតោ វិហារក្នុង
អាណិបតេយ្យ ហោតិ ចង្កោយ ទ្វេ វិហារក្នុង
កន្ទុយា ហោតិ សហជាតច្ចុយា ហោតិ អញ្ញា-
ធិបត្តច្ចុយា ហោតិ និស្សយច្ចុយា ហោតិ ស-
ម្មយុត្តច្ចុយា ហោតិ ឯកាសា ហោតិ ឯកាស-
ដ្ឋោ ភាវិយា ឧស្សនដ្ឋោ ចង្កោយ ឬ ចង្កោយ ឬ
ចិ ភាវិយា ឧស្សនដ្ឋោ ចង្កោយ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណកថា ចង្កោយកថា

ក្នុងកាលជាច្បាប់ដឹង វិហារក្នុង ជាអនិច្ចតោ, ក្នុងកាលជាច្បាប់ដឹង វិហារក្នុង
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឬវិហារក្នុងអនិច្ចតោ ទាំងជាសហជាតច្ចុយា
អញ្ញាធិបត្តច្ចុយា និស្សយច្ចុយា សម្មយុត្តច្ចុយា មានកំច្ចាធិបត្ត
ភាវិយា ដោយអនុចាម្បត្តច្ចុយា កាលប្រាសដឹង ដោយអនុចាម្បត្តច្ចុយា ។

កាលប្រាសដឹង ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាអនិច្ចតោ ជាអនុចាម្បត្តច្ចុយា
អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ អនិច្ចតោ, ក្នុងភាវិយា មានវិហារ ២
ប្រព្រឹត្តទៅតាម ឬវិហារក្នុងអនិច្ចតោ ទាំងជាសហជាតច្ចុយា
អញ្ញាធិបត្តច្ចុយា និស្សយច្ចុយា សម្មយុត្តច្ចុយា មានកំច្ចាធិបត្ត
សម្បជញ្ញកាលជាច្បាប់ដឹង ក៏មានអនិច្ចតោ វិហារក្នុងអនិច្ចតោ ក្នុង
កាលប្រាសដឹង មានវិហារ ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាមឬវិហារក្នុងអនិច្ចតោ
ទាំងជាសហជាតច្ចុយា អញ្ញាធិបត្តច្ចុយា និស្សយច្ចុយា សម្ម-
យុត្តច្ចុយា មានកំច្ចាធិបត្ត ភាវិយា ដោយអនុចាម្បត្តច្ចុយា កាលប្រាសដឹង
ដោយអនុចាម្បត្តច្ចុយា យ៉ាងនេះ ក្រោយភាវិយា
កាលប្រាសដឹង ឈ្មោះជាច្បាប់ ក៏បាន កាលប្រាសដឹង ឈ្មោះជា
ប្រាសដឹង ក៏បាន ។

បទដ្ឋកថា វិមាត្របទ

អនុគតោ មនសិករោតោ មស្សន្ទិពហុលស្ស អ-
 ប្បណិហិតោ វិមោត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវ-
 នាយ ទ្វេ វិមោត្តោ ឥន្ទ្រយោ ហោន្តិ សហជាតច្ច-
 ទ្វយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញច្ចទ្វយា ហោន្តិ និស្សយច្ច-
 ទ្វយា ហោន្តិ សម្បយុត្តច្ចទ្វយា ហោន្តិ ឯករសា
 ហោន្តិ ធម៌វេទកាលេបិ អប្បណិហិតោ វិមោត្តោ
 អាធិបតេយ្យោ ហោតិ ធម៌វេទាយ ទ្វេ វិមោត្តោ ក-
 ន្ទ្រយោ ហោន្តិ សហជាតច្ចទ្វយា ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញ-
 ច្ចទ្វយា ហោន្តិ និស្សយច្ចទ្វយា ហោន្តិ សម្បយុ-
 ត្តច្ចទ្វយា ហោន្តិ ឯករសា ហោន្តិ ឯករសដ្ឋេន
 កាវនា ធម្មនុដ្ឋេន ធម៌វេទោ ឯវិ ធម៌វិជ្ជាឆោចិ
 កាវតិ កាវឆោចិ ធម៌វិជ្ជតិ ។

អនុគតោ មនសិករោតោ វេទពហុលស្ស សុញ្ញ-
 តោ វិមោត្តោ អាធិបតេយ្យោ ហោតិ កាវនាយ ទ្វេ
 វិមោត្តោ ឥន្ទ្រយោ ហោន្តិ សហជាតច្ចទ្វយា ហោន្តិ

បទដ្ឋកថា វិមាត្របទ

កាលព្រះយោគាវចៈធ្វើខុកក្នុងចំនួន ជាដំបូង ជាដំបូងគេប្រើដោយ
 មស្សន្ទិ អប្បណិហិតវិមោត្តជាអធិបតី, ក្នុងកាវនា មានវិមោត្ត ២ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមទ្វេវិមោត្តជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្ចទ្វយ អញ្ញមញ្ញ-
 ច្ចទ្វយ និស្សយច្ចទ្វយ សម្បយុត្តច្ចទ្វយ មានកំច្ចវគ្គមួយ សូម្បី
 ក្នុងកាលជាទីព្រាស់ដឹង ក៏មានអប្បណិហិតវិមោត្តជាអធិបតីដែរ, ក្នុងកា-
 ព្រាស់ដឹង មានវិមោត្ត ២ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ទ្វេវិមោត្តជាអធិបតីនោះ
 ទាំងជាសហជាតច្ចទ្វយ អញ្ញមញ្ញច្ចទ្វយ និស្សយច្ចទ្វយ សម្បយុត្ត-
 ច្ចទ្វយ មានកំច្ចវគ្គមួយ កាវនា ដោយអន្តរាមានកំច្ចវគ្គមួយ ការព្រាស់
 ដឹង ដោយអន្តរាយេន្យ យ៉ាងនេះនឹង ព្រះយោគាវចៈ កាលព្រាស់ដឹង
 ឈ្មោះថាចាត្រីន ក៏បាន កាលចាត្រីន ឈ្មោះថាព្រាស់ដឹង ក៏បាន ។

កាលព្រះយោគាវចៈ ធ្វើខុកក្នុងចំនួន ជាដំបូងគេបង្អស់ ជាដំបូង
 ប្រើដោយវចៈ សុញ្ញតវិមោត្តជាអធិបតី, ក្នុងកាវនា មានវិមោត្ត ២
 ប្រព្រឹត្តទៅតាម ទ្វេវិមោត្តជាអធិបតីនោះ ទាំងជាសហជាតច្ចទ្វយ

សុខ្មត្តចំណី ខ្មោចនាយស្ស ចង់សង្កាមត្តោ

អត្តាមត្តាច្បង្គយា ហោន្តិ ធិស្សយច្បង្គយា ហោន្តិ
សច្ចយុត្តច្បង្គយា ហោន្តិ ឯកាសា ហោន្តិ ចង់វេស-
កាលេចិ សុត្តាតោ វិហោត្តោ អាជិចតេយ្យោ ហោ-
តិ ចង់វេសាយ ទ្វេ វិហោត្តោ តទទ្ធយា ហោន្តិ ស-
ចាជាតច្បង្គយា ហោន្តិ អត្តាមត្តាច្បង្គយា ហោន្តិ
ធិស្សយច្បង្គយា ហោន្តិ សច្ចយុត្តច្បង្គយា ហោន្តិ
ឯកាសា ហោន្តិ ឯកាសដ្ឋេន ភាវនា នស្សនដ្ឋេន
ចង់វេសោ ឯវិ ចង់វិជ្ជា ត្ថាចិ ភាវេតិ ភាវេន្ទាចិ ចង់-
វិជ្ជតិ ។

(២០០) អនិច្ចតោ មនសិករោតោ កតមោ វិ-
ហោត្តោ អនិច្ចតោ ហោតិ កតមា(១)វិហោត្តាស្ស អនិ-
ច្ចត្តា សទ្ធានិម្មត្តា ហោតិ នុក្ខតោ មនសិករោ-
តោ កតមោ វិហោត្តោ អនិច្ចតោ ហោតិ កត-
មាវិហោត្តាស្ស អនិច្ចត្តា កាយសក្ខិ ហោតិ អន-
ត្តតោ មនសិករោតោ កតមោ វិហោត្តោ អនិច្ច-
ត្តោ ហោតិ កតមាវិហោត្តាស្ស អនិច្ចត្តា ធិដ្ឋិច្ច-
ត្តោ ហោតិ ។

សុខ្មត្តចំណី ខ្មោចនាយស្ស ចង់សង្កាមត្តោ

អត្តាមត្តាច្បង្គយា ធិស្សយច្បង្គយា សម្បយុត្តច្បង្គយា មានកំច្ចនេម្បយ
សូច្ចក្នុងកាយជាត្រាស់ដឹង កំចានសុត្តានវិហោត្ត ជាមនិច្ចវិសេ ក្នុងការ
ត្រាស់ដឹង មានវិហោត្ត ២ ប្រព្រឹត្តៈទៅតាមទូរវិហោត្តជាមនិច្ចវិសេ តាំង
ជាសចាជាតច្បង្គយា អត្តាមត្តាច្បង្គយា ធិស្សយច្បង្គយា សម្បយុត្តច្បង្គយា
មានកំច្ចនេម្បយ ភាវនា ដោយអត្តជាមានកំច្ចនេម្បយ ការត្រាស់ដឹង
ដោយអត្តជាយើង យ៉ាងនេះឯង ព្រមទៅ ភាវនា កាលត្រាស់ដឹង
ឈ្លានជាច្រើន កំចាន កាលច្រើន ឈ្លានជាត្រាស់ដឹង កំចាន ។

(២០១) កាលព្រាយាភាវនា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមនៈទៀន កើ-
តិហោត្តភ្នំ ដ៏ក្រវែល ព្រមទៅភាវនា ឈ្លានជាសទ្ធានិម្មត្ត គេព្រោះ
មានវិហោត្តភ្នំដ៏ក្រវែល កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមនៈទុក្ខ គេវិហោត្តភ្នំ
ដ៏ក្រវែល ព្រមទៅភាវនា ឈ្លានជាកាយសក្ខិ គេព្រោះមានវិហោត្ត
ភ្នំដ៏ក្រវែល កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមនៈវេទនា គេវិហោត្តភ្នំដ៏ក្រវែល
ព្រមទៅភាវនា ឈ្លានជាច្រើនច្រើន គេព្រោះមានវិហោត្តភ្នំដ៏ក្រវែល ។

បទដ្ឋកថា

អធិប្បត្តិ មនសិករោតា អធិប្បត្តិ វិហារក្ខន្ធ
 អធិប្បត្តិ ហោតិ អធិប្បត្តិវិហារក្ខន្ធស្ស អធិប្បត្តិ ស-
 ទ្វាធិប្បត្តិ ហោតិ ធុត្តកា មនសិករោតា អប្ប-
 ណិហិតា វិហារក្ខន្ធ អធិប្បត្តិ ហោតិ អប្បណិហិត-
 វិហារក្ខន្ធស្ស អធិប្បត្តិ កាយសត្វិ ហោតិ អនត្តកា
 មនសិករោតា សុញ្ញតា វិហារក្ខន្ធ អធិប្បត្តិ ហោតិ
 សុញ្ញតវិហារក្ខន្ធស្ស អធិប្បត្តិ ធិដ្ឋប្បត្តិ ហោតិ ។

(២១៦) សទ្ធិហត្ថា អធិប្បត្តិ(១) សទ្ធិធិប្បត្តិ
 ធុត្តកា សទ្ធិករោតិ(២) កាយសត្វិ ធិដ្ឋត្ថា បត្តាតិ
 ធិដ្ឋប្បត្តិ សទ្ធិហត្ថា អធិប្បត្តិ សទ្ធិធិប្បត្តិ
 ឈាទដស្សី មមមិ ផសតិ ចច្ឆា ធិរោតិ ធិត្ថាធិ ស-
 ទ្ធិករោតិ កាយសត្វិ ធុត្តកា សទ្ធិហត្ថា សុទ្ធា ធិ-
 រោតាតិ ញាណិ(៣) ហោតិ ធិដ្ឋ វិធិតិ សទ្ធិករោតិ
 ដស្សីតិ បញ្ញាយាតិ ធិដ្ឋប្បត្តិ ។

១. ១. វិទ្យាធិ ១. ២. សទ្ធិករោតិ ។ ៣. ១. ញាណិ

បទដ្ឋកថា

កាលប្រយោគាវចរ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង អធិប្បត្តិវិហារក្ខ-
 ណិហិតាធិប្បត្តិ ប្រយោគាវចរ ឈ្មោះជាសទ្ធិធិប្បត្តិ ប្រោះ
 មានអធិប្បត្តិវិហារក្ខណិហិតាធិប្បត្តិ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាធុត្តកា អប្បណិហិត-
 វិហារក្ខ ជាគុណធាតុធិប្បត្តិ ប្រយោគាវចរ ឈ្មោះជាកាយសត្វិ
 ប្រោះមានអប្បណិហិតវិហារក្ខណិហិតាធិប្បត្តិ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង
 ទ្វា សុញ្ញតវិហារក្ខ ជាគុណធាតុធិប្បត្តិ ប្រយោគាវចរ ឈ្មោះ
 ជាធិដ្ឋប្បត្តិ ប្រោះមានសុញ្ញតវិហារក្ខណិហិតាធិប្បត្តិ ។

(២១៦) ប្រយោគាវចរកាលជឿ ចុះចិត្តសិច្ច ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ជាសទ្ធិធិប្បត្តិ ប្រយោគាវចរធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ប្រោះកាលជឿ
 (ឧទាហរណ៍) ហេតុនោះ ឈ្មោះជាកាយសត្វិ ប្រយោគាវចរ
 សម្រេចហើយ ប្រោះយល់ជឿ ហេតុនោះ ឈ្មោះជាធិដ្ឋប្បត្តិ
 ប្រយោគាវចរកាលជឿ ចុះចិត្តសិច្ច ហេតុនោះ ឈ្មោះជាសទ្ធិធិប្បត្តិ-
 ធុត្តកា ប្រយោគាវចរកាលជឿដឹងច្បាស់ឈាទដស្សី ក្នុងកាលទាន់
 ក្រោយទើបធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ឱ្យប្រាជ្ញាធិប្បត្តិ (កិលេស) ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះជាកាយសត្វិ ញាណ ដឹងធម្មជាតិដល់ខ្លួនឃើញ
 ហើយ ដឹងហើយ ធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ហើយ កាលជឿហើយដឹងច្បា
 ជាសទ្ធិធិប្បត្តិ ធិរោតាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះជាធិដ្ឋប្បត្តិ ។

សុន្ទរូបិយ វគ្គនិកាយស្ស ចង្ហាសន្តិកថា

យេ ហិ កោចិ ធម្មាម្ពំ ភាវិតា វា ភាវេន្តិ ក
 ភាវិស្សន្តិ វា ។ ចេ ។ សទ្ធេ តេ អធិច្ឆិវិមោក្ខ-
 ស្ស វសេន សទ្ធានិម្ពុត្តា អប្បណិហិតវិមោក្ខស្ស
 វសេន កាយសក្ខី សុញ្ញតវិមោក្ខស្ស វសេន ធិដ្ឋិ-
 ច្បត្តា ។ យេ ហិ កោចិ អក្សរាធិ ។ ចេ ។ អា-
 លោកសញ្ញំ អវិក្ខេបំ ។ ចេ ។

យេ ហិ កោចិ ទុក្ខំ ចរិយានន្តិ សទុទយំ ចជ-
 ហន្តិ ធិរោជំ សច្ចិករោន្តិ មក្ខំ ភាវេន្តិ សទ្ធេ តេ
 អធិច្ឆិវិមោក្ខស្ស វសេន សទ្ធានិម្ពុត្តា អប្បណិហិ-
 តវិមោក្ខស្ស វសេន កាយសក្ខី សុញ្ញតវិមោក្ខ-
 ស្ស វសេន ធិដ្ឋិច្បត្តា ។

សុន្ទរូបិយ វគ្គនិកាយ ចង្ហាសន្តិកថា

យោភាវចរណម្ហយ អចរិហិយក្ខំ កំពុណ្ឌអចរិក្ខំ ធិន្តិអចរិក្ខំ

នូវនេក្ខៈ ។ បេ ។ យោភាវចរ តាំងអស់នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធានិម្ពុត្ត
 ដោយអំណាច ខែអធិច្ឆិវិមោក្ខ ឈ្មោះថាកាយសក្ខី ដោយអំណាច
 ខែអប្បណិហិតវិមោក្ខ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្បត្តៈ ដោយអំណាច ខែសុញ្ញត-
 វិមោក្ខ ។ យោភាវចរណម្ហយ (អចរិហិយក្ខំ កំពុណ្ឌអចរិក្ខំ ធិន្តិ
 អចរិក្ខំ) នូវអក្សរាធិ ។ បេ ។ នូវកាលោកសញ្ញា នូវអវិក្ខេបៈ
 ។ បេ ។

យោភាវចរ ណាម្ហយ កំណត់ដឹងនូវទុក្ខ លះបង់នូវសមុទ័យ

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវនិរោធ អប់រំនូវមន្ត យោភាវចរ តាំងអស់នោះ
 ឈ្មោះថាសទ្ធានិម្ពុត្ត ដោយអំណាច ខែអធិច្ឆិវិមោក្ខ ឈ្មោះថា
 កាយសក្ខី ដោយអំណាច ខែអប្បណិហិតវិមោក្ខ ឈ្មោះថាធិដ្ឋិច្បត្តៈ
 ដោយអំណាច ខែសុញ្ញតវិមោក្ខ ។

ធម្មបទ វិចារបិដក

(២១៣) កតិហកាវេហិ សទ្ធច្យដេវេនា ហោតិ
 កតិហកាវេហិ សទ្ធានិ ចដិវជ្ឈតិ ។ ធម្មហា-
 កាវេហិ សទ្ធច្យដេវេនា ហោតិ ធម្មហា កាវេហិ
 សទ្ធានិ ចដិវជ្ឈតិ ទុក្ខសទ្ធិ ចរិក្ខាចដេវេនំ ចដិវ-
 ជ្ឈតិ សឧបយសទ្ធិ ចហានច្យដេវេនំ ចដិវជ្ឈតិ និ-
 រោធសទ្ធិ សច្ចកិរិយោចដេវេនំ ចដិវជ្ឈតិ មក្កសទ្ធិ
 កាវេហិចដេវេនំ ចដិវជ្ឈតិ ឥមេហិ ធម្មហា កាវេហិ
 សទ្ធច្យដេវេនា ហោតិ ឥមេហិ ធម្មហា កាវេហិ
 សទ្ធានិ ចដិវជ្ឈតិ អនិមិត្តវិមោក្ខស្ស វសេន ស-
 ទ្ធានិឡោ អប្បណិមិត្តវិមោក្ខស្ស វសេន កាយ-
 សក្ខិ សុត្តាភវិមោក្ខស្ស វសេន និដ្ឋិច្ចត្តោ ។

កតិហកាវេហិ សទ្ធច្យដេវេនា ហោតិ កតិ-
 ហកាវេហិ សទ្ធានិ ចដិវជ្ឈតិ ។ ធម្មហា កាវេហិ
 សទ្ធច្យដេវេនា ហោតិ ធម្មហា កាវេហិ សទ្ធានិ ច-
 ដិវជ្ឈតិ ទុក្ខសទ្ធិ ចរិក្ខាចដេវេនំ ចដិវជ្ឈតិ ។ បេ ។

ធម្មបទ វិចារបិដក

(២១៤) ការត្រាស់ដឹង ទូសន្ទៈ ដោយភកាប្បុន្តានយ៉ាង
 បុគ្គលត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដោយភកាប្បុន្តានយ៉ាង ។ ការត្រាស់ដឹង
 ទូសន្ទៈ ដោយភកា ៤ យ៉ាង បុគ្គលត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ក៏ដោយ
 ភកា ៤ យ៉ាងដែរ គឺ បុគ្គលត្រាស់ដឹង ទូសន្ទៈ ដែលជាចក្ខុ-
 បដិវេទ ១ ត្រាស់ដឹង ទូសន្ទៈ ដែលជាចក្ខុបដិវេទ ១
 ត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដែលជាសច្ចិយាបដិវេទ ១ ត្រាស់ដឹង ទូសន្ទៈ
 សន្ទ ដែលជាភាវិយាបដិវេទ ១ នេះឯង ការត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដោយ
 ភកា ៤ យ៉ាង នេះឯង ប្រយោគាវចារកាលត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដោយ
 ភកា ៤ យ៉ាង ដែលឆ្ពោះទៅរកសុត្តន្ត ដោយកំណត់
 កំណត់វិចារ ឆ្ពោះទៅរកយសក្ខិ ដោយកំណត់វិចារ ឆ្ពោះទៅរក
 ឆ្ពោះទៅរកជ្ជិយន្ត្រៈ ដោយកំណត់វិចារ ឆ្ពោះទៅរកវិចារ ។

ការត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដោយភកាប្បុន្តានយ៉ាង បុគ្គលត្រាស់
 ដឹងទូសន្ទៈ ដោយភកាប្បុន្តានយ៉ាង ។ ការត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដោយ
 ភកា ៤ យ៉ាង បុគ្គលត្រាស់ដឹងទូសន្ទៈ ដោយភកា ៤ យ៉ាងដែរ គឺ
 បុគ្គលត្រាស់ដឹង ទូសន្ទៈ ដែលជាចក្ខុបដិវេទ ១ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ធម្មបទសម្ពុទ្ធិ

សង្ខារិយាចជេវេនា ច និរោធស្ស ឥវេហិ នវ-
ហាការេហិ សទ្ធច្បដិវេនា ហោតិ ឥវេហិ នវ-
ហាការេហិ សទ្ធានិ បដិវដ្ឋន្តោ ឧបិស្សន្តិវេហាក្ខស្ស
វសេន សទ្ធានិធុត្តោ អប្បណិហិតវេហាក្ខស្ស
វសេន កាយសក្កេ សុត្តន្តវេហាក្ខស្ស វសេន
និដ្ឋិប្បត្តោ ។

[២១២] អនិច្ចតោ ឧបសិករោន្តោ កកមេ ធម្មេ
យថាក្ខតិ បដាបាតិ បស្សតិ កតំ សង្ខារ-
ស្សនំ ហោតិ កតំ តទទ្ធយេន សព្វេ សង្ខារ
អនិច្ចតោ សុធិដ្ឋា ហោន្តិ កក្ខ កក្ខា បហីយតិ ។

នុត្តរោ ឧបសិករោន្តោ កកមេ ធម្មេ
យថាក្ខតិ បដាបាតិ បស្សតិ កតំ សង្ខារស្សនំ
ហោតិ កតំ តទទ្ធយេន សព្វេ សង្ខារ នុត្តរោ
សុធិដ្ឋា ហោន្តិ កក្ខ កក្ខា បហីយតិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ធម្មបទសម្ពុទ្ធិ

ការត្រាស់ដឹង ដោយការធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់នូវចំណេះ ១ នេះឯង ការត្រាស់
ដឹងនូវសច្ចៈ ដោយការ ៨ យ៉ាង នេះឯង យោគាវចរកាលត្រាស់
ដឹងនូវសច្ចៈ ដោយការ ៨ យ៉ាង ដែលរលាយថាសទ្ធានិធុត្ត ដោយ
អំណាចនៃឧបិស្សន្តវិចារក្ខ ឈ្មោះថាកាយសក្កេ ដោយអំណាចនៃអប្ប-
ណិហិតវិចារក្ខ ឈ្មោះថាជិដ្ឋិប្បត្តៈ ដោយអំណាចនៃសុត្តន្តវិចារក្ខ ។

[២១២] យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាចំនង្រឹក វេចន៍

ដឹង ឃើញ រាមភិក្ខុ នូវចម្លែងច្បាយ តើដូចម្តេច ការឃើញប្រពៃ
តើដូចម្តេច សង្ខារតាំងក្នុង ដែលយោគាវចរ ឃើញប្រពៃហើយ
ថាចំនង្រឹក ព្រោះគាត់ស្រឡាញ់ការឃើញប្រពៃនោះ តើដូចម្តេច សេចក្តី
ស្រឡាញ់ក្នុងចម្លែង ដូចម្តេច ដែលយោគាវចរ លះចង់បាន ។

យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ថាជាទុក្ខ វេចន៍ដឹង ឃើញ
រាមភិក្ខុ នូវចម្លែងច្បាយ តើដូចម្តេច ការឃើញប្រពៃ តើដូចម្តេច
សង្ខារតាំងក្នុង ដែលយោគាវចរ ឃើញប្រពៃហើយ ថាជាទុក្ខ
ព្រោះគាត់ស្រឡាញ់ការឃើញប្រពៃនោះ តើដូចម្តេច សេចក្តីស្រឡាញ់
ក្នុងចម្លែង ដូចម្តេច ដែលយោគាវចរ លះចង់បាន ។

ធម្មបទ វិទ្យាបទ

អនត្តតោ ឧបសិករោត្តោ កតមេ ធម្ម យថា-
ភូតិ ចដាឆាតិ ចស្សតិ កងំ សង្ខារស្សនំ ហោតិ
កងំ តទទ្ធយេន សាទ្ធ ធម្មា(១) អនត្តតោ សុទិដ្ឋា
ហោន្តិ កត្ត កម្មា ចហីយតិ ។

អនត្តតោ ឧបសិករោត្តោ ធម៌ក្ខំ យថាភូតិ
ចដាឆាតិ ចស្សតិ កេន វុច្ចតិ សង្ខារស្សនំ ឯវិ
តទទ្ធយេន សាទ្ធ សង្ខារ អនត្តតោ សុទិដ្ឋា
ហោន្តិ ឯត្ថ កម្មា ចហីយតិ ។

ទុក្ខតោ ឧបសិករោត្តោ ចវក្ខំ យថាភូតិ ចដា-
ឆាតិ ចស្សតិ កេន វុច្ចតិ សង្ខារស្សនំ ឯវិ តទទ្ធយ-
យេន សាទ្ធ សង្ខារ ទុក្ខតោ សុទិដ្ឋា ហោន្តិ
ឯត្ថ កម្មា ចហីយតិ ។

១ ឧ. សង្ខារ ធម្មតោ ។

ធម្មបទ វិទ្យាបទ

យោគាវចរ កាលេវ្វេកុក្កចិត្ត ថាមិនមែនខ្លួន វេចន៍ជីវ
ឃើញ ភាវណា ខ្លូចមិនទាន់ខ្សោយ គេដូចម្តេច ការឃើញប្រភព គេ
ដូចម្តេច ធម៌ទាំងពួង ដែលយោគាវចរ ឃើញប្រភពហើយ ថាមិន
មែនខ្លួន ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនការឃើញប្រភពនោះ គេដូចម្តេច សេចក្តី
ឆ្លើយតបក្នុងធម៌ ដូចម្តេច ដែលយោគាវចរលំបងបាន ។

យោគាវចរ កាលេវ្វេកុក្កចិត្ត ថាមិនទៀង វេចន៍ជីវ ឃើញ
ភាវណា ខ្លូចមិន ព្រោះវាចេតនា លោកទើបហៅថា ការឃើញ
ប្រភព កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារទាំងពួង ឈ្មោះថាយោគាវចរឃើញ
ប្រភពហើយ ថាមិនទៀង ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនការឃើញប្រភពនោះ ទាំង
សេចក្តីឆ្លើយតបក្នុងសង្ខារទាំងនេះ ក៏លោកលំបងបាន ។

យោគាវចរ កាលេវ្វេកុក្កចិត្ត ថាជាទុក្ខ វេចន៍ជីវ ឃើញភាវ-
ណា ខ្លូចមិន (ការប្រព្រឹត្តិ) ព្រោះវាចេតនា លោកទើបហៅ
ថា ការឃើញប្រភព កាលបើយ៉ាងនេះ សង្ខារទាំងពួង ឈ្មោះថា
យោគាវចរឃើញប្រភពហើយ ថាជាទុក្ខ ព្រោះគាស្រ័យខ្លួនការឃើញប្រ-
ភពនោះ ទាំងសេចក្តីឆ្លើយតបក្នុងសង្ខារទាំងនេះ ក៏លោកលំបងបាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកម្ម

អនត្ថតោ មនសិករោតោ ចិច្ចត្តញ្ច ចក្កញ្ច យ-
ថាក្ខតំ ធម្មាធាតិ ចស្សតិ កេន វុច្ចតិ សង្ខារសង្ខតំ
ឯវំ កម្មយេន សព្វេ ធម្មា អនត្ថតោ សុទិដ្ឋា
ហោន្តំ ឯត្ថ កាត្វា ចហ័យតិ ។

យេតុ យថាក្ខតំ ញាណំ យេតុ សង្ខារសង្ខតំ
យា ច កាត្វាវិការណា ឥមេ ធម្មា ធានត្ថា ថេវ
ថាធាតុត្ថាថា ច ឧបាទ្ច ឯកត្ថា ត្បញ្ញនមេវ ធា-
នន្តំ ។ យេតុ យថាក្ខតំ ញាណំ យេតុ សង្ខារ-
សង្ខតំ យា ច កាត្វាវិការណា ឥមេ ធម្មា ឯកត្ថា
ត្បញ្ញនមេវ ធានំ ។

[២០៨] អនត្ថតោ មនសិករោតោ កំ កយ-
តោ ឧបដ្ឋានំ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កំ កយតោ
ឧបដ្ឋានំ អនត្ថតោ មនសិករោតោ កំ កយតោ
ឧបដ្ឋានំ ។ អនត្ថតោ មនសិករោតោ ចិច្ចត្តំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បដិសន្ធិកម្ម

យោនាវចា កាលេទ្ធិទុក្ខកុដិច្ចត្តំ ថាមិនមែនខ្លួន វេទន៍វេទន៍យេញ
ភាវនំ ត្បិតមិនផុត ត្បិតច្រើនផង ប្រាសវិចារេត្ថានោ លោកទើបហៅ
ថា កាលយេញប្រក កាលថយ៉ាងនេះ ធម៌ទាំងត្បិត ឈ្មោះថាយោនាវចា
យេញប្រកហើយ ថាមិនមែនខ្លួន ព្រោះកស្រីយ៍នូវកាលយេញប្រក
នោះ ទាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងធម៌ទាំងនេះ ក៏លោកលេចបំផុត ។

ការដឹកនាំចិត្តណា កាលយេញប្រកណា ការផ្ទុកចិត្តសេចក្តី
ស្រឡាញ់ណា គេធម៌ទាំងនេះ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ញនៈ
ផ្សេងគ្នាផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា ក៏ព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នា ។ ការដឹក
នាំចិត្តណា កាលយេញប្រកណា ការផ្ទុកចិត្តសេចក្តីស្រឡាញ់
ណា ធម៌ទាំងនេះ មានសេចក្តីដូចគ្នា ក៏ព្យញ្ញនៈផ្សេងគ្នា ។

[២០៩] កាលយោនាវចា ទ្វេទុក្ខកុដិច្ចត្តំ ថាមិនទៀង គេមានអ្វី
ប្រាកដទៀង ថាជាភ័យ កាលទ្វេទុក្ខកុដិច្ចត្តំ ថាជាទុក្ខ គេមានអ្វីប្រាកដ
ស្រឡាញ់ ថាជាភ័យ កាលទ្វេទុក្ខកុដិច្ចត្តំ ថាមិនមែនខ្លួន គេមានអ្វីប្រាកដ
ទៀង ថាជាភ័យ ។ កាលយោនាវចា ទ្វេទុក្ខកុដិច្ចត្តំ ថាមិនទៀង

បទដ្ឋាន វិចិត្រ

កយោ ឧបដ្ឋានំ ធុត្តោ ឧបសិក្ខោ បរិក្ខំ
កយោ ឧបដ្ឋានំ អនុត្តោ ឧបសិក្ខោ ធិតិ-
ត្ថោ បរិក្ខំ កយោ ឧបដ្ឋានំ ។

យោ ឧ កយេតុបដ្ឋានេ ចត្តា យេតុ អាទិទេវ
ញាណំ យោ ឧ ធិត្ថោ ឥតេ ធម្មា ឆានត្ថា មេវ
នាហស្សញ្ញានា ឧ ឧទាហុ ឯកត្ថា ត្សញ្ញានមេវ ចា-
នត្ថំ ។ យោ ឧ កយេតុបដ្ឋានេ ចត្តា យេតុ អាទិទេ-
វ ញាណំ យោ ឧ ធិត្ថោ ឥតេ ធម្មា ឯកត្ថា
ត្សញ្ញានមេវ ចានំ ។

យោ ឧ អនុត្តាទុបស្សនា យោ ឧ សុញ្ញតាទុប-
ស្សនា ឥតេ ធម្មា ឆានត្ថា មេវ នាហស្សញ្ញានា ឧ
ឧទាហុ ឯកត្ថា ត្សញ្ញានមេវ ចានត្ថំ ។ យោ ឧ
អនុត្តាទុបស្សនា យោ ឧ សុញ្ញតាទុបស្សនា ឥតេ
ធម្មា ឯកត្ថា ត្សញ្ញានមេវ ចានំ ។

បទដ្ឋាន វិចិត្រ

មានធិត្ថំប្រាកដឡើង ជាដាច់ខាត កាលបើទុកក្នុងចំនួន ជាទុក្ខ មាន
បរិច្ឆេទប្រាកដឡើង ជាដាច់ខាត កាលបើទុកក្នុងចំនួន ជាទុក្ខ
មានធិត្ថំផង មានបរិច្ឆេទផង ប្រាកដឡើង ជាដាច់ខាត ។

ចញ្ញាក្នុងការប្រាកដឡើងជាដាច់ខាត ឯណាត្ថី^(១) ការដឹងក្នុងខាស
ឯណាត្ថី^(២) ការឆ្លើយណាយឯណាត្ថី^(៣) គេចមិនទាន់ មានសេចក្តី
ផ្សេងផង មានសេចក្តីផ្សេងផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា
ដែលមានផ្សេងផង ។ ចញ្ញាក្នុងការប្រាកដឡើងជាដាច់ខាត ឯណាត្ថី
ការដឹងក្នុងខាស ឯណាត្ថី ការឆ្លើយណាយឯណាត្ថី គេចមិនទាន់
មានសេចក្តីជាមួយគ្នា ដែលមានផ្សេងផង ។

កាលយល់ឃើញថាមិនមែនទុក្ខ ឯណាត្ថី កាលយល់ឃើញថាសូត្រ
ឯណាត្ថី គេចមិនទាន់ទេ មានសេចក្តីផ្សេងផង មានសេចក្តីផ្សេង
ផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា ដែលមានផ្សេងផង ។ កាលយល់
ឃើញថាមិនមែនទុក្ខ ឯណាត្ថី កាលយល់ឃើញថាសូត្រ ឯណាត្ថី
គេចមិនទាន់ទេ មានសេចក្តីជាមួយគ្នា ដែលមានផ្សេងផង ។

១-២-៣ ទាំង ៣ ឈ្មោះ គឺជាឈ្មោះរបស់ព្រះពុទ្ធជាមួយ អាទិទេវញ្ញានា ធិត្ថោ ឆានត្ថោ ។

ឈ្មោះបំណង ឧបនិកាយឈ្មោះ បដិសន្ធិកថា

[២៦៦] អធិប្បតោ មនសិករោតោ កី បដិស-
 ដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខតោ មនសិករោតោ កី
 បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ អនត្តតោ មនសិករោ-
 តោ កី បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។ អធិប្បតោ
 មនសិករោតោ ឯមិភ្នំ បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ
 ទុក្ខតោ មនសិករោតោ ចរភ្នំ បដិសដ្ឋា ញាណំ
 ឧប្បជ្ជតិ អនត្តតោ មនសិករោតោ ឯមិភ្នំ ចរ-
 ភ្នំ បដិសដ្ឋា ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ ។

យោ ច មុត្តិកុកម្យតា យោ ច បដិសដ្ឋាទុ-
 បស្សនា យោ ច សដ្ឋាវុច្ឆា ឥមេ ធម្មា ចាធម-
 ត្តា ទេវ នាមាព្យាប្បនា ច ទុណហុ ឯកត្តា ព្យា-
 ប្បនាទេវ នាធន្តិ ។ យោ ច មុត្តិកុកម្យតា យោ
 ច បដិសដ្ឋាទុបស្សនា យោ ច សដ្ឋាវុច្ឆា ឥមេ
 ធម្មា ឯកត្តា ព្យាប្បនាទេវ នាធន្តិ ។

ឈ្មោះបំណង ឧបនិកាយ បដិសន្ធិកថា

[២៦៦] កាលយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ញាណ
 កើតឡើង ព្រោះតែចារណាឡើង កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាជាទុក្ខ ញាណ
 កើតឡើង ព្រោះតែចារណាឡើង កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ញាណ
 កើតឡើង ព្រោះតែចារណាឡើង ។ កាលយោគាវចរ ធ្វើទុក្ខ
 ក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ញាណកើតឡើង ព្រោះតែចារណាឡើង កាល
 ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាជាទុក្ខ ញាណកើតឡើង ព្រោះតែចារណាឡើង កាល
 កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាមិនទៀង ញាណកើតឡើង ព្រោះតែចារ-
 ណា ឡើងមិនមែនចរន្ត ។

មុត្តិកុកម្យតាញាណណក្ខី បដិសដ្ឋាទុបស្សនាញាណណក្ខី
 សដ្ឋាវុច្ឆាញាណណក្ខី ឥមេចារណៈ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នា មាន
 ព្យាប្បនាផ្សេងគ្នា ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែព្យាប្បនាផ្សេងគ្នា ។
 មុត្តិកុកម្យតាញាណណក្ខី បដិសដ្ឋាទុបស្សនាញាណណក្ខី សដ្ឋា-
 វុច្ឆាញាណណក្ខី ឥមេចារណៈ មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែ
 ព្យាប្បនាផ្សេងគ្នា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោយបិដក

អធិប្បតោ មនសិករោន្តោ កាតមវិហោក្ខន្ធ
 វិបុល្លាភិ ធុត្តតោ មនសិករោន្តោ កាតមវិហោក្ខន្ធ
 វិបុល្លាភិ អនត្តតោ មនសិករោន្តោ កាតមវិហោក្ខន្ធ
 វិបុល្លាភិ ។ អធិប្បតោ មនសិករោន្តោ អនិច្ចត្តិ-
 ហោក្ខន្ធ វិបុល្លាភិ ធុត្តតោ មនសិករោន្តោ អប្បណិ-
 ហិតវិហោក្ខន្ធ វិបុល្លាភិ អនត្តតោ មនសិករោន្តោ
 សុញ្ញតវិហោក្ខន្ធ វិបុល្លាភិ ។

យោ ច ទុក្ខោនុដ្ឋានវិវដ្តនោ ចញ្ញា យញ្ច មក្ក
 ញ្ញាណំ កថេ ធម្មា នាទត្តា ទេវ នាទាស្សញ្ញាណ ច
 ឧបាហុ ឯកត្តា ស្សញ្ញាណទេវ នាទត្តិ ។ យោ ច
 ទុក្ខោនុដ្ឋានវិវដ្តនោ ចញ្ញា យញ្ច មក្ក ញ្ញាណំ
 កថេ ធម្មា ឯកត្តា ស្សញ្ញាណទេវ នាទត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណគម្ពីរ ចង្កោយបិដក

យោភាវចា កាលេវេទុក្ខក្កន្ធមិច្ឆ ជាមិនទៀង វេទន្តរូប (បាត
 កិលេស) ដោយវិហោក្ខន្ធ កាលេវេទុក្ខក្កន្ធមិច្ឆ ជាមិនទៀង វេទន្តរូប
 (បាតកិលេស) ដោយវិហោក្ខន្ធ កាលេវេទុក្ខក្កន្ធមិច្ឆ ជាមិនទៀង វេទន្តរូប
 (បាតកិលេស) ដោយវិហោក្ខន្ធ ។ យោភាវចា កាលេវេ
 ទុក្ខក្កន្ធមិច្ឆ ជាមិនទៀង វេទន្តរូប (បាតកិលេស) ដោយអនិច្ចត្តិវិហោក្ខ
 កាលេវេទុក្ខក្កន្ធមិច្ឆ ជាមិនទៀង វេទន្តរូប (បាតកិលេស) ដោយអប្ប-
 ណិហិតវិហោក្ខ កាលេវេទុក្ខក្កន្ធមិច្ឆ ជាមិនទៀង វេទន្តរូប (បាត
 កិលេស) ដោយសុញ្ញតវិហោក្ខ ។

ចញ្ញាក្កន្ធការណិកាចញ្ញា ចែរចញ្ញា បាតបោកុទាំងពីរណក្ក៍(*) ការ
 ដឹងក្កន្ធការណក្ក៍ កើតទាំងនេះ មានសេចក្តីផ្សេងខ្លះ មានព្រឹត្តិការណៈ
 ផ្សេងខ្លះផង ឬក៏មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែព្រឹត្តិការណៈផ្សេងគ្នា ។ ចញ្ញា
 ក្កន្ធការណិកាចញ្ញា ចែរចញ្ញា បាតបោកុទាំងពីរណក្ក៍ ការដឹងក្កន្ធការ
 ណក្ក៍ ដឹងទាំងនេះ មានសេចក្តីជាមួយគ្នា តែព្រឹត្តិការណៈផ្សេងគ្នា ។

* ។ ព្រឹត្តិការណៈស្រដៀងគ្នា ចែរចញ្ញា បាតកិលេសនិងវេទន្តរូបដែលព្រះត្រៃធីតា
 កិលេសនោះ ព្រោះថ្នាំបំបាត់កិលេស ។ បាតសង្ខារនិងចម្លើយវា ព្រោះថ្នាំបំបាត់
 ចម្លើយនោះ ។ ឈ្មោះថា យោភាវចាវិវដ្តនា ធម្មាណិច្ចត្តិក្កន្ធការណ ។ កត្តិកថា ។

ធម្មវិចារិក

[២១៨] កតិយាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឆា-
នាទេសោ ហោន្តិ កតិយាការេហិ តយោ វិហោត្តា
ឯកត្តាលោ ហោន្តិ ។ ឧត្តហាការេហិ តយោ
វិហោត្តា ឆាឆាទេសោ ហោន្តិ សត្តហាការេហិ
តយោ វិហោត្តា ឯកត្តាលោ ហោន្តិ ។

កតៈមហិ ឧត្តហាការេហិ តយោ វិហោត្តា ឆា-
នាទេសោ ហោន្តិ អាទិបកេយ្យដ្ឋេន អនិដ្ឋានដ្ឋេន
អភិធម្មារដ្ឋេន ធិយ្យានដ្ឋេន ។

កដំ អាទិបកេយ្យដ្ឋេន តយោ វិហោត្តា ឆា-
នាទេសោ ហោន្តិ ។ អនិច្ចតោ ឧបសិករោតោ អ-
និមិត្តោ វិហោត្តោ អាទិបកេយ្យោ ហោតិ ទុក្ខតោ
ឧបសិករោតោ អប្បណិហិតោ វិហោត្តោ អាទិប-
កេយ្យោ ហោតិ អនត្តតោ ឧបសិករោតោ សុត្តា-
តោ វិហោត្តោ អាទិបកេយ្យោ ហោតិ ឯវិ អាទិប-
កេយ្យដ្ឋេន តយោ វិហោត្តា ឆាឆាទេសោ ហោន្តិ ។

ធម្មវិចារិក

[២១៩] វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈវ្យុត្តា តើដោយភាវា
បុគ្គានយ៉ាង វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈជាមួយគ្នា តើដោយភាវា
បុគ្គានយ៉ាង ។ វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈវ្យុត្តា ដោយភាវា ៤
យ៉ាង វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈជាមួយគ្នា ដោយភាវា ៧ យ៉ាង ។

វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈវ្យុត្តា ដោយភាវា ៤ យ៉ាង
តើអ្វីៗ គឺ ដោយអត្តជាអនិច្ចតិ ដោយអត្តជាអនិដ្ឋាន ដោយអត្តជា
បរម្មានុ ដោយអត្តជាចេញរាវ ។

វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈវ្យុត្តា ដោយអត្តជាអនិច្ចតិ តើ
អ្វីៗមួយ ។ កាលាយាភាវេ ធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទិដ្ឋភាព មាន
អនិមិត្តវិហោត្ត ជាអនិច្ចតិ កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទុក្ខ មានអប្បណិ-
ហិតវិហោត្ត ជាអនិច្ចតិ កាលធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត ជាទិដ្ឋភាព មាន
សុត្តាវិហោត្តជាអនិច្ចតិ វិហោត្តាចំណី ឈ ឆានុក្កន្ទនារៈវ្យុត្តា ដោយ
អត្តជាអនិច្ចតិ យ៉ាងនេះ ។

សុន្ទរិយកថា បិដកបិដក

កាចំ អនិច្ចាតិដ្ឋាន កាយោ វិហារក្កា បាបាទ-
 ណោ ហោតិ ។ អនិច្ចាតោ ធនសិករោត្តោ អនិ-
 ចិត្តវិហារក្កាស្ស វសេន ចិត្តំ អនិច្ចាតិ ទុក្ខតោ
 ធនសិករោត្តោ អច្ចុណិបិកវិហារក្កាស្ស វសេន
 ចិត្តំ អនិច្ចាតិ អនុត្តតោ ធនសិករោត្តោ សុញ្ញតវិ-
 ហារក្កាស្ស វសេន ចិត្តំ អនិច្ចាតិ ឯវិ អនិច្ចាតិដ្ឋាន
 កាយោ វិហារក្កា បាបាទណោ ហោតិ ។

កាចំ អនិច្ចាតិដ្ឋាន កាយោ វិហារក្កា បាបា-
 ទណោ ហោតិ ។ អនិច្ចាតោ ធនសិករោត្តោ អនិ-
 ចិត្តវិហារក្កាស្ស វសេន ចិត្តំ អនិច្ចាតិ ទុក្ខតោ
 ធនសិករោត្តោ អច្ចុណិបិកវិហារក្កាស្ស វសេន ចិត្តំ
 អនិច្ចាតិ អនុត្តតោ ធនសិករោត្តោ សុញ្ញតវិហា-
 រក្កាស្ស វសេន ចិត្តំ អនិច្ចាតិ ឯវិ អនិច្ចាតិដ្ឋាន
 កាយោ វិហារក្កា បាបាទណោ ហោតិ ។

សុន្ទរិយកថា បិដកបិដក

វិហារក្កាចំ ឲ្យ ធានក្កនិទណៈវេស្សន្តោ ដោយអន្តរា អនិច្ចាត-
 ភិដ្ឋន្តម្ហូប ។ យោគាវចរ កាលេវេទុក្ខក្កនិច្ចាតិ ជាមិនទៀង តែង
 អនិច្ចាតិដ្ឋាន ដោយអំណាច ខែអនិច្ចាតិវិហារក្កា កាលេវេទុក្ខក្កនិច្ចាតិ
 ជាជាទុក្ខ តែងអនិច្ចាតិដ្ឋាន ដោយអំណាច ខែអច្ចុណិបិកវិហារក្កា
 កាលេវេទុក្ខក្កនិច្ចាតិ ជាមិនមែនខ្លួន តែងអនិច្ចាតិដ្ឋាន ដោយអំណាច
 ខែសុញ្ញតវិហារក្កា វិហារក្កាចំ ឲ្យ ធានក្កនិទណៈវេស្សន្តោ ដោយអន្ត-
 រាអនិច្ចាតិ យ៉ាងនេះឯង ។

វិហារក្កាចំ ឲ្យ ធានក្កនិទណៈវេស្សន្តោ ដោយអន្តរាចារម្ព័ន្ធ ទើ
 ដូចម្ហូប ។ ព្រះយោគាវចរ កាលេវេទុក្ខក្កនិច្ចាតិ ជាមិនទៀង តែងចរម្ព័ន្ធ
 ចិត្ត ដោយអំណាច ខែអនិច្ចាតិវិហារក្កា កាលេវេទុក្ខក្កនិច្ចាតិ ជាជាទុក្ខ
 តែងចរម្ព័ន្ធចិត្ត ដោយអំណាច ខែអច្ចុណិបិកវិហារក្កា កាលេវេទុក្ខក្កនិច្ចាតិ
 ចិត្ត ជាមិនមែនខ្លួន តែងចរម្ព័ន្ធចិត្ត ដោយអំណាចខែសុញ្ញតវិហារក្កា វិ-
 ហារក្កាចំ ឲ្យ ធានក្កនិទណៈវេស្សន្តោ ដោយអន្តរាចារម្ព័ន្ធ យ៉ាងនេះឯង ។

ឃាវង្គ វិហារកថា

យត្ថ ឧ បណិទហតិ ភេទ សុត្តោតិ សុត្តោតោ
 វិហោត្តោ យេន សុត្តោតេន និមិត្តេន អនិមិត្តោតិ
 អនិមិត្តោ វិហោត្តោ យេន និមិត្តេន អនិមិត្តោ តត្ថ
 ឧ បណិទហតិ អប្បណិហិតោ វិហោត្តោ ឯវិ
 សរោណាធម្មេន អនិកម្មេន ចជិលាកម្មេន ចជិវេន
 ដ្ឋេន សង្កតិវិយាដ្ឋេន ឥស្សនដ្ឋេន អភិសមយដ្ឋេន
 កយោ វិហោត្តោ ឯកក្កលោ ហោន្តិ អនត្តោតោ
 មនសិករោត្តោ អភិវិវេសា ឥន្ទតិកិ សុត្តោតោ
 វិហោត្តោ យេន សុត្តោតេន និមិត្តេន អនិមិត្តោតិ
 អនិមិត្តោ វិហោត្តោ យេន និមិត្តេន អនិមិត្តោ
 តត្ថ ឧ បណិទហតិ អប្បណិហិតោ វិហោត្តោ យត្ថ
 ឧ បណិទហតិ ភេទ សុត្តោតិ សុត្តោតោ វិហោត្តោ

ឃាវង្គ វិហារកថា

យោគាវចរ មិនគាំដីនៅ ក្នុងនិមិត្តណា សូន្យបាគនិមិត្តនោះ
 ចោតុនោះ ឈ្មោះថា សុត្តានិវាហក្ខ យោគាវចរ មិនមាននិមិត្ត
 ដោយសុត្តាននិមិត្តណា ចោតុនោះ និមិត្តនោះ ឈ្មោះថាគនិមិត្ត
 វិហាក្ខ យោគាវចរ មិនមាននិមិត្ត ដោយនិមិត្តណា មិនគាំ
 នៅ ក្នុងនិមិត្តនោះទៀត ចោតុនោះ និមិត្តនោះ ឈ្មោះថាអប្បណិ-
 ហិតវិហាក្ខ វិហាក្ខគាំដី ឲ្យ មានក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ដោយអត្ថជា
 ប្រជុំចុះ ដោយអត្ថជាពុទ្ធស្វរៈ ដោយអត្ថជាពុទ្ធនំនោះ ដោយអត្ថជា
 ចាត់ចុះ ដោយអត្ថជាធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ ដោយអត្ថជាចំណាស់ ដោយ
 អត្ថជាប្រាសវីដី យ៉ាងនេះឯង ។ យោគាវចរ កាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 ជាមិនមែនទូន វេចន៍រូបចាកសេចក្តីប្រកាន់ស្តី (ដោយសភាវណា)
 ចោតុនោះ សភាវនៈនោះ ឈ្មោះថា សុត្តានិវាហក្ខ យោគាវចរ
 មិនមាននិមិត្ត ដោយសុត្តាននិមិត្តណា ចោតុនោះ និមិត្តនោះ
 ឈ្មោះថា អនិមិត្តវិហាក្ខ យោគាវចរ មិនមាននិមិត្ត ដោយ
 និមិត្តណា មិនគាំដីនៅ ក្នុងនិមិត្តនោះទៀត ចោតុនោះ ឈ្មោះ
 ថា អប្បណិហិតវិហាក្ខ យោគាវចរ មិនគាំដីនៅ ក្នុងនិមិត្ត
 ណា សូន្យបាគនិមិត្តនោះ ចោតុនោះ ឈ្មោះថា សុត្តានិវាហក្ខ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

ឯវិ ឧបាសាទោនដ្ឋេន អនិកម្មនដ្ឋេន ចដិលាកនដ្ឋេន ចដិ.

វេជនដ្ឋេន សង្ខិកិវិយនដ្ឋេន ជស្សនដ្ឋេន អភិសមយនដ្ឋេ-

ន កយោ វិមោក្ខា ឯកក្ខណោ ហោន្តិ ឥមេហិ

សត្តហាការេហំ នយោ វិមោក្ខា ឯកក្ខណោ

ហោន្តិ ។

(២០៤) អត្ថិ វិមោក្ខោ អត្ថិ មុទំ អត្ថិ វិមោក្ខុ.

មុទំ អត្ថិ វិមោក្ខបច្ចុទិកំ អត្ថិ វិមោក្ខនុលោមំ អត្ថិ

វិមោក្ខវិវដ្តោ អត្ថិ វិមោក្ខកាវលា អត្ថិ វិមោក្ខប្បជិ-

ប្បស្សន្ធិ ។

កកមោ វិមោក្ខោ ។ សុត្តន្តោ វិមោក្ខោ

អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ អប្បណិច្ចិតោ វិមោក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស បដិសន្ធិកថា

វិមោក្ខទាំង ៣ មានក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ដោយអត្ថជាប្រជុំចុះ ដោយ

អត្ថជាផ្តុំបន្ត ដោយអត្ថជាផ្តុំចំពោះ ដោយអត្ថជាចាក់ចុះ ដោយ

អត្ថជាធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ដោយអត្ថជាប៉ះពាល់ ដោយអត្ថជាត្រាស់ដឹង

យ៉ាងនេះឯង វិមោក្ខទាំង ៣ មានក្នុងខណៈជាមួយគ្នា ដោយការ ៧

យ៉ាងនេះឯង ។

(២០៥) វិមោក្ខ កំមាន មុទំ កំមាន វិមោក្ខមុទំ កំមាន

វិមោក្ខបច្ចុទិកៈ កំមាន វិមោក្ខនុលោម^(១) កំមាន វិមោក្ខវិវដ្តៈ កំមាន

វិមោក្ខកាវលា កំមាន វិមោក្ខប្បជិបស្សន្តិ កំមាន ។

វិមោក្ខ មានច្រើន ។ មាន ៣ គឺសុភាវិមោក្ខ ១ អនិមិត្ត.

វិមោក្ខ ១ អប្បណិច្ចិតវិមោក្ខ ១ ។

១ ធម៌នៃសម្រេចតាមវិមោក្ខ ។

បញ្ចវគ្គ វិមោក្ខណៈ

អធិមិត្តា វិមោក្ខា វិភក្តាបស្សនាញាណំ ភក្តោ
 ធិមិត្តា ធុត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោក្ខា ធិវេទនាប-
 ស្សនាញាណំ សធុនយោកា ធិមិត្តា ធុត្តតិកា
 អធិមិត្តា វិមោក្ខា ធិវិស្សនាបស្សនាញាណំ
 អាធិនោកា ធិមិត្តា ធុត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោក្ខា
 អធិមិត្តាបស្សនាញាណំ សត្វធិមិត្តោ ធុត្តតិកា
 អធិមិត្តា វិមោក្ខា អប្បណិបិកាបស្សនាញាណំ
 បណិជ្ជយា ធិមិត្តា ធុត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោក្ខា
 សុញ្ញតាបស្សនាញាណំ អភិវិសោកា ធិមិត្តា ធុ-
 ត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោក្ខា រូប អធិប្បាបស្សនា-
 ញាណំ ធិត្ថោកា ធិមិត្តា ធុត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោ-
 ក្ខា ។ ថេ ។ រូប អធិមិត្តាបស្សនាញាណំ សត្វធិ-
 មិត្តោ ធុត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោក្ខា រូប អប្បណិ-
 បិកាបស្សនាញាណំ បណិជ្ជយា ធិមិត្តា ធុត្តតិកា
 អធិមិត្តា វិមោក្ខា រូប សុញ្ញតាបស្សនាញាណំ
 អភិវិសោកា ធិមិត្តា ធុត្តតិកា អធិមិត្តា វិមោក្ខា

បញ្ចវគ្គ វិមោក្ខណៈ

ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ វិភក្តាបស្សនាញាណ រូបចាក
 និមិត្ត ថាគម្រោក ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ និវេទនាប-
 ស្សនាញាណ រូបចាកនិមិត្ត ថាភិក្ខុវ្យាប័ន្ត ហេតុនាម ឈ្មោះថា
 អធិមិត្តវិមោក្ខ ធិវិស្សនាបស្សនាញាណ រូបចាកនិមិត្ត ថាអប្បកាម
 ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ អធិមិត្តាបស្សនាញាណ រូបចាក
 និមិត្តតាំងក្នុង ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ អប្បណិបិកាប-
 ស្សនាញាណ រូបចាកនិមិត្ត ថាអធិមិត្ត ហេតុនាម ឈ្មោះថា
 អធិមិត្តវិមោក្ខ សុញ្ញតាបស្សនាញាណ រូបចាកនិមិត្ត ថាអប្បកាម
 ស្ថិត ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ អធិមិត្តាបស្សនាញាណ
 រូបចាកនិមិត្ត ថាវ្យាប័ន្ត ក្នុងរូប ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្ត-
 វិមោក្ខ ។ ថេ ។ អធិមិត្តាបស្សនាញាណ រូបចាកនិមិត្តតាំងក្នុង
 ក្នុងរូប ហេតុនាម ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ អប្បណិបិកាបស្សនា-
 ញាណ រូបចាកនិមិត្ត ថាអធិមិត្ត ក្នុងរូប ហេតុនាម
 ឈ្មោះថាអធិមិត្តវិមោក្ខ សុញ្ញតាបស្សនាញាណ រូបចាកនិមិត្ត
 ថាអប្បកាមស្ថិត ក្នុងរូប ហេតុនាម ឈ្មោះថា អធិមិត្តវិមោក្ខ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មសន្តិកម្ម

វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណោ ធម្មស្មី
 ។ បេ ។ ជរាមរណា អនិច្ចាតុបស្សនាញាណំ វិនិច្ឆ័យោ
 វិនិច្ឆ័យោ មុច្ចតិកា អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ។ មេ ។
 ជរាមរណា អនិមិត្តាធម្មស្សនាញាណំ សព្វវិនិច្ឆ័យោ
 មុច្ចតិកា អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ជរាមរណា អច្ចុលំ-
 ហិតាធម្មស្សនាញាណំ មណិជ្ជយោ វិនិច្ឆ័យោ មុច្ចតិកា
 អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ជរាមរណា សុញ្ញតាធម្មស្ស-
 នាញាណំ អភិវេសនោ វិនិច្ឆ័យោ មុច្ចតិកា អនិមិត្តោ
 វិមោក្ខោ អយំ អនិមិត្តោ វិមោក្ខោ ។

[២២៦] កកមោ អច្ចុលំហិតោ វិមោក្ខោ ។
 អនិច្ចាតុបស្សនាញាណំ វិនិច្ឆ័យោ មណិជ្ជយោ មុច្ចតិកា
 អច្ចុលំហិតោ វិមោក្ខោ ធម្មស្សនាញាណំ សុ-
 ទតោ មណិជ្ជយោ មុច្ចតិកា អច្ចុលំហិតោ វិមោក្ខោ
 អនិច្ចាតុបស្សនាញាណំ អត្ថនោ មណិជ្ជយោ មុច្ចតិកា
 អច្ចុលំហិតោ វិមោក្ខោ វិនិច្ឆ័យោធម្មស្សនាញាណំ ធម្ម-
 និច្ឆយោ មណិជ្ជយោ មុច្ចតិកា អច្ចុលំហិតោ វិមោក្ខោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មសន្តិកម្ម

អនិច្ចាតុបស្សនាញាណំ រូបរាគនិមិត្តោ ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា
 ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ មេ ។ ក្នុងជរាមរណៈ ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ ។ មេ ។ អនិមិត្តាធម្មស្សនាញាណំ
 រូបរាគនិមិត្តោ ក្នុងជរាមរណៈ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិ-
 មោក្ខ អច្ចុលំហិតាធម្មស្សនាញាណំ រូបរាគនិមិត្តោ ថាអនិមិត្តវិ-
 ក្នុងជរាមរណៈ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ សុញ្ញតាធម្មស្ស-
 នាញាណំ រូបរាគនិមិត្តោ ថាអនិមិត្តវិមោក្ខក្នុងជរាមរណៈ ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាអនិមិត្តវិមោក្ខ នេះឯង អនិមិត្តវិមោក្ខ ។

[២២៧] អច្ចុលំហិតវិមោក្ខ កើតដូចម្តេច ។ អនិច្ចាតុប-
 ស្សនាញាណំ រូបរាគការកម្មលំ ថាទៀង ហេតុនោះ ឈ្មោះថា
 អច្ចុលំហិតវិមោក្ខ ធម្មស្សនាញាណំ រូបរាគការកម្មលំ ថា
 ជាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះថា អច្ចុលំហិតវិមោក្ខ អនិច្ចាតុប-
 ស្សនាញាណំ រូបរាគការកម្មលំ ថាជាសុទ្ធ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថា អច្ចុលំហិតវិមោក្ខ វិនិច្ឆ័យោធម្មស្សនាញាណំ រូបរាគកា-
 រកម្មលំ ថាអនិមិត្តវិមោក្ខ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអច្ចុលំហិតវិមោក្ខ

សុត្តន្តបិដក ស្រុតនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

វេទនាយ សញ្ញាយ សង្ខារេសុ វិញ្ញាណោ ចក្កាស្មី
 ។ ថេ ។ ជនមរណោ អធិត្តាទុបស្សនាញាណំ ចិត្ត-
 ភោ បណិធិយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ
 ។ ថេ ។ ជនមរណោ អប្បណិហិតាទុបស្សនាញាណំ
 សត្វប្បណិធិហិ មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ
 ជនមរណោ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណំ អភិធិវេសភោ
 បណិធិយា មុត្តតិកិ អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ អយំ
 អប្បណិហិតោ វិមោក្ខោ ។

[២២២] កកមំ មុទំ ។ យេ តត្ថ ជាតា
 អនវដ្ឋា កុសលា ពោធិបក្ខិយា ធម្មា ឥទំ មុទំ ។

កកមំ វិមោក្ខមុទំ ។ យំ ភេសន្តេសំ(១)ធម្មាធិ
 អារម្មណំ ធិរោគោ ធិញ្ចាធិ ឥទំ វិមោក្ខមុទំ(២) ។

១១. ច. រោសំ ។ ២២. ធម្មញ្ញេ វិមោក្ខេ មុត្តតិកិ វិមោក្ខេ ។ ៣៧ វិមោក្ខេ វិស្សន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ស្រុតនិកាយ ចង្កៃសុត្តន្ត

អនិច្ចាទុបស្សនាញាណ រូបចាកការាមក្កលំពាំទៀង ក្នុងវេទនា ក្នុងសញ្ញា
 ក្នុងសង្ខារ ក្នុងវិញ្ញាណ ក្នុងចក្ខុ ។ ថេ ។ ក្នុងជនមរណោ ហេតុ
 នោះ ឈ្មោះថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ ។ ថេ ។ អប្បណិហិតាទុបស្សនា-
 ញាណ រូបចាកការាមក្កលំពាំទៀង ក្នុងជនមរណោ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាអប្បណិហិតវិមោក្ខ សុញ្ញតាទុបស្សនាញាណ រូបចាកការាមក្កលំ
 ពាំទៀងប្រកាស្តិក ក្នុងជនមរណោ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាអប្បណិហិត-
 វិមោក្ខ នេះឯង អប្បណិហិតវិមោក្ខ ។

[២២២] មុទ ភេដ្ឋចម្ពុច ។ ពោធិបក្ខិយធម៌ពាំទៀងយណ
 ជាធម្មជាតិមិនមានទោស ជាគុសល កើតហើយ ក្នុងវិមោក្ខពាំទៀងនោះ
 នេះឯង ឈ្មោះថាមុទ ។

វិមោក្ខមុទ ភេដ្ឋចម្ពុច ។ ការម្មណីណា របស់ធម៌ពាំទៀង
 នោះ ។ ធិរោគ ធិញ្ចា ធិញ្ចា នេះឯង ឈ្មោះថាវិមោក្ខមុទ ។

បទដ្ឋកថា វិទ្យាបទ

កតថំ វិទ្យាបទបទដ្ឋកថំ ។ តីណំ អកុសលមូ-
លានំ វិទ្យាបទបទដ្ឋកថានំ តីណំ ធុត្តវិភានំ វិទ្យា-
បទបទដ្ឋកថានំ សទ្ធមិ អកុសលា ធម្មា វិទ្យាបទ-
បទដ្ឋកថា វិទ្យាបទបទដ្ឋកថំ ។

កតថំ វិទ្យាបទបទដ្ឋកថំ ។ តីណំ កុសលមូ-
លានំ វិទ្យាបទបទដ្ឋកថានំ តីណំ សុត្តវិភានំ វិទ្យា-
បទបទដ្ឋកថានំ សទ្ធមិ កុសលា ធម្មា វិទ្យាបទ-
បទដ្ឋកថា វិទ្យាបទបទដ្ឋកថំ ។

[២២៣] កតមោ វិទ្យាបទវិដ្ចោ ។ ស-
ញ្ញាវិដ្ចោ ចេតាវិដ្ចោ ចិត្តវិដ្ចោ ញាណវិដ្ចោ
វិទ្យាបទវិដ្ចោ សត្វវិដ្ចោ ។ សញ្ញាធាន្តា វិដ្ចតិគំ
សញ្ញាវិដ្ចោ ចេតយន្តោ វិដ្ចតិគំ ចេតាវិដ្ចោ

បទដ្ឋកថា វិទ្យាបទ

វិទ្យាបទបទដ្ឋកថា (ធម៌ជាសម្រួលសិវិទ្យា) តើដូចម្តេច ។ អកុ-
សលមូលទាំង ៣ ជាសិវសម្រួលសិវិទ្យា ធុត្តវិភានំ ធម៌ ជាសិវ
សម្រួលសិវិទ្យា អកុសលធម៌ទាំង ៣ ជាសិវសម្រួលសិវិទ្យា
នេះឯង ឈ្មោះថាវិទ្យាបទបទដ្ឋកថា (ធម៌ជាសម្រួលសិវិទ្យា) ។

វិទ្យាបទបទដ្ឋកថា តើដូចម្តេច ។ កុសលមូលទាំង ៣ ចាត់ជា
វិទ្យាបទបទដ្ឋកថា សុត្តវិភានំ ធម៌ ចាត់ជាវិទ្យាបទបទដ្ឋកថា កុសលធម៌
ទាំង ៣ ចាត់ជាវិទ្យាបទបទដ្ឋកថា នេះឯង ឈ្មោះថាវិទ្យាបទបទដ្ឋកថា ។

[២២៤] វិទ្យាបទវិដ្ចោ តើដូចម្តេច ។ (វិដ្ចោ មាន ៦) គឺ
សញ្ញាវិដ្ចោ ១ ចេតាវិដ្ចោ ១ ចិត្តវិដ្ចោ ១ ញាណវិដ្ចោ ១ វិទ្យាបទ-
វិដ្ចោ ១ សត្វវិដ្ចោ ១ ។ យោគាវចរ កាលច្បាស់ផឹង វេទន៍ភិក
ចេញ (ចាកសង្ខារចេញ) ហេតុនោះ ឈ្មោះថាសញ្ញាវិដ្ចោ យោ-
គាវចរ កាលច្រើនវេទន៍ភិកចេញ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចេតាវិដ្ចោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

វិហារោ នា វិដ្ឋតិកំ ចំគូវិដ្ឋោ ញាណំ កាលោ នា
 វិដ្ឋតិកំ ញាណវិដ្ឋោ ភិស្សុជ្ឈន្តោ វិដ្ឋតិកំ វិ-
 ហេតុវិដ្ឋោ ភជេដ្ឋំ វិដ្ឋតិកំ មត្តវិដ្ឋោ យត្ថ
 សញ្ញាវិដ្ឋោ ភត្ថ ចេតោវិដ្ឋោ យត្ថ ចេតោវិដ្ឋោ
 ភត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ យត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ
 ភត្ថ ចំគូវិដ្ឋោ យត្ថ ចំគូវិដ្ឋោ ភត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ
 ចេតោវិដ្ឋោ យត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ
 ចំគូវិដ្ឋោ ភត្ថ ញាណវិដ្ឋោ យត្ថ ញាណវិដ្ឋោ
 ភត្ថ សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ ចំគូវិដ្ឋោ យត្ថ
 សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ ចំគូវិដ្ឋោ ញាណវិដ្ឋោ
 ភត្ថ វិហេតុវិដ្ឋោ យត្ថ វិហេតុវិដ្ឋោ ភត្ថ
 សញ្ញាវិដ្ឋោ ចេតោវិដ្ឋោ ចំគូវិដ្ឋោ ញាណវិដ្ឋោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

យោគាចារកាលដឹងច្បាស់ វេទនិកាចេញ ហេតុនោះ ឈ្មោះថាចំគូវិដ្ឋៈ
 យោគាចារ កាលធ្វើឲ្យញាណ វេទនិកាចេញ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាញាណវិដ្ឋៈ កាលលះចង់ វេទនិកាចេញ ហេតុនោះ ឈ្មោះ
 ថាវិហេតុវិដ្ឋៈ យោគាចារ ដាក់ចំគូរទៅ ក្នុងក្បួនដំបូង ហេតុនោះ
 ឈ្មោះថាសត្វវិដ្ឋៈ សញ្ញាវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា ចេតាវិដ្ឋៈ ក៏មាន
 ក្នុងចំនោះ ចេតាវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា សញ្ញាវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុង
 នោះ សញ្ញាវិដ្ឋៈនិងចេតាវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា ចំគូវិដ្ឋៈ ក៏មាន
 ក្នុងចំនោះ ចំគូវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា សញ្ញាវិដ្ឋៈនិងចេតាវិដ្ឋៈ ក៏
 មានក្នុងចំនោះ សញ្ញាវិដ្ឋៈ ចេតាវិដ្ឋៈ និងចំគូវិដ្ឋៈ មានក្នុង
 ណា ញាណវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងចំនោះ ញាណវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា
 សញ្ញាវិដ្ឋៈ ចេតាវិដ្ឋៈ និងចំគូវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងចំនោះ សញ្ញា-
 វិដ្ឋៈ ចេតាវិដ្ឋៈ ចំគូវិដ្ឋៈ និងញាណវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា
 វិហេតុវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងចំនោះ វិហេតុវិដ្ឋៈ មានក្នុងចំណា សញ្ញា-
 វិដ្ឋៈ ចេតាវិដ្ឋៈ ចំគូវិដ្ឋៈ និងញាណវិដ្ឋៈ ក៏មានក្នុងចំនោះ

បទដ្ឋកថា វិទ្យាបទ

យត្ថ សញ្ញាវិវដ្តោ ធម្មោវិវដ្តោ ចិត្តវិវដ្តោ ញាណ-
វិវដ្តោ វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ តត្ថ សទ្ធិវិវដ្តោ យត្ថ សទ្ធិ-
វិវដ្តោ តត្ថ សញ្ញាវិវដ្តោ ធម្មោវិវដ្តោ ចិត្តវិវដ្តោ
ញាណវិវដ្តោ វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ អយំ វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ ។

[២២២] កតតា វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ ។ បឋមជ្ឈានស្ស
អាសវនា ភាវនា ពហុលីកម្មំ ទុក្ខយជ្ឈានស្ស អា-
សវនា ភាវនា ពហុលីកម្មំ តតិយជ្ឈានស្ស អាស-
វនា ភាវនា ពហុលីកម្មំ ទុក្ខជ្ឈានស្ស អាសវនា
ភាវនា ពហុលីកម្មំ អាកាសានុញ្ញាយតសមាបត្តិ-
យា អាសវនា ភាវនា ពហុលីកម្មំ វិញ្ញាណានុញ្ញាយ-
តសមាបត្តិយា អាកំត្យញ្ញាយតសមាបត្តិយា ធម៌-
សញ្ញានុញ្ញាយតសមាបត្តិយា អាសវនា ភាវនា
ពហុលីកម្មំ សោភបត្តិមក្ខស្ស អាសវនា ភាវនា

បទដ្ឋកថា វិទ្យាបទ

សញ្ញាវិវដ្តោ ធម្មោវិវដ្តោ ចិត្តវិវដ្តោ ញាណវិវដ្តោ វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ តត
កុដិទំណា សទ្ធិវិវដ្តោ កំមាតកុដិទំណា សទ្ធិវិវដ្តោ តតកុដិទំណា
សញ្ញាវិវដ្តោ ធម្មោវិវដ្តោ ចិត្តវិវដ្តោ ញាណវិវដ្តោ វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ កំមាត
កុដិទំណាវិវដ្តោ តត ធម្មោវិវដ្តោ វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ ។

[២២២] វិទ្យាភូមិវិវដ្តោ តតជ្ឈានស្ស ។ ភាវនា ភាវនា
ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ ទ្រវបឋមជ្ឈាន ភាវនា ភាវនា ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ
ទ្រវទុក្ខយជ្ឈាន ភាវនា ភាវនា ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ ទ្រវតតិយជ្ឈាន
ភាវនា ភាវនា ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ ទ្រវទុក្ខជ្ឈាន ភាវនា ភាវ-
នា ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ ទ្រវអាកាសានុញ្ញាយតសមាបត្តិ ភាវនា
ភាវនា ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ ទ្រវវិញ្ញាណានុញ្ញាយតសមាបត្តិ ទ្រវអាកំត្យ-
ញ្ញាយតសមាបត្តិ ទ្រវសញ្ញានុញ្ញាយតសមាបត្តិ ភាវនា
ភាវនា ការត្ថិទ្ធិប្រិទ្ធ ទ្រវសោភបត្តិមក្ខ ភាវនា ភាវនា

សុត្តន្តបិដក ប្រែកថាយស្ស ចង្អុលកថា

តហុលីកង្គំ សកធាតាមិមក្កស្ស អាសេវនា ភាវនា
តហុលីកង្គំ អធាតាមិមក្កស្ស ។ ចេ ។ អរហត្តមក្ក-
ស្ស អាសេវនា ភាវនា តហុលីកង្គំ អយំ វិហាក្ខ-
ភាវនា ។

តតតា វិហាក្ខច្បង្គិយស្សន្តិ ។ បឋមជ្ឈានស្ស
បដិលាភោ កំ វិចារកោ កំ ទុតិយជ្ឈានស្ស បដិ-
លាភោ កំ វិចារកោ កំ តតិយជ្ឈានស្ស ។ ចេ ។
ធម្មត្ថជ្ឈានស្ស អាភាសានញ្ចយននសមាធម្មិយា
វិញ្ញាណញ្ចយននសមាធម្មិយា អាកំញ្ចញ្ចយនន-
សមាធម្មិយា នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាធម្មិយា
បដិលាភោ កំ វិចារកោ កំ សោតាធម្មិមក្កស្ស
សោតាធម្មិផលំ សកធាតាមិមក្កស្ស សកធាតាមិ-
ផលំ អធាតាមិមក្កស្ស អធាតាមិផលំ អរហត្តមក្កស្ស
អរហត្តផលំ អយំ វិហាក្ខច្បង្គិយស្សន្តិ ។

និយាយកថា ។
វិហាក្ខច្បង្គិយ ។

សុត្តន្តបិដក ប្រែកថាយស្ស ចង្អុលកថា

ការធ្វើឱ្យច្រើនខ្ញុំសកធាតាមិមក្ក ការសេច ការអប់រំ ការធ្វើឱ្យច្រើន
ខ្ញុំអធាតាមិមក្ក ។ ចេ ។ ខ្ញុំអរហត្តមក្ក នេះឈ្មោះថាវិហាក្ខភាវនា ។

វិហាក្ខច្បង្គិយស្សន្តិ គឺដូចម្តេច ។ ការបាត់ចោលនូវបឋមជ្ឈាន
បូជន (របស់បឋមជ្ឈាន) ការបាត់ចោលនូវទុតិយជ្ឈាន បូជន (របស់
ទុតិយជ្ឈាន) ការបាត់ចោល នូវតតិយជ្ឈាន បូជនរបស់តតិយជ្ឈាន
។ ចេ ។ របស់ធម្មត្ថជ្ឈាន របស់ភាសានញ្ចយននសមាធម្មិ របស់
វិញ្ញាណញ្ចយននសមាធម្មិ របស់អាកំញ្ចញ្ចយននសមាធម្មិ របស់នេ-
វសញ្ញាណសញ្ញាយននសមាធម្មិ សោតាធម្មិផល របស់សោតាធម្មិមក្ក
សកធាតាមិផល របស់សកធាតាមិមក្ក អធាតាមិផល របស់អធាតាមិមក្ក
អរហត្តផល របស់អរហត្តមក្ក នេះ ឈ្មោះថាវិហាក្ខច្បង្គិយស្សន្តិ ។

ចប់ ភាសាខ្មែរ ទី ៣ ។
ចប់ វិហាក្ខច្បង្គិយ ។

មហាវិគ្គ ធម៌កថា

(២២៨) កតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ កតំ
 ហេតុនំ ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ ទត្ថយមហាសា-
 លានំ ព្រាហ្មណមហាសាលានំ កហេតិមហាសាលា-
 នំ កាតាវចនំ នេវនំ ញាណសម្បយុត្តេ កតំ
 ហេតុនំ ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ វុចាវចនំ នេវនំ
 កតំ ហេតុនំ ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ អវុចាវចន-
 នំ នេវនំ កតំ ហេតុនំ ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ ។
 កតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្តេ អដ្ឋង្គំ ហេតុនំ
 ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ ទត្ថយមហាសាលានំ ព្រា-
 ហ្មណមហាសាលានំ កហេតិមហាសាលានំ កាតា-
 វចនំ នេវនំ ញាណសម្បយុត្តេ អដ្ឋង្គំ ហេតុនំ
 ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ វុចាវចនំ នេវនំ អដ្ឋង្គំ
 ហេតុនំ ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ អវុចាវចនំ
 នេវនំ អដ្ឋង្គំ ហេតុនំ ចទ្ធយា ឧបេក្ខំ ហោតិ ។

មហាវិគ្គ ធម៌កថា

(២២៩) ការកើតឡើង នៃកតិសម្បត្តិ ក្នុងញាណសម្បយុត្ត
 តើព្រោះច្រើនយ៉ាង នៃហេតុម៉្លេះនា ការកើតឡើងនៃពួកទត្ថយមហាសាល
 ព្រាហ្មណមហាសាល កហេតិមហាសាល កាតាវចនាវេត ក្នុងញា-
 ណសម្បយុត្ត តើព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុម៉្លេះនា ការកើតឡើងនៃពួកអវុចាវ-
 ចនាវេត តើព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុម៉្លេះនា ការកើតឡើងនៃពួកអវុចាវចន-
 ាវេត តើព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុម៉្លេះនា ។ ការកើតឡើងនៃកតិសម្បត្តិ
 ក្នុងញាណសម្បយុត្ត ព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុ ៨ ការកើតឡើង នៃ
 ពួកទត្ថយមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល កហេតិមហាសាល កា-
 តាវចនាវេត ក្នុងញាណសម្បយុត្ត ព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុ ៨ ការកើត
 ឡើង នៃពួកអវុចាវចនាវេត ព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុ ៨ ការកើត
 ឡើង នៃពួកអវុចាវចនាវេត ព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុ ៨ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាសក្កា

[២២២] ភតិសម្បត្តិយា ញាណសម្បយុត្ត ក-
 ភមេសី អដ្ឋង្គិ ហេតុនំ បច្ចយា ឧបមត្តិ ហោតិ ។
 កុសលកម្មស្ស ជវេក្ខុណោ កយោ ហេតុ កុសលា
 កស្មី ទណោ ជាតិទេកនាយ សហជាតប្បទូយា
 ហោន្តិ ភេត វុត្ថតិ កុសលមូលប្បទូយាមិ សង្ការ
 និកក្ខន្តិក្ខណោ ទ្វេ ហេតុ អកុសលា កស្មី ទណោ
 ជាតិទេកនាយ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ ភេត
 វុត្ថតិ អកុសលមូលប្បទូយាមិ សង្ការ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ កយោ ហេតុ អព្យាកាតា កស្មី ទណោ
 ជាតិទេកនាយ សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ ភេត
 វុត្ថតិ បាម្បបប្បទូយាមិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បទូយាមិ
 បាម្បប បដិសន្ធិក្ខណោ បញ្ចក្កាទ្វា សហជាតប្បទូ-
 យា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញប្បទូយា ហោន្តិ ធិស្សយប្ប-
 ទូយា ហោន្តិ វិប្បយុត្តប្បទូយា ហោន្តិ បដិសន្ធិក្ខ-
 ណោ ចត្តារក ឧបារាភតា សហជាតប្បទូយា ហោន្តិ
 អញ្ញាមញ្ញប្បទូយា ហោន្តិ ធិស្សយប្បទូយា ហោន្តិ^(១)

១. ឧត្តរា វិប្បយុត្តប្បទូយា ហោន្តិ ធិស្ស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កៃសង្កាសក្កា

[២២២] ការកើតឡើង នៃភតិសម្បត្តិ ក្នុងញាណសម្បយុត្ត
 ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុ ៨ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ក្នុងខណៈដទៃនៃកុសលកម្ម
 មានហេតុជាតុសល ២^(១) ជាសហជាតប្បច្ច័យ នៃចក្ខុនាវិជ្ជាហើយ
 ក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា សង្ការទាំងឡាយ (ភិក-
 ខាន) ព្រោះមានកុសលមូលជាបច្ច័យខ្លះ ក្នុងខណៈនៃសេចក្តីក្រេករ
 មានហេតុជាតុសល ២^(២) ជាសហជាតប្បច្ច័យ នៃចក្ខុនាវិជ្ជាហើយ
 ហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា សង្ការទាំងឡាយ (ភិក-
 ខាន) ព្រោះមានអកុសលមូលជាបច្ច័យខ្លះ ក្នុងខណៈចង្កៃសង្ការ មានហេតុ
 ជាតុសល ២^(៣) ជាសហជាតប្បច្ច័យ នៃចក្ខុនាវិជ្ជាហើយក្នុង
 ខណៈនោះ ហេតុនោះ លោកពោលថា វិញ្ញាណ (ភិកខាន) ព្រោះមាន
 បាម្បបជាបច្ច័យខ្លះ បាម្បប (ភិកខាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាបច្ច័យខ្លះ
 ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានខន្ធ ៨ ជាសហជាតប្បច្ច័យ ជាតុសលកម្មច្ច័យ
 ជាធិស្សយច្ច័យ ជាវិប្បយុត្តច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានបហា-
 ក្កុរុប ២ ជាសហជាតប្បច្ច័យ ជាតុសលកម្មច្ច័យ ជាធិស្សយច្ច័យ

១ អណិក្ខេ ១ ភិកខាន ១ អបោមា ១ ។ ២ ឈារា ១ មោហា ១ ។ ៣ អណិក្ខេ ១
 អភិមា ១ អបោមា ១ ។ កុសលហេតុ ៣ អកុសលហេតុ ២ តត្ថាភតហេតុ ៣ រូបជា
 ៨ ហេតុ ។

ហោង្គ ឆតិកា

បដិសន្ធិក្កុណោ កាយោ ជីវិតសង្ខារ សហជាតច្បុ-
 យោ ហោង្គំ អញ្ញមញ្ញច្បុយោ ហោង្គំ វិស្សយច្បុ-
 យោ ហោង្គំ វិជ្ជយុត្តច្បុយោ ហោង្គំ បដិសន្ធិក្កុ-
 ណោ បាមក្កុ រុចក្កុ សហជាតច្បុយោ ហោង្គំ
 អញ្ញមញ្ញច្បុយោ ហោង្គំ វិស្សយច្បុយោ ហោង្គំ
 វិជ្ជយុត្តច្បុយោ ហោង្គំ បដិសន្ធិក្កុណោ គោ ទុទ្ទស
 ធានា សហជាតច្បុយោ ហោង្គំ អញ្ញមញ្ញច្បុយោ
 ហោង្គំ វិស្សយច្បុយោ ហោង្គំ វិជ្ជយុត្តច្បុយោ
 ហោង្គំ បដិសន្ធិក្កុណោ ធម្មារា ទទ្ធា អរុចិយោ
 សហជាតច្បុយោ ហោង្គំ អញ្ញមញ្ញច្បុយោ ហោ-
 ង្គំ វិស្សយច្បុយោ ហោង្គំ សឡយុត្តច្បុយោ
 ហោង្គំ បដិសន្ធិក្កុណោ បក្កុដ្ឋ្រិយាចិ សហជាត-
 ច្បុយោ ហោង្គំ អញ្ញមញ្ញច្បុយោ ហោង្គំ វិស្ស-
 យច្បុយោ ហោង្គំ សឡយុត្តច្បុយោ ហោង្គំ
 បដិសន្ធិក្កុណោ កាយោ ហេតុ សហជាតច្បុយោ
 ហោង្គំ អញ្ញមញ្ញច្បុយោ ហោង្គំ វិស្សយច្បុយោ
 ហោង្គំ សឡយុត្តច្បុយោ ហោង្គំ បដិសន្ធិក្កុណោ

ហោង្គ ឆតិកា

ក្នុងនោះវិសេសន្តំ មានជីវិតសង្ខារ គេ ជាសហជាតច្បុយោ ជាអញ្ញ-
 មញ្ញច្បុយោ ជាវិស្សយច្បុយោ ជាវិជ្ជយុត្តច្បុយោ ក្នុងនោះវិសេសន្តំ
 មាននាមនិរុច ជាសហជាតច្បុយោ ជាអញ្ញមញ្ញច្បុយោ ជាវិស្សយច្បុយោ
 ជាវិជ្ជយុត្តច្បុយោ ក្នុងនោះវិសេសន្តំ មានទិ ទស គោ ជាសហ-
 ជាតច្បុយោ ជាអញ្ញមញ្ញច្បុយោ ជាវិស្សយច្បុយោ ជាវិជ្ជយុត្តច្បុ-
 យោ ក្នុងនោះវិសេសន្តំ មានទទ្ធាវសេនាទទ្ធា ៤ ជាសហជាត-
 ច្បុយោ ជាអញ្ញមញ្ញច្បុយោ ជាវិស្សយច្បុយោ ជាសឡយុត្តច្បុយោ ក្នុង
 នោះវិសេសន្តំ មានដ្ឋ្រិយា ៨ ជាសហជាតច្បុយោ ជាអញ្ញមញ្ញច្បុយោ
 ជាវិស្សយច្បុយោ ជាសឡយុត្តច្បុយោ ក្នុងនោះវិសេសន្តំ មានហេតុ
 ជាសហជាតច្បុយោ ជាអញ្ញមញ្ញច្បុយោ ជាវិស្សយច្បុយោ ជាសឡយុ-
 ត្តច្បុយោ ក្នុងនោះវិសេសន្តំ មាននាមនិរុចកាយ ជាសហជាតច្បុយោ

សុត្តន្តបិដក សុខនិកាយ បដិសន្ធិកថា

នាមក្ស វិញ្ញាណក្ស សហជាតច្បង្គយា ហោត្តិ អ-
ក្ខមត្តាច្បង្គយា ហោត្តិ វិស្សយច្បង្គយា ហោត្តិ
សច្ចយុត្តច្បង្គយា ហោត្តិ បដិសន្ធិក្ខណោ ឥម
ទុក្ខស ធម្មា សហជាតច្បង្គយា ហោត្តិ អក្ខមត្តាច្ប-
ង្គយា ហោត្តិ វិស្សយច្បង្គយា ហោត្តិ សច្ចយុត្តច្ប-
ង្គយា ហោត្តិ បដិសន្ធិក្ខណោ ឥម អដ្ឋវិសតិ ធម្មា
សហជាតច្បង្គយា ហោត្តិ អក្ខមត្តាច្បង្គយា ហោត្តិ
វិស្សយច្បង្គយា ហោត្តិ វិប្បយុត្តច្បង្គយា ហោត្តិ
កតិសច្ចត្តិយា ញាណសច្ចយុត្ត ឥមេសំ អដ្ឋង្គិ
ហេតុនំ ចត្ថយា ឧបេក្ខិ ហោតិ ។

(២២៧) ទត្ថយមហាសាលានំ ព្រាហ្មណមហា-
សាលានំ មហាចតិមហាសាលានំ កាមាវចានំ ធម្ម-
នំ ញាណសច្ចយុត្ត កកមេសំ មដ្ឋង្គិ ហេតុ-
នំ ចត្ថយា ឧបេក្ខិ ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស
ឆវនក្ខណោ គយោ ហេតុ កុសលា តស្មី
ទណោ ជាតិវេទនាយ សហជាតច្បង្គយា ហោត្តិ

សុត្តន្តបិដក សុខនិកាយ បដិសន្ធិកថា

ជាតនាមក្សច្បង្គយា ជាតិស្សយច្បង្គយា ជាតិសច្ចយុត្តច្បង្គយា ក្នុងទណៈ
នៃបដិសន្ធិ មានចំនួន ១២ នេះ ជាសហជាតច្បង្គយា ជាតនាមក្សច្បង្គ-
យា ជាតិស្សយច្បង្គយា ជាតិសច្ចយុត្តច្បង្គយា ក្នុងទណៈនៃបដិសន្ធិ
មានចំនួន ១២ នេះ ជាសហជាតច្បង្គយា ជាតនាមក្សច្បង្គយា ជា
តិស្សយច្បង្គយា ជាតិសច្ចយុត្តច្បង្គយា នេះនឹង ការកើតឡើងនៃអតិសច្ចត្តិ
ក្នុងញាណសច្ចយុត្ត ព្រោះច្បង្គយា នៃហេតុចំនួន ៨ យ៉ាង ។

(២២៨) ការកើតឡើងនៃកុសលកម្មនិងមហាសាល ព្រាហ្មណមហា-

សាល មហាចតិមហាសាល កាមាវចារោត ក្នុងញាណសច្ចយុត្ត ព្រោះ
ច្បង្គយាដែលមាន ៨ កើតឡើងច្បង្គយា ក្នុងទណៈនៃកុសលកម្ម មានហេតុជា
កុសល ឬ ជាសហជាតច្បង្គយា នៃចក្ខុវិស័យកើតឡើងក្នុងទណៈនោះ

បញ្ចវគ្គ ធម្មបទ

កេន វុទ្ធកិ កុសលមូលច្បងយាចិ សង្ខារ ធិកន្តិ-
 ក្កុណ ទ្វេ ហេតុ អកុសលា កស្មី ទណ្ឌ ជា-
 កចេកនាយ សហជាតច្បងយា ហោន្តិ កេន វុទ្ធកិ
 អកុសលមូលច្បងយាចិ សង្ខារ បដិសន្ធិក្កុណ
 កយោ ហេតុ អព្យាកតា កស្មី ទណ្ឌ ជាតចេកនា-
 យ សហជាតច្បងយា ហោន្តិ កេន វុទ្ធកិ ធាតុប-
 ច្បងយាចិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណច្បងយាចិ ធាតុប្រ-
 ចដិសន្ធិក្កុណ ចក្កក្កុនា សហជាតច្បងយា ហោន្តិ
 អញ្ញាច្បងយា ហោន្តិ ធិស្សយច្បងយា ហោន្តិ
 វិជ្ជយុត្តច្បងយា ហោន្តិ បដិសន្ធិក្កុណ ចក្កកេ ច-
 ហាក្កតា សហជាតច្បងយា ហោន្តិ អញ្ញាច្បងយា
 ហោន្តិ ធិស្សយច្បងយា ហោន្តិ បដិសន្ធិក្កុណ
 កយោ ធិវិគសង្ខារ សហជាតច្បងយា ហោន្តិ អញ្ញ-
 ាច្បងយា ហោន្តិ ធិស្សយច្បងយា ហោន្តិ វិជ្ជ-
 យុត្តច្បងយា ហោន្តិ បដិសន្ធិក្កុណ ធាតុ រូបក្កុ
 សហជាតច្បងយា ហោន្តិ អញ្ញាច្បងយា ហោន្តិ

បញ្ចវគ្គ ធម្មបទ

ហេតុនា លោកោលថ សង្ខារតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមាន
 កុសលមូលជាច្បងៗ ក្នុងទណ្ឌវិនិច្ឆ័យត្រកា មានហេតុជាអកុ-
 សល ២ ជាសហជាតច្បងយា ខែចេកនាដែលកើតហើយ ក្នុងទណ្ឌនោះ
 ហេតុនា លោកោលថ សង្ខារតាំងឡាយកើតមាន ព្រោះមានកុ-
 សលមូលជាច្បងៗ ក្នុងទណ្ឌវិនិច្ឆ័យ មានហេតុជាអញ្ញាច្បងយា
 ជាសហជាតច្បងយា ខែចេកនាដែលកើតហើយក្នុងទណ្ឌនោះ ហេតុនា
 លោកោលថ វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមានធាតុប្រជាច្បងៗ
 ធាតុប្រ (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាច្បងៗ ក្នុងទណ្ឌវិនិ-
 ចដិសន្ធិ មានខន្ធតាំង ៨ ជាសហជាតច្បងយា ជាអញ្ញាច្បងយា ជា
 ធិស្សយច្បងយា ជាវិជ្ជយុត្តច្បងយា ក្នុងទណ្ឌវិនិច្ឆ័យ មានមហា-
 ក្កុន ២ ជាសហជាតច្បងយា ជាអញ្ញាច្បងយា ជាធិស្សយច្បងយា
 ក្នុងទណ្ឌវិនិច្ឆ័យ មានធិវិគសង្ខារ ២ ជាសហជាតច្បងយា ជា
 អញ្ញាច្បងយា ជាធិស្សយច្បងយា ជាវិជ្ជយុត្តច្បងយា ក្នុងទណ្ឌវិនិ-
 ចដិសន្ធិ មានធាតុធិស្សយ ២ ជាសហជាតច្បងយា ជាអញ្ញាច្បងយា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

និស្សយន្តច្បយា ហោន្តិ វិច្ឆយុក្កច្បច្បយា ហោន្តិ
 ចដិសន្តិក្កុណោ ក៌ម ចុន្តស ចន្ទា សហជាតច្ប-
 ច្បយា ហោន្តិ អក្ខមក្ខច្បច្បយា ហោន្តិ និស្សយន្ត-
 ច្បយា ហោន្តិ វិច្ឆយុក្កច្បច្បយា ហោន្តិ ចដិសន្តិក្កុ-
 ណោ ចន្ទា ក៌ម អរិយោ សហជាតច្បច្បយា
 ហោន្តិ អក្ខមក្ខច្បច្បយា ហោន្តិ និស្សយន្តច្បយា
 ហោន្តិ សធម្មយុក្កច្បច្បយា ហោន្តិ ចដិសន្តិក្កុណោ
 ចក្កុន្តិយានិ សហជាតច្បច្បយា ហោន្តិ អក្ខមក្ខច្ប-
 ច្បយា ហោន្តិ និស្សយន្តច្បយា ហោន្តិ សធម្មយុក្ក-
 ច្បច្បយា ហោន្តិ ចដិសន្តិក្កុណោ ក៌យោ មោក្ខ
 សហជាតច្បច្បយា ហោន្តិ អក្ខមក្ខច្បច្បយា ហោន្តិ
 និស្សយន្តច្បយា ហោន្តិ សធម្មយុក្កច្បច្បយា ហោន្តិ
 ចដិសន្តិក្កុណោ ចាមក្កុ វិញ្ញាណក្កុ សហជាតច្ប-
 ច្បយា ហោន្តិ អក្ខមក្ខច្បច្បយា ហោន្តិ និស្ស-
 យន្តច្បយា ហោន្តិ សធម្មយុក្កច្បច្បយា ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសុត្តន្ត

ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា ជាតិវិច្ឆយុក្កច្បច្បយា កុដិទណ្ឌវិនិច្ឆ័យនិ មាធម្មិកំ
 ១៤ ១៥ ជាសហជាតច្បច្បយា ជាអក្ខមក្ខច្បច្បយា ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា ជា
 វិច្ឆយុក្កច្បច្បយា កុដិទណ្ឌវិនិច្ឆ័យនិ មាធម្មិកំ មាធម្មិកំ ២ ជាសហជា-
 តច្បច្បយា ជាអក្ខមក្ខច្បច្បយា ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា ជាសធម្មយុក្កច្បច្បយា
 កុដិទណ្ឌវិនិច្ឆ័យនិ មាធម្មិកំ ៣ ជាសហជាតច្បច្បយា ជាអក្ខមក្ខ-
 ច្បច្បយា ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា ជាសធម្មយុក្កច្បច្បយា កុដិទណ្ឌវិនិច្ឆ័យនិ
 មាធម្មិកំ ៤ ជាសហជាតច្បច្បយា ជាអក្ខមក្ខ-
 ច្បច្បយា ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា ជាសធម្មយុក្កច្បច្បយា កុដិទណ្ឌវិនិច្ឆ័យនិ
 មាធម្មិកំ ៥ ជាសហជាតច្បច្បយា ជាអក្ខមក្ខច្បច្បយា ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា
 ជាសធម្មយុក្កច្បច្បយា កុដិទណ្ឌវិនិច្ឆ័យនិ មាធម្មិកំ ៦ ជាសហ-
 ជាតច្បច្បយា ជាអក្ខមក្ខច្បច្បយា ជាតិស្សយន្តច្បច្បយា ជាសធម្មយុក្កច្បច្បយា

បញ្ជីបញ្ជី ឧបត្ថម្ភ

បដិសន្ធិក្នុងក្រណាត់ ឥត ក្នុងស្ថាន ធម្មា សហជាតិប្ប-
 ទូយា ហោត្តិ អត្តាប្បាទប្បទូយា ហោត្តិ ធិស្សប្ប-
 ទូយា ហោត្តិ សម្មយុត្តប្បទូយា ហោត្តិ បដិ-
 សន្ធិក្នុងក្រណាត់ ឥត អដ្ឋវិសតិ ធម្មា សហជាតិប្ប-
 ទូយា ហោត្តិ អត្តាប្បាទប្បទូយា ហោត្តិ ធិស្សប្ប-
 ទូយា ហោត្តិ វិជ្ជយុត្តប្បទូយា ហោត្តិ ទុក្ខយ-
 មហាសាលាធិ ព្រាហ្មណមហាសាលាធិ កហមតិម-
 ហាសាលាធិ កាតាវចនាធិ ធានាធិ ញាណសម្មយុ-
 ត្ត ឥតេសំ អដ្ឋង្គិ ហេតុធិ បទូយា ទុច្ចតិ
 ហោតិ ។

[២២៨] រូបាវចនាធិ ធានាធិ កាតេសំ អដ្ឋង្គិ
 ហេតុធិ បទូយា ទុច្ចតិ ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស
 ជវនក្រណាត់ កយោ ហេតុ កុសលា ។ ថេ ។
 រូបាវចនាធិ ធានាធិ ឥតេសំ អដ្ឋង្គិ ហេតុធិ បទូយា
 ទុច្ចតិ ហោតិ ។

បញ្ជីបញ្ជី ឧបត្ថម្ភ

ក្នុងក្រណាត់បដិសន្ធិ មានចំណាត់ ១២ នេះ ជាសហជាតិប្បទូយ ជា
 អត្តាប្បទូយ ជាធិស្សប្បទូយ ជាសម្មយុត្តប្បទូយ ក្នុងក្រណាត់
 បដិសន្ធិ មានចំណាត់ ២៨ នេះ ជាសហជាតិប្បទូយ ជាអត្តាប្បទូយ
 ជាធិស្សប្បទូយ ជាវិជ្ជយុត្តប្បទូយ នេះឯង ការកើតឡើងនៃតួកខន្តិ-
 យមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល កហមតិមហាសាល កាតាវច-
 នេវតា ក្នុងញាណសម្មយុត្ត ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុចំណាត់ ៨ យ៉ាង ។

[២២៩] ការកើតឡើង នៃតួកខន្តិវចនេវតា ព្រោះបច្ច័យនៃ

ហេតុ ៨ គឺដូចខាងលើ ។ ក្នុងក្រណាត់នៃកុសលកម្ម មានហេតុជា
 កុសល ៣ ។ ថេ ។ នេះឯង ការកើតឡើងនៃតួកខន្តិវចនេវតា
 ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុចំណាត់ ៨ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

អរុណាស្ថានំ ទេវាសំ កាតមេសំ អដ្ឋង្គំ ហេតុនំ
 បច្ចយា ឧបបត្តិ ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស ជវន-
 កុណោ គយោ ហេតុ កុសលា កស្មី ទណោ ជា-
 កចេតនាយ សហជាតប្បច្ចយា ហោន្តិ ភេន វុទ្ធភិ
 កុសលមូលប្បច្ចយាមិ សង្ខារ និកង្ខិតុណោ ទ្វេ
 ហេតុ អកុសលា កស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ ស-
 ហជាតប្បច្ចយា ហោន្តិ ភេន វុទ្ធភិ អកុសលមូល-
 ប្បច្ចយាមិ សង្ខារ បដិសទ្ធិកុណោ គយោ ហេតុ
 អន្យាគតា កស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ សហជា-
 តប្បច្ចយា ហោន្តិ ភេន វុទ្ធភិ នាមរូបធម្មច្ចយាមិ
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បច្ចយាមិ នាមរូបំ បដិសទ្ធិកុ-
 ណោ ចត្តារោ ទទ្វា អរូមិយោ សហជាតប្បច្ចយា
 ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ហោន្តិ និស្សយប្បច្ចយា
 ហោន្តិ សម្បយុត្តប្បច្ចយា ហោន្តិ បដិសទ្ធិ-
 កុណោ បក្សិន្រ្ទយានំ សហជាតប្បច្ចយា ហោន្តិ
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ចយា ហោន្តិ និស្សយប្បច្ចយា ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កសិទ្ធិបិដក

ការកើតឡើងនៃតួកក្សត្រចេតនា ព្រោះបច្ច័យនៃហេតុ ៨ គឺ
 ដូចអ្នកខ្លះ ។ ក្នុងខណៈជីវិតនៃកុសលកម្ម មានហេតុជាតួសល ៣ ជា
 សហជាតប្បច្ច័យ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ
 លោកគោលថា សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះមានកុសលមូលជា
 ច្បាប់នៃក្នុងខណៈនៃសេចក្តីត្រេកអរ មានហេតុជាតួសល ២ ជាសហ-
 ជាតប្បច្ច័យ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោក
 គោលថា សង្ខារទាំងឡាយ (កើតមាន) ព្រោះមានអកុសលមូល ជា
 ច្បាប់នៃក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានហេតុជាតួសល ២ ជាសហជា-
 តប្បច្ច័យ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងខណៈនោះ ហេតុនោះ លោក
 គោលថាវិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមាននាមរូបជាច្បាប់នៃ នាមរូប
 (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាច្បាប់នៃ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ
 មានខន្ធមិនមានរូប ២ ជាសហជាតប្បច្ច័យ ជាតួសលប្បច្ច័យ
 ជាតួសលប្បច្ច័យ ជាសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មាន
 គង្គិយ ៨ ជាសហជាតប្បច្ច័យ ជាតួសលប្បច្ច័យ ជាតួសលប្បច្ច័យ

បទដ្ឋកថា

សឡយុត្តច្បុយា ហោត្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ គយោ
 ហេតុ សហជាតច្បុយា ហោត្តិ អញ្ញាមញ្ញច្បុយា
 ហោត្តិ វិស្សយច្បុយា ហោត្តិ សឡយុត្តច្បុយា
 ហោត្តិ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឆាតក្កា វិញ្ញាណក្កា សហ-
 ជាតច្បុយា ហោត្តិ អញ្ញាមញ្ញច្បុយា ហោត្តិ
 វិស្សយច្បុយា ហោត្តិ សឡយុត្តច្បុយា ហោត្តិ
 ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឥតេ ទុក្ខស ធម្មា សហជាតច្បុ-
 យា ហោត្តិ អញ្ញាមញ្ញច្បុយា ហោត្តិ វិស្សយ-
 ច្បុយា ហោត្តិ សឡយុត្តច្បុយា ហោត្តិ(*) អរ-
 ហាវនាចំ ធម្មាចំ ឥតេសំ អដ្ឋង្គិ ហេតុចំ ចច្បុយា
 ឧបបត្តិ ហោតិ ។

* ១. ឯដ្ឋង្គ ចដិសទ្ធិក្កុណោ ឥតេ អរ្យសតិ ធម្មា សហជាតច្បុយា ហោត្តិ អញ្ញាមញ្ញ-
 ច្បុយា ហោត្តិ វិស្សយច្បុយា ហោត្តិ សឡយុត្តច្បុយា ហោត្តិ វិស្សង្គិ ។

បទដ្ឋកថា

ជាសឡយុត្តច្បុយា ក្នុងខណៈ វិចារជិសង្គិ មានហេតុ យ ជា
 សហជាតច្បុយា ជាអញ្ញាមញ្ញច្បុយា ជាវិស្សយច្បុយា ជាសឡ-
 យុត្តច្បុយា ក្នុងខណៈវិចារជិសង្គិ មានតាមឯកវិញ្ញាណ ជាសហជាត-
 ច្បុយា ជាអញ្ញាមញ្ញច្បុយា ជាវិស្សយច្បុយា ជាសឡយុត្តច្បុយា
 ក្នុងខណៈវិចារជិសង្គិ មានធម៌តិក ១២ ខេ ជាសហជាតច្បុយា ជា
 អញ្ញាមញ្ញច្បុយា ជាវិស្សយច្បុយា ជាសឡយុត្តច្បុយា ខេឯក
 ការកើតឡើង ខែត្តកក្កដាប្រាំបីខែ ព្រាហ្មច្បុយាខែបាត ៨ ។

សុន្ទរគម្ពីរ ប្រាជ្ញាបិដក ចង្កោយបិដក

(២២៩) កតិសម្បត្តិយា ញាណវិច្ឆយុត្ត កាតិដំ

ហេតុដំ ចតុយា ឧបេក្ខ ហោតិ ទក្ខិយមហាសា-

ណាដំ ព្រាហ្មណមហាសាណាដំ កហេតិមហាសា-

ណាដំ កាតាវចនាដំ ទេវាដំ ញាណវិច្ឆយុត្ត កា-

តិដំ ហេតុដំ ចតុយា ឧបេក្ខ ហោតិ(១) ។ កតិ-

សម្បត្តិយា ញាណវិច្ឆយុត្ត ទន្ទំ ហេតុដំ ចតុយា

ឧបេក្ខ ហោតិ ទក្ខិយមហាសាណាដំ ព្រាហ្មណម-

ហាសាណាដំ កហេតិមហាសាណាដំ កាតាវចនាដំ

ទេវាដំ ញាណវិច្ឆយុត្ត ទន្ទំ ហេតុដំ ចតុយា ឧ-

បេក្ខ ហោតិ(២) ។

១ ឧ. ឧត្តរ ប្រាជ្ញាបិដក ទេវាដំ ទន្ទំ ហេតុដំ ចតុយា ឧបេក្ខ ហោតិ ។ កហេតិដំ ទេវាដំ ទន្ទំ ហេតុដំ ចតុយា ឧបេក្ខ ហោតិ ទិស្សត្ថំ ។ ២ ឧ. ឧត្តរ ប្រាជ្ញាបិដក ទេវាដំ ទន្ទំ ហេតុដំ ចតុយា ឧបេក្ខ ហោតិ ។ កហេតិដំ ទេវាដំ ទន្ទំ ហេតុដំ ចតុយា ឧបេក្ខ ហោតិ ទិស្សត្ថំ ។

សុន្ទរគម្ពីរ ប្រាជ្ញាបិដក ចង្កោយបិដក

(២២៩) កាតិសម្បត្តិ កតិសម្បត្តិ កតិញាណវិច្ឆយុត្ត គេត្រា

ចតុយា ហេតុដំ កាតិសម្បត្តិ កតិសម្បត្តិ កតិញាណវិច្ឆយុត្ត គេត្រា

មហាសាណា កហេតិមហាសាណា កាតាវចនា កតិញាណ-

វិច្ឆយុត្ត គេត្រាចតុយា ហេតុដំ ។ កាតិសម្បត្តិ កតិសម្បត្តិ

កតិញាណវិច្ឆយុត្ត គេត្រាចតុយា ហេតុ ៦ កាតិសម្បត្តិ កតិសម្បត្តិ

មហាសាណា ព្រាហ្មណមហាសាណា កហេតិមហាសាណា កាតាវចនា

ទេវា កតិញាណវិច្ឆយុត្ត គេត្រាចតុយា ហេតុ ៦ ។

បទដ្ឋកថា

(២៣០) ភតិសធម្មតិយា ញាណវិប្បយុត្ត កក-
 មេសំ ធម្មំ ហេតុនំ ចច្ចយា ឧបេក្ខំ ហោតិ ។
 កុសលកក្កស្ស ជនក្កុណោ ទ្វេ ហេតុ កុសលា
 កស្មី ទណោ ជាតិចេតនាយ សហជាតច្បូច្ចយា
 ហោន្តិ តេន វុទ្ធកំ កុសលម្ពលច្បូច្ចយាចិ សង្ខារ
 ធិកន្តិក្កុណោ ទ្វេ ហេតុ អកុសលា កស្មី ទណោ
 ជាតិចេតនាយ សហជាតច្បូច្ចយា ហោន្តិ តេន វុទ្ធ-
 កំ អកុសលម្ពលច្បូច្ចយាចិ សង្ខារ ធម៌សន្តិក្កុណោ
 ទ្វេ ហេតុ អន្យាកកក កស្មី ទណោ ជាតិចេតនាយ
 សហជាតច្បូច្ចយា ហោន្តិ តេន វុទ្ធកំ ជាត្រច្បូច្ច-
 យាចិ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណច្បូច្ចយាចិ តាម្រចិ ធម៌ស-
 ន្តិក្កុណោ ធម្មក្កុណា សហជាតច្បូច្ចយា ហោន្តិ
 អញ្ញាតច្បូច្ចយា ហោន្តិ ធិស្សយច្បូច្ចយា ហោន្តិ
 វិប្បយុត្តច្បូច្ចយា ហោន្តិ ធម៌សន្តិក្កុណោ ធម្មក្កុណោ
 អហាក្កក សហជាតច្បូច្ចយា ហោន្តិ អញ្ញ-
 ាតច្បូច្ចយា ហោន្តិ ធិស្សយច្បូច្ចយា ហោន្តិ

បទដ្ឋកថា

(២៣១) ការកើតឡើង នៃភតិសធម្មតិ ក្នុងញាណវិប្បយុត្ត
 ព្រោះចម្លើយនៃហេតុ ៦ តើដូចម្តេច ។ ក្នុងទណោជននៃកុសលកក្ក
 មានហេតុជាតុសល ២^(១) ជាសហជាតច្បូច្ចយនៃចេតនាដែលកើតហើយ
 ក្នុងទណោនោះ ហេតុនោះ លោកនាលថា សង្ខារចំណង (កើតមាន)
 ព្រោះមានកុសលម្ពលជាចម្លើយនៃ ក្នុងទណោនោះសេចក្តីព្រឹក្សា មានហេតុ
 ជាតុសល ២^(២) ជាសហជាតច្បូច្ចយ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុង
 ទណោនោះ ហេតុនោះ លោកនាលថា សង្ខារចំណង (កើតមាន)
 ព្រោះមានកុសលម្ពលជាចម្លើយនៃ ក្នុងទណោនោះសេចក្តី មានហេតុជា
 អញ្ញាត្រឹម ២^(៣) ជាសហជាតច្បូច្ចយ នៃចេតនាដែលកើតហើយក្នុងទណោ-
 នោះ ហេតុនោះ លោកនាលថា វិញ្ញាណ (កើតមាន) ព្រោះមាននាម-
 រូបជាចម្លើយនៃ នាមរូប (កើតមាន) ព្រោះមានវិញ្ញាណជាចម្លើយនៃ ក្នុង
 ទណោនោះសេចក្តី មាននាម ៨ ជាសហជាតច្បូច្ចយ ជាអនាមកាច្បូច្ចយ
 ជាធិស្សយច្បូច្ចយ ជាវិប្បយុត្តច្បូច្ចយ ក្នុងទណោនោះសេចក្តី មាន
 ចហាក្កុណ ២ ជាសហជាតច្បូច្ចយ ជាអនាមកាច្បូច្ចយ ជាធិស្សយច្បូច្ចយ

១ កុសលា ១ ទណោ ១ ២ ១ ណោ ១ ហោតិ ១ ៣ កក្កស្ស ១ ឧបេក្ខំ ១ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បដិសន្ធិក្កាណោ កាយោ ជីវិតសង្ខារា សហជាតញ្ចុ-
 យា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញញ្ចុយា ហោន្តិ និស្សយញ្ចុ-
 យា ហោន្តិ វិច្ឆយុក្កញ្ចុយា ហោន្តិ បដិសន្ធិក្កាណោ
 តាមកា រូបកា សហជាតញ្ចុយា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញ-
 ញ្ចុយា ហោន្តិ និស្សយញ្ចុយា ហោន្តិ វិច្ឆយុក្ក-
 ញ្ចុយា ហោន្តិ បដិសន្ធិក្កាណោ ឥតេ ទុក្ខស ធម្មា
 សហជាតញ្ចុយា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញញ្ចុយា ហោន្តិ
 និស្សយញ្ចុយា ហោន្តិ វិច្ឆយុក្កញ្ចុយា ហោន្តិ
 បដិសន្ធិក្កាណោ ធម្ការោ ទទ្ធា អរូបិយោ សហជាត-
 ញ្ចុយា ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញញ្ចុយា ហោន្តិ និស្ស-
 យញ្ចុយា ហោន្តិ សធម្មយុក្កញ្ចុយា ហោន្តិ
 បដិសន្ធិក្កាណោ ធម្ការិវ្រ្ម័យានំ សហជាតញ្ចុយា
 ហោន្តិ អញ្ញាមញ្ញញ្ចុយា ហោន្តិ និស្សយញ្ចុ-
 យា ហោន្តិ សធម្មយុក្កញ្ចុយា ហោន្តិ បដិស-
 ន្ធិក្កាណោ ទ្វេ ហេតុ សហជាតញ្ចុយា ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានជីវិតសង្ខារ ឃ ជាសហជាតញ្ចុយ ជា
 អញ្ញាមញ្ញញ្ចុយ ជាវិច្ឆយុក្កញ្ចុយ ក្នុងខណៈនៃបដិ-
 សន្ធិ មានតាមធម្មកា ជាសហជាតញ្ចុយ ជាអញ្ញាមញ្ញញ្ចុយ
 ជាវិច្ឆយុក្កញ្ចុយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មាន
 ធម្មតាំង ទស ទទ្ធា ជាសហជាតញ្ចុយ ជាអញ្ញាមញ្ញញ្ចុយ ជាវិ-
 ស្សញ្ចុយ ជាវិច្ឆយុក្កញ្ចុយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានទទ្ធា
 ទិសតាមកា ៦ ជាសហជាតញ្ចុយ ជាអញ្ញាមញ្ញញ្ចុយ ជាវិស្ស-
 ញ្ចុយ ជាសធម្មយុក្កញ្ចុយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានវ្រ្ម័យ ៦
 ជាសហជាតញ្ចុយ ជាអញ្ញាមញ្ញញ្ចុយ ជាវិស្សញ្ចុយ ជាសធម្ម-
 យុក្កញ្ចុយ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ មានហេតុ ៦ ជាសហជាតញ្ចុយ

សុត្តន្តបិដក បុរាណិកយស្ស ចង្កៀងវិចិត្រ

ទុក្ខិយមហាសាលាធំ ព្រាហ្មណមហាសាលាធំ កហ-
 មតិមហាសាលាធំ កាខាវចរាធំ ទេវាធំ ញាណវិជ្ជា-
 យុត្ត កតថេសី ធំ ហេតុធំ បទ្ទយា ឧបបត្តិ-
 ហោតិ ។ កុសលកម្មស្ស ជវនក្ខណោ ទ្វេ ហេតុ
 កុសលា ភស្មី ទណោ ជាតចេតនាយ សហជាតប្ប-
 ទ្ទយា ហោតិ កេន វុទ្ធិតិ កុសលទូលច្បទ្ទយាមិ
 សង្ខារ ។ បេ ។ ទុក្ខិយមហាសាលាធំ ព្រាហ្មណ-
 មហាសាលាធំ កហមតិមហាសាលាធំ កាខាវចរាធំ
 ទេវាធំ ញាណវិជ្ជាយុត្ត កតថេសី ធំ ហេតុធំ
 បទ្ទយា ឧបបត្តិ ហោតិ ។

ធម្មកថា សម្ពា ។

សុត្តន្តបិដក បុរាណិកយ ចង្កៀងវិចិត្រ

ការកើតឡើងនៃក្នុងទុក្ខិយមហាសាល ព្រាហ្មណមហាសាល កហមតិ-
 មហាសាល កាខាវចរាធំ ក្នុងញាណវិជ្ជាយុត្ត ព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុ ៦
 គឺដូចម្តេច ។ ក្នុងទណៈជវនកុសលកម្ម មានហេតុជាតុសល ៦
 ជាសហជាតប្បទ្ទយ ខែចេតនាដែលកើតហើយ ក្នុងទណៈនោះ ហេតុ
 នោះ លោកពោលថា សង្ខារគំនិតៗ (កើតមាន) ព្រោះមានកុសល-
 មូលជាច្រើនៗ ។ បេ ។ ទេវេន ការកើតឡើងនៃក្នុងទុក្ខិយមហា-
 សាល ព្រាហ្មណមហាសាល កហមតិមហាសាល កាខាវចរាធំ
 ក្នុងញាណវិជ្ជាយុត្ត ព្រោះច្រើនយ៉ាងហេតុ ៦ ។

ចង ធម្មកថា ។

មហាវិគ្គ កម្មកថា

(២៣១) អយោសិ កង្ខំ អយោសិ កង្ខំវិចារោ
អយោសិ កង្ខំ ចារោសិ កង្ខំវិចារោ អយោសិ
កង្ខំ អត្ថំ កង្ខំវិចារោ អយោសិ កង្ខំ ធម្មំ កង្ខំ-
វិចារោ អយោសិ កង្ខំ ភវិស្សតិ កង្ខំវិចារោ
អយោសិ កង្ខំ ឧ ភវិស្សតិ កង្ខំវិចារោ អត្ថំ ក-
ង្ខំ អត្ថំ កង្ខំវិចារោ អត្ថំ កង្ខំ ធម្មំ កង្ខំវិចារោ
អត្ថំ កង្ខំ ភវិស្សតិ កង្ខំវិចារោ អត្ថំ កង្ខំ ឧ ភវិ-
ស្សតិ កង្ខំវិចារោ ភវិស្សតិ កង្ខំ ភវិស្សតិ
កង្ខំវិចារោ ភវិស្សតិ កង្ខំ ឧ ភវិស្សតិ កង្ខំ-
វិចារោ អយោសិ កុសលកង្ខំ អយោសិ កុស-
លស្ស កង្ខំស្ស វិចារោ អយោសិ កុសលកង្ខំ
ចារោសិ កុសលស្ស កង្ខំស្ស វិចារោ អ-
យោសិ កុសលកង្ខំ អត្ថំ កុសលស្ស កង្ខំស្ស
វិចារោ អយោសិ កុសលកង្ខំ ធម្មំ កុសល-
ស្ស កង្ខំស្ស វិចារោ អយោសិ កុសលកង្ខំ
ភវិស្សតិ កុសលស្ស កង្ខំស្ស កង្ខំវិចារោ

មហាវិគ្គ កម្មកថា

(២៣២) កម្មទានរូបេហិយ វិបាក (ផល) របស់កម្មទានរូបេហិយ
កម្មទានរូបេហិយ (តែ) វិបាករបស់កម្មទានទាន់ទានេហិយ កម្មទានរូប-
េហិយ វិបាករបស់កម្មកំពុងមាន កម្មទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្ម-
ទានមាន កម្មទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មទិនីមាន កម្មទានរូបេហិយ
វិបាករបស់កម្មទិនីមិនមាន កម្មកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មកំពុងមាន កម្ម-
កំពុងមាន វិបាករបស់កម្មទិនីមាន កម្មកំពុងមាន វិបាករបស់កម្ម-
ទិនីមាន កម្មកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មទិនីមិនមាន កម្មទិនីមាន វិបាក
របស់កម្មទិនីមាន កម្មទិនីមាន វិបាករបស់កម្មទិនីមិនមាន កម្មជា
កុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាតុសលទានរូបេហិយ កម្មជា
កុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាតុសល ទិនទាន់ទាន កម្ម
ជាតុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាតុសល កំពុងមាន កម្ម
ជាតុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្ម ជាតុសល ទិនទាន
កម្មជាតុសលទានរូបេហិយ វិបាករបស់កម្មជាតុសល ទិនីមាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតុស្កុតទាន

អយោសិ កុសលកម្មំ ឬ កវិស្សតិ កុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អត្ថំ កុសលកម្មំ អត្ថំ កុស-
 លស្ស កម្មស្ស វិចារោ អត្ថំ កុសលកម្មំ
 ឬ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អត្ថំ កុស-
 លកម្មំ កវិស្សតិ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ
 អត្ថំ កុសលកម្មំ ឬ កវិស្សតិ កុសលស្ស កម្ម-
 ស្ស វិចារោ កវិស្សតិ កុសលកម្មំ កវិស្សតិ
 កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ កវិស្សតិ កុសល-
 កម្មំ ឬ កវិស្សតិ កុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ^(១)
 អយោសិ អកុសលកម្មំ ធាយោសិ អកុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ អកុសលកម្មំ អត្ថំ
 អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ អកុ-
 សលកម្មំ អត្ថំ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ

• ខ. ច. ឯត្ថន្ត ធាយោសិ ឧត្តរាសំ កម្មំ ធាយោសិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោនិ
 វស្សនំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចតុស្កុតទាន

កម្មជាតុសលទានរូបហើយ វិបាករបស់កម្មជាតុសល នឹងមិនមាន កម្មជា
 តុសលកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុសលកំពុងមាន កម្មជាតុសលកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មជាតុសលមិនមាន កម្មជាតុសលកំពុងមាន វិបាក
 របស់កម្មជាតុសលនឹងមាន កម្មជាតុសលកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុ-
 សលនឹងមិនមាន កម្មជាតុសលនឹងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុសលនឹងមាន
 កម្មជាតុសលនឹងមាន វិបាករបស់កម្មជាតុសល នឹងមិនមាន កម្ម
 ជាអតុសល ទានរូបហើយ វិបាករបស់កម្មជាអតុសល មិនមានមាន
 ហើយ កម្មជាអតុសលទានរូបហើយ វិបាករបស់កម្មជាអតុសលកំពុង
 មាន កម្មជាអតុសលទានរូបហើយ វិបាករបស់កម្មជាអតុសលកំពុងមាន

ធម្មវគ្គ បុគ្គលិក

អយោសិ អកុសលកម្មំ ភវិស្សតិ អកុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អយោសិ អកុសលកម្មំ ឧ
 ភវិស្សតិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ
 អកុសលកម្មំ អត្ថិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចា-
 រោ អត្ថិ អកុសលកម្មំ ឧត្ថិ អកុសលស្ស
 កម្មស្ស វិចារោ អត្ថិ អកុសលកម្មំ ភវិស្សតិ
 អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ(*) ភវិស្សតិ អ-
 កុសលកម្មំ ភវិស្សតិ អកុសលស្ស កម្មស្ស
 វិចារោ ភវិស្សតិ អកុសលកម្មំ ឧ ភវិស្សតិ
 អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ ។

* ឧ. ឧ. ឧបទ្ទេស អត្ថិ អកុសលកម្មំ ឧ ភវិស្សតិ អកុសលស្ស កម្មស្ស វិចារោ ភវិស្សតិ ។

ធម្មវគ្គ កម្មវិចារោ

កម្មជាអកុសលធាន្តរូបេយ្យ វិបាករបស់កម្មជាអកុសលនឹងមាន កម្មជា
 អកុសលធាន្តរូបេយ្យ វិបាករបស់កម្មជាអកុសល នឹងមិនមាន កម្មជា
 អកុសលកំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាអកុសលកំពុងមាន កម្មជាអកុសល
 កំពុងមាន វិបាករបស់កម្មជាអកុសលមិនមាន កម្មជាអកុសលកំពុងមាន
 វិបាករបស់កម្មជាអកុសល នឹងមាន កម្មជាអកុសល នឹងមាន
 វិបាករបស់កម្មជាអកុសល នឹងមាន កម្មជាអកុសលនឹងមាន វិបាក
 របស់កម្មជាអកុសល នឹងមិនមាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹសម្ពិទ្ធភាគប្ប

(២៣២) អយោសិ សាវដ្ឋំ កម្មំ ។ បេ ។
 អយោសិ អនាវដ្ឋំ កម្មំ ។ បេ ។ អយោសិ កាណ្ហំ
 កម្មំ ។ បេ ។ អយោសិ សុក្កំ កម្មំ ។ បេ ។
 អយោសិ សុទ្ធីជ្រយំ កម្មំ ។ បេ ។ អយោសិ
 ទុក្ខជ្រយំ កម្មំ ។ បេ ។ អយោសិ សុទិវិចារកំ
 កម្មំ ។ បេ ។ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ អ-
 យោសិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អយោសិ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ឆាយោសិ ទុក្ខវិចារស្ស កម្មស្ស
 វិចារកោ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ អត្ថំ ទុក្ខវិ-
 ចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ
 កម្មំ ធម្មំ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អ-
 យោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ កវិស្សតំ ទុក្ខវិចារកស្ស
 កម្មស្ស វិចារកោ អយោសិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្គឹសម្ពិទ្ធភាគប្ប

(២៣២) កម្មប្រភពដោយៈ ពោ ។ មានរូបាហិយ ។ បេ ។ កម្មមិន
 មានរូបាហិយ ។ បេ ។ កម្មាទ្ធ មានរូបាហិយ ។ បេ ។
 កម្មស មានរូបាហិយ ។ បេ ។ កម្មចម្រើនដោយសុខ មានរូបាហិយ
 ។ បេ ។ កម្មចម្រើនដោយទុក្ខ មានរូបាហិយ ។ បេ ។ កម្មមានសុខជា
 វិបាក មានរូបាហិយ ។ បេ ។ កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបាហិយ
 វិបាករបស់កម្ម មានទុក្ខជាវិបាក មានរូបាហិយ កម្មមានទុក្ខជាវិបាក
 មានរូបាហិយ វិបាករបស់កម្ម មានទុក្ខជាវិបាក មិនមានរូបាហិយ
 កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបាហិយ វិបាករបស់កម្ម មានទុក្ខជាវិបាក
 កំពុងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបាហិយ វិបាករបស់កម្មមាន
 ទុក្ខជាវិបាក មិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបាហិយ វិបាក
 របស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មានរូបាហិយ

បទដ្ឋកថា

ន ភវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អត្ថំ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ អត្ថំ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស
 វិចារកោ អត្ថំ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ នត្ថំ ទុក្ខវិចារក-
 ស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អត្ថំ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ
 ភវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ អត្ថំ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ន ភវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស
 កម្មស្ស វិចារកោ ភវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ភវិ-
 ស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស កម្មស្ស វិចារកោ ភវិស្សតិ
 ទុក្ខវិចារកំ កម្មំ ន ភវិស្សតិ ទុក្ខវិចារកស្ស
 កម្មស្ស វិចារកោតិ ។

បទដ្ឋកថា

វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក មិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាកនឹងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាកកំពុង
 មាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមិនមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក
 នឹងមាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមាន កម្មមានទុក្ខជាវិបាក
 នឹងមាន វិបាករបស់កម្មមានទុក្ខជាវិបាក នឹងមិនមាន ។

មហាវិទ្យា វិច្ឆ័យសកថា

បរិប្បណ្ឌនិទាននិ

(២៣៣) ធន្តារោមេ កិក្ខុវេ សញ្ញាវិចល្យាសា
 ចិក្ខុវិចល្យាសា ធិដ្ឋិវិចល្យាសា កាតមេ ធន្តារោ អធិ-
 ទ្វេ កិក្ខុវេ ធិដ្ឋន្តិ សញ្ញាវិចល្យាសោ ចិក្ខុវិចល្យាសោ
 ធិដ្ឋិវិចល្យាសោ ធុក្កោ កិក្ខុវេ សុខន្តិ សញ្ញាវិចល្យា-
 សោ ចិក្ខុវិចល្យាសោ ធិដ្ឋិវិចល្យាសោ អធន្តន្តិ កិក្ខុវេ
 អត្តាតិ សញ្ញាវិចល្យាសោ ចិក្ខុវិចល្យាសោ ធិដ្ឋិវិចល្យា-
 សោ អសុរោ កិក្ខុវេ សុខន្តិ សញ្ញាវិចល្យាសោ ចិក្ខុ-
 វិចល្យាសោ ធិដ្ឋិវិចល្យាសោ នមេ ទោ កិក្ខុវេ ធន្តា-
 រោ សញ្ញាវិចល្យាសា ចិក្ខុវិចល្យាសា ធិដ្ឋិវិចល្យាសា ។

មហាវិទ្យា វិច្ឆ័យសកថា

បរិប្បណ្ឌនិទាន

(២៣៣) ប្បាសកុត្តតាំងឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស (សេចក្តីសំ-
 ភាសន៍) ចិក្ខុវិចល្យាស (និចិក្ខុវិចល្យាស) ធិដ្ឋិវិចល្យាស (ការយល់ខុស)
 នេះ មាន ៤ យ៉ាង ចម្បងៗ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ប្បាសកុត្ត
 តាំងឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជាទៀង
 ក្នុងវត្ថុនោះទៀង ១ ប្បាសកុត្តតាំងឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស
 ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជាជាតិ ១ ក្នុងវត្ថុជាតិ ១ ប្បាសកុត្តតាំងឡាយ
 សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជាខ្លះក្នុងវត្ថុនោះទៀង ១
 ប្បាសកុត្តតាំងឡាយ សញ្ញាវិចល្យាស ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ជា
 ល្អក្នុងវត្ថុនោះទៀង ១ ប្បាសកុត្តតាំងឡាយ នេះឯង សញ្ញាវិចល្យាស
 ចិក្ខុវិចល្យាស ធិដ្ឋិវិចល្យាស ៤ យ៉ាង ។

បញ្ជីឈ្មោះ វិបល្លាសកថា

(២៣៤) ចត្តារោម កិក្ខុវេ ឧសញ្ញាវិបល្លាសា
 ឧចិក្ខុវិបល្លាសា ឧចិដ្ឋិវិបល្លាសា កាកមេ ចត្តារោ
 អធិទ្ធ កិក្ខុវេ អធិទ្ធន្តិ ឧសញ្ញាវិបល្លាសោ ឧចិក្ខុវិប-
 ល្លាសោ ឧចិដ្ឋិវិបល្លាសោ ធុក្ខេ កិក្ខុវេ ធុក្ខុន្តិ ឧ-
 សញ្ញាវិបល្លាសោ ឧចិក្ខុវិបល្លាសោ ឧចិដ្ឋិវិបល្លាសោ
 អធិក្ខន្ធ កិក្ខុវេ អធិក្ខានិ ឧសញ្ញាវិបល្លាសោ ឧចិក្ខុ-
 វិបល្លាសោ ឧចិដ្ឋិវិបល្លាសោ អសុកេ កិក្ខុវេ អសុ-
 កន្តិ ឧសញ្ញាវិបល្លាសោ ឧចិក្ខុវិបល្លាសោ ឧចិដ្ឋិវិប-
 ល្លាសោ ឥមេ មោ កិក្ខុវេ ចត្តារោ ឧសញ្ញាវិបល្លា-
 សា ឧចិក្ខុវិបល្លាសា ឧចិដ្ឋិវិបល្លាសា ។

បញ្ជីឈ្មោះ វិបល្លាសកថា

(២៣៥) ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិនមែន
 ចិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនចិដ្ឋិវិបល្លាស នេះ មាន ៤ យ៉ាង ចុះ ៤ យ៉ាង
 តើដូចម្តេចនូវ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិន
 មែនចិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនចិដ្ឋិវិបល្លាស ជាមិនទៀង ក្នុងវត្ថុមិនទៀង ១
 ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិនមែនចិក្ខុវិបល្លាស
 មិនមែនចិដ្ឋិវិបល្លាស ជាជាទុក្ខក្នុងវត្ថុជាទុក្ខ ១ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ
 មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស មិនមែនចិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនចិដ្ឋិវិបល្លាស
 ជាមិនមែនខ្លួនក្នុងវត្ថុមិនមែនខ្លួន ១ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ មិនមែនសញ្ញា-
 វិបល្លាស មិនមែនចិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនចិដ្ឋិវិបល្លាស ជាមិនស្តួនក្នុង
 វត្ថុមិនស្តួន ១ ម្នាលភិក្ខុចាំឡាយ នេះឯង មិនមែនសញ្ញាវិបល្លាស
 មិនមែនចិក្ខុវិបល្លាស មិនមែនចិដ្ឋិវិបល្លាស ៤ យ៉ាង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិកស្ថិតិ

អង្គិញ្ច ចិត្តសញ្ញិយោ ធុក្ខោ ច សុខសញ្ញិយោ
 អនត្តន្តិ ច អត្តសញ្ញិយោ អសុភេ ច សុភសញ្ញិយោ(១)
 ចិត្តាធិដ្ឋិហតា(២)សញ្ញា(៣) ចិត្តចិត្តា វិសញ្ញិយោ
 តេ យោកយុត្តា មាស្ស អាយោកាក្ខមិយោ(៤) ធនា
 សញ្ញា កុច្ឆន្តិ សីលាវិ ជាតិមរណភាមិយោ
 យនា ច កុត្តា លោកស្មី ឧច្ឆន្តន្តិ ចកត្តក
 តេ វេទិច្ឆិ ចកាសេន្តិ ធុក្ខោចសមាគមិច្ឆិ
 តេសំ សុត្វា ច សច្ចញ្ញា សច្ឆិក្ខំ ចចូលក្ខំ តេ
 អង្គិច្ឆំ អង្គិច្ឆាតា ធុក្ខំ ធុក្ខាធុក្ខំ ធុក្ខាតោ
 អនត្តំ ច អនត្តាតា(៥) អសុភំ អសុភកុច្ឆស្មំ
 សង្កាធិដ្ឋិសមាធានា សព្វកុក្ខំ ឧច្ឆកុក្ខំ ។

១ ខ.ប. អនត្តន្តិ ច អត្តន្តិ អសុភា សុភសញ្ញិយោ ។ ២ ឧ. ចិត្តាធិដ្ឋិហតា ។ ៣ ប. ចិត្តា
 ៤ ខ. អយោកាក្ខមិយោ ។ ៥ ខ. ឧ. អនត្តន្តិ អនត្តាតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មិកស្ថិតិ

សព្វចំណង មានសេចក្តីសំគាល់ថាទៀង ក្នុងក្តីដែល
 មិនទៀងផង មានសេចក្តីសំគាល់ថាសុខក្នុងក្តីដែលជាទុក្ខ
 ផង មានសេចក្តីសំគាល់ថាខ្លួន ក្នុងក្តីដែលមិនមែនខ្លួនផង
 មានសេចក្តីសំគាល់ថាល្អក្នុងក្តីដែលមិនល្អផង ត្រូវចិត្តចិត្ត
 កំបាំងចង់ចោល មានចិត្តក្រឡក មានសេចក្តីសំគាល់ទុស
 សព្វចំណងនោះ ឈ្មោះថាប្រកបខ្លួន ក្នុងកិរិយសជាត្រៀងប្រ-
 កបរបស់នា មិនរក្សាទុក្ខបារម្ភនាគធម៌ឡើយ តែងដល់
 ដូចជាគំនិតមរណៈ វេទនាឆ្ងល់ទៅ កាន់សត្វរា លុះ
 កាលណា ព្រះពុទ្ធចំណង្សាយ ព្រះគង្គធ្វើស្តីស្តី ទ្រង់
 ត្រាស់ឡើង ក្នុងលោក ព្រះគង្គទ្រង់ប្រកាសធម៌នេះ ជា
 ធម៌ញ្ញាតិសព្វឡើយដល់ ដូចជាសព្វចំណង សព្វចំណងនោះប្រកប
 ដោយប្រាថ្នា បានស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធចំណង្សាយ
 នោះ ទើបបានចំពោះដូចគ្នាចេញខ្លួន អំពានយើងឲ្យក្តី
 មិនទៀង ជាមិនទៀង បានយើងឲ្យក្តីដាច់ខ្លួន ជាជា
 ទុក្ខ បានយើងឲ្យក្តីមិនមែនខ្លួន ជាមិនមែនខ្លួន បាន
 យើងឲ្យក្តីមិនល្អ ជាមិនល្អ ជាអាក្រក់ត្រូវ ដោយ
 សង្កាធិដ្ឋិ បានកត្តាដូចកុក្ខចំណង ។

အများစု အကျိုးအမြတ်

ឥត ធម្មារោ វិបល្លាសា និដ្ឋិសឡដ្ឋស្ស ចុក្ក-
 លស្ស បរិវា អប្បហិរាគី កោចិ បរិវា កោចិ
 អប្បហិរា អនិច្ចេ និច្ចន្តិ សញ្ញាវិបល្លាសោ ចិក្ខុវិប-
 ល្លាសោ និដ្ឋិវិបល្លាសោ បរិវោ ធុក្ខេ សុខន្តិ
 សញ្ញា ឧប្បជ្ឈតិ ចិក្ខុំ ឧប្បជ្ឈតិ និដ្ឋិវិបល្លាសោ ប-
 រិវោ អនត្តនិ អត្តាភិ សញ្ញាវិបល្លាសោ ចិក្ខុវិបល្លា-
 សោ និដ្ឋិវិបល្លាសោ បរិវោ អសុភេ សុភន្តិ
 សញ្ញា ឧប្បជ្ឈតិ ចិក្ខុំ ឧប្បជ្ឈតិ និដ្ឋិវិបល្លាសោ
 បរិវោ ទ្វិសុ វត្ថុសុ ឧ វិបល្លាសា បរិវា ទ្វិសុ
 វត្ថុសុ ទ្វេ វិបល្លាសា បរិវា ធម្មារោ វិបល្លាសា
 អប្បហិរា ឧ ធម្មសុ វត្ថុសុ អន្ធម វិបល្លាសា
 បរិវា ធម្មារោ វិបល្លាសា អប្បហិរាគី ។

វិចិត្រសាស្ត្រ

ចេញផ្សាយ ៖ ថ្ងៃច័ន្ទ ១២ កើត ខែស្រាពិសា ឆ្នាំឧស្ស័វ

បែបនេះ ២ ទេ បុគ្គលត្រូវបញ្ចូលវិសាលភាព លេចនឹងបាន
 ខ្លះ លេចនឹងបានខ្លះ គឺបែបនេះ លោកលេចនឹងបាន បែបនេះ
 លោកលេចនឹងបាន សញ្ញាបត្រ ចំនួនប្រាំ ចំនួនប្រាំ
 ជាទៀងក្នុងផែនការនេះ លោកលេចនឹងបាន តែសញ្ញាបត្រ
 ចំនួនប្រាំ ជាជាតិក្នុងផែនការនេះ លោកលេចនឹងបាន គ្រឹះនៃចំនួន
 បែបនេះ សញ្ញាបត្រ ចំនួនប្រាំ ចំនួនប្រាំ ជាជាតិ
 ក្នុងផែនការនេះ លោកលេចនឹងបាន តែសញ្ញាបត្រ ចំនួន
 ប្រាំ ជាជាតិក្នុងផែនការនេះ លេចនឹងបាននៃចំនួនប្រាំ (គឺជា)
 បែបនេះ ២ ក្នុងផែនការ ២ លោកលេចនឹងបាន បែបនេះ ២ ក្នុងផែនការ
 លោកលេចនឹងបាន គ្រឹះនៃចំនួន ២ លេចនឹងបាននៃ ២ បែបនេះ ២
 ក្នុងផែនការ ២ លោកលេចនឹងបាន បែបនេះ ២ លេចនឹងបាននៃ ២

ចំ វិទ្យាសាស្ត្រ ។

មហាវិគ្គ ចតុតថា

(២៣៨) ឧត្តោតិ កោធិត្ថេន ឧត្តោ ។ សោតា-
 បត្តិឧត្តក្កុលា ឧស្សនដ្ឋេន សម្មាធិដ្ឋំ ចិត្តាធិដ្ឋយា
 បហានាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ សហាណាធិ
 ធម្មាធិ ឧបត្ថត្ថនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ កំ-
 លេសាធិ បរិយាធិនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ
 ចដិវេតាធិវិសោធិនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ ចិត្ត-
 ស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ ចិត្តស្ស
 វេតានាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ វិសេសាធិត្ថនាយ
 ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ ឧត្តរិ ចដិវេតាយ ឧត្តោ វេវ
 ហេតុ ធិ សព្វាភិសេនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ
 ធិ ឱរេនេ បតិដ្ឋានាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ
 អភិធិរេចនដ្ឋេន សម្មាសង្កប្បេ ចិត្តាសង្កប្បស្ស
 បហានាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ សហាណាធិ
 ធម្មាធិ ឧបត្ថត្ថនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ
 កំលេសាធិ បរិយាធិនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ
 ធិ ចដិវេតាធិវិសោធិនាយ ឧត្តោ វេវ ហេតុ ធិ

មហាវិគ មគ្គកថា

[illegible]

ឧបាស័ក្ខ ម្យកថា

ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន ចិត្តស្ស
 វាណាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន វិសេសាធិកនាយ
 មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន ឧត្តរិ បដិវេទនាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធន សទ្ធាភិសមយាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ
 ធន និរោធន បតិដ្ឋាបនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន
 បរិក្ខហដ្ឋេន សម្មាសា មិច្ឆាសា មហានាយ មហានាយ
 មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថ-
 ម្ភនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន កិលេសានំ បរិយា-
 ននាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន បដិវេទនិវិសោធនា-
 យ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធន ចិត្តស្ស វាណាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធន វិសេសាធិកនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន
 ឧត្តរិ បដិវេទនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន សទ្ធាភិស-
 មយាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន និរោធន បតិដ្ឋាប-
 នាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធន សមុដ្ឋានដ្ឋេន សម្មា-
 កម្មក្កោ មិច្ឆាកម្មក្កោ មហានាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធន សហជាតានំ ធម្មានំ ឧបត្ថម្ភនាយ

ឧបាស័ក្ខ ម្យកថា

ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីផ្លូវផង្កិចចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបានគូរគុណវិសេស
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចាត់ចូរគេទៅទៀត ជាមគ្គផល ជាហេតុ
 ផល ដើម្បីក្រាស់ជីវិតនូវសច្ចៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីកាត់សព្វ
 ឲ្យបិទនៅចំពោះ ក្នុងនិរោធ ។ សម្មាសា ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិ ជាមគ្គ
 ផល ជាហេតុផល ដើម្បីលះបង់ចិត្តវាចា ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បី
 ឧបត្ថម្ភនូវក្ខណៈសហជាតនមិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្របសង្កត់
 នូវក្ខណៈលេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីជម្រុញគុណវិសេសធាន
 បដិវេទនាដើម ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល
 ជាហេតុផល ដើម្បីផ្លូវផង្កិចចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាន
 គូរគុណវិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចាត់ចូរគេទៅទៀត
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីក្រាស់ជីវិតនូវសច្ចៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុ
 ផល ដើម្បីកាត់សព្វឲ្យបិទនៅចំពោះ ក្នុងនិរោធ ។ សម្មាសា
 ដោយអក្ខរាវិរុទ្ធិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីលះបង់ចិត្ត-
 វាចា ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីឧបត្ថម្ភនូវក្ខណៈសហជាតនមិ

បញ្ចវគ្គ បន្តបទ

ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តា
ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស វេទនាធាយ ឧត្តា ទេវ
ហេតុ ច វិសេសាធិកមាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច
ឧត្តរី ចដិវេធាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច សញ្ញាភិសេ-
យាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច ធិរេនេ ចតិដ្ឋាបនាយ
ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច ។

(២៣៦) សកធាកាមិមក្កកុណា ឧស្សនដ្ឋេន
សម្មាធិដ្ឋំ ។ ចេ ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ
ឱណ្ណវិកស្ស កាមរកសញ្ញាជនស្ស ចដិយសញ្ញា-
ជនស្ស ឱណ្ណវិកស្ស កាមរកាទុសយស្ស ចដិ-
យាទុសយស្ស ចហានាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច
សហជាតាទំ ឧត្តាទំ ឧបត្ថុត្តនាយ ឧត្តា ទេវ
ហេតុ ច កិលេសាទំ ចរិយានាធាយ ឧត្តា ទេវ
ហេតុ ច ចដិវេទាធិវិសោធាធាយ ឧត្តា ទេវ ហេ-
តុ ច ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច
ចិត្តស្ស វេទនាធាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច វិសេសា-
ធិកមាយ ឧត្តា ទេវ ហេតុ ច -ឧត្តរី ចដិវេធាយ

បញ្ចវគ្គ បន្តបទ

ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
ដើម្បីផ្លូវផងវិនិច្ឆ័យ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាត់បង់កុណា-
វិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាត់បង់កុណាវិសេស ជា
មគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
ដើម្បីញ៉ាំងសត្វឱ្យបំបែកនៅចំពោះ ក្នុងនិរោធិ ។

(២៣៦) ក្នុងខណៈ វិនិច្ឆ័យនៃសកធាកាមិមក្ក សម្មាធិដ្ឋំ ដោយ
អក្កដាយលំយើញ ។ ចេ ។ សម្មាសមាធិ ដោយអក្កដាយនិរោធិយ
ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីលំយើញនូវកាមរកសំយោជនៈ និង
ចដិយសំយោជនៈដ៏ប្រាសប្រាស នូវកាមរកាទុស្ថយ និងចដិយាទុស្ថយ
ដ៏ប្រាសប្រាស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាត់បង់កុណាវិសេស
ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រសព្វនឹងកុណាវិសេស មានចដិវេទ
ជាដើម ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានចិត្ត ជាមគ្គផល
ជាហេតុផល ដើម្បីផ្លូវផងវិនិច្ឆ័យ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាត់
បង់កុណាវិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីបាត់បង់កុណាវិសេស

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសង្កេតនា

ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច សប្បាកិសមយាយ ឧត្តោ ទេវ
ហេតុ ច ឱរោនេ បតិដ្ឋាបនាយ ឧត្តោ ទេវ
ហេតុ ច ។

អនាគាទិមក្កកុណោ ធស្សនាដ្ឋេន សម្មាធិដ្ឋិ
។ បេ ។ អវិក្ខេបដ្ឋេន សម្មាសមាធិ អណ្តាសហក-
កស្ស កាមរកសញ្ញាជនស្ស ចជិយសញ្ញាជនស្ស
អណ្តាសហកកស្ស កាមរកាទុសយស្ស ចជិយាទុ-
សយស្ស ចហានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច សហ-
ជាតាទិ ធម្មាទិ ឧបក្កន្តនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច
កិលេសាទិ បរិយាធានាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច
ចជិវេតាទិវិសោធនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស
អចិដ្ឋាបនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ចិត្តស្ស វេទនា-
យ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច វិសេសាទិកនាយ ឧត្តោ
ទេវ ហេតុ ច ឧត្តរី ចជិវេតាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ
ច សប្បាកិសមយាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ឱរោនេ
បតិដ្ឋាបនាយ ឧត្តោ ទេវ ហេតុ ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចង្កោសង្កេតនា

ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីក្រាស់ជីវិតឲ្យសច្ចៈ ជាមន្តវេទិ ជាហេតុ
វេទិ ដើម្បីញ៉ាំងសត្វឲ្យបែកនៅចំពោះ ក្នុងចិរេន ។

ក្នុងឧបាសម្ភេសនាជាមន្ត សម្មាទិដ្ឋិ ដោយអនុជាយលំដាប់ ។ បេ ។
សម្មាសមាធិ ដោយអនុជាយលំដាប់ដោយ ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីលា-
បជីវិតកាមរកសំយោជនៈ និងចជិយសំយោជនៈដ៏ស្អប់ស្អែក ឲ្យកាម-
រកាទុស័យ និងចជិយាទុស័យដ៏ស្អប់ស្អែក ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បី
ឧបក្កន្តឲ្យក្នុងសហជាតិចម្លោះ ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីគ្របសង្កត់
ឲ្យក្នុងកិលេស ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីជម្រុញឲ្យកុណាវិសេសមាន
ចជិវេតាទិវេទិ ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីអចិដ្ឋាបនចិត្ត ជាមន្តវេទិ
ជាហេតុវេទិ ដើម្បីផ្លាស់ជំនឿចិត្ត ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីបាន
ឲ្យកុណាវិសេស ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីចាត់ចូលទៅទៀត ជា
មន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ ដើម្បីក្រាស់ជីវិតឲ្យសច្ចៈ ជាមន្តវេទិ ជាហេតុវេទិ
ដើម្បីញ៉ាំងសត្វឲ្យបែកនៅចំពោះ ក្នុងចិរេន ។

បញ្ចវគ្គ ចន្ទវង្ស

អរិយក្កមាជ្ឈម ធម្មសង្ខារោ សង្ខារិន្ទិយំ ។ បេ ។
 អរិក្កមាជ្ឈម សង្ខារសមាធិ រូបរាគស្ស អរូបរាគស្ស
 ធានស្ស ឧទ្ធចស្ស អវិជ្ជាយ ធានាទុសយស្ស រាគាទុ-
 សយស្ស^(១) អវិជ្ជាទុសយស្ស ផរាណាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធម៌ សហជាតាធិ ធម្មាធិ ឧបក្កម្ពនាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធម៌ កិលេសាធិ បរិយាធានាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធម៌ ចដិវេទាធិវិសាធានាយ មក្កោ ទេវ
 ហេតុ ធម៌ ចិត្តស្ស អធិដ្ឋានាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធម៌
 ចិត្តស្ស វេទនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធម៌ វិសេសាធិ-
 កនាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធម៌ ឧត្តរី ចដិវេទាយ មក្កោ
 ទេវ ហេតុ ធម៌ សប្បាភិសមយាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ
 ធម៌ ធិរោធិ ចតិដ្ឋានាយ មក្កោ ទេវ ហេតុ ធម៌ ។

(២០៧) ធម្មសង្ខារោ សង្ខារិន្ទិយំ អតិកោចមក្កោ
 សង្ខារសង្ក័ត្តោ ចរិត្តហមក្កោ សង្ខារាចា សធុដ្ឋានម-
 ក្កោ សង្ខារកម្មក្កោ វេទនាមក្កោ សង្ខារាជីវេ បក្ក-
 ហមក្កោ សង្ខារាយាមោ ឧបដ្ឋានមក្កោ សង្ខារសតិ

១១. ឧ. រាគាទុសយស្ស ។

បញ្ចវគ្គ ចន្ទវង្ស

ក្កនិកោរោមហោមុត្ត សង្ខារិន្ទិយំ ដោយអក្កោយសវេយ្យោ ។ បេ ។
 សង្ខារសមាធិ ដោយអក្កោយសវេយ្យោ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីយល់ឆ្លើយបក្ក អប្បករៈ មានៈ ឧទ្ធចៈ អវិជ្ជា ធានាទុ-
 សយ រាគាទុសយ អវិជ្ជាទុសយ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បី
 ឧបក្កម្ពនាយសហជាតាធិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីគ្របសង្កត់
 ឧបក្កម្ពនាយ សហជាតាធិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីប្រាជ្ញាគុណវិសេស
 ធានចដិវេទាធិ ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីអធិដ្ឋានវេទនា
 ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីជ្រាវវេទនា ជាមគ្គផល ជាហេតុផល
 ដើម្បីប្រាជ្ញាគុណវិសេស ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីចាត់ចូរតទៅ
 ទៀត ជាមគ្គផល ជាហេតុផល ដើម្បីស្រាវជ្រាវវេទនា ជាមគ្គផល
 ជាហេតុផល ដើម្បីកាត់សត្វឲ្យបំបាត់ចោល ក្នុងនិរោធិ ។

(២០៨) សង្ខារិន្ទិយំ ធានករយសវេយ្យោជាមគ្គ សង្ខារសង្ក័ត្តៈ
 ធានការលើកចិត្តកាត់ការម្ស្នកជាមគ្គ សង្ខារាចា ធានាកាត់ណក់ជាមគ្គ
 សង្ខារកម្មៈ ធានាការឆ្លើយឆ្លងជាមគ្គ សង្ខារាជីវៈ ធានាការផ្ទេរផលជាមគ្គ
 សង្ខារាយាមៈ ធានាការផ្គត់ជាមគ្គ សង្ខារសតិ ធានាការប្រុងប្រយ័ត្នជាមគ្គ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

អវិក្ខេបទក្កា សម្មាសមាធិ ឧបដ្ឋានទក្កា សតិស-
 ម្ពោជ្ឈន្តោ ចរិយទក្កា ធម្មវិជយសម្ពោជ្ឈន្តោ ចក្ក-
 ហនក្កា វិរិយសម្ពោជ្ឈន្តោ ផលោមក្កា បីតិសម្ពោ-
 ជ្ឈន្តោ ឧបសន្តក្កា បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តោ អវិក្ខេប-
 ទក្កា សមាធិសម្ពោជ្ឈន្តោ បដិសម្ពាទទក្កា ឧប-
 ក្កាសម្ពោជ្ឈន្តោ អស្សន្តិយ អកម្មយទក្កា សទ្ធា-
 ពលំ កោសន្ត អកម្មយទក្កា វិរិយពលំ ចមារន
 អកម្មយទក្កា សតិពលំ ឧទ្ធច្ចេ អកម្មយទក្កា
 សមាធិពលំ អវិជ្ជាយ អកម្មយទក្កា បញ្ញាពលំ
 អនិច្ចោក្កទក្កា សន្ធិត្រ័យំ ចក្កហនក្កា វិរិយត្រ័យំ
 ឧបដ្ឋានទក្កា សតិត្រ័យំ អវិក្ខេបទក្កា សមាធិត្រ័យំ
 ឧស្សនទក្កា បញ្ញិត្រ័យំ អាទិចតេយ្យដ្ឋន ឥត្រ័យំ
 ទក្កា អកម្មយដ្ឋន ពលំ ទក្កា វិយ្យាទដ្ឋន
 តោជ្ឈន្តោ ទក្កា ហេតុដ្ឋន^(១) ទក្កា ឧបដ្ឋានដ្ឋន
 សតិច្ចដ្ឋាន ទក្កា ចមហនដ្ឋន សម្មច្ចុទាទា ទក្កា

១. ឧទ្ធច្ចេ ឧទ្ធច្ចេ ធម្មា ឥត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុខសិទ្ធិបិដក

សម្មាសមាធិ មានការមិនរាយមាយជាមគ្គ សតិសម្ពោជ្ឈន្តំ មានការច្រើន
 ប្រយ័ត្នជាមគ្គ អម្បិយសម្ពោជ្ឈន្តំ មានការគិតចោលរាជាមគ្គ វិរិយ-
 សម្ពោជ្ឈន្តំ មានការផ្អើលរឿងជាមគ្គ បីតិសម្ពោជ្ឈន្តំ មានការផ្សាយ
 ទៅជាមគ្គ បស្សន្តិសម្ពោជ្ឈន្តំ មានការស្ទង់មាត់ជាមគ្គ សមាធិ-
 សម្ពោជ្ឈន្តំ មានការមិនរាយមាយជាមគ្គ ឧបក្កសម្ពោជ្ឈន្តំ មាន
 ការគិតចោលរាជាមគ្គ សទ្ធាពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះការមិនជឿ
 ជាមគ្គ វិរិយពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះការខ្ពើមប្រកួសជាមគ្គ
 សតិពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះសេចក្តីប្រាំបាសជាមគ្គ សមាធិ-
 ពលៈ មានការមិនកម្រិត ព្រោះឧទ្ធច្ចេជាមគ្គ ចញ្ញាពលៈ មានការមិន
 កម្រិត ព្រោះកវិជ្ជាជាមគ្គ សន្ធិត្រ័យ មានការជឿស៊ប់ជាមគ្គ វិរិយត្រ័យ
 មានការផ្អើលរឿងជាមគ្គ សតិត្រ័យ មានការច្រើនប្រយ័ត្នជាមគ្គ សមាធិ-
 ត្រ័យ មានការមិនរាយមាយជាមគ្គ បញ្ញិត្រ័យ មានការយល់ឃើញជា
 មគ្គ ឥត្រ័យ ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តរាគមន៍ជាមគ្គ ពលៈ ឈ្មោះជាមគ្គ
 ដោយអន្តរាគមន៍កម្រិត រោជ្ឈន្តំ ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តរាគមន៍ចញ្ញាពល
 (ដ្ឋនៈ) ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តរាគមន៍ហេតុ សតិច្ចដ្ឋាន ឈ្មោះជាមគ្គ
 ដោយអន្តរាគមន៍ប្រយ័ត្ន សម្មច្ចុទាទា ឈ្មោះជាមគ្គ ដោយអន្តរាគមន៍មាត់

